

JITRO

O B S A H

ROČNÍK
VIII.

Do nového ročníku. — Ranní modlitba. —
Stanislav R. Hanáček: Umíráček. — J. Je-
senský: Kříž. — Ant. Čech: Náhlá změna. —
Prof. Ant. Novák: Smysl českých dějin a naše
poslání. — Kabala. — A. K.: Po exerciciích. — A.
Láska: Letní rozmary. — František Svět-
lík: Za obrozením národa. — Vlast. Dorazil:
Pravá inteligence. — F. Lomnický-Podbrd-
ský: Náš potuček. — O pronásledování katolíků
v Mexiku. — Z »Legendy Tří druhů o Svatém
Františku z Assisi. — G. Fanoš: Dlouhé kalhoty.
— Vlasta J.: Vám, kteří odcházíte. — Rozhledy
organisační, povšechný

ČÍSLO
1.

V PRAZE V ZÁŘÍ 1926.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 8935/IV. — Předplatné na půl roku 4 Kč
pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Odběratelům a čtenářům „Jitra“!

Zahajujeme tímto číslem nový ročník „Jitra“, jež si dobylo v čsl. studentstvu velké přízně a pevně zakotvilo. Směrnice, jaké jsme hlásali dosud, budou zachovány i nadále. Chceme studentstvo ušlechtilé poučiti i pobaviti a podati mu v tomto časopise, jež patří jeho zájmům, vše, co je může interesovati, takže pěstovati obsahovou pestrost a časovost bude předním požadavkem redakce. Své dosavadní přispívatele z řad studentských, laických i duchovních prosíme, aby stejnou přízeň, jakou k nám dosud chovali, i nadále zachovali a získávali nové přispívatele i odběratele. Uzávěrka „Jitra“ končí vždy 15. každého měsíce.

Vlastimil Dorazil,

t. č. redaktor.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

Ročník VIII.

V Praze, v září 1926.

Číslo 1.

Do nového ročníku.

Drazí přátelé,

bývá zvykem, že vždycky na počátku ročníku sděluje redakce listu jakýsi program pro celý rok. Pamatujte se, jaký program vytýčil loni v prvním čísle nový předseda Ústředí dr. Valenta. „Jitro“ chtělo podle něho vésti studující v duchu katolických zásad k silnému životu, učit je poznávat jejich cíl a vychovávat k němu. Studující jest proto studujícím, že studuje, že se snaží, že pracuje.

Práce však není lehkou věcí, jest třeba ukázněnosti vnitřní, a je též třeba dobrá znalost cíle, ke kterému směřujeme. „Jitro“ toho nespouštělo se zřetele a nehodlá na to zapomínat ani letošního roku. Bude i letos hledět činit vás všechny stále hlubšími, prohlubovat vaše vědomosti, třibití je, v přesvědčení, že čím větší bude vaše intelligence, tím snáze splníte úkol, pro který pracujete, a tím lehčeji splníte své poslání zde na zemi. Bude vám stavět před oči veliké vzory, bude vás seznamovat s celým životem, sdílet vám, jak si počínat, abyste jenom rostli.

Poslání vás, katolických studujících, jest dnes velice těžké a nesmírně zodpovědné. Ve hmotářské době máte vychovávat jednu národ k lepší budoucnosti. K tomu jest třeba řádné přípravy. Proto studujte a připravujte se. Nic neopomeňte, čím byste se přiblížili ke svému cíli. Jest dvojí ten cíl: Vlastní štěstí, vnitřní velikost a pokoj a pak obroda katolicismu v naší drahé vlasti.

Dej Bůh, abyste v tomto roce hodně postoupili na dobré cestě. Budeme vám k tomu napomáhat, toť náš program v duchu křesťanské lásky. REDAKCE.

Ranní modlitba.

Vyzýváte mne, abych vám napsal kra tší článek o duchovním životě. A tak, když jsem uvažoval o vaší žádosti, napadlo mi začít s modlitbou. A sice s modlitbou ranní. Jestli ranní modlitba takovým křtem pro celý den a jisté mnohé špatně prožité dni, mnohé překážky a mnohá nebezpečí, jimž člověk podlehl, zvítězily nad ním proto, že nevykonal řádně své ranní modlitby.

Když si všimneme blíže definice modlitby, jak jsme se jí naučili jako žáci obecné školy, a snad ještě dříve jako děti, odchovávané zbožnou a starostlivou matkou, vidíme, že modlitbou rozmlouváme s Bohem. Je tedy modlitba akt velice vznešený, neboť Bůh,

pán nebe i země, jest našim tvůrcem, a miluje nás nekonečnou láskou. Musí se tudíž náš rozhovor s ním dít ve vši pokoře, ale při tom i ve vši důvěře. A s myslí čilou. Nesmíme dávat Bohu málo a ještě to dávat nedbale.

Ráno jest člověk svěží po posilujícím spánku. Jeho myšlenky nejsou roztěkané, jeho hlava není přeplněna. Zdaž potom ten rozhovor s Bohem nemůže býti krásný? Člověk, který jest malý, pozdravuje svého Boha nejdříve a činí tak s radostí. Pozdravuje ho, když se probouzí, tím krásným pozdravem: »Pochválen buď Ježíš Kristus.« Pak řekne dobrému Spasiteli, že ho miluje, třeba to řekne slovy: »Můj Ježíši, miluji tě nade všechno!« A poděkuje mu, že ho chránil po celou noc, a že mu dopřál prožítí nový den, který chce užítí k jeho cti a chvále a ke svému spasení.

Nikdy, katolický studente, nezapomeň na tyto ranní modlitbičky, na to vyznání lásky a díků a na ten slib. Přinesou ti mnoho štěstí a Bůh je má velice rád a štědře tě za ně obdaří.

Ta definice katechismu o modlitbě jest velice krásná a velice obsažná a hluboká. Podle ní tedy rozmlouváme s Bohem. Co máme říci tomu svému Bohu ráno? Neodříkáme jenom suše těch modliteb, kterým jsme se ve svém dětství naučili, poněvadž bychom tím špatně spláceli tu neskonalou lásku k němu. Budeme na ty své modlitby mysliti. Budeme hleděti proniknouti smysl těch chval a proseb, které budeme pronášeti. Aby se tím našim Otčenášem a celou tou naší modlitbou skutečně posvětilo jméno Páně, a aby jeho království vládlo v celém světě. A při tom slíbíme, že i my se o to přičiníme ze svých slabých sil. Vůle Boží jest nevystihlá a chce jen naše dobro, proto slíbíme Pánu, že s láskou a důvěrou přijmeme vše, co na nás sešle, přesvědčení, že to bude k jeho slávě a k našemu dobru. A pak ho budeme prositi, aby nás sytil duchovně i tělesně, hlavně duchovně, abychom snad neklesli, a aby byl k nám slabým milosrdný. Tolik bohatství se tají v jediném Otčenáši! Když se ho tak pomodlíme, bude naše rozmluva jistě krásná a přinese všem požehnání.

Den se zdá krátký, a přece jest dlouhý. Čekají na nás snad pokušení a protivnosti. Dejme se úplně s důvěrou Bohu. Prosme ho, aby nám pomáhal při naší práci, aby nás posiloval, aby sílil naši paměť a třibil náš rozum. Aby nás chránil před hříchem, který zatemňuje paměť a oslabuje naši vůli. Kratince vzbudme svoji víru i naději i lásku a s křížem na čele jděme do školy.

Ještě jedno bych vám doporučoval: Poproste vždy svého patrona o pomoc a přimluvu po celý den. A jistě bude váš den šťastný, budete spokojeni, bude se vám dařiti, vaše dílo a porostete mravně. Nikdy nezapomínejte na ranní modlitbu, nikdy, i kdybyste měli sebe více na spěch a nikdy jí neodbývejte. Škodili byste jenom sobě a o mnohém svém dni byste musili říci jako ten starořímský císař: Diem perdidit - Ztratil jsem den. Vy ho jistě nechcete ztratiti a nesmíte ho ani ztratiti. K.

Stanislav R. Hanáček:

Umíráček.

V dálce na nebeské báni vzniká
malý černý mráček — — —
S vížky prostiického kostelíka
pěje umíráček
hrany lkavým tónem.
Vyprovází duši nebožtíka
do dálavy blaha nebeského,
před božským kde trônem
klásti bude účty z žití svého.

J. Z. J e s e n s k ý:

Kříž.

U bílé silnice, již skoro v poli
stál starý vetchý kříž — již opuštěný,
a na něm nápis byl — již zpola střený:
»Jen ke mně přijďte, které něco bolí «

A pod tím křížem žena jakás štkala,
v náruči děcko, jež již umíralo:
»Ach uzdrav, zachraň, Kriste umučený,
mé dítě malé! Vše bych pro ně dala,
i kdyby mě to vlastní život stálo!«
A s prosbou na kříž vzhled' zrak usazený

Vtom obraz vyvstal před očima žený:
— Kříž — pod ním Maria se žalem v líci
a na něm . . . Kristus — přibit . . . zmírající —

Tu s díkem na kříž zvedla oči svoje:
»Nuž, vezmi dítě, když to vůle tvoje . . . !«
A mrtva klesla pod tím křížem v poli. —

A n t. Č e c h:

Náhlá změna.

M o t t o: »Nevyzpytatelné jsou cesty Boží.«

Student Suchan obýval pokojík ve starém domě, jenž byl v odlehlé uličce.

Paprsky zapadajícího slunce již jen nepatrně osvětlovaly pokojík, takže sotva bylo lze poznati jeho zařízení. Bystřejší oko by shlédlo uprostřed stůl, na němž se povalovalo několik školních knih, dvě židle, postel, skříň, stojan na knihy, pohovka a kyvadlové hodiny. Stěny byly pokryty několika obrazy, zobrazujícími některé slavné muže a denní výjevy. Na druhé straně bylo zrcadlo, proti němuž byla postavena pohovka.

Na stěně proti lůžku, jakoby neviditelnou rukou označeno, vynikalo bílé místo, připomínající podobu kříže.

Zde ztrávil Suchan první studentská leta, navštěvuje místní gymnasium. Pocházel z chudé rolnické rodiny, a jen skromností a přičinlivostí rodičů mohl býti na studiích. Proto Suchanovi dělali do úpadu a snášeli bídu a utrpení všeho druhu. Byla to nesmírná oběť, kterou musili podstoupiti k vůli synovi. Avšak láska otce a matky překoná vše. Potěchou jim bylo pomyšlení, že to, co na syna vynakládají, nepřijde nazmar, a že syn, vychovávaný v zásadách křesťanských, bude je ve stáří podporovati, až si sám bude vydělávati chléb.

A Suchanovi se zdvojenou pílí pracovali na zděděné půdě, takže se lidé divili, kde se v nich bere tolik síly. Avšak nic netrvá stále. Suchanové pozvolna ubývalo sil a v létě, kdy v hospodářství bylo nejvíce práce, musila ulehnouti na lůžko. Nemoc však se stále horšila a lékař nekladl v její uzdravení žádné naděje. Za nedlouho Suchanová, přijavši svátosti umírajících, zesnula bez boje po krátké nemoci.

Na její pohřeb přijel i syn-student.

Po krátkém snu probudil ho ze spánku hebký dotyk slunečních paprsků. Udiveně se rozhlížel po pokoji. Stále ještě měl před sebou božský zjev a v uších jako hudba sfér mu zněla slova: »Hle, toto celé srdce ti věnuji, podej mi ruku a následuj mne. Já ti odpustím, ale neopustím.«

Počal rozvažovat. Zda jest možno, že by mi Bůh odpustil? Vždyť já tak zhřešil. A duch spásy mu našeptával: »Bůh nechce smrt hříšníka, nýbrž, aby zlého zanechal a spravedlivě žítí počal.«

To proběhlo Suchanovi v mysli v několika okamžicích. Když pak znovu přivřel oči, myšlenky opět následovaly jedna za druhou, takže již neusnul, ač byla k spánku ještě hodina času. Pohleděl do neurčita a soustřed'oval rozptýlené myšlenky. A výsledek byl vyjádřen slovy: »Půjdu za Tebou, můj Ježíši, sebe celého Ti obětuji a věřím, že budu šťasten. Teď již nebráním se tvému hlasu, půjdu za Tebou a Ty mně budeš vznešeným ideálem, ku kterému bude směřovati celé mé žití.« A znovu se pevně utvrzoval:

»Ty, Kriste, dnešním dnem jsi můj ideál a chci také dnešním dnem počínaje žítí v duchu tvých přikázání. Bude to sice řada zkoušek, pročez, dej mi sílu, abych neustoupil.«

Ty tam byly již myšlenky na smrt, jeho žal se přes noc obrátil v radost a štěstí. Pocítil nesmírnou radost; znovu a znovu si uvědomoval štěstí, že našel opět Boha.

A bílé místo na stěně zakryl znamením kříže.

Včerejší rozhodnutí budiřlo v něm ošklivost a jako strom na jaře, tak i on pocítil bujarou sílu k životu a novému plodnému tvoření.

Ráno spěchal, po letech, do chrámu a poslechnuv slov: »Pojďte ke mně všichni, kteří obtíženi jste a já vás občerstvím.« — »Totoť jest Tělo mé, totoť jest krev má,« jako kající kněz vrhnul se k nohám kněze a želel upřímně hříchů. Dav výhost hříchu, přijal do srdce Spasitele.

U srdce mu bylo mílo a cítil ulehčení, s láskou pohlížel k svatostánku a modlil se:

»Bože můj, jak jsi milosrdný a dobrotivý, že jsi mne opět navrátil Sobě. Dychtil jsem po klidu a našel jsem jej v Tobě. Duše má jest naplněna neklamnou radostí, že patří nyní jediné Tobě. Slibuji, že pohrdnu krásou světa pro lásku k Tobě, Nejsvětější! Ó, Lásko věčná, kéž svazek lásky mne poutá s Tebou věčně. Amen.«

A blažen sklonil hlavu pod sladké jho Páně.

A neznámý hlas mu pravil:

»Šťasten jsi, synu, žes mne našel.«

Prof. A n t. N o v á k:

Smysl českých dějin a naše poslání.

Dějiny našeho národa jsou nadmíru pohnutlivé. Česká země leží na křižovatce evropských cest a není divu, že se tu duchové i hospodářské proudy a zájmy stýkaly a potýkaly. Spolupůsobila tu též okolnost, že naše vlast leží na rozhraní dvou velikých národnostních skupin: slovanské (východní) a germánské (západní). Československý národ, odchovaný západem, je předurčen k tomu, aby byl prostředníkem mezi těmito dvěma sférami. V tom je smysl našich dějin.

Čím více se dějinami obíráme, tím více nabýváme přesvědčení, že nejsou náhodnou snůškou událostí, řízených nějakou osudovostí neb vývojovou nutností. Dějiny jsou světovým dramatem hříchu a vykoupení, zápasem dobra se zlem. Bůh je jedinou neměnnou veličinou ve světovém chaosu, On je jediným pramenem života, zdrojem veškerého práva. Dějiny takto pojaté jsou vládou prozřetelnosti Boží mezi lidem.

Také náš národ má určeno mravní poslání. Dějepis má nám říci, pokud jsme tomuto poslání vyhověli a pokud se mu zpronevěřili. Z knihy dějin svého národa máme čerpat poučení, abychom, varováni jich příkladem, šli jen po cestách, vedoucích ku slávě a velikosti národní.

Mají-li dějiny tomuto úkolu dostáti, musí pravdivě posuzovat osoby i děje. Dějiny mají dle Wilsona stát uprostřed národa a života, mají poučovat, stavět oltáře a na nich rozžehovat světla zkušeností, aby osvětlovala stezky, po nichž jsme kráčeli a také ony, na něž jsme se ještě neodvážili.

Náš veliký historik Palacký napsal, že kdykoliv jsme zvítězili, dalo se to po každé více převahou ducha, nežli zbraněmi, a že každá država jen těmi prostředky, kterými povstala, se udržeti může v bytu svém.

Náš stát nezrodil se teprve r. 1918. Byl tu již před tisíci lety a národ nikdy se nezrekl nároků na samostatnost. Chceme-li vývojovou linii našeho národa postihnout, musíme pátrat, jaké složky budovaly český stát před tisíci lety, které ctnosti ho udržovaly a které neřesti přivodily jeho pád. Zůstávají přece neustále v platnosti slova Písma: Ctnost vyvyšuje národy, hřích a neřest je zbídačuje a ničí. V historii máme o tom mnoho dokladů.

Máme tedy s Palackým hledati v sobě jiskru Božství čili, jak to krásně řekl nynější arcibiskup pražský dr. Fr. Kordač v revolučním Nár. shromáždění, máme se dáti tak prodchnouti plněním zákona Božího, aby duše naše pod každým dotekem prstu jeho se rozezvučela jako souzvučný nástroj. Každý národ, jak jsme řekli, má své mravní poslání v dějinách a má ho tudíž i jednotlivec, ať je již stavitelem toho nádherného chrámu neb prostým dělníkem, který otesává kámen a nezná plán stavby.

Jako jednatel hledá smysl a cíl života a vytyčuje si vyšší cíle, kterých chce dosáhnouti, tak i národ. Vždyť teprve víra ve společný ideál, ve smysl a cíl národního života tvoří národ. Národ, jenž ztratil víru ve svůj ideál, zanikne.

Velký mravní ideál našeho národa viděli bychom v apoštolské práci mezi Slovany. Je to práce pro sjednocení církve západní (katolické) s církví východní (pravoslavnou). Tím by byl ruský národ získán trvale evropské civilizaci a národní ruský stát stal by se ochráncem mladých slovanských útvarů. Je to veliký a snad daleký cíl, ale tím více apoštolů získává.

Apoštolové Slovanů.

Příchod soluňských bratří značí nové období v dějinách národa. Bratři pocházeli ze Soluně, kde otec jejich byl vysokým úředníkem. R. 863 vydali se oba bratři na cestu do Moravy. Na své misionářské dílo byli dobře připraveni. Konstantin uvedl v soustavu hláskové znaky makedonských Slovanů a sestavil pro Moravany nové písmo, do něhož přeložil některé bohoslužebné knihy.

Kdyby ničeho jiného bratři soluňští pro náš národ nebyli vykonali než tento čin, dosti učinili. Nebezpečí německému mohli Slované čeští se zdarem čeliti jen zbraněmi ducha a ty přinesl nám spolu s křesťanským náboženstvím Konstantin a Methoděj.

Tři léta působili bratři misionáři na Moravě bez překážky. Ale pak byli nuceni odejít do Říma, kde byli osočeni německými kněžími. Ospravedlnili se skvěle a obdrželi od papeže Hadriána II. dovolení sloužiti mši svatou jazykem staroslovanským.

Konstantin, klášterním jménem Cyril, byl posvěcen na biskupa a zemřel v Římě již roku 869. Posílaje před svou smrtí Methoděje na Moravu, modlil se podle slov legendy: »Hospodine, jenž jsi mne vždy slyšel, zachraň věrné stádo moje!« A Methodějovi na rozloučenou pravil: »Hle, bratře, jednu jsme brázdu táhli a já na liše padám. Nechtěj pro lásku ke klášteru opustiti společný úhor.«

Methoděj zastavil se na zpáteční cestě v Panonii u syna Privinova Kocela. — Kocel ho poslal zpět do Říma s prosbou, aby Methoděj byl vysvěcen na arcibiskupa panonského. Papež prosbě vyhověl a Methoděj jako vysoký církevní hodnostář vracel

se na Moravu. Než nedošel šťastně. Byl zajat na cestě německými biskupy a půl třetího roku vězněn a týrán. Tak chtěli Němci zmařit plán římského papeže, který ve Slovanech českých chtěl získati průkopníky křesťanství mezi Slovany, na něž působila tenkrát již rozkolná říše byzantská.

Tak hned na počátku dějin byl o národ český sveden boj mezi dvěma kulturami, východní a západní. Že zvítězila kultura západní, na tom má vinu či zásluhu kníže nitranský Svatopluk. Zrádně zbavil se svého lenního pána Rostislava a stal se pánem Moravy.

Byl to kníže velkých schopností, ale též pohanské divokosti.

Svatopluk vytvořil první velkou říši slovanskou v hranicích dnešní Československé republiky. Donutil rozdrobené kmeny české a srbské, aby se vyzuly ze závislosti na říši německé a poddaly se jemu. Knížete Čechů Bořivoje i s manželkou Ludmilou přivedl na Velehrad a tam kázal je Methodějovi pokřtiti. Pak zajal knížete Polanů Vitislava a připojil Krakovsko k své říši. Slovenskou državu rozšířil k Tise a bojem s Kocelem, synem Privinovým, získal i kus Panonie na pravém břehu dunajském. — Němci tenkrát uznali Svatopluka vládcem Velké Moravy.

Kdyby býval Svatopluk podepřel tento mohutný útvar státní i duchovně, podporuje dílo Methodějovo, byla by se říše jeho jistě déle udržela. Zprvu choval se Svatopluk k Methodějovi přátelsky a přál si osamostatnění Moravy církevně. Výsledkem těchto snah byla bula papeže Jana VIII., kterou slavnostně povoloval slovanskou bohoslužbu. Leč pak si kníže oblíbil Němce Wichinga, biskupa nitranského, a jal se Methoděje a slovanskou bohoslužbu pronásledovat. I u papeže na Methoděje žaloval.

Papež, obávaje se soutěže dvojí liturgie a zmatků z rozdvojení plynoucích, omezil právo sloužit bohoslužbu jazykem slovanským, ale své přízně Methodějovi neodřekl, poněvadž se znovu o jeho pravověrnosti přesvědčil.

Svatopluk však ztrpčoval neohroženému arcibiskupovi život, takže tento odešel posléze na čas do Byzance a brzy poté r. 885 mezi věrnými Moravany zemřel. Žáci jeho byli Svatoplukem vyhnáni a rozptýlili se po Balkáně, šíříce tam mezi Jihoslovany vzdělanost a osvětu.

Pád říše velkomoravské.

Ještě za života Svatoplukova objevili se v nížině uherské Maďaři, kočovný národ, který sem zaběhl z Kavkazu. Vypravuje se, že je do Uher pozval mstivý Arnulf, král německý, aby se pomstil Svatoplukovi.

Dokud byl živ Svatopluk, byly útoky Maďarů odráženy. Ale po jeho smrti (r. 894) vypukly mezi jeho syny nesváry, před kterými Svatopluk marně na smrtelném loži varoval (pruty Svatoplukovy), a odtud říše velkomoravská slábné. R. 895 odtrhli se od ní Čechové a Srbové, pak ztracena i Panonie. Mojmir II. čelí chvíli obnoveným útokům maďarským, ale r. 906 byla vyvrácena říše velkomoravská a Maďaři odtrhli od sebe Slovany severní a jižní, usadivše se trvale v nížině uherské.

Slované čeští ztratili spojení s východem a byli nuceni vyžít se v prostředí románském a germánském. Odtud jsme přijali vzdělanost a osvojivše si ji, dovedli jsme uhájiti svou národnost, Němci stále ohrožovanou. Odcizení nám byli však Slováci, kteří celých tisíc let úpěli pod sveřepými Maďary.

Někteří historici želí toho, že jsme ztratili styk se slovanským východem. Tím jsme utrpěli velké ztráty na národním svérázu a stali prý jsme se slovanskými Prušáky.

Na otázku východ či západ odpovídáme vzhledem k obživlé otázce unionismu poněkud obsáhleji.

Církev i evropské lidstvo rozdělilo se na dvě veliké složky: **svět románsko-germánský** a **řecko-slovanský**. Církev dříve jednotná rozdělila se později též na západní římskou (katolickou) a východní byzantskou (pravoslavnou), hovic tím politickému rozdělení říše římské na východní a západní.

Rozdělení toto opodstatněno bylo hlubokými rozdíly kmenovými, povahovými i hospodářskými a kulturními. Zvláště kulturní byly dosti hluboké. **Středověk je věkem Kristova evangelia — je mládím lidstva.** Vše to točí se kolem myšlenek náboženských, neboť náboženství zasahovalo hluboce do života jednotlivců i národů.

Bylo osudné, že Slované byli rozděleni mezi obě tyto sféry. Příznivější podmínky vývojové byly ovšem na západě.

Historikové neřeší obyčejně otázku pravověrnosti. Pomiňme ji i my, třebaže vyznáváme veřejně, že tam církev a Kristus, kde skála Petrova. Budeme si všímat rozdílů jiných. Kdežto na troskách říše římské vybudoval primát římského biskupa nádhernou stavbu katolické církve, která by mohla se pustit do zápasu s mocí světskou a se osamostatnit, zůstává východní církev nesjednocena a podřízena až do nedávna státní moci. Vytýkají církvi, že katolicismus (svou organizací) není nic jiného, než zmlazení starých římsko-národních ideí v nové křesťanské formě. Opak je pravdou — zůstala zde organizace — universalnost, ale obsah byl docela nový. Zda v tom nezříme dílo Prozřetelnosti, že Řím byl zvolen za metropoli křesťanstva, které mělo, jako kdysi říše římská, rozšířit se po celém okrsku země.

Organisaci církve západní vtiskl románský živel — známý svými právníckými schopnostmi — nesmazatelný ráz.

Východ měl zcela jiné podmínky vývojové. Románský živel ponenáhlu vymizel a jeho dědicem stal se živel řecký, který směřuje se tu s národy semitskými a vnučuje jim svůj jazykový a národní ráz, ač sám také se přizpůsobuje orientálním řádům. Pak přišla vlna Slovanská na Balkáně a i tato složka se uplatnila kulturně, podobně jako na západě složka germánská.

Jsou tu hned patrný znamenité rozdíly. Kdežto nové státní útvary románské, germánské a západoslovanské nepodržely vojensko-úřednických řádů absolutní monarchie římské, vytvořili Řekové militaristicko-byrokratickou absolutní monarchii, jež byla zcela nadřícena církvi. Císař vystupuje tu jako náměstek Kristův na zemi, církev je státním ústavem bohoslužebním a musí své zájmy podřizovati zájmům státu.

Na západě dovedlo papežství zachovat církvi neodvislost, což mělo pro vývoj církve neocenitelný význam.

Ptáme-li se, proč nastal rozkol v církvi dříve jednotné, musíme si všimnout rozdílných názorů theologických. Křesťanství byzantské pod vlivem helenisticko-východních názorů soustřeďuje veškerý zájem k otázkám nadpozemským, k vysvobození člověka od smrti a od pomíjivosti života vezdejšího k splnutí s Bohem. Pro východního křesťana je mše sv. a svátosti především prostředky k povznesení duše od hroudy zemské k nebeské blaženosti. Církev východní odvrací se od světa a hledá i vidí ve mnišství, askesi, sebestmrtvení ideál života. Když církev východní zachvátily dogmatické spory, neřeší tyto spory obce věřících, ale rozhoduje tu císař, ne vždy ku prospěchu náboženství. Mohlo se to díti tím spíše, že 4 východní partiarcháty na sebe řevnily.

Západ vyvíjel se docela jinak. Nejvyšším rozhodčím je tu římský papež na světské moci nezávislý. Stal se vrchní hlavou celého západního křesťanstva a měl dosti mravní a hmotné síly, aby ubránil se úchvatům panovnických rodů, ať to byli Karolingové, Štaufovci neb Baurboni či konečně Habsburci. Církev západní neshrnula jako východní — nestala se nepokrokovou po stránce kulturní, filosofické a estetické. Ač zprvu nemohla se měřiti ve vzdělanosti s církvi východní, přece již za Augustina stojí výše. Neupjala se na kvíelismus — přepjatou touhu po nadpozemském, nýbrž kladla hlavní důraz na poměr hříšného člověka k Bohu, na otázku pokání a ospravedlnění. Sv. Augustin vybudoval nauku o milosti, nahradil hmotné její pojetí mravním, t. j. přemáháním hříchu, abychom se přiblížili Bohu. Církev západní neuzavírá se do klášterů, ale usiluje naplniti ho a ovládnouti křesťanskými myšlenkami a snahami.

Západnímu křesťanstvu je stát jen nutným zlem, jak napsal sv. Augustin («In civitate Dei») k ukročení vášní a špatných pudů. Křesťanu stačí mravní řády křesťanské a církev je mu vrcholným ústavem spásy. Západní zbožnost je aktivní, východní pasivní. Církev západní hájí si práva vychovávat národy i jednotlivce, východní zůstává pouze státním ústavem bohoslužebným.

Ve vývoji dějinném pracoval na vybudování západní církve více rozum, na východě více cit. Slované svým zeměpisným rozpořozením byli předurčeni vyžívat se ve většině své v kultuře byzantské. Neobešlo se to bez bojů. Zvláště prudké boje prodělali Chorvaté, Srbové a Bulhaři, kteréžto národy lákala blízkost papežského Říma a lekala politická moc Cařihradu. Ale podlehli nakonec přece vlivu Byzance, jistě ne ku svému prospěchu, jak dodnes vidíme na pravoslavných Srbech, Bulharech a Rusech, kteří zůstali ve vzdělání daleko za svými katolickými bratry Čechoslováky, Poláky, Slovinci a Chorvaty.

Tím je pro nás rozluštěna otázka, kterou jsme si položili. Srdcem tihneme na východ, rozum nás táhne k západu. A proto jsme předurčeni k tomu, býti pojítkem mezi těmito dvěma kulturními sférami. Budeme jako Cyril a Metoděj hlásit se věroučně k Římu, ale bratrskou ruku budeme mít stále napřaženu na východ.

Kabala.

V jedné klášterní knihovně našel knihovník mezi papíry několik zažloutlých, starých papírů, popsaných ještě středověkou němčinou. Byly tam jakési tabulky, vzorce čísel, latinské hexametry. Zvědav, co by to mělo být, zahloubal se do studia. Po nějakém čase se mu to podařilo rozluštit; byla to kabalistická formule, jež na každou předloženou otázku dává do budoucnosti odpověď. Jako věštba to samozřejmě nemá žádné ceny, ale je to nesmírně zajímavé a stálo by věru za to, najít princip, na kterém se to zakládá.

Poněvadž se domnívám, že to bude studující latinu zajímat, pokusím se to vysvětliti, aby se mohli též sami zeptat na svou budoucnost.

Předem podotýkám: 1. otázka může být dána v jakékoliv řeči, jenom musí mít 9 slov. Vůbec 9 hraje v celém počtu hlavní roli. 2. Odpověď vyjde v latinském hexametu. 3. Kdyby snad na konci to nevycházelo, je to znamením, že během výpočtů byla učiněna chyba.

Nejlépe a nejsnáze se to pochopí na příkladu. Položme tedy otázku, která jistě zajímá všechny katolické studenty:

»Dostane se Strakova Akademie svému původnímu účelu: katol. studentům?«

Výpočet:

7,	2,	8,	8,	5,	9,	5,	1,	9
9,	1,	7,	4,	5,	5,	6,	1	
	1,	8,	2,	9,	1,	2,	7	
		9,	1,	2,	1,	3,	9	
			1,	3,	3,	4,	3	
				4,	6,	7,	7	
					1,	4,	5	
						5,	9	
							5	

Vysvětlení počtu: 1. Číslice první vodorovné řady udávají počet písmen jednotlivých slov otázky. Má-li některé slovo více písmen než 9 (na př. »katolickým«), napíše se jen devítkový zbytek.

2. Další řady číslic dostaneme vždy tím, že sečteme dvě sousední číslice řady předešlé a devítkový zbytek tohoto součtu napíšeme pod pravého sčítance. Tím dostaneme celý ten trojhran čísel. První tři číslice vlevo (v daném příkladě 7, 2, 9) se odtrhnou, ty nemají pro další počet žádného významu.

Posledních 6 čísel pravé kolmé řady se též oddělí, ty budou tvořit t. zv. klíč.

Nyní se počítá dále:

Klíč.	I. třída			II. třída			III. třída			IV. třída			V. třída			VI. třída		
5	7	8	22	4	8	31	6	5	37	4	8	49	1	8	58	8	2	61
9	1	3	21	3	9	36	3	9	45	3	9	54	1	3	57	7	3	66
5	9	5	19	2	2	25	1	8	40	2	2	43	2	2	52	8	2	61
3	5	4	20	6	7	32	1	1	35	9	7	50	4	1	53	1	1	62
7	4	6	18	1	6	27	5	9	39	5	9	48	5	9	57	1	6	63
9	7	3	21	1	3	30	5	6	42	9	9	54	9	9	63	8	6	69
	9			18			27			36			45			54		

Vysvětlení tabulky: 1. Do první kolmé řady »klíče« napíšeme posledních 6 číslic z trojhranu a sice začneme poslední.

2. Zbývající čísla trojhranu se napíší do prvních kolmých řad jednotlivých tříd a to stále od konce (jako u »klíče«).

3. Druhou kolmou řadu číslic v jednotlivých třídách dostaneme tímto způsobem: číslo první kolmé řady násobíme 3 (na př. $3 \times 7 = 21$), k tomu přičteme příslušnou číslici z klíče ($21 + 5 = 26$). Devítkový zbytek tohoto součtu (v daném př. 8) napíšeme do druhé kolmé řady. Tímto způsobem najdeme všechna čísla druhých kolmých řad jednotlivých tříd.

4. Třetí kolmá řada jednotlivých tříd: Zde prostě sečteme číslo klíče, číslici v druhé kolmé řadě, k součtu přičteme tolikátý násobek 9, pro kolikátou třídu hledáme. (V tabulce jsou násobky napsány dole.) Na př. první číslo třetí kolmé řady 1. třídy: $5 + 8 + 9 = 22$. Druhé číslo: $9 + 3 + 9 = 21$. První číslo třetí kolmé řady ve třetí třídě: $5 + 5 + 27 = 37$.

Tímto způsobem postupujeme dále, až vypočteme všechna čísla.

Pro skončenou odpověď jsou nutná čísla třetí z každé třídy a to: čísla, která jsou v první vodorovné řadě, udávají první slovo odpovědi, druhá vodorovná řada udává 2. slovo atd.

Zbývají ještě tři velké tabulky, dle nichž se mají vyhledat jednotlivá písmena nebo slabiky odpovědi.

Tabula quaers a respondens jsou rozděleny na 6 dílů, tab. respondens má v každém dílu zase 6 číslic. Každé číslici odpovídá písmeno nebo slabika v tabulce vaticinans. Hledejme nyní první slovo odpovědi:

V tabulce číslic, kterou jsme si sestavili, je v první vodorovné řadě v »klíči« číslice 5 a potom číslice 22, 31, 37, 49, 58, 61. Ostatní číslice významu nemají. Poněvadž »klíč« první řady je 5, vyhledáme v tab. quaerens v V. řadě číslici 22. Najdeme ji v druhém dílu. V tomže druhém dílu tab. respondens v V. řadě je šest číslic. Poněvadž hledáme slovo první, běheme první číslici, tedy 6. V tab. vaticinans najdeme $6 = f$.

Další číslici jest 31. V tab. quaerens v V. řadě ji najdeme, k tomu najdeme příslušné číslo v tab. respondens, je to 14, tab. vaticinans $14 = o$. Tak postupujeme dál u všech číslic první řady.

Tabula respondens																																																						
	I.						II						III.						IV.						V.						VI.						VII.						VIII.						IX.					
	4	5	6	132	0	6	14	12	14	71	40	12	9	65	1	12	6	1	0	9	19	88	50	20	0	13	20	61	60	19	3	0	18	19	0	0																		
	18	5	20	12	0	1	9	15	3	95	19	3	0	0	15	15	1	0	19	19	9	57	11	18	0	9	4	71	9	20	1	18	14	19	1	18																		
	5	18	65	19	0	13	0	1	9	50	40	5	3	0	0	13	61	12	3	9	3	9	18	20	0	3	9	13	109	0	5	18	11	105	15	13																		
	19	13	4	110	3	156	1	18	5	71	27	18	0	9	20	11	14	0	19	0	9	88	14	20	1	12	0	66	12	4	13	9	2	19	12	0																		
	14	20	14	109	1	3	6	11	20	15	7	77	17	2	0	81	20	1	0	5	19	19	4	13	19	13	9	88	9	128	5	18	18	19	1	18																		
	0	18	14	19	1	1	5	9	19	72	11	12	0	19	0	73	9	0	17	0	17	5	2	5	20	1	5	40	20	8	9	18	3	15	9	19																		
	12	0	96	20	18	3	5	18	18	71	1	13	9	12	81	14	14	1	11	9	13	88	11	5	0	1	13	66	5	17	11	7	1	19	118	12																		
	14	15	9	13	109	5	13	14	20	105	15	19	13	0	19	63	5	12	0	19	1	4	12	15	13	1	0	50	9	20	5	18	5	19	1	18																		
	14	12	14	19	1	12	4	5	19	0	19	20	0	4	9	9	9	11	5	9	17	2	2	5	17	131	5	36	5	14	3	0	12	96	4	3																		
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6																		
I.	11	14	17	14	17	56	59	62	59	62	27	23	26	47	50	53	35	32	35	38	41	38	41	44	44	29	32	32	35	38	41	38	41	44	44	38	41	44																
II.	22	25	28	25	28	13	16	19	16	19	31	34	37	40	43	46	55	52	55	58	61	58	61	64	64	49	52	52	55	58	61	58	61	64	64	58	61	64																
III.	60	63	66	63	66	51	54	57	54	57	42	45	48	33	36	39	30	27	30	15	18	15	18	21	21	24	27	35	38	41	41	41	41	44	47	47	41	44	47															
IV	14	17	20	17	20	59	62	65	62	65	23	26	29	50	53	56	49	35	38	41	44	47	47	47	47	32	35	35	38	41	41	41	44	47	47	41	44	47																
V.	25	28	31	28	31	16	19	22	19	22	34	37	40	43	46	49	42	27	30	33	18	21	21	24	24	27	30	30	33	36	36	36	39	42	42	33	36	39																
VI.	63	66	69	66	69	54	57	60	57	60	45	48	51	36	39	42	33	38	41	44	47	50	50	50	50	35	38	38	41	41	41	44	47	47	41	44	47																	
VII.	17	20	23	20	23	62	65	68	65	68	26	29	32	53	56	59	52	35	38	41	44	47	50	50	50	35	38	38	41	41	41	44	47	47	41	44	47																	
VIII.	28	30	34	30	34	19	22	25	22	25	37	40	43	46	49	52	45	55	58	61	64	67	70	70	70	55	58	58	61	61	61	64	67	67	64	67	61	64																
IX.	66	69	72	69	72	57	60	63	60	63	48	51	54	39	42	45	30	33	36	21	24	27	27	27	27	30	33	33	36	36	36	39	42	42	33	36	39																	

Tabula quærens.																																																						
	I.						II.						III.						IV						V.						VI.						VII.						VIII.						IX.					
	11	14	17	14	17	56	59	62	59	62	27	23	26	47	50	53	35	32	35	38	41	38	41	44	44	29	32	32	35	38	41	38	41	44	44	38	41	44																
	22	25	28	25	28	13	16	19	16	19	31	34	37	40	43	46	55	52	55	58	61	58	61	64	64	49	52	52	55	58	61	58	61	64	64	58	61	64																
	60	63	66	63	66	51	54	57	54	57	42	45	48	33	36	39	30	27	30	15	18	15	18	21 <td>21</td> <td>24</td> <td>27</td> <td>35</td> <td>38</td> <td>41</td> <td>41</td> <td>41</td> <td>41</td> <td>44</td> <td>47</td> <td>47</td> <td>41</td> <td>44</td> <td>47</td>	21	24	27	35	38	41	41	41	41	44	47	47	41	44	47															
	14	17	20	17	20	59	62	65	62	65	23	26	29	50	53	56	49	35	38	41	44	47 <td>47</td> <td>47</td> <td>47</td> <td>32</td> <td>35</td> <td>35</td> <td>38</td> <td>41</td> <td>41</td> <td>41</td> <td>44</td> <td>47</td> <td>47</td> <td>41</td> <td>44</td> <td>47</td>	47	47	47	32	35	35	38	41	41	41	44	47	47	41	44	47																
	25	28	31	28	31	16	19	22	19	22	34	37	40	43	46	49	42	27	30	33	18	21	21	24	24	27	30	30	33	36	36	39	42	42	33	36	39																	
	63	66	69	66	69	54	57	60	57	60	45	48	51	36	39	42	33	38	41	44	47	50	50	50	50	35	38	38	41	41	41	44	47	47	41	44	47																	
	17	20	23	20	23	62	65	68	65	68	26	29	32	53	56	59	52	35	38	41	44	47	50	50	50	35	38	38	41	41	41	44	47	47	41	44	47																	
	28	30	34	30	34	19	22	25	22	25	37	40	43	46	49	52	45	55	58	61	64	67	70	70	55	58	58	61	61	61	64	67	67	64	67	61	64																	
	66	69	72	69	72	57	60	63	60	63	48	51	54	39	42	45	30	33	36	21	24	27	27	27	30	33	33	36	36	36	39	42	42	33	36	39																		

Tabula vaticinans.

1 a	16 q	31 ha	46 za	61 pe	76 gi	91 yi	106 oo	121 fu	136 xu	151 ny
2 b	17 r	32 ia	47 ae	62 qe	77 hi	92 zi	107 po	122 gu	137 yu	152 oy
3 c	18 s	33 ka	48 be	63 re	78 ii	93 ao	108 qo	123 hu	138 zu	153 py
4 d	19 t	34 la	49 ce	64 se	79 ki	94 bo	109 ro	124 iu	139 ay	154 qy
5 e	20 u	35 ma	50 de	65 te	80 li	95 co	110 so	125 ku	140 by	155 ry
6 f	21 x	36 na	51 ee	66 ve	81 mi	96 do	111 to	126 lu	141 cy	156 sy
7 g	22 y	37 oa	52 fe	67 xe	82 ni	97 eo	112 vo	127 mu	142 dy	157 ty
8 h	23 z	38 pa	53 ge	68 ye	83 oi	98 fo	113 xo	128 nu	143 ey	158 uy
9 i	24 aa	39 qa	54 he	69 ze	84 pi	99 go	114 yo	129 ou	144 fy	159 xy
10 k	25 ba	40 ra	55 ie	70 ai	85 qi	100 ho	115 zo	130 pu	145 gy	160 yy
11 l	26 ca	41 sa	56 ke	71 bi	86 ri	101 io	116 au	131 gu	146 hy	161 zv
12 m	27 da	42 ta	57 le	72 ci	87 si	102 ko	117 bu	132 ru	147 iy	
13 n	28 ea	43 va	58 me	73 di	88 ti	103 lo	118 cu	133 su	148 ky	
14 o	29 fa	44 xa	59 ne	74 ei	89 ni	104 mo	119 du	134 tu	149 ly	
15 p	30 ga	45 ya	60 oe	75 fi	90 xi	105 no	120 eu	135 uu	150 my	

Druhé slovo má klíč 9 a číslice 21, 36, 45, 54, 57, 66. V tab. quaerens v IX. řadě najdeme 21, je v posledním dílu, v témž dílu tab. respondens na druhém místě (protože hledáme druhé slovo) je číslo 0, tedy žádná písmena.

Další číslo je 36, k tomu příslušné číslo tab. respondens je 131 = g. i.

Tak se postupuje dále, ale pamatovat 1. pozor na »klíč«, a 2. kolikáté slovo hledáme tolikáté číslo v tab. respondens musíme brát.

Když všechno vyhledáme, dostaneme odpověď:

»Forte quidem, votis vovet tibi prospera coelum.« — Sláva! Odpověď příznivá, bude tedy Strakova Akademie vrácena původnímu účelu, ačkoliv to bude nesnadné (forte quidem), anebo se to snad stane takřka jen náhodou.

Zdá se to všechno velmi spletené, ale kdo si to jednou podle tohoto vzoru prodělá, může věštit potom jako Pythia.

Přeji všem, aby dostali vždy příznivou odpověď, a ne jako já jsem jednou dostal: »Ecce petis, dominans rumpet tibi talia Numen,« a skutečně se mi to potom vyplnilo.

NB. Jak se stanoví devítkový zbytek. je snad všem známo, že se totiž sečtou číslice, jimiž je číslo napsáno, na př. u č. 25 je devítkový zbytek $2+5=7$. U 18 je $1+8=9$.

Jen ten stát může být šťastný, jehož královnou je pravda, jehož zákonem je láska a jehož cílem je věčnost.

Sv. Augustin.

Moderní Vikingové.

Amerika byla po prvé objevena již před Kolumbem, a to kolem roku 1000 odvážnými norskými námořníky, kteří přepluvše Island a Grónsko první objevili Novou zemi. Objev ten přišel však v zapomnění a tak slávy z objevení Ameriky dostalo se až Kolumbovi. Nyní sestrojil kapitán Folgero věrnou kopii takové jedné lodi, na nichž severští plavci podnikali odvážné a daleké cesty za moře a při nichž také objevili Ameriku, a odvážil se ní nebezpečné cesty z Bergenu do Bostonu. Šťastně ji překonal. Náš obrázek zobrazuje ji po šťastném přistání v americkém Bostonu.

A. K.

Po exerciciích.

P. Škarkovi věnováno.

Vašich slov hlubokých vodopádem
uzdraveno duší sedmdesát...
Nemocné dobou, stržené pádem
volaly Boha, by nedał jim klesat.

V nádherné svatyni Stojanova,
v znamení pokorné lítosti
prýštila do žil všech síla nám nová,
jako dar bezměrné Milosti.

Prost vírů života, jež nenávist pěstí,
ret směl jen modlitbu šepotati..
Jaké to blaho a jaké štěstí
duši svou od země odpoutati!

Letní rozmary.

Pěšinky zarostlé kvítím a travou.
— jaké dnes myšlenky táhnou Ti hlavou?
— červnový den —
půjdeme, půjdeme ven,
vždyť se chce žít,
slunce a vůni duší svou pít! —
Krásný je kvetoucí břeh,
— s vlnkami srdce své běžeti nech,
by mohlo vesele, beze všech pout
ku štěstí plout!
A potom poběhnem polem a lukami,
šedivý život ten necháme za námi
— před námi lesy a sad,
příjemný chlad. —
— V sadě tam chvíličku budeme sedět,
do bílých ob'áček vysoko hledět,
do lesů skryjem se pak —
do vlahých stínů se potopí zrak,
do mechu hlava se zaboří —
budeme slyšet, co doubrava hovoří —
— vidíš, jak okolí měkce se šepí,
vonnými keři? —
— Červnový den —
srdce to jása — srdce to věří,
srdce chce ven! —
— srdce tak lehounce zapomnět může,
že uvadnou růže,
že odvátných lupének zapadlých v zem
se dotknem svým rtem! —

František Světlík, kanovník:

Za obrozením národa.

(Z řeči, pronesené u příležitosti letošního sjezdu katol. studentstva a inteligence čl. v Praze.)

Katolická inteligence česká zrodila se z boje s materialistickým duchem a pavědeckými pověrami, ovládajícími veřejné mínění na přelomu století. A jakákoliv organizace dá se zachovat jen těmi ideovými silami, jakými byla vyvolána v život. A tak i organizace katolického studentstva a katolické inteligence, chce-li žít, musí přinášeti další osobní oběti za křesťanský idealismus a státi dále v otevřeném boji také s protikřesťanskými hesly dneška.

Jest nutno si uvědomiti, že v minulosti provedli jsme velkou synthesu moderní vzdělanosti s křesťanským názorem světovým, sloučení křesťanského, národního, sociálního a demokratického citění a že k této synthése jsme přivedli i náš katolický lid a tím ho emancipovali z duševního a hmotného područí liberalismu a socialismu. Než toto veliké dílo zachování katolického svérázu není ještě dokončeno.

Chci zde říci jen své přesvědčení, že mladá generace, právě tak jako my, musí pracovat ve všech oborech života a že všechno, ať je to věda nebo politika, umění nebo sociální právo, kultura nebo lidová organizace, že to všechno je vinice Páně a že všude, každý dle svého talentu, musí se uplatňovat. Je pravda, že politický instrument emancipace československého lidu katolického je nejlépe vybudován. O politice katolíků ví celý národ. Kdo však dnes ví o našich institucích kulturních a sociálních? Co ví národ o katolické literatuře, vědě a umění? Bude dobře, když mladá generace se přičiní, abychom se uplatnili i tam, kde nejsme dosud prvními.

Dnes práce o emancipaci katolicismu jest nesena na křídlech vítězného postupu metafysiky a idealismu a v národě našem proti německo-protestantské filosofii dějin staví se plné oceňování české gotiky a katolického baroka. V době, kdy dostavuje se chrám sv. Víta, začíná se znovu uznávat, že to byla katolická doba Karla IV., která byla nejslavnější dobou minulosti a že samostatný stát český musí navázat na tu dobu veliké pozitivní a konstruktivní práce státní a kulturní.

Polovičatost se nevyplácí nikde a také v náboženství. A katolicismus, toť náboženská důslednost do všech konsekvencí. A proto právě katolická inteligence, majíc nejlepší a nejkrásnější světový názor, může povznášejíc ho, jako vůdce národa do nejširších vrstev, prospět mu nejlépe.

Národ nepotřebuje jenom stabilizaci valuty, aby nastal blahobyť národohospodářský. Ke blahobyti, jak pravil prezident Coolidge, je potřebí také realit duševních, je potřeba také stabilizace duchovních hodnot. Nemůžeme žít ze stálých revolucí, nýbrž jen z činnorodé práce na podkladě pozitivních ideálů našeho národa, z nichž největší jsou náboženství a národnost. Ne Tábor, ale Velehrad musí býti naším programem! Nositelkou nejvyšších pozitivních ideálů našeho národa je katolická inteligence, která je povolána, aby v našem samostatném státě, v němž jsme nerozlučně spjati s církví a národem, národ pokatoličila a církev znárodnila. Provede-li tento úkol, pak také skutečným nejšťastnějším způsobem obrození národa.

Vlast. Dorazil:

Pravá inteligence.

Intellegere = chápati, poznati. Jestliže antická kultura vyvrcholila v zásadě mravní: „Poznej sebe sama“ a člověk 20. století se zaprodá často cele hmotě, vášni, svému „já“, na vyšší stránku své bytosti, na duši se neohlížeje, jí nepoznává; pak o něm platí známé lidské usuzování: „Ten člověk mravně upadá“. Jest dobře vzpomenouti varovných, z dějin národa našeho vyvážených, slov Fr. Palackého: „Kdykoliv jsme vítězili, dalo se to spíše převahou ducha, nežli mocí fysickou.“ Kolik duševní energie, a to tvůrčí energie, bylo vynaloženo na znovuvzkříšení národa. Kolik generací, škol a strastiplných let bylo zapotřebí, aby znásilněný duch, spravedlivý, poctivý a mravní zvítězil nade vší podlostí, sobectvím a násilím? A my všichni stejně jsme spolucítili a spolupracovali.

Vážme si svobody. Nestávejme se pohodlnými. Nezahazujme lehkovážně duševních pokladů, toho, co tvoří sílu českého ducha, mravní charakter. Nehovme hmotářství a falešným -ismům. Spojujme idealismus s praxí. Budujme jako minulé generace na podkladě křesťanské lásky, svornosti, poctivosti a obětavosti. Nezapomínejme, že bez mravního, náboženského základu neudržíme pravou inteligenci v národě, jenž se hrdě zve cyrilometodějský, svatováclavský, anebo třeba i Komenského, který volal z hloubi srdce: „Živ buď národe, posvěcený v Bohu a neumřej.“

Ta pravá inteligence nesmí se omezovati jen na své „já“, ta musí, jakožto vzdělaná a cenu vzdělanosti chápající, jíti mezi lid a také jej vzdělávati. Nedovedla-li však ani sebe řádně kultisovati, těžko se nadáme ovoce její činnosti v národě a společnosti lidské a je tedy neužitečná, nemá ceny. Bohužel dnešní doba rodí z velké části inteligenci, jež na veřejné mínění nemá žádného vlivu anebo o něj úmyslně nestojí. Stranický život ukazuje, že je lidu zapotřebí vzdělání, uvědomení a smyslu pro něco vyššího než je

slepá služba straně, vůdcům, jednostranným a povrchním heslům, osobní prospěch. Riegrova deviza: „Osvětou ku svobodě“, správně křesťansky chápáná, měla by být zásadou každého poctivého Čecha.

Tedy vypěstiti pevný, žulový, mravní charakter zprvu u sebe a pak se starati o zvelebení mravnosti vůkol sebe, to je povinností inteligentovou. A že tato mravnost, má-li mít trvání, musí být postavena na základ osvědčený tisíciletou zkušeností: to jest křesťanský a řekněme přímo katolický, je samozřejmě pro toho, kdo jde pravdě na kloub a snaží se pravdu si domyslit. To, co nazýváme láskou k vlasti, k bližnímu, smyslem pro spravedlnost, právo, pořádek a pod., to vše plyne z hlubokého a upřímného smýšlení a přesvědčení náboženského. Pravá inteligence, národně a sociálně smýšlející, ví tedy, kde má hledati svůj základ, aby o ní a tedy i o národě, k němuž patří, platila slova Nerudova, že je „z kvádrů“, a mladá katolická inteligence je si toho plně vědoma.

F. L o m n i c k ý - P o d b r d s k ý:

Náš potůček.

Náš potůček stříbrolesklý
bublá jaře, vesele,
teče klidně zas, zas hbitě,
směje se a přes kameny skáče.

Zpívá píseň tolik krásnou,
pěje radost přírody,
bujně hvízdá, hvízdá jasně
a zas bublá — tiše běží.

Potká skalku, zachvěje se,
zasviští a zakvílí,
svižně skočí, skočí zlehka,
zasměje se skalisku.

Míjí skalku, teče dolem,
řítí se jak vodopád,
vidí kvítko, kvítko zrosí
a zlíbá je vášnivě.

Blíží se již k svému cíli,
zaplesá a zavýskne,
vidí matku, matku řeku,
spěchá již k ní toužebně.

Míjí jako kapka v moři,
jako život člověka,
jenžto krásný, krásný vskutku,
ale krátký, míjivý.

Nevěrec popírá jsoucnost Boží, ale v svém filosofování je nucen vynalézati jména, j. Vesmír, Příroda — veliká to sice jména, jež však neznačí ničeho, a mají jen nahraditi prázdnotu po odstranění jména Bůh.

Gioberti.

O pronásledování katolíků v Mexiku.

Od prvních dnů svého života Církev katolická zažívala pronásledování a zažívá je i v dobách moderních, které se vychloubají svou snášenlivostí a svou úctou ke člověku a svým humanitarismem. Nebylo století, aby v něm netekla proudy křesťanská krev. Ale zároveň tou krví byla vždycky hojně zavodňována a zúrodnována půda a veliký myslitel Tertullian, jenž viděl, jak právě pronásledováním mohutní Církev, neváhal prohlásiti, že krev mučedníků jest semenem křesťanů: Sanguis martyrum est semen Christianorum.

V současné době jsme svědky dvojího mohutného pronásledování, při němž bylo vylito přemnoho krve křesťanské. Bolševici vyhlásili boj na život a na smrt Bohu a po nich tak učinil i prezident mexické republiky Calles. Dneska se zmíníme o tom druhém pronásledování, které právě rozechvívá celý svět.

V Mexiku zuřily náboženské revoluce v minulém století velice často, poněvadž k vládě se vždy dostávali lidé, kteří byli buď dobrodruhy nebo nenáviděli katolicismus z celé své duše. Teprve v našem století nastal klid, který porušil Calles svými zákony, namířenými proti katolické Církvi. Všimněme si poněkud, stručně ovšem, těch zákonů.

V Mexiku byly katolické školy, které vedli a řídili většinou řeholníci a řeholnice. Školy tyto prospívaly a byly tudíž u všech vrstev obyvatelstva ve veliké oblibě. To bylo ovšem trnem v očích nepřátelům Krista a zednářům, kteří neradi viděli, jak símě slova Božího nese úrodnou zeň. Proto vydal prezident Calles rozkaz, jímž jsou všechny školy katolické uzavřeny a v platnosti zůstávají jenom školy laické, beznáboženské, ba protináboženské. Kněží a řeholníci i řeholnice, pokud nebyli rodem z Mexika, byli ze země vypuzeni. Jestliže přes to katoličtí rodiče si platili kněze, který by učil jejich děti náboženství, byli za to přísně trestáni a vězněni. Učitelům státních škol jest dovoleno urážeti jakkoliv náboženství, ale není nikomu dovoleno ozvat se proti těm potupám.

Lid přirozeně bránil své kněze a své řeholnice, které opravdu miloval a stavěl se proti jejich vypuzení ze země. Docházelo k bouřlivým výstupům mezi věřícím lidem a vojskem a policií, kterým bylo rozkázáno vyhnati věřící. Mnoho osob bylo raněno nebo i zabito. Krev mučedníků zbarvovala krásnou mexickou zemi.

Biskupové nemohli přirozeně uznati tyto zákony, které porušují svobodu náboženskou a které znemožňují jakýkoliv vývoj Církve a její růst. Postavili se proti nim a slavnostně je odsoudili. Calles jednal zběsile. Dal zatknouti jednoho biskupa, který ve vězení i zemřel, vypudil papežského nuncia a vydal zákony ještě horší. Chrámy a všechno církevní jmění bylo prohlášeno za národní majetek a kněžím zakázáno sloužiti mši sv. Lid se bouřil a nastávalo nové pronásledování a nové proudy krve tekly v Mexiku.

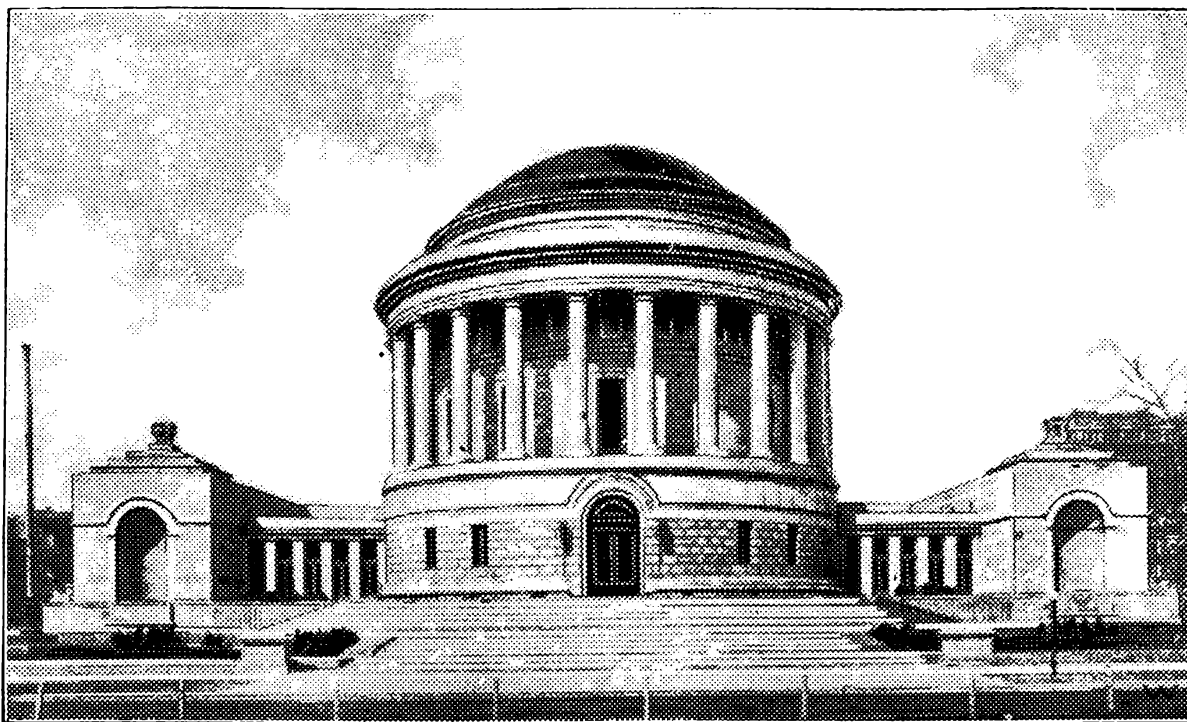
Dnes se nekonají obřady, neslouží mše svatá. Smutno jest v Mexiku, ale katolíci nezoufají. Ještě nikdy neprohráli katolíci, milující celým srdcem svoji Církev, boj a neprohrají ho ani v Mexiku. Kulturní boj poškodí nejvíce Mexiko, ale nejvíce ty, kteří ho vyvolali.

Naší povinností jest uposlechnouti Svatého Otce a modliti se za naše pronásledované bratry, aby je Bůh sílil v protivenstvích a dal jim brzké vítězství. Kdo ví, zda za nedlouho též my nebudeme potřebovat jejich modliteb?

Národ bez náboženství nemůže býti ani uspořádaný, ani silný.

Budou-li všichni dobrými křesťany, budou i dobrými, ano nejlepšími občany.

d' Azeglio.

Největší válečný pomník.

Ovšemže jest to v Americe, a to ve městě Chicagu, kdež byl nedávno tento monumentální pomník posvěcen a věnován americkým vojínům ze světové války. Stál na americké poměry maličkost — jenom 320,000.000 Kč. V budově bude též míti sídlo národní organizace »Elks«, čítající 850.000 členů, po níž tento monumentální pomník nese jméno.

Z „Legendy Tří druhů“ o svatém Františku z Assisi.

Jak se nechtěl léčiti, když byl nemocen, z lásky k trpícímu Kristu.

Láska blaženého Františka k bolestem a utrpení Kristovu byla tak horlivá a tolik bolestí mu denně působila uvnitř i zevně, že se nestaral o vlastní nemoci. Po dlouhý čas, až do smrti, měl churavý žaludek, játra a slezinu, a od té doby, co se navrátil ze zámoří, trpěl denně velmi prudkými bolestmi očí; a přece se nestaral o jich léčení.

Vida to pán ostijský, že jest neustále na své tělo velmi přísný a že již téměř ztrácí zrak a nechce se léčiti, napomenul ho velmi přívětivě a soucitně: »Bratře, nečiníš dobře, když se nedáš léčiti, vždyť tvůj život a zdraví jest užitečno bratřím, lidu a celé Církvi. Neboť máš-li soustrast s bratřimi nemocnými a byl-li jsi k nim povždy laskav a milosrden, nesmíš býti k sobě v takové potřebě ukruten. Proto ti nařizují, abys se dal léčiti a zotavil se.« Pokládal přesvatý otec všechny hořkosti za sladkost, protože z pokory a následování slova Božího zakoušel neustále nesmírnou příjemnost.

Jak pokáral druhu, jenž chodil se zasmušilou tváří.

Blažený František říkával: »Vím, že zloduchové mně závidějí dobrodiní Páně, ale vím též, že nemohouce mi škoditi sami, činí mi nástrahy a snaží se mi škoditi svými druhy, pak odejdou s velikou hanbou. A kdybych byl někdy pokoušen a mrzut, tu pozoruje radost svého ducha, ihned se proberu z pokušení a mrzutosti k vnější i vnitřní radosti.«

Proto velmi kárával náš otec ty, kteří dávali najevo zasmušilost. Jednou domluvil jednomu druhovi, jenž chodil se ztrápenou tváří: »Proč ukazuješ na venek bolest

a smutek nad svými hříchy? Měj si ten smutek mezi sebou a Bohem a pros ho, aby pro své milosrdenství smiloval se nad tebou a vrátil tvé duši radost spasení svého, o níž byla připravena vinou hříchu. Ale přede mnou a před druhými snaž se mítí vždy radost, neboť na sluhu Božího se nesluší ukazovati před bratrem nebo jiným člověkem tvář smutnou a zasmušilou.»

Nebylo by však správně souditi z toho, že náš otec, jenž si vážil zralé rozumnosti, mínil tím, aby se radost ukazovala smíchem nebo jalovým vtipem, čímž se spíše ukazuje marnivost a bláznivost, ale nikoliv radost duchovní; vždyť velmi nenáviděl u sluhy Božího smích a prázdné řeči a sám se obyčejně nesmál a nechtěl zavdati ani nejmenší příčinu ke smíchu. Proto v jednom svém napomenutí jasněji vytkl, jaká má býti radost sluhy Božího: »Blažený řeholník, jenž nemá potěšení a radosti, leč v posvátných řečech a dílech Páně, jimiž vybízí s radostí a veselím lidi k lásce Boží. Ale běda řeholníku, jenž si libuje v řečech prázdných a marných, kterýmiž podněcuje lidi ke smíchu.«

Podle veselosti tváře soudil na horlivost, pečlivost, náladu a pohotovost mysli i těla k radostnému konání všeho dobrého, protože mnozí nechají se spíše pobídnouti touto horlivostí a dobrou náladou, nežli dobrým skutkem samým. Naopak, je-li patrné, že skutek sebevíce dobrý neděje se s chutí a horlivostí, působí spíše odpor nežli chuť pro dobrou věc. A proto nesnesl vzhledu zasmušilého, jenž nejčastěji prozrazuje mrzutost a nechť myslí a lenost tělesnou k dobru. Avšak vážnost a zralost v pohledu a ve všech údech i smyslech těla miloval vždycky u sebe i jiných a naváděl k tomu, jak mohl, slovem i příkladem.

Měl zkušenost, že taková vážnost a slušnost mravů jest jako přepevná zeď a štít proti ďábelským střelám a že duše bez ochrany té zdi a štítu jest jako nahý voják uprostřed velmi silných a obrněných nepřátel, kteří neustále dychtí a touží po jeho smrti.

G. F a n o š:

Dlouhé kalhoty.

Ve slunné dny prázdninové scházeli se nastávající kvartáni na „betoně“ mezi kapličkou a Kozlovicemi, aby si povyprávěli o všem možném, co jest nového a také, aby užili volných pohádkových dnů, téměř deset měsíců tak toužebně očekávaných a které, bohužel, tak rychle ubíhaly.

Tonda, Láďa, Karel a Pepa — to byl podařený čtyřlístek „zábečváků“ z přilehlých ulic Bečvy, kterým se již tři roky ve třídě jinak neříkalo jako „poslední lavice“. To bylo jméno, které platilo pro každého stejně a každý z nich na ně nejlépe slyšel. Stalo-li se něco ve třídě nebo poblíž ní, každý se ptal hned na „poslední lavici“. Byla-li počmárána tabule nebo někde prasklé sklo, neopatrní kolegové vždy se ohlíželi na „poslední lavici“ a tak ji často přivedli do nemilé situace. Vzkročil-li nový pan profesor do třídy, neznal jména, a chtěl-li někoho volati slovy: „Vy, tam v poslední lavici!“ — vyskočili vždy najednou čtyři studentíci jako by byli přesvědčeni, že všem dohromady jistě se podaří na kladenou otázku řádně odpověděti. Co věděl jeden, věděli všichni, někdy toho bylo málo, ale učený s nebe nespádl. To byla jediná útěcha našich nastávajících kvartánů, kteří jistě chtěli plně využití posledních dnů prázdninových a proto

Někteří by rádi založili ctnost na pouhém rozumu; než přiznávám se, že neshledávám pro mravnost nižádného základu solidního než v náboženství.

J. J. Rousseau.

téměř denně opalovali se na teplém břehu Bečvy s určitou obavou, avšak i nadějí připravovali se na blížící se nový školní rok. Bylo na nich znáti, že dříve neobmezeně veselé tváře a čtveračivé oči každého dne vážní a zvláště dnes, kdy hrdě a sebevědomě prohlásil všem Karel: „Kluci, už jsme v kvartě! Víte, co to znamená? Víte, jak jsme v primě a sekundě pohlíželi na kvartány? To už byli páni!“

„Ano, už jsme nastávající absolventi nižšího gymnasia,“ prohodil Láďa a oči jeho pohlédly pevně na každého z kolegů, jakoby se chtěly zeptati, zda je u všech pochope-na vážnost doby a zda najde potvrzení svého výroku.

Nastalo chvíli ticho, oči všech byly upřeny do tajemného neznáma.

Kvartáni! Ti již hrají divadla, chodí do stud. čítárny, na koncerty atd. atd. — to již něco znamená.

Takové a podobné myšlenky poskakovaly všem hlavou, až Tonda náhle prohodí: „Hoši, mně už šije krejčí dlouhé kalhoty.“

Všichni vytřeštili v posvátné hrůze oči a pohlédli na Tonda.

„A já je budu mít také!“ „A já je mám slíbeny!“ zvolali Láďa a Karel téměř najednou. Jen Pepa zesmutněl a byl zamlklý, až vzbudil pozornost spolužáků.

„Pepo, a co ty?“ tázal se Tonda. „Ty nebudeš mít dlouhé kalhoty?“ naléhal Láďa.

„Maminka mi říkala, že mám dosti času až v kvintě,“ odpověděl bolně a ještě více smutný Pepa.

„Tos měl říci, že do té doby můžeš umřít,“ poznamenal pohotovostní Karel a hned kolegiálně byl nápomocen: „Pepo, já půjdu k vám a vaší mamince to vysvětlím.“

„Jen se pokus! Já paní Drdovou znám. Ta by ti to vysvětlila hůř jako jemu! Ale já mám jinou radu,“ promlouvá Láďa. „Karle a Tondo! My všichni tři řekneme dnes doma maminkám, aby řekly paní Drdové, že všichni kvartáni budou mít dlouhé kalhoty alespoň na neděli a aby ji poprosily, aby je mohl mít i Pepa, že by to byla jinak ostuda, kdyby jediný ve třídě a k tomu v poslední lavici, neměl dlouhé kalhoty.“

„Sláva! Tak to bude nejlépe!“ vyskočili všichni radostí a rozběhli se k vodě —.

Netrvalo dlouho a náš studentský čtverlístek objevil se znenadání na městě.

Bylo krásné nedělní dopoledne a „po kostele“ veškerá dorůstající mládež i mnozí dospělí ubírali se na promenádní koncert do městského sadu. Přirozeně, že tam tentokrát nechyběla ani nastávající kvartánská „poslední lavice“ v plné parádě.

Pepa pohlížel na Láďu, Karel na Tonda, jejich pohledy se vzájemně křížily a všem se zdálo, že každý z nich v dlouhých kalhotách vyrostl nejméně o píd. Veselý rozhovor po prázdninách sejitě mládeže mísil se v milou hudbu, která se rozléhala vkusným stro-mořadím, a přesto, že se blížil podzim, bylo cítiti odevšad nový život, život nového školního roku. To pozoroval také Karel se svými kamarády a při pomýšlení na své dlouhé kalhoty cítil se povznešen nad celé širší okolí.

Pojednou sebou trhl, nadzvedl klobouk a slova: „Má poklona,“ provázela tento výkon.

„Koho to zdravíš? tázal se udiveně Láďa.

„Jednu slečnu,“ odpověděl skoro suše a nedbale Karel, jako by chtěl říci: „Co je ti po tom?“

Tonda překvapila Karlova zdvořilost, neboť jej ještě nikdy neviděl tak slušně zdraviti, ale náhle si vzpomněl, že jsou již kvartáni, že mají všichni dlouhé kalhoty — a nezvyklým hlasem s nucenou elegancí prohodil: „Pánové, smím nabídnouti cigarety?“ To bylo triumfální překvapení pro všechny a jistě, kdyby nebyli věděli, že jsou na promenádě, bylo by znáti v jejich tvářích silnější červeň doprovázenou lehtavým pocitem strachu po zádech, — ale již zahořela u Tondy cigareta a ostatní vědomě, každý po jedné sáhl.

Mimoděk se zastavili před hudebním pavilonem v aleji košatých stromů a chutnali vůni prvních „tahů“, kterou jen „otužilejší“ Tonda dosud znal odkudsi z ústraní.

Náhle Láďa vyvalil oči, zbledl a zajektl: „Kluci, třídni!“

V této chvíli neukázala se ani zvědavost, která by se prozradila slůvkem „kde?“ a všichni čtyři bez dalšího rozmyšlení rychlým krokem zmizeli hustým davem občanů do postranní aleje.

Po krátkém orientování se a zajištění, Tonda prohodil: „Hoši, to jsme neměli dělat!“ a při tom nazad dosud uschovanou cigaretu přiložil k ústům. Pepa na něj skoro bojácně, ale s velikým obdivem pohlédl, že on jediný ji při útěku ani neztratil, ani nezhodil a nesměle reagoval na jeho poznámku kratičkou poznámkou: „Proč?“

„Protože jsme již kvartáni a máme dlouhé kalhoty,“ hrdě odpověděl Tonda.

Při těchto slovech všichni pookřáli a s hřejivým pocitem pohlédli na své pěkné „puky“, které při útěku vydávali všanc a s nimi své nové, kvartánské, první dlouhé kalhoty.

Vlasta J.:

Vám, kteří odcházíte.

(Rekrutům.)

A nyní osud směrem jiným ubírat se káže.
Nic nevadí. Ta páska víry, jež nás všechny váže,
nás nerozdvojí, nám do budoucna velí:
Dál' navzájem se znejte, buďte bratři celí!

Vy odcházíte z kruhu, v němž jste tolik dleli,
Vy čistoty jste růže bílé v srdcích udrželi.
Tak na Vás patříme a tak Vás chceme mít
i nadále, když příval nevěry se o vás bude třít.

Ó, buďte zdraví, vzpomínejte — loučíme se s Vámi.
My děkujeme Vám za vše, ač jsme staří známí.
A Vaše k nám buď nejsličnější krása,
ta, jež nebledne, — věčně žije: láska.

*Svoji k svému! Paže k paži, od Šumavy do Pováží; svorná vůle, svorný duch
divy činí jako Bůh.*

*My též myslíme, že musí býti církev a škola spojena, má-li zůstatí církev pravou
církví a škola pravou školou.* K. Havlíček.

*A když svorně, bratrsky budeme pracovati společně jak na polích, rolích a
v chatrčích doškových, tak i na místech vědy, učenosti a umění, pak s Tvým, Pane,
příspěním zasedne vlast na trůn mezi národy a vynikati bude mezi nimi jako démant
mezi křemeny.* V. B. Třebízský.

R O Z H L E D Y

O R G A N I S A Č N Í P O V Š E C H N Ý.

Odkaz velkého vědce dětem.

Loni zemřel v Bologni profesor matematiky na universitě v Pise, jeden z nejslavnějších matematiků současných a autor četných vědeckých děl, Gregorio Ricci Curbastro. Nyní byly otevřeny věci jeho pozůstalosti a v nich nalezeny i dopisy dětem, které jsou krásným odkazem velkého učenice a velkého muže. Píše: „Mým synům a mé dceři! Chci zemřít v náručí svaté Církve katolické, apoštolské a římské, v níž jsem se zrodil, žil a doporučuji vám, abyste nikdy neopustili Církve, ve které jsem vás vychovával. Jedině ve víře v Krista a v Evangelii jsem našel bezpečnou posilu v nebezpečnostech životních a jistého vůdce životem. Jedině víra v Krista může dát uspokojující odpověď na ty otázky, které se nám vtírají a na něž chceme odpověď obdržeti: Proč jsme na tomto světě? Co nás očekává po tomto životě, který, i když jest dlouhý, končí tak brzy? A jak si máme vésti, abychom dosáhli cíle, pro který jsme se zrodili? Doporučuji vám z celé duše, abyste zůstali věrni té svaté víře a v ní vychovávali své děti, kterým přeji vše dobré. Milujte se vzájemně a zapudte každou nesvornost z lásky ke své matce, která již nežije a ke svému otci, který též již nebude žít, až budete čísti tento list. A Bůh požehná vám a vašim dětem a dětem vašich dětí. V Padově, 13. prosince 1924. Na můj hrob dejte tento nápis: „Zde odpočívá G. R. C., profesor matematiky. Žil ve víře v Boží milosrdenství. Zemřel ve víře a prosí Stvořitele o slitování, aby ho uvedl do věčné radosti k milované družce, rodičům a drahé sestře. Modlete se za něho.“ Prof. G. Ricci jest opět se svými druhy A. M. Antoniazzi a A. Stefanini, ať jmenuji ty nejnovější jenom, že víra nejen nebrání vědci ve studiu, nýbrž povznáší ho stále výše a výše. K.

Katolickým studentům a studentkám! Jako dříve, tak i tentokrát jest v »Jitru« vyhrazeno místo pro studentské organizační záležitosti. Proto apelujeme na naše SSS, aby občas zasílaly přehledné referáty (ovšem stručné) o své činnosti

spolkové. Jelikož se blíží 28. září, kdy vzpomínáme svého národního mučedníka a světce sv. Václava, upozorňujeme naše studentstvo, aby způsobem důstojným uctilo jeho památku (službami Božími, přednáškou, akademií, divadlem a pod.). Snažte se rozhojnit naše řady. Ziskávejte nové členstvo, seznamujte je s naší ušlechtilou činností, pěstujte ji čile a hleďte se též postarat, aby počet odběratel »Jitra« v každém SSS. byl co největší. —il.

Novota a napodobení. Že hnutí t. zv. fašistické má v sobě leccos čarovného a užitečného, nechceme popírat. Než hnutí to projevuje se však místy a nezdá se tak, že zaráží. Jest to jmenovitě plané vlastenčení, ohánění se hesly o pořádku a pod. A že Mladá generace národně demokratická našla v něm vědné pole pro zájmy strany, k níž patří, jest nesporno. Tato silná politická a jednostranná přichuť nejvíce odpuzuje českého inteligenta, jenž pro zdravý nacionalismus vždy se musí postavit, je-li znásilňován socialismem a liberalismem. A toho sociálního v programu fašistickém přamálo nalezneme. Co nutno na něm oceniti, jest snášlivost náboženská a smysl pro očistu a pořádek v národě. Leč ani tu nevidíme v čele muže, vůdce, kteří by byli důstojnými představiteli tohoto hnutí. —il.

Mezinárodního studentského sjezdu v Praze koncem srpna t. r. zúčastnil se vedle delegátů institucí studentských též zástupce sekretariátu Svazu národů, Vysokoškolského sdružení pro Svaz národů a Mezinárodního úřadu práce i náš delegát katolický Orlikovský za Pax Romana. Porady byly věcné a týkaly se všech otázek studentského života, hlavně sociálních. Ovšem ani národnostní rozpory nechyběly. Náboženské rozdíly tu vůbec nepadaly na váhu. —il.

Co pravil pan prezident o čsl. domácnosti. Řekl to všeobecně o čsl. poměrech, jež jsou zvláště v poslední době nezdravé. Máme prý u nás dvě veleobce: Kocourkov a Hulvátov. Jinými slovy Československý občan v 7. roce své svobody a samostatnosti nenaučil se ještě býti rozvázným a snášlivým. Snad více než kdo jiný dáváme našemu prezidentu my za pravdu. Pokrokařské (nikoliv pokrokové) živly mezi studentstvem provokovaly nás tolikrát a tak hanebně, že jsme byli donuceni v zájmu svého přesvědčení a mravní úrovně studentské vybudovati si vlastní organizaci, stejně národní jako náboženskou a sociální. Jestliže jsme na sto honů vzdáleni Kocourkova a s Hulvátovem již dávno zúčtovali, jest to jistě čestné jednání, odpovídající křesťanské morálce, jež se tolik liší od morálky těch, kteří náboženské zájmy přehlíží, holdují nevěře a náboženské lhostejnosti, vykazují svou činnost aférou Svazovou, fašiadou atd. Tyto trapné zjevy nebyly a nebudou zjevy ideového a organizačního hnutí katol. studentstva. —il.

František Palacký: »Užívejme jen poctivých zbraní. Svoji k svému a vždy podle pravdy.«

Vážíme si kněží. Různé jsou důvody, proč dnešní doba nás tak úzce přimkla ke katolicismu a ke spolupráci s katol. kněžstvem. Lichým, smyšleným bajkám o jesuitech se smějeme, jestliže dosud kolují v povrchních mentalitách, neznalých pravdy a slepě sloužících straně, spolku či myšlence. Takový Velehrad znamená pro duchovní obrodu nesmírný a nedoceněný fond ideálů, Dobra, Krásna a Pravdy, o něž nás zmaterialisovaný svět olupuje a jež ničím vznešenějším a věčné otázky i časné zodpovídajícím nedovede nahraditi. My víme, že i kněží jsou jakožto lidé s chybami, avšak na žádném stavu se tak lehkovážně neujala naivní domněnka, že, spáchá-li kněz nějaký delikt, odsuzuje se kněžstvo vůbec. Lze říci paušálně, že celá medicína nestojí za nic, pokud-li nějaký lékař místo aby pomohl? Tedy povrchnost, nevzdělanost a fanatická zášť nepřátel našich kněží postavila nás po bok těm, mezi něž se čítali velekněží-světci národní a jež bral v ochranu nejednou i sám Riegr, Palacký a jimž se v »Zapadlých vlastech« poklonil dojemně ne dávno zesnulý K. V. Rais. Bez náboženské výchovy, nad níž nemáme lepší, nelze národ vésti k vyšším metám. Vždyť totéž uznávali ostatně i Hus, Chelčický, Čeští bratři a Komenský. A proto v době, jež nekriticky útočí na katolické kněžstvo, jež namnoze vychází z českých, chudých a poctivých chaloupek, vážíme si kněží více než jindy. —il.

Výraz »bolševik«. Výraz »bolševik« a »bolševismus« se často ztotožňují, aniž se chápe pravý význam těchto slov. Bolševismus se odvozuje od ruského slova »bolšoj«, t. j. velký. »Bolševiki« proto značí většináři proti menševiki, t. j. menšinářům. Slova ta se ujala na londýnském sociálně-demokratickém sjezdu r. 1903. Na 7. soc. demokratickém sjezdu přijali bolševici název »Ruská komunistická strana«, pročez se zase menševici pojmenovali »Ruskou sociálně-demokratickou stranou dělnickou«. Proto slovo »bolševismus« se ztotožňuje se slovem »komunismus«. —il—

Římští gladiátoři, kteří zápasili pro obveselení obecnstva ve starověku v arénách a cirkech, byli částečně zločinci, částečně váleční zajatci a otroci. Jen někteří byli svobodnými občany, artisty. Zločinci byli odsouzeni do arén a círků za své přečiny k smrti a svobodní občané, najatí gladiátoři, měli veliké honoráře, tvořili zvláštní setninu a musili složit při svém vstupu přísahu, jak nám svědčí zachovaná formule u Petronia. Za císařství byli gladiatory i rytíři, senátoři a — i ženy jsou dosvědčeny. Císař Severug toto barbarství zrušil. Gladiátoři žili v t. zv. ludi (školách), kde byli cvičeni mistry-zápasníky (lanigtae), kteří je často pronajímali státu a boháčům, pořádajícím hry. Inspektoři všech gladiatorských ústavů se nazývali kurátoři nebo též prokurátoři. —il—

Důležitý vynález: Přístroj k zamezení vlakových srážek. Inženýr Francesco Ladate v italském městě Reggio Calabria učinil vynález k zabránění srážek vlaků. Přístroje lze užíti jak pro elektrické, tak i pro parní lokomotivy. Do výkonnosti vstupuje okamžitě po použití brzdy, jakmile jsou dva vlaky na téže koleji v nebezpečí srážky, a to ve vzdálenosti asi 150 metrů. Též při jiné překážce, nebo

když se vlak blíží k poškozenému mostu, lze přístroje použiti. Kromě toho přístroj ten sluchovými i zrakovými znameními umožňuje vlakvedoucímu okamžitě zjistiti příčinu zadržení vlaku.

František Palacký: Mladý náš národ jest v nebezpečí velikém, všude obklopen nepřáteli, já však nezoufám a doufám, že národ dovede odolati všem, bude-li totiž chtíti. Není dosti říci, já chci, ale každý musí se přičiniti, musí pracovati, obětovati, co může, k obecnému dobrému, zvláště k udržení národnosti.

K mezinárodnímu boji proti kouřovým plynům velkých měst. Jak denní listy oznámily, konal se v Římě mezinárodní kongres lesnický, kde za účasti 960 delegátů a 58 států z celého světa přednášel prof. dr. J. Stoklasa z Prahy o zhoubném působení plynů na rostlinstvo a živočišstvo. Velký význam této přednášky ocenily všechny zahraniční listy. Po kongresu konala se ve Florencii první schůze užší komise za předsednictví dra J. Stoklasy a usneseno, aby příští schůze, jež má vyšetřiti, jak zameziti škodlivé působení kouřových plynů velkých měst, konala se v Londýně a pak následujícího roku v Praze.

**Palacký mimo knihovnu, mobiliaru atd. neza-
nechal velkého jmění.** Oceňuje se na 10.000 zl., což v naší měně činilo by prý 300.000 Kč. Z toho věnoval pro příbuzné v Hodslavicích 4000 zl., dále 3000 zl. k církevním účelům a zbytek dětem. »Jeden tisíc zlatých (dnes 30.000 Kč) ať připadne celý v dědictví církvi a škole evangel. augsb. vyznání v Hodslavicích, jejímžto já byl oudem rodilým.« Mají se jen úroky vydávati, »aby tím památka má zachovala se církvi«. Druhý tisíc věnoval fundaci na vdovy a sirotky po učitelích obojího vyznání v zemích historických a bez rozdílu národnosti. Kdyby to však narazilo na obtíže, tedy má býti nadace věnována vdovám českých učitelů a. v. na Moravě. Čes. museu daroval 100 zl., praž. nemocnici 100 zl., 400 zl. česk. kostelu evang. v Praze, ke kterému za živa náležel, helvetskému 100 zl. a »dvěma kostelům katolickým, jednomu v Hodslavicích, kdež jsem se narodil, druhému v Lobkovicích, kdež pochován býti žádám, vedle drahé nebožky své manželky, každému po 100 zl.« (po 3000 Kč). Jak byl Palacký proniknut zbožností, svědčí i jeho slova při kladení základního kamene Národního divadla roku 1868: »Ve jménu národa v Čechách i na Moravě jednotného — požehnej Pán Bůh dílu svatyně této, ve které národu českému zjevovati a před oči stavěti se má všeliká mravní pravda i krása.« Bohužel neplní nynější držitelé divadla přání Palackého a provozují v divadle věci, jež mravní pravdě i kráse odporují, nehledě k tomu, že při žádném veřejném projevu už Pána Boha za pomoc nevzývají.

Ředitel české koleje v Římě Msgr Leopold Capitani zemřel u věku 63 let. Narodil se 14. listopadu 1863 v Subiacu a na kněze byl vysvěcen dne 13. června 1887. Byl prelátem Jeho Svatosti, kanovníkem u sv. Jana v Lateráně a ředitelem Cancellaria Apostolicae. Účastníci loňské moravsko-slezské pouti do Říma pamatují se jistě dobře na nebožtíka, jenž přišel s českými alumny uvítati poutní vlak na nádraží v Trevi, kdež má Česká kolej svou venkovskou vilu.

Žebráci vypovědění z Jerusalema. Svaté město Jerusalema bude nyní v souladu s pokračující civi-

sací připraveno o živel, který jeho ulicím dodával vzhledu sice malebného, ale často velmi nežádoucího. Žebráci, kteří v Orientě vůbec hrají velkou úlohu a v Jerusalemě se obzvláště četně shromažďují, mají býti vypověděni z města. Až dosud tvořili velkou třídu, která požívala určitých výsad, a která také svých »práv« dostatečně využívala. Jerusalemské úřady však vydaly nyní nařízení, podle něhož každý, kdo bude v obvodu města přistižen při žebrotě, bude z města vyobcován. Tito žebráci tedy jsou jiného druhu a povahy, než u nás.

Absolventy středních škol, pokud jsou přesvědčení římsko-katol. a pracovali v SSS., upozorňujeme znovu na naše akademické spolky »Moravan« v Brně a »Česká Liga Akad.« v Praze, jež soustřeďují ve svém středu naše kolegy vysokoškoláky a vyvíjejí úspěšnou kulturní i sociální činnost. Vstupte do nich a naplňte tak starou zásadu: »Svoji k svému a vždy podle pravdy«. Bližší informace vám podá U. K. St. čl. v Praze. —il—

K 75. narozeninám Mistra Aloise Jiráska. Jest člověkem z české krve a naším spisovatelem, a tudíž nelze ani jeho díla přehlédnouti. Činíme-li tak my, čeští katoličtí studenti, mladá katolická inteligence, víme zajisté proč. Ale stejně jsme si vědomi též stinné stránky Jiráskovy tvorby, jež nás místy zaráží. Jest jisto, že dějiny ve svém složitém vývoji na všech stranách a u všech myšlenkových proudů daly vyrůst nezdravým zjevům, ježto člověk ve své přirozené povaze jest chybný. A Alois Jirásek není vědcem, řešícím ideové problémy hlouběji, reálním historikem, jemuž by šlo v celé tvorbě o prosté zhodnocení skutečnosti bez rozmanitých, podrobných a často až do nemožnosti líčení scén. Psal a píše přece romány, mezi něž naši nepřátelé »husitství« a nevěrectví staví nejvýše »Temno«. Zde však platí to, co již podotčeno a zhuštěno těchto dnů vyjádřil ve své kritice Fr. Götz, pokrokový kritik: »Nuže, Jirásek není rozhodně filosofem dějin. Jest na to příliš konkrétním a nemá ani ideové dynamičnosti. Jiráska zajímají historická fakta, jejich objevování, hodnocení a křivení. Láska k dějinnému faktu jest u něho vyvinuta tak, že až často potlačuje jeho nevelké konstruktivní síly.« — To se týče i jeho dramát, zvláště »Jana Husa«. Román a romantika, to jest něco, co spolu úzce souvisí a ubírá ceny opravdovosti a skutečnosti. Než i jako takový Alois Jirásek vytvořil díla, jež musí vzbudit naše sympatie. Vzpomeňme jen oněch rázovitých episod v »F. L. Věku« s tak výraznými postavami, jako byla osvícená, vlastenecká povaha pátera Vrby, vzpomeneme-li idylického a pěkného obrázku vesnického v kronice »U nás« a pod. Taková »Lucerna«, »Vojnarka« z Jiráskových dramát, taková »Filosofická historie«, »Psohlavci« a jiné skladby jistě budou ozdobou českého písemnictví novodobého po stránce historické a národní. Jestliže si pero Jiráskovo vynutilo tažení »Proti všem«, tápalo »Mezi proudy« a snilo o ideální společnosti »Bratrstvo«, zdá se, že jest to jen zkazka oněch dob, kdy se rodila Jiráskova intuice spisovatelská, veskrze romantická a za útisku Vidné fantasii ponechávající volné pole, aby se vybila a sobě ulevila. Jen tak chápeme a oceňujeme životní dílo Mistra Aloise Jiráska, jenž nesporně svůj význam v litera-

tuře má a zasloužil si svými romány o vzkříšení českého národa. —il.

K. V. Rais zemřel. Měsíc červenec, kdy slunce vysílá nejpálčivější paprsky na ten Boží svět, přinesl české literatuře náhlý skon autora »Západu«, »Zapadlých vlastenců«, »Kalibova zločinu« a celé řady jiných realistických a vlasteneckých povídek i románů. Rais patří mezi ony české spisovatele, kteří zůstali věrni prostředí, mravům, tomu svérázu, v němž se zrodili, stejně jako Mrštík, Němcová, Kosmák, Klosterman, Baar a ještě mnozí. Proto i jeho spisy jsou v lidu českém, zvláště venkovském, vyhledávány a s oblibou čteny. Upřímné smýšlení národní a nestranný úsudek v tvorbě Raisově se projevuje v tom, že dovedl se vážně zamyslet nad životem naším kulturním a historickým v době obrozené, kdy kostel a škola, vlastenečtí kněží i učitelé svorně spolupracovali na líše národní ku probuzení lidu a tedy k jeho duševnímu a hmotnému blahu. —il—

Ignáce Raaba: Život sv. Aloise z Gonzagy. Serie (10 kusů) uměleckých pohlednic, které vydal časopis Věstník mariánských družin čl. a zašle jednu serií za Kč 5.— administrace téhož Věstníku, Praha II., Ječná 2. Jest to nádherný čtyřbarvotisk, pořízený z uměleckých obrazů českého malíře Ignáce Raaba. Cena stanovená je režírní, a bude-li pro tento umělecký podnik patřičné pochopení, přičiní nemálo k tomu, aby důstojně bylo oslaveno výročí dvoustoleté památky svatořečení patrona mládeže sv. Aloise z Gonzagy, které připadá na den 31. prosince t. r. a má z vůle Jeho Svatosti papeže Pia XI. býti podnětem k rozšíření úcty tohoto i u nás dříve ctěného světce a přispěti k mravní záchraně naší mládeže. Pohlednice aloisianské tvoří pěkné album a budou rodičům i vychovatelům vítány jako dárek svým nejdražším při nejrůznějších příležitostech. Všichni pak přátelé umění uvítají tuto věrnou reprodukci našich českých originálů s radostí a postarají se, aby našla zasloužené pochopení v nejširších kruzích.

Jaká má býti kritika. Moderní směry v literatuře a umění mají svou zvláštní kritickou povahu podle toho, jaký —ism reprezentují. Avšak často není vše kritikou a kritickým, jak si často myslíme. Osobní, výdělkářské, mocnější, lákavější a j. momenty padají tu silně na váhu. Tak se často stává, že posudek o předváděném dramatu jinak jest hodnocen v kruzích proletářských a jinak v měšťáckých. Spisovatel J. B. Čapek v 13. čísle »Kritiky« rozebírá podstatu správné kritiky a mezi jiným právem zdůrazňuje slova: »Kritik musí sám sobě uchováti absolutní zdraví — jeho universální znalost nesmí se stát eklektickým mlsounstvím, jeho uzakonnující poslání nesmí zabřednouti do dekorační pošy, a pak, sám tolik zdrav, musí chrániti zdraví tvorby, musí rozlišovati vývoj od novotaření, jehož prázdnotu u nás Masaryk zdůraznil ve »Světové revoluci«; musí rozlišovati tradici od zkostnatělosti, intenzitu od křeče, prostotu od pokrytectví, zápal od bengálu, osudový zápas od titánkování a rekordmanie. Nová realistická kritika jest nutně biometrická, jež hodnotí pravý život v díle i ve společnosti a ochraňuje ho pro věčnost cestou typisace.« —il —il.

??

HADANKY

??

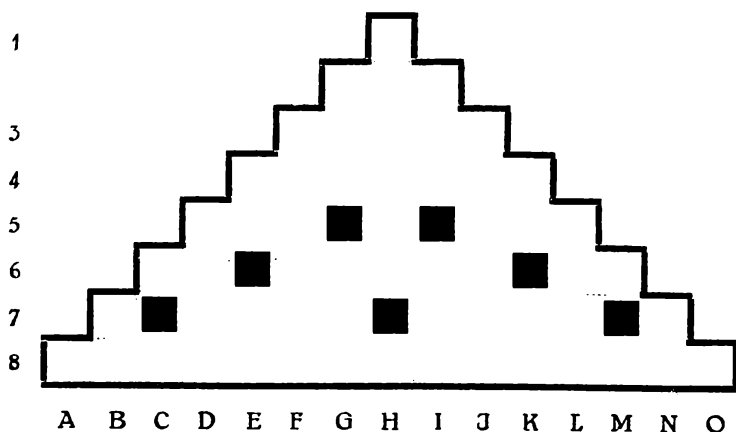
Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršílská 1.

Rozluštění z 10. čísla : Americká křížovka (pravá střední tmavá skupina je omylem posunutá): 1. v z, Poe. 2. Jan Dostálek. 3. úhoř, boťa. 4. Rabí, útek. 5. si, Na, S. K., t. č. 6. ego, ski, vůl. 7. na, Jarka, sa. 8. sádra, Vis. 9. ke, odsín. 10. anál, Anna. 11. rarach, oř. 12. etan, čára. 13. N^o, Štašek. 14. rákos, Lom. 15. HP, idiom, Š. K. 16. (žen. jm.) Ola, alt, ora. 17. Li, aj, ae, a. p. 18. nechť, brom. 19. kilo, robě. 20. Adámek, Novák. 21. a. p., SSS. A) sen, pol. B) Juriga, Karen, Hlinka. C. váha, senátor, adie. D) znob, ara, chlap. E) dřín, J. Dolanský, atom. F) po, Dráva, Tokaj, es. G) osa, Kras, asyl, iks. H) et, šik, Ota, N. S. J) Kuba, Avia, mleč, Ebro. K) Loť, Inn, Oka, rov, L) été, Nor, oba. M) kaktus, Mařák, Šrámek. N) C. L. A., kap. — Americká křížovka sjezdová: Tajenka. Zúčastněte se všichni katoličtí studenti sjezdu kat. studentstva a inteligence v Praze (26. VI. — 2. VII.) 1. C., 2. ais. 3. Pťah, half. 5. spis, hra, akr, Eska, 6. Sas, P. T., essai, N. S. Eda. 7. síť, aul, dni, atom. 9. Bajezid. 19. été. 12. radiace. 13. ránu, Rífa. 15. hod, ras, okr, gáz. 16. Dr, ro. A) SSS. B) Pan, D. Čs., id, F) platan, SSSR. G) For, UTD., Tatar. H) Athalia, vrána. CH) aha. I) čí, kosa, et, pá. J) SHS. K) Indiana, novic. L) luk, nad, efekt. M) firnis, acre. O) ve, an. Q) kdo, Zr. R) aam.

Americká křížovka.

Bojanovský St., Brno.

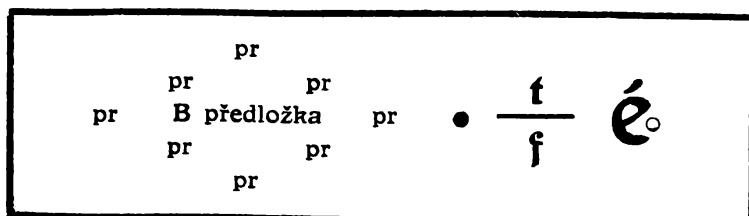

2. Ruda. 3. Ryba. 4. Sultán. 5. Peníz (obr.), reformátor. 6. Předložka (obr.), zdroj svěšla, řeka. 7. Nádoba (obr.), bibl. hora. 8. Ital. malíř,

B) Záporka. D) Ruské jméno. E) Zvr. zájm., předložka. F) Čes. básník. G) Nečíslofa, číslovka (obr.). H) Marie, předložka. I) Masť (obr.), předl. J) Poušť. K) Pobídnutí, předl. (obr.) L) Zvířata. N) Značka prvku vzácných zemin.

Rebus.

R. Procházka.

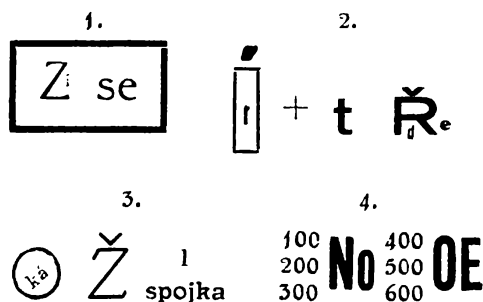
Záměnka.

Toníček K.

S „ř“ jsou národ, jehož zvykem surovost kdys byla jen,
s „l“ ho kuchař i kuchařka užívají každý den.

Rebusy.

J. Michálek.

Liškovka čís.

Ši—lav.

c)	d)	a) = strom
3	4	b) = přístřeší
f)	5	c) = zlý duch
a) 2	1	d) = přístroj
e) 6	1	e) = ?
b) 3	1	f) = místnost
5	5	

M. Kebrdle, Sv. J.

za	tak	sy	dle	ce	skři	van
těž	po			nu	Skři pře	dem
á	ty	po				když
zích	meň	nek	tě	ský	kdy vá	jest
měl	Tvůr	roz		ta	chťel všem	když
při	zpě	blon	kým	pí		zpí
ce	nek,	vám	fi	jí	B.	bys
vá	tom	ní	kdy	Ja	mlu sně	vá

Záměny.

J. S.

1.
S „N“ řeka,
s „R“ řeka,
s „K“ chrám,
se „S“ země,
se „Ž“ zvíře,
s „b“ osoba.

2.
Se „S“ řeka,
s „J“ ostrov,
s „K“ nápoj,
s „l“ hornina.

Král. procházka.

V. Částenkú.

	lid	Být	yer	ké	ta	
Bo	věť	ské	Ze	mu	je	ma stát,
lo		ho	Jul.	žem,	to	tak
dí	však	že,	mu	lem	krá	ký ve
a	dě	krá	řil	být:	jak	za li
	le	li	Bůh	stvo	ji	sfé

Rebusy.

R. Procházka.

1. **Praděd žďooo**

Rebus.

V. Častenský.

S E N_e 50 Z $\overset{001}{\underset{300}{\wedge}}$ KŽI,
? $\frac{P}{RA=50}$ TKY

Rebusy.

Keprť Fr., Jevíčko.

1.

rrS

2.

50 K

3.

P R 500

Rodovka.

V. Částenský.

On je město krásné,
na ní život hasne.

Rebus.

V. Kopecký.

Še
Še **kr.**
Še

Koníček s 2 tahy krále.

ší: V ko
psal men

stí ěru vár je Fuk, cha
ně ká Ve ho

ší pě vo hromu je per na ja Če mu
lá cel če v ko zrá ko do dli od

kou o tam slu me lik Sv. ru lí seň

du ma ru kla sa jak na staf dí Bá ší kou

ní tvá chla čer pod nu
hří div zí pík mrak muž ný, lo bu

a na kří, je
rá rá vář ři, jis

kou ste
ko sy

Rebus.

V. Kozlíček.

E-K

Rebus.

Keprť Fr., Jevičko.

100 **TO** 100 **OE**
 200

JITRO

O B S A H

ROČNÍK
VIII.

K jubileu Františka Assisi. — Janto Verdaguer: Svatý František Serafinský. — Sv. František z Assisi. — Plavba po Yang-tse-Kiang. — R. V. Podhorský: Bílé ticho. — Toňa Šerý: Když vidím. — Xaver Dvořák: Svatý František Serafinský. — Miluše B.: Z myšlenek katolické studentky. — Modlitba katolické studentky. — Jak dal sv. František zapěti píseň před smrtí. — J. Z. Jesenský: Sonet života. — Toňa Šer: Když listí padá. — Vzorný kněz. — Slunce se chýlí k západu. — Jaromír Červenka: Výchova u starých Peršanů. — Mirosl Záhorský: Večerní píseň. — Rozhledy.

ČÍSLO
2.

V PRAZE V ŘÍJNU 1926.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

Ročník VIII.

V Praze, v říjnu 1926.

Číslo 2.

K jubileu sv. Františka z Assisi.

Den 4. října jest památný, neboť toho dne připadá sedmistoleté výročí jednoho ze světců, který se nejvíce přiblížil svým životem ke svému drahému mistru, Ježíši Kristu. Církev katolická a s ní celý svět vzpomíná toho genia a básníka a v první řadě světce a zároveň se k němu obrací s prosbou v dnešních rozháraných dobách.

Sedm století uplynulo od té chvíle, kdy umíral, oplakáván bratry, kteří v něm milovali dobrého a něžného otce a sestrami — klariskami a sv. Klarou, které u sv. Damiána posledně popatřily, úpěnlivě nařikajíce, na mrtvé tělo toho, jemuž vděčily za svoji chudobu a za svoji lásku a za svoje štěstí a za svoje blaho.

Sedm věků prchalo rychlostí blesku a po těch sedmi stoletích se rozpomíná svět, že žil v dávných dobách veliký muž a světec, který měl moc usmířovati na sebe rozezlené bratry a občany, který rozséval všude pokoj, kdekoliv kráčet.

A svět, který se na to rozpomíná, jest rozvrácen. Národové jsou rozvráceni a svět jest rozvrácen. Nepřátelství dusí veškerý růst a veškerou radost. Nesvornost zahluje temným závojem celý život. Svět se postavil proti Bohu.

Ale ten svět jakoby instinktivně tušil, že záchrana jest jediné možná v podrobení se vůli Nejvyššího, obrací se ke sv. Františku v naději, že jím bude očištěn. Jak příznačnými jsou v tom ohledu věty známého italského politika Luzzattiho, liberála, ale vroucně milujícího vlast a hrozícího se občanské války. Napsal ta slova roku 1921, v době, kdy Itálie prodělávala občanskou válku. Nuže, L. Luzzatti se obrací ke světlému zjevu sv. Františka a praví:

„Všechny něžné duše volají marně apoštoly míru a obracejí se s nejvroucnějšími modlitbami ke sv. Františku, nejvyššímu osvoboditeli ze všech nesvorností, které rozdělují ve dvě nepřátelská pole i ty, kteří jsou dětmi jedné země. Ty něžné duše, trýzněné předtuchami, ale mající přece naději, volají společně: „Jeho stín se nám vrací, který odešel“ Kéž by se mohl svatý František znovu objeviti na půdě italské, kterou tolik miloval, s tou vzácnou vlastností, již vynikal, schopností totiž utišovati rozbroje a sjednocovati v nejvznešenějším ideálu zbožnosti duše obtěžkané hněvem a zapomenuvší na to národní společenství, které nám ukládá povinnost cítiti se dvakráte bratřími Nikdy, nikdy, ba ani ve středověku nebyl tolik vzýván a tolik očekáván oblažující zjev assiského světce. Oživuje a uklidňuje nás mocná naděje, že se znovu objeví jeho stín. Neboť on nám dí: Pokoj mezi lidmi celého světa, mezi všemi čistého srdce a upřímného mínění, zvláště pak mezi syny téhož kmene!“

A nevyjádřil nikdo lépe touhu světa, než nástupce sv. Petra a zástupce Ježíše Krista na zemi, Benedikt XV., když ve svém Breve ze dne 17. září 1920 napsal:

„Máme pevnou důvěru, že v době pohrdání, ctižádosti a nenávisti, v níž žijeme, budou příklad, vzpomínka a přímluva serafínského patriarchy prozřetelnostně určeny, aby

vytiskly ze srdcí lidských vražedné sobectví, aby povznesly duše k zářivým a jasným výšinám nadpřirozena, aby je znova sbratřily ve spojení s Kristem a aby je shromáždily kolem zástupce na zemi, jenž je otcem rodiny lidské. Proto si co nejvroucněji přejeme, aby svatý František, jehož budeme oslavovati, vyprosil nemocné a zoufalé společnosti veliké dobrodiní opravdového míru a křesťanské lásky.“

Zdaž někdo jiný než katolický student se má zahlédnouti upřeněji na postavu světce z Assisi a v tomto františkánském roce se proniknouti duchem, jímž on hořel, rostl a byl šťasten? A jistě tím nejvíce přispějeme k uskutečnění velikého míru, jehož svět tolik potřebuje.

Jacinto Verdaguer:

Svatý František Serafínský.

Zřím poštát vyhublou, jak kolem kráčí,
to svatý František, vtělený Serafín,
v něm živý zjev se Jezu Krista zračí,
jež pro lásku vbił na kříž hřebů kní.

Jen láska otvírá slz žhavou bránu,
plá láskou tvář a ňadra pálí žár,
má noha, ruka, srdce vtisklou ránu,
list, kam Bůh svého podpisu dal tvar.

Kdo as mu otevřel tu ránu krásnou,
zda kopí, láska ve svém náručí,
a který paprsk rozvil růži jasmou,
to srdce jakou krásou rozpučí?

Od Srdce Ježíšova světec pouze
andělské šílenství byl poznal: Kříž!
jenž v srdcích lidských nítí lásku v touze
a zraky obrací ku Bohu výš.

»Sen sv. Jana.« — Přel. Sig. Bouška.

Sv. František z Assisi.

Sestupujeme-li z náměstí Viktora Emanuela v Assisi krátkou uličkou Vicoło S. Antonio, objeví se před námi chrám, zv. Chiesa Nuova, který dal r. 1615 vystavět španělský král Filip III. na místě, na němž stál dům Petra Bernardona Moriconiho a Picy, jeho ženy, rodičů sv. Františka. Z domu zbyla toliko facada, kamenná a černá, kterou ukazují v chrámě.

Ale v tom domě se sv. František nenarodil. Trochu dále od kostela směrem ke sv. Kláře stojí maličká kaplička, které říkají „Francescuccio“ a nad jejímž vchodem čteme tento nápis:

„Hoc oratorium fuit bovis et asini stabulum, in quo natus est Franciscus, mundi spe-

culum.“ — „Tato modlitebna byla stáji vola a osla, v níž se narodil František, zrcadlo světa.“

Podle tradice totiž matka Františkova mnoho trpěla a nemohla porodit dítě, které nosila ve svém životě. Jednoho dne zaklepal na dvěře jejího domu neznámý poutník a děl služce, jež mu přišla otevřít, že matka Pica porodí dítě jedině, bude-li přenesena do nedaleké stáje. Stalo se tak a ve stáji jako Kristus spatřilo světlo světa dítě, jež se stalo později velikým světce.

Dítě, které se narodilo r. 1182, bylo pokřtěno v katedrále sv. Rufina a obdrželo na přání matčino jméno Jan. Týž poutník, který oznamoval služce, že matka porodí dítě

ve chlévě, byl prý kmotrem. V katedrále dodnes ukazují u vchodu na levé straně místo, na kterém kmotr, anděl, klečel a do něhož jsou vtisknuty stopy obou nohou.

A legenda vypráví dále, že týž poutník přišel po křtu opět k domu, v němž ležela matka a její dítě a přál si je spatřiti. Služka nechtěla ho vpustiti, ale matka svolila, aby bylo doneseno dítě na ulici a podáno neznámému. Vzal je, stiskl je a děl: Dnes se narodili v této ulici dva chlapečkové: tento, jenž se stane velikým člověkem, zatím co druhý bude mužem velice špatným.

V době narození dítěte dlel otec Bernardone na cestách ve Francii, a když se vrátil, zrušil jméno děcka, a dal mu nové: František, snad z lásky k ženě Pice, která byla původu francouzského. František byl vychován hodně po francouzsku, osvojil si řeč a stal se ve svém mládí, které bylo veselé, šířitelem ducha trubadurů, pěvců provencalských, kteří se potulovali na konci XII. stol. po dvorech severoitalských knížat. Setkal se s nimi též pravděpodobně na cestách do Francie, na něž ho otec, bohatý kupec se vzácnými látkami, bral.

Mládí Františkovo bylo bujné a veselé a životopisec jeho, T. Celano, mluví o těch letech velice přísně.

František „byl od počátku špatně vychováván od svých rodičů podle marnosti světské. A on sám, napodobuje dlouho život a zvyky jejich, stal se ještě lehkomyšlnějším a marnotratnějším.“ Jakmile prý děti počnou mluvit, jest jim vše dovoleno a jsou vychovávány v naprosté změkčilosti. „Ježto rosteme ve špatném příkladu svých rodičů, následujeme od kolébky všechny jejich špatné činy,“ mohly by říci děti s básníkem. Dospívají a dělají, co se jim líbí, užívají, neohlížeje se, zda jednají dobře, či špatně. Žijí v otroctví hříchu a činí ze všech svých údů nástroje nepravostí. Z křesťanů mají pouze jméno, mravy jejich a oděv jejich jsou pohanské. Tak byl vychováván i sv. František a „vynikl v této marnivosti nad všechny své druhy, stal se velikým podněcovatelem ke zlu a následovníkem bláznovství. Všichni se mu podívovali a v marnosti se snažil všechny předstihnouti, jakož i ve hrách, v umělkovanosti, v pití, ve zpěvech, v nádherném a krásném odívání, neboť byl velice bohat. Nebyl lakomý, nýbrž štědrý; nehromadil peněz, nýbrž rozhazoval je. Byl opatrným obchodníkem, ale z marnivosti ve-

lice štědrým. Ostatně byl velice šlechetný, povolný a přívětivý, i na svoji újmu. Skutečně, mnozí dleli v jeho společnosti právě proto, aby využítkovali těch jeho vlastností. A tak obklopen zástupem ničemníků vykračoval si pyšně a velkodušně po náměstích Babylonu, dokud Bůh...“

Obrácení sv. Františka spadá do doby po zajetí v Perugii. Assiští občané byli nepřátelensky mezi sebou. Šlechta assiská si povolala na pomoc město Perugii a František se postavil na stranu měšťanů. Silnější Perugijští spojení se šlechtici assiskými zvítězili u mostu sv. Jana a František padl do zajetí, v němž prodlel rok. Po návratu se opět oddal veselému životu, ale brzy onemocněl. Uzdravil se, vystrojil svým kamarádům hostinu bohatou, po níž, zatím co oni zpívajíce se potulovali ulicemi města, pochopil marnost věcí pozemských, zamiloval si paní Chudobu a chtěl sloužiti jen Bohu.

Ježto dříve byl znám ve městě bohatostí a nádherou svého oděvu, oděl se nyní v hrubý šat, takže jím všichni pohrdali a pokořoval se tak, že i žebrał chléb nezbytný ke svému životu. Svůj dřívější oděv vrátil před biskupem svému otci, který ho žádal, zanevřev na svého syna. Odstěhoval se z Assisi ke kostelíčku sv. Damiána a žije prostince v naprosté chudobě, v šatě z pytloviny, opásaném provazem, modlil se vroucně k Bohu, aby mu sdělil, co má činiti. Do slova žil podle slov Kristových, který přikázal svým učedníkům, aby na cesty nebrali s sebou ani zlato, ani stříbro, ani brašnu, ani hůl. (Mat. X. 9.—10.). Svatý František byl skutečně vzorem chudoby svým následovníkům, které svým kázáním vytrhl z rozkoší světských, vždy prikazoval, aby milovali Chudobu a nedali se nikdy zlákatí světskými marnostmi.

Bydlil se svými dvanácti druhy pod Assisi v prostínce cele, chýši u kostelíčka Panny Marie Andělské, který obdržel od opata benediktinského z Assisi. „Snáze dojdeme do nebe z chatrče,“ říkával svým bratřím. Jak přísně dbal, aby bydlili v chudobě, dokazuje tato příhoda: Jednou přišel do Bolgne, kde jeho spolubratři stavěli pěkný klášter. František nechtěl do něho ani vkročiti a přikázal jim, aby se vystěhovali do polí. Teprve na zakročení kardinála Hugolina změnil svůj přísný rozkaz. Podobně, vrátiv se z jedné misionářské cesty do Porciunkule, jal se bourati dům, který za jeho

nepřítomnosti Assiští vystavěli mnichům. Mniši nesměli přijmouti žádné peníze a žili toliko z toho, co si vyžebřali. „Syn Boží byl vznešenější než my, říkal sv. František a učinil se chudým pro nás. Z lásky k němu jsme zvolili chudobu, nesmíme se tedy stydět přijímati almužnu, která jest závdavkem dědictví nebeského.“

Tak žil v chudobě v lesích u Panny Marie Andělské, odkudž odcházel kázat Evangelium lásky a pokoje s ostatními bratřími.

Množil se počet následovníků sv. Františka a bylo třeba žádati papeže o schválení řehole. I odebral se do Říma ku papeži Innocenci III., který nejen žádané povolil, ný-

brž ještě více povolití slíbil a schváliv řeholi, dal jest ustanovení o kázání pokání a všem bratřím laikům, kteří sluhu božího provázeli, kázal vystříhati malé věnečky, aby slovo Boží svobodně kázali.“

Není možno v tomto článku vykládati o všech ctnostech světce z Assisi. O jeho nesmírné lásce ke Kristu Ukřižovanému, o jeho pokoře, o jeho lásce k lidstvu. Bude k tomu třeba řady statí. Církev povýšivši ho dvě léta po jeho smrti, r. 1228 mezi svaté, slavně vyvýšila jeho velikost a oslavujíc ho dnes, ukazuje lidstvu, v jakém jedině duchu může dosáhnouti a dosáhne svět pravého pokoje.

K.

Plavba po Yang-tse-Kiangu.

Josef Zeman, misionář v Jižní Číně.

Veletok východoasijský Yang-tse-Kiang má prameny na vysokých pláních tibetských, rovněž jako siamský Mekong, s kterým s počátku rovnoběžně spěje k jihu. Tok jeho v této části, pod jménem Muren-šan (Klikatá řeka), jest řadou vodopádů a prudkých bystřin, do kterých se žádná loď neodváží. Když byl sestoupil s výše 2000—3000 m do úrodné provincie Se-čvan, obrací se k severovýchodu a dále v provincii Houpei k východu, a ústí po celkovém toku 5.300 km do Žlutého moře, severně nedaleko Šanghai. Co se týče délky toku a důležitosti Yang-tse-Kiangu, jest jednou z největších řek světa. Jméno Yang-tse-Kiang jest v překladu totéž, co Velká řeka „yang“ v čínštině se užívá pro mužský rod a případně pro to, co jest velké (tak „tai yang“: velký yang jest slunce), jinak také jmenován Modrá řeka; ona totiž není modrá, naopak velmi žlutá a dle ní jmenováno a vpravdě žlutým činěno Žluté moře, než jest snad modrá pro své okolí, krásné modré věnce hor a pahorků, které ji vroubí po obou stranách.

Říká se, že když evropští plavci po prvé spatřili Amazonu v Jižní Americe, že zvolali: „Mar-añon: Moře, či nikoliv?“ a tak jméno Marañon zůstalo pro spodní tok Amazony. Podobným dojmem působí Yang-tse, když vplujeme do jeho ústí. V noci 1. srpna 1926 jsem opustil Šanghai, ve společnosti jednoho starého misionáře, na lodi čínské společnosti paroplavební. Jméno lodi: Luen-i: „Družnost a Užitek“ se zdá případné, loď jest z Francie, nyní ve společnosti ji užívají

Číňané, Angličané a Japonci. Opustivše přístav šanghajský — kde jest neuvěřitelná směsice bídy a zla, nečistoty a přepychu — pluli jsme zvolna k severu po řece Wang-poo, na které jest přístav šanghajský a která není leč jedním chobotem v deltě yang-tse-kiangské. Po třech hodinách jsme dospěli veletoku, který v ústí má šířku 100 km! Jest to skutečně jako na širém moři, na jihu bylo lze spatřiti zelenou pásku jižního břehu, než na severu obrovský polokruh zvlněný přílivem. V této části, naplaveniny, které chrlí ohromný veletok, tvoří ostrovy a ostrůvky, porostlé nízkým zeleným rákosím, které však nejsou pevné a často zmizí, odplaveny do oceánu. Před ústím jest velká naplavenina Cun-min, velmi úrodná a hustě obydlený ostrov. Celá rovina na tomto východním pobřeží Číny jest pravděpodobně dílem Yang-tse-Kiangu. Za dřívějšího pobytu v Kashing v provincii Chekiang, na rovině jako dlaň, 80 km od Šanghai a 40 km od moře, jsme dali vrtati artéskou studni a v hloubce 80 m přišli na vrstvy jemného mořského písku a výborné pramenité vody. Přístav šanghajský bude časem trpět naplaveninami — již nyní musí velké lodě čekati příliv ku přistání. Ačkoliv jest ústí tak široké, na 100 km, hloubka jest poměrně malá, asi 5 m a pro lodě jest cesta značena vlajkami. Po celý den a noc 2. srpna jsme šli k západu proti proudu. V poledne 3. srpna jsme přistáli v Nan-kingu („hlavní město jihu“, z dynastie Ming v 16. stol.). Přistoupilo mnoho cestujících, mimo jiné jeden biskup misijní s mi-

sionářem, oba Španělé z Tov. Ježíšova, jeli do nejbližší stanice, kam jsme přijeli večer o 8. hodině. V jídelně mimo několika Číňanů jsou dva Angličané, kapitán lodi, starý námořník, který viděl již mnoho moří a zažil nejednu bouři; strojník, rovněž statný „mořský vlk“, jak jim říkají. Můj společník Francouz neoceňuje příliš anglickou kuchyni a dokonce často zůstává v kabině a trpí nezdravostí. —

V Šangchai, kde jsme zůstali týden, jsme trpěli hroznými vedry 37°—38°. Nyní na řece jest stálý vítr, často provázený deštěm. Když jsme minuli Nanking, po obou stranách

se rdělo zapadající slunce, které jsme sledovali. Ubohý lid, kolik utrpení a bídy zažívá, neurodí-li se rýže, čeká černý, hladný rok. Severně od Kin-Kiang se protrhly hráze a povodeň postihla tři okresy, takže statisíce ubohých Číňanů jsou bez přístřeší a bez rýže.

Jak vidět na přiloženém obrázku rýžoviště, jsou malá políčka, oddělená od sebe úzkým páskem země, ve kterých se stále udržuje voda, kterou čerpají z kanálů a potoků pomocí jakéhosi kola točeného buvolením neb šlapadly pohybovanými Číňany; když jest vody mnoho, naopak obrazejí čerpadlo

Čínská žunka na Yang-tse-Kiangu.

se začaly rýsovat na obzoru řetězy modrých hor, které nás provázely rozbíhající se neb se zužující až do Kin-Kiang, naší poslední stanice, kde jsme přistáli 5. srpna ráno. Yang-tse-Kiang tvoří v této části jakoby ohromná jezera, spojená choboty mezi ostrovy a naplaveninami. Tohoto roku jest voda neobyčejně vysoko. V červnu, červenci a srpnu Yang-tse-Kiang jest ve své náplni, jelikož v letních měsících tají sněhy na velehorách Himalajských a na pláních tibetských, které živí jeho tok, a jelikož tento rok jest v jižní Číně neobyčejně horký, tání sněhu jest též poměrně větší. Četli jsme na meteorologické stanici jesuitů v Šangchai, že po posledních 56 let byla průměrná teplota v červenci 32°, tohoto roku však 37.2°! Následky nadbytku vody jsme pozorovali během celé plavby po Yang-tse-Kiangu. Ostrůvky uprostřed řeky zaplaveny, hliněné chatrče pokryté slámou mnohdy zatopeny až po střechu, po obou stranách, kam oko dohlédne, jako zrcadla, ve kterých

a vylévají přebytnou vodu. Voda jest nezbytnou podmínkou úrody rýže. Je-li vody příliš, takže zatopí i vrcholky stonků rýže, rýže se udusí ve vodě a zhyne.

Yang-tse-Kiang, který právě v letních měsících, kdy jest vody pro rýži nejvíce potřeba, má přebytek vody, jest pravým požehnáním pro kraje, kterými protéká. Celá pánev Yang-tse-Kiangu obnáší 2,000.000 km² s 200,000.000 obyvatel, to jest jako polovice celé Evropy! Voda veletoku vniká do kanálů po obou stranách a odtud čerpána do rýžovišť, a ačkoliv pro kraje v bezprostřední blízkosti jest často tak zhoubným svými povodněmi, celkem jest životodárným pro široší okolí.

Mimo to jest Yang-tse-Kiang pravou tepnou pro obchod a styky s vnitrozemím Číny. Začíná býti splavným pro lodě v provincii Se-čuan, na úpatí Tibetu, v městě Ta-cin-ken až do města I-čan v provincii Hou-pej — což jest vzdálenost 1.400 km. Od města I-čan až k ústí, v délce 1.700 km jest splavným

i pro námořské lodě, jelikož hloubka vele-toku v tomto oddíle jest 40—100 m! Z města Han-Keu na severním břehu jest drahou přímé spojení s Pekingem. Rovněž císařský kanál mezi Tien-tsin a Hančen ústí do Yang-tse-Kiangu, nedaleko Nan-Kingu. V moderní době parníky brázdí bezustání žluté vody velikého Yang-tse, potkávali jsme jich spousty sestupujících do Šanghai, rovněž i válečné lodi cizozemské, které jsou pro ochranu obchodu a cizinců, které jsou však Číňanům prachem v očích. Nesčetné loďky, žunky čínské, obchodní nebo rybářské, křižují všemi směry. Jak vidět na fotografii — mají dvě plachty, třetí pro řízení větru. Číňané jsou výborní loďaři, dovedou řídit své loďky proti větru a bouři. Loďky jsou různé velikosti a tvarů.

Tak nás milí čtenáři „Jitra“ doprovodili po Yang-tse-Kiangu až do Kin-Kiangu, v severní části provincie Kiang-si! Kéž by alespoň některý z nich přijel vykonat tu cestu ve skutečnosti co misionář a přispěl nám zde „na frontě“ na prvních hlídkách a v zákopech v boji proti ukrutnému pohanství.

Ovšem netřeba si činiti klamných pojmů, povolání to mnoho vyžaduje, celého muže, který s pomocí milosti může býti nástrojem v rukou Prozřetelnosti, v díle obrácení a spáse duší. Provincie Kiang-si jest svěřena francouzským, italským a americkým Lazaristům, jakož i provincie Chekiang, kterou jsme opustili a v severní Číně provincie Tčeli. Celkem jest v těch třech župách na 94,000,000 obyvatelů. Jak vidíte práce dost a bude dlouho trvat, než křesťanství pronikne ty hluboké davy. Srovnáme-li s poměry u nás, co se týče rozlohy a množství obyvatelstva, do těch třech provincií Číny by se vešlo vícero Československých republik. Než ačkoliv jsme malí a nečetní, máme přece velký poklad víry a křesťanství, které tyto nesmírné kraje postrádají, máme dědictví cyrilomethodějské, jež máme předně zachovat vlasti naší a potom je sdílet s jinými, s bratřími našimi na Východě a dá-li Bůh, někdy i se žlutými bratry na dalekém Východě.

Na shledanou! Buďte misionáři alespoň modlitbou.

R. V. Podhorský:

Bílé ticho.

Přemýšlím ještě chvíli, mám-li psát o tom, co mám nejvíce rád a je mi tak nějak líto vyrazovat nejskrytější koutky svého srdce, vyrazovat příjemná a lehounká tajemství, která se každým rokem opakují, obnovují, vzkvétají, žijí vzpomínkami v zapadlé komůrce srdce. Čas na ně sice nanesl závěje prachu, uvalil na ně balvany smutku, pod nimiž mladá noha těžce kráčí, ale přece se stále probouzejí, zcela bezděčně ožijnou, proletí jedna jako padající hvězda na srpnovém nebi, zazáří druhá, třetí — a již celý roj jich poletuje, podává si ruce a tančí a jásá v nevystižných rytmech hlavou. A cítím zase radost a je mi, jako bych tulákům celého světa ruce podával, posadil se s nimi pod kvetoucí borovice — ale není možno jaksí jasně, dobře všechno vyjádřit, snad by se to dalo spíš načrtnouti štětcem, anebo notovými značkami. Vím však přece, že tuto mou zkratku přečte si tulácká duše, pocítí stejnou radost, že duše se sejdou na křižovatkách bílé silnice a přijde chvíle — vzácná chvíle, která se tak často nevrací

a která je naplněna radostí nad tím, co velkého a šťastného dává život.

Stane se to tak.

Jednoho rána přijde za tebou k posteli sluníčko a našeptá ti, že je venku zlatý den.

Že země je již teplá, obilí se vlní, že sladká a uspávající tíže padá na člověka. Že kdesi daleko jsou velké lesy, stráně s obilím, co se v nich zrodily zelené meze, stříbrný potok a pod vesničkou bílá silnice, co putuje do modrých dálek... A už je to zde. Říkáš si, že to není možné, nemáš času, musíš studovat nebo cosi jiného, ale cítíš takový zvláštní nepokoj, který se nedá utišit. Bráníš se vytrvale, ale v podvědomí jsi přesvědčen, že půjdeš, že neodoláš — A jdeš.

Modré dálky tekou nad horkou zemí, přelétne mihotavý bělásek, vázka, přepluje stříbrem vyzdobený mráček, zabručí včely nad hlavou v korunách kvetoucích lip.

Nebe je čisté jako nedělní zvony anebo jako maminčiny oči. Jeho čistota nakazí i

tebe, vkrade se podloudně do tvých očí, usměješ se, nějaký zvláštní pocit ti proběhne tělem od paty až k hlavě, jsi jako omámen, už nevíš ani, co děláš: a lidé pracující na poli se za tebou ohlížejí, jak šťastný, rozradostněn si zpíváš „silnice bílá přede mnou...“ Vlnící se lány obilí voní jak dozrávající láska. Ženci pracují. Pot jim stéká po čele, ale nekaboní se. Z opálených tváří svítí dvě planoucí oči. Je to snad projev jejich důvěry a lásky k zemi? Nebo veliké díky beze slov za kus chleba? — A jak to žito praská, a jak voní, jak těžce voní...

Přijdeš na křižovatku a uvažuješ. Ale přiběhne vánek, letní vánek. No ne, co ten dělá, hotový nezbeda. Vysměje se ti, že vůbec přemýšlíš, zamotá se kolem tebe, rozhází ti vlasy a nakonec by tě ještě samou divočinou porazil, jak umí dělat kotrmelce — a už je zase pryč. Zastydíš se a jdeš.

Někam se jistě přijde a už vidíš, jak na tebe les kývá zdaleka zelenýma rukama, panenské břízy se zachvějí radostí na pozdrav, potok se ihned nabízí laciným občerstvením, drmolí cosi, rychle ti vykládá, ani mu dnes dobře nerozumíš.

Potok si ulehl do stinných zátočin a když se mu to přestalo líbit, popoběhl si na sluníčko a vyhříval se jako lenošný had. Ověňčil se vrbami, dal si na ramena tisíce květů i červené a kypré jahody tam měl a se vším utíkal někam daleko... A jak byl divoký. Brebentil cosi, smál se neustále a jen když přiběhl do tiché zátočiny, kde pod starou vrbou ve stínu měli své malinké hnízdo ptáčci, ztichl na chvíli, ale dlouho to nevydržel, vykřikl cosi jako „S Bohem“ a už zase utíkal. Narazil na velké kameny a potom hop dolů do hloubky — a ještě se smál,

jak se mu to podařilo. Cestou si pohrával s bílými mráčky, které se přišly dnes asi vykoupat a potom se zdálo, že i břízy, borovice, jedle, že všechno s sebou odnáší do modrých dálek...

A potom se stane něco neobyčejného.

Je poledne a jsi v polích.

A poznáš něco, co jsi považoval za výmysl: uslyšíš bílé ticho. Není to nic jiného než právě jen ticho.

Je to souzvuk mnoha zvuků, něco, co je slito ze zvuků mávání křídel motýlů, bzučení včel v korunách kvetoucích lip v pravé, horké poledne, je to jako přitlumené hučení varhan někde daleko, ale tak jemné, slabé, skoro jako když červnový den zavírá za temnými lesy oči — — Není to už vlastně zvuk, je to něco nesmírně zvláštního a krásného, co se těžce chápe a čemu se špatně rozumí, je to jen prosté ticho.

Je to píseň neznámých výšek, píseň umírajícího večera nebo nepatrného potůčku, je to píseň srdce, v němž se vybouřily všechny kontrasty a nastal životní klid, svatý a velký klid, jak svornost stromů za hluboké noci v lese. Je to upokojení všech tužeb, zastavení tepu srdce, ukončení všech žádostí, poněvadž na tebe něco přichází, co sladce unavuje, ač necítíš únavy a co vychází z prudkého slunce, které je pevně přibito na světlem zalitou, modrou oblohu. Je to doba, v níž všechny sny usínají, niče nepotřebuješ a niče nepostrádáš a jsi právě šťasten ze štěstí, že žiješ. Je to okamžik, bílý a klidný okamžik, kdy přestáváš cítiti svoje já, poněvadž v okolních vesničkách rozezpívají se ztlumeně zvony a lidé na polích spínají ruce.

Toňa Šerý:

Když vidím...

Když vidím matného již slunka lemy
a cítím, jak již vítr studeněji vře,
když babí léto vidím, jak pryč vzduchem spěje —
tu nevím, proč tak nevýslovně smutno je mi...

Když procházím se pustnouchými alejemi,
v nichž ptactvo píseň rozloučení pje —
mé srdce smutkem, tesknou se chvěje
a v duši smutno a tak teskno je mi...

Xaver Dvořák:

Svatý František Serafínský.

Tvůj poverello, ovečka jsem tvoje,
a stíhám tvoje skvoucí šlépěje:
tvá láska, jež tě prozrazuje, to je,
jež svítí z nich jak rosy krůpěje.

A mezi liliemi zřím, jak stoje
mně vlídně kyneš, jak mi sladce je,
kol zahrad tvých pln bloudím nepokoje,
pln úzkosti a skryté naděje.

Jsem poverello, ovečka tvá, Pane,
ty pastýř dobrý, dej, ať se jí stane,
jak touha její rozšílená nyje.

Mé srdce! již ho neudržím v těle,
je házím v plameny tvé bílé cele,
ty lásky požáre, ó Eucharistie!

Miluše B.:

Z myšlenek katol. studentky.

Nesmát se cizím chybám, zachovat vlídnost v každé situaci, býti pokud možno obětavou — toť tři stezky k jednomu cíli vedoucí: k získání sympatie.

Nikdy nešetři, kde vidíš touhu po vlídném slově. Choď třeba chudá světem, choď však s gloriolou lásky kol své tváře a úsměvem plaš vrásky s čel. Neboť lékař duší je zároveň dárce lásky.

Bolest je brusem, který ti duši zaostří v ocelovou zbraň, srdce vybrousí v drahokam a s rozumu stírá rez mrtvých předsudků.

Ponižující jest býti někomu otrocky poddán, ale povznášející cele se v službu jiných dobrovolně dáti.

Chceš-li sklízet lásku jiných, rozdej nejdříve svou.

Modlitba katol. studentky.

Ne hledati vlastní štěstí, ale štěstí cizí je úkolem mého žití. Zdobena zlatem důků a vděčných pohledů chci jíti světem a radost bližního bude radostí mou, bolest jeho bolestí mou. A že bolesti tolik ve světě, tedy i já budu v ní věčně tonout. Ale ne tonu! Neboť potápět se v ní budu jen na záchranu slabších.

Ó Kriste, dej mně sílu!

V bolesti cizí chci vmísit radost svou, leč radosti cizí nezkalím. Neboť rány své skryji dobře pod plášť milosrdenství a lásky. V oko si vetknu soucit a ve zrak smích.

Smích, který bude hlasem tisíců zvonků, plašících mraky. Smích, který plodí růže bez trní a svítí jitrěnkou.

Potácejícím se ve tmách a bahně půjdu vstříc a ze slov Kristových zbuduji most k jejich srdcím. A vztáhnu ruku ku pomoci.

Pohřbím své já a své nároky a žítí bude jen duše má se srdcem pospolu. A rozdávatí budu lásku celému světu po celý život a nebude vyčerpána. Všechno obětuji a čekati budu na úsměv Krista.

Ó Pane, dej mně sílu!

Jak si dal sv František zapěti píseň před smrtí.

Potom jeden bratr pravil: „Otče, tvůj život a jednání bylo a jest světlem a zrcadlem nejenom bratřím, nýbrž i celé Církvi a tímž bude i tvoje smrt. Ač ona je tvým bratřím a mnoha jiným příčinou smutku a bolu, tobě bude zdrojem útěchy a nekonečné radosti, neboť po těžké práci dojdeš nejvyššího klidu, po mnohých bolestech a zkouškách věčného míru. Po časně chudobě, kterou miloval a dokonale zachoval, dostaneš nesmírné bohatství a tělesnou smrtí přejdeš do života věčného, kde budeš patřiti tváří v tvář Pánu Bohu svému, kterého na tomto světě miloval tak vroucí láskou a touhou.“

A po těch slovech útěchy řekl mu zřejmě: „Otče, věz, že nepošle-li ti Pán Bůh s nebe svého léku, tvoje nemoc už se nevyléčí a život tvůj už jest velmi krátký, jak tvrdí lékaři. Pravím ti to proto, abych posilnil tvého ducha, abys se vždycky uvnitř i zevně radoval v Pánu. Aby tvoji bratři i jiní, kteří tě přijdou navštívit, viděli, že se neustále raduješ v Pánu, a aby oni, když to uvidí, i ostatní, kterým to povědí, pamatovali

věčně na tvoji příkladnou smrt, tak jako na tvůj život.“

Po těch slovech bylo patrné, že blažený František, ač více než obvykle byl zachvácen slabostí, byl naplněn novou radostí, slyše, že sestra Smrt je už tak blízko a velmi vroucně jal se chváliti Pána, řka: „Když je to tedy vůle Páně a brzo již umru, zavolej bratra Lva a Anděla, ať mi zapějí o sestře Smrti!“

A když přišli ti dva bratři a stanuli před ním plni smutku a bolesti, počali se slzami v očích zpívat píseň o bratru Slunci a jiných tvorech Páně, kterou světec složil. A tu on před poslední slokou té písně přidal několik veršů o sestře Smrti, zpívaje:

„Buď chválen, můj Pane, sestrou naší, tělesnou Smrtí, které žádný živoucí člověk nemůže uniknouti. Ti, kdož zemrou ve smrtelném hříchu, na věky jsou kleti. Blaze těm, kdož umírají spojeni s tvou nejsvětější vůlí, neboť druhá smrt jim nezpůsobí škody.“

(Speculum perfectionis. Přel. L. Brejcha.)

J. Z. J e s e n s k ý:

Sonet života.

(Sestře.)

Co osud dá, i když to není kvítí —
i vlastní vinu mužně musíš nésti.
A nenaříkat, nezatínat, pěsti,
jak ti, již nasytili se už žití...

Já dobře vím, že těžce člověk cítí,
když v srdci štesk a z duše prchlo štěstí —
že bez přítele nemůž radost vzkvěsti
a slunce štěstí nikdy nezasvítlí...

Však hled, i loď se proti vlnám brání
a orel proti sněhu, větru vání,
i strom se proti větru napíná.

Tak bojuje, kdo sluje rytíř statný.
Tak, když Ti život bere osud špatný,
téz bojuj Ty — jak muž a hrdina.

Když listí padá.

Když listí s stromů k zemi tiše padá,
když mlhy klidně plynou údolím,
když pustá pole jsou a prázdná lada —
je smutno mi, když v přírodě sám dlím
a smutno jest mé duši...

Když zajdu v přírodu tu pustou, ztichlou
a neuslyším milý ptačí hlas —
tu brzy, brzy spěchám chůzí rychlou
z míst, v nichž tak málo zbylo letních krás.
A v duši mou se vkrádá smutek...

Vzorný kněz.

Národ náš, naše vlast honosí se muži, kteří svůj charakter postavili do služeb jejich tak, aby o nich platila slova Havlíčkova: „Moje barva červená a bílá, dědictví mé poctivost a síla.“ Družina Sušilova a Katol. Moderna zanechala v národě našem brázdy hluboko vyorané a z jejích símě vyrůstá dosud církvi a vlasti řada epigonů, důstojných svého stavu a času, do něhož je Prozřetelnost Boží postavila. Jest hanebné počínání, tvrdí-li se ještě, že katolický křesťan nemůže býti upřímným Čechem a vlastencem. Celá historie, a zvláště literární historie, ať již doby Dalimilovy, Dobrovského, Zieglerovy, Puchmajerovy, Sušilovy, Třebízského, a i nejnovější mluví ve prospěch těch, již s národem, v národě a pro národ žili a umírali. K nim nutno přiřaditi i člověka, ideálního kněze, jenž církvi i vlasti stejně věrně sloužil, jak v době předválečné, válečné, tak i na půdě osvobozeného národa čsl. Není třeba vyličovati vzorný jeho charakter dlouhým pojednáním. Snad postačí, otiskneme-li jeden z jeho dopisů, na př. novosvěcenci Václ. Davídkovi, nyní faráři v Mirošovech, zasláný:

„Mladý příteli a bratře,

déle ovšem už odkládati nelze, musím psát, Vám psát, protože mé srdce mi tak poroučí.

Psal jste mi k Novému roku, četl jsem v Almanachu*) Vaše práce a cítil v něm Vaši

ruku, vidím, jak rostete, a teď přiletělo oznámení Vaší konsekrace a primice.

Jak tak sedím skloněn nad Vašimi listy i tímto rozepsaným dopisem mým, rojí se to v hlavě vzpomínkami, v duši vstávají uvadlé a myslil jsem, že už i mrtvé sny a tužby, a oči vlnou — snad steskem i bolestí.

To si vzpomínám na svoji konsekraci i primici... Ale nevidím sebe, nýbrž Vás, drahý bratře můj!

Horoucí nadšení v duši pro Boha, církev i vlast, plnou duši vělé, upřímné lásky k českému lidu svému, plnou hlavu ideálních snah — tak jako já jsem šel — tak jdete dnes k oltáři Páně...

Potom přišel vlastní život, kněžský

A zase nevidím sebe — ale Vás, jakoby bratra svého... Znáte ten obraz ve velechrámu sv. Víta „Triumf Kristův“? Na vítězném voze sedí náš Mistr, čtyři evangelisté točí jeho koly a řada biskupů a kněží ho táhne..

Ochotně a rád se do jha zapřáhnete, abyste konal nejtěžší práce na té roli Boží, oral, sil, plal jako sedlák ten duchovní i duševní úhor. Slovem i pérem to budete rýt, potem i slzou často zalévat, třást se, když vypluje mrak, aby krupobití a povodeň nezničila Vaši práci — prosit budete, zapřisahat, obětovat se a často — marně.

Na křížové cestě svého příštího života kněžského po jednotlivých štacích jako na bojištích zůstane ležet plno naplněných

*) Almanach českobudějovických bohoslovců r. 1913 k uctění památky biskupa J. V. Jirsíka při 30. výročí jeho smrti.

mrtvých ideálů Vašich... Srdce bude krváčet a duše bolet...

Ale lidé naší struktury musí býti drásáni do krve, aby z bolesti rodily se hned nové plány a nová práce — sem tam vyrostle kvítek čisté radosti, ujmě se zrno zaseté a to nahradí stonásobně všecku žalost i nezdar... A tak poplyne život...

O jedno Vás prosím: Ať už dostanete se v církvi Boží vysoko — nebo ať zůstanete dole mezi lidem — „ať si jak chce moře zmítá člunek Vašeho života“ — zachovejte si lásku k Bohu, sám sobě nadšení a lidu svému věrnost. Svě drahé péro milujte jako rytíř meč. Neposkvřte je nikdy službou nájemnou. Buďte svůj, a taste je pro pravdu a krásu a třeba proti všem...

Církev Boží v Čechách zachránit — s vůlí Boží je to úkol náš — slavný a veliký úkol — jako naši předchůdci vrátili národu řeč — vrátit mu sv. víru. Podaří se to, pošle-li Bůh národu tomu kněze nadšené a věřící — věřící takovou prostou neučenou vírou, jakou věří naše matky a která je více citem než

učenou dogmatikou. Zanevřel-li Bůh na národ náš — pošle mu stádo kněží materialistických a ne — „duchovních“. Modlete se s básníkem „jen zevšedněti mi nedej, Bože“ — a doufám pevně a silně, že se v literatuře spolu shledáme.

Na primici Vaši přijetí nemohu — odjíždím koncem července s Bartovským do hor a lesů, někam do Alp. V duchu budu s Vámi i 13. i 20. července u oltáře — a prosím Vás snažně a bez fráze — abyste si v té velké a svaté chvíli i Vy vzpomněl na mě a kněžské požehnání své poslal i mně i mým pracím.

O ostatním snad se podaří promluvit si ústně. Od 15. srpna jsem opět doma a pojedete-li buď do Pozdně anebo do Prahy — zařaďte, prosím, alespoň jeden celý den do programu pro Ořech.

Vaše rodiče srdečně pozdravuje a Vás jako bratra líbá

Jindřich Š. Baar.

V Ořechu 12. - 7. 1923.“

Slunce se chýlí k západu...

Modrá se oblaka zbarvila krví,
pšenice zralá a znavená — nachem
se zarděla,

i lesy prostoupila krvavá chmura.
Ztemnělé slunce mizí v té ohnivé záři —
Nesvítlí — umírá!

Ještě jen štěstí prchavé chvíle,
než v krvi se rozplyne,
pohasne — zemře.

Nohy se boří v krvavou zem,
v duši se zatmělo — uhaslo světlo —
a slunce umřelo, jen krev tu zůstala.

Jaromír Červenka:

Výchova u starých Peršanů.

Zprávy o výchově starých Peršanů čerpáme téměř jen ze spisovatelů řeckých, hlavně z Herodota a Xenofonta, původních pramenů nemáme, kromě několika nepatrných zmínek a narážek v posvátných knihách Zendavesty, z nichž bohužel se nám zachovala jen kniha XX. úplná a malé zlomky z knihy I. a XV., z čehož se však ničeho pozitivního nedovídáme. Dle toho musíme posuzovati též rozličné ocenění těchto zpráv u řeckých autorů nás došlých různými badateli.

Někteří, zvláště starší badatelé, přijímají jejich zprávy téměř doslovně a jsou toho názoru, že perská výchova dala se skutečně tím způsobem, jak oni spisovatelé líčili, jiní zaujímají zase zcela opačné stanovisko a vyslovují se velmi skepticky o způsobu perské výchovy, jak se o ní dovídáme z Xenofonta a Herodota. Myslím, že správnou cestu zde zaujal O. Kádner, který nezamítá zpráv jmenovaných spisovatelů řeckých, ale podotýká, že Xenofon vnesl asi do svého líčení

perské výchovy mnoho prvků z výchovy spartské.

Toto mínění se nám musí zdát tím pravděpodobnějším, poněvadž známe způsob, jakým si Xenofon při psaní svého díla *παιδεία* počínal, z kterého hlavní údaje o perské výchově čerpáme. Spis tento není v pravém slova smyslu spíše historickým, ale dle moderního měřítka nazvali bychom jej historickým románem. Autor vzal si totiž z historie jen rámec pro vylíčení dokonalého panovníka. Osoba Kyrova se mu hodila nejlépe, perský král vždycky Řekům imponoval, a ostatní si zpracoval dle své libosti. Nejpadnějším důkazem pro skrovnou cenu historickou tohoto díla je, že dal zemřít Kyrovi ve vysokém stáří v kruhu rodinném, před smrtí mu vkládá ještě do rukou filosofickou řeč, kdežto ve skutečnosti zahynul Kyros na výpravě proti skytským Massagetům, a přičítá mu dobytí Egypta, kterého se zmocnil až jeho syn Kambyzes. Toto, myslím, je dostatečným důvodem, že musíme brát jeho zprávy opatrně, ale netřeba zase vše zamítat, zvláště kde se shoduje jeho vypravování se zprávami Herodotovými.

Že to byla zvláště spartská výchova, kterou by chtěl Xenofon přičítati mládeži perské, nelze se diviti. Vyplývá to z celé Xenofontovy politické orientace. Xenofon byl athénský šlechtic, žil právě v době, kdy demokracie athénská svou neschopností zavinila nešťastný pro Athénany konec války peloponneské, byl svědkem štvání demagogů a poznal, jak vypadá vláda spodiny a proto znechucen poměry domácími, obrátil zrak do Sparty a sledoval výhody tamního zřízení a tamních poměrů, které ve svých spisech vynáší. Proto nebylo divu, že bylo-li jeho účelem vylíčit dokonalého panovníka v Kyrovi, který v jeho spise neodpovídá ve všem historickému Kyrovi, že i do výchovy, které přičítá velkému zásluhu, že později jako panovník tak vynikl, vnesl též některé živly výchovy spartské. Přes to však, myslím, že nejsme oprávněni zprávy Xenofontovy zcela zamítati. Vždyť ostatně ani nevíme, zda výchova spartská je původní a zda vznikla až na půdě peloponneské. Vždyť je možno, že prvky její byly přijaty z Orientu a že Lykurgos, ať už existoval čili nic, nebo někdo jiný přenesl ji do Sparty a zdokonalil.

Dle těchto starověkých zpráv byl kladen u Peršanů hlavní důraz na výchovu tělesnou a výcvik válečný, vzdělání intelektuální bylo zanedbáváno. Stát ovládal veškerou výchovu, která postupovala dle určitého, přes-

ně vypracovaného programu. Hoši, neboť vojenský ráz výchovy vylučoval z ní dívky, zdržovali se až do sedmi let v domě otcovském pod ochranou matčinou, pak byli odevzdáni otci, aby pečoval o další jejich výchovu. Otcové sami nevychovali svých synů, ale tito byli posíláni do zvláštních státních ústavů výchovných, řízených muži padesátiletými. Zde hoši byli zvykáni prostému životu, žili pohromadě, dostávajíc jen jednoduchou stravu a šatíce se jen nepotřebnějším, hrubým šatem. Kázeň byla tuhá, jízda na koni, zacházení se zbraněmi, cvičení v naukách náboženských, v ctnostech, právech a zákonech byly hlavními předměty vyučovacími. Čtení a psaní bylo věcí vedlejší, vznešený Peršan, jehož hlavním povoláním byla válka a lov, nepotřeboval jich valně. Tento výcvik trval až do 25 let, kdy byla výchova mladého Peršana skončena a on se stal plnoprávným občanem. V padesátém roce pak přejímali zase sami povinnost starati se o výchovu mládeže.

O výchově dívčí nenalézáme nejmenší zmínky. Jest jisto, že jako u všech národů Orientu, i u Peršanů byly ženy přísně střeženy a výchova dívek byla ponechána matkám a závisela na tom, pokud matka sama byla vzdělána. Herodot vytyká Peršankám fintivost a plétichářství, což ovšem dalo by se odůvodniti jejich nízkým nebo vůbec žádným vzděláním a nedostatkem užitečného zaměstnání, čemuž však nebylo jinak ani v Athénách a vůbec u kmenů ionských, kde ženy byly zavírány a ponechávány v duševní zatemnělosti. Že však podobně jako u Ionů, u nichž nám rozhodně na př. postava Aspasia, manželky Perikleovy, přes všechny drobné nedostatky a klepy, které jsou o ní ve středověkém podání rozšířeny, nutně musí imponovati, i u Peršanů se vyskytly ženy vynikající, které nějakou šťastnou okolností nabyly širšího rozhledu, svědčí vypravování Xenofontovo o krásné Panthei, manželce vládce susského Abradaty. Ať už se zakládá příběh tento, který se nám zdá až příliš moderním, na historické pravdě, čili nic, svědčí přece, že i v Persii, odkudž jistě jádro pověsti pochází, byly, třeba výjimkou, ale přece, ženy vynikajících kvalit duševních, které se mohly vypěstiti jen řádnou výchovou, která ovšem se dostala dívkám, zajisté jen několika šťastně vyvoleným, v rodině a závisela tudíž jen na rodinných poměrech a pochopení rodičů, zvláště otce, pro intelektuální vzdělání dcery.

Miroslav Zábranský:

Večerní píseň.

(Věnováno dp. Stanislavu Suchánkovi.)

Když zazněl zvonek na klekání
tam na vesnické zvonici,
když příroda se kladla k spaní,
když v keřích ztichli slavíci,
já naslouchával v zadumání:
Srdce zvonu dobíjí —
„Chvála Panně Marii!“

Když hvězdy vzplály na obzoru,
já hledíval jsem v tichou dál,
jak v náruč jímá hora horu,
jak zbožnou píseň vítr vál.
Když umlkl ruch všechněch tvorů,
zněl šum lípy, pinie:
„Zdráva buď, ó Marie!“

Pro misie. Zájem pro misie se mezi katolíky stále zvětšuje. A jest přirozeno, že mládež, která se dá nadchnouti vším krásným a vznešeným, jest vznícena hlasem pastýřů, povzbuzujících k napomáhání svatému dílu a hledí ze všech sil pracovati nějakým způsobem pro misie. Nejdříve ovšem je třeba znáti předmět, pro který pracujeme, znáti všechny snahy a obtíže i cíl díla, abychom byli získáni k intenzivní práci. Proto bývají pořádány pro studující misionářské kursy, na kterých misionáři a misiologové seznamují studující s důležitými problémy, týkajícími se misí. Letošního roku byl takový kurs pořádán v Tillburgu v Holandsku. Průběh kursu byl opravdu povznášející, návštěva velice pěkná, neboť bylo přítomno přes 80 studujících, většinou Holanďanů. Z řečníků hlavně třeba jmenovati dra Schmidlina, profesora misiologie v Münsteru, a P. Schillin-

ga O. F. M., jenž byl 13 let misionářem v Japonsku. Prvý mluvil o otázce národnosti v misích, druhý o obtížích misionářské činnosti. Mezi holandským studentstvem jest zájem o misie veliký, jako vůbec mezi všemi katolíky holandskými. Neboť tato malá země, v níž jsou přes dva miliony katolíků, má přes 1500 misionářů. V Holandsku samém jest vydáváno na 50 misionářských časopisů. Ale lze říci, že zájem pro misie se projevuje i u studentů jiných zemí. Tak studující belgičtí utvořili před rokem spolek, jenž se nazývá: Association Universitaire Catholique Aide aux Missions. Tento spolek vydal svoji ročenku, která nám jasně ukazuje, jak chápou studující, zorganizovaní v A. U. C. A. M., svůj úkol. Tato organizace má sekce ve všech belgických velkých městech. Nejsilnější jest v Lovani, v níž jest zapsáno 475 členů. Tyto sekce mají časté schůze, ve kterých

se. jedná o koloniálních problémech ve vztahu k evangelisaci křesťanské, o prostředcích, jimiž studující může přispěti misiím a pod. Organizace navázala styky s indickými universitami, uveřejňuje vědecká nebo jen propagační díla o misiích a hledí pokud možno všechny členy zasvětit v misionářskou činnost. Duší organizace jest eucharistie. Letošního roku byla založena Mezinárodní studentská organizace pro misie, o jejímž programu se zmíním příště. Jest jisto, že každý z nás může nějakým způsobem přispěti k uskutečnění vznešené myšlenky misionářské. V první řadě modlitbou a pak uvědomováním lidu. My máme u nás cyrilometodějskou ideu, toť náš misionářský program, a každý hledí vykonati něco pro tu myšlenku.

Pax Romana. Šestý kongres „Pax Romana“, mezinárodní katolické studentské organizace, se konal letošního roku v Amsterdamu v Holandsku. Jednalo se o otázkách rázu organizačního a finančního a při posledním zasedání byly odhlasovány stanovy, které byly navrženy loňského roku v Bologni. Při nových volbách byl zvolen předsedou Slovan a sice Polák Orlikowski, který byl loni místopředsedou. Sjezdové jednání bylo skutečně věcné a pěkné. Zastoupeni byli delegáti 15 národností.

Chvála kněžstva. Při odhalení pomníku Jirsíkova promluvil i universitní profesor dr. Mareš za žáky Jirsíkova gymnasia. Líčil, jak veliký biskup přál gymnasiu a nedal se odstráti nepřítelům vlády ani perzekucí. Biskup Jirsík nebál se činu a obětí, které přesahovaly prostředky chudého biskupství. Věřil v český národ a dovedl k činné lásce zaujati i kněžstvo své diecése. „Kdo pamatuje — pravil dr. Mareš — tehdejší národní, buditeckou práci českého kněžstva, sotva uvěří, že by od něho hrozilo nebezpečnost českému národu. Všichni lidé všechno zmohou, jsou-li jedné mysli a pracují o jednom díle, všem stejně potřebném. Svatý Václav, sjednotitel českého národa, jež utvořil, pokořiv stranická knížata. Vůdcové národu svatí jsou ti, kdo národ sjednocují, škůdcové jsou, kdo národ rozdělují. Dnes je památný den patrona českého národa a jeho státu. Dnes rozpomeňme se na sebe pro národ a jeho stát. Vůdcem a dobrodincem českého lidu byl biskup Jirsík, národní biskup, jaké si přejeme mít. Otevřel hlavní město jižních Čech českému lidu, odstranil staré hradby tohoto města, ne jejich dobytím a rozvrácením, nýbrž pokojným duchovním rozvojem národního života.“

Sociální týdny. Sociální týdny povstaly ve Francii, kde význační katoličtí pracovníci chtěli pod zorným úhlem křesťanských zásad řešiti důležité sociální problémy dne. Byly a jsou to týdny vážného studia určitého problému, o kterém pojednávají na slovo vzatí odborníci. Letos konali Francouzové svůj Sociální týden ve městě Vavru za účasti více než pěti set delegátů. Thema sjezdu bylo: Mezinárodní mír. Po vzoru katolíků francouzských pořádají Sociální týdny i katolíci italští. První Soc. týden v Itálii byl konán v Miláně r. 1903 za účasti předsedy francouzských Soc. týdnů prof. Duthroita. Od té doby každého roku se sjížděli pracovníci ku poradám do některého města. S počátku jich bylo málo, dnes jest jich již mnoho. V Janově, kde v září byl konán poslední Soc. týden o rodině, bylo přítomno 600 delegátů. Tento zájem katolíků o sociální problémy jest novým důkazem, jak katolíci chtějí pomoci lidstvu. Doufejme, že i u nás budeme v těchto podnětech následovati své bratry v cizině.

Konfesijská škola. Nepřátelé Boha zavádějí všude školu laickou, školu bez Boha. Katolíci přirozeně se zdráhají posílati do těchto laických škol své děti, bojíce se právem, že se jim zkaží a zakládají si proto své konfesijské školy. V Americe, ve Francii, v Německu, v Holandsku a v jiných státech jsou katolické školy ve velkém rozkvětu a věřící, kteří je sami musí vydržovati, neváhají přinášeti sebe větší oběti, jen aby jejich školy stály na vysokém stupni.

Socialisté a zednáři bojují ze všech sil proti těmto školám, které maří jejich snahy odnáboženšťovací. Ale všechno jejich úsilí jest marno. Všichni hlubší myslitelé nejen hájí právo katolíků na jejich školy, nýbrž dokazují že těch škol je třeba, ježto školy laické vychovávají lidi, kteří nemají silných zásad mravních. Výchova bez Boha není pro lidstvo zdravá.

Hrdinové. Katolíci mexičtí hrdinně snášejí pronásledování, které na ně uvalila zednářská vláda Callesova. Zavřeli jim kostely, vyhnali jim kněze a řeholnice, zavřeli jim katolické školy a myslili, že tím je odtrhnou od katolicismu. Ale zmýlili se. Katolíci stojí dále při své Církvi, kterou milují a dají se raději zabít, než by ji zradili. Tak došla zpráva, potvrzená samým arcibiskupem mexickým, že v Sahuayo bylo zavražděno vojáků 50 katolíků, když chránili svůj chrám, který chtěla vláda zavřít. A těchto 50 mučedníků za víru má četné následovníky. Na všech stranách teče krev, ale víra Mexikánů je tím utrpením stále více posilována. Lid jde

za svým kněžstvem, které jest nadšeno. Vláda jest si toho dobře vědoma a kněze v pravém slova smyslu nemůže vidět. Nedávno jich ve státě Michoacanu dala 5 zastřeliti, poněvadž prý pobuřovali lid. Katolíci z celého světa protestují proti násilí mexické vlády a modlí se za své bratry, aby vytrvali v boji, aby je Bůh silil v protivenstvích, a aby nezradili své víry po otcích zděděné.

Katolíci v Holandsku. V celém Holandsku je půl třetího milionu katolíků, tvoří 35.61 procent všeho obyvatelstva. Mají jedno arcibiskupství v Utrechtu, čtyři biskupství: v Bredě, Haarlemu, Herzogenbuschu a Roermondě. Far jest 1200, průměrně připadá fara na 2500 věřících. Chlapecké semináře mají 5000 chovanců, bohoslovné ústavy 2000 bohoslovců. Třetina kněžstva věnuje se zámořským misiím. Věřícím se uděluje ročně padesát milionů sv. přijímání. Průměrně jde tedy každý katolík asi jednou za 14 dní ke sv. přijímání. Roku 1923 byla založena v Nimwegách katolická universita, na níž jest zapsáno 300 posluchačů. Je podporována pouze městem, nikoliv státem. Kromě toho jest dvanáct lidových universit s 500 posluchači. Gymnasií mají katolíci 10, středních škol 19, lyceí 11, reálků 7, vyšších reálků 5, obchodních kursů 38, hospodářských škol 113, průmyslových a živnostenských škol 1179. Náklady na obecní školy vede stát podle stejného měřítka jako na školy státní, jest jim ponechána úplná svoboda na směr výchovy, na jmenování učitelů, na volbu učebnic a jiných prostředků učebních. Nutno vyplnit podmínky, které stanoví zákon co do školní budovy, kvalifikace a počtu učitelů, trvání a rozsahu vyučování světských předmětů. Všechny katolické děti jsou nyní v katolických školách. Výroční zpráva z roku 1925 udává počet katolických škol: 1917 s 330 tisíci dětmi a 10.000 učiteli, z nichž asi třetina jsou řeholníci a řeholnice. Učitelských ústavů katolických je 44, jejichž náklad hradí rovněž stát. Pro výchovu a školství zřídil episkopát r. 1919 zvláštní ústředí s 29 odborně vzdělanými úředníky. Všechny stavy katolíků jsou odborně organisovány v čistě katolických spolcích, které dosáhly velikého vlivu ve veřejném životě. Katolíci jsou organisováni i politicky. Při posledních volbách získali 900.000 hlasů, t. j. plnou třetinu, což znamená, že téměř všichni volili katolíky. Ve druhé komoře získali 30 ze sto mandátů, v první komoře z 50 mandátů 16. Ač má Holandsko jenom půl třetího milionu katolíků, působí nyní v misiích z jejich země 1500 kněží, 800 bratří, 1400 sester, tedy celkem 3700 misionářů, z nichž je 23 biskupů a 6 apo-

štolských prefektů. V Holandsku je 65 misijních ústavů s 3600 chovanci. Holandští katolíci přispívají každoročně na misijní účely okrouhle třemi miliony hol. zlatých. Katolický život tu roste a kvete, k čemuž velmi přispívá výtečně vedený tisk. Jest asi třicet katolických deníků a množství jiných periodických časopisů. Všechny podávají zdravou duchovní potravu pro lid. ČKD.

Ze světa. Ve Španělsku se pokusili nespokojení důstojníci o převrat. Chtěli svrhnouti diktátora Primo di Riveru, za nímž stojí král, ale úmysl jejich ztroskotal. Při plebiscitu, který byl vykonán, se postavila většina obyvatelstva za diktátora. — V Římě byl učiněn atentát na Mussoliniho, presidenta vlády Mussolini vyvázl zdrav. — V Řecku byla svržena vláda Pangalosova Kondylisem. Ale zdá se, že Kondylis nemá pevné půdy pod nohama, a že bude musit ustoupiti někomu jinému. — Při posledním zasedání Společnosti národů byli přijati do Společnosti Němci. Při té příležitosti vyměnili Briand, zástupce Francie, a Stresemann, delegát Německa, velice vřelé pozdravy.

Vzácná slavnost. V jedné malé francouzské farnosti, St. Martin de Roubaix, byla konána před nedávnem vzácná slavnost. Byly slouženy děkovné bohoslužby za to, že Bůh dopřál obci, aby jednoho roku bylo vysvěceno na kněze jejich osm synů. Všichni novosvěčenci sloužili mše svaté u oltářů, které zvláště byly k tomu cíli postaveny. V prvních lavicích sedělo 15 bohoslovců téže vesnice, kteří se připravují ke stavu kněžskému. Zdaž není možno nazvat tu francouzskou vesničku šťastnou obcí? A zdaž ta vesnička nekoná pro Francii více dobrého než některé město?

Chvála křesťanského středověku. Vilém Matesius („Přítomnost“ 23. září 1926 č. 37) píše: Heslovitá slova o temném středověku znemožňují správné hodnocení této epochy. Tím si na př. znemožňujeme i správné hodnocení našeho husitství. Uhýbáme se nemilé pravdě, že husitství mělo vedle skvělých aktiv i bolestná pasiva. Středověk, zejména ve své druhé části od XI. století, byla velká kulturní doba. Dobře dostal své dějinné úloze, aby pokřesťaněným dědictvím Říma zcivilisoval barbarské národy Evropy, a ještě mu zbylo dosti sil k vlastní kulturní tvorbě. Vytvořil novou kulturu městskou, university, parlament. Vedle nádherné výtvarné žně románské a gotické vyrostla v něm bohatá úroda na poli krásné literatury. Kdo dovede hledati, najde ve středověku velké

mravní hodnoty. Obrozování řeholního života středověkého od reformy cluniacké až k sv. Františku z Assisi prýštilo ze živné půdy procitěného křesťanství. Husitství bylo hnutí daleko více středověké, než neodborník tuší. Bylo to hnutí revoluční a jako každá revoluce mělo svou nespravedlivou jednostrannost a svou divokou ničivost, a to oboje se puritánsky obrátilo právě proti tomu, co kypělo v středověké kultuře radostnou tvořivostí. Husitstvím začala pro nás nová perioda středověku, originálně vypjatá po stránce nábožensko-mravní, ale ochuzená po všech ostatních stránkách středověké kultury. To je pasivní složka v bilanci husit. hnutí. Velice draho jsme zaplatili, že jsme spor s papežstvím řešili revolučně a ne evolučně.

Pout katolické mládeže italské do Castiglione delle Stiviere do svatyně sv. Aloisia byla skutečně mohutným vyjádřením lásky mladých ke světcí, který byl dán mládeži za patrona. Zúčastnilo se jí přes 30.000 mladých a nadějných jinochů a dívek z celé Itálie. Všechny skupiny ze Severní Itálie byly zastoupeny. V noci byla sloužena pontifikální mše svatá, po níž následovaly mše svaté až do 9. hodiny. Mladí věřící přistupovali při nich ke Stolu Páně. V 9 hodin bylo konáno procesí. Nejdříve šli jinoši, za nimi dívky, pak kněžstvo a pak četní biskupové, kteří se zúčastnili se svou mládeží pouti. V průvodu byla nesa zlatá skříňka s ostatky světcovými. Po mládeži vykonaly do téže svatyně pout katolické ženy italské, jichž se sjelo přes 6000. Průběh této pouti byl opravdu velkolepý.

Literatura.

Liturgika. Dvě dobré pomůcky pro školy obecné vydalo Družstvo „Vlast“. Je to stručná Liturgika na 16 stranách, obsahující vše nejdůležitější z toho, co má žák z této části náboženské nauky vědět. I na obecné škole třeba jest, aby katecheta seznamoval žáky s nejdůležitějšími událostmi dějin církevních. Dobře k tomu se hodí Stručné dějiny církevní, jež napsal V. Oliva. Levná cena umožňuje, že možno tyto stručné dějiny dávat pilným dítkám jako odměnu, aby v nich čtouce poznávaly dějiny té

církve, jejímiž jsou údy, a o níž tak často v dějinách jiných nesprávně se píše a mluví.

P. Josefa Jaroše T. J. Život podle Božského Srdce Páně, 2. vyd. Vyšlo právě v Dědictví svatojanském v Praze. Ctitelům božského Srdce Páně a uvědomělým katolíkům všem se jistě touto zprávou zavděčíme. O knize této se netřeba rozepisovati. První její vydání bylo přijato s radostí a s nadšením od prostých i od inteligence. „Tak životních knih máme mítí více“, řekl o ní na př. vzdělaný laik, profesor klasické filologie v Praze. Cítil on jako jiní, že se v ní probírají všechny stránky duchovního života: modlitba, práce, obcování s bližním a apoštolát, utrpení, smrt i život záhrobní s takovým posvěcením, s jakým může mluvit jen ten, kdo sám život podle Srdce Páně žije. P. Jaroš jej žil. Proto jeho slova tak mocně a mile vedou **k životu podle Srdce Páně**. Nové vydání jest opatřeno jeho podobiznou, jak si mnozí přáli. Jest rozmnoženo i o dva články u nás důležité: o článek o osobnosti a božství Krista Pána a o článek o církvi svaté. Obětavé ředitelství Dědictví svatojanského ponechalo dřívější cenu 20 Kč (poštou Kč 22.50) i nyní, kdy kniha vzrostla na 550 stran, počet uměleckých ilustrací rozmnožen na šedesát a kniha je tištěna na krásném papíře. Knihu lze dostati v Dědictví svatojanském v Praze-IV-35 i v knihkupectvích.

Sborník „Svatý František a Češi“. Péčí Lidové Akademie a blahovonným nákladem **Nakladatelství naší Československé akciové tiskárny** bude vydán k 700. výročí smrti významného světce sv. Františka z Assisi bohatě ilustrovaný a pietně vypravený sborník, který má zachytiti, jak úcta k tomu serafínskému světcí jevila se v našich zemích. Redakci sborníku svěřila Lidová Akademie Antonínu Šormovi, bankovnímu úředníku v Praze, Národní tř. č. 8, Moravsko-slovenská banka. Některé vzácné a původní příspěvky pro sborník nejoblíbenějších našich spisovatelů jsou již zajištěny. I. dosud nezúčastnění autoři a pracovníci na poli duchovním, kulturním, zvláště františkánském, se vyzývají, aby sdělili s naším redaktorem, které práce mají nebo byli by ochotni pro sborník sv. Františka vypracovati, aby tyto příspěvky mohly býti závčas do sborníku zařazeny.

??

HÁDANKY

??

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z 1. čísla příště. Přijímají se do 20. X. V 3. rebusu od J. Michálka má l býti blíže Ž; na rebusu od V Částenského má býti Š místo s, 000l místo 00l. (1. číslo totiž nemohlo býti korigováno).

Rebus.

J. A., Veselí.

C 100
200
300 cc C cc N

Záhadný nápis.

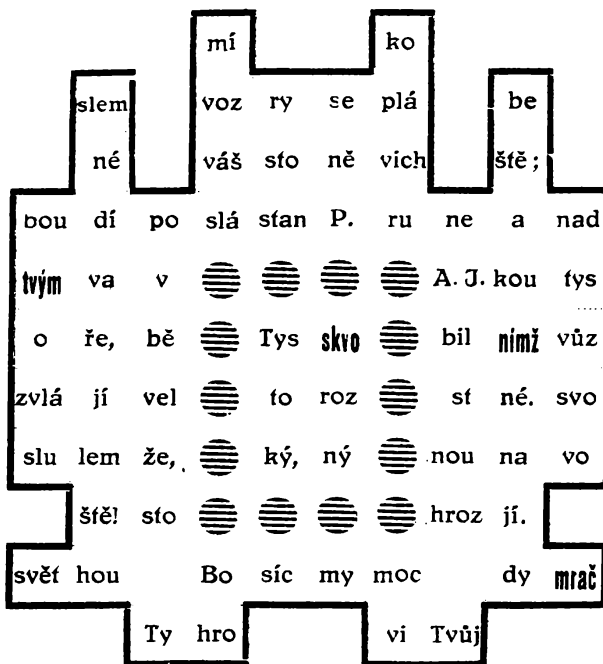
M. Winter, Příbram.

Ix vocale c.
ad l. cesit
narv.

Koniček.

S. Bojanovský, Brno.

Vsuvka.

J. A., Veselí.

Spadla hláska do plynu,
vznikl postrach všech mlýnů.

Rebusy.

1.

K 8 K

I W S

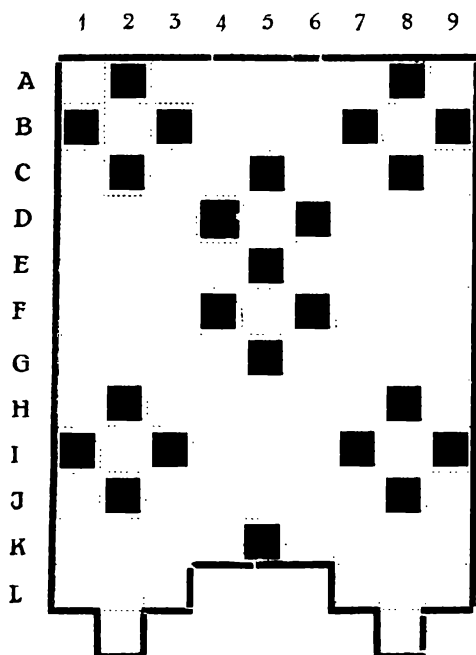
Číslovka.

B. Pinka.

Nestele si 121343,
kdo se práce 54343.

Americká křížovka.

J. A., Veselí.

A) Mod. přístroj. B) Plavidlo. C) Předložka. řeka. D) Hon (obrác.), mužské jméno. E) Kapalina, hudeb. nástroj (obrác.). F) Zdání, temnoty. G) Egyptský křesťan (obrác.), franc. město. H) Samovládce. I) Kráva má, ponocný mívá. J) Nádob. K) Obilí, surovina na svíčky. L) Nerost. řec. písmeno.

1. Posvát. kniha, část obličej. 2. Svazek. dopravní prostředek. 3. Skvosť. zub. 4. Pozdrav, perský král. 5. Předložka, člen národa (obrác.). 6. Švýc. kanton (obrác.), skleněná nádoba. 7. Poutní místo, plavidlo. 8. Příslovce místa, státní zkratka. 9. Lodní místnost (y=i), ústroj.

Doplňovačka s taj.

J. Michálek.

×	n	×	římský bůh
×	l	×	křesť. jméno
×	d	×	hosp. náčiní
×	n	×	skličující cit
×	l	×	skok
×	j	×	spisovatel
×	č	×	ssavec

Přísuvka.

M. F. — K. Z.

K ledům velkým přidej
písmenko jen pouhé,
a máš poloostrov,
na němž horstvo dlouhé.

J. Michálek.

Rebusy.

Ageaule Flodoure.

1.

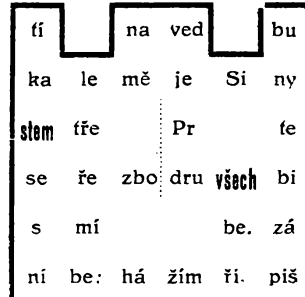
Z koryš

2.

$$S_H^A$$
$$DD^B_C$$

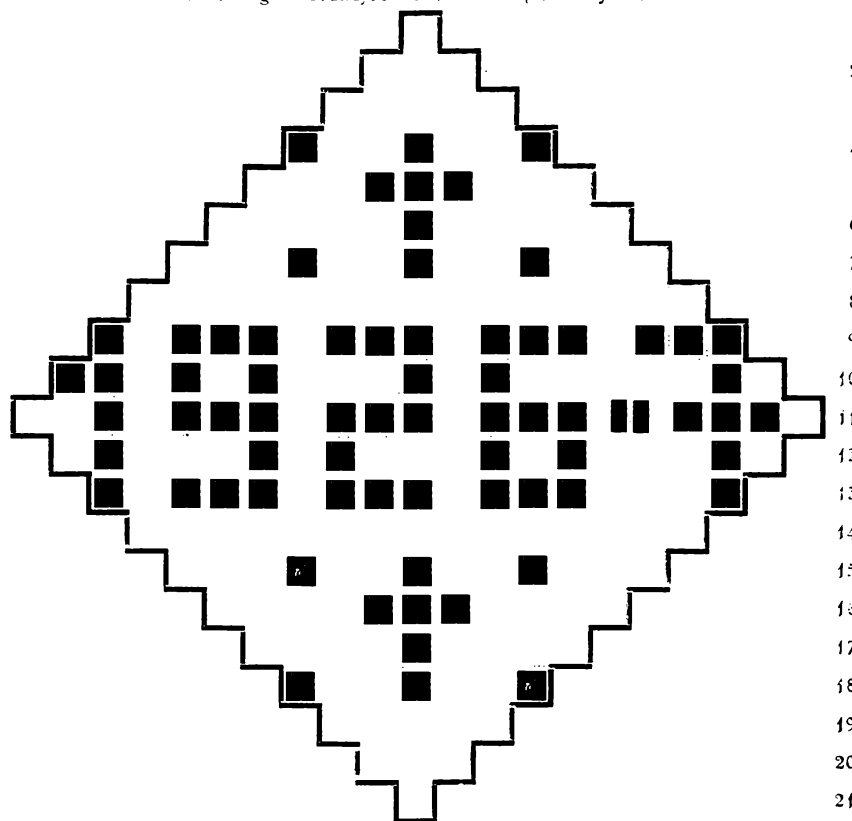
Šaráda v koníčku.

Pořadateli věnuje Bojanovský, Brno.

Americká křížovka.

V. 1ř. g. v Brandýse věnuje K. Klepl, Sluhy-Mělník.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U

2. Plavidlo. 3. Ukrajinská řeka. 4. Část vozu, zvr. zájm. 5. Druhy vláknodárné rostliny. mys. 6. Keramická sklovina, pták. 7. Oblouk, míra, zápornka (obr.), kaz na železe. 8. Spisovatel a jeho dílo. 10. Sportovní výraz, řeka v Jugosl. 11. Člen národa. 12. Zvuk, ledy, zvuk. 13. Citoslovce. 14. Panovník. 15. Číslovka, míra, arabský člen, turecké jméno. 16. Číslo mluvň., přítok Rhonu. 17. Fysikální veličina, řeka v Itálii. 18. Zlaťo (franc.), zkratka oboru vědního. 19. Město v Litvě. 20. Patriarcha. — B) Egyptský bůh. D) Slovenský hrdina. E) České město, zkratka titulu (obr.). F) Člen národa, číslovka (obr.). G) Amer. protestantská společnost, chvála (lat.). H) Předložka, italské město (obr.), hlas osla (obr.). I. Peníz básník (obr.). J) Armáda, keřík, člen národa, bibl. osoba. K) Zvuk, plavidlo. L) Věci (lat.), členové dvou národů (obr.), muž, jméno. M) Národ, čes. město. N) Zájmeno vztahné, zkr. titulu (obr.). O) voda, ostrov, P) Důchod, prorok (obr.). Q) Předložka. národ. R) Květen (fr.).

JITRO

O B S A H

ROČNÍK
VIII.

Jindř. Maria Dlouhý: Katolický student a misie. — Životní otázka čínských misii. — Mil. Matas: Dušičky. — Prof. B. T t t l: Rozbor Raisových »Zapadlých vlastenců«. — ME.: Můj život. — Miguel Velasquez Milský: Jan Valerián Jirsík, vlastenecký biskup. — Karel Jilský: Dušičkový sonet. — Literární prvotiny bohoslovce J. Š. Baara. — Halfar: Úděl mládí. — Jaroslav Lipinský: Křížovka. — V Hertvík: Památce Dušiček. — F. H. Libovický: Vyzrál na advokáta. — Halfar: Národní píseň. — J. F a h o u n: Neviděl. — J. L o h m a y e r: Přítelkyně koček. — Rozhledy.

ČÍSLO
3.

V P R A Z E V L I S T O P A D U 1 9 2 6.

J I T R O

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 8935/IV. — Předplatné na půl roku 4 Kč
pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

P. T.

V době prázdninové nakupilo se v administraci mnoho dopisů, na něž nebylo možno ihned odpovědět, jelikož se v administraci neúřadovalo. S nedopatřením byly rozeslány upomínky i těm, již správně a zavčas předplatné zaslali, žádáme je o laskavé prominutí. Jest možné, že při expedici 2000 upomínek byla omylem zařazena adresa některého řádného předplatitele.

Složenky na předplatné tohoto ročníku přiloženy ještě nebyly, jelikož bude zaveden nový systém registrační v administraci, jenž bude uskutečněn v době nejdříve, takže složenky budou přiloženy v nejbližších číslech.

Prosíme P. T. čtenáře, kteří ještě dluhují za minulé ročníky, aby dluhující částky v brzkou vyrovnali, abychom minulé ročníky účetně mohli uzavřít.

Byla-li oznámena změna adresy a čísla nového ročníku zaslána na dřívější, nebylo možno ještě vyhovět, neboť se právě chýlí ku konci vyřízení dopisů, jež došly.

ADMINISTRACE.

REDAKČNÍ: *F. H. Libovický*: Vaše verše jsou slabé a někdy se zdá, že se do nich velice nutíte. Větší štěstí máte v prose, ale i v ní je třeba, abyste hojně četl a měl bohatost výrazů a líčení. — *J. Osecká*: Vaši báseň uveřejníme v příštím čísle. Dejte si pozor na rytmus a hleďte vždy propracovat svůj verš. Máte pěkné postřehy. — *Zmeškal*: „Na pastvě“ bude uveřejněno v některém z pozdějších čísel. Čtete hodně, neboť Váš sloh jest místy velice suchý a líčení nudné. — *R. Anad*: Prosu „Trajno“ nelze uveřejnit. Námět sice není špatný, ale líčení je tak umělé a místy i hrubé, že by bylo třeba celý článek přepracovat.

Rukopisů redakce nevrací. — Uzávěrka 4. čísla končí dne 15. listopadu, do té doby budtež zaslány rukopisy. Redakce a administrace Praha II., Panská 1.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

Ročník VIII.

V Praze, v listopadu 1926.

Číslo 3.

Jindř. Maria Dlouhý:

Katolický student a misie.

(Věnováno katol. studentstvu.)

Katolické misie. Může býti na světě díla vznešenějšího a ušlechtilějšího nad ono, jehož cílem jest plnění velikého příkazu Páně: „Jdouce do celého světa, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.“ (Sv. Mat. 28, 19), jež pečuje o pokřesťanění pohanských národů a stará se o rozšíření „Kristova Království“ na zemi?

Jistě každý přisvědčí, že nic vznešenějšího a obětavějšího nad tuto krásnou činnost není.

Veliký příkaz Páně (Sv. Mat. 28., 19) byl již od nejstarších dob horlivě plněn a jest plněn dosud. Jest to právě ona veliká láska k Bohu a svému bližnímu, která pudí ty horlivé a obětavé hlasatele Kristova učení, misionáře, do dalekých zemí, aby tam vzdělávali půdu pro „Kristovo Království“. Jak krásné, vznešené a následováníhodné jest povolání misionáře, jenž ani těch největších překážek se neleká, jen aby z pohanů učinil dítky Kristovy. Je-li velmi záslužným dílem přivést již u nás nevěřícího na pravou cestu víry, pak daleko záslužnější jest pečovat o to, aby těm nešťastným, pohanským národům, kteří ještě dnes, v době vysoké kultury rozumové, úpí v duševní zaostalosti, pohanském náboženství a namnoze žijí pod trpkým a krutým jhem otroctví, jež vrhá chmurné stíny na nynější dobu s celou tou vyspělou kulturou a osvětou, jež celkem málo horlivě se stará, aby tento smutný stav otroctví byl odstraněn — dostalo se poznání pravého Boha a jeho nauky — a o to právě misionáři pečují.

A právě zde se otvírá široké pole působnosti. — Zde mohou naše mužské i dívčí SSS. osvědčiti pravou lásku k bližnímu, spolupůsobením na poli misijním. Toto spolupůsobení spočívá jednak ve vroucí a zbožné modlitbě, aby Bůh ráčil žehnati dílu misionářskému a roznítit v mnohých duších jinoušských touhu k povolání misionářskému, jednak v účinné podpoře hmotné. My musíme se zúčastniti takovýmto způsobem k rozšíření misijní činnosti. Misionář sice vykonává vlastní aktivní práci, ale my svou podporou musíme mu napomáhati, aby jeho činnost se dařila a neochabovala.

Naším nejvyšším ideálem musí býti pomáhati k tomu, aby světlo pravé víry, naděje a lásky zasvitlo tam, kde dosud vládne stín lůžku a tma pohanství. — My musíme misie podporovati. Vždyť ten, „kdo pomáhá misii být i sebenepatrnějším dárkem spojeným s modlitbou, vykoná najednou několik skutků křesťanské lásky“ (Sv. Otec Lev XIII.)

Krásné svědectví, čím jest podpora misii, vydal africký misionář P. Shmitz těmito slovy: „Obtíže v zemích pohanských bývají mnohdy tak veliké, že misionář se domnívá, že jest již opuštěn Bohem a lidmi a že musí podlehnouti. V takovýchto chvílích připomínají mu evropské dárky řady nadšenců v jeho vlasti, kteří s ním se modlí, s ním se obětují a to mu dodává novou odvalu. Jeho evropští pomocníci znamenají pro misie více, než tuší; oni nevidí výsledků své práce a přece pracují vytrvale dále. To nás sílí i povzbuzuje i tehdy, když již téměř zou-

fáme nad výsledky své práce.“ Buďme pamětlivi těchto slov a svým, třebaš nepatrným dárečkem podporujme misie. Jak mnoho by se získalo, kdyby každý student učinil sobě povinností, pokud jest mu možno přispívat pravidelně na misie a odebírat misijní časopis. Protestantští studenti horlivě se starají o misie protestantské a my bychom měli býti chladni k tomuto nadmíru důležitému a velikolepému dílu, jež má přece veliký význam nejen po stránce náboženské, ale i vědecké a kulturní?

Ku podpoře misí katol. byly založeny tak zv. misijní spolky. Jest to zejména: „Družina sv. Petra Klavera“ (Brno — Petrov č. 7) a „Dílo šíření víry“ (Praha IV. — Hradč. č. 7).

„Klaverská Družina“ jest spolek ku podpoře afrických misí. Vydává velmi zajímavý časopis: „Echo z Afriky“, kde se dočítáme o té heroické činnosti našich slavných bojovníků Kristova evangelia, kteří přes největší překážky jdou vytrvale za svým cílem. Nikdy zpět!

„Dílo šíření víry“ jest spolek ku podporování misí v pohanských zemích celého světa; vydává „Věstník“, ve kterém dočítáme se o působení hrdinných misionářů.

Dovoluji si upozorniti na tyto spolky a volám ke všem katol. studentům i studentkám: „Staňme se členy těchto spolků!“ Snad i některé SSS. mohlo by odebrati nějaký misijní časopis, aneb založiti misijní kroužek, jehož účelem by bylo propagovati misijní hnutí, jež má přece tak ohromný význam. Nebuďme lhostejni a chladni k této instituci a ukažme, že jako opravdoví katoličtí studenti správně chápeme misijní ideu.

Modleme se k Bohu, aby žehnal katolickým misionářům a jejich činnosti a dle možnosti je podporujme! Zbožnou a stálou modlitbou a hmotnou podporou projevíme nejen pravého ducha křesťanské lásky, ale stane se i účastni onoho blaženého pocitu, že přispíváme na rozšíření „Kristova Království“ na zemi.

Mil. Matas:

Dušičky.

Zahrada pohřbených bolestí
tohoto světa.

Jsou hořké vzpomínky
a přece hřejí v srdci,
jak svíčky v den Dušiček.

Jsou všichni sobě rovni,
všichni jak tu leží,
bez stavů rozdílů.

A přece nejsou rovni.
Tam přišel k hrobu syn neb dcera,
i matka — jiní příbuzní,
a opodál

— hrob osířen a sám.

Snad lépe tak.

Jsou horší jedovaté slzy,
když padnou na hrob
tíží víc!

Je útulno teď na hřbitově.

Živí přichází se potěšit
— a mrtví potom spějí líc.

Ta hudba světél svíček,
i staré rány umí zahojit.

Vše malé — maličké,

ta malá říše milionů

mrtvých bolestí,

— a nad ní svaté ticho šeptá:

„Pax vobis!“

Z „Prvosenek“.

Svěcení prvních šesti domorodých čínských biskupů papežem Piem XI. v Římě.

Životní otázka čínských misí.

V německém katolickém časopise pro misijní vědu (1926) podává jistý čínský misionář zprávu o poměrech čínských po stránce náboženství křesťanského. »Co má vlastně Čína v úmyslu?« To jest otázka, nad kterou se musí dnes každý misionář zamyslet. Jisto jest, že Číňané nejsou příliš nakloněni k přijetí křesťanského náboženství. Kde však hledati příčiny toho? Nemá snad již křesťanství té podmaňující síly? Starý jeden misionář povídá kdes: »Nevím — nehodí se křesťanství pro Číňany, nebo Číňané pro křesťanství?« Tuto otázku musíme však zavrhnouti — neboť Číňané jsou také povoláni k tomu, aby byli spaseni, jako ostatní národové.

Jiná však jest otázka, hodí-li se evropská forma křesťanství také Číňanům? Evropané jsou nyní většinou hlasateli křesťanské víry v Asii; podávají to však v evropském zabarvení. Nám se to

líbí — zdali se to však líbí také Číňanům, Indům, Japoncům, kteří mají svou vlastní kulturu a zvláštní způsob myšlení, tak rozdílný od našeho? Má-li křesťanství dojít úspěchu v Asii — pak nezbyvá než nalézt nějaký způsob, nějakou vhodnou formu, ve které by se snadněji podávala křesťanská víra asijským národům. Jinak křesťanství nikdy v Asii nezakotví pevně. Tento problém není ovšem jednoduchý a lehký.

Přesto však nesmíme zoufat, neboť Církev sv. často a se skvělým výsledkem řešila za pomoci Ducha sv. rozličné otázky. Doufejme, že i tento významný problém s pomocí Boží bude rozřešen a že bude nalezen vhodný způsob k úspěšnému šíření vznešeného učení Kristova mezi asijskými národy na dalekém východě.

Jindř. Maria Dlouhý.

Rozbor Raisových »Zapadlých vlastenců«.

Napsal profesor B. Tittl.

Zapadlí vlastenci jsou nejznámější, nejrozšířenější a vedle „Západu“ nejcennější dílo Raisovo. Psal je roku 1892—3, po prvé vyšli roku 1894, od té doby pak v řadě vydání, naposledy též ve velkém formátu s barevnými ilustracemi Adolfa Kašpara, nákladem „Unie“. Také polský a ruský překlad vyšel.

Svou knihu připsal Rais „památce učitelův a kněží, buditelů národních“. Tito národní buditelé, učitelé a kněží, to jsou jeho zapadlí vlastenci, žijící skromně a trpělivě v zapadlém údolí, ale planoucí horoucí láskou k vlasti a národu a připravující svou úsilnou, drobnou a málo ceněnou prací jeho lepší budoucnost, ba i samu samostatnost.

Zapadlí vlastenci předvádějí nám hlavně život tří takových národních buditelů, faráře Stehlíka, učitele Čížka, a jeho pomocníka Čermáka. Život Stehlíkův a Čížkův jest už hotov, ucelený, kdežto Čermákova budoucnost teprve roste, vyvíjí se. Proto je také Čermák středem zájmu.

Přehled obsahu:

Do Pozdětína dostal se na školu nový pomocník, Čermák. Principál Čížek, jeho představený, záhy si oblíbí nesmělého, ale řádného mladíka a zjedná mu i přízeň faráře Stehlíka, místního duchovního. Čermák si v novém působišti brzy zvykne, zvláště když zamiluje si Albínku, neteř farářovy hospodyně, a ta opětuje náklonnost jeho. Láska jejich setkává se však s překážkami. Mladého pomocníka má taky ráda hezká a zámožná mlynářka Žaláková. Když Čermák její dotěrné námluvy rozhodně odmítne, Žaláčka se mu za to pomstí. Vysměje se v hospodě přede všemi otci Albínčinu, že jeho dcera má ženicha, který se narodil v kopřivách. Narážela tím na jeho nemanželský původ. Albínčin otec nepřál beztoho známosti své dcery s „hladovým preceptorem“ a teď se rozhněval tak, že Albínu odvezl do Prahy, aby se milenci nemohli stýkati. Ale láska svobodných mladých lidí má už své vlivné ochránce. Farář Stehlík zkrotí hladového otce tím, že zarazí pramének darů, který dosud plynul do hospodářství jeho z pozdětínských fary. Tím on změkne, dá opět svou dceru do Pozdětína na faru. Po zdařilé návštěvě dostane Čermák od mladého hraběte vlastní školu a může se oženiti.

Čas děje:

Jak spisovatel udává, zběhly se příběhy zde vypravované roku 1842 a 1843. V únoru dostal se pomocník do Pozdětína, o svato-dušních svátcích byla beseda, o svatém Václavě jeli do Prahy, příštího jara byla šťastná visitace školy v Pozdětíně.

Místo děje:

Místem děje jsou především obce v Krkonoších Pozdětín, Větrov a Milov. Jména tato marně bychom hledali na mapě, jsou to jména smyšlená, která Rais přikládá skutečným osobám. Ale řekneme-li, že Větrov je Vysoké nad Jizerou, Pozdětín Paseky, doplní si každý, kdo onen kraj zná, i ostatní jména.

Vzdálenějším obcím Rais jejich jména nechává: Vrchlabí, Hořice, Turnov, Paka, Jičín.

V Pozdětíně vede nás spisovatel nejčastěji do školní budovy. V čeledníku kantorově je skladiště hudebních nástrojů, pomocník má svou maličku, ale útulnou světničku vedle klasy. Klasa je nízká, nevalně přívětivá. Pak jsme zase na faře, u rychtáře i u chudého podruha, v hostinci, kde se pořádá beseda. Rais popisuje místo svého děje velice podrobně a názorně, že je vidíme jako skutečné. Velkou část popisů věnuje krajině, horám, krásám jejich v zimě, z jara i v létě. Velkolepé panorama Krkonoš je krásným pozadím údolí, kde lopotí se a zápasí tolik chudobných, hodných lidí. A překročí-li se kopec, otevře se zase k jihozápadu rozkošný výhled na Český ráj, Turnovsko a Jičínsko s jejich hrady, skalami a osamělými kopci. Také do Prahy zavítají tyto zapadlí vlastenci a s nimi přenese se čtenář do ulic pražských před osmdesáti lety.

Pramenem vypravování byly Raisovi, jak na konci poznamenává, zápisky horského písmáka, který za mladých let býval školním pomocníkem. Avšak tyto prosté údaje doplnil svou důkladnou znalostí kraje krkonošského i lidu jeho.

V umění jest Rais realistou, to jest on vypravuje a líčí všechno tak, jak to skutečně jest. Jest ovšem realistou umírněným, ze skutečného života vybírá si zjevy jaré i smutné, ale nikdy odporné, které se zá-

libou líčil na příklad Francouz Zola, nebo někteří romanopisci ruští. Takovým umírněným realistou je Rais i v mluvě. Jeho osoby mluví tak, jak by byly jistě na svém místě v životě mluvily. Tedy zde tak, jak se v Krkonoších mluvilo, ovšem bez drsnosti, která se leckdy v mluvě obecného lidu vyskytuje. Hovor svých Krkonošáků zabarvuje Rais nářečím krkonošským. Oni „herkají“ a „verkají“, říkají čternáct, sterhať, shelnout, hošiště místo hoch atd. Ale i tam, kde Rais nářečí neužívá, je mluva jeho nestrojená, rozmanitá a ryze česká. Raise by měli naši studenti i vzdělanci pilně čísti, aby osvěžili svou mluvu čerstvým proudem jadrné řeči, čerpající z mluvy živé, svérázné.

Na důkaz, jak dovedl Rais výstižně napodobiti mluvu prostého člověka z hor, stůž zde vypravování starého výminkáře Roubala o jeho kosovi. Roubal si pomocníka Čermáka oblíbil a daroval mu svého cvičného kosa. Když přivedl svého vnoučka do školy, jal se Čermákovi o ptáku vyprávěti:

„Kosa mám, že sotva bude druhý. Toho kosa mívám v létě na lomenici a hvízdá, až se to nad vesnicí rozléhá. Chodívá kolem nás do Větrova na terh Němec někde od Nového Světa a po každé dobré půl hodiny pod lomenicí vystojí a poslouchá jako vyjeven. — Tak co se toho kosa doťeje: milý Němec vždycky pod lomenicí koukal a poslouchal dlouho. Potom už na mne dolézal do chalupy, abych mu kosa prodal, ale já že ne. Němec pořád... Abych to s tím kosem dopovídal. Tak ten Němec nedal a nedal pokoje a pořád, abych mu ho prodal. Jednou po větrovském terhu vedl si domů kozu; stavil se u nás a dorážel na mne zle. Rady jsem si nevěděl. Konečně mu povídám: „Tak teda dobře — za tu kozu!“ Němec se vám ušklíbl a hned byl při tom; dal mi kozu, vzal si kosa. Nerad jsem se s tím zvířetem loučil, je to ptáče jako z ráje a hvízdá jako pacholek; ale koza je koza. Odnesl si milé zvíře a dobře! Ale za nějaké tři neděle kosa přinesl a chtěl kozu zpátky; pták prý je němý, žena dělá zle a po vesnici se smějou. Kdybych kosa neměl rád, byl bych Němci ukázal dveře, ale tak jsem mu vyvedl kozu a kosa jsem dal na staré místo. Človíčku, jaktěživ byste nevěřil, co to zvíře dělalo: spustilo vám písničku jednu za druhou a Němec stál jako Lotova žena, jen mu selzy tekly. Honem začal, že si kosa zase vezme, ale já nedal a mám ho posavad. Ty si nech svou kozu, já si nechám kosa, povídal jsem Němci.

Děje v Zapadlých vlastencích není mnoho. Všední události řadí se zvolna k sobě, tenký pramének děje pomalu se vine knihou. Mezi význačnější výjevy patří líčení besedy, vlastenecké to zábavy pozdětínských, pak setkání se Čermáka s neznámým otcem jeho, výprava do Prahy a konečně visitace ve škole pozdětínské.

B e s e d a v P o z d ě t í n ě .

Oba učitelé s farářem uspořádali ve vsi besedu, zábavu, která měla burcovati mezi neuvědomělým lidem národní vědomí. Pan kantor sám došel na zámek do Milova k panu vrchnímu, aby milostivě dovolil pořádání besedy. Vrchní sic nad programem s deklamovánkami a zpěvy vrtěl hlavou a mručel, cože strejci v Pozdětíně „potřebují slyšet nějaké balády nebo sbor českých bojovníků“. Kdyby prý jim raději nepletl hlavy. Nakonec však pan vrchní povolení dal. V ustanovený večer — svatodušní pondělí — sešlo se v ozdobené tančírně hostince pozdětínského mnoho lidí. Přišli panatátkové a panímámy, dívky i jinoši, všichni ustrojeni jako do kostela. Přišla i vyfintěná vdova Žalačka, z Větrova přijel pan páter Chvála a pan kantor Hádek s paničkou a nejstarší dcerou Bábinkou. Studenti deklamovali, básně vlastenecké i žertovné, po nich Albinka přednášela, pak zase švec Adam, výborný hudebník, deklamoval hromovým hlasem „Viléma z Kaunic“ Bábinka, jakkoli tu byla jen hostem, nedala se zdržet a přispěla k zábavě písní „Děti slovanské“ Ječela a pitvořila se, až se tetky ušklibovaly. Nejvíce se líbil zpěv pomocníkův, Čermákův. Ten zpíval nejprve svým krásným tenorem známou národní, svou zamilovanou „Kdybych já věděl, že letos umru“, posledním číslem pak uchvátil kde koho. To od něho uslyšela většina posluchačů po prvé píseň „Kde domov můj“. „To je písnička, ta je nejhezčí ze všeho,“ libovali si prostí vesničané. Pan farář pomocníčka za ni objal a přede všemi políbil. I pan páter Chvála byl spokojen: „Krásnou besedu jste udělali, v žádném městě by se za ni nemusili stydět.“ Po besedě dali se mladí do tance. Čermák tentokrát byl nesmělý, jako nedávno ve Větrově, kde Albinku ani neprovedl; chvílemi nechal hry a došel si pro Albinku, aby ji provedl. Všecek blažen, otáčel se s ní v kole a netušil, že krásný večer pro něho žalostně skončí. Žalačka popuzena, že se jí pomocník nevěšmal, přistoupila k starému Podzimkovi, Albínčinu otci, který se už chystal k odchodu,

a hlasitě prohodila: „Má Vaše dceruška ženicha, jako kytka je a zpívat umí, jenomže se narodil v kopřivách, táta se mu ztratil.“ Tato zlá slova byla příčinou, že Podzimek rozhněván veřejnou ostudou, násilně přetrhl známost dceřinu s „hladovým“ preceptorem a odvezl ji do Prahy.

Jak Čermák poznal svého otce?

Když mladý hrabě Vladimír ze Skály uvázal se v dědictví po své zemřelé tetě, milovičtí páni kanceláři uspořádali na jeho počest taneční a deklamatorní zábavu v tamějším lázeňském hostinci. Na to objednali si pozdětínské hudebníky, dobře v okolí známé. To byla ovšem jiná beseda, než v Pozdětíně, všechno mělo býti německé. Sešlo se tu samé panstvo: pan vrchní, justiciár, důchodní a tak dále, všichni s paničkami, které jako komety tahaly za sebou hromady hedvábí, přišli i zámožní Němci s hor. Páter Chvála a pan farář Stehlík také nescházeli. Pozornost budila neznámá krásná dáma, která doprovázela starého churavého pána. Přítomní si šeptali, že je to nějaký velký inspektor z Prahy, že má kolik panství pod mocí a tady v lázních se léčí. Ta panička prý ani není jeho žena. Vlastních dcer že se odřekl a té se drží. Pozdětínští hudebníci spustili a v sále nastalo živo, hráli valčíky, polku, kvapík i polonézu a panstvo horlivě tančilo. Po řadě tanců přišly na řadu zpěvy, ovšem samé německé. Zvláště se uplatňoval jakýsi rozčuchanec z Liberce, hrál na piano a zpíval až se ohryzek na krku třepetal. Byl na svůj nevalný zpěv velmi domýšlivý a při tom pozdětínskou hudbu haněl, že je bídná. Tím si rozhněval pana vrchního, hudby znalého; pan vrchní se pak ani tuze nebránil, když mu pan kantor nabídl, aby dovolil zazpívat jeho preceptoru, že má vysoký tenor, hlas jako zvon. Pomocník se zdráhal, ostýchal se, ale dal si pak přece říci. Rozčuchanec se rozchechtal, když viděl, že ti dva kantoři chtějí také koncertovati. Zkrotl však brzy, když k doprovodu Čížkově na pianě zazpíval pomocník: „Kde domov můj“. Výkon mladého tenoristy se líbil, sálem zabouřil divoký potlesk. Rozčuchanec pokusil se ještě vtipkovati o „flaštencích“, ale nikdo si ho už nevšímal. I nemocnému inspektorovi zpěv se líbil. Namáhavě přistoupil k panu kantorovi a ptal se, kdo to je, ten mladý zpěvák. „Náš preceptor, Karel Čermák z Lánů za Pakou,“ zněla odpověď. Vtom inspektor padl na podlahu. Ranila ho mrtvice. Nastal zmatek a vtom vyvedl pan farář Stehlík pomocníka do

blízkého lesíka. „Nelekej se, Františku,“ pravil mu, když byli beze svědků, „je to tvůj otec.“ Čermák byl tou zprávou velice rozrušen, avšak nechtěl se hlásiti k otci dotud neznámému, i kdyby byl nabyl vědomí. „Je mi cizí, nezná mne a nechtěl mne nikdy znát.“ Farář ho tedy nenutil. Čermák svého otce už neviděl. Pana inspektora Karla Taranta odvezli do Prahy a tam brzy potom umřel.

Výprava do Prahy.

Před svatým Václavem vypravil se pan farář z Pozdětína s panem kantorem a pomocníkem do Prahy. Pozdětínské vlastence vábila Praha, středisko vlasteneckého ruchu, pomník staré české slávy, i toužili spatřiti vynikající české spisovatele. Čermák se také těšil, že se v Praze shledá po dlouhém odloučení s Albinkou, kterou její tvrdý otec tak nelítostně od něho odloučil. Vyšli brzy po půlnoci a pustili se měsíční nocí do Turnova, tam vsedli do dusného dostavníku a ten s nimi šťastně přihrkal navečer ku Praze. U Libně vystoupili a šli pěšky dále. Slunce právě zapadalo za Hradčany a pouťníkům se objevil překrásný pohled na Prahu. Byli překvapeni, dojatí, nejvíce pan farář: „Kdo tohle viděl, nezapomene do smrti,“ vzlykal, utíraje si oči. Ale Praha sama je přivítala nevlídně. Všude slyšeli jen němčinu, nápisy po ulicích byly jen německé.

Druhého dne vyhledali Albinu. Směla s nimi choditi po Praze, paní, profesorka, její bytná, dovolila proti zákazu Albínčina otce. Naplněné koše ji obměkčily. Tak chodili horáci s Albinkou, která vypadala už hodně jako pražská slečinka, po Praze. Na Hradčanech prohlédli si museum. Tam setkali se s Šafaříkem, fortnýř musea jim jej ukázal. Obstoupili ho, kantor smekl a spustil „Veleslavný Čechu, Vaše starožitnosti nám otevřely oči. Přišli jsme, abychom Vás viděli a poděkovali nastokrát.“ Potom jim dole v Praze ukázali i Jungmanna. „Šel stařeček vetřelý, šel jako Simeon a horáci stáhli kastory s hlavy a hleděli naň jako na svatého.“ Prohlédli si důkladně chrám svatého Víta s hroby českých králů a světců a štěstí jim přálo, právě hráli v kapli svatováclavské na varhany a tak si mohli zanotovat starodávnou píseň: „Svatý Václave, vévodo české země.“

Než opustili Prahu, vyhledali ještě hrob matky Čermákovy na Volšanech. Na opuštěném, dvakrát už překopaném rovu milenci si spolu poplakali a na tom památném místě zpečetili svůj budoucí svazek životní vroucím políbením. (Pokračování.)

Můj život.

Bez lásky jest mé žití,
bez slunka, blahých dnů,
jsou bez kvítí mé cesty,
mé noci beze snů.

Bez rozkoši a smíchu,
bez slasti mládí mé,
bez jediného kvítku,
jsou srázy bezedné.

Modravá — rosa se dere
zpod víček krvavých
a nevýslovně hořkost
zle řadí v prsou mých.

Kam vejdu, vše se směje —
zlý nuzáka mám zjev —
a v smutnou duši vniká
posměšný zevšad zpěv.

ME.

Miguel Velasquez Milský (A. Č.):

Jan Valerián Jirsík, vlastenecký biskup.

S vděkem vzpomíná každý národ těch velikánů, kteří měli odvahu v dobách germánské nadvlády milovati národ přes všechna nebezpečí více než sebe, proň trpěti a pracovati. Těm pak buduje ve svých srdcích památníky z křišťalových vzpomínek, by neživá hmota připomínala budoucím věkům ideály dávno již mrtvých. Také dnes, kdy se budují sochy a pomníky Husovi, Komenskému a Masarykovi, postaven byl pomník i J. Valeriánu Jirsíkovi v metropoli jihočeské — v Č. Budějovicích.

Zajisté nedostalo se oné pocty katolickému knězi bez příčiny. Abychom mohli pochopit jeho zásluh, jest třeba jen stručně si připomenouti jeho životopis.

J. Valerián Jirsík narodil se v Kacově 18. června 1798. Jeho rodiče nebyli nijak majetní. Vzdělával se na gymnasiu v Hradci Králové a v Praze; po studiích gymnasijských studoval filosofii v Litomyšli, theologická pak studia dokončil v Praze, kdež byl vysvěcen v roce 1820.

Hned na počátku svého působení vynikal nade všechny vrstevníky-kněze — milou povahou, takže si záhy získal přízeň Lobkovice,

který ho ustanovil zámeckým kaplanem v Železné Hoře. Jirsík byl též i literárně činný zvláště na poli bohovědném. Jako farář minický napsal knížečku: „Proč jsem katolíkem?“ (v Praze 1835) a „Bohumil“. Byl mužem velkého vzdělání i oblíbený kazatel.

Jako kanovník kapituly pražské byl několik let redaktorem velmi rozšířeného a důležitého „Časopisu katolického duchovenstva“ a „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“. Již tehdy mělo jeho jméno zvuk v přední společnosti spisovatelské a vlastenecké.

Roku 1851 byl dosazen na uprázdněný biskupský stolec budějovický. A právě do jeho biskupského úřadu spadá nejpłodnější část jeho života, věnovaná Bohu, církvi a vlasti.

Budoucnost národa spočívá i ve výchově mládeže. Proto jeho práce se také nesly k tomu cíli, aby totiž pro české děti byly zřízeny české školy; neboť nebylo zde té doby ani školy obecné — natož střední.

Pamětníci té doby jistě si pamatují, jakou námahu působilo jim učení na německých školách, kam byli nuceni docházeti, neznajíce ani slova německého. A v těchto školách často se mnozí odcizili svému národu.

A když Češi žádali o zřízení české školy, jednání vždy narazilo na veliký odpor vlády, takže podařilo-li se provést tento záměr, bylo to opravdovým vítězstvím. Ale často se však stalo, že česká škola zřízena nebyla, ač by měla dostačující počet žactva. Tak vláda rakouská potlačovala každý pokus. Byla-li škola přece postavena, byla to pravá bouda, kdežto Němci měli školy-paláce!

Když rakouská vláda nevyhověla biskupově žádosti o postavení gymnasia, tu jeho pevná povaha nelekla se překážek. Byl rozhodnut počatý boj dobojovat a tu nastala největší a nejdůležitější jeho práce, biskup, ač finančně vyčerpán, odhodlal se zřídit gymnasium na vlastní náklad. 22. dubna 1868 byl jím slavnostně položen základ k první české škole — budově gymnasia a kostelu sv. Václava, patrona země české, jehož biskup byl vroucím ctitelem, za účasti nepřehledných zástupů.

Tím vydal se Jirsík v nemilost vídeňského dvora, který všechny pokusy o zřízení této školy rozbíjel, aby Češi v kraji budějovickém úplně vymizeli.

A právě ona neohroženost, s kterou biskup vystoupil, přinesla mu triumfy, neboť jeho snahy staly se skutkem a tím byl učiněn první veliký krok ve prospěch Čechů jižních.

S vyučováním se počalo až následujícího roku 1869 za dobrého počtu žactva. Po tři roky vydržoval nejhudší biskup český svým nákladem ústav, který byl teprve roku 1872 převzat do správy státní.

Kromě toho postaral se i o školu obecnou a ústav pro výchovu učitelek, založil studentský seminář, školu u sv. Josefa, ústav pro hluchoněmé atd.

Velmi důležité bylo i to, že se staral, aby z kněžského semináře odcházeli kněží, znali jazyka českého. Prof. V. Novotný píše: „Chodil do semináře mezi bohoslovce a sám je učil české mluvnici a české stylistice.“

Svým heslem: „Bůh, církev a vlast“ vyměřil dráhu činnosti velmi mnohým kněžím své diecése.

Zemřel 23. února 1883 a pohřben s poctami knížecími. Zanechal po sobě opravenou biskupskou residenci, sám pak postavil gymnasijský kostel sv. Václava, opravenou katedrálu a kapli Milosti Páně.

Nelze oceniti jeho práce pro národ. Zachránil jižní Čechy osudu Kladska; ve svém nadšení konal věci obrovského významu. S jakou horlivostí pracoval „na národa roli dědičné“

Jan Valerián Jirsík patří mezi generace buditelů, kteří silou své lásky pomáhali před desetiletími budovat stát československý, kteří překážek, ani únavy neznali, vše obětovali pro lásku k vlasti a národu. Kdyby nebylo těch, sotva by žil národ náš.

Jako zástupci všech kněží buditelů byl postaven tomuto velikému vlastenci pomník. Jest to zároveň pomník, zbudovaný ku počtě všech katolických kněží, kteří hrdinně bojovali za zájmy národa, jehož byli syny.

Zde důkaz austrofilství českého kněžstva.

Slavnost ukázala, jak v mysli Jihočechů jest vryta vzpomínka na jeho šlechtěného ducha a postavu.

Zástupci města Prahy, Karlovy university, kapituly pražské atd. svědčí o významu biskupa-buditele — pro celý národ.

„Pomník bude hlásati, že tu žil neobyčejný člověk, jehož život vyplňovala láska k národu“ (Dr. Růžička).

Posloucháme-li příkázání křesťanských, jednota bude uskutečněna v bratrské lásce. S jedné i druhé strany se pozná a pochopí, že lidé vyšli z Boha, společného otce. Že Bůh jest jediný a společný cíl a že on sám je s to udělit andělům i lidem dokonalou a naprostou blaženost. Že všichni byli stejně vykoupeni Ježíšem Kristem a jím učinění dítkami Božími, a že je tak spojuje opravdové pouto bratrství buď navzájem nebo s Ježíšem Kristem, jejich Pánem, který jest prvorozený z prvních bratří. Budou věděti konečně, že všechna dobra přirozená, všechny poklady milostí náleží společně a nerozlučně celému pokolení lidskému.

(Lev XIII., „Rerum Novarum.“)

Dušíčkový sonet.

Hřbitov tone v jasném moři světél,
rovy sterým kvítím ozdobeny —
nad nimi se četné davy koří,
v tichou modlitbu jsou pohrouženy.

Ruce spjaté, horkých slzí proudy,
zraků zkrvavených nářkem, bolem,
na rovy se řinou chladné hroudy,
vzdechů tóny truchlé znějí kolem.

Na tváři všem bolest, smutek zeje. —
Kdo je potěší a sejme chmuru,
kdo jim v duši paprsek blaha vleje?

— — — — —
Opodál kříž vetchný pne se vzhůru —
Na rtech Krista slova těch zřítí:
Nezoufejte, Vzkříšení jsemť, Žití.

Literární prvotiny bohoslovce J. Š. Baara.

Když přišel J. Š. Baar do semináře (1888), nebyl již bez literární tradice. V septimě s několika soudruhy založil studentský časopis „První vzlety“, kde Baar pod pseudonymy Hynek Chod Klenečský a J. Slabý, uveřejnil několik příspěvků v prose i verši, většinou s náměty chodskými. Této lásce k rodné hroudě zůstal věren ve svých literárních pracích až do hrobu. Není tedy divu, že když byl od svého rodiště vzdálen, když se dostal až do Prahy do semináře, že vzpomínky na Chodsko neutuchly, ale staly se ještě živějšími, až jim dal výraz v bohosloveckém časopise „Museu“. Nejsou sice bezvadné a nejsou stopy prvotin, nevykvašeného vína — ostatně Baar sám si byl vědom, že v poesii není jeho první místo, ale pro svůj obsah a vývoj Baarův bez významu nejsou.

Pod pseudonymem H. Podlesák uveřejnil v tomto časopisu dva cykly básní. Ve XXIII. a XXV. roč. „Alumnovy písně“, ve XXIV. a XXVI. roč. „Chodské písně“.

„Alumnovy písně“ jsou Baarovy reminiscence na matku, na loučení s matkou před odchodem do semináře, na ustaraného otce a na rodný kraj. V první písni vzpomíná na rozloučení s matkou, její poslední slova, polibek a požehnání.

V novém prostředí mu bylo teskno a poslední „S Bohem“, o němž píše ve druhé písni:

„... poslední už šeptám „s Bohem“
a sám — věřte, moji zlatí, —
nevím, komu dříve platí.“

platilo nejenom otci a matce, ale i rodné chatě a celému rodnému kraji.

Ve třetí písni opěvává zase matku, která vrátivšímu se bohoslovcu na svátky sděluje bolestnou zprávu — o níž mu sice již psala, — že „onu starou hruši

teď v zimě zlámal vítr nám.“

Přišlo jaro — a s jarem opět staré vzpomínky, jež vyjádřil ve čtvrté písni:

„Po dvoře vlaštovky lítají,
venku zas jaro se budí.
Venku je ptáček vítají,
vzpomínka v mladé mé hrudi.

Vzpomínám, jak je tam v podlesí:
doma jak, v poli a v lese,
matka jak přádlo už pověsí, —
vyvábí, tkalci je nese,

stromy jak stařícké sto let již
živnou tam v zeleném mechu...
Písni má! Jestli tam doletíš,
pozdravuj rodnou mou střechu!“

Tyto písně dokončil Baar v XXV. roč. „Musea“ „Pozdravem z domoviny“ a „Pozdravem domovině“. Pozdrav z domoviny přináší Baarovi vory, plující ze Šumavy a on opětuje pozdrav domovině po ptáčcích, s nimiž touží odletět do rodné chatky:

Ze hnízda nahoře
v moruších na dvoře
ptal se mne kos:
„Co pak tě zaleká,
synáčku zdaleka,
schází ti cos?“

„Kdybys tak zpěváčku,
v malém svém zobáčku
unes' mě sám,
zdaleké ciziny
na půl jen hodiny
za hory k nám,
kdybys tak mohl jen
křídla ozdoben,
odletět v les,
do naší zahrádky
u chaty před vrátky
pod vonný bez,
za krátký, věř mi, čas
ožil bych jistě zas
v domově jen.
Za to ty, ptáčku můj,
rodiště pozdravuj
každinký den.“

Ve druhém cyklu básní „Z Chodských písní“ opět pje o rodném kraji, o smrti Kozinově, o klenečském dudáčku, o porubaných pláních a o chodském nářečí — bulačině. Ve mnohých mluví chodským dialektem — čímž jsou cennější. I po stránce formální jsou cennější, než písně předešlé.

V první básni — prologu — posílá své písně do světa, uloživ jim, aby každému řekli: „takhle Chodsko dudá,

a můj krok je — šerka jen!“

Druhá píseň „Po roce“ pje o bělovlasém starci, který zadumán hledí v les. A proč?

„Dnes rok zasmíli se pání,
Chodsko přišlo vo syna,
vo svou pomoc, vo zastání —
dnes rok visíl — Kozina...“

Krásná je třetí píseň: „Poslední dudy“.

„Žil v Klenčí v chatě u lesa,
kdys chudáček tak chudý,
že střechou zřela nebesa
v té chatě jenom — dudy.“

A tohoto dudáčka — ostatně jeho historie je známá, ale cituji přece několik úryvků z Baarovy písně, poněvadž děj je zde skutečně pěkně a živě zachycen — pozvali si pání, z dlouhé chvíle, aby jim zahrál na chodské dudy.

„Tu staroch celý pomaten,
jak nevěda a kudy,
šel za lokajem ze vsi ven
a nesl svoje dudy.“

V zámku mu bylo teprve úzko! Tu sám hrabě mu jde vstříc: „a běře mu, ach! — dudy...“

„Teď chudáku je do pláče,
a jako těžké hrudy
ho tlačí zámek boháče,
jenž prohlíží si dudy.“

„Vždyť panskou mají muziku,
roh, housle — vína sudy,
i v cizím mluví jazyku;
nač chtějí mě a dudy...?“

Kázali mu, aby hrál. Ztuhly mu údy. Nemohl.

„on řek' si, že by to byl hřích
jim na chodské hrát dudy...“
Smích zašel panstvu, přišla zlost
a řvalo všechno všudy,
proč „sprostý chlap“ jak vzácný host
hrát nechce na své dudy.

A stařec jak by hluchý byl! —
On vidí lež a bludy,
své bratry, jež pan hrabě bil,
a svoje věrné dudy

...Vtom zasáhla ho panská pěst,
až klesá stařec chudý,
a slovo, jež má na rtech, jest:
„Mně na zem padly dudy.“

A když se probral z mráкотy, jeho první slova byla: „Kde má své dudy?“

„Leč nežil dlouho, brzy svaď,
a přikryly ho hrudy,
ba umřel proto, věřte, snad,
že ztratil svoje dudy.“

I čtvrtá báseň „Pláně“, psaná v dialektu, má smutný děj. Pání porubali staré, plané stromy, v nichž v létě praly se hromy a na každém bylo hnízdo černých vran a které měli Chodáci tak rádi.

V „Chodských písních“ pokračoval Baar v XXVI. roč. „Musea“. V písni „Z domova“

lituje, že mizí dudy a s nimi i ostatní svéráz Chodska:

„Zlaté dudy, písně vaše
nejen zmlkly v chatách,
leč i kroj se tratí plaše,
jde za vámi v patách!

A s tím krojem řeč nám berou,
bulačina mizí,
pod záminkou pak nám sterou
nutí slova cizí.

V duši drze sahají nám,
mrav i víru boží...
Proč jste prchly, dudy, jina, n,
nechaly nás v hoři?“

Poslední báseň „Z Chodských písní“ — Bulačině — je známá všem, kteří četli o Baarově pohřbu. Je to táž báseň, která zhudebněna J. Jindřichem, doprovázela J. Š. Baara na jeho poslední cestě.

Skládá se z devíti daktylických slok, z nichž alespoň první cituji:

Zdráva buď nastokrát,
řeči stará,
hlahole našich chat,
písní jara,
prostické nářečí
babiččino,
zdraví tě tvé dítě,
bulačino!

J. Š. Baar sice později poesie zanechal, ale přece v těchto básních, byť nebyly vždy nejdokonalejší, je mnohý vzácný moment, zvláště rázu folkloristického, který zůstal Baarovi již vlastním, v celé jeho literární tvorbě.

Tři roky před příchodem Baarovým do theologie, založena byla v semináři literární jednota „Růže Sušilova“. Byla jakýmsi forem, kde bohoslovci podávali si navzájem ruce k bratrské spolupráci, dle svého vzoru Frant. Sušila. V práci, která byla rázu náboženského a národního, Baar ovšem nestál mimo. O tom svědčí jeho přednáška.

Ve čtvrtém roce stal se docela předsedou „Růže Sušilovy“. Když po skončení zemské výstavy (1891) počaly se konati přípravy k výstavě národopisné, byl to v semináři J. Š. Baar, předseda „Růže Sušilovy“, který při jednotě zařídil kroužek pro pěstování lidovědy. Členů nebylo mnoho — asi dvacet s Baarem jako předsedou v čele — ale ovoce

jeho bylo viděti ještě téhož roku v nově založeném „Českém lidu“ — kde red. dr. Č. Zíbrt uveřejňoval drobné příspěvky bohoslovců. Baar ovšem mezi nimi nescházel. Členové kroužku přednášeli své práce v literární jednotě „Růže Sušilově“. Baar v přednášce „O příští národopisné výstavě československé“ vybízel členy, by jako bohoslovci a později kněží, kteří mezi lidem žijí a mají k němu nejvíce přístupu, pěstovali folklor. Sám tak o prázdninách v Klenčí a chodských vesnicích činil, sbíraje na př. lidové písně. (Viz vzpomínku J. Jindřicha v Baarově památku.) Byla to též „Růže Sušilova“, se svojí českou knihovnou a archivem, která dala bohoslovci Baarovi náměty ke dvěma prvním literárním studiím. Uveřejněny byly ve „Vlasti“ sice až po vysvěcení Baarově, ale svým vznikem spadají jistě do doby jeho bohosloveckých studií. V červencovém a srpnovém čísle „Vlasti“ z r. 1893 (roč. IX.), uveřejnil „Historii české seminářské knihovny v Praze“. (Příspěvek ku Škrdlovým „Zásluhám českého duchovenstva o zakládání knihoven“.) Ve své studii vylíčil podrobně vznik české seminářské knihovny (r. 1830), její rozvoj a význam pro vlastenecké a literární snahy v pražském semináři.

Konče svou studii, nazývá Baar českou knihovnu pevným středem a tajemstvím, proč právě kněží předčili své vrstevníky na poli národním. A jaký vliv měla česká seminářská knihovna na samotného Baara, k tomu se přiznal o deset let později v dopise ze dne 12. list. 1903 k předsedovi „Růže Sušilovy“, kde píše: ... „Vzpomínám si s radostí na českou knihovnu — i na chvíle v ní prožité. — Něco jsem si z té knihovničky s sebou do života odnesl: lásku ke knihám — takovou přemrštěnou lásku — pravou bibliomanií — dám Vám kabát třeba — ale knihu ne...“

I ve druhé studii uveřejněné v listopadovém čísle (2.) téhož ročníku „Vlasti“ (IX.), látku mu podala čes. sem. knihovna. Je to „Příspěvek k básnické činnosti kněze Vincence Bradáče“. Že tato studie, která byla sice vytištěna až po vysvěcení Baarově, svým vznikem spadá do jeho seminářských let, svědčí prvních několik vět této studie, z nichž se dovídáme, proč právě o V. Bradáčovi Baar píše: „S knihami, které světicí biskup Karel Schwarz — blahé paměti — alumnátu pražskému odkázal, octla se také v „České seminářské knihovně“ — větchá knížečka, nevázaná, obsahující asi 84 jednoduché, stářím zažloutlé aršíky osmerkového formátu, popsané inkoustem valně již vy-

bledlým, ale zato písmem tahů jistých a vkusných... Na těchto arších rezného papíru napsány jsou 74 básně celé a několik nedokončených, nějakého nepoznaného, zapadlého poety, jak jsme se zprvu domnívali. Než, čím dále jsme četli — přibývalo narážek místních i osobních — až konečně zjištěno — ač autor nikde podepsán není — že jest to autograf básní muže, jemuž děkujeme za skvostný kancionál, že jsou to básně kapituly svatovítské, zesnulého Vincence Bradáče. A tento nález stal se ještě zajímavějším, že obsahuje plody (několik málo básní vyjímaje) dosud neotištěné, pokud ovšem se podařilo nám zjistiti.“

Z obou studií je patrné, kterak důkladně si prohlédl Baar archiv „Růže Sušilovy“, při čes. seminářské knihovně. Svědčí o tom též i o jeho zájmu literárním poznámka, kterou připsal k dopisu ovčářského faráře Ant. Koláře, žádajícího o přijetí Bohuše Frída do

pražského alumnátu. — „Tento lístek jest zajímavým příspěvkem liter. historickým. Bohuš Frída totiž není nikdo jiný — než Jaroslav Vrchlický (Emil Frída) — jehož strýc Kolář byl farářem v Ovčářích.“ Baar.

Částí národního a náboženského apoštolátu českých i moravských bohoslovců, bylo zakládání venkovských knihoven. Je zajímavé, že právě, když Baar byl předsedou „Růže Sušilovy“, založena byla též knihovna v Klenčí.

Jistě velmi charakteristické pro Baarovu lásku k rodišti, stejně jako řada článků z kroniky města Klenčí, které též jako bohoslovec otiskl v „Poslu od Čerchova“.

To jsou literární prvotiny bohoslovce J. Š. Baara. Je pravda, nesou stopy prvotin, ale nesou též stopy jeho budoucího velkého literárního díla a Baarových snah, vztahujících se tak živě k jeho milému Chodsku.

Hal f a r :

Úděl mládí.

Poupě bylo vhozeno v prach továrny,
kde vláhu ssaje
s chmurných stěn sálů.
— Je připoutána k válu.
Očka její chtí v luhy,
chce líbat bělostné líce lesních kvítků,
a dýchat volně hájový van,
rašit a kvést,
těšit se, s nebem se smát.

Zrak její hledí
v železné obludy
hřmotících stavů.
V řeřavém rachotu jí vezdejší chléb
a nad ním sklání svou mladou hlavu.
Kouřem pomazaný,
slzou posolený.
Bez citu břevna ji tepou
a nutí násilím žít.
A srdce?
A srdce chce zpívat
a továrna tlukot jeho dusí
Zdaž může žít?
— — — Musí.

Utrpení dobře pro Boha snášená obohacují duši množstvím zásluh.

P. Soukup „Na hlubinu“.

Křížovka.

Řekne-li mi někdo, že v dospělém člověku neprobouzí se dítě, pak ať se podívá na ty, kteří, sklonění nad záhadnými čtverečky, moří se, jakoby šlo o rozluštění nejtěžšího politického problému. Vstoupíte-li do vozu pouliční dráhy, dívka anebo kudrnatý primánek luští křížovku. Vejdete do kavárny, u všech stolů sedí lidé obojího pohlaví, zabraní do luštění křížovek. A v železničním voze není to o nic lepší. Když tak se na tyto lidi zadíváte, jak horečně olizují tužky, čečrají si vlasy, jako by odtud vytáhnouti chtěli plnou hrst scházejících slabik pro záhadné jméno, řeknete si spokojeně, že ten svět není tak zlý, jak se o něm vypravuje a píše, neboť dokud se lidé baví luštěním křížovek z nedostatku jiného, lepšího a účelnějšího zaměstnání, je s námi dobře. V tu chvíli je nám úplně jedno, zdali Tanger obdrží Španělsko anebo Itálie, anebo zda Kemal paša dal pověsit svého ministra, či nikoliv.

Na luštění křížovek vzpomínám s pocitem nenávisti. Proč? Proto že jsem měl k vůli ní „opravdovou“ mrzutost se svojí „sedmou svátostí“. To se stalo takto.

Jednoho dne navrátil jsem se o něco dříve z úřadu a přistihl moji „drahou polovici“, ona skloněná nad papírem, olizuje tužku a snaží se rozluštit záhadnou křížovku. Několik slov měla šťastně rozluštěných. Scházela však ještě řada dalších k rozluštění. Zpozoroval jsem, že měla otevřený slovník, z něhož hledala scházející slova. Křížovka sama byla z dobrých 70% vyplněná a 20% označeno černými tečkami, a zbývajících 10% zase červenými tečkami na znamení, že rozluštění není daleko, že se ještě k tomuto bodu bude nutno vrátiti.

Sehnul jsem se k ní a našpoulil rty, — když vtom ona pozvedla svou hlavu a otázala se mne:

„Neznáš nějaké mužské jméno, začínající slovem Ne —?“

„Ano — Neřád! Totiž, vlastně ono to není žádné jméno, ale v obyčejné mluvě se dosti často užívá!“

„Nedělej žádné hlouposti — ano? To bych si vyprosila!“ zvolala podrážděně. „Buď mi pomůžeš — anebo mne nech na pokoji!“

Uznal jsem za rozumné, abych jí v jejím těžkém úkolu podle nejlepšího vědomí a svědomí pomohl.

„Dobře tedy, pomohu ti. Šlechetný a dobrý člověk rád pomáhá, kde se pomoci jeví potřeba.“

„Schází mi ženské slovo biblické o šesti písmenech!“

„Eva!“ zvolal jsem radostně.

„Hlupáku! To jsou jen tři písmena a musí jich býti šest!“

Vstrčil jsem toho „hlupáka“ mlčky do kapsy a pravím:

„Napiš tedy ještě jednou Eva a máš šest písmen!“

Věděl jsem zcela určitě, že jedná se tu o jméno „Sybila“, neboť biblické jméno o šesti písmenech nemůže býti ani Eva, ani Sára. Zdá se mi, že to už tvůrce křížovek mají mezi sebou smluvené, anebo je na to zvláštní tarif. Mně šlo především o to, aby má střapatá hlavička odložila křížovku třeba do kamen a věnovala se užitečnější práci.

„Opravdu, nevíš jiného biblického jména?“

„Ano — Mojžíš, Josef Egyptský...“

„To jsou mužská jména a já potřebuji jméno ženy!“

„Já vím, snad to bude chyba tisku. — Cože — řeka v Indii?“

„Ano — nevím žádnou řeku.“

„Třebas Mississippi.“

„Ta je přece v Americe a nikoli v Indii!“ zvolala rozmrzele.

„Já vím, chtěl jsem ti jen říci, že i v Americe jsou řeky a že by to právě nemusela býti řeka z Indie!“

„Ne — to musí býti řeka, která teče v Indii,“ pravila důrazně. „Ty mne chceš jenom zmásti, abych napsala chybná jména a nedostala odměnu za správné rozluštění!“

„Nikoliv — nechci tě zmásti, chci tě mít rád — a to bude mít větší cenu, než tvá očekávaná odměna.“

Moje ženuška však mne odstrčila od sebe a otázala se.

„Jméno proslulé americké filmové herečky?“

„Harry Lloyd, Fairbanks.“

„Fairbanks je přece mužské jméno!“

„Vím, ale on cestuje s Mary Pickfordovou — možná, že je míněna ona.“

„Jsi hloupý,“ zvolala hněvivě.

Na další mé poznámky vůbec nereagovala. Dělal dále své tečky a puntíčky a přemýšlela.

„Jméno polského spisovatele? Hm — to je snadné!“

„Skutečně? Jak se jmenuje?“

„Quo vadis!“

Ted' jsem měl dojem, že se v nejbližším okamžiku skuteční známý citát z pohádky o „Červené karkulce“: „Stromečku, zatřes se!“ Choval jsem se proto úplně klidně, aby se stromeček nezatřásl a jedna větev nedotkla se mé tváře.

Má rozmilá ženuška už neolizovala tužky, ale přímo ji hryzala.

„Mužské příjmení nevíš žádné?“

„Ano. Clémenceau!“

Podívala se na mne pohledem, jako by mne od té chvíle měla „černá zem pohltnouti“, uchopila rychle papír a tužku a v minutě

bylo vše ve stolku. Pak se opět na mne podívala.

Po chvíli však znovu vytáhla křížovku a jala se přemýšlet.

„Aspoň kdybych věděla začáteční písmeno,“ zabědovala.

„Čeho, miláčku?“

„Známého hesla France Josefa.“

„Toť lehké. Viribus omnibus,“ odpověděl jsem klidně.

Ted' jsem dosáhl skutečně toho, co jsem chtěl; moje žena definitivně uzavřela křížovku do stolku. Očekávanou pusu jsem nedostal, neboť „Líbání je přísně zakázáno“ a od té chvíle jsem si uložil za životní pravidlo — nikomu nebudu pomáhati při luštění křížovek. Ani mé ženě ne. Člověk sklídí za ochotu jen nevděk.

V. Hertvík:

Památce Dušiček.

(Karlíčce.)

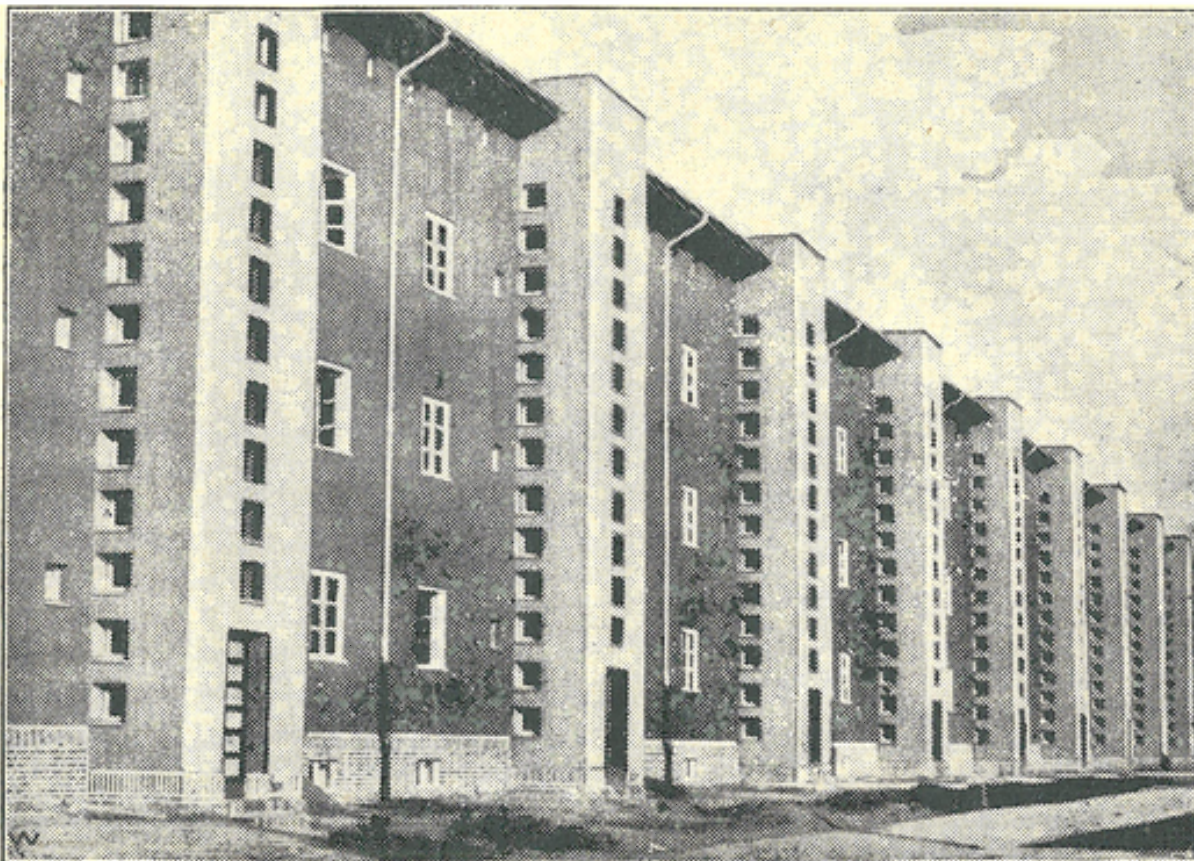
Na Dušičky
je smutný svět celičký,
Toho dne v modlitbách vzpomínáme drahých
svých zesnulých
a také, jak nám bylo s nimi a jak je nám bez
nich.

Večer v den Dušiček
hřbitov s márnicí
podobají se veliké nádherné světnici,
s hvězdami do stropu vsazenými,
s kříži kamennými,
smutné a plačící.

Ty kříže z bílého kamene,
jsou ruce k nebi vztažené,
šeptající k Bohu vřele
za dušičky „miserere!“

O Dušičkách
hroby jsou krásleny velice,
ale modlitby jsou více
než věnce a kytice;
a proto často nuzní a chudáci
lépe než mocní a boháči
do nebe vystelou cestičku
pro drahou dušičku.

Na Dušičky
všichni lidé by měli být smutní a truchlíci,
malí i velicí,
protože tenkrát nejvíce srdce se rozbolí
nad tím, co náhle ztrácí se, v neznámo odletí.

Nynější stavba činžáků v Brity u Berlína.

F. H. Libovický:

Vyzrál na advokáta.

Strýček Mrázků oře dnes nějak mrzutě. Jako stroj chodí za pluhem, pobídne občas volky, ale myšlenky jeho toulají se jinde. V duchu kuje pikle proti svému sousedu Brňákovi.

Do včerejška byli nejlepšími přáteli. Nikdo je jinak nespátřil, než spolu. Ale včera! Včera bylo boží dopuštění. Brňák, isa špatně naložen, vyčetl Mrázkovi, že mu přioral meze. Výmluvný strýček se však nedal, a tak si dva nejváženější chalupníci toho napovídali tolik, až uši brněly.

— Já ho zažaluji pro urážku na cti — myslí si strýček. — Ale jak? — — Nějak šikovně to narafičit, aby Brňák musel platit soudní útraty!

— Strýček je na peníze hrozně opatrný.

— Zeptat se advokáta, bez něho to nejde, ale — nějak — lacino!

Ze strýčkovy dýmky stoupá kouř hustší a hustší — —

— Takhle nějak zeptat se při skleničce piva — jen šikovně! napomíná se v duchu.

Strýček dooral, zapřáhl volky do vozu, naložil pluh a jel domů. Byl mrzut, obával se velkých soudních útrat. Každou chvíli pobízel svůj potah.

Náhle zabělela se před ním široká, vážně se nesoucí postava advokáta Katze, nejmazanějšího v okolí.

Mrázek si v duchu gratuloval. Ihned se poníženě nakroutil a úlisně se ptal:

„Neráčil by milostpán si sednout? Bude u nás dříve.“ A již mu udělal vedle sebe na širokém „šejtroku“ pohodlné místo.

Advokát, který zrovna nemiloval chození „per pedes apostolorum“ neodmítl a usedl.

Strýček opatrně rozpřádal rozhovor.

„Pan doktor má jistě mnoho práce; inu, takový věhlasný pán! Tady u nás každý říká: „Katz, to je, holečku, pašák!“

Židáčka ta chvála tak nějak dojmula, že celý zjihnul. Toužil jen po tom, aby mohl chalupníkovi dokázat, že opravdu něco umí.

Strýček poznal, že nadešla jeho chvíle.

„A co by pan doktor dělal v takovém případě, kdyby — — —“ a pěkně vypovídal vše o té urážce na cti.

Advokát radil, jak to navléknouti a zaříditi, aby byla největší čáka na vítězství. Za samého povídání došli do vsi.

Strýček srdečně poděkoval, rozloučil se a celý večer si prozpěvoval. Každý v domě od něho slyšel:

„To mu to namastím, darebovi, že mu přejde chuť někoho urážet.“

— — — — —
Druhý den přemýšlel strýček, jak napsat žalobu. Bylo již k polednímu, když listonoš podával mu velké, úřední psaní, na jehož kraji bylo natištěno velkými literami:

JUDr. Rud. Katz, advokát v Č...

Strýček div nezkoprněl, když četl:

Panu Mrázkovi, rolníku v L...

Za včerejší výbornou radu nebude jistě mnoho požadovati 20 Kč. Zašlete přiloženou složenkou.

S úctou

Dr. Katz.

Strýček četl po druhé, po třetí, pak se však dal do smíchu. Chopil se pera a napsal krasopisně:

Panu J. U. Dru Katzovi, advokátovi v Č...

Oněch 20 Kč strhněte z 50 Kč, jež požaduji za pohodlné svezení. Zbývajících 30 Kč, t. j. slovy třicet korun čsl. pošlete mi laskavě poštovní poukázkou.

S veškerou úctou

A. Mrázek, rolník v L...

— — — — —
Tak strýček vyzrál i na advokáta.

Hal far:

Národní píseň.

Sly dvě sestry, Láska a Život. Cesta jejich bylo putování.

Láska se zrodila v ráji a šat její vlál jako vánek po čistých květech, odnášející záračný pyl na krvavé, trnité růže. Život měla oči, v nichž se nedohlédlo konce. Nebyla v ráji, protože věděla, že ji každý pozná a říza její byla těžká jako rubáš, nitro její stále totéž, stejnou silou tlukoucí srdce, protože nikdy nezestárla.

Putovaly dlouho mlčky kraji bohumilými, které líbalo slunce, háji, prosycenými trylky pěvců a prosáklými vůní pryskyřic i zemí sirou. Poznaly i bytosti lidské, ale Láska jen vdechla svým opojným dechem nad pozemšťany, neboť se cítila šťastnou v rubínech zapadajícího slunce, kdy byla sama.

Život také nikde nehledala odpočinku: věděla, že všichni náležejí jí, jejímu objetí, a proto ani nevrhla závistivý pohled na Lásku, když spatřila, kterak mladý, statný oráč nechal radlici v líše, pozvedl hlavu a se zatajenou hrudí upřel zrak na posvátnou bytost Lásky. Jakoby jinou mocí očarovány, setkaly se snivé oči obou, Lásky i oráče. Sestra z

ráje přistoupila k němu, neboť pohled Života ho znavil, a vřelým polibkem pocelovala mu čelo a lehce dotkla se rtů. Potom rozhrnula závoj ukrývající tajemství, rozevřela zlatou knihu a zlatým písmem napsala na otevřený list:

Můj polibek je píseň.

Tehdy se Život usmála, protože cítila, že i Láska bývá silnější jí a napsala na list poslední:

Můj úsměv je dar všem.

Život a láska.

A odešly, nechavše oráče v zadumání.

A oráč poznal oba dary, které mu daly sestry Láska a Život. Ze srdce prýštilo bohatství citů, které se spojily ve svaté písní.

A oráč pěl a zpíval. A s ním zpíval všechen lid, který došel poznání darů Lásky i Života, neboť Láska dala políbení a Život úsměv, prvá pak měla šat, který vlál jako vánek po čistých květech, odnášející pyl na krvavé, trnité růže a druhá těžkou řízu jako rubáš a nikdy nezestárla a Bůh dal jí za průvodkyni Lásku, protože sama o sobě by byla drsná.

J. F a h o u n:

Neviděl.

Mhou šedivého podzimu
šel hnědou, vlhkou cestou sám,
šel slepec — tápal — klopýtal.
Neviděl dlouhé vrásky kaluží,
neviděl špínu, ni jich lesk,
jen bláto cítil odporné,
jak pod botou mu ujíždí,
a voda z louží stříká.

A neviděl ni bílý květ,
jenž na cestu pad náhodou,
a z kalu smál se k nebi.
Jak rád by jej byl ke rtu stisk
a ssál tu vůni léta!
Neviděl — — — šel dál — — —
A nezvlh jeho temný zrak,
když těžká bota přitiskla
tu bílou, něžnou krásu v kal,
když v bahno klesla koruna.
Neviděl — — — — —
Mhou šedivého podzimu
šel hnědou, vlhkou cestou sám —
šel slepec — tápal — klopýtal — —

J. L o h m a y e r:

Přítelkyně koček.

(Z němčiny přeložil Fr. Budař.)

V jednom z úzkých údolí jedlemi porostlého předhoří Durynského lesa rozkládala se po obou březích horského pramene malá vesnička. Na návrší stál mezi lipami pěkný kostelíček se hřbitovem. Téměř na konci vesnice, za velkým kamenným mlýnem, leží dvorec rolníka Rýda. Když odnášeli jeho hodnou paní tam nahoru pod lípy, rozprostřelo se ticho nad starým domem. Paní Kateřina zemřela minulého podzimu. Starému bylo, jako by vyhaslo světlo, které jindy svůj usměvavý svit kolem sebe rozprostíralo. Kateřina byla duší celé domácnosti a jemu věrna. Rýd byl muž chabý, sestárlý a v sebe uzavřený.

Ale odlesk své bytosti přece zanechala hodná paní starci. Byla to Marketa, nyní sedmiletá, pěkná plavá dívčina se světle modrýma očima, jemně červenými tvářemi a se šibalským úsměvem kolem růžových rtů.

Dítě bylo v každém skoro rysu malým obrazem veselé paní Kateřiny. Její povaha

vykreslovala směs překypující síly a něžného půvabu, což i její matičce dodávalo tak pěkného rázu. Jakoby žádný zármutek, žádná strast na tomto světě nebyla, tak zářily její veselé oči. Nikomu ani nepřišlo na mysl Marketku do náručí vzít nebo ji škádliti. Tak zpuštěný dům nabyl opět nové duše. Malá Marketa dobře věděla, jaké je její poslání zde na zemi, a též, že jí není potřebí poručenství.

Otec pohlížel s pýchou a radostí na své dítě, jehož povaha a vývin mu zůstalo tajemstvím. Vycífoval, že vše, co Marketin duch a tělo kráší, nepochází od něho a považoval dítě za svěřený poklad, ku kterému nemůže nic přidati a jemuž nesmí nic ubrati. A rovněž i Marketa lnula k svému otci vroucí láskou.

Bylo jedno nedělní odpoledne pozdního léta. Rýd usedl na chvilku za domkem ve stínu odpoledního slunce. Odpočíval po unavujícím obžinkovém dnu. Pak uchopil se stěny srp, položil ho na malou kovadlinu a začal

ho paličkou naklepávací. Někdy naslouchal rozhovoru dětí, které nedaleko něho seděly. Marketa a její malý přítel Davídek Müllerův, který k ní pohlížel s veškerou úctou jako ke starší a moudřejší sestře, byli právě v čilé zábavě. Marketa chovala při tom svou nejmilejší kočičku.

„Proč nejde tvoje Mimi také ke mně a proč náš kocour tě má radši než mne?“ ptal se Davídek.

„Protože kočky škádlíš a nevíš, co mají rády,“ řekla na to Marketa.

„Ale i Tyras běží k tobě a u mne nezůstane a přece ho neškádlím a dělám mu vše, co má rád,“ žaloval David skoro mrzutě.

„Protože jsi divoký hoch a neumíš si s ním hrát.“

„Ne, Marketko, tebe mají všechna zvířata ráda a mě ne,“ pravil smutně David.

V dále zazníval roh ovčáka. Právě zabočil kolem lesa, vraceje se se svým stádem do mlýna.

Sotva David zahlédl zvířata, vyskočil, podal ruku Marketě i Rýdovi a dav dobrou noc, běžel za stádem.

David zcela dobře pozoroval. Marketka zacházela laskavě se zvířaty a neškádlila jich jako jiné děti v okolí. Nejen domácí koč-

ky, ale i ze sousedství ji měly rády. Ba naučila se i ta plachá zvířata, aby se dala pohladit nebo i na ruku vzít.

A skutečně jen láskyplné, beznáročné a čisté duši se podaří chápat duševní život zvířat. Kdo hrdě pohlíží na ty němé tvory přírody, ten nikdy nepřijde k tomu ušlechtilému názoru, že i v nich spočívá tichý život duševní a citový, který se projevuje v radosti a žalu, ačkoliv je chudší a neuvědomlejší než u nás.

Otec ustal v naklepávání a odložil s tichým povzdechem kladivo se srpem stranou. Marketa vzhledla k němu starostlivě. Vstala, spěchala k němu a přitulila se lichotivě k otci.

„Co je ti, tatínku, že jsi tak smutný?“

„Nic Marketko,“ pravil Rýd a políbil ji na čelo. „Zítra k nám přijede teta Gertruda. Buď hodná a laskavá, slyšíš? Ona má divnou povahu a žádný klid v srdci, ale je hodná a myslí vše dobře,“ skončil stařec s těžkým povzdechem.

„Chci být skutečně hodná a těším se na tetu, ale proč jsi tak smutný, tatínku?“

Nevšímej si toho, Marketo, bude zase dobře,“ řekl stařec a přivinul dítě tak blízko k sobě, jako by ho chtěl zachránit před křivdou.

(Pokračování.)

ROZHLEDY

ZE HNUTÍ.

Katolickým studentkám!

Dějiny křesťanství jsou přebohaté na nejušlechtlejší vzory dívek, které byly vždycky ochotnými pomocnicemi v evangeliu a pro ideály křesťanství dovedly se úplně obětovat. Četné z nich prosluly jako mučednice, jež krev svoji vycedily, jiné jako neohrožené vyznavačky, misionářky a samaritánky, jež celý svůj život věnovaly službě Boží a lásce bliženské.

Tento rys sebeobětování vznešeným ideám náboženství křesťanského nevyhynul u dívek ani ve století dvacátém. Také u nás, kde je snad nejvíce na světě náboženského anarchismu, byli jsme svědky, jak ve mnohém místě, kde nebylo mužů a jinochů katolických, dívky chopily se uvědomovací práce, zakládaly katolické spolky, burcovaly muže, vedly katolickou akci v oboru nejen čistě náboženském, nýbrž

i duchovním, sociálním nebo politickém. Katolické ženy československé probíjaly se v osobě Augusty Rozsypalové i do parlamentu.

Také katolické studentky československé mají mezi sebou příklady toho křesťanského idealismu. Mnohé SSS. nebylo by vzniklo a se udrželo, kdyby na místě studentů nebyly se chopily práce nadšené studentky, ať středoškolačky, ať akademičky. Katolické hnutí studentské v Československu bylo budováno také vzdělanými dívkami a proto jim bylo vždycky vyhrazeno místo v jeho vedení.

V poslední době katolické studentky jako SSS. ustoupily do pozadí. Jejich účast v práci a snahách katolického studentstva neprojevuje se dostatečně a význačně. A proto chceme obnovit ženskou akci při Ústředí katolického studentstva a především v jeho orgáně „Jitru“ obnovit ženskou hlídku.

Obracíme se proto na všechny sociální sdružení studentek a členky SSS., aby se vzchopily k nové práci a ušlechtilé činnosti podle vzoru Aug. Rozsypalové, psaly do listu a uplatňovaly se všude dle možnosti a dávaly i příklad studentům ve věrném plnění spolkových a organizačních povinností.

Volá se po ženské katolické organizaci. Je však potřeba vedoucích pracovníc. Nechtějí studentky účasti v pracích SSS. vzdělávají se na příští pracovníce v katolickém hnutí ženském, které by potom plně mohly dostát svým velkým úkolům. Dnes, kdy v ženském světě je československé je tolik Drahomír, úporných nepřítelkyň křesťanské kultury, potřebujeme také Luamily. Nuže, do práce! S.

ASSS. Boskovice. Odchodem p. prof. nábož. Fr. Chramosty v r. 1922 SSS. velmi utrpělo. Ztratilo v něm nejen dobrého vůdce duchovního, ale i upřímného přítele. Nebylo toho, kdo by studenty vedl, kdo by jim radil, kdo by je posiloval a jim v práci pomáhal. Činnost SSS. ochabovala a ve správním roce 1923-24 utuchla úplně. Minulého roku pokusili se akademici, odchovaní v SSS., opět ono obnovit, ale pro stávající poměry školní nebyla snaha jejich korunována zdarem. Teprve v právě uplynulých prázdninách podařilo se několika nadšeným vysokoškolákům a bohoslovcům soustředit asi 11 akademiků a 12. září t. r. založeno bylo ASSS., do něhož středoškolští studenti chodí jako hosté. První vystoupení na veřejnost byla Svatováclavská akademie. Příčiněním našeho obětavého duchovního rádce p. prof. náboženství Ant. Vytoupala vydal se podnik skvěle. Umělecká úroveň akademie všeobecně došla uznání s přáním, abychom něco podobného uspořádali častěji. Kéž Bůh dá a naše dobrá snaha i nadále dojde pochopení. —sp—

Akad. SSS. v Přerově se velmi činí, ač se teprve měsíc uvedlo v život, za předsednictví prof. Vlast. Dorazila, tajemnictví JUC. Jurče a dp. prof. Ertila, vzdělavatele. Akademiků (členů) má 15, vedle řady středoškoláků a hostů, pravidelně každých 14 dní se scházejících. Úvodní proslov v prvé schůzi rázu ideového a organizačního měl kol. předseda. Vedle toho absolvovali jsme již také dvě přednášky dp. Pospíšila se světel. obrazy o kultu mariánském a chystáme se příštího měsíce, jako jiná leta, pořádat i důstojné div. představení v Městském domě za režie dp. vzdělavatele. Knihovna naše má velký počet vzácných a nových

knih všeho druhu, hlavně poučných. Přerovské katol. studentstvo a akademici udávají dlouhou dobu svou obětavostí a agilitou tón katolickému hnutí v městě a okolí, a v tomto ohledu ani nyní nezůstávají pozadu. —st.

Činnost S. S. S. v Náchodě v minulém školním roce byla velmi živá. Pod vedením obětavého duch. rádce dp. B. Kříže konána pobožnost k sv. Aloisi, triduum spojené se sv. přijímáním, 25. září přednáška p. Dr. Jandy o sv. Václavu se světelnými obrazy, jež přinesla čistého výtěžku 1200 Kč, z něhož 530 Kč odvedeno na dostavění chrámu sv. Víta. O vánocích rozdáno členům knih v ceně 250 Kč. Tím byl dán podnět k zakládání domácích knihoven. Sjezdu katol. stud. a inteligence se zúčastnilo 13 členů za podpory S. S. S., jež vyplatilo každému členu 50 Kč k úhradě výloh. Po členské schůzi, spojené s přednáškou duch. rádce o »Památkách svatováclavských za hranicemi naší republiky«, konána první řádná valná hromada, na níž zvoleni: duch. rádce opět B. Kříž, předsedou MUC. R. Suk, jednatelem JUC. V. Kébrt, pokladní J. Křišťáková, členy výboru B. Špringrová a MSt. J. Král. —Přejeme S. S. S. v jeho slibných začátcích vyplnění všech dobrých snah, odvahy a posily proti každému, jehož snahou by bylo zahálití výhled k vytčenému cíli.

Za bratrem. V sobotu 16. října rozloučil se s tímto světem zakladatel, několikaletý pracovník a předseda chrudimského SSS. Jan Kalvoda, studující 4. roč. vyšší hospodářské školy. Ač jsme čekali jeho smrt, přece jsme byli bolestně rozechvěni. Taková nezdolná energie a přece byla zlomena! Ze všech studentů v SSS. měl nejvíce nadšení, nejvíce odvahy a nebojácnosti, statečně se dovedl postavit proti proudu, proti vše opanovávší nevěře. —Vzpomínáme hlavně jeho neohroženého vystoupení při veřejné nevěrecké přednášce, kde odvážil se utkat se s řečníkem profesorem brněnské techniky. Dle velikého katolíka francouzského L. Bloye, kdo umírá pro tento svět, není ztracen pro snahy a plány, jimiž se za svého života obíral, tam s mist nadhvězdných pracuje dále na díle svém, pracuje svými modlitbami na díle svém, které na tomto světě nedokončil, pracuje dobrými vnučutími, pracuje lépe a dokonaleji, nežli by na tomto světě dokázal. Proto dle L. Bloye Bůh takové pracovníky nejenom předčasně odvolává, aby tam na věčnosti lépe mu sloužili a jej vyznávali. Taťto slova velkého francouzského mystika jsou naší útěchou v našem zármutku. Vzpomínejme naň v modlitbách.

ZE SVĚTA.

Čeští jesuité misionáři v Americe. Dne 25. září přijeli do Ameriky dva čeští jesuité, P. Ant. Řehoř a P. Ferd. Pokorný, aby pracovali mezi americkými krajany jako misionáři. V »Hlasu« čteme jejich projev k českým katolíkům americkým, v němž se praví: »Nyní jsme zde mezi vámi a přinášíme pozdrav z domoviny od hrobu Otce Metoděje, od hrobu andělů strážných naší vlasti, sv. Václava, sv. Jana Nepomuckého, sv. Vojtěcha, sv. Ludmily. Přicházíme k vám, abychom v dnešní hmotářské době povznesli vaše duše k pravdám, jejichž

poznání jest podmínkou časného i věčného blaha. Přicházíme k vám s láskou a důvěrou a doufáme, že tato naše láska a důvěra nalezne ozvěnu ve vašich srdcích. Chceme připravit na velké jubileum sv. Václava r. 1929 a dá-li Pán Bůh, s lidem proniknutým zásadami víry svatováclavské a nadšením pro svatý kříž Kristův, chceme pak putovat do stověžaté matičky Prahy a pokleknout u hrobu svatého dědice s vroucí prosbou na rtech: »Svatý Václave, vojvodo české země, nedej zahynouti nám ni budoucím!«

Kříž z Koloseu. Dne 24. října se uskutečnilo přání dvou generací italských od let sedmdesátých minulého století. Byl opět postaven do Kolosea kříž, který byl z něho vzat na popud zednářů, když se stal Řím hlavním městem sjednocené Itálie. Přes 50 let čekali trpělivě katolíci na chvíli, v níž opět vyvstane nad místem skropeným krví tisíců a tisíců mučedníků kříž a dočkali se. Kříž, který za vlády fašistické vrácen do škol, do soudních síní, na Kapitol, stojí již i středu mohutné arény Kolosea. Tisíce a tisíce věřících se zúčastnilo slavnosti, Koloseum bylo poseto květy, které vrhaly čarovný odraz za večera, kdy průvod v záři světla se blížil ke svatému místu. A když farář od sv. Jana Lateránského vyzýval mučedníky, radostně pro Krista v Koloseu umírající, nejedno oko slzelo.

Kongres katolíků maďarských se konal v Budapešti 12. října a byl věnován kralování Ježíše Krista a památce sv. Františka z Assisi. V rámci sjezdu bylo též odbýváno generální shromáždění katolických studujících, účast na sjezdu byla velká a nadšení rovněž. Krásnou byla řeč papežského nuncia, která vyzněla v přání, aby se všichni snažili o svatost, čímž se stanou nejen velkými syny Církve, nýbrž i národa.

Blahořečení mučedníků Velké revoluce bylo provedeno 1. října. 213 kněží i laiků a tři biskupové, z nichž jsou dva bratři, byli prohlášeni blaho-slavenými, poněvadž v karmelitském klášteře v Paříži byli v září 1791 usmrceni pro svou víru. Nelze si při té příležitosti nevzpomenouti na ty četné mučedníky z doby husitských bojů, kteří též byli umučeni za svoji víru, již radostně vyznávali a pro niž i radostně umírali. Neměli bychom se modliti k těm našim mučedníkům?

V konferencích malinských, které začal veliký kardinál Mercier, bude pokračovati i jeho nástupce Msgre van Roey. Dne 12. října se sešli v Malině Msgre Batiffol a abbé Hemmer za katolíky, lord Halifax a dva duchovní anglikánští, aby se poradili o zahájení nových konferencí. Jak je známo, jedná se na nich o spojení anglikanismu s katolicismem. Abbé Portal, který byl otcem myšlenky, zemřel v Paříži a na jeho místo nastupuje abbé Hemer.

O katolicismu v Rusku se rozepsal biskup d'Herbigny po své návštěvě ruských katolíků. Chválí hrdinství a lásku věřících i kněží a jeho stať projevovala zřejmý optimism, hodný pastýře. Zajímavou jest i zpráva o chystaném otevření velkého semináře v Rusku, ve kterém by přednášeli francouzští theologové. Protestantské sekty mají již svá vysoká učení v Rusku, katolíkům jsou ještě dělány potíže. Ale ty snad budou překonány. V Rusku podle nynějších zákonů smějí poslouchat náboženské přednášky toliko lidé starší osmnácti let. —

480.000. Proběhlo novinami toto číslo a vzbudilo hrůzu. Značíť největší bolest, kterou by měl pocítiti celý svět, kdyby ještě měl kdy zamysleti se nad neštěstím dítěte. 480.000 opuštěných dětí bloudí a potuluje se ruskými městy. Všude se setkáváte s těmi zdívočelými malými nešťastníky, otrhanými a hladovými a odhodlanými ke každému zločinu, před nímž se netřesou. 480.000 dětí vyrůstá ve zločince, kteří budou bičem společnosti, jež jim ukradla otce a matku, jež jim vzala domov

a teplo rodinné. Lze si mysliti větší tragedii, než je tato? Včera ještě sedělo to dítě na klíně starostlivého otce, bylo laskáno milující matkou, radovalo se s jinými dětmi. A dnes v houfu pobíhá ulicemi moskevskými a ulicemi jiných měst. Snad napřed plakalo, ale po krátké době mu vyschly i slzy. A ono se jen směje, ale ten smích jest hrozný a není snad možným větší odsouzení, než jakým je ten smích. Revoluce bolševická vydala již mnoho podivuhodných květů ve veliké hojnosti. Tyto tlupy dětí jsou též těmi květy na stromě komunismu. A nejsou nikterak ukouzlující svou bělobou ani svou vůní. Jakoby se z nich sypal pel, který má vlastnost vše rozežírati. 70.000 jest nás, zpíval kdysi Bezruč. Bylo by třeba mohutnějšího hlasu, aby vypověděl celou tu zoufalost 480.000 dětí bez otců a bez matek a bez tepla krbu rodinného. 480.000 dětí žaluje a neslyší-li jejich obžaloby společnost, zabraná starostmi o falešné ideologie, slyší ji jistě Ten, jehož jest pomsta.

Z činnosti katolíků anglických. Činnost anglických katolíků zasluhuje opravdu uznání. Vyjímáme několik dat, sdělených známým konvertitou P. Ronaldem Knoxem při posledním shromáždění »Catholic Evidence Guild«. V roce 1925 bylo konáno pod širým nebem 4635 přednášek, tedy o 1000 více než v roce předešlém. Celkem 40 až 50 řečníků mluvilo týdně. — Nedělní shromáždění v Hyde Parku trvávala od 11 hodin ráno do 10 hodin večer. Bylo zřízeno devět nových kazatelen, t. j. nových stanovišť, s nichž se mluvilo ke shromážděným. — Do mnohých měst byli posíláni řečníci, kde se dosud nezačalo. V Hyde Parku bylo konáno též několik duchovních cvičení. Kázání na Velký pátek byla zvláště hojně navštěvena. Mimo to byly pořádány pro nekatolíky čtyři náboženské kursy. Výsledkem byly četné konverse. Jednou měsíčně se konají v chrámu Sv. Anny na Archard Street v Londýně noční adorace. Poněvadž nával mužů a žen je tak veliký, že nemohou všichni adarovati, budou napříště konány noční adorace každý týden. Cílem těch adorací jest odprošovati Boha za nesčetné urážky, vzniklé z nesvědění dne Páně. Ženy adorují jen do 11. hod. večerní. Od 11 do 12 hodin je tak zvaná »Svatá hodina« a pak do 1/25. hod. koná každý svou vlastní pobožnost. O půl 5. hodině slaví se mše sv., při níž přistoupí adorující ke sv. přijímání. V čele všech akcí katolíků anglických stojí oblíbený a inteligentní kardinál Bourne, který jest všude, kde se jedná o čest a slávu Boží a spásu duší.

J. K.

Vysvěcení šesti čínských biskupů. Před sedmi lety 28. října byl vysvěcen ve Varšavě na biskupa apoštolský nuncius Achille Ratti. 28. října 1926 světil v Římě, bývalý nuncius v Polsku, J. Sv. Pius XI., na biskupy šest čínských kněží. Byl to vznešený okamžik, když šest kněží z dávného východu dostávalo svěcení z rukou samého papeže, který jako pravý otec pečuje, aby úroda duší na celém světě byla co největší, a aby žně byly opravdu krásné bohatými a plnými kiasy. Těmito city byla prodchnuta řeč, kterou papež proslavil k novým biskupům. Chvěla se otcovskou láskou a apoštolským zanícením. Zdravil nové pastýře, kteří budou šířiti slávu jména Božího mezi lidem, který dosud z největší části není členem velké rodiny křesťanské. A přál jim, aby každý jejich krok byl požehnáním zemi a každé jejich slovo

bylo zvěstováním a připravováním radostné budoucnosti. Těchto šest biskupů nejsou prvními biskupy čínského původu. Prvním byl Řehoř Lo, který ve XIII. století byl obrácen františkánskými misionáři, pak posvěcen na kněze a konečně na biskupa. Od té doby nebylo čínského biskupa, až Pius XI. se rozhodl k činu, který svědčí, že církev jest katolická pro všechny národy a že chce, aby všude byla spravována hierarchií, pocházející ze samého lidu. Církev jest mezinárodní a neuznává žádných výsad pro určité národy. Národ, který dal mučedníky a vyznavače, který jich dal mnoho, jest hoden mít biskupy ze své krve. A jistě svěcení, které udělil Sv. Otec prostým šesti kněžím, bude pro církev v Číně a na východě vůbec požehnáním a jest začátkem nové slávy a nového rozmachu.

Víra nebrání vědecké činnosti. Vědecký svět vzpomíná stého výročí slavného lékaře francouzského Laeneca. Jaký byl duchovní názor tohoto učenice, svědčí meditace, které sebral a ve svém díle uchoval dr. Bon. Laenec píše v jedné z nich takto: »Když, leže na smrtelné posteli, člověk vidí blížiti se okamžik, jenž ho ponoří do propasti věčnosti, když všechny předměty, které miloval, se vzdalují a odpoutávají, tehdy poznává nicotu pozemskou. Myšlenka hrozná a srdcervoucí pro bezbožného, když vidí, jak se blíží budoucnost, na niž nepomýšlel, a pro niž neskýtá již nic minulost. Jak jest rozdílnou ta chvíle pro křesťana, jehož osvícuje živá víra, jemný čistý život, nebo očištěný pokáním, dovoluje oddati se milosrdenství Boha. Přes tu tak přirozenou hrůzu smrti, již sdílel i sám Ježíš, může ještě pohlížeti jako na nejkrásnější ze dnů na onen den, v němž vymění život smrtelný, plný utrpení, za odpočinek nebeský, život plný bolesti, nemocí, útrap za korunu nesmrtelnou, za mír, kterého nic nezničí. A usíná v té utěšující jistotě, že jeho štěstí nebude mít konce, víta in praemio.« — A v jiné, rovněž krásné meditaci Laenec píše: »Takový byl slav světa, když Ježíš Kristus přišel rozptýliti temnoty, v nichž byl pohřben, když přišel dáti — ne již jen lidu vyvolenému a obdařenému výsadami, nýbrž všem národům — poznání pravého Boha, a to vznešené náboženství, jehož toliko nástinem a předobrazem byl Starý zákon. Místo nedokonalých obětí, obřadů a zvyklostí zákona, jichž mnoho se zdálo jhem a ustavičným a trvalým pokáním, jež Bůh

chtěl uložití svému lidu, spíše než formou kultu a úcty, Ježíš Kristus ustanovil zákon milosti, klánění v duchu, v pravdě a obět beránka bez poskvrny. Vznešená morálka, jejíž čistota byla až dosud na zemi neznáma, vymezila správné, co jest spravedlivé, a co nespravedlivé. Zločin, který byl dosud zakázán jako čin, byl zakázán i v myšlence. Za věrnost byla slíbena neslýchaná věčná odměna převyšující všechny touhy lidského srdce. Tresty veliké byly předpověděny vinníkům. Nesčetné zázraky byly zárukou slibů a Bohočlověk je sám zpečetil svou vlastní krví, veritas in promisso.« Takové byly myšlenky toho velikého učenice a nikterak mu nevadily, aby se stal slavným autorem nesmrtelného »Traité de l'Auscultation«.

Katolické školy ve Spojených státech. Práce, kterou vykonali a stále konají američtí katolíci pro katolickou školu všech typů, zasluhuje úplného našeho uznání a naší chvály. Neboť všechny ty školy si musí katolíci sami vydržovati a na všechny učitele platiti, čímž stát ušetří ročně na 100 milionů dolarů. Katolických universit mají v Americe 22. V r. 1920 bylo tam 8706 škol, na nichž učilo 54.265 profesorů a učitelů, z nichž 48.000 řeholníků a ostatní laici. Na universitách a kolejích vyučuje 1953 sil laických, na středních školách 2989. R. 1925 bylo ve Spoj. státech 7000 obecných katol. škol, jež navštěvovalo 2 mil. dětí, učitelů jest na nich 53.000, mezi nimiž 3000 laiků. Pro další 2 mil. dětí školy ještě scházejí. Za posledních 25 let vzrostl počet obecných škol o 50% a počet žáků o 200%. Ale daleko větší byl v téže době vzrůst středních škol. Kdežto r. 1900 jich bylo 1552 i s koleji dohromady, jest dnes 121 kolejí s 61.000 žáky a 5000 učiteli, 2000 středních škol (t. zv. high schools) se 180.000 žáky a 11.500 učiteli. V posledních 10 letech je pozorovati vzrůst 115%. Katolíci mají 164 kněžských seminářů se 1924 profesory a 13.000 kandidáty. Učitelských ústavů mají 75 s 11.000 posluchači a 1062 profesory. Na katolických universitách bylo v posledním roce zapísáno 21.000 posluchačů. Při tomto velkém počtu uvážíme snadno, jak velkou jest obětavost amerických katolíků, a jak velká jest jejich láska. A nemůžeme se při tom ani diviti, že rok co rok katolicismus roste. Průměrně poslední leta konvertuje ve Spojených státech přes 100.000 lidí.

ZAJÍMAVOSTI.

Proč čeští stavové, většinou protestantští, volili za krále Ferdinanda I.? Uplynulo 400 let od té chvíle, kdy čeští stavové zvolili si králem českým katolíka Ferdinanda I. z rodu Habsburského. Tato volba se stala národu v budoucnosti osudnou, neboť plná čtyři století ji byl český národ zbaven samostatnosti. Český národ byl v XVI. století z velké části husitským a přece odevzdal stavové svůj hlas panovníku katolickému. Prof. Pekař, jeden z nejlepších našich historiků (viz »Lid. Nov.« z 24. IX.), má za to, že právě čeští husité v zájmu svého náboženství byli pro mocného krále katolického; svět jakoby se obrátil na ruby! V nejmocnějším po Praze městě soustátí českého, ve slezské Vratislavi, téže německé Vratislavi, která za jistho z Poděbrad stála nejfanatičtěji proti českým

kacířům, utvořily se v posledních letech před rokem 1526 poměry asi jako v Praze či spíše v Táboře nebo Písku před sto lety; mniši z klášterů byli vyhnáni, statky jejich zabrány, klenoty kostelní konfiskovány, zakázáno ctíti obrazy, konati mše za mrtvé, procesí se svátostí oltářní atd. To vše bylo od několika let cílem luterství, v němž celý německý sever instinktivně spatřoval výraz německo-národního osvobození a probuzení; celé Slezsko, pokud bylo německé, bylo již luteránské a do německých krajů v českém pohraničí a do německých měst na Moravě, ba do Rakous a do německých měst v Uhrách dralo se nové náboženství proudem živelným. Počali mu podléhati i mnozí Čechové — a pochopíme proč. Ale sotvaže směr luterský v kališnickém kněžstvu pražském

a mezi konšely zdál se nabývat převahy, vzbouřil se pražský lid (v srpnu 1524) a v nekrvavém převratu vypuzení z města kněží a konšelů luterství přející a vítězná strana Paškova vydala přímo drakonické nálezy proti »rotě pikartské« (to padalo nejen na luterány, ale i na čes. bratry!), posměšné písně v hlavním městě i na venkově šířily nenávist k cizí nauce a papež Kliment VII. poslal skrze legáta svého pochvalné psaní Pražanům... To byla nová orientace husitské Prahy, více, jak se zdá, v lidu, než v inteligenci kotvící, projev toho husitství, jež se považovalo (a jež vskutku bylo) za dobře katolické a nenávidělo novotné kacířství, zbavující kališníky víry od předků zděděné. Že momenty nechuti národnosti proti německé víře spolupůsobily, o tom nemůže býti pochybnosti. Obava před hrozcím útokem luterství vedla české husity k urychlenému jednání o jednotu a srovnání víry s katolíky. K tomu došlo (nikoli bez odporu jisté menšiny) na českém sněmu v únoru a dubnu 1525 za slavnostního *Te Deum laudamus*, při doprovodu všech zvonů pražských. A v květnu 1525 vypravila se do Budína ke králi Ludvíkovi a kardinálu legátovi velká deputace všech tří stavů českých a duchovenstva kališnického, kterou vedl vnuk Jiřího z Poděbrad, kníže minsterberský, aby srovnání české u víře mezi katolíky a husity předložila ke schválení a potvrzení. V deputaci byla řada předních Čechů obojí strany, kteří o půl druhého leta později volili v kapli svatováclavské za krále Ferdinanda.

Slavnosti ku počtě Cervantesa. Ve Španělsku byly již zahájeny velké slavnosti ku počtě Cervantesa, nesmrtelného autora »Don Quichota«. V Seville byl postaven spisovateli nádherný pomník, vlastně sousoší, v jehož středu jest na vysokém podstavci Cervantes. Kolem jsou sochy, představující hlavní postavy, které autor vytvořil ve svém díle. Nade vším dominuje Don Quichote s kopím v ruce a po jeho boku jeho věrný sluha Sancho Pança. U příležitosti výročí narození Miguela Cervantesa, autora »Dona Quichota«, byla po prvé konána v celém Španělsku »slavnost knihy«. Kniha kupci snížili v těchto dnech podstatně ceny knih a různé oficiální publikace byly rozdávány zdarma. Četné kulturní společnosti rozdaly mezi své členy statisíce knih. Na universitách a školách konány byly přednášky o důležitosti knihy a významu způsobu četby.

Světová výroba radia a výroba v Čsl. republice. Výmluvným důkazem stále vzrůstající poptávky po radii je stoupaní cen na americkém radiovém trhu. Ještě v roce 1902 stál 1 mg radiového prvku 2 dolary, kdežto nyní stojí průměrně 120 dolarů. Z celkové světové výroby radia, která se páchí až dosud asi na 204 g, připadá na republiku Československou značný podíl. Z radiových rud, vyskytujících se v Evropě, mají význam dva druhy, smolínec a autunit. V Čechách jsou bohatá ložiska smolince, jenž slouží k výrobě radia, jehož bylo od roku 1909 do r. 1922 vyrobeno z jáchymovského smolince okrouhle 24 gramy, čili 12 proc. celkového množství, dosud na celém světě vyrobeného. Největší množství bylo vyrobeno po převzetí dolů československou vládou, a to: v roce 1920 gramů 2,2, v ceně okrouhle 22 mil. Kč, v r. 1921 gramů 3,2, v ceně 32 milióny Kč, v r. 1922 2,2 gr. v ceně 11

miliónů Kč. Již počátkem 16. století byly jáchymovské doly známy jakožto stříbrné doly a vytěžilo se z nich od r. 1517 do 1900 stříbra v množství 5544 q. Od r. 1775 do r. 1851 bylo vytěženo 18.242 metr. centů kobaltu; vedle všmutu, olova a arsenu bylo dále v r. 1853 až 1913 vytěženo 1505 q uranových rud, z nichž se vyrábějí uranové barvy, používané v keramice a sklářství. Jáchymovský revír hornický dělí se na čtyři okrsky, jež patří československému státu; poslední okrsek v jižní části města Jáchymova byl zakoupen čsl. vládou v roce 1922. Vzhledem k rozšíření těžby do bývalých dolů Sylva-Taroucy lze očekávat v blízké budoucnosti zvětšení dosavadní výroby radia.

Strom—lidojed. Asi před třemi lety prošla světovým tiskem zpráva, že němečtí, američtí a angličtí badatelé objevili na Madagaskaru strom, který pohlcuje velká zvířata a též lidi. Zeměpisec dr. Salomon Osborne procestoval celý ostrov a ač sám takového stromu nespatriil, dověděl se od několika misionářů tam působících, že na Madagaskaru takový přírodní div skutečně existuje, avšak i misionáři tuto zprávu šířili pouze legendárně. Dr. Osborne však soudil, že takový strom existovati může, neboť také v Londýně v Horticultural Hallu je tropická rostlina, která pohlcuje myši. Zároveň se dr. Osborne odvolává na dopis lékaře dra Friedlovského od botanika Lieckea, v němž Liecke píše, že takový strom skutečně viděl a to při orgii domorodců, kteří mu obětovali lidský život. Domorodci na Madagaskaru považují strom za božství a pečují o jeho nasycení. Kmen tohoto stromu je podle popisu botanika Lieckea podoben obrovské šišce smrkové a asi čtyři nebo pět obrovských listů, jež mají v délce asi čtyři metry, sahá od vrcholku až na zem. Každý z těchto listů je asi 30 centimetrů silný a plný velkých špičatých trnů. Nahoře na vrcholku je několik kalichovitých květů, z nichž stále kape silně aromatická, až omamující tekutina. Liecke ve svém dopise píše, že domorodci při zmíněné orgii donutili ženu, aby vyšplhala se na strom a napila se omamující šťávy z některého kalichovitého květu. Sotva že se však žena jednoho květu toho stromu dotkla, zvedly se všechny listy vzhůru a ženu do sebe sevřely. Takto sevřena zůstala čtrnáct dní a když botanik Liecke po té době šel zase kolem stromu, spatřil z objetí listů už jen holou lebku, zbytek to jejich příšerné lahůdky. Nyní zjistil vůdce anglicko-americké badatelské výpravy plukov. Joung, jenž se právě vrátil z Madagaskaru, že tento popis stromu sice v podrobnostech není, ale v podstatě je správný, neboť strom skutečně se »žíví« hlavně masem zvířecím a reprezentuje dosud neznámý, až gigantický druh rostlin polykajících hmyz. Plukovník Joung uvolil se v nejbližší době přednášet o takových stromech v botanické zahradě v Londýně.

Největší tunel na zemi. Tunel montblancský bude nejdelším tunelem na zemi a bude spojovali Francii s Itálií, západní a východní Evropu. Tunel bude znamenitým výtvozem technického umění a bude mít pro mezinárodní styky velký význam. Plán na tunel vznikl již před sedmnácti lety a kdyby nebylo bývalo války, snad by již byl ukončen. Takto potrvá hodně dlouho, než jím projede první vlak. Hlavní tunel začne ve výši 1100 metrů poblíž Chamonixu a skončí mezi Aostou a Courmoyeurem na půdě italské. Podobně jako tunel

simplonský, bude i tento tunel stavěn ve dvou oddělených částech a po obou stranách hory bude po šesti menších tunelech, určený příjezdu a odjezdu. Hlavní práce jsou rozpočteny na čtyři roky, což je pro tak velký podnik doba poměrně malá. Náklad na tento tunel byl před deseti lety vypočítán asi na 150 až 200 milionů franků, dnes na stavbu nestačí ani jedna miliarda franků. Zeměpisných překážek nebude mnoho. Nejvýznačnější z alpských tunelů, tunel simplonský, je dlouhý 19.729 m, gottardský 14.912 metrů, löschbergský 14.536, montcenniský 12.200 metrů a arlberský 10.250 metrů. Tunely byly známy mnohem dříve, než se obyčejně soudí; krátké tunely, jež neprocházely ovšem vůbec horou, měli již i staří Egypťané.

Zeměpisné znalosti středověku. Středověký mnich Kosmas, který také svými kronikami zasáhl do českých dějin, studoval také horlivě svaté Otce. Ač trpěl, jak sám vypravuje, »jistým suchem očí a žaludku«, sepsal proti smělcům, kteří již tehdy chtěli znáti »protinožce«, obranný spis. »Topographia Christiania« nebo »Křesťanský názor o světě«, kdež v období s israelským svatostánkem vybadal, že svět je plochým rovnoběžníkem, jehož délka, měřená od východu k západu, jest dvakrát větší než šířka, měřená od severu k jihu. Uprostřed jest prý země námi obydlená, která obklopena jest oceánem a tento opět jest obklopen jinou zemí, ve které žili lidé před potopou světa a ze které Noe vstoupil do archy. Na severu světa jest vysoká kuželovitá hora, kolem níž se slunce a měsíc ustavičně otáčejí. Když slunce jest skryto za horou, jest noc, je-li na naší straně hory, jest den. Na březích vnější země jest upevněno nebe. Skládá se ze čtyř vysokých zdí, vystupujících do veliké výše a pak se dotýkajících klenuté střechy, čímž se tvoří obrovská budova, jejíž podlahou je náš svět. Tato budova dělí se ve dvě poschodí oblohou, která jest umístěna mezi zemí a nebeskou bání. Velký oceán leží na straně oblohy vzdálené od země. Ten jest tím, co označujeme »vodami«, které jsou nad oblohou. Místo od těchto vod k bání nebeské jest určeno pro blažené, místo od oblohy k naší zemi andělům jako služebným duchům. — Ačkoliv XIV. století úplným obeplutím zeměkoule Kolumbem a Magellansem tuto »moudrou učinnost« zvrátilo, upálen byl přes to r. 1397 astrolog Cecco d'Ascoli, jenž zastával se existence našich protinožců. Na zdi hřbitova Campo-Santo v Pise v Itálii nakreslil ho fantastický malíř, jak úpí v plamenech pekelných.

Z památností Staré Prahy. V Chotkově ulici od konce mostu Legii, vedoucí k úpatí Petřína, v domě »U krále Otakara II.« čp. 419-7 n. na Malostranské čtvrti, bydlil od r. 1845 do 1883 slavný geolog Jáchym Barrande. Byl to zbožný muž, který v neděli i svátky býval přítomen službám Božím ve chrámu Páně sv. Mikuláše na Malé Straně až do vysokého svého věku 84 let. Zemřel r. 1883. Jeho veškeré sbírky z vápencových vrstev skalních podél Vltavy od Chuchle až k Berounu jsou zachovány v Českém národním museu. Překvapují svou velkolepostí. Barrande byl odpůrcem darwinistů, mezi něž náležel mladší geolog český Jan Krejčí, který má pamětní desku na úpatí vyšehradské skály na Rašínově nábřeží. Posléze geolog prof. Krejčí došel k poznatkům Barrandeovým a přiznal se k tomu. Barrande byl rodem Francouz a za re-

voluce r. 1830 unikl jako dvořan hr. Chamborda do Čech, kde se v Praze usadil a zanášel se kamenoznačstvím i útvarů v něm zachovalých. Na úpatí »hory Napoleona I.« u Chuchle má Barrande pamětní desku od r. 1886. — O svých sbírkách ve své závěti ustanovil: »Z české země pocházejí a české zemi náležejí.« Chotkova ulice má název po Karlu Chotkově z Chotkova a Vojnína (žil v letech 1783—1868), který jako nejvyšší purkrabí v Čechách byl zasloužilým o povznesení a zvelebení Prahy, jako málokdo z tehdejší doby. jk.

Slavný spisovatel. Před 20 lety zemřel P. Dresser, lidový básník americký. Ve svém státě Indiana byl takovým populárním básníkem, kterého si konečně zamilovala celá Amerika. Jeho nejkrásnější píseň »On the banks of the Wabash far away — Daleko na březích wabashských« — se stala národní hymnou ve státě Indiany. V mužném věku se vydal básník do New Yorku, kde se stal svými písněmi velice slavným. Ale zemřel v bídě, ježto moderní písně vytlačily poněkud krásné písně lidové. Nyní si na ně opět vzpomínají; písně Dresserovy byly vydány v nádherném vydání a umělci, jehož tělo bylo přeneseno z Chicaga do Indiany, byl vybudován krásný pomník. P. Dresser byl hluboce věřící katolík. Když měl bohatství, rozdával každého dne chudíně, nestaraje se nikterak, co si sám počne, až peníze odplavou. Za i když již měl bídu a někdy dostal nějaký dárek, nikdy nezapomněl na žebráky. Ještě několik dní před svou smrtí daroval poslední svůj niklák faráři, aby měly chudé nemocné děti ve farnosti na mléko. Více dáti nemohl, neboť více neměl. A při jeho pohřbu chudí mu odplatili jeho dobrotu tím, že ho ve velikém počtu doprovodili ke hrobu.

Nová úprava školních tax na středních školách. Vládním nařízením zavádí se na středních školách jednotné školné 200 Kč pololetně. Řádní žáci mohou býti osvobozeni od poloviny nebo od celého školného, když prospívají ve škole, když sami, ani jejich zákonní živitelé nejsou s to, aby platili školné bez zkrácení výživy, nutné pro ně a jejich rodinu. Privatisté a hospitanti platí bezpodmínečně školné. Za přijímací zkoušky do vyšší třídy se platí taxa 50 Kč, za mimořádnou zkoušku učiva jedné nebo několika tříd 200 Kč za celoroční zkoušku privatistů 300 Kč, za zkoušku dospělosti platí řádný žák 100 Kč, privatista neb externista 200 Kč. Zcela chudí žáci mohou býti od maturitní taxy osvobozeni. Ostatní taxy jsou odstupňovány od 30—150 Kč. Současně se upravují také slevy poplatků těch studovaných nebo podporovaných (na příklad na Slovensku), povolují se slevy od 1, 2, 3 čtvrtin, ve výjimečných případech od celého internačního poplatku.

Ruských vystěhovalců jest mimo vlast 1.600.000 jak sděluje úřadu práce Albert Thomas. Z těch přes 100.000 zůstává stále bez zaměstnání. Samotné selky pro ruské uprchlíky při Mezinárodním úřadu práce se podařilo od 1. ledna 1925 umístiti přes 35.000 ruských uprchlíků zejména do Francie.

Nové výzkumy v Demänovských jeskyních vzbudily těchto dnů velkou pozornost doma i v cizině. Objevem bylo nových 14 překrásných domů a dosazeno bylo 6. patra bludiště. Čekají se ještě další objevy. Demänovské slovenské jeskyně se počítají k osmému divu světa. —jl.

LITERATURA.

Modlitby za v Pánu zesnulé. Dle nových překladů sestavil dr. J. Hejčl. Věnováno památce hrdinů, padlých ve světové válce r. 1914 až 1918. Knižka tato obsahuje veškeré pobožnosti, jimiž církev katolická tak láskyplně uctívá památku zesnulých. Jsou to modlitby, provanuté úchvatnou poesii náboženskou, plné blaživé útěchy a nezdolné naděje. Cena úhledné knižky jest pouze 5 Kč, poštou 6 Kč. Objednávky vyřizuje Administrace »Dědictví svatojanského« v Praze IV. Vikářská ul. č. 35.

Český sborník františkánský. (Svatý František z Assisi a Čechové.) Sborník uspořádal Antonín Šorm. Nákladem Československé akc. tiskárny v Praze 1926, str. 166 se 39 obrazy. Cena 20 Kč. — Náš neúnavný kulturní historik Antonín Šorm, jemuž Lidová Akademie světila redakci tohoto sborníku, osvědčil tu znovu své sborníkářské umění, s dostatek známé z dřívějších publikací, nejnověji z obdobného »Sborníku úcty svěťce Antonína Paduánského«. V 19 větších studiích a spoustě drobnějších článků, doprovozených 39 obrazy, sneseno je zde překvapující bohatství, ukazující nad jiné výmluvně, jakým požehnaním byl kult sv. Františka našemu národu, naší kultuře, našemu náboženskému životu. A přes všechno to látkové bohatství jednotlivých článků a statí, přes všechnu tu obsahovou mnohotvárnost a rozmanitost, cítí a uvědomuje si čtenář stále, že požehnaný vliv assiského svěťce na náš národ není tím ani zdaleka vyčerpán, že byl ještě mnohem větší, rozmanitější, obsažnější. Redakce sama v úvodní poznámce připomíná, že nebylo lze zařadit do Sborníku všechny příspěvky, že některé obory široce rozvětvené kultury františkánské jsou zastoupeny toliko jednou ukázkou. Tak hned podrobná a vyčerpávající literárně-historická studie Bitnarova o »Slunečné písní v české lyrice« zachycuje vlastně úsek vlivu sv. Františka na naši poesii. V historických člancích vyličený jsou dějiny řádu sv. Františka u nás. (P. Bonaventura Wilhelm: »Sv. František a český národ.«) V Svatochorličí vznik »Českého Assisi«, kláštera blahoslavené Anežky Přemyslovny se špitálem. Svatohor otiskuje také písemné požehnání, které psala sv. Klára blah. Anežce. Václav Oliva vypisuje nejdůležitější události z předhusitských a husitských dějin klášterů sv. Františka v zemích českých. P. Klement Minařík vypravuje o ctihodných čtrnácti mučednících pražských z řádu františkánského, ubitých 15. února 1611 při vpádu Pasovských. Vývoji třetího řádu v našich vlastech věnována je studie P. Leandra Brejchy. ThDr. a PhDr. P. Jan K. Vyskočil vykládá o Prvním studiu českých františkánů. Redaktor sborníku oceňuje vlastenectví českých františkánů a v jiném článku sebrat zajímavé drobnosti »Ze života podkrkonošských terciářů«. Ikonografii františkánské věnovány jsou statí Karla Procházky (obrázky sv. Františka Serafinského), dra Ant. Podlahy (Sv. František od K. Škréty v Bechyni), dra Jos. Nováka (Malby českého rukopisu o sv. Františkovi), prof. Ludvíka v obrazech svatých a blahoslavených z řádu sv.

Františka, a Karla Procházky (Františkánské medaile). Z ostatních příspěvků P. Jan Ev. Urban vyličuje dojmy z první návštěvy františkánského kláštera, dr. Karel Vrátný popisuje letní sídlo České koleje římské v Trevi v Umbru, v kraji sv. Františka, Karel Procházka otiskuje »Několik drobtů z lidové literatury o sv. Františku«, P. V. Kunz vzpomíná 700. jubilea jeslíček sv. Františka v Grecciu, oslaveného Lidovou Akademií jesličkovou výstavou (1923).

Alois Dostál: »Těžká volba«. (Vydala »Ludmila«, Praha-III-200. Str. 216. 8° Cena 10 Kč.) Známy autor podává zde v rázovité formě lidové povídky krásně kreslený obrázek čistého srdce zahraničního pomocníka Patáka, obětujícího pro svůj čistý ideál výnosné postavení knížecího zahradníka. V době čistého hmotářství jest to dílko značné, ba veliké ceny tendenci a nemělo by proto chybět v žádné naší knihovně studentské, ani v knihovně katolické mládeže. Knižečku možno vřele doporučit. Mal.

K výročí 200letého svatořečení sv. Aloise. P. Josef Rybák T. J. patří nesporně mezi nejlepší naše konferenciery. Řeči jeho jsou jednotné a pevně stavěny dle moderních zásad homiletických a prozrazují nejen hlubokou erudici dogmaticko-filosofickou ale i obratnost stylistickou, nad to pak prohrátý jsou kouzlem srdečné intimity a vroucí upřímnosti. Slovo toto platí zvláště o jeho nové knize »Za pravdou a krásou«, věnovanou patronu mládeže, sv. Aloisi. Autor koncipoval své dílo jako triduum duchovních cvičení o 14 úvahách, v nichž představuje svěťce způsobem zvláště praktickým, nabádaje tak katolickou mládež účinněji k úvaze, modlitbě a sebezáporu. Na konci každé úvahy připojena případná modlitba, kterou lze vykonati buď po kázání s kazatelnou nebo před oltářem při následující pobožnosti. K památce 200. výročí svatořečení sv. Aloise práce Rybákova jest čestným tributem českým a jako takový jest opravdu vkusně vypraven, takže hodí se vždy jako pěkný dárek mládeži, buď když školu opouští nebo k sv. biřmování. — Knihu dodá každý knihkupec nebo Cyrilo-metodějské knihkupectví Gustava Francie v Praze I. — Cena Kč 7.—

Česká pedagogika. Nově vydané »Základy obecné pedagogiky« od prof. dr. Kádnera, ač jsou dílem jedinečným u nás a systematicky učeným, přehledným, mají své nedostatky. Nebudeme tu prozatím zacházeti do podrobností. Vyzdvihujeme tu jen jedinou věc, která je u prof. dr. Kádnera snadno a rychle vyřešena. Konfesiční a mezikonfes. výchova a výuka nábož. prý do školy nepatří. V tom s autorem souhlasiti nemůžeme. Žádná morálka (obč. nauka, zeměpis, dějepis, filosofie, pedagogika a sociologie teprv ne) nedovedla lidstvu poskytnouti lepších norem život. a odpověděti i na otázky, přesahující smyslové poznání, může jediné náboženství, jež tu trvá tisíc let a jež v křesťanství našlo své vyvrcholení. Náš pokrok stůně a tedy i naši pedagogové měli by se více starati opravdu o to, aby věc důkladně poznali, nežli co zavrhnou.

? ?

HÁDANKY

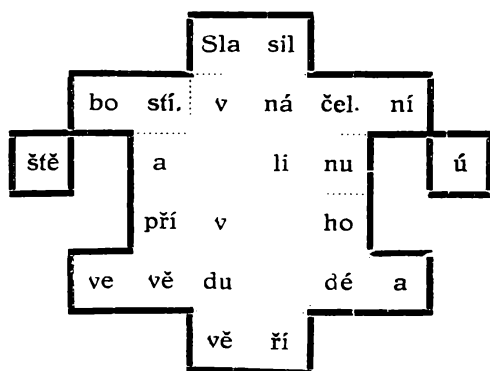
? ?

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z 1. čísla: Americká křížovka: 2. kyz. 3. karas. 4. Soliman. 5. lei Hus. 6. ve, lampa, Ob. 7. váza, Oreb. 8. Leonardo da Vinci. B) ne. D) Ivan. E) se, za. F) kal, dva. H) Miriam, o. I) maz, pod. J) Sahara. K) nu, ve. L) sobi. N) Sc. — Rebus: Kolem Baku jsou prameny naftové. — Záměnka (od K. Tomíčka): Uhři, uhlí. — Rebusy: 1. Předsevzeří. 2. Zavírat dveře. 3. Vojenská služba. 4. Přednostá stanice — Lišfotka čís. jasan, salaš, safan, čakan, tak, sál. — Koníček: Skřivan, i když písne zpívá podle cizích zpěvůnek, nikdy přece netajívá, že jest rodem skřivánek. A tak ty též, synu, i když všem bys mluvám rozuměl, nezapomeň při tom nikdy, kým tě Tvůrce míti chtěl. B. Jablonský. — Rebus: Švec přinesl z města kůži; Ota z ní krájel podpatky. — Rebusy: 1. Malá Rus. 2. Polka. 3. Poprad. — Rodovka: Šibenik, šibenice, — Rebus: Šetři krtečka. — Záměny: 1. Nába, Rába... 2. Sáva, Jáva... — Rebus: Předkové. — Král. procházka: Být mužem, to je také majestát, tak veliký zajisté jak králem být; Bůh stvořil muže, krále lidé však, a dílo Boží větší lidského. Jul. Zeyer. — Rebusy: 1. Horažďovice. 2. Moravská Ostrava. — Koníček s 2 tahy krále: V kovárně je živo z rána do večera, hřímavě tam duní kladiv rána stěrá. Kovář je muž statečný, chlapík jak se sluší — ocel rukou láme, pěstí kámen kluší; jeho perlík jako hrom v kovadlinu buší — pod rukou mu dílo jiskří, kouří, syčí — a mrak sazí tváře na černo mu líčí. Báseň od Sv. Čecha. Vepsal Fuk. — Rebus: Četnická stanice. — Rozluštění jsme vůbec neobdrželi. — P. prof. J. Č.: Díky jménem administrace. — F. Přerovskému a S. Bojanovskému: Rebusy bylo třeba pozměnit, neboť písmeno uvníř jiného písmene vyžaduje obtížného vypilování litery.

Koníček.

J. Michálek.

Rodovka.

M. Winfer, Příbram.

Bez něho se člověk neobejde.
z ní nic člověku nezvejde,
ono do měřicví přejde.

Rebus.

Pokorný.

Hlava Smysl
Hlava Smysl
Hlava Smysl

Královská procházka.

Jed	na	a	ví	hor	ský.
sta	ú	míř	ce	Zá	K.
a	dvě	pra	v	nu	je
ce	ru	mlu	cu	vě	F.
vý	ba	j,	tož	plán.	M.
dal	vou	n;	bys	ho	je
to	bě	Pá	pl	ní	la

Dělenka.

Bojanovskému odplácí pořadatel.

První: Že jsem měkká hláska, to ví každé dítě.
Druhá: To já lepší věc jsem: ze mne robí nitě.
Třetí: A já jako první jsem jen prostá hláska.
Druhá s třetí: My dáváme spolu dívčí jméno známé.
Všechny: Co jsme dohromady? Zbytečná otázka.
Jenom se podívej — snadné jméno máme.

vá

100
200
300

Rebus.

E. Urban.

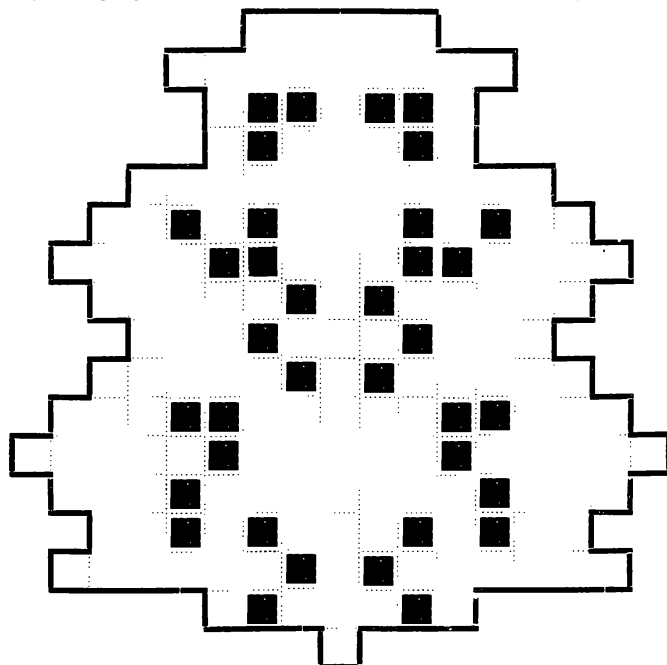
i j i i
i i i i
i i i i
i i i i
i i i i

Americká křížovka (literární).

Bojanovský St., Brno.

A B C D E F G H CH I J K L M N O P

1. Český spisovatel. 2. Český spisovatel. 4. Šelma. 5. Český spisovatel. 6. Hlas osla, hřích působí mnoho, zájmeno osobní. 7. Město na Moravě, úhoř (něm.), římský bůžek. 8. Šaf, řecký básník. 9. Město na Tise. částí vozu, dvojice. 10. Látka, klenotnická váha. 11. Rostlina, muž. jm, otravná látka. 12. Spis Němcové, nechťej (lat. , africké město. 13. Příslovce, město v Itálii, šelma. 14. Řecká skupina. samohl, zájm. vztažné. 15. Spisovatelé čeští. 16. Ústroj B) Masť. C) Ledy (obr.), jugoslávská řeka. D) Český hudební skladatel. E) Peníz. F) Řeka, řeka (obr.), rostlina. G) Vejce (něm.), část dne. H) Egyptský bůh (I=a), chátka, žen. jm. CH) Český spisovatel. I) Předl. (obr.), uchopil, p. ital. členu mn. J) Značka kovu (obr.), české město. K) Posel, báseň, švýc. řeka. L) Řeka v Asii. M) Shakespearova tragédie. N Člen národa, trojský hrdina (I=a). O) Zázrak.

Čísanka.

K. Břicháček, Vys Mýto.

7238 jí se tráva seče,
683 jak voda uteče;
72184 Turků kniha svatá,
2742 má je každá chata;
421372 stát je na severu,
183 korýš na mou věru;
723 na zahradách zpívá,
423 každý člověk mívá;
1238 na kvítkách se třpytí,
72678 myšku mnohou chytí;
78183 ve vodičce pluje,
845678 mnohá dívka sluje;
127 je za každým rokem,
12345678 deště je prorokem.

Rebus

Fr. Přerovský.

hu
Bo

Rebus.

S. Bojanovský, Brno.

N
↑
a uoq H

Koníček.

V. Častenský.

jích	jí	v	ter	nu	o	du
ty	sky	mí	kaž	ská	lo	spa
lu	mo	vla	krá	vlád	lých	mé
se	st,	dá	Zem	rech:	jed	sek stá
půl,	vý	ňad	Dvé	nek:	mo	na,
bes	po	kev:	s	má	il	Fr.
ši	kaž	ne	V. Č.	lé	dru	je
šla	Cír	ny	dá	há	srd	Su ca

Doplňovačka s tajenkou.

Pokorný + Kúr.

V	×	×	×
k	×	×	×
k	×	×	×
R	×	×	×
k	×	×	×
K	×	×	×
Š	×	×	×

Ruské příjmení a srbské k tomu;
skladiště a část je domu;
nerost jest a mnoho odrůd mívá;
při závodech vítězem vždy bývá;
toho užívají selky - napovím Ti: je to hrnec velký;
město jest to malé na Moravě —
poslanec — a máš to všechno hravě.

Dělenka.

V. Častenský.

První kmene mocného je člen,
druhá velmi potřebná zas všem;
celek místo památné jest
na Moravě,
kde své vojsko vedl Francouz
jeden k slávě.

JITRO

O B S A H

ROČNÍK
VIII.

Ctih. Kateřina Emmerichová: Narození Ježíše Krista. — F. Lomnický-Podbrdský: Vánoce. — José Severiano de Pesende: Narození Kristovo. — Bůh-Děťátko. — Halfar: Adventní večer. — Karel Jilský: U jeslíček. — V. Kameník: Vánoční nálada. — Prof. B. Tittl: Rozbor Raisových „Zapadlých vlastenců“. — Jarmila Osecká: Kouzlo podzimu. — Josef Zeman: Náboženské vyznání v Číně. — I. S. Bořita O. P.: Vezmi a čti. — R. V. Podhorský: Jednoho dne. — A. Vitovský: Doba zahřívky vonná. — Stanislav R. Hanáček: Nešťastná „káča“. — E. H. Libovický: Smůla. — Rozhledy.

ČÍSLO
4.

V P R A Z E V P R O S I N C I 1 9 2 6.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
K A T O L I C K Ý C H

Ročník VIII.

V Praze, v prosinci 1926.

Číslo 4.

Ctih. Kateřina Emmerichová:

Narození Ježíše Krista.

Lesk kolem přesvaté Panny, jak jsem viděla, stále jasněji a jasněji se rozhořival a pohlcoval světlo lampy, které rozžal Josef. S pasem rozepjatým, s volnými, široce kolem sebe rozhozenými šaty, obličejem obráceným k východu, tak klečela na koberci.

O dvanácté hodině noční přišla, modlíc se, do vytržení. Viděla jsem Ji od země pozdvihu, takže se nedotýkala půdy. Ruce zkřížila na prsou. Jas kolem Ní se prudce rozplápolal, všecko, všecinko, i věci neživé, byly jako proluty živou radostí, kamení stropu, stěn a půdy Jeskyně jakoby oživovalo v tom světle. Náhle však strop sluje zmizel mým očím: nad Marií až do nejvyšších nebes se rozlil proud světla, hoře jsem prudčím a prudčím.

V tomto proudu světla bylo zázračné hnutí Glorií, jež pronikající se a blížíce se, jevily se zřejměji Kůry nebeských Duchů. Přesvatá Panna však u vytržení pozdvižena, hledíc teď na zem, klaněla se svému B o h u, jehož matkou se stala, a jenž jako n o v o r o z e n é s l a b o u č k é D í t ě ležel před Ní na zemi.

Náš Spasitel, jak jsem viděla, ležel na koberci před koleny přesvaté Panny, jsa zářícím, malounkým Děťátkem, jež Svým světlem všecken okolní lesk převyšovalo. Zdálo se mi, jakoby bylo maloučké a jakoby před mýma očima rostlo. To vše bylo však jen hnutí tak oslepujícího jasu, že mně nelze určitě říci, jak jsem to viděla.

Přesvatá Panna byla ještě nějakou dobu v takovém vytržení, i viděla jsem, jak položila plenu přes Dítě, ale ještě se Ho nedotkla, ani Ho nevzala do náručí. Po značné chvíli viděla jsem Jezulátko se pohnout a slyšela jsem Je zaplakati, tu bylo, jakoby Maria se probírala z vytržení, i pozdvihla Děťátko s koberce, balíc Je do pleny, kterou přes Ně přehodila, a držíc Je na rukou, tiskla Je na prsa. Seděla nyní, a celá i s dítětem zahalila se závojem, i myslím, že Maria kojila Vykupitele. Tu viděla jsem anděly úplně v lidské podobě kolem Ní na tváři ležeti a Dítěti se klaněti.

Asi hodinu po porodu zavolala Maria svatého Josefa, jenž ještě ležel na modlitbách. Přiblíživ se k Ní, padl zbožně, radostně a pokorně na tvář, a teprve, když Maria znovu ho prosila, aby nejsvětější dar Nejvyššího Boha přitiskl z vděčné radosti na srdce, povstal, vzal Jezulátko do náručí a velebil Boha, prolévaje slzy radosti.

Přesvatá Panna zavinula pak Jezulátko. V tu chvíli nepamatuji se už zcela dobře na pleny, kterými Je ovinula, vím jen, že bylo až po pažičky zavinuto do roušky červené a potom do bílé, prsíčka pak a krček byly zahaleny ještě jinou plénkou. Maria měla s sebou jen čtyři plénky.

Tu viděla jsem pak, že Maria a Josef sedí vedle sebe na zemi s nohama podloženými. Nemluvili, ale zdálo se, že oba jsou pohrouženi v rozjímání. Před Marií na ko-

berci ležel zavinut jako malé dítě novorozený Ježíšek, krásný a zářící jako blesk. Ach, myslela jsem si, to místo zde chová Spásu celého světa a nikdo toho netuší.

Poté položili Dítě do jesliček, které byly vystlány sítinami a drobnými travinami, a přes něž byla přehozena pokrývka, na obou stranách převislá; stály nad kamenným korytem, na zemi ležícím, vpravo od vchodu, tam, kde jeskyně se dále zahýbala k poledni. Tato část jeskyně, majíc půdu stupňovitě vyhlodanou, ležela níže než místo porodu. Položivše Dítě do jesliček, postáli oba vedle nich, slzíce radostí a chválíce Boha.

Ale Josef upravil nyní lůžko a sedadlo přesvaté Panně vedle jesliček. Viděla jsem, že před narozením Ježíšovým i po něm byla všechna oblečena a zahalena v bílé šaty a závoje. Viděla jsem, že v prvních dnech u jesliček sedí, klečí, stojí a také zahalena na boku dřímá, nepozorovala jsem však, že by byla nějak nemocna nebo vysílena. Přišli-li k ní lidé, tu seděla zpříma na pokrývce šestinedělky těsněji zahalena.

V těchto obrazech Kristova narození, které jsem viděla jako historickou událost a nikoliv jako plesání oslavý církevní, neviděla jsem sice takového záblesku blaženého opojení radosti, jako to vídávám o Svaté noci, kdy tento zjev vyjadřuje vnitřní význam, přece však i dnes spatřila jsem nezvyklou radost a na četných místech až do nejzazších končin světa mimořádné hnutí v tuto půlnoční hodinu.

Viděla jsem, že srdce mnoha dobrých lidí překypují radostnou touhou, a srdce všech zlých že se zachvívají velikou úzkostí. Mnoho zvířat, jak jsem viděla, bylo zachvácenó radostným pohnutím, na nejednom místě viděla jsem květiny se povztyčovatí, byliny i keře a stromy pookřívati a vůni vydechovatí.

Viděla jsem mnoho pramenů vytrysknouti a nabíhati. Tak vytryskl v hodinu narození Kristova v jeskyni, která byla v pahorku na půlnoc od Jeskyně Jesliček, vydatný pramen, který svatý Josef druhého dne podchytil a vykopal stružku, kterou by odtékal.

Nad Betlemem bylo pochmurno, na nebi se rozlil matný narudlý přisvit; ale nad Jeskyní Jesliček a nad údolím u pohřební jeskyně Marahy, chůvy Abrahamovy, a nad údolím pastýřů visel skvoucí oblak par.

V údolí pastýřů, as půldruhé hodiny od Jeskyně narození, zdvihal se pahorek na kraji vinic, které se táhly odtud směrem ke Gaze; na tomto pahorku stály chatrče tří pastýřů, kteří byli náčelníky pastýřských rodin v okolí bydlících, jako svatí Tři králové byli náčelníky kmenů jim poddaných.

Asi ještě jednou tak daleko od Jeskyně narození stála tak zvaná »Věž pastýřů«. Bylo to vysoké jehlancovité lešení z trámů, které se týčilo na podezdívce z velikých neotesaných kamenů, na pahorku v polích mezi stromy živě se zelenajícími. Kolem věže vinuly se schody a galerie, tu a tam byla zřízena malá krytá stanoviště, ne nepodobná hlásnicím, a všechna byla ověšena rohožemi. Podobala se poněkud onomu věžovitému lešení, s něhož svatí Tři králové ve své vlasti pozorovali v noci hvězdy, a z dálky působila dojmem námořního korábu s četnými vysokými stěžni a rozpjatým plachtovím. S této věže bylo lze celou krajinu široko daleko přehlédnouti; bylo viděti Jerusalema a též Horu Pokušení v poušti Jerišké. Pastýři měli nahoře strážce, aby bděli nad pohybem stád, a aby je varovali troubením, kdyby hrozilo nebezpečí od lupičů nebo táhnoucích rot vojenských, které nahoře bylo viděti už v dálce.

Jednotlivé rodiny pastýřů bydlely po salaších, o samotě mezi zahradami a polmi, stojících v okruhu na pět hodin kolem věže. U věže bylo jejich společné shromaždiště, a také středisko těch, kteří pásli, neboť zde uschovávali si náradí a sem také si chodili pro potravu. Podél pahorku věže byly totiž postaveny chýše a stranou od nich větší kolna, rozdělená v několik komor, v nichž bydlely a pastýřům vařily ženy.

Zde u věže viděla jsem stáda dnes v noci ještě částečně pod širým nebem, ale u pahorku tří pastýřů viděla jsem stáda v košáru.

Když se Ježíš narodil, tu ti tři pastýři, jak jsem viděla, dojatí zázračnou mocí, stáli spolu před chýší, rozhlíželi se a spatřili žasnouce podivuhodný jas v těch místech, kde byla Jeskyně narození. Také mezi pastýři u vzdálenější věže viděla jsem shon a úžas, některé viděla jsem vystoupiti na věžovité lešení a pozorovati zvláštní záření nad Jeskyní narození.

Když tedy ti tři pastýři tak hleděli k nebi, viděla jsem, jak se k nim snesl světelný oblak. A co se blížil, zpozorovala jsem v

něm hnutí, proměňování a přecházení ve tvary a podoby, a slyšela jsem rostoucí, sladký, tichý a přec radostně jasný zpěv. Pastýři se s počátku alekli, ale ihned stál před nimi Anděl a oslovil je: »Nebojte se, neboť aj, zvěstuji vám radost velikou, které se dostane všemu lidu, neboť dnes narodil se vám v městě Davidově Spasitel, kterýž jest Kristus Pán. A po tomto znamení ho poznáte, že naleznete Ho, dítětem zavinutým v plénkách a položeným do jesliček.« Co jim anděl toto zvěstoval, planul les kolem něho čím dál tím jasněji, i viděla jsem teď pět nebo sedm velikých, spanilých, zářících postav andělských před pastýři, v rukou drželi dlouhý listek stuze podobný, na

němž bylo cosi psáno písmeny zvýší pěsti, i slyšela jsem je chváliti Boha a prozpěvovati: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.«

Pastýřům u věže dostalo se téhož zjevení, jen poněkud později. Rovněž tak zjevili se třetí skupině pastýřů u studně tři hodiny od Betlema východně od Věže pastýřů.

Neviděla jsem, že by pastýři se byli ihned pustili od Jeskyně narození, kamž ti tři pastýři měli dobré půl druhé hodiny, pastýři pak od věže jistě ještě jednou tak daleko; viděla jsem však, že se ihned radili, jaký dar přinesou Novorozenátku, a že co nejrychleji shledávali dárky. K jesličkám přišli teprve časně ráno.

F. Lomnický-Podbrdský:

Vánoce.

Sníh padá na cestu
a mrazem dýše země,
je Štědrý den a láskou dnes
zní les i hory téměř.

Rolničky zvoní kdes —
ted' s věže volá znění
v kostelíček na půlnoční.
A duše vejde v snění...

Hlahol se nese v kraj —
slavná nastala doba!
Aleluja! — zrodil se Pán,
jímž lidská padla zloba.

S tím slavným Gloria —
se zachvěl pak celý dol
a zplesal písní vánoční,
která udusila bol.

Štěstí přinesla Noc
ve srdce všechněch lidí,
radost plá, kvete na tvářích,
neb vánoce mír klidí.

José Severiano de Resende:

Narození Kristovo. Bůh děťátko.

Přeložil A. L. Stříž.

V jeslích betlemských v ztracené jeskyni, daleko ode všeho pohodlí a ode všeho hluku, leží čarovné děťátko, Syn Boží, stavší se synem lidským, Slovo božské a oživující, oděné v bídné tělo naše.

Kraj pln mlčení, zimní krásná noc rozjasněná měsícem, příroda tichá a hluboká sní vůkol, a v trávě údolní i v listí stromovém vládne nábožná oněmělost, v níž vše jakoby tajně šeptalo modlitby; hvězdy po-

zorné sotva mžikají, stápějice se v jasném prachu svitu měsíčního, a v dáli, v nejzazší vlně rozplývajících se hor, třpytí se již hvězda Melicharova, Kašparova a Baltazarova; město krále Davida oddychuje z hluboka, a v tábořících karavanách funění hověd a chrapot lidí harmonicky se mísí; vesměrný nábožný mír lahodně prolíná vše jako kouzelné filtrum, a kdo by v tuto blahojímavou hodinu nastražil sluch, byl by

jistě, jako pastýři, zaslechl ples andělů, čile poletujících onou oblastí, prosycenou balsámy a požehnáním.

»Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj lidem dobré vůle!«

A lidmi dobré vůle v tuto chvíli byli bez pochyby tito pastuchové s duší bezelstnou a srdcem poctivým, jimž Anděl Páně se ukázal, oznamuje jim zázrak oné noci, jemuž není rovného.

»Aj zvěstuji vám radost velikou; narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, a na znamení naleznete děťátko, zavinuté v plenkách a ležící v jeslích.«

A na oné pláni, kde stádo se bělelo, vojska nebeská v teoriích světla rozjásala se radostným alleluja, a pokorní pastýři, ztopeni v oněch jasech a harmoniích, polo spokojeni, polo bázní ztrnulí, zvolali:

»Do Betlema! Vizme novinu, jež se udála, již nám Pán zjevil!«

Jejich zrychlované kroky zarazily se před touto prostou podívanou: Maria a Josef, a dítě položené v jesle. Padše na kolena tváří na zemi, tito lidé sprostní a dobří klaněli se zkroutěně a upřímně tomu pacholátku, obklopenému zářivým nimbem, Tvůrci světa, Svatému Svatých, Synu Božímu.

Ah! přátelé moji, klanění Pastýřův! Oh! klid úsvitné noci betlémské, kdy i usebrání hmoty nabádalo k modlitbě a klanění... Maria, panenská rodička, v propasti své kořící se extase... Josef, velebně krásný ve svém vše převyšujícím štěstí ochránce a strážce nevýslovného a vznešeného... a nebe zpívající na zemi chvalozpěvy neslyšané... kdežto dnes ve městech, i když se staví betlem na betlem, i když v každém městě slaví jitřní a v každé kapli se strojí jesle, přes to přese vše oslavy tradiční nevyvolávají obrazu tajemné nábožné slavnosti veliké noci betlémské, plné pokojné slasti a tiché radosti!

V Rio de Janeiro, městě hluku a hřmotu, noc Narození Páně je hlučná a hřmotná: písně andělů jsou nahrazeny serenádami, při nichž se vriskají Děťátko Bohu alkoholické melodie; — nacpané tramwaye přetahují holoťící noční tlupy, a mše půlnoční jest jen záminkou, by se mačkal u kolébky Ježíšovy dav taký, jako onen, který ho smýkal od Herodesa k Pilátovi, a tradice, zachovatelka ritů, jest po této stránce jen bezděčnou znesvěcovatelkou tohoto blahověstného svítání něhy a lásky

Obraťme však přece oči svých k Ježíši. Obraťme k němu svých srdcí. Pouhá myšlenka jest povznešenou adorací, minuta rozjímání důstojnou poctou. Dosti na tom, víme-li, že v dítku tomto soustřeďovalo se všecko dychtění úpějících staletí, a když se zjevilo, všechen svět věděl, že Zaslíbený a Očekávaný přišel mezi nás, a všechen svět již nikdy ani na chvílku nespustil ho s mysli. Nenávisť, lhostejnost, pohrdání, zrovna tak jako láska a oddanost vesměrná, obklopovaly ho od kolébky, a jeho jméno vládne a převládá, naléhavé a nepomíjející, jeho sláva vyniká, jeho učení září, jeho církev vítězí a žije přes všecko.

On byl zaslíben v ráji po prvním pádu; Mojžíšem byl předpověděn, předznamenán zjevy antických heroův, svých předobrazů; proroci, kteří ho zvěštovali, též ho předobrazovali; v obřadech ritu israelského prosvítalo jeho jméno a tlukotala naděje o jeho příchodu; náboženstva východní i západní naň ukazovala a očekávala ho; Žalmy prochvívá jeho hlas; v Nářcích bije jeho srdce a v činech i slovech spravedlivých jeho předků tajil se skrytý plamen jeho ducha. Vergil ho opěval. Plato ho tušil, sybilly ho věstily, věkové nepamětní poslzeze po něm toužili, a když dnes se rodí, slaboučký a maličký na sprosté slámě, andělé oblévají zemi slavnostními zvuky harf, ohlašují ho ovčáčkům, kteří jdou a klanějí se mu, a hvězda východní, bleskotajíc na výsosti, ukazuje čekajícím národům nepatrnou kolébku a v ní Slovo vtělené, jež na svých dětských rtích s božským a vlídným úsměvem nabízí nám bohatství své lásky, jež se shrnuje v tomto: Odpuštění a vykoupení.

Bůh Děťátko.

Parvulus enim natus est nobis.
Filius datus est nobis. — *Isaiáš IX.*

»Maličký narodil se nám... Syn dán je nám.« Tato prostá slova Isaiáše, proroka úžasného, prostě by ohromovala, kdyby ve skutečnosti nebyla neznáma, pro infinitus numerus těch, kteří zlehčují Tajemství a mrzačí Nevýslovno. *Natus est nobis, datus est nobis.* Slova tato ve všech latinských vydáních Vulgáty tištěna jsou versálkou, neboť chovají v sobě veliké proroctví vtělení. Narodil se pro nás, a narodiv se pro nás, dal se nám úplna, a narodil se jen proto, aby se dal a obětoval je-

dině a zcela a rozličnými způsoby nám všem. Vzal na sebe naše tělo, aby je zbožštil, vtělil se v naši hmotnost, aby ji oduchovníl, přijal naši přirozenost, aby ji oslavil. Ježíš nazván byl již od proroka Emanuel »Bůh s námi«. Nyní Isaiáš rozvádí předpověď tu, charakterisuje toto Boha, jenž se ubytoval u nás, slovem: *Parvulus*. Bůh děťátko. Nekonečný, nesmírný, nevýslovný, arcivznešený, pro jehož velikost celý svět jest obvodem úzkým — *quem totus non capit orbis* — jehož velebnosti, nebesa neobsáhnou — *quem coeli capere non poterant* — zúžil se na malounkého, aby byl našim. Učinil se pro nás maličkým, pacholátkem. To právě konstatoval sv. Pavel, pravě ve své rázné mluvě, že uskrovniv se takto, zmařil a zničil sebe.

Slovo věčné tedy svoluje, aby se stalo maličkým, syn Nejvyššího, jak jej nazývá Archanděl Gabriel, uvolil se býti synem té, která se měla za poslední, nejnižší a nejnepatrnější z tvorů. Proto, když uzřel člověk v jeslích Syna Mariina a zvěděl, že je to sám Syn Nejvyššího a že Syn Nejvyššího jest jeho bratrem — všecken svět jal se kořiti s Pastýři a s Mágy. Prostí i vzdělaní spojili se k témuž nejvyššímu klanění. Bylo to jako procitnutí nového vesměrného a vítězného jara, vzkříšení zlatého věku, který byl prorokoval ve své ekloze Vergilius a andělé

mohli, důvěrně poletující zemí, zvěstovati po chýškách nesmírnou radost, přináseti do srdcí blahou novinu pokoje, u zpěvu vítězného hosanna, zatím co na nebi hvězda Tří Králů záříc ve tmě východní, svítí národům. A Ten, který se nám narodil, maličký, ukázal později, že narodil-li se, proto se narodil, aby se nám dal. Dal se v jeslích, dal se na Kalvarii, dal se v učení, dal se v zázracích, dal se v mdlobách, dal se v potupách; dal se v kolébce, dal se v životě, dal se ve smrti, dal se po smrti i za smrti, na věčnosti, dal se v církvi, a vždy, ve svátostech, ve vnitřných vnuknutích, ve výronech milosti, to On jest, který pro nás učiniv se maličkým, nás za to činí opravdově velikými, přijímáme-li jen ten vzácný a velikolepý dar, který sám Sebou nám skýtá.

Proto budiž — abychom nepohrdali starým, ale nevyhnutelným obrazem — srdce naše jeskyňkou betlemskou, tichou a pokornou, budiž naše duše vlídnými a svátečními jesličkami — aby On přišel a uhostil se v důvěrném útulku našeho nitra, a tam naše víra Ho ukolébávejž přetékající něhou neustálé náklonnosti, neboť láska láskou se splácí, a naše láska vždycky bude praskrovnou, jelikož nikdy nebude jí dosti vůči věčné a nepřevýšitelné Lásce Boha, učinivšího se člověkem, Slova učinivšího se tělem, Syna Nejvyššího, učinivšího se synem Mariiným.

Hal far:

Adventní večer.

Přikryta rouškou země již čeká. —
Duše má ve snů hávy se halí
před večer. V louce mlhy se valí
a šerou dumu snáší sem řeka.

Zakryl se pohled slunce již zlatem,
nebe se níží, k lidem jde blíže.
Ta země stará, jež nás tu víže,
znenáhla ztichá v pokoji svatém.

A noc se šíří. — Tak čeká země
kouzelné jitra záblesky smavé,
kdy vzejde světlo v údolí tmavé,
kdy zvedne z mraků slunce své témě.

Prchají po dnech i šeré noce,
však světlo vzrůstá, nad hory sílí.
— Pozdravy nebes sypou se s pílí —
Ted' advent hostem, přijdou vánoce.

K a r e l J i l s k ý:

U jesliček.

Matka s dítětem u jesliček sedí,
spokojeně oba na ně hledí.

Dítětko vidí, jak se cesta vine,
na níž zástup pastýřů se šine.

Duše jeho nad tím raduje se,
který ovci na ramenou nese.

Na tři krále zraky jeho sjedou,
kteří na velbloudech velkých jedou.

Úsměv čistý na líčku mu září,
na toho když patří s černou tváří.

Po hvězdě mu jasné oči hrají,
která rozlévá zář v celém kraji.

Náhle upře na Ježíška oči —
nato smutně po matce se točí:

»Mama, venku krutá zima vládne,
ale není peřinky tu žádné.

Ježíšek as zimu v těle cítí,
Maria zas bolest, když to vidí.«

Od matky své rychle k hračkám spěje,
potom jdouc zpět vesele se směje.

Peřinku hned malou tiše klade
do jesliček na děťátko svaté.

Zírá na ně malou chvíli mile,
nato k matce obrací se čile:

»Mama, Ježíšek již v teple leží,
a též Maria se z toho těší.«

V. K a m e n í k:

Vánoční nálada.

Do zasněženého kraje, zahaleného tmou,
zazněl jasný hlas zvonů. Vyzváněly na jitřní.
Vážné zvuky zvonů nesly se mrazivým vzdu-
chem až k dalekým horám, kde splývaly
s šuměním větru. Student Jiří Trhonický se
ubíral do kostela do blízkého městečka. Šel
sám. Sníh vrzal mu pod nohou a v korunách
ojíněných stromů ševalil mrazivý větřík. Po-
dél cesty dřímala zasněžená pole a tonula
v zelenavém přísvitu měsíčním. Hvězdičky
blikotaly na nebi a zvědavě se rozhlížely po
krajíně. Ve vesmíru vládlo velebné ticho.
I vítr došuměl svoji tajemnou píseň a ztichl.

Jiří šel dále a divná, neurčitá tíseň sví-
rala jeho nitro. Přemýšlel? — Nikoliv. Pouze
naslouchal onomu tajemnému tichu, které
tak mohutně mluvilo k jeho srdci. —

Najednou stanul. Kouzelný pohled na-
skytal se jeho oku s výšiny nad městečkem.
Městečko pod ním dřímalo svůj sen, jen ko-

lem kostelíka bylo rušno. Ozářená okna po-
hádkově vyhlížela do tiché noci a vyprávěla
do širého kraje, že za malou chvíli tam
všechna lidská srdce zapomenou na žal a
bol a jednohlasně s čistou radostí v srdci
zapějí: »Narodil se Kristus Pán, veselme
se...« — Však slyš! Kovový hlas zvonu
zazněl vzduchem a za ním rozezpívaly se
ostatní. To hlásaly v širý kraj a v dál, že
nekonečná Láska zrodila se lidstvu, že ne-
konečné Milosrdenství sstupuje k zemi a ne-
beské kůry hlásají do světa: »Pokož lidem
dobré vůle!«

A Jiří stál tiše se skloněnou hlavou a
duše jeho se modlila a prosila Boha za od-
puštění. — —

Vstoupila radost do srdcí lidských. Ale-
spoň na chvíli. — Škoda, že nikoliv na vždy.

— — —

Pokož lidem dobré vůle.

*Kristus chce vládnouti, bude vládnouti, poněvadž to řekl. Není milován, ale zvítězí
svým milosrdenstvím. Žádá od nás lásku, bezpodmínečnou důvěru, sebezapření, apcštolát
svého srdce.*

P. Mateo Crawley-Bowey S. S. C. C.

Básník František Kašpar, farář v Nicově.

Rozbor Raisových »Zapadlých vlastenců«.

Napsal profesor B. Tittl.

V ý z n a č n é o s o b y v Z a p a d l ý c h v l a s t e n c í c h.

Hlavní osobou tu jest nový preceptor čili pomocník učitelův, Karel Čermák. Byl to štíhlý holoobrádek ruměnných tváří, velkých modrých očí, hustých kaštanových vlasů. Líbil se nejen Albince, nýbrž i mlynářce Žalačce. Byl plachý, nesmělý, na svůj věk vážný. To způsobilo vychování v mládí. Otce neznal. Matka mu umřela, když mu byla tři leta. Pořád ho provázela hanba, že jest nemanželským dítětem. A přece svou nebožku matku miloval nade všecko, ctil ji jako nevinnou trpitelku, svedenou a opuštěnou nesvědomitým mužem. Lnul k dědečkovi a babičce, kteří ho vychovali, a chápal jejich bolest nad jediným, tak nešťastným dítětem. Studoval rád, s chutí, v poslední třídě gymnasijsní musil však studií nechati a jít domů dědečkovi za pomocníka, když se rozstonał a sám už školu vésti nemohl. Když dědeček umřel, musil babičku opustit a jít

za chlebem jinam, kam ho poslali. Ale na babičku stále vzpomínal. Jak mohl, vypravil se jí navštívit a s pláčem zase od ní odcházel. V Praze neopominul vyhledati matčin hrob. Jakkoli zkusil mnoho bídy, nebyl žádostivý bohatství. Mohl se přiženiti do mlýna, kterému nebylo široko daleko rovno, vzíti si hezkou, vášnivě ho milující mlynářku, ale nechtěl. Byl by mohl žádati podporu na svém otci, když se dověděl, že je velkým pánem, ale takové plány rozhodně zamítl. Byl výborný zpěvák a hudebník, horlivý učitel, ač to bylo nadmíru nevděčné povolání. Jeho čistá, ideální povaha a mnohé dobré vlastnosti, jež ho zdobily, získaly mu řadu přátel, kteří nesmělému mladíkovi pomohli k úspěchu v povolání i v lásce.

Vylíčení jeho a Albinčina krásného milování zaujímá velkou část knihy. Líčení toto připomíná oslavu čisté lásky dvou mladých lidí, kterou uložil v „Pohádce máje“ Vilém Mrštík.

Václav, čili jak se taky podpisoval, Věnceslav Čížek, kantor, učitel principál v Pozdětíně. Když dostal nového preceptora, dal mu přečísti svůj životopis. Ten byl velmi zajímavý. Od mládí zabýval se hudbou, jako hoch už chodil s potulnými muzikanty po světě. Hudba ho těšila a udržela i mezi Němci, kam ho otec dal. Po návratu domů učil se truhlářem a pracoval pak v Hradci v továrně na hudební nástroje. Ale rozstonal se a musil domů. Uzdraviv se, hodně pozdě se rozhodl, že se stane učitelem. Dvaadvacetiletý šel teprve do preparandy do Jičína. Pomocníkova dlouho, až za 14 let dostal v Pozdětíně školu. To však byl už ženat, přiznal se tam do chalupy. Měli jediného syna Václava, toho posílal do gymnasia v Jičíně a přál si, aby mohl jednou lépe sloužiti národu, než mohl otec jeho.

Běhu života Čížek byl přiměřený i jeho zjev. Byl veliký muž, kostnatých ramen a silných rukou. Měl vysoké čelo, velké hnědé oči a ostrý nos, věneček vousů pod bradou. Učitelem byl dobrým, dbal, aby škola plnila svůj úkol, hleděl pokračovati s dobrou, vyučování zdokonalovati. Měl ovšem těžké postavení. Děti chodily nepořádně do školy, z 90 jich přišlo naponejprv jen 18. Pomůcek nebylo, škola byla maličká. Ale přece měl o důležitosti stavu učitelského vysoké ponětí. Říkal: „Vychovatelství jest úřad vznešený, jenž jest smíšen s bídou.“ — „Učitelé jako hvězdy třpytiti se budou, ale až po smrti.“ Učitelství mu málo vynášelo a když chtěl dopřáti synovi na studiích všeho potřebného, musil si hleděti vedlejších výdělků: krmil krávy, sel, sázel brambory, spravoval hudební nástroje a chodil se svou bandou hrát na pohřby, k tanci a svatbám. V kostele, jak byla jeho povinnost, hudby si pilně hleděl. Avšak tolik ušlechtilé hrdosti měl, že nechodil jako jiní učitelé žebrať o koledě a Třech králích.

Čížek byl zaníceným vlastencem a všude, kde mohl, vlastenectví šířil. Měl rád české knihy, kupoval je, čítal po večerách. Nejmilejší mu byly Šafaříkovy Starožitnosti slovanské. Pro ty Šafaříky upřímně zbožňoval a byl šťasten, že ho mohl v Praze viděti. Miloval český jazyk i český národ a bával se o ně. „Proč je Čech na světě? Aby dřel. Půjde-li to tak dále, udusí nás a pravdou bude, co ten Němec napsal, že by nejlepší residenci říše německé byla Praha.“ Čížek jako mnozí jiní učitelé včelařil a úly své pojmenoval na Jugmanna, Tyla a Šafaříka. Dobře chápal, kde je hlavní příčina bídy

českého národa: „Peněz, peněz je nám třeba. Ó, kdybychom měli 10.000 velikých boháčů. Musíme se starat, aby naši lidé uměli bohatnout.“

Z jiných učitelů věnoval Rais nejvíce zájmu větrovskému kantorovi Hádkovi. Ten míval jako pomocník velikou bídu. Všechno musil za principála odřít, i poledne zvonit, a při tom se ani dosyta nenajedl. Lidé mu prorokovali, že má sušku a že brzy umře. Ale chytil se hudby a ta mu pomohla. Dostal pak i dobrou školu a tam se vypásl — to už byl ženatý — že byl všecek kulatoučký, pod bradou vlnil se mu bělounek lalok. Nejvíce si potrpěl na dobré jídlo. Měl tři dcery a byl by rád jednu Čermákovi dal. Sliboval mu přímluvu i vikáře a pánů, ale pomocník pro jeho nesympatické dcery neměl vůbec zájmu.

I Hádek byl dobrým hudebníkem. Čeští učitelé vůbec do nedávné doby byli při svém chatrném vzdělání skoro šmahem výborní hudebníci. Tak nám líčí vesnické kantory nejen Rais, nýbrž i Jirásek (na př. U nás, Jindř. Š. Baar v Paní komisarce, nebo Ant. Sova, sám syn učitelův, v povídce Paní krác Budecius, kantor). Tato krásná vlastnost českých učitelů je v první řadě dědictvím doby protireformační, nazývané často „temnem“, ač pro svůj horoucí kult umění nemůže být považována za nekulturní.

Farář Stehlík jest také postava každému čtenáři sympatická. Je neveliký, ale ramenatý, ulehlý kněz. Písmo má v malíku a výborně káže; jak se dostane do ohně, třebaš hodinu, dvě, dovede kázat bez přípravy. Když o Dušičkách vzpomínal na ty v Pánu zesnulé, rozléhal se pláč po celém kostele. Znameníť zpěvák, má hluboký, mocný hlas, když spustil: *Ite, missa est!* kostel se třásl. Miloval velice hudbu. Měl lásku ke zvířatům: jeho pokoj byl plný klecí s ptáky zpěváky. Chudým by byl rozdál všechno, nic se nad ně nepovyšoval. Jednou dohonil na cestě chalupníka s párem kravek: vezl hnůj a nemohl vyjeti do vrchu. Pan páter hodil na zem kabát, chytil za kolo a nepopustil, až vůz je na kopci. Nikdo nezví, co páter Stehlík; sám pak nemíval ani groše, klerika mu svítila všemi barvami, boty měl samý příštipek.

Především však byl Stehlík horlivým vlastencem. Do České matice dal zapsat na svou kapsu děti všech svých přibuzných, i Albinku. Měl kde jakou českou knihu; všechny kupoval a tak chudé písemnictví podporoval. Nadšeně se obdivoval všemu, co bylo české a slovanské, ať to byla země naše,

dějiny její, české básně, hudba, „přísnovědecké spisy“. Při tom věřil ochotně v lepší budoucnost českého národa. „Jenom ne zoufat, je nás hromada a hlavy jsme šikovné, jen co všichni přijdeme k sobě. Mlčte, mlčte, všecko bude jinak.“

Nad prostého venkovského faráře Stehlíka vyniká větrovský pan páter Chvála postavou, uhlazeným chováním i společenskými styky. Býval vychovatelem mladého hraběte a jsa horlivým Čechem získal ho pro snahy vlastenecké.

Postavy žen v Zapadlých vlastencích.

Paní učitelová Čížková byla menší, slabé postavy, mírných modrých očí, ale všecka se točila jako vřetýnko. Byla řádná hospodyně i matka, avšak i k cizím měla srdce. Čermáka ujala se vskutku mateřsky.

Panna Pepička, hospodyně pozdětínského faráře, byla nejlepší přítelkyní paní učitelové; hodily se dobře k sobě. Pepička byla dobrá čtyřicátnice, kolébavá a švitorná. Kuchařila znamenitě, třebas nemívala příležitost, aby své umění ukázala. Pan farář jídal hlavně kyselo a bandory. Jen zřídka kdy, to když přišli hosté, mívala ambrosii, jak říkal pan farář vepřové s hráškem. Panna Pepička měla za mládí nešťastnou lásku. Ženich jí umřel a ona ráda si ještě po letech zazpívala jeho zamilovanou: „Na blízce za městem tam spatříš hrob.“ (Je to píseň složená od „nejstaršího Čecha“, Šebestiána Hněvkovského.) Pepička je hlavní ochránkyní lásky pomocníkovy k Albince, už k vůli neteři.

Albinka je hezké, milé děvče; oblíbí si Čermáka čistou náklonností nezkaženého mládí. Na štěstí pro jejich lásku je ráznější než milenec její, vyjde mu proto leckdy vstříc, když on si netroufá a jen neplodným bolem se trápí.

Žaláčka, její sokyně, není sympatická. Hodného svého muže velice lehce a brzy oželí a nad čerstvým hrobem nebožtíkovým shání nové manželství. Má napadníků dost, pro své bohatství hlavně, ale ona by ráda dostala mladého pomocníka, kterého zná už od mládí, z Jičina, její vášnivost a dotěrnost se však Čermákovi protiví.

Mimo tyto osoby, přímo na ději zúčastněné, je v Raisově knize ještě řada jiných, méně důležitých, ale se stejnou láskou a se stejným uměním kreslených.

Tak tchán učitele Čížka, Podroužek. Pan principál mu říká scholastikus, protože měl dva zetě usazené na školách a rozumu na fůry. Dědeček už 82letý, bělovlasý, v kříži trochu prohnutý, ale tváře jako pivoňky, oči plné jisker, zuby jako kroupy. Přicházel s kuzelem koudele, aby nezahál, a hned je ho plná světnice. Smál se, žertoval, dobíral si jiné. „Píchá jako trn,“ říkala o něm vlastní dcera. Podroužek byl třikrát ženat, po každé s Kátlí-Kateřinou, a přežil všecky tři. A ještě vydržel celý den tlouci v poli hroudy.

Kalkant Luštinec míval pěknou chalupu, ale prosázel všecko jmění v loterii a na stará kolena byl se ženou bídně živ od kostelní službičky. Umřela mu žena. Před smrtí pověřila mu pět „lumer“ a poručila mu, aby je vsadil. Luštinec v starostech o pohřeb zapomněl a zatím všecka čísla vyšla. To si vzal tak k srdci, že se oběsil na klíce.

Nástupcem Luštincovým v šlapání měchů na kůru stal se Marynek. Býval náruživým pašerákem. Pašerů vyskytovalo se v pohraničních krajinách našich vždycky dost. Lehký, s nebezpečím spojený výdělek mnohé lákal k podloudnictví. Často setkáváme se s postavami pašerů v povídkách ze života vesnického. V Pohorské vesnici Boženy Němcové jest to Sršán, strýc Pavlův, v Hubičce od Karoliny Světlé (Krásnohorská to zpracovala na libreto Smetanovi), v Jiráskově románu U nás, vystupují podloudníci. V Baarově Paní komisarce jest líčen manžel Němcové, jako úhlavní nepřítel podloudníků.

Farář Stehlík Marynka často napomínal, aby si hleděl jiného, poctivého výdělku, ale nadarmo. Jednou se Marynek při pašování uhnal a musil ulehnout. Měli kolik dětí, jíst se jim však chtělo i poslal Marynek ženu přes hranice. Strhla se hrozná vánice, dni mýjely a Marynková se nevracela. V jejím muži hnulo se svědomí. Dal zavolat k sobě faráře a sliboval mu, že víckrát pašovat nepůjde, jen vrátí-li se mu žena z té hrozně cesty zdráva. Slibu svému dostal. Farář mu svěřil kalkantství a podporoval všemožně jeho rodinu.

Na kůru kostela v Pozdětíně zpívali denně při mši dva literáci, Petruška a Škmořil. Škmořil, tkadlec, byl dědek rýpavý a pánovitý. Zpíval tenor a když přišel do Pozdětína pomocník, byl starý Škmořil zastíněn. Vyšeptalý hlas bezzubého starocha nemohl se s jasným tenorem mladého ani

zdaleka měřiti. A tak měl býti literák složen s úřadu evangelisty, kterého už 40 let o pašijích rok co rok zpíval. To nemohl snést i musil pěkně prositi pana kantora i mladého, aby mu tu hanbu nedělali a „evangelistu“ mu ponechali. Pomocník mu ustoupil a spokojil se s Jidášem. Škmořil od té doby byl zkrotlý.

Rychtář pozdětínský jest nepěkná povaha. K pánům je podlézavý, donáší vrchnosti na jiné, ale na spoluobčany jest přísný, pánovitý. S kantorem se nemají rádi. Čížek se mu neklaní a to rychtáře žere. Vyčítá kantorovi, že nic nedělá, ani prý na ty Tři krále a na Řehoře nechodí.

Rychtář má u sebe bratra, bývalého kontrolora. Ten měl zlou a záletnou ženu; k vůli ní sáhl na cizí peníze a potom se z toho pomátl na rozum a tak sedává u rychtářů za kamny, a pořád do dlaně počítá

peníze. Jednou přijela za ním jeho žena a chtěla ho vzíti s sebou, ale pomatený ubožák se jí hrozně bál, zalezl před ní na půdu za komín a panička musila odjet s nepořízenou.

Ještě řadu jiných osob předvádí spisovatel: přísného pana vrchního z Milova, typického „pana France“, ale hudbymilovného, starého, avšak pořád čtveráckého kostelníka Dolejše, lakomého Podzimka, otce to Albinčina, staré manžele Žalákovy, kteří celý život hamonili a skrbili pro jediného syna a dočkali se toho, že po jeho smrti nehodná jeho žena hýřila za jejich mozoly.

Krásnému kraji krkonošskému a tamějšímu českému lidu, těžce bojujícímu o existenci lidskou i národní, věnoval Rais ještě nejobširnější svou práci, román „O ztraceném ševci“.

Jarmila Osecká:

Kouzlo podzimu.

(Věnováno Mile H.)

Zvábil mne na chvíli zvonivý smích,
ale pak zemřel a na rtech ztich'
Hřbitovem vonělo spadané listí
a smavých melodií tisíc táhlo vzduchem.
A v listí žlutém, uvadlém a suchém
podzimní motiv ponurý lze čísti.

Je podzim, život nový. Mne dálka šerá volá!
Jsou meze bez květů a pole jsou holá.
Ale tam na louce něžný je ocúnu květ.
Tam se mnou pojd'! Chceš jej též uvidět?

Ale tam pod strání poklad je skryt.
Pojd' se mnou tam! Tam zlato zříš se stkvít'
Pohlédneš na listí - vždyť to je teď zlato též.
Dám ti jej hrstí pár. Zda půjdeš se mnou též?

A v mlhu večera budu ti zpívat
o lesích zšeřených. Až začne se stmívat,
půjďme ulicí do smutného města zas.
Bude nám na cestu zářit těch zlatých listů jas.

„Podpora katolických mislí a misionářů jest nejkrásnějším výrazem pravé, křesťanské lásky k bližnímu.“
(Z deníku katol. bohosl.)

Jaroslav Durych, básník a spisovatel.

Náboženské vyznání v Číně.

Josef Z e m a n, misionář v jižní Číně.

Čína vstupuje na jeviště mezinárodní, počíná se probouzeti, uvědomuje si svoji sílu, než doposud se zmítá v občanských válkách a nepokojích. Zdá se, že se již rýsuje její budoucí tvar, jaký počíná míti v Kantoně dle nauk dra Sun-ja-čen, k jehož počtě též zřízena čínská universita v Moskvě.

Náboženství, jakožto složka kulturní, má v národním životě velký vliv. Obyčejně se říká, že v Číně jsou tři náboženská vyznání: konfucianismus, taoismus a buddhismus, ve skutečnosti jest správnější říci, že mimo kultury v taoistických a buddhistických klášterích čínský národ má jedno náboženství, které spočívá ve víře v dobré a zlé duchy oživující vše ve vesmíru a které obsahuje zároveň:

1. Úctu předků, hlavní náboženské obřady národa.
2. Konfucianismus, mravní nauku.
3. Taoismus a buddhismus, které doplňují, co schází vnějším obřadům, aniž by žádaly od svých vyznavačů jakákoliv vyznání víry nebo přesvědčení.

Státní náboženství jest však konfucianismus, jak stanoví prohlášení ze dne 25. září 1914, ačkoliv jiným vyznáním to není na úkor.

Od nepamětných dob císař čínský každoročně obětoval »Nebi« v chrámě nebes v Pekingu a první prezident Yuan še-kaj tak činil až do r. 1916.

Základ klasického vzdělání jsou knihy konfucia, než vyznání taoismu a buddhismu jsou uznány a chráněny státem. Ve skutečnosti tato tři vyznání nežijí odlišně, Číňané, ať vzdělání nebo neučení, berou podíl na obřadech všech tří dle potřeby a okolností.

Základem náboženství lidu čínského jest úcta předků. Duchové předků jsou ctěni od Číňanů mnohem upřímněji, než všechny modly taoistů a buddhistů. Jak žijí ty duše zemřelých, o tom jsou rozličná a protichůdná mínění, než ty duše zemřelých císařů, mudrců, dobrodinců a zvláště rodinných předků jsou všude ctěny. Není rodiny bez malého oltáříčku s tabulkami a nápisy zemřelých, a na čínském venkově viděti kolem

cest a řek chrámy bývalých císařů, bohatýrů a moudrých správců krajin, kteří obyčejně zobrazení sochami zlacenými, a bohatě oděné, jsou předmětem úcty a bázně všech. V rodině za všech okolností života soukromého a veřejného vše se děje v přítomnosti »předků«, v nemoci se vzývají o pomoc, sňatky slaveny před jejich tabulkami, o kterých věří, že jsou sídly předků. Někdy znázorňují tuto přítomnost ještě živěji, zvláště při hostinách po obětech předků; jeden z potomků zemřelých, obyčejně mladý hoch, jest oblečen oděvem zemřelého, kterého představuje a sedí na čestném místě.

Konfucianismus jest mravní nauka Konfucia. Jméno Konfucius jest překladem čínského K'un-fu-ce, t. j. Mistr K'un, který pocházel ze severní provincie Šantung, narozen r. 551 př. Kr., zemřel roku 479. Počal studovati v 15 letech, 20letý zastával veřejný úřad, vyučoval od 22 do 50 let, kdy se stal županem ve svém rodišti, po několika letech se stal rádcem ministerským, načež počal putovati po Číně, nabízející své služby tomu, kdo více platil. Jeho současník Lao-ce prý mu vytýkal jeho zjištění: »Moudrý miluje ústraní a vyhýbá se hodnotem. Kdo jest vpravdě ctnostný, neukazuje a nehlásá všem svoje ctnosti!«

Říše v době Konfuciově byla v rozvratu. Hudba, básnictví, obřady a dějepis upadaly v zapomenutí, čemuž chtěl Konfucius zabránit. Z 3000 zpěvů vybral 311, které měly býti jakousi národní čítankou. Když císař Tsin-še-hoang r. 213 př. Kr. spálil většinu starých knih, z práce Konfuciovy došly nás jen zlomky.

Nauka Konfuciova není naukou náboženskou, ani původně filosofickou, nýbrž jakousi mravoukou na základě dějinného podání. Často říkal, že jest zbytečno se zabývat tím, co jest po smrti: »Neznáme lidí, jak bychom znali duchy, neznáme, co jest život, jak poznati, co jest smrt?« Odpovídal

vyhýbavě na otázky o záhrobí, nerad se zabýval tajemstvím, dbal jen mravní nauky.

Vliv Konfucia byl nesmírný, jelikož čínská pokolení od 2000 let jsou vychovávána dle předpisů jeho nauky a dosud ve školách jeho knihy jsou základem vzdělání. Klasických knih čínských jest devět: Pět knih tak zv. kanonických: »U řín« a čtyři knihy nauky Konfuciovy »Se šu«.

Podobizna Konfucia jest nám nejlépe zachována v knize »Lun-jy«, která však jest nám, obyvatelům Západu, těžko pochopitelná. — Tak dle té nauky všeobecná laskavost není nikdy upřímná srdečnost, city třeba skrývati a nikdy nedávati najevo; tak vše jest řízeno pravidly a zevnějškem. Kdo žil v Číně, ví, že jest tam »mnoho škrabošek a málo tváří«. Východ, a zvláště dálný Východ, jest nám západníkům hádankou, lidé a věci skrývají mnoho hlubin.

Jest zajímavé, že úcta Konfucia počala teprve několik století po smrti »Svatého«, jak jej nazývají Číňané. V rozporu s jinými náboženstvími pohanskými Konfucius není bohem, než vzdává se mu rovná pocta jako Nebi, císař mu dříve podával osobně oběti, jako v chrámě nebes. Není většího města v Číně, kde by nebylo chrámu Konfuciova, které však jsou, jak jsem nejednou viděl, opuštěny, zarostlé travou a napolo v zříceninách. Ve školách na 1. a 15. každého měsíce vzdávány pocty tabulce Konfuciově; možno říci, že konfucianismus jest »náboženství aristokracie«, lidu zůstává neznámým, nauka jeho však žije stále.

Zřícené chrámy Konfuciovy, čínská mládež studující, která jest moderním vzděláním odcizena starým podáním, zřejmě ukazují, že Čínou proudí nové směry, od kterých závisí, bude-li Čína požehnáním nebo pohromou pro lidstvo. Svatý Otec Pius XI. ukázal, že dává pravé duchovní vůdce čínskému národu, vysvětiv 28. října 1926 šest nových čínských biskupů ve velechrámě sv. Petra. Kéž by pokyn ten byl pochopen přispěním všech k pokřesťanění tohoto velkého národa!

Bez lásky jsou všechna díla ničím, i ta největší. Ne, Ježíš nežádá na nás velké činnosti, ale jen odevzdání se jemu a vděčnost, totiž lásku. Pán nepotřebuje našich děl, ale jen naší lásky.

Sv. Terezie od Ježíška.

Panna Maria.

J. S. Bořita O. P.:

Vezmi a čti.

Kniha jest nejlepším přítelem. Nezradí, nevyrušuje v bolesti, naopak pomáhá plakat, pomáhá se probojovati.

Jí se člověk vychovává. Nemožno dosti zdůrazniti výchovný význam knihy. Čtené slovo působí hluboko, neboť působí k tichu, protože čítáme vážné věci buď v tichu, nebo s touhou přijíti ke klidu, a tato touha jest již průpravou na tento klid. Dává nám již skanouti několik kapek svého balsámu do duše. Neruší nás při čtení zevnějšek ani pohyby. Jen slovo působí. A čím silnější slovo, tím silněji působí na dobře připraveného ducha, na ducha ochotného dáti se ovlivniti. A čím světlejší slovo, tím více dovede posvětit duši, která se v tichu pokorně oddá jeho očišťujícímu a povznášejícímu působení.

A co dovede slovo nejsvětější, slovo Boží?

V Písmu svatém mluví k nám sám Bůh. Svatopisci jsou jeho pokorným a poslušným nástrojem.

Slova svatá čteme v Bibli. To Bůh sám se sklonil na zemi a psal prstem svých vyvolených velká poselství. Po Bohu dychtíme, toužíme se propracovati k němu, poznati jeho velikost, jeho vlastnosti. Krok za kro-

kem vedou nás Písma zahradou Božího života, a my se můžeme přímo spojití vůli jeho velikosti. Duše uštvaná a znavená dovidá se v Písmu, jak Bůh miluje lidi, něžněji a věrněji než sama matka, která jest vzorem těchto ctností. K těm, kteří jsou šlapáni v prach, volá prorok o pokorném Mesiáši, který přijde na skromném oslátku, který nedolomí nalomené třtiny, který neuhasi doutnajícího knotu.

Slova velká a silná čteme v Písmu svatém. Čteme tam, že duše má větší cenu než všechny poklady světa a tak se naučíme správnému sociálnímu citění, které jest možné pouze na podkladě správně pochopené rovnosti duší našich před Bohem. Jak nás utvrzuje v síle a ve stálosti v boji ono kategorické heslo: nutno všeho se vzdáti pro duši; kdo ji miluje lidsky, ten ji ztratí a jen ten ji miluje božsky, kdo ji nenávidí lidsky, to jest, kdo ji nezbožňuje. Co síly a hrdinosti dovede vlíti strhující četba knih Makkabejských, které zůstanou vzorem obětavosti lásky k Bohu a k náboženství, uznanému za pravé.

Četba Písma svatého jest četbou očišťující. Nic nás v něm nesráží dolů, nic nás nesvádí. Písmo svaté není falešným, lichotícím

zrcadlem. V něm se jediné dozvíme, jaký jest Bůh a jací jsme my a jací býti máme podle vůle tohoto Boha. Dozvíme se, jakou marností jest ubíjeti se ve shonu za zemitými sousty, které nakonec duši otráví a naplní hořkostí.

Ale čtème v pravém duchu! To jest, čtème skromně a pokorně! Ty chvílky, které věnujeme Písmu svatému, musí býti chvílkami tiché, usebrané modlitby. Nečtème Písma svatého ze zvědavosti, ze špatných snad důvodů. I nejsvětější věci možno zneužítí. Naše četba Písma svatého budiž tichou modlitbou. Čtème pomalu a dejme působiti pravdám, které čtème. A hned, za každou pravdou si opakujeme: Tak to chce Pán. A jak jsem jednal já až dosud? V čem bych se měl napravit? Víím, slovo Boží jest neomylné a nedá se s ním smlouvat. Čtème Písmo svaté ve chvílích, kdy se kolem nás vše potácí a kdy se nám zdá, že nemáme pevného bodu, kterého bychom se mohli uchopiti, uklidněme se a sáhněme po svaté knize a uvidíte, jaká síla v boji skane do našeho nitra.

Čtète Písmo svaté často! Udělejte si životním pravidlem denně aspoň deset minut věnovati Písmu svatému. Poznáte brzo, jak vám přecházejí svaté, boží zásady do krve, jak myslíte a soudíte svatě dle zásad, které denně čítáte. Není prostě možno denně se ohřívati na Božím slově a nestáti se svatým. Neboť: Verbum Domini lucidum, illuminans oculos, slovo Páně jest plné jasu a osvěcuje oči!

Čtète Písmo svaté dobře a pozorně! Nezástávejte na povrchu, aby se o vás nevyplnilo slovo, že totiž litera zabíjí a že jen duch oživuje. Nepozorně a povrchně čtené Písmo svaté mohlo by vám jen uškoditi, neboť by mohlo býti původcem nesprávných názorů a předsudků. Jsme totiž slabí lidé, lidé mýlící se. I nejsvětější slova byla již překroucena. Ve jménu určitých slov Písma svatého, vytržených ze souvislosti zkonstruovali nesčetní kacíři své bludy a při tom se každý z nich odvolával na Písmo svaté.

I nejprotichůdnější názory se na Písmo odvolávaly! Chci tím říci, že nesmíme se též při čtení Písma svatého spolehnouti jen na svůj rozum. Lidský rozum se může mýlit, ale omyl ve věcech našeho posledního cíle byl by tragický. Jdeme-li k Bohu dle Písma a jsme-li jen na sebe odkázáni, snadno bychom mohli slovům Božím špatně rozuměti, neb vášně zaslepují a matou i svatá a velká slova.

Bůh, který promluvil, postaral se též o správné donesení porozumění svých slov. Dal nám učící církev, která jediné má autoritu vykládati Písmo svaté. Nesmíme se tedy při výkladu smyslu Písma svatého spolehnouti jen na sebe! Chceme-li správně porozuměti Písmu sv., musíme se dáti poučiti od zplnomocněné k tomu autority! Jen tak se uchráníme bolestných omylů. Proto katolík užívá ke čtení Bible jen úředního, církevní vrchností výslovně schváleného vydání. Jen poznámek a výkladů schválených může obyčejný katolík čísti. Proto musí z našich domácností vymizeti vydání protestantské biblické společnosti, ani vychvalovanou kralickou bibli katolický student čísti nebude. Máme dnes krásná a vědeckým požadavkům biblické kritiky odpovídající vydání Písma svatého, která vydalo Dědictví svatojanské.

Naši předkové vyznamenávali se velkou láskou k Písmu svatému. Dříve, ještě nedávno, čítávala se v našich rodinách denně Bible. Čítávalo se Písmo svaté a bylo více štěstí pod těmi prostými střechami. Obcovalo se více s Bohem a méně s hříchem, proto nebylo tolik zla. Toužíme po obrodě společnosti. Nedosáhneme toho, jestliže nebudeme uměti poslouchati hlasu Božího. Neb jen v něm je pramen dobra a mravnosti. Písmo svaté pak jest jeho hlasem.

Zamilujme si denní četbu Písma svatého, čtème dobře a pokorně, dejme se vésti Církví svatou v této četbě a brzo uvidíme účinek této četby na své duši. Pod božským dechem vroucím ze svatých Písem začneme se rychle rozletovati k Bohu.

Umělec jest oduševněn svým uměním, ono jest předmětem jeho snů, těší se z něho a obdivuje se mu v jeho nejnepatrnějších projevech. A Ježíš Kristus, nekonečná krása, stvořitel a tvůrce věd, základ vši dokonalosti, rozkoš andělů, by nebyl s to vyplniti celý náš život? Nechme se osvítili božským sluncem, ať jest vždy v našich očích a v našich srdcích! Ó Ježíši, vezmi si mne celého a učiň, abych nemohl žítí bez tebe!

P. Mateo Crawley-Bowey S. S. C. C.

Jednoho dne.

Žil neustále v její duši prostý a čistý, jakého jej znávala před lety. Kvetl neustále opojnými akordy krásy v říši jejích snů, které jí zahřívaly podzimní večery duše. Dovedl vyplnit celou délku dnů, poněvadž byl všim. Celý její život visel na Pavlovi.

Jakoby vždy nějaká mystická ruka odhrnula záclonu, kde se zjevil ze spánku vzpomínek vlak, jako jedovatý had, který jí Pavla odvezl do světové války a zůstala tu sama, opuštěná. Žila tu vzdálena světa jako celá její vesnička, zapadlá v horách, která se podobala jezeru. Na dno modrého jezera jen někdy dopadne veliký kámen, aby vzkřikl zvukem do věčného ticha, a do vesničky jen několikrát za rok dolétly ohlasy věcí, které se udály za horami. A tak po dlouhých letech přilétla zpráva jako radostný pták: je po válce a vojáci se vracejí! Vesnička se probudila oživením. Každý čekal. A všichni se dočkali, až na Dvořákovu babičku. Její Pavel se nevrátil. A zase nastalo mrtvé ticho, ničím nerušené. Lidé se rodili a lidé mřeli, poněvadž život je jen přicházení nových věcí.

Žila sama; jen se čtyřmi chudými stěnami a se vzpomínkami. A žítí samotný, úplně samotný, to je pro člověka hrozné. Zdá se mu, že nemá oči, že nemá rukou, že se dívá do tmy a rukama že sahá do prázdna.

Jenom píseň její lásky ji vždy vzala za ruku a vodila ji po cestách nepochopeného života.

Těžké klasy zrajících myšlenek se potácely větrem v opojné rozkoši slunnými krajinami vzpomínek. — Po modrém nebi plula černá mračna. A každé z nich uvrhlo na světlo jejího života stín. Bylo to již dávno, kdy jeviště její duše bylo vydekorováno jasnými květy a zpěvem ptáků, kteří svou radost vykřikují po lese a kdy po klouzavých parkelech tančily všechny radosti její duše.

A nyní vyhaslý žár slunce jejího života se dusil tíhou nekonečných dnů, v nichž jitra předčasně zmírala v podzimních večerech duše — — Stříbrné soumraky myšlenek hořkly vždy zatrpklou vůní neuskutečněných snů — — Její duše byla obepnuta nekonečným růžencem a každé jeho zrnko bylo

Pavlem, tím jediným, milovaným Pavlem, poněvadž celou silou usínajících ohňů svého zraku se musela k nebi modliti o jeho návrat — —

Zástupy zemřelých snů táhly její hlavou jako unavení poutníci do modrých, reznámých dálek, kde padaly hořké slzy modravých nocí nad touhami zapadlými a kde se její duše posadila na prah života a čekala, že se uskuteční naplnění zázraku velikého štěstí...

A přišel čas, kdy zmrzlé a sněhem obsypané haluze stromů zazářily tisíci jiskřivými světly v záři paprsků velikého slunce, kdy jedné dlouhé a černé noci neviditelná ruka zasypala koruny borovic bílým sněhem a z lesních alejí vytvořila pohádkové chodby, vydekorované zohýbanými větvemi smrků a vystlané sněhovým přitímím a hlubokým tichem.

Bílá radost se roztancovala po zašněžených polích, nad nimiž v návalech vibrujících tónů se rodil neslyšený zvuk.

Výbojné paprsky světla si rozrážely hlavu a zmrzlé krystalky sněhu zůstaly na nich ležeti a bály se pozvednutím rušití velebnost ticha zimní přírody.

Jen se zatřpytily zvědavými hvězdičkami světla a měly oči plné smutku nad stromy, jejichž radost usnula pod bílým sněhem...

A přišly rozradostněné vánoce, poněvadž se jedné dávné noci otevřelo nebe nad Betlemem a dalo lidem Světlo.

Oči zazářily štěstím. Štěstí usedlo do srdcí. A ve starém kostelíčku radostné koledy si podaly s vánočními zvony ruce, zapotácely se štěstím nad bílým krajem v zázračných tónech »narodil se, narodil se nám — « Veselé jejich výkřiky se nesly do ocelově temných mraků, rozrážely se o ně a zpitě opojnou radostí padaly dolů jako slavné umírání srpnového večera.

I fialkové oči Dvořákovy babičky rozkvetly čistou radostí z vánoc a kladly na vzpomínky ze šťastnějších dnů kytice úsměvů, které se nikdy nezrodily.

Jednoho dne, když její duše rozkvétala posledními květy lásky a když divoký vítr házel neurvalýma rukama do oken závěje

sněhu, ozvaly se kroky. A někdo zaklepal. Belhavým krokem spěchala otevřítí. Mužská postava. A již ji bere za ruku, náhle se sklání a přitiskne na ni rty.

»Maminko — «

»Pavle! Tos ty? A zdráv?« —

Vešli do světnice. Byla malá, nízká a tolik štěstí se dívalo z každého koutku.

Rozpráhl ruce a sevřel na prsou její hlavu a líbal to čelo, ztýrané vráskami času. Na bílé cestičce její duše vyplakal radosti svých mladých let, jež se roztančily po zelených loukách nového života, pohledy, které vyjadřovaly vzájemný dar veliké lásky. A bylo jim tak radostně, tak čistě... zase po šesti letech.

A. Vitovský:

Doba zahořkle vonná.

(Věnováno † B. Vondrovi.)

Podzimní listopadový večer ve svých smutných krásách zažihá černou pochodní temné nebe a hřbitovní pole. Blikavé hvězdičky se pomalu noří do těžkých olověných mraků, jež se spouští do ulic, derou se do oken a jako noční příšera usedají na prsou. Je dašičkový večer

Na lůžku č. 44 »U Milosrdných« leží oktáván. Hlavou mu přelétají různé vzpomínky z celého života, který leží před ním jako rozevřená kniha, již schází závěr. — A tento závěr píše již kostnatá ruka smrti a chýlí se ke konci. Vypráhlé oči pomalu pozbývají životního lesku a slunce života zapadá, až zmizí v temných očních důlcích... Mrtev

Slibný květ života klesl pod ostřím smrti v nenasytnou půdu. Srdce, které bilo sterými nadějemi a láskou životu vstříc, jež milovalo všechno krásné, to srdce odpočívá tam, kde je »parva domus, magna quies«. Jeho smrt působila na jeho přátele jako zhroucení katedrály.

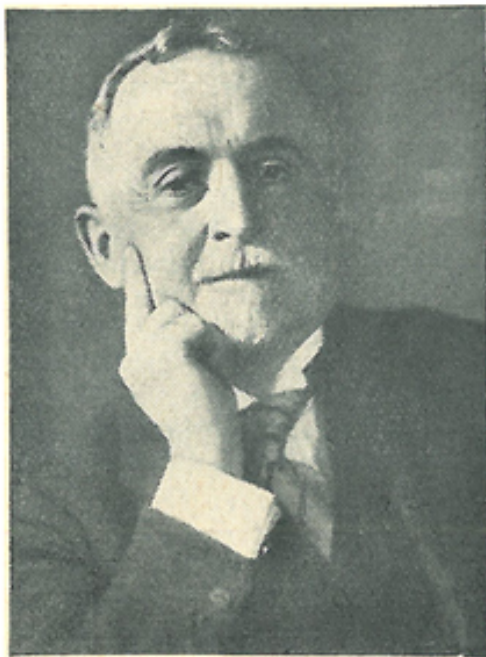
Vysoko vystavěl stavitel její štíhlé věže vedle staveb svých přátel, ale přišel nemilosrdný blesk smrti a rozbil dosud nedostavěný dóm. A pád tohoto výkřiku mladých snů zasáhl strmou budovu sousední a sterými otřesy padají v ní sochy a ozdoby jako velké slzy k žiznící zemi. Jsou to plány a naděje, o kterých snili spolu důvěrní přátelé. A nyní jeden z těch přátel odešel jako vítěz z vřavy životní pro svůj vavřín a druhému zbylo několik krásných vzpomínek a zející rána v srdci.

Ve studovně arcib. gymnasia jsme seděli vedle sebe. Sdíleli jsme si navzájem všechny slasti a strasti studentského života. Kolikrát jsme si ve volné chvíli ukazovali básnické své prvotiny a snili o nadhvězdných výšinách, jak svými básněmi a literární činností, rostoucí v pečlivě uschovaných listech, dobudeme celého světa a pozvedneme jeho mravní niveau a již již jsme viděli ty ohromné, zlaté vavříny! Byli jsme snilkové, kteří objímají celý vesmír dosud nevyvinutým smyslem pro život a jeho rány, kteří ale chtějí učiniti tento hmotný svět říší krásných snů a ideálů. Chtěli jsme vstoupiti do života proto, abychom jej zbavili všeho bláta a tísnivého prachu. Zatím, co okolo hučelo vlnobití života »dolů s křídly«, oba jsme se na nich vznášeli v nadzenitových výškách, chápající jeden druhého. Však čas ten minul. Vzlétl již vysoko ten, který zde kdysi byl, aby se již nevrátil.

Zanechal však mezeru v řadách těch, kteří měli společné snahy a cítění. Opustil jednatelské místo v SSS. — Byl horlivým pracovníkem. Činnost spolková mu byla něčím, co patří k známce katolického studenta. Byl také členem »Mariánské družiny« studentů v Bubenči. — Byl povahy přímé, která neznala žádného hrbacení. Pravdu říkával většinou jemným žertem, třebas i řál do živého. Škola mu byla přípravou pro život, a sice veselou přípravou. Zármutek přímo nenáviděl. Měl čistou radost ze života, která však dlouho netrvala. Přišly prázdniny, které byly počátkem křížové cesty jeho a jeho příbuzných. Při koupání se zachladil a na druhý den byl nucen uleh-

nouti. Může být větší bolesti, než je ta, když člověk v květu mládí se musí s životem rozloučiti a vidí, jak rapidně chřadne, zatím co se nad ním sklání smutná tvář milované sestry, již měl raději než sama sebe a i to nebeské modro by jí snesl? Je něco bolestnějšího, když vidí tváře nejdražších rodičů, jichž byl jedinou nadějí a přece je musí opustiti v krutém zármutku?

A on s křesťanskou resignací sklonil hlavu a odebral se o deseti hodinách večer k tichému spánku, kterým spí jenom duše čistých a spravedlivých. Odešel do krajů věčného štěstí. Jen země lká tiše rosnými slzami, nechápajíc jeho vítězství a slávu. K půlnoci se snesl mírný lkavý deštík, jako by plakali ti, kteří ho měli nejvíce rádi a neradi ho ztrácejí...

Senátor dr. Mořic Hruban.

Stanislav R. Hanáček:

Nešťastná káča.

Smavé jarní slunečko líbalo svými hřejivými paprsky žírnou Hanou. V jasné jeho záři koupaly se bílé visky, spočívající v zelené náruči zahrad, a vyhřívala se nedávno ze zimního spánku probuzená země, z níž zvědavě vykukovalo zelené ošení.

Na polích bylo živo... Odevšad zazníval veselý hovor, škádlení, zpěv i vážné hovory hospodářů. Přes to však pracovalo se pilně, neboť pole zbavená bílého příkrovu sněhového, potřebovala nyní péče a obslužení od svého majetníka a ten rád ruku k dílu přiložil, věda, že za svoji námahu bude v době sklizně mnohonásobně odměněn.

Na návsi velké a bohaté vsi bylo plno mládeže. Byly velikonoční prázdniny a tudíž

dětská drobotina — pokud nebyla s rodiči v polích — krátila si volný čas různými hrami. Tamo hrál hlouček chlapců v »kuličky«, onde zase jiní roztáčeli pomocí bičíku »káču«, na jiném místě pak ti modernější kopali do jakéhosi z hadrů svázaného míče — hrály na »goly«.

Před statkem svých rodičů, na tvrdo upěchovaném místě, roztácel Jeník Navrátilů »káču«. Nic nedbal na to, že jest již studentem — byl v sekundě — tudíž že hrát si nesrovnává se s jeho studentskou ctí. A proč by také na to dbal? Vždyť byly přece prázdniny, sluníčko tak mile hřálo a v jeho oslnivém jasu se »káča« točila, až radost se na ni podívat!

Vtom ozval se s věže kostelíka hlas zvonu; jasný jeho zvuk nesl se dědinou a zanikal kdesi v polích. Volal ty, kteří měli čas, k službám Božím. Jeník, sotva že se zvon ozval, zamračil se; hlas jeho mu totiž oznamoval, že musí na čas přerušiti svoji zábavu, neboť měl jíti ministrvat, jak byl včera panu faráři slíbil.

S povzdechem strčil »káču« do kapsy a loudavým krokem bral se k bílému kostelíku, stojícímu na nepatrném návrší. — V sakristii byl již pan farář, který za pomoci kostelníkovy se oblékal a s vlídným úsměvem děkoval na pozdrav svého ministranta. Jeník vklouzl do komže, vzal misál do rukou a čekal na pana faráře. Když byl tento hotov, rázně Jeník trhl zvoncem u sakristie visícím a oba vážným krokem kráčeli k hlavnímu oltáři.

Věřících bylo v kostele málo. Několik stařečků a babiček — výměnkářů — kteří již nemusili se lopotiti na své hroudě, choulilo se v předních lavicích a probíralo v suchých prstech zrnečka růžencová nebo se modlílo z objemných »nebeklíčů«.

Pan farář, postaviv kalich doprostřed oltáře, otevřel misál na patřičném místě a sestoupil, aby se pomodlil stupňové modlitby. Brzy však upozoroval, že ministrant dnes jaksi vážne a nějak divně koktá, ačkoliv mu jindy odpovědky šly, jako když bičem mrská.

Nebylo divu, neboť Jeník myšlenkami dosud dlel na sluncem ozářené návsi a v duchu viděl pěkně točící se »káču«. — Rychle sahal po kapse, zdali ji tam ještě má. Byla tam a Jeníka cosi mocně ponoukalo, aby strčil ruku do kapsy a s »káčou« si trochu — alespoň trochu pohrál. Pokušení bylo příliš mocné, než aby bylo lze se mu ubrániti, a tudíž Jeník pomalounku šinul ruku pod komži a pak rychle ji vsunul v lůno kapsy.

Začal »káču« mezi prsty otáčeti, s počátku zvolna a opatrněji, čím dále však prudčeji — — Vtom — běda! — — »káča« prudkým tempem vylétla z kapsy a s hlukem dopadla na kostelní dlažbu.

Pan farář se ulekl a rychle se obrátil. Vida co se stalo, tichým, však každý odpor vylučujícím hlasem kázal Jeníkovi: »Dej to sem!«

Tento uposlechl, avšak výraz jeho tváře dostatečně hlásil, s jak těžkým srdcem loučil se s milenou »káčou«. Kněz pak skončil

stupňové modlitby a pokračoval v úkonu mše svaté, netuše, že v hlavě malého ministranta zraje plán černé pomsty.

— — — — —

Přiblížilo se svaté obětování, doba, kdy ministrant podati má knězi konvičky vínem a vodou naplněné. Jeník vzav je s podstavce, s potutelným úsměvem blížil se k panu faráři. Tento vztáhl ruku po konvičce s vínem, ale ministrant neměl se k tomu, aby mu nádobku podal.

»Copak to dnes stále děláš?« tázal se šeptem přísně kněz. — »Dej sem rychle konvičku a nezdržuj zbytečně mši svatou!«

»Nedám,« zněla rovněž tichá, avšak rozhodná odpověď, — dokud mi nevrátíte »káču« a neslíbíte mi, že to na mne našim neřeknete!«

Pan farář cítil, že obličej jeho mění všechny barvy. Byl by nejraději ministrantovi krkem zakroutil nebo při nejmenším mu řádně vynadal a nějakou nebernou strčil, avšak připamatoval si, že stojí před svato-stánkem. — Zlobil se opravdu, neboť věděl, že se bude musit ponížit a tomu prožluklému klukovi hračku vrátit. Byl si jist, že neučiní-li tak, že Jeník — tak usoudil z jeho zachmuřené, odhodlané tváře — hrozbu svou provede a konvičku mu nedá. — Mimo to zdálo se mu, že v kostele vzniká zvláštní šum; to jistě si věřící všimli již toho, co se děje u oltáře a táží se mezi sebou, proč dnes pan farář tak dlouho otálí.

Rychle se tedy rozhodl. Sáhl do kapsy, vylovil z ní osudnou »káču« a podal ji Jeníkovi. — »Tu máš! — Však já ti,« myslil si, »po mši svaté promluvím řádně do duše, že tě na vždycky přejde chuť vyvádět podobné kousky.«

»A nepovíte to našim?«

»Ne.«

Jeník upokojen strčil »káču« do kapsy a teprve potom podal ochotně konvičku s vínem panu faráři. Mše svatá pak klidně pokračovala a taktéž skončila. Když přišli do sakristie, pan farář vysvléknuv se, sháněl se po milém ministrantovi.

Toho však již tam nebylo. Jeník totiž uhodl snad tajné myšlení páně farářovo a proto, sotva pověsil komži na hřebík, hleděl zmizet.

Vykročil na vyhřátou náves, z tajného úkrytu vyňal bičik a v několika vteřinách otáčela se již nešťastná »káča« v laskajících paprscích jarního sluníčka. — — —

Smůla.

Strýček Mrázků je nesporně zajímavá postava naší dědiny.

Malý, obtloustlý ramenáč čilých pohybů, s věčným úsměvem v tváři a kopou povedených nápadů za lubem — to je náš strýček.

Zaměstnání jeho je — jak on říká — dohlížet na oba syny, aby měli stále co dělat v rodné chalupě, a pak provádět »mazané kousky«, totiž takové drobné čertoviny.

Než i o něm můžeme povědět žertovný příběh...

Bylo uprostřed žní. Před chvílí dosti vydatně pršelo, takže nebylo možno pracovat na poli.

Strýček chodil po dvoře, pěkně si pokouřoval a přemýšlel, jakou by uložil práci synům.

»No, už by mohly být zralé na zahradě muškatelky,« vzpomněl si náhle.

Přesvědčil se, že už se dají jísti, a hned poručil synům, aby je očesali a odnesli na půdu.

Pak zabýval se čímsi na dvoře, ale jakmile viděl, že už nosí hrušky na půdu, hajdy za nimi.

Na půdě položil vedle sebe »fajfčičku« a pustil se s chutí do prvního zralého ovoce a jedl a jedl — neboť mu chutnalo znamenitě.

Konečně, když už vedle sebe měl úctyhodnou hromadu »ohryzků«, spokojeně šel dolů.

Po chvíli vzpomněl si na dýmku. Marně ji však hledal.

»To jsem blázen,« říkal si strýček, »vzal jsem ji přece s sebou na půdu, ale tam není po ní ani vidu, ani slechu...«

Druhý den po velkém přemýšlení a váhání — neboť strýček byl trochu »držgrešle« — rozhodl se, že zajde si do města pro novou.

Přinesl si hezkou, pěkně kovanou, ale dosti drahou dýmku.

Jak se však podívil doma, když mu ukazovala žena jeho starou »zlatou fajfku«, s peprnou poznámkou:

»Když už z té staré nechceš kouřit, nemusíš na ni zrovna naházet ohryzků, aby nebyla k nalezení...«

Strýček mlčel, ale myslel si, že má »opravduckou« smůlu, neboť vyhodit nadarmo hodně peněz a být ještě podezírán z nešikovnosti — to spořivého a mazaného strýčka velice mrzelo.

Poslední neděli v říjnu byl prvně po celém světě slaven svátek Ježíše Krále. J. Sv. Pius XI., který zavedl loňského roku tento svátek bulou „Quas primas“, si přeje, aby Ježíš se stal králem všech srdcí, králem rodin, společností i států. Laicism uznává člověka králem a toto království jest ve znamení úpadku. I u nás je tomu tak. Prosme proto, a nezapomeňme prosití Pána, aby se Ježíš Kristus stal králem nás všech a vytrhl nás z bídy, do níž se stále hlouběji noříme. Pamatujme každý den modlitbou na svoji vlast a své spolubratry.

Malomyslnost a pýcha po sobě následují a plodí se s úžasnou rychlostí; hned se člověk domnívá, že může všechno i bez pomoci Boží, hned, že nemůže nic byť i s Bohem. Církev však zatím učí nezměnitelným hlasem milosrdenství, jež se zamítá a spravedlnosti, jež se popírá. Blud unavuje Církev, aniž ji zmáté. Znavuje ji svými nezřetelnými a protirečnými křiky; avšak nikdy nedomohl, nikdy nedomáhl, nikdy nedomůže se té nemožné útěchy, aby viděl slovo Boha slábnouti, nebo slova Boha přepínati.

Hello, Člověk.

ZE HNUTÍ.

A. SSS. v Novém Městě na Moravě pořádalo na svátek sv. Václava 28. září 1926 jeho oslavu, jež vyzněla manifestačně. Tato oslava byla spojena s oslavou církevní. Ráno v 9 hod. byla slavná mše sv. s asistencí, po níž v Katol. domě přenesl p. minist. rada Dr. Jos. Hronek svou přednášku na thema: Svatý Václav a nábožensko-mravní obroda národa čsl. Ukázal na vzácný zjev našich dějin, sv. Václava a jeho příklad. Jedině proniknutí ideí sv. Václava, ideí víry a náboženství může náš národ zachránit z přívalu nevěry a nemravnosti. Večer po kázání ndp. K. Endla, katechety z Bystřice, konán světlý průvod s nejsv. Svátostí za osvětlení kostela a věže kolem celého náměstí. Po návratu do chrámu Páně slavnost ukončena sv. požehnáním. Slavnost tato se dobře vžívá. Kéž Bůh požehná vzrůstu ideí, které jsou spjaty s tímto svátkem.

Akad. Soc. Stud. Sdružení v Novém Městě na Moravě konalo dne 28. září, na svátek sv. Václava svou VI. řádnou valnou hromadu. Po podání a schválení zpráv funkcionářů zvolen následující výbor pro správní rok 1926—27: Předseda prof. Josef Jebavý, místopředseda Th. C. Ignác Lukaš, jednatel Th. C. Leopold Havlík, pokladník uč. Marie Pohanková, čl. výboru Th. C. Al. Fiala a Ing. St. Rudolf Svoboda. Výbor i v tomto správním roce hodlá pracovat v intencích výborů předcházejících.

Dr. Aďa Drápalíková. V sobotu dne 27. listopadu byla ve velké aule staroslavné university Karlovy v Praze prohlášena doktorem veškerých práv předsedkyně SSS. dívčího v Praze. Kol. Dr. Drápalíková stojí již od dob gymn. studia v popředí hnutí katol. studentstva. Nicméně její neobyčejná činnost spolkuje, ať již jako předsedkyně SSS. nebo dívčí sekce při Ústředí katol. stud., v redakci „Jitra“ a konečně i ve Sdružení mládeže a Svazu katol. žen a dívek nezabráňovalo jí k intenzivnímu studiu. A tak naše milá předsedkyně promuje ve 22. roce věku svého. Její píle budiž

příkladem všem katol. studentkám! Blahopřejeme a těšíme se na další spolupráci!

Památce Aug. Rozsypalové. 23. listopadu min. roku vydechla naposledy. Katolické studentky v den výročí úmrtí nemohou nevzpomenouti své vzácné, žel, že již zesnulé přítelkyně. Vzpomínají ty, ke kterým mluvila na sjezdech studentstva a vzpomínají tím v co i ty, pro které tolik pracovala, katol. vysokošk. stud., ubytované v koleji katol. akademiček, jíž byla zakladatelkou. A jistě vděčně vzpomenu každoročně všechny, kterým bude dopřáno požívatí dobrodiní instituce, kterou založila. Tak přílehavě platí o ní slova Vrchlického, která byla dána jako motto malé knížечky, vydané pro její památku Svazem katol. žen a dívek čsl.: „Dávno hrob Tě schrání, a přec — jaké z Tebe požehnán!“

Katolické vysokoškolské studentky, které by chtěly vstoupiti do zakládajícího se kroužku akademiček. nechť udají své adresy Dívčí sekci při Ústředí katol. stud. Praha II., Panská ul. č. 1, IV. p. Ústní informace vždy ve čtvrtek a v sobotu od 6 do 7 hod. večer.

Dary na mikulášský dar. Naši příznivci. Na prvním studentském poválečném kongresu byl přijat návrh velikého našeho přítele, zvětřelého již arcibiskupa Stojana, aby každého roku vybíralo studentstvo na mikulášský dar. Činí tak i letos, obračejíc se s prosbou na všechny své příznivce, aby mu pomohli budovati hnutí, které má býti naší nadějí pro budoucnost. Děkujeme všem, kteří vzpomněli na vás svým dárkem. Dr. J. X. Novák, veliký kněz a veliký spisovatel, chudý a dobrý, milující studenty, zaslal sám 100 Kč, které obdržel od jedné osoby aby si koupil kabát. „Naši studenti jsou chudí — děl — poslal jsem jim poslední svůj groš.“ Děkujeme též p. ministru Dru Noskovi za dar 500 Kč a p. H. Dostálovi za jeho dar. Tomuto poslednímu, jenž jest v nemocnici v Brně, přejeme, aby se brzy uzdravil. Všem našim přátelům Bůh zaplať!

ZE SVĚTA.

Ježíš Kristus Král. Uveřejňujeme obraz, představující Ježíše Krista Krále. Jak jest známo, vydal loňského roku J. Sv. Pius XI. encykliku, již byl zaveden nový svátek Ježíše Krále pro celý svět. Tento svátek jest odsouzením laicismu, bludu, který v nové době tolik bují a tolik ničí lidstvo. Laicism chce odstraniti Ježíše Krista z rodiny ze škol, ze společnosti a státu. Proti tomu pojetí již v minulém století vyvstávaly hlasy. Italský jesuita P. Sanna Solaro navrhoval již roku 1897, aby proti vzrůstajícímu se laicismu byl zaveden svátek sociálního království Ježíše Krista, ale na nějaký čas ta myšlenka zapadla v zapome-

nutí. Idea P. Sanny byla znovu přijata na internacionálním eucharistickém kongresu v Madridu roku 1911, ve formě přání, žádajíc aby všechny eucharistické kongresy studovaly prostředky, jak vyvýšiti v národě království Ježíše Krista. V roce 1912 kongres vídeňský, na podnět Msgra Crépina a otce Zella, žádal ustanovení svátku na počest Ježíše Krále. Kongres lurdský v roce 1914 vzal si za thema svých diskusí „Sociální království Ježíše Krista eucharistií“. Válkou oddálilo se rozhodnutí. V roce 1920 Msgr. Berthoin z Autun vrátil se znovu k myšlence svátku krále lásky, kterou papež Benedikt XV. přijal velmi příznivě. Ny-

ní začala rozhodná výprava, která končila v encyklice „Quas primas“ roku 1925. Konečně 11. prosince objevila se encyklika „Quas primas“. Pius XI. prohlásil sociální království Ježíše Krista, vysvětlil, v jakém smyslu se má brát a určil pevně svátek, který musí rozšířiti mezi lidem tuto dogmatickou pravdu, na poslední neděli v říjnu. A potom, jako by pospíchal uskutečniti zvláště milovaný plán, rozhodl, že první svátek Ježíše-Krále bude slaven v Římě ve vatikánské basilice a že bude posledním aktem Milostivého léta. Dne 31. prosince 1925 Pius XI. první zpíval mši Ježíše-Krále a dokončiv ji, znovu zasvětil lidstvo nejsvětějšímu Srdci.

Růst katolicismu v Anglii jest rok od roku větší a nestává se zřídka, že proniká, zvoina sice, ale jistě, i do těch nejanglikánštějších obcí. Tak byla nedávno po 500 letech sloužena mše sv. ve Grawfordu. Přirozeně že katolíci nemají tam dosud chrámu a proto kněz sloužil oběť nejsvětější na jedné louce, kterou majitel její věnoval katolíkům, aby tam vystavěli chrám. Nejsvětější oběti obcovalo asi 300 lidí, část nevěřících a 200 katolíků přišlo Tělo Páně. Po mši sv. byla nesena svátost v průvodu do sousední farnosti. Katolicism proniká v Anglii všude.

Katolíci admirálové v Japonsku. Japonské loďstvo má dva admirály, kteří jsou katolíky: Yamemota a Saita, který byl přijat do lůna katolické Církve před třemi lety. Admirál Yamemoto patří k nejvážnějším katolickým laikům na dálném Východě.

Katolická přednáška radiem v Japonsku. Dne 9. října t. r. pozvala Radio-telefonická společnost v Tokiu do své stanice katolického misionáře ku přednášce. P. Flaujac, ze zahraničních misii pařížských při katedrále v Sekiguši, se ve své přednášce obracel hlavně ku mládeži a jasným, zvucným hlasem vložil několik základních pravd katolicismu; mluvil o určení a cíli člověka, o nedůslednosti těch, kteří se snaží pouze o zdokonalování života hmotného bez ohledu na život duševní a mravní, ukázal, že dokonalost člověka spočívá v souladu jeho schopností, v podřízení vášní a nižších pudů rozumu a vůli. Mluvil o všeobecnosti katolicismu, pravého náboženství, jehož původ sahá ke stvoření; Starý a Nový zákon nejsou stará a nová pravda, která jest jedna, jako jeden jest Bůh. Přednáška měla 250.000 posluchačů. Slovo Boží bylo vpravdě jako símě seto do všech srdcí, a v Japonsku nejsou jen srdce kamenná a ušlapaná, plná trní, jsou i srdce, která přinesou stonásobný užitek ze slova Božího. — Viděti, že svobodné Japonsko přeje svobody všem. (J. Z. z Číny.)

Řády a kongregace v Německu. Dnes jest v Německu po weimarské konstituci svoboda a všechny řády tam mohou míti své domy. Podle poslední statistiky mají mužské kongregace 536 domů a 9972 členů, s novici 11.250, více než o 100 procent více než poslední rok před válkou. V ženských kongregacích jest 71.720 členek v 6489 domech. Nejvíce domů mají františkáni, totiž 92, ale nejvíce členů mají benediktini, totiž 1577 ve 33 kláštorech. Kapucínů jest 748 v 48 klášteřích, jesuitů 450 v 31; dominikáni mají jen 9 klášterů, ale mají řadu misí s četnými členy. V Prusku jest 287 klášterů

mužských a 2990 ženských. Řeholních povolání v Německu ustavičně přibývá, což jest jistě potěšitelné. Ostatně i u nás řeholní řády a kongregace mají stále větší počet členů.

Pohaní a Panna Maria. O úctě pohanů ku P. Marii píše Msgr. Rossillon, misionář: „Indové a i mohadmedáni jsou vábeni k Panně Marii — hlavně ve Vizagapatamu, kde jest poutní svatyně mariánská. Není vzácným zjevem, potkáme-li na cestě ke svatyni poutníka, neznámého pohana, který přišel dáti svíce Matce Boží za vyslyšení nějaké prosby. Někteří pohaní i z vysoké společnosti mají ve svých příbytcích její obraz. Medailky Panny Marie jsou velice vyhledávány a v některých je nosí na krčku všechny pohanské dítky. Všude mne prosí matky, abych podělil jejich děti medailkami s obrazem Panny Marie. Věří, že je medailky ochrání od vlivu zlého ducha, tedy i od nemoci.“

Počet kněží na světě. Kněží jsou solí země a jest vždycky znamením úpadku, když jich ubývá, a národ, který nemá kněží, upadá stále hlouběji. Je to pochopitelné, neboť kněz rozešvá slovo Boží a uděluje svátosti, které posilují člověka a vedou ho k dokonalosti. Je tudíž třeba, abychom se za kněze modlili. Dělejte tak stále. Všechny katolických kněží na světě je přes 312.000. Na Evropu připadá z nich 200.324. Pro ostatní díly světa zůstává pouze asi 111.000. V Africe připadá jeden kněz na 400 katolíků a na 82.000 pohanů, v Oceanii na 300 katolíků a na 110.000 pohanů. V Japonsku připadá jeden kněz na 880 katolíků a na 220 tisíc pohanů, v Číně jeden kněz na 800 katolíků a 180.000 pohanů a v Indii na 860 katolíků a asi 100 tisíc pohanů. — U nás po válce ubylo hojně kněží, ale poslední zprávy jsou radostnější, neboť oznamují, že ve velkých seminářích jest přes 600 bohoslovců, o 100 více než roku minulého.

Krásný příklad. V Mexiku je stále pronásledování katolíků a mnoho neohrožených věřících již vykrvácelo a mnoho jest jich v žalářích. Ale hrdinsky snášejí všechna protivenství z lásky k Bohu a mohou nám býti vzorem. Jeden případ heroismu podáváme: Vláda nevěřila úřednictvu a zaslala mu dotazník, ve kterém se táže, jaký má názor, zda schvaluje postup vlády, nebo jej kritizuje a pod. Jest ke cti úředníků, že nezapírají svého náboženského přesvědčení. Hlavně učitelé jsou hrdinní, ve státě Gialisco 400 učitelů bylo pro vyplnění dotazníků sesazeno, ježto veřejně vyznali svoji víru. „Nemůžeme obětovati svým zájmům hmotným své zásady“, odpověděli. V Chiuhua ze 20 učitelů 13 odpovědělo podobným způsobem a byli hned zbaveni místa. — Vezmeme si z nich příklad!

Mnoho, ale přece dosud málo. Na celém světě působí v katolických misiích přes 13.000 evropských a přes 4000 domorodých kněží. Vedle kněží pracují v misiích ještě více než 4000 evropských řeholníků-laiků a na 800 domorodých. Dále působí v misiích asi 25 tisíc evropských a více než 11.000 domorodých sester. Opravdu potěšující počet, ale přece jak dosud nepatrný vůči jednomu tisíci milionů pohanů a nevěřících! Jest proto naší povinností podporovati všemožně katolické misie.

Modlitba za Mexiko byla konána ve votivním mezinárodním chrámu Božského Srdce v Římě. Od časného rána byly slouženy za pro-

následované mše svaté a účast na nich byla velická. Pontifikální mši sv. sloužil a společně přijímání podával J. M. Gonzalès, arcibiskup v Durazzo v Mexiku, který před podáním Těla Páně oslovil přítomné: „Děkuji vám, synáčkové, že se dnes modlíte za moji nešťastnou zemi a prosím vás, abyste v té lásce pokračovali, dokud Srdce Ježíše Krista Krále nevrátí katolíkům pronásledovaným pokoj a mír. Dnes je slavnost Ježíše Krista Krále a my katolíci celého Mexika doufáme, že Král králů vyslyší naše prosby. Zaplať vám Bůh za vaše přijímání, které konáte za své bratry mexické, a za vaše modlitby, jimiž jim vyprošujete pokoj. Dej, Bože, abychom mohli brzy zapěti Te Deum díků.“

Kolik jest kněží v Holandsku. Holandsko má 5 mil. protestantů a 2½ mil. katolíků. Má ovšem veliký počet kněží, z nichž celá třetina se věnuje zámořským misiím. V misiích je 23 Holanďanů biskupů, 6 apoštolských prefektů, asi 1500 kněží, 800 řeholních bratrů a kolem 14 set řádových sester. V Holandsku je 65 misijních ústavů, ve kterých se připravuje 3600 studentů na apoštolský úřad. Na misie přispívají Holanďané průměrně ročně třemi miliony holandských zlatých. — Tato apoštolská horlivost přináší požehnání. V Holandsku nemají nedostatek kněží, průměrně připadá na jednu faru asi 2500 duší a fary jsou obsazeny a bohovědné ústavy mají kolem dvou tisíc bohoslovců.

ZAJÍMAVOSTI

Eliška Krásnohorská, v pátek 25. listopadu zemřevší slavná česká spisovatelka, rodným jménem Pechová, narodila se 18. listopadu 1847 v Praze. Její otec zemřel roku 1850 a zůstavil vdovu s 8 dětmi, z nichž Eliška byla sedmá. Doma se vzdělávala Eliška vlivem svých bratrů a přátel jejich, hlavně v oboru hudby a výtvarnictví, vedle toho psávala verše ze žertu, později též k účelům zpěvním. Teprve když se v době dr. Riegro seznámila s některými předními literáty, jmenovitě se Světlou a Háčkem, uveřejňovala své verše pod pseudonymem, který pak již zůstal jejím literárním jménem. Současně ochravně trvalou bolestnou chorobu údů která jí přese vše léčení již neopustila. Roku 1871 vydala první své verše ve sbírce »Z máje žití«. Pak následovaly sbírky básní »Ze Šumavy«, »K slovan-skému jihu«, »Vlny v proudu«, »Letorosty«, »Bajky velikých«, »Na živé struně« a »Rozpomínky« (1897). Z cizích literatur skvěle přeložila veršem Mickiewiczův epos »Pan Taideáš«, básně Lorda Byrona »Childe Haroldova pout«, výbor menších básní Alexandra Puškina a Hamerlingův epos »Kráál stonský« (vydala jej Česká akademie). K veršovaným pracím řadí se dále operní libreta oper Karla Bendla, Bedřicha Smetany (Hubička, Tajemství, Čertova stěna) a Zdeňka Fibicha (Blánek). Dále vydala v časopisech a různých publikacích množství prací prozou, zejména novel, literárních statí, článků o ženské otázce, životopisů a pod. Napsala též řadu pokusů dramatických a množství povídek, pohádek a veršů pro mládež. Krásnohorská redigovala od roku 1874 měsíčník »Ženské listy«, vycházející nákladem Ženského výrobního spolku v Praze, jehož byla od roku 1891 starostkou. Roku 1890 založila v Praze střední školu dívčí, první to dívčí gymnasium v bývalém Rakousku, dále zorganizovala spolek Minerva a odevzdala školu onu v jeho správu.

Věda a víra. Není vzácným případ, že učenec světového jména byl mužem hluboce věřícím a nebyl při tom malým nebo menším vědcem. Jmen by se dalo uvést mnoho. Uvedeme jeden případ z poslední doby, který jest pozoruhodný. Znamý americký badatel, Robert Andrews Millikow, jenž obdržel za svou činnost Nobelovu cenu a četná vysoká vyznamenání různých vědeckých společností, napsal tato slova: „Není žádného vědeckého důvodu

k popírání víry. Kdo nedovede sloučiti obě, ne-se sám vinu za to. Nemohu vědecky vysvětliti, proč jsem živ a ne mrtev. Fysiologie mi ovšem může odhaliti veliké množství mechanických a technických pochodů v mém těle, ale nemůže mi říci, proč a čím žiji. A bylo by přece vysoce nevědecké pochybovatí o tom, že život ve mně jest něčím zcela jiným. Naše vědecké poznatky jsou daleko větší, než byly naše znalosti před sto lety. Ale srovnány s tím, čeho ještě nevíme, jsou nesmírně nepatrné. Mapa země měla dříve veliké bílé pruhy, na nichž bylo napsáno: neprobadáno! Dnes je těch pruhů málo. Ale mapa našeho vědění o přírodě je stále ještě jediný veliký pruh, na kterém badatel odkryl až dosud velice málo věcí. Čím více badáme, tím více se rozšiřuje říše toho, co zoveme neznámým, a zatím, co musíme uznati obmezenost svých poznatků, jsme puzeni k uznávání nejvyšší Bytosti a nejvyšší Moci, původu naší bytosti a života, Stvořitele, nebo jak ji jmenujeme. Tolik mohu s jistotou tvrdit, že popírání víry postrádá všeho vědeckého odůvodnění. A není možno podle mého úsudku nikdy mluviti o tom, že si věda a víra odporují. Lidé, kteří o vědě málo vědí, kteří vědí málo o náboženství, se mohou hašteřiti, a lidé, kteří jim přihlížejí, mohou mysliti, že se prou věda a víra, zatím co se jedná toliko o střetnutí dvou druhů nevědomosti.“

Spisovatel Medek o víře a katolicích. Jméno legionářského spisovatele a plukovníka Medka jest velice dobře známo. Jeho umělecké dílo zasluhuje plného obdivu a chvály. A Medek není tak zbolševisovaný, jako část legionářů, kteří útočí na všechno, co nese pečeť Boha. Ve své knize »Česká pout do Italie“ napsal legionářský spisovatel Rud. Medek mezi jiným i toto: „Záviděl jsem Italům jejich zbožnost. Vzpomněl jsem si na Prahu a tak se mi zdálo, že v Praze není snad již ani zvonů. Neslyšel jsem je vyzvánět již ani nepamatuji. I uvědomil jsem si, že mezi ztrátami, jež stihly můj národ za dlouhých věků a utrpení a rázů, jest i jedna ztráta horší všech ostatních: ztráta naší české víry v Boha! A tu jsem si řekl: Kdyby u nás každého večera se rozlehl s věží sv. Víta veliký hlas zvonu, zvěstující Praze a celému národu, že jeho svobodný dnešek a zítřek byl vykoupen krví mučedníků

by u nás nebylo ani tolik PhDrů a JUDrů, ale více prostých a čistých srdcí, snad by . . . nu zkrátka: to je česká víra v Boha — již není!“ A ve svém referátu na schůzi Nezávislé jednoty legionářské děl pěkná slova o pospolitosti a bratrství: „Nevítali jsme v našem zahraničním odboji každého nového bojovníka? Nevítali jsme i katolíky, a nejen je, nýbrž i tak zv. klerikály, když se hlásili do našich řad, a neviděli jsme v jejich spolupráci s námi jeden z výbojů, neboť jsme si říkali: „Když i oni už se odhodlali jít s námi, tito živlové konservativní, tož naše věc není jen svatá a posvěcená, ale také obecně spravedlivá a hlavně je to znamením, že je na cestě k vítězství, na cestě k uznání všeho po spravedlnosti toužícího světa!“ Ten mrtvý od Zborova se nedíval ani po legitimaci politické ani po křestním listu onoho druhého mrtvého, jenž, dejme tomu, napravo ležel vedle něho. Ležel vedle něho především bratr. Pochybujeme, že ti mrtví tam v nebeských zahradách myslí na to, mají-li vyloučiti tolik a tolik nár. dem. nebo snad i lidovců, kteří s nimi padli u Zborova. ze své veliké obce legionářské. Pochybujeme dále, že myslí na to, s kým asi půjdou příště k volbám a z čeho sestojí asi nyní „pokrokové souručenství“, čili mnoho-li jim do toho asi zbude z celého národa?“

Zjev a povahu sv. Františka popisuje Celano, první jeho životopisec takto: Vynikal neobyčejnou výmluvností, při níž vždycky se zračila na jeho tváři radost a dobrota; ve svých řečech byl prost polovičatostí a samolibostí. Postavy byl prostřední, spíše menší než větší, hlava kulatá, přiměřená postavě, tvář podlouhlá a vynikající, čelo ploché a malé, oči prostředně veliké a černé, s otevřeným a přímým pohledem, vlasy tmavohnědé, obočí přímé, nos pravidelný, tenký a přímý, uši malé, spánky ploché. Způsob jeho řeči byl poutavý, ale ohnivý a jistý; jeho hlas hned přísný, hned zase něžný, jasný a lahodný; zuby byly bílé a stály v rozměrných řadách rty rovné a jemné. Vous jeho byl černý a nepřiliš hustý, krk tenký, plece rovné, ramena krátká, ruce úzké, dlouhé prsty, nohy stíhlé, chodidla malá. kůže jemná, tělo velmi chudé. Oděv jeho byl chudý a spánek míval kratičký. Jeho ruka byla stále otevřena, aby rozdávala, a ve své veliké pokoře byl též pln něhy ke všem lidem a dovedl se všem přizpůsobiti: ač byl světlejší než všichni, přece si počínal mezi hříšníky tak, jako by byl jedním z nich. A krásné byly jeho vlastnosti duševní. Ó, jak krásný, jak zářící stál před námi v nevinnosti svého života, ve svém prostinském způsobu řeči, ve své čistotě srdce, v lásce k Bohu a bratrům, ve své horlivé poslušnosti, v srdečné oddanosti v celém svém andělském zjevu. Byl něžný ve styku, líbezná povaha, přívětivý v řeči, nade vše šetrný při napominání. úplně mlčelivý, bylo-li mu co důvěrně svěřeno, rozumný v udílení rady, houževnatý a vytrvalý v provádění svých úmyslů, pomilováníhodný ve všem; myslil byl dobré a srdce laskavého, rozumu klidně uvažujícího; byl vytrvalý v rozjímání, neúnavný v modlitbě, horlivý ve všem; zůstával vytrvalým v předsevzetích, ve ctnosti i milosti, vždy sám sobě jsa věren; rychle odpouštěl, ale jen ztěžka se rozhněval; byl nepředpojatý v myšlení, měl

výbornou paměť, byl ostrovtipný a pohotový v řeči, opatrný při volbě a ve všem prostinký a jednoduchý; přísný sám k sobě, dobrotivý k jiným, účelovitý ve všem. — Jistě vzor k napodobení.

Jezulátko z Ara Coeli. Jezulátko z Ara Coeli v Římě jest velice uctíváno. Bylo přičítáno sv. Lukáši, ale nyní Dix v „Journal des Arts“ dokazuje, že je zhotovil P. L. Marchal, františkán v XV. stol. a misionář v Jerusalemě. Jest z olivového dřeva, ze zahrady Getsemanské a bylo doneseno P. Marchalem do Říma a dáno do chrámu Ara Coeli. Když byl budován monumentální pomník Viktora Emanuela, měl býti chrám Ara Coeli zbořen, ale lid, který lne velice k Jezulátku, byl tak pobouřen, že musilo býti od toho úmyslu upuštěno.

Světélkování svatojanské mušky vysvětleno. Americký přírodopisec Newlon Harvey pátral dlouhá léta po příčině světélkování svatojanských mušek. Podrobil světélkování malinkých světlušek vědeckému rozboru a zjistil, že každý druh světlušek světélkuje jinak a některé z nich že mohou vytvořiti a vysílati i neviditelné ultrafialové paprsky. Ústrojí, jež způsobuje, že světélkují, možno právem nazývati „divem přírody“. Je to osvětlovací mechanism v miniatuře, jenž zazáří, jakmile nastane tma, a uhasne, když je světlo. Neméně zajímavé je poznání, že určitý druh svatojanských mušek světélkuje v intervalech, které nejsou vždy stejné. Harvey se domnívá, že světlušky se tímto způsobem mezi sebou dorozumívají, neboť pozoroval, že na příklad samičky světélkováním lákají samečky.

Na obranu jesuitů. V „Čes. časop. histor.“ byla uveřejněna obrana Tovaryšstva Ježíšova od dra Pekaře. K tomu se nám píše: „Jesuita Šturm r. 1584 byl češtějším než Čeští bratři, jimž vytýkal, že by bylo nerozumno Čechům německy psáti, jak čteme v jeho knize „Kraťácké ohlášení“. O jesuitu Balbínovi, známém obránci jazyka českého, píše Em. Tonner v kritice jeho spisu, roku 1672 vydaném, pod názvem „O šťastném, nyní však přežalostném stavu království Českého“: „Neznám spisu, který pocházejí z časů nejsmutnějších, užímal by se na záhubu odsouzené národnosti naší zřejměji a srdnatěji než tento spis.“ — O jesuitu Vydrovi, známém vlastenci, píše Rybička: „Vydrova vlastenecká horlivost a upřímná láska k národu a jazyku svému nezůstala bez účinku na jeho posluchače, známé a přátele, ježto právě jeho přemlouváním a vyučováním z velké části získáni byli národnosti naší oni mužové, kteří ke konci XVIII. a na počátku XIX. století byli nej přednějšími dělníky na poli literatury naší, tehdejší ladem ležící. Zajisté bychom pohřešovali až podnes leckterého z našich Nejedlých, Hněvkovských, Jungmannů, Rulíků, Marků, Rautenkranců, Zieglerů v řadě spisovatelů a vlastenců českých, kdyby oni nebyli druhdy bývali žáky Vydry našeho.“

Vykopávky v Římě a v Itálii. V Římě se konají veliké vykopávky a zároveň po celé Itálii. Tato snaha vzkřísiti starý Řím, souvisí s vědomím, které šíří Mussolini, vědomím slavné velikosti starého Říma, která má býti nynějším Italům povzbuzením. V Římě jest již vykopáno Forum, odkrývá se velký cirkus a

jiné věci. Těžkým, snad nejtěžším problémem italské archeologie bylo však a jest Herkulanum. Na úpatí Vesuvu, podél zálivu neapolského, táhne se jako by věnec měst od Neapole až k půlostrovu sorrentskému. Je tu Resina, Portici, Torre del Greco, Torre Annunziata, Castellamare. Na místě, kde nyní prostírá se Resina a Portici, stávalo kdysi město Herkulanum, jež bývalo oblíbeným letoviskem elegantního světa. Víme, že dne 24. srpna r. 79 po Kr. bylo zároveň s Pompejemi a Stabie-mi zasypáno při strašném výbuchu Vesuvu. Láva vytvořila nad Herkulanum pevnou pokrývku, jež při pozdějších výbuších nabývala vždy větší tloušťky, a tak Herkulanum po staletích upadlo v zapomenutí. Někde tvoří lávová pokrývka nad Herkulanum vrstvu až 30 metrů tlustou; nejmenší tloušťka obnáší aspoň 10 metrů, čímž vykopávky jsou nesmírně ztíženy. Ztuhlá láva je totiž neobyčejně tvrdá, a proto bylo jí od starých Římanů užíváno nejen ke stavbám domů, ale i ke dláždění silnic, a dláždění toto vydrželo až do dneška. Pod takovou vrstvou je tedy pohřbeno Herkulanum. A bylo zapomenuto tak dokonale, že teprve roku 1719 nadšený ctitel antiky kníže Elbeuf přišel na jednu jeho síň s výklenky a sochami. Ale pro veliké náklady nemohl pátrati dále. Také Karel III. neapolsko-bourbonský nemohl o něco později dlouho v pátrání pokračovati. Bezvýsledným zůstalo kopání na počátku minulého století. — Roku 1869 podniknuto kopání poznovu, ale obtíže technické a veliký náklad vedl po sedmi letech k zastavení vykopávek. Co však při nich bylo obje-

no, jest poučné a zajímavé. Divadlo leží 25 m hluboko pod povrchem a sestupuje se k němu po 84 stupních. Jest z kamene a má 25 řad sedadel pro 3000 lidí. Nedaleko divadla stojí chrám, od něhož vede cesta, zdobená sloupy, k části města u moře. Nejkrásnější mezi vykopanými domy jest „dům Argusův“, nazvaný tak dle nástěnného obrazu, představujícího věrného strážce. Dům ten má nádhernou síň; jejíž strop nesou 24 sloupy a šest pilířů. Jiný dům jest zajímavý tím, že v jeho špižárně byla nalezena zásoba potravin. Lidské kostry, mince, klenoty nebyly dosud nalezeny, což jest důkazem, že obyvatelé Herkulana měli při výbuchu ještě čas zachrániti sebe a své nejcennější věci. Vzácné jsou nástěnné obrazy herkulánské a sochy. V domě, zvaném „Casa di Aristide“, byla nalezena roku 1752 knihovna, čítající asi 1800 zuhelnatělých papyrusových svitků. Byla na nich napsána z větší části pojednání z oboru řecké filosofie, zvláště Epikurovy. Věda může býti nálezy při zamýšlených vykopávkách v Herkulanum jistě obohacena. Kroky k obnovení vykopávek v Herkulanum učiněny byly již před válkou, kdy povoleno bylo 400.000 lir pro vyvlastnění pozemků v Resině a 12.000 lir ročně na vykopávky samy. S tím se ovšem nemohlo mnoho poríditi. Od výbuchu války pak všechny vykopávky byly vůbec přerušeny. Nyní konečně usnesla se italská vláda, aby Herkulanum bylo vykopáno. Bude k tomu snad třeba zbořiti částečně město Portici a Resinu, poněvadž jinak na úplné vykopání nebylo by lze pomysleti.

LITERATURA.

Vítaná vánoční hudební publikace Jaroslava Kříčky, K o l e d y pro ženský neb dětský sbor, jež vyšla v Hudební Matici Umělecké Besedy v Praze, jest krásným dokladem obohacení vánočních nadílek, večerů, akademií a pod. Obsahuje 15 písní jedné z nejradostnějších odrůd prstonárodní poesie slovem i zpěvem a jsou zcela přístupné technicky i hlasově pracovány. Skladatel se drží zcela tonální harmoniky, kterou podává valnou většinou tříhlase; kde rozmnožuje počet hlasů, tam využívá jeho mnohosti k roztomilým instrumentačním efektům (dud, houslí, basy a pod.) Proto jsou tyto sbory velice oblíbeny. Bakulova družina je provede na jednom ze svých koncertů v Radiu. Cena partitury, kterou možno použiti jako hlasů, jest pouze Kč 5.40.

„Památce Jana Valeriána Jirsíka.“ Pamětní spis u příležitosti odhalení pomníku biskupa J. V. J. Nákladem „Svépomoci hluchoněmých“ v Čes. Budějovicích. 1926. Stran 90. Bohužel zapomináme mnohdy na naše kněze buditele a na jejich dílo, jež vykonali pro národní obrození. A nebyli to pouze kněží napolo „rozešli s církví“ — jak často nesprávně bývá zdůrazňováno — ale byli to kněží stejně věrní církvi jako vlasti. Nejen chudí faráři a kaplani byli obětavými vlastenci, ale i církevní hodnostáři — a jedním z nich jest biskup Jan Valerian Jirsík. Letos byl odhalen v Českých Bu-

dějovicích vltsteneckému biskupovi pomník a při této příležitosti vydali hluchoněmí spis, věnovaný památce tohoto nesmrtelného dobrodince národa. V knize jest krásně vykreslen profil biskupa vlastence a lidumila (jeho boj o české školy, oběti pro české gymnasium, založení ústavu pro hluchoněmé), takže spis je též apologií českého kněze-vastence. Vřele ji doporučujeme všem studentům a knihovnám SSS. Cena brožované knihy jest pouze 8 Kč, vkusně vázané 15 Kč. Zakoupení této knihy jest i skutkem charity, neboť výtěžek bude věnován hluchoněmým a jejich svépomocným podnikům. — Rel.

Naše vyobrazení. Všimněte si jemnosti a čistoty, která zírá z tváře Panny Marie od neznámého mistra, jehož obraz otiskujeme. — Senátor Huban, veliký příznivec katolického studentstva, byl zvolen presidentem senátu. Blahopřejeme. — František Kašpar, farář v Nicově, jest velikým katolickým básníkem. Poslední jeho básnické dílo, nádherně vydané a nazvané „Mír neděl“, jest z nejlepších děl, která v poslední době u nás vyšla. — Jaroslav Durych, veliký spisovatel a básník, slavil 2. prosince své čtyřicáté narozeniny. Durych napsal mnoho děl prosaických i básnických a řídí čtrnáctidenní revui: „Rozmach“, nejlepší revui katolickou.

??

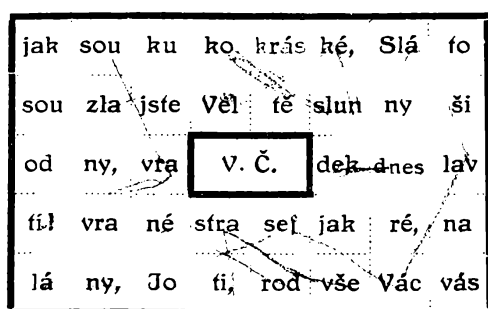
HÁDANKY

??

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z 2. čísla: Rebus: Cesta přes oceán. — Záhadný nápis: František Lad. Čelakovský. — Amer. křížovka: A) Radio. B) Vor. C) Ke, Uh. D) Lov, Ota. E) Eter, basa. F) Sen, tmy. G) Kopí, Lyon. H) Tyran. I) Roh. J) Konev. K) Oves, vosk. L) Sůl, rho. 1. Avesta, nos. 2. Otep, vůz. 3. Klenot, kel. 4. Ave, Kyros. 5. Do, Nor. 6. Uri, láhev. 7. Hostýn. vor. 8. Tamo, SHS. 9. Kabina, oko — Koníček: Tys velký, Bože, Tobě sláva zvláště! Ty světlem odíváš se místo pláště; Tys nebe, nad nímž vody visíc stojí, v stan skvosný mocnou rozbil rukou svojí. Tvůj mračna vůz a vichry koně vozné, Tvým poslem bouře, sluhou hromy hrozné. A. J. Puchmajer. — Vsuvka: Vodník. — Rebusy: 1. Kosmák. 2. Nedejme se! — Číslovka: ...v kvítí.. štítí. — Do. plňovačka s taj.: Janus, Silva, rádlo, hanba, salfo, Hejda, kočka; Jirásek, Svoboda. — Přisuvka: Krym. — Král. procházka: Nedokáže nic velkého, kdo se nevyprosíl ze jha pověrečnosti a strachu. — Rebusy: 1. Zrak nebo zázrak nebo přízrak. 2. Přisaha. 3. Pardubice. — Šarada v koníčku: První řeka na Sibiři, druhá s třetí městem míří: napiš všechny vedle sebe: zbožím zásobuje tebe. Ob, chodník, obchodník. — Amer. křížovka: 2. Vor, 3. Donec. 4. Oj, si. 5. Lny, kap. 6. Smalt, kanár. 7. arc, ar, ne, rez. 8. J. Š. Baar, Skřivánek. 10. Gol, Dráva. 11. Ir. 12. Šum, kry, šum. 13. Aha. 14. Král. britský Jiří. 15. Dva, ar, al, Ali. 16. Duál, Arve. 17. Síla, Adda. 18. or, R. N. 19. Kovno. 20. Noe. B) Ra. D) Jánošík. E) Aš, Dr. F) Srb, dva. G) Ymca, laus. H) Na, Bologna, i a. I) Dollar, Kollár. J) Voj, trs, Ir, Aron. K) Ton, vor. L) Res, Assyřan, Řek, Arne. M) Cikáni, Kladno. O) An, Dr. P) Rentá, Eliáš. Q) Ze, Uhři. R) Mai. Rozluštění hádanek z 2. čísla poslal jen J. Krampla z Uh. Brodu. Odměnu jsme mu poslali.

Koníček.

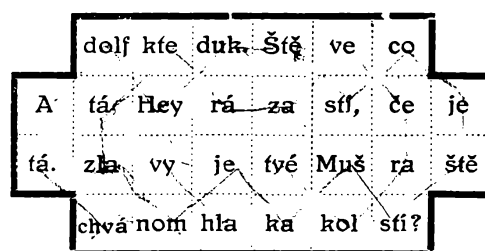
Rebus.

Fr. Přerovský.

Král. procházka.

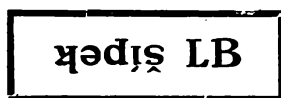
V. Častenský.

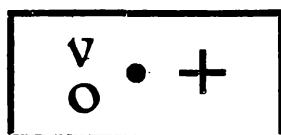
Rebusy.

M. Winter, Příbram.

1.

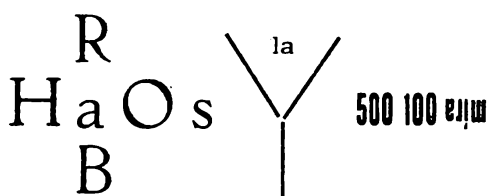

2.

Rebus.

Fr. Keprť, Jevíčko.

Rozšiřovačka.

S. Bojanovský, Brno.

I předložka.

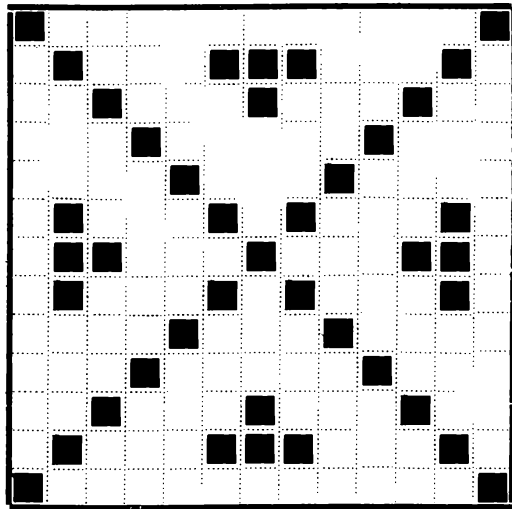
II I zasluhuje trestu.

III II I sněhová spousta.

IV III II I látka.

Americká křížovka.

Bojanovský S., Brno.

A B C D E F G H I J K L M

1. Čes. spisovatel. 2. Člen národa (obr.), vasal.
3. Lat. spojka, pták, výraz vděčnosti, značka kovu. 4. Přístroj, meč, angl. člen. 5. Biblická osoba, měsíční fáze, ruské jméno. 6. Člen národa, řecké písmeno. 7. Ples, papoušek. 8. Ruská řeka, hlas. 9. Sibiřská řeka, vyhynulý pták, horsstvo. 10. Temnota, lífevské město, vzduch (lat.). 11. Zlaťo, žen. jm., něm. město, zájm. zvr. 12. Pohoří na Peloponesu (a čes. miner. voda), zvuk. 13. Sibiřské město. — A) Asijské pohoří. B) Strom, austr. pták. C) Shromaždiště hmyzu, polská řeka, osobní zájmeno, člen národa. D) Nátěr, světnička, báseň. E) Ruský hrdina, egyptský bůh, zakončení stébla. F) Polská řeka, vyhynulý pták. G) Místo na zeměkouli, hon. H) Zázrak, jugoslávská řeka (obr.). I) Arabský vládce, leto-počet, rumunská řeka. J) Tibetké zvíře, překlad bible, nemoc. K) Franc. předložka (a zájm.), přívlast. zájm., hlas (obr.), značka kovu (obr.). L) Citoslovce, domácí zvíře. M) Americké město.

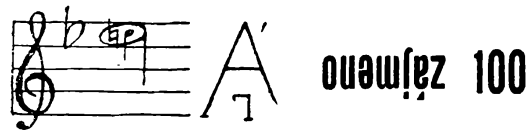
Roháček.

E Zavádil.

b b k k m na moři odedávna plul,
á a a a arabský jeden kalif slul;
r r r ve vodě se lovívá,
ó o pole se jím měřívá,
r souhláskou se nazývá.

Rebus.

B-mol.

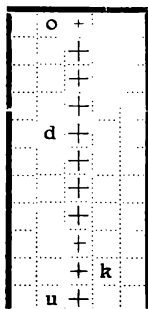
Rodovka.

M. F.—K. Z.

On: biblická osoba tak zve se.
Ona: známá zbraň to jméno nese.

Doplňovačka s taj.

M. F.—K. Z.

domácí zvíře.
dánské město
ostrov
větrník
ruské město
pták
egyptský král
strom
básník
druh básnicví
požívafina

Rebus.

J. S.

I.:LSK

Roháček.

V. Častenský.

?
zvuk
souhlas
míra
spojka

Rozšiřovačka.

J. Michálek.

souhláska retná.
zájmeno přisvojovací.
konec hry.
o nás se stará.
šroubových užívá strojník.
prospívá národu.

Dva nápisy.

M.F.—K. Z.

1.

Hostinec 1 23456 piva.

2.

Prodej chleba 1 654321.

Křížovka číselná.

Ší—lav.

3.	4.	
3	8	1. Mužské jm.
2 3 2 4		2. Slavný kazatel
3	9	3. Květina
2 3 2 6		4. Lék
7	9	

Číselka.

M. F.—K. Z.

Jeden měšťan v 1235676
567 si tak 5474561 na
svém domě jako starou
12345676.

Rebus.

J. S.

Ň K

JITRO

OBSAH

ROČNÍK
VIII.

Jubileum J. M. Dra Fr. Kordače. — Vzory k napodobování. — Fr. Jemelka: 1100. výročí narození sv. Cyrila. — L. Dušíň: V kapliče. — Ze života Dona Boska. — Do doby svatopestní. — Výročí kanonisace sv. Aloisia. — R. V Podhorský: Listopad. — Dr. Rudolf Horský zemřel. — Stanislav Hanáček: Přímkuva. — K. Jilský: Život. — Jaromír Červinka: Hrdinky dramát Sofokleových. — J. Z. Jesenský: Horníci. — V. Kameník: Zima. — Naše věž. — Stanislav R. Hanáček: »Ministr školství.« — Holfar: Básník štětcem. — Jan Škoda: Návrat. — Lomnický-Podbrdský: Zlo. — Jaroslav Lipinský: Když jsem rozdělával oheň. — Rozhledy.

ČÍSLO
516.

V PRAZE V ÚNORU 1927.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

Ročník VIII.

V Praze, v únoru 1927.

Číslo 5-6.

Jubileum J. M. Dra Fr. Kordače, arcibiskupa pražského.

1852

1927

František Kordač
arcibiskup Pražský.

Dne 11. ledna vzpomínali katolíci čeští pětasedmdesátých narozenin oblíbeného arcipastýře, pražského arcibiskupa, Msgra dra Františka Kordače a ze srdcí všech se neslo k Bohu vroucí přání, aby dlouho a dlouho zachoval pro růst katolické Církve u nás pastýře, který tolik vykonal v těžkých dobách, a který jest právem ode všech milován. My studující máme mnoho příčin přátí svému arcipastýři vše nejlepší. Vždyť on dal základ ke hnutí katolického studentstva, bděl bedlivě nad jeho činností a pomáhal mu ve vší jeho práci. Staral se vždy o jeho jednotu, v níž jest síla, a tu lásku osvědčuje stále. Proto k těm nesčetným přáním připojujeme i své přání a prosíme Boha, aby udělil drahému našemu arcipastýři hojnost svého požehnání.

Vzory k napodobování.

Dva nádherné příklady hrdinnosti pronásledovaných katolíků mexických.

Hned v prvním čísle našeho časopisu jsme měli příležitost psát o velikém pronásledování katolíků v Mexiku. Zbolševisovaná vláda Callesova vyhlásila katolické církvi boj na život a na smrt a v tom boji, který jest krutý a bezohledný, pokračuje ustavičně, neštítíc se žádného násilí, žádného zlého skutku, žádné darebnosti. Byly vydány zákony, jimiž byla vzata církev katol. veškerá svoboda a kněžím všechna práva. Veškeré jmění církevní bylo zabráno a kostely prohlášeny státním majetkem. Vláda, aby rozdvojila katolíky, založila a účinně podporuje schismatickou národní církev, která ovšem lidně živoří. Ve chrámech se nekonají bohoslužby. Krev katolíků teče, přemnoží z nich, rovněž čtyři biskupové a řada kněží, jsou uvězněni.

President Calles se domníval, že touto ukrutností a tímto násilím katolicismus úplně zdolá. Domníval se, že katolíci, zastrašení, zřeknou se své církve, své Matky, a že tak snadno zvítězí v celé zemi nevěra. Ovšem notně se zklamal. Dějiny nám ukazují zřetelně, že pronásledování církve nikdy nejen nezlomilo, nýbrž, že ji naopak posílilo. Máme dva příklady z posledních dob: na Francii a na Německu, kde pronásledováními byla církev velice zesílena, a že to zesílení bylo tím trvalejší a pevnější, čím tužší bylo pronásledování. Věta starého myslitele křesťanského, Tertulliana, který řekl: »Sanguis martyrurum est semen christianorum« (Krev mučedníků jest semenem křesťanů), osvědčuje se při každém pronásledování a osvědčuje se i v Mexiku.

Jeho Sv. Pius XI., veliký papež nynější, vydal nedávno encykliku o pronásledovaných katolících mexických, a v té encyklice jsou zahrnuti katolíci mexičtí velikou chválou. Jeho Svatost vypočítává vlastnosti jejich a věru, jedině římsko-katolická církev dovede ploditi lidi, kteří se jimi vyznačují. Katolíci milují svoji církev, své biskupy a své kněze celým svým srdcem a jejich láska jako zlato zazářila právě v pronásledování. Nejen neopustili svých duchovních představených, ačkoliv by jim z toho kynul hmotný prospěch, naopak přimknuli se k nim ještě úžeji a ještě více je milují, než dosud. Co nařídí biskupové, katolíci konají a dají se

raději odvésti do vězení a usmrtiti, než by neuposlechli. Biskupové nařídili věřícím, aby neposílali děti do laických škol, ve kterých by byly otráveny, v nichž by se jim vyrvalo ze srdéček símě pravdy křesťanské a tím i mravnost, a křesťanští rodičové uposlechli. A katolíci jsou věrní. Jest lehké býti věrným, když nehrozí nebezpečí, ale jest těžko býti věrným, když se musí věrnost draze platiti. Tehdy jest věrnost opravdovým heroismem a katolíci mexičtí jsou heroy. Nezradili církev v pronásledování, naopak stojí při ní, přesvědčeni, že jediná spása jest v ní a že ona jest Matkou, která nejvíce miluje své děti a nejlépe se o ně stará.

Nás studující, nás mládež bude přirozeně nejvíce zajímati, jak se v tomto ostrém a krutém boji protikatolickém osvědčila mládež. Zda ti mladí, do kterých se skládá tolik nadějí, zda ti, kteří jsou krásní svou ctností a kteří jsou svým mládím odvážní, zda mladí hoši a mladé dívky vydrželi, zda nezradili své církve? Ano, budiž jim čest a chvála, nezradili ji. Papež ve svém listě zdůrazňuje skutky katolické mládeže mexické, která hrdinně snáší všechna protivenství a která zůstává věrna. Mladí rozhazují letáky »Ligy pro hájení svobody náboženské«, a když jsou zatčeni, radostně snášejí rány, volajíce nadšeně: »Ať žije Ježíš Král!« a s tím jménem na rtech jdou radostně i na smrt.

Snad četl již některý z vás o hrdinské smrti dvou mladých přátel, mučedníků, z nichž jednomu bylo sedmnáct a druhému dvacet pět let. Měli by se všichni mladí zastavit a vrýti si hluboce v nitro toto vypravování, a mnohému se od něho přiučiti. Vpravdě mohou býti a jsou krásným vzorem. Oba jinoši patří mezi ty, jež chválí encyklika. Nejen se nelekaří nebezpečí, oni je vyhledávají a nebojí se položit své životy a vycediti svoji krev za víru. Muži i ženy, jinoši i dívky. A od jejich pevné vůle, živěné nadpřirozenou láskou, se odrážejí všechny zločiny a všechny útoky nepřátel Kristových. Mají Boha štítem a proto všechny rány rozběsněných odpůrců nejsou s to proniknouti až k srdci, zapálenému nadšením a vírou. Jdou na ulice a na náměstí a rozdávají tisk, hájící svobodu náboženskou a uvědomující a povzbuzující

k vytrvání. Což je jim, že budou chyceni, vrženi do vězení, a že snad se nedožijí druhého dne? Láska je pudí a žene.

Tak i ti dva jinoši vyšli na ulici a rozdávali letáčky. Byli při tom přistiženi a uvrženi do vězení. Dlouho tam nevydrželi, neboť soud je odsoudil k smrti. Starší se úspěšně hájil a dokázal soudcům, že nemají žádného práva souditi je a dokonce odsouditi. Ale v Mexiku neplatí dnes žádné právo, tam vláda jest nespravedlivá až běda. Proto i oba jinoši byli odsouzeni k smrti a vedeni na popraviště. Modlili se cestou na popraviště růženec, aby vešli do království nebeského s korunou, jak řekl starší z nich. A zatím co vojáci stříleli, volali nadšení jinoši: »Ať žije Ježíš Král!« Když rodiče obou synů zvěděli o mučednické smrti svých dětí, navštívili se a blahopřáli si, že mají mučedníky a doporučovali ostatním dětem, aby se řídily příkladem svých bratří.

Nezasluhují našeho obdivu ti jinoši a ti rodiče? A zdaž ho nezasluhuje ta matka, které vzali manžela, všechny příbuzné a která přece je tak hrdinská? Přečtěte si dopis, který napsala svému synovi, jenž byl mimo domov, a kterého nabádá, aby nezahlavil nikdy víry. Píše:

Můj drahý synu!

Toto jest po prvé, co píše Ti matka Tvá, zkormoučená odloučením od Tvého otce, které snad potrvá navždy, poněvadž odešel do boje za svatou věc, odešel dobýti Tobě svobody vyznávatí víru v Boha a i veřejně projevovati oddanost k Němu. Ignáci, zachovej navždy v paměti příklad, který Ti poskytuje stále otec Tvůj, nezapomeň toho nikdy. Modli se k Pánu, aby vždy se stala jen Jeho vůle, a zalíbí-li se mu, aby otec zůstal na živu, abychom ještě mohli býti zde šťastni.

Nevím, jak mám poděkovati Pánu Bohu za to, že se nacházíš v tom svatém domě . . . , Bůh chtěl, pokud jsi ještě malý, abys byl v bezpečí; ach, jak Tě asi trápí nepřítomnost tatínkova!

Modli se i za mne, synu můj, neb trpím smrtelné úzkosti; jsem odloučena ode všech mně nejmilejších, od Tvého tatínka, bratříčků Tvých, kteří jsou v . . . a i od Tebe; nemám u sebe než Ludvíčka, ale přece budu ještě více doufati, poněvadž naše matka, Církev, vítězí. Obětuj i ty Pánu Bohu život svůj i otcův, abychom tak mohli všichni tři podati Bohu tuto oběť.

Psal Ti tatínek? Uschovej ten dopis; pravil mi, že by Ti psal, ale že neví, bude-li moci; jestli Ti dovolí, pošli mně ho, též bych si ho ráda přečtla.

Buď poslušný a hodný, a hlavně miluj Pána Boha a Jeho Svatou matku a budeš šťastný.

S Bohem, milený můj synáčku, kéž Ti Bůh žehná, jakož i já Ti žehnám,

Tvá matka.

Není možno uvést všechny příklady heroismu našich mexických bratří. Co jsem uvedl, stačí, abyste poznali, co dovede člověk vytrpěti pro svou víru, a abyste se naučili vážit si toho velikého daru Božího, jímž jest člověku víra.

Katolicismus nelze přemoci, neboť Pán jest s ním až do konce věků. A nepřemůže ho ani Calles. Správně řekl jeden protestantský duchovní americký z Filadelfie:

»Mexického presidenta Callesa bude nutno počítati k největším mexickým misionářům, kteří žili ve XX. století. Jsem sice protestant, ale považuji všechny lidi za dítky Boží, ať náleží ke kterémukoliv národu, náboženství, či pleti. Ale musím říci, že, kdo si dá práci a bude studovati dějiny, nalezne v nich, že vždy, kdykoliv byli pronásledováni, ať katolíci či protestanté, přišla reakce. Nemůžeme účinnějšího apoštolátu pro kterékoliv náboženství konati, než když je pronásledujeme.«

My poslechněme hlasu svého společného Otce, náměstka Kristova na zemi, římského papeže, a pomodleme se za své pronásledované bratry, aby je Bůh sílil ve víře, a aby brzy dobyli svobody svaté církvi!

„Působiti k tomu, aby vzácného účinku předrahé Kristovy Krve, na kříži za nás prolité, dostalo se také těm nešťastným národům pohanským, kteří dosud neokusili sladkých plodů vyrostlých na dřevě Kristova kříže — a tím zároveň stáli se účastnými toho velikolepého díla lásky — jest jednou z nejdůležitějších povinností katolického studenta a studentky.“

Jak žít?

Hle, několik zásadních pokynů, jak možno spěti ke křesťanské dokonalosti, způsobiti radost Bohu a jeho zástupcům na zemi, svědomitým a řádným rodičům, pěstounům a učitelům, jak složit šťastně tu poslední maturitu, jež se nedá opakovati, již se navždy vše získá, nebo ztratí, čili jak šťastně žiti a umřiti jak dosíci věčné blaženosti, již subjektivně jest relativně dokonalé poznání a milování Boha, objektivně bytost Boží sama, zdroj všelikého dobra a neskončené blaženosti.

Taková blaženost dokonalá musí býti, jinak byl by bezvýznamným pud přirozenosti lidské po blaženosti dokonalé — což jest nemyslitelno — jehož bytí a sílu dokazují nepřímou i ti, již blaženost věčnou popírají a blaho mylně jinde shánějí než v Bohu. Dobra stvořená, bohatství, vlastnosti tělesné ani duševní, jako zdraví, síla, krása, vlohy, věda a ctnost jsou jen prostředky k ukojení tužeb, k dosažení statků vyšších, nikoli předmětem touhy, neb jsou pomíjející, ne všem lidem bez jich viny přístupná a nejsou schopná člověka učiniti dokonale blaženým. Kdyby bylo možno někomu býti na zemi neskončeně, dokonale blaženým, pak zůstává smrt, ukazující na nedokonalost a pomíjejícnost časného blaha. A vidíme, že na světě i ti nejlepší, nejšťastnější, nejctnostnější a nejbohatší nejsou bez nesnází, každému něco skutečně chybí a kdyby i nechybělo, přirozenost lidská touží míti více, nikdy není a nemůže býti blažeností pozemskou nasytlena dokonale. Blaženost dokonalá jest věčnou, spočívá v Bohu, v bytosti neskončeně dokonalé a v zdroji vši krásy, veškerého štěstí a dokonalé blaženosti.

Bohužel, tak často vydáváme se v nebezpečí ztráty té blaženosti věčné a neskonalé za kratičkou rozkoš, hovějí nižší části své smyslné přirozenosti, páchajíce hřích, zločin velezrady vůči nebeskému Králi, který nás zbavuje občanského práva v říši rajske a uvaluje na nás věčný žalář, peklo, dokud nedosáhneme upřímnou lítostí, zkroušeným vyznáním a pokáním milosti odpuštění. Jednáme pošetile jako lenivý žáček, jenž pro kousek »blaženosti«, jakou mu snad skýtá chvíli jeho nedbalost a pohodlnost, hovění sobě, ničí často celou svoji budoucnost, stává se nešťastným celý život.

Nechápeme dobře tíhu věčného zatracení. Představme si, že bytost jakás, již vášnivě milujeme, jež jedine je schopna nás obšťastniti, bez níž nemůžeme býti, jejíž obraz stále nám tkví před očima, po níž toužíme, nás zavrhuje, nás vidět nechce. Tolik nerozvážných lidí se usmrtilo, protože nemohli žiti bez nějakého stvoření. Duše, opustivši tělo, pudově směřuje k Bohu, bez něhož trpí nevýslovně. K tomu utrpení dodejme hrozná muka tělesná a duševní, rozvažme, pokud slabý rozum slouží, co jest věčnost a sloužíž nám to jako slabý obraz věčného zavržení.

Jak tedy dlužno žiti křesťanskému jinochu studujícímu? K zachování milosti posvěcující, nároku na vstup do nebe čili občanského práva v rajske říši stačí vystříhati se těžkých hříchů. Buďme opatrní hlavně na čistotu svou, již tolik lécek hrozí, zvláště v mladém věku, pamatujeme na zlobu a následky hříchu nečistoty, tolik nebezpečného a zhooubného tělu i duši, hříchu, který rýsuje se takřka v tvář zkaleným obrazem poskvřeného srdce a olupuje jinocha o něhu a půvab, jakou nevinnost mu skýtá. Vystříhejme se vzdoru, lži, klamu, podvodu, pomluv a jiných vad, jež netoliko Boha, ale i bližního urážejí a mu škodí, nás pak mezi lidmi připravují o pověst pevného charakteru a o důvěru. Žijme vždy v milosti posvěcující, nevíme ani dne, ani hodiny, mladý může, starý musí. Ztratili-li jsme ji snad na neštěstí, pro Bůh, neprodleně hledme ji nabýti zkroušeným pokáním, vyžadujícím lítost a vyznání zplnomocněnému knězi, upevňující ji a rozmnožujeme častější sv. zpovědi (třeba z hříchů lehkých neb těžkých minulých) a pak hodným přijímáním Těla Páně, pramene všeliké svatosti, bychom lépe mohli vzdorovati pokušením. Kdo pečlivě čistí svou duši, ukazuje upřímnou vůli a snahu po dokonalosti a Bůh mu neodepře svých milostí. Nesnáze, obtíže počáteční nechť nikoho neodrážejí. Čistota duše může se přirovnati k čistotě rukou cestujícího ve vlaku, jenž, ač se chrání všemožně před prachem a sazemí, navlékaje rukavice, přece se neuchrání úplně dokonale. Ten, kdo nebyl nijak opatrný, vychyloval se z okna, po delší cestě jest jako moucha. Nikdo však to nemá za zlé cestujícímu, jenž při nejbližší příležitosti se náležitě očistí. Štítíme se jen toho, kdo vůbec

nedba čistoty. Umazatí se, jest věc přirozená, avšak nemýti se, jest trvati ve špíně, je ohavné a zahanbuje. Bůh otcovsky rád odpouští naše poklesky, často jen z křehkosti spáchané, vidí-li naši upřímnou lítost, vyznání a pokání, snahu o zachování si čistoty duše, posvěcující milosti.

Proto častěji přiklekejme ke zpovědnici, kde nalezneme vlídného přijetí a nejen rozehřešení, ale též dobré, užitečné rady a pokyny, nezbytné především mládeži, jež pěstuje si a vychovává teprve charakter, a neví si mnohdy v různých věcech rady, neví, kde ji hledat, neb některé věci ani rodičům se nesvěřují. V knězi ve zpovědnici najdeme Bohem osvíceného přátelského vůdce a rádce, jemuž nutno a užitečno se svěříti s nejskrytějšími záhyby duše. Pamatujme, že lichý je stud náš, byť hříchy byly sebe těžší. Lépe viny tajně knězi vyznati, než po smrti před celým světem býti zahanben a na věky zavržen. Že kněz jest pod nejpřísnějšími tresty církevními i civilními zavázán k nejpřísnější mlčenlivosti; musí raději smrt podstoupiti, než třeba jen nepřímým tajemstvím zpovědní prozraditi. Zajímavé je, že nikdo nikdy, ani z odpadlých kněží, neodhalil ničeho ze zpovědi, ano mnozí i v naší době raději zemřeli nebo ve vězeních, v donucovacích pracích celý život trpěli na Sibiři, v Americe, hlavně v dolech. Ve Francii prý nedávno jistý odpadlý kněz, nadmíru zpustlý, kdysi jsa zpít, že sotva bylo v něm lze hledat člověka, byl pokoušen jakýmsi zvrhlíkem, aby zjevil něco ze zpovědního tajemství. Ubohý, zpustlý bývalý kněz, svolující ke každé nepravosti, chopil se kamene a mrštil jím po druhu nepravosti, jenž skácel se těžce zraněn k zemi. Nehoršeme se, neb vedle několika kněží, již se zpronevěřili jako Jidáš mezi apoštoly vznešenému povolání svému, jest tolik svatých duší. Ale vizme, že Prozřetelnost pečlivě bdí, aby neporušena byla pečeť

svátostného tajemství zpovědnice, by lid neměl výmluv ku vzdalování se od svátosti pokání. Naučíme-li se v mládí přijímati hodně a často sv. svátosti, pak takřka zajištěna jest naše spása. Zpověď má kořeny v samé přirozenosti lidské. »Co jest člověku přirozenější,« píše de Maistre, »nežli ono hnutí srdce, klonící se k jinému, aby mu sdělilo nějaké tajemství?« Tolik zločinců, již se sami udávají, aby uspokojili se uvnitř, potvrzuje tu pravdu; pohrdají beztrestností, již jim mlčení slibuje, aby uklidnili přirozenost svou. Důležitost zpovědi pro mravní život jest uznána od mužů na slovo vzatých, ano i od mnohých protivníků církve. Sam Voltaire praví: »Zpověď jest mocná uzda, zdržující od nepravosti.« — A Marmontel: »Není k zachování neporušenosti mravní u mládeže prostředku lepšího nad měsíční zpověď.« Podobně se vyjádřili Pestalozzi, Rousseau, Naville, Raynal, Hallam, Manzoni a jiní. Protestant Leibnitz o zpovědi se vyjádřil takto: »Vpravdě, jestli co krásného a chvályhodného v křesťanském náboženství, je to ústav zpovědi, jemuž i Číňané a Japonci se obdivují; neboť nutnost zpovídati se odstrašuje mnohé od hříchu a padlým veliké útechy poskytuje.« Rada (zpovědníka moudrého a nábožného) prospívá k ovládnutí náklonností, k seznání chyb, vystříhání se příležitostí ke hříchům, k navrácení od cizeného a napravení škody, k vyvrácení pochybností, k potěše ducha skličného, k odstranění neb umenšení zla duševního. A když na světě není nic lepšího naléztí nad přítele, jak důležit bude on pro nás, když neporušitelnou svatostí božské svátosti k věrnosti a mlčenlivosti, jakož i k přispění zavázán jest.« Děkujeme milosrdenství Božímu za ten spasitelný prostředek a užívejme ho často a náležitě nejen k dosažení rozehřešení od hříchů, ale k utvrzování se v milosti, což má nezměrný vliv na charakter. (Pokračování.)

F a n t i š e k J e m e l k a:

1100. výročí narozenin sv. Cyrila.

Staroslověnská legenda o Konstantinu-Cyrilovi naznačuje svým způsobem datum úmrtí sv. Cyrila těmito slovy: »A tak zesnul v Pánu ve věku 42 let čtrnáctého dne měsíce února, indikce druhé, od stvoření pak všeho světa roku 6377.« (Hl. XVIII.) Podle

našeho letopočtu znamená to, že sv. Cyril zemřel dne 14. února r. 869 po Kr. — stár 42 léta.

Připadá tedy na r. 1927 (ne-li už koncem r. 1926) tisícové výročí narozenin velikého apoštola našeho a zakladatele křesťanské

kultury slovanské vůbec. A tu přirozeně zase obrací se zraky vděčných dětí cyrilometodějských k ohnisku apoštolské práce křesť. prvoučitelů, k posvátnému Velehradu.

Je ovšem dnes jinačí duchovní atmosféra na širém území někdejší Velké Moravy i ve světě slovanském, než byla v době, kdy tisíciletá jubilea (1863, 1869, 1885) svolávala věrné dívky Matky Církve i Matky Slávy ke kolébce jejich křesťanství. Změny bolestné i radostné oddělily nás od posledních jubileí cyrilometodějských.

Bolestná je diagnosa, že v národě, který ještě v roce 1885 aspoň ve jménu svých věrozvěstů Cyrila a Metoda našel cestu jednoty a svornosti, nové generace namnoze pohrdly pojítkem rodné víry a kopají propasti hněvu a zášti a třídního boje a zároveň otřásají základy křesťanské mravnosti a poctivosti charakterů. Bolestný je pohled na slovanský Východ! Země úzkostlivě střežených starých tradic křesťanských odhodila nejradiálnějším převratem i solidní tradice ušlechtilé kultury lidské! Země Solověvů, objímajících Kristovou láskou celý svět, ohrožuje fanatiky revoluce pokoj celých národů! Paládium kdysi slovanské svobody malých národů bledně rozbito a vyřazeno z přátelství bratří a proklínáno zoufalstvím vyhnaných nejlepších synů!

Ale zato zhasly Argusovy oči vídeňské macechy! Diplomatie neštovice nebudou bohdá zavírat cesty k Velehradu a strašák panslavismu nebude četníky rozhánět průvodů poutních! V osvobozené vlasti duchovně obrozený katolicismus bude slavit svobodně radostný svátek!

A nebude ho slavit sám a opuštěn! Velehradská radost je vždycky radostí všech, kdož světce Cyrila a Metoda nazývají svými duchovními Otcí! Tak bude i při oslavě 1100. výročí narozenin sv. Cyrila. Chcete důkaz?

Nuže, čtěte, co píše katolický deník bratří Slovinců — »Slovenec« — ze dne 21. listopadu 1926:

»Do slovanského Říma — na Velehrad! První slovinská pout na Velehrad! Loni, ve svatém jubilejním roce, putovali jsme do Říma. Příští rok budeme slaviti slovanské jubileum víry, totiž 1100. narozeniny našeho apoštola sv. Cyrila a Metoda, slovanských apoštolů a kulturních učitelů, především na Velehradě, který byl dle starých zpráv střediskem činnosti našich apoštolů. Na Velehrad, do slovanského Říma, budou putovat ze všech slovanských zemí! Nesmíme býti poslední!

Myšlenka naší pouti zrodila se na letošních poradách jugoslávských biskupů v Záhřebě. Organisováním slovinské poutě je pověřen Apoštolát sv. Cyrila a Metoda v Lublani a Mariboru. Pojedeme zvláštním vlakem na Vídeň a Brno. Na Velehradě se zdržíme celý den. Zpět pojedeme nejkrásnějším krajem slovenským.

Cesta naše má význam náboženský jako zbožná pout, ale přispěje také k poučení a osvězení! Budeme míti s sebou pěvecký sbor. S české strany je přichystáno bratrské přivítání. V duchu myšlenky cyrilometodějské, v duchu našich společných apoštolů a učitelů obnovíme bratrské svazky s Čechy a Slováky. Na Velehrad přivezeme nový prapor, který věnujeme svaté památce slovanských apoštolů.«

Katoličtí Slovinci jsou tedy první, kteří se chystají uctít jedenáctisté výročí narozenin sv. Cyrila jubilejní poutí na náš Velehrad. S nimi přijedou i bratři Hrvaté a — jak doufáme — i ostatní katolíci slovanští. Počátek slavností jubilejních bude 14. února. O prázdninách koná se V. unionistický sjezd mezinárodní na Velehradě.

Vítající už nyní poutní provolání bratří Slovinců s upřímnou radostí, chceme v náboženském obrození svého národa připravit nejradoštnější vzpomínání velikého díla Konstantina Cyrila, jež Prozřetelnost dala Slovanům, aby život měli.

L. Dušín:

V kapličce.

V lese je skryta kaplička zděná;
v ní oltář Bolestné Matky — — —
Nad kaplí pní se obloha pěnná,
pozdravem kynou jí vzdálené chatky.

Bolestná Máti ve zdobě růží,
bolestně hledí s oltáře na nás — — —
Vzpomínek mnoho k sobě se druží — — —
V duchu se modlíme k Marii Zdravas.

Апоштолвѣ слованшті св. Cyril a Methoděj.

Ze života Dona Boska.

Hleďte, abyste byli milováni, chcete-li naučiti milovati Boha.
(Don Jan Bosco.)

Roku 1858 prvně přijel Don Bosko do Říma v důležitých záležitostech a byl hostem hr. Rud. de Maistre, jenž pokládal si za veliké štěstí, mohl-li každodenně voditi Dona Boska po věčném městě. Dne 6. března navštívili oba ústav sv. Michaela, do něhož přicházela chudší mládež římská učiti se řemeslu, neb tam byly různé dílny: truhlářská, řezbářská, krejčovská, obuvnická a pod. Celý dům byl dobře udržován, mládež zdravá, vzdělání na žádoucím stupni, duch náboženský dobrý — a kázeň přísná.

Nejvíce překvapila Dona Boska tuhá, takřka vojenská kázeň. Sotva vešel do první dílny, již poznal, že tam užíváno t. zv. výchovné metody trestné. Příchod představeného naplňoval chovance strachem, a strach ten byl jediným prostředkem k výchově. »Jaká škoda,« řekl si Don Bosko, »ti malí Římané jsou tak milí, plní života a nadmíru pohybliví; proč je tak mučit nucením k zbytečnému přemáhání své nevinné živosti? Kdybych tak mohl přesvědčiti správu ústavu, že se mýlí!«

Po chvíli naskytla se příležitost. Když Don Bosko šel po schodech z jedné dílny do druhé v průvodu kardinála Tosti, protektora ústavu a ředitele, v tom okamžiku jeden z chovanců běžel po schodech dolů, přeskakoval čtyři schody, vesele si propěvoval a pohvízdoval a tak nerad padl prudce na návštěvníky. Spatřiv je, ale již pozdě, náramně se ulekl, oněměl a stál pln studu, s čepicí v ruce, s hlavou spuštěnou; kdyby se mohl schovat pod zemi, jistě by to byl udělal.

»Co to za způsob!« křičel ředitel. »Tomu vás zde učí? Hajdy do dílny a čekej tam, až přijdu! Dostaneš, co zasloužíš.«

Pak se obrátil k Donu Boskovi, řka: »Promiňte, důstojný pane...«

»Za co pak,« přerušil Don Bosko, hledě za hochem, vracejícím se do dílny, »za co? Ne, skutečně nevím, co ten hoch zavinil.«

»A zda to pískání není lehkovázností?«

»Může býti, ale to bez zlého úmyslu, mimovolně. Sv. Filip Ner. říkával hochům, aby byli klidní, vážní, mohou-li; ne-li, aby křičeli, skákali, ale pro lásku Boží, aby ni-

kdy nehřešili. Já v Turině též vyžaduji v jistém čase úplné mlčení, leč rád zamhouřím oko na nedostatky v tom ohledu. Jinak ponechávám jim naprostou svobodu ve zpěvu, křiku, na dvoře i po schodech a doporučuji jim, aby měli soucit se zdmi budovy. Jsem přesvědčen, že lépe jest mít trochu hluku, než smutné, farisejské mlčení. Ale nejvíce mě rmoutí, že ten ubožák trpí pro mne. Kdybychom jej tak mohli trochu potěšit...«

Po chvíli vešli do dílny toho chlapce. Don Bosko ho zavolal. Přišel všecek smuten, s očima sklopenýma. »Pojď, můj hochu,« pravil Don Bosko, »mám pro tebe dobrou novinu. Pojď sem směle a odvázně, tvůj pan ředitel ti vše odpustil pod podmínkou, že budeš vždy hodným a že budeš mým přítelem. Dobře? Vezmi si tuto medailku na památku a pomodli se za mne jedno »Zdravas Maria«...«

Hoch, hluboce dojat, políbil ruku Dona Bosca, pozdvihl hlavu, pohleděl vděčně na laskavého kněze, řka: »Milý dárek pověsím si na prsa a vždy jistě budu pamětliv vaší důstojnosti.«

Kamarádi, jimž byl znám celý případ, usmívali se spokojeně při tak šťastném skončení té záležitosti. Když pak Don Bosko krácel mezi nimi, srdečně ho zdravili a naň láskyplně hleděli, neb si získal jich srdce. Ředitel ústavu umínal si, že bude shovívavějším vůči chovancům a že jich nebude trestat za každou nepatrnou věc.

Touto svou dobrotivostí a pravou křesťanskou láskou, již tak podobal se božskému Mistru, získal si všude kdekoho a přivedl mnoho tvrdošíjníků k polepšení, čehož jiní hrozbami ani vězením nedokázali. Učme se od Dona Boska, abychom byli pravými učedníky Spasitele, jenž jest tichý a pokorný srdcem, abychom dávali dobrý příklad, který tak přitahuje. Verba movent, exempla trahunt! Pamatujme, že spíše tisíce much sedne na kapku medu, než na bečku octa. Buďme vlídní k podřízeným, mladším neb nižším nás, k rovným i k vyšším, k nadřízeným. Tak nejen získáme si zásluhy pro věčnost, ale též na zemi budeme se těšiti

oddaností, láskou a důvěrou jiných, co člověka velice blaží. Totož pravil božský Učitel: »Blahoslavení tiší, neboť zemí vládnouti budou.« Docílíme vše laskavostí. Tresty nanejvýš můžeme donutiti, srdce však se neobměkčí, ano zatvrdí ještě více. Tato hezká vlastnost, jež ostatně jest zá-

kladním požadavkem pro společensky slušného člověka, stane se, budeme-li ji pěstovat s čistým úmyslem vždy a všude, překrásnou ctností křesťanskou, nadpřirozenou láskou, jež jest základem učení Kristova. Na přikázání lásky spočívá veškeren zákon i proroci!
J. M. J.

Do doby svatopostní.

Milí přátelé, člověk si ani nevzpomene v době masopustního ruchu na bolest, jež prochází světem jako královna, která vládne neobmezeně a kterou nelze svrhnouti s jejího trůnu, ať děláme cokoli. A křesťan, vykoupený krví Kristovou, zapomíná v době masopustní na kříž, na němž zemřela spása jeho a spása světa. Proto Církev vybízí své děti v této době, kdy tolik hříchů ničí lidstvo, kdy tolik hříchů uráží Boha, aby odpykávaly, aby odprošovaly Boha, aby Ho prosily za smilování. A nejen to, ona určila zvláštní dobu, ve které člověka připravuje na Velký pátek, dobu svatopostní.

Půst jest dobou pokání. Jest dobou odpykávání. Jest dobou, ve které si člověk vzpomíná na umučení Bohočlověka. Jest dobou smutku.

Zamysleme se nad těmi slovy: Pokání, odpykávání, umučení, smutek. Vyvolaávají v nás city podivné a vzbuzují v nás bolest. Mluví nám o naší veliké bídě, o našich urážkách, o naší nedostatečnosti a o Boží lásce, která jest úzce spjata s bolestí. Neboť svým hříchem a svými špatnostmi jsme připravovali Kalvarii a dělali tvrdý kříž, na němž umřela nevinnost sama.

Byli jsme nevděční za dar, jehož se nám dostalo na křtu svatém a jehož se nám dostává při přijímání svatých svátostí. Uráželi jsme nejlepšího a nejdobrotivějšího Boha a Bůh nás neztrestal, jak bychom zasluhovali, ale seslal svého Syna, který za nás vykřácel na kříži, abychom byli spaseni. Zdaž si lze představit větší lásku?

Nuže, jest třeba v prvé řadě, abychom si plně uvědomili tu nevýslovnou a nekonečnou lásku. Je třeba se podívatí pozorněji na kříž a v naší mysli vyvstane celá ta cesta až na Kalvarii, cesta hrozná, neboť dobrý Spasitel pod těžkým břemenem kříže třikráte na ní padl, byl kopán, bit, vysmíván. Zhlédneme jeho svatou matku Pannu Marii, jak se sekvává se svým synáčkem. Zhlédneme přibíjení na kříž a umírání. A to vše pro člověka, pro člověka hříšného a nevděčného, který znova a znova uráží milujícího Pána.

A když zhlédneš tu lásku nejvyšší, pak se podíváš na sebe. Vzpomeneš si na všechno svoje provinění, na všechny své hříchy a bude ti jich líto. Bude ti jich líto, poněvadž jsi jimi způsobil bolest jediné Lásce. Budeš hleděti se z hříchů vyznat, nedopusťti se jich nikdy, odpykáti ty velké urážky.

Hochu drahý, život jest vážný a těžký. V řádu přirozeném jest člověk povinen napravití všechny urážky a křivdy, jichž se byl kdy dopustil. Jest povinen nahraditi škody, které vznikly jeho zlým a špatným jednáním. A tato pravda platí ještě více o řádu nadpřirozeném. Nezapomínej toho.

Doba postní buď pro tebe, drahý příteli, dobou postní. Připrav se na Veliký pátek, ale připrav se i na Vzkříšení. Vzkříšení bude pro tebe radostným Alleluja jedině tehdy, když budeš čist a budeš smířen s Bohem. Proto vykonej dobře svoji svatou velikonoční zpověď a řekni Ježíši ukřižovanému, že ho miluješ celým svým srdcem, a že ho již nechceš nikdy rozhněvati, poněvadž je tak nekonečně dobrý a milosrdný.

Jsi mlád, příteli drahý, a chystáš se do života. Zvykni si jíti vždy čist před tvář Boží. Vždycky a hlavně v době postní. Zajdi si každý den před svatostánek, pokloň se Bohu, odpros ho, pros ho za smilování, za odpuštění a dej mu svoje srdce. Budeš šťasten a prožiješ krásnou dobu svatopostní.

Začni hned a neodkládej. Slib to Tomu, jenž visí na kříži, a slib to pro jeho lásku.
J. K.

Výročí kanonisace sv. Aloisia.

Rok 1926 byl rokem, ve kterém Církev svatá vzpomínala výročí dvou velikých světců: sedmisté výročí úmrtí svatého Františka z Assisi, který r. 1226 opustil tento svět, a dvousté výročí svatořečení patrona mládeže sv. Aloisia, kterého Církev povýšila na oltáře 31. prosince 1726. Obě dvě jubilea byla slavena celým světem. Nebudeme se zde rozepisovati o slavnostech assiských, zmíníme se jen o slavnostech, které koncem roku se odbývaly v Římě, a kterých se účastnili i zástupci naší mládeže.

Slavnosti aloisiánské započaly v Římě velkolepým uvítáním hlavy svatého Aloise, jež byla zvláštním vlakem převezena z Castiglione do Říma a uložena na hrobě, kde odpočívá svatý paníc. Při slavnosti byla zastoupena též mládež československá a přinesla do Říma hold ostatní mládeže, která svými podpisy aspoň v duchu zdraví svého ochránce a jeho životní program za svůj přijímá. Album obsahuje 11.111 podpisů.

Jeho Svatost Pius XI. zamýšlel ve své lásce k mládeži vzpomenouti výročí světcovy kanonisace co nejokázaleji. Zvláštním listem, zasláným R. P. Ledochowskému, generálovi řádu Tovaryšstva Ježíšova, jehož synem byl i sv. Alois, vyjádřil touhu, aby mládež celého světa uctila svého patrona a aby mu slíbila slavnostně, že bude hleděti napodobit jeho velké ctnosti, hlavně čistotu a pokoru. A skutečně slovo papežovo bylo slyšáno po celém světě a v poslední den v roce se shromáždilo v Římě u hrobu světce několik tisíc jinochů z celého světa, přinášejících podpisy více než dvou milionů mladých, kteří slíbili, že budou kráčet životem ve šlépějích sv. Aloisia.

Život sv. Aloisia byl na konci XVI. století opravdovým anachronismem, neboť celá generace žila úplně odlišně než žil mladíček španělský šlechtic. Jeho život se rozvíjel jako čistá lilie uprostřed renesance, která holdovala požívačnosti. Svatý Alois žil životem přísným, zamiloval si chudobu a jeho největší radostí bylo rozmlouvati s Bohem a radostně přinášeti oběti.

Ještě před narozením byl obětován synáček Bohu zbožnou matkou, která chtěla vychovati své dítě pro svatý život. Byl určen otcem za vojáka, ježto v tom mu kynula skvělá budoucnost v tehdejší době. — Syn ovšem chtěl raději splniti sny své drahé

matky, a stálo ho to nejeden zápas, který ovšem rád bojoval, a v němž ho Bůh zvláštním způsobem posiloval. Ostatně bylo třeba těch bojů, neboť jimi se jen zesilovala touha jinochova po velkém a čistém životě. Když úplně poznal svůj cíl, chtěl ho dosíci za každou cenu. Celým svým srdcem miloval eucharistického Spasitele a pro něho chtěl se úplně odtrhnouti od světa, aby žil jenom Bohu. Otec ovšem, který měl se synem velké plány, nechápal ani trochu jeho nechuť k vojenskému zaměstnání. Boj mezi synem a otcem trval dvě léta a tři měsíce, a byl velice těžký, a kdyby sv. Alois neměl pomoci Boží, nebyl by ho dobojoval vítězně. Čím více ho vábil svět, tím více odporoval. Zesiloval své modlitby, množil posty a odříkání. Byl přísným k sobě a nic si neodpouštěl. Konečně prohlásil otcí, že jest pevně rozhodnut zasvětit se cele Bohu a činí tak. Dne 25. listopadu 1585 tluče na bránu noviciátu u sv. Ondřeje v Římě. Dosáhl, čeho žádal.

Ale není mým cílem psáti život světcův, učiní to v dalším čísle osoba povolanejší. Chci jenom sdělit, jaký byl průběh slavností římských v poslední dny prosincové. Nuže, chrám, ve kterém odpočívá světcovo tělo, byl naplněn zbožnou mládeží do posledního místečka. S kazatelnou letěla slova o ctnostech světcových a vrývala se hluboko do srdcí naslouchajících. Dne 31. prosince J. Sv. Pius XI. sloužil mši sv. v basilice sv. Petra za účasti zástupců mládeže z celého světa.

Po mši sv. byla dána mládeži audience, která trvala téměř tři hodiny. Mládež čekala Otce všeho křesťanstva ve všech vatikánských sálech. V první logii byli Italové, kterých bylo nejvíce. V jiné byli Němci s kolínským biskupem, dále Rakušané s lineckým biskupem, za nimi několik japonských jinochů. Byli přítomni Kanadčané, Američané, mládež z Bolívie, Peru a Chile. Nescházela ani mládež mexická, která vyslala 18 zástupců. Holanďanů bylo 160, Francouzů 1600. Naše mládež byla pohromadě s mládeží jihoslovanskou. Švýcarská, maďarská, belgická, anglická, španělská, portugalská mládež zaujímá jiné místo. Dojeli i zástupci z Číny.

Když papež vstupoval, pěli mladí gregoriánské Credo. I Sv. Otec naslouchal, zíraje na nadšenou mládež, a když dozněl jejich zpěv, ujímá se slova:

»Nedivte se, objímali-li jsme vás dlouho pohledem spíše srdce než očí, dříve, než jsme začali mluvit,« začínal Pius XI. a pokračoval, že ho ten pohled naplňuje útechou, ježto cítí všechnu krásu zdravé mládeže a všechnu její vůni a opakuje s patriarchou: »Hle, vůně mého synáčka, jako vůně úrodného pole, jemuž požehnal Pán. Zdravíme mládež vším nadšením otcovského srdce. »Salvete flores, buďte zdraví květy, květy života, květy společnosti, naděje budoucího času!« A k zástupcům Mexika volá: »Salvete flores martyrum! — Buďte zdraví, květy mučedníků! Budiž vám čest a vaší vlasti, vašim biskupům a vašemu kněžstvu, kteří ku podivu všech vedou bitvu tak slavnou pro čest Boží, pro království Kristovo, pro svobodu Církve, pro důstojnost a spásu duše.«

Sv. Otec zdraví zvláště ještě Poláky, kteří přišli do Říma ke slavnostem ke cti sv. Stanislava, toho nádherného vzoru ctnosti.

Veškeré mládeži, shromážděné kolem něho, doporučuje Jeho Svatost Pius XI. čistotu. Čistotu, s níž jsou spojeny všechny ctnosti ostatní a bez níž všechny ostatní berou úhonu a jsou v nebezpečí. Čistotu, jež jest světlem mysli, zušlechťuje srdce, sílí nejen ducha, nýbrž i tělo. Jak možno tuto ctnost nabýti a jak ji možno ochrániti? Vigilate et orate! Bděte a modlete se! Je třeba modlitby, ježto bez milosti Boží, která jest

čistotě slíbena, není možno udržeti tak vzácnou ctnost. A čistotu musíme ustavičně chrániti, bděti nad ní a střežiti ji před každým nebezpečím. Modlitbou si vyprosíme Boží pomoc svým silám, či spíše své slabosti. A k té pomoci připojíme bdělostí své dílo.

K modlitbě a bdělosti musí přikročiti pokora, která vábí všechny božské dary a jejímž příkladem byl sv. Alois, který odporoval každé povýšenosti a všem svodům světským. Všechny ty ctnosti, všechny ty snahy musí býti korunovány láskou, která klade ke každé ctnosti božskou pečeť, a která tolik oslňovala u sv. Aloise, jenž skutečně korunoval celý svůj čistý život heroickou obětí lásky, když obětoval život, v moru ošetřuje nemocné bratry.

Mladých bylo při audienci přes 4000, ale na stolech v sále bylo rozloženo nesčetně svazků s podpisy jinochů a dívek, jimiž se přihlásili do Družiny sv. Aloise a jimiž podepsali věrnost a úmysl napodobovati sv. Aloise. Byly odeslány svazky s podpisy z celého světa. Adresy jsou v nádherných deškových, z nichž všeobecnou pozornost poutá fasciculus Jihoslovanů.

Vezměme si k srdci slova Veleknězova a řiďme se jimi. A obračejme se často k patronu mládeže sv. Aloisiovi a vyprosme si na něm, abychom napodobovali jeho velké ctnosti. Je v tom jediná záruka naší krásné budoucnosti.

R. V. Podhorský:

Listopad.

(Fanči Liškové.)

Znáte ty podzimní večery? Byl jeden takový zamžený večer, v němž se ztrácely silhouetty dalek a soumrak se chvěl nad krajinou, která byla zalita stříbrem umírajících mlh.

Lehce plynuly vlny řeky.

Některé řeky jsou divoké a časem se stává, že ve své bujnosti berou vše, co se dá sebrati. Berou stromy, ploty a někdy berou také životy; tato řeka je však tichá a nebere ničeho, ani životů nebere. Protéká lesem a teče pod strání kolem břízy.

Bříza byla smutná, poněvadž tu stála sama a byla v zakletí, z něhož ji měl vysvoboditi její princ. Čekala dlouho. Již šestnáct

let přeletělo přes bílou její šíji a ona modrýma očima objímala celý svět. Měla ráda řeku, poněvadž řeka byla tak tichá a dobrá a vždy, když šla spat, vykládala jí o modrých dálkách, kde žije její princ. Les měla také ráda, ale poněkud jinak, než řeku. Byl spíše jejím kamarádem, trochu uzavřeným a sebevědomým, který také míval svoje radosti a smutky. Přišla-li bouře, chránival ji zeleným rukama, a když nastal večer ticha, sešklupil hlavy a ztlumeně jí cosi šeptal; a bylo to asi něco důvěrného, poněvadž ani nedovolil, aby se k ní mohl měsíc prodíratí korunou stromů.

Bylo cosi tajemného v její kráse, co vy-

zařovalo z jemných linií jejího těla, které se prohýbalo pod výkřiky mládí. Vyšvihla se do vysoka, aby mohla ráno zachytit jasný pohled velkého slunce, kterým vždy pohladilo zemi. Její mládí vonělo vůněmi tisíců květů a hořelo všemi barvami světa. Byla krásná jako usínající údolí a její radost vždy propukala ve stříbrném větru. Byla tak prostá, pokorná a čistá, jako horský pramen, o němž říkají, že se v něm rodí štěstí. Její duše se podobala děvčátku s krátkými sukénkami, které se raduje, že našlo barevné sklíčko a vidí barevný, růžový svět. V jejích myšlenkách poletovaly na bílých křídlech nejsubstilnější myšlenky, které dosahovaly kulminačního bodu krystalisace, když kolem měsíce polítaly svátečně oblečené mráčky.

A přišel čas, kdy stráně zežloutly barvami podzimu. Celé jeviště přírody bylo vyplněno mlhavými dny, bylo vydekorováno žlutými a rudými listy, které tiše padaly se stromů. Naposledy zazářil list v paprscích slunce a zachvěl se štěstím ze stříbrných nocí jarních, v nichž se zrodil — Zavál vítr a řapík se utrhł. Zakroužil ještě vzduchem, oblétl korunu stromu a pak se již tiše snesl k zemi. Život jeho byl skončen. Žil, ale netrpěl, a o to byl snad šťastnější, než člověk — —

A tenkrát přišel. Kdo? Princ? Přišel člověk, kterému byla doma zima a potřeboval dříví. Podřezal břízu.

Vítr zaplakal v korunách stromů a les bolestně zalomil rukama, které vráskami ztýral čas. Byla tak dobrá a čistá, všechny milovala a oni ji za to zabili. Borovice a jedle zašuměly. S elegickým rozcitlivěním přednášely těžké verše s pomalým rytmem o pupencích, které se nalily bujnými šťavami a toužebně čekaly, že přijde máj, máj lásky, máj nového života, ale přišel podzim, poněvadž závrtným letem prchl kamsi čas, když chtěla, aby stál . .

Jasně ohně na stráních její duše uhasly.

Právě v nejblazeňším okamžiku, kdy měly kvést krásné iluze, byl přeřat růženec jejích modliteb. Pohádka jejího života se

roztříštila vlnobitím nelítostných očí. Neplakala. Již nemohla. Jen se jí zdálo, že cosi zazvučelo, jako když praskne struna, dlouho se chvěje a pláče nad nedosněnou pohádkou mládí, nad slovy, která nebyla dořčena, nad nedozpívanými písněmi, jímž se vysmívá chladný svět. Chtěla vykřiknouti, že láska je život . . . ale nemohla. Chtěla ji kdysi od sebe odvrhnouti, ale bála se, že život byl by chudičký, tak chudičký, poněvadž říkají, že člověk je jako kvetoucí strom, když jde kolem něho láska — — Poslala do světa po velikém moři loď a položila na ni svoje srdce. Vyzdobila ji úsměvy, tichými modlitbami a vírou doufajícího srdce. Zavěsila na stožáry bílé šátečky z dětských snů, zazpívala jí na cestu radostnou píseň velké důvěry v dobrotu lidí, ale loď se brzy vrátila . . . Byla černá a smutná, poněvadž lidé bílé šátečky otrhali.

Zmizely dni snů a zmizely všechny radosti. Zůstaly jen bílé a smutné vzpomínky na dny, kdy bylo slunce větší, nebe bylo více modré a tráva opojněji voněla. Snad v tom nebyla ani ta tragika, spíš jen smírné vyrovnání se životem. Zůstal smutek, taková zvláštní, krásná bolest, kterou by za nic na světě neměnila.

Řeka tiše plynula a les měl plné oči smutku.

Ostatně nikdo neznal její bolesti.

Jen tiché a velké stromy to mohly tušiti, ale ani ty to dobře nevěděly, poněvadž nechápaly velikosti jejího bolu .

Celý les zrůžověl od červánků, až růžová a žlutě zelená barva přecházela ve fialovou, a potom i ta pohasla. Řeka utichla. Z lesa vycházel tichý chlad a tichá vůně podzimu, při níž ptáček nevykřikl svou radost do vzduchu, tráva nezaševalila, pramen nezažvonil. Bylo nesmírné, nekonečné ticho, které v jemných vibracích tlouklo do spánků. A večerní stíny sepjaly ruce, poněvadž z neznámých dalek přicházely hvězdy velké, třpytivé hvězdy

A to byl její nový život.

„Navazování styků s Bohem jest velmi užitečná látka pro zvláštní zpytování svědomí a hodí se pro duše, které nevědí, o čem by konaly zvláštní zpytování. Mají sice některé chyby a nedostatky, ale buď do nich neupadají často, nebo jsou to chyby tak jemné a spletité, že jich nelze dobře zachytiti určitým cvičením zvláštního zpytování svědomí.“

P. Al. Stork T. J., „Z duchovního života“.

Dr. Rudolf Horský.

Dr. Rudolf Horský zemřel.

Ve středu 22. prosince 1926 o půl páté hodině odpolední zemřel na šarecké faře Msgre Rudolf Horský, arcibiskupský vikář a před válkou předseda křesťansko-sociální strany. Mozková mrtvice učinila konec jeho životu, když dopsal své novinářské články. Byl stár 74 let.

S dr. Horským odchází z veřejného života osobnost, která stála v popředí katolického hnutí politického a před válkou stála dokonce v jeho čele. Bylť neobyčejně talentovaný řečník i spisovatel, byl obdařen neobyčejnou pamětí a znalost cizích řečí činila jej neobyčejně schopným k sledování všech kulturních proudů světových.

Jako kaplan hned po vysvěcení na kněze obrátil svůj zřetel k otázkám politickým a sociálním. Tehdy začal umírat liberalism a na jeho mrtvole začal hodovati materialistický socialism. Velký papež Lev XIII. viděl nebezpečí nového hnutí bezbožeckého a v encyklikách dával sociálním pracovníkům křesťanským popudy k budování sociálního bratrství křesťanského. Všude vznikaly křesťanské sociální strany a vznikla i u nás. Dr. Horský byl jedním z prvních apoštolů nového hnutí. Budoval křesťansko-sociální

spolky dělnické, vítězně vybojoval řadu řečnických zápasů s liberály a socialisty. Psal do křesť.-sociálních listů a r. 1894 formuloval křesťansko-sociální program na sjezdu v Litomyšli, kde též se stal předsedou křesť.-sociální frakce politického života katolického v Čechách. Práce Horského a jeho druhů přinesla hojné ovoce. Roznítila pro křesťanský program i katolické zemědělce a zásluhou tohoto hnutí bylo zvoleno r. 1907 do říšské rady 7 katolických poslanců z Čech. Ale tu se dostavovala ochablost. Horský byl skvělý řečník, výtečný publicista, ale jako předseda strany nerozvinul širší organizační činnost. Volby zemské r. 1908 přinesly již první porážku a pak hlavně r. 1911. Nebyl sice tehdy vykázán nápadný pokles hlasů, ale v užších volbách socialisté s agrárníky spojení porazili katolické kandidáty. Další předválečné období bylo nejsmutnější v dějinách naší strany. Dr. Horský vždy víc a více uchýloval se do ústraní, hlavně od roku 1912, kdy předsedou byl zvolen nynější předseda a senátor Šabata.

V dějinách našeho křesťanského hnutí sociálního zůstane dr. Rudolfu Horskému čestná pamět. Bůh mu odplatí hojně vše, co pro uvědomení křesťanského lidu učinil.

Stanislav R. Hanácký:

Přímluva.

Rodičům.

V světničce prosté — svatými tam před obrazy
denně se modlí rodičové moji drazí;
klečí tam, schýleni v zem jsouce mnoha lety,
v modlitbě vroucí jejich šepotají retý:

»Kriste, ježž lidská na Golgotu vedla vina,
ochraňuj v dálném dlícího nám světě syna!
Svět kde své hříšné vábně rozprostírá sítě,
božskou tam rukou z nástrah vyved' naše dítě!«

K. Jilský:

Život.

Život — daleká je věru pout,
trnům, hloží samým vede.
Avšak nikdy s ní se nesmíš hnout,
sice duše k smrti sjede!

Život — toť je plavba v dálný luh:
po vzbouřeném širém moři.
Pozor! Majákem je jenom Bůh,
On jen pravým světlem hoří!

Život — toť je krutý s světem boj.
Kolík nepřátel se staví!
Vezmi na se mocnou Boží zbroj,
potřeš jejich strašné hlavy!

Jaromír Červenka:

Hrdinky dramát Sofokleových.

Tragičtí básníci řečtí s oblibou líčili ve svých dramatech též ženy a snažili se vylíčiti jejich charaktery, do nejmenších podrobností. Kresby charakterů žen u starých tragiků nepostrádají pro nás zvláštní zajímavosti. Neméně dobře jsou líčeny sice i povahy mužů v dramatech vystupujících, s neméně péčí i zde básníci snažili se vyzdvihnouti význačné rysy jejich charakterů a dle toho předvésti divákovi jasně a určitě osobu v té nebo oné tragedii vystupující, ale přece nutně nás musí postavy žen více zajímat.

Domovem tragedie řecké byla totiž Attika, v Athénách byly provozovány kusy

největších básníků tohoto oboru a zde, jak víme, nebylo postavení žen nikterak utěšené. Odpíráno jim bylo i to nejprimitivnější vzdělání, byly pečlivě zavírány a střeženy doma, a tak tělesně i duševně zcela zakrněly. Byl to zločin, který zde tímto způsobem byl na ženách páchán, a správně praví francouzský paedagog Letourneau, že v této věci nebyly Athény pokročilejší než Čína. Proto nás musí zajímat, že tragikové řečtí nevyličili nám ve svých dílech tu ženu, jakou viděli ve svém okolí, ale ženu uvědomělou, mající rozhled a úsudek, schopnou i skutků vpravdě hrdinských a i u muže obdivuhodných.

což rozhodně bylo by nad síly tehdejší ženy athénské, žijící v nevědomosti a odloučenosti. Tragedie řecká čerpá sice látku téměř výhradně z doby mythické, kdy, jak nás poučují jednak básně Homerovy, jednak památky monumentální, bylo postavení žen daleko lepší, než v době historické u kmene ionského, k němuž patřili Athéňané, ale přece je pozoruhodno, že řeční tragikové dovedli vytvořit postavy žen, před nimiž se i moderní dramatické umění musí sklonit.

Nám se zachovala úplná díla pouze od tří nejslavnějších tragiků řeckých, Aischyla, Sofoklea a Euripida, ovšem i to, co máme, je pouze nepatrný zlomek jejich činnosti. Aischyla a Euripida, kteří zvláště platí za hluboké znalce ženské duše a libují si ve kresbě povah žen, zamýšlím v tomto pojednání opomenouti a obrátiti tentokrát zřetel pouze k hrdinkám dramát Sofokleových.

Sofokleových tragoedií se nám zachovalo sedm, kromě nedávno objeveného v egyptských papyrech velikého zlomku satyrského dramatu »Slidiči«. Tři čerpají látku z okruhu pověstí thébských: Oidipus král, Oidipus na Koloně a Antigona, tři z okruhu pověstí trojských: Aias, Filoktetes a Elektra, jedno, dle sboru skládajícího se z dívek trachinských »Trachiňanky« nazvané, čerpá látku z okruhu pověstí o Herakleovi. Z těchto tragoedií pouze ve Filoktetu nevystupuje žádná žena, jinak v každé máme zajímavou postavu ženskou.

Nejznámější z ženských postav tragoedií Sofokleových je bez odporu Antigona, dcera nešťastného thébského krále Oidipa, který neblahým osudem, zcela bez vlastní viny, dopustil se nejhroznějšího zločinu: zabil svého otce a matku pojal za manželku. Antigona vystupuje ve dvou nám zachovaných tragoediích Sofokleových, v Oidipu Kolonském a v tragoedii, nesoucí její jméno. Oidipus Kolonský je nejpozdější tragoedie Sofokleova (byla provozována až po jeho smrti r. 401), ale jelikož časově děj její jest položen před dějem Antigony, provozované před r. 441, zmíním se napřed o postavě Antigony, zde vyličené.

Slepý Oidipus, byv vyhnán po svém bezděčném zločinu z Théb, hledá místo, kde by mohl klidně zemřít, a přichází na vrch Kolonos nedaleko Athén. Dcera jeho Antigona jej provází. Dojemně nám líčí básník, jak pečuje o svého otce, aby nepocítil ani v bědném svém postavení v ničem nedostatku,

vzdala se blahobytu dvora královského, vzdala se i naděje na sňatek, jen o svého otce pečuje. Přeplněnost děje, jaká je v této tragoedii, zabránila básníkovi, aby vyličil nám Antigonu zde do větších detailů, ale přes to poznáváme ji dokonale s její, řekl bych, passivní stránky její povahy, v její lásce k otci a snaze zlepšiti mu krutý osud.

Aktivní stránku povahy Antigony a celou její mravní velikost poznáváme však v tragoedii, její jméno nesoucí. Tažení sedmi reků proti Thébám, jež přivedl od svého bratra Eteoklea z města vypuzený syn Oidipův Polyneikes, aby se zmocnil zde vlády, skončilo nezdarem. Thébané zvítězili, ale oba bratři padli v souboji. Vládce Kreon nařídil, aby Eteokles, jenž položil život svůj za vlast, byl pohřben se všemi počtami, Polyneikes však, jenž jako nepřítel vytáhl proti rodnému městu, má býti pohozen za kořist psům a dravým ptákům. Antigona vybízí svoji sestru Ismenu, jejíž mírná a neodvážná povaha výborně kontrastuje s vášnivou a odhodlanou povahou Antigony, aby samy pohřbily svého nešťastného bratra. Když Ismena odmítá, poukazujíc na přísný trest, jež Kreon ustanovil za přestoupení jeho zákazu, odchází sama tak učiniti. Když je při svém skutku dopadena a předvedena před Kreonta, směle se hájí, že správně jednala. Věděla o zákazu, ale myslila, že jeho nařízení nemají takové moci, aby směl překročiti nepsané, nezvratné a věčné zákazy bohů. Ze smrti si pranic nedělá, zdá-li se Kreontovi takové jednání pošetilé, tož, praví mu, že jen pošetilec může jí je vytýkati. Když Kreon ji odsoudí k hroznému smrti hladem v hrobce Labdakovců, tu setrvává neohroženě ve svém mínění a praví, že až sestoupí do podsvětí, že bude milá otci, matce i oběma bratrům. Předpovídá Kreontovi, že on utrpí právě takové strasti, jako ona, a odcházejíc loučí se s městem a bohy otcovskými, prohlašuje, že trpí proto, že zbožnost měla v účtě.

Jak jsem se zmínil, protějšek k Antigoně měla býti mírná a čistě ženská postava Ismeny. I Ismena vystupuje v Oidipu Kolonském, kde přináší svému otci zprávu, že jeho synové chystají se k bratrovražednému boji, ale tam, podobně jako jsem se již při Antigoně o tom zmínil, měl básník málo příležitosti rozvinouti blíže povahu Ismeninu. Teprve v Antigoně poznáváme je dokonaleji. Zrazuje sestru z odvážného jejího plánu, ale když vidí, že Antigona životem svým zaplatí

své ušlechtilé přesvědčení, tvrdí, že společně s ní skutek onen spáchala. Je něco velikého v myšlence nésti trest společně se sestrou. Tím i neodvážná Ismena se nám jeví jako veliká hrdinka.

Kromě těchto dvou žen vystupuje v Antigoně ještě manželka Kreontova Eurydika, postava celkem podřadná, která, vyslechnuvši zprávu poslem o smrti svého syna Haimona, který ze zoufalství nad smrtí své snoubenky Antigony spáchal sebevraždu, vezme si též život. Je to osoba rázu zcela episodického a proto nelze více o ní psát.

Odhodlaností a snahou provést ušlechtilé předsevzetí, blíží se Antigoně jiná hrdinka Sofokleova, Elektra.

Vůdce Řeků v trojské válce, mykénský král Agamemnon, vrátiv se po vyvrácení Troje domů, byl od své manželky Klytimestry a jejího milence Aigistha zavražděn. Dcera Agamemnonova Elektra dala tehdy odvésti do Fokidy synáčka Agamemnonova Oresta, aby tento unikl záhubě v domě otcovském a až dospěje, stal se mstitelem smrti otcovy. Návrat Orestův vylíčil právě Sofokles v tragoedii po Elektře nazvané. Elektra jeví se zde jako vzor mužnosti a odhodlanosti a zároveň jako vzor lásky dítěte k otci. Uplynula již dlouhá doba od zavraždění Agamemnona, ale ona nezapomíná toho. Nebojí se zlého nakládání Klytimestry, nebojí se vyhrůzek Aigisthových. Nebojí se otevřeně vytknouti matce její zločin, který spáchala vraždou Agamemnonovou, a ve kterém pokračuje stále tím, že pojala za manžela Aigistha. Když je sama oklamána zprávou, že Orestes je mrtev, vybízí sestru Chrysothemidu, že samy zabijí Aigistha, aby tak byl otec její pomstěn. Když mírná Chrysothemis odpírá, prohlašuje, že sama Aigistha zabije. Hlubokost citu jejího a velikost lásky k bratrovi dokazuje zase její velmi tklivá řeč, již oplakává smrt svého bratra a přeje si, aby v téže popelnici, v níž je domnělý popel Orestův, spočinul také popel její. Když konečně pozná, že dva cizinci, kteří přinesli popelnici, je vlastně její bratr Orestes s věrným druhem Iyladem, nabude opět vrchu její odhodlanost a radí svému bratru, jak nejlépe bylo by pomstu vykonati. Hrdinská velikost mísí se v charakteristice Elektřině s něžnou láskou k bratru a pietou k zavražděnému otci.

Jako v tragoedii Antigonině vedle vášnivě a odhodlaně Antigony uvedl Sofokles na scénu mírnou Ismenu, tak také v Elektře

dobrým protějškem hlavní hrdince je něžná a čistě ženská její sestra Chrysothemis. Tato, ač stejně jí bolí smrt Agamemnonova a stejně těžce nese počínání vrahů otcových, přece se nemůže odhodlati k nějakému činu a trpělivě nese jejich nadvládu a plní jejich přání, vidouc nezbytí toho. Jako Ismena odmítá návrh Antigony, aby šla s ní pohřbíti padlého Polyneika, tak i Chrysothemis, když Elektra ji žádá, aby jí pomohla zabít Aigistha, pronáší tutéž myšlenku: »Jsme slabé ženy a o takových věcech je vůbec nebezpečno i mluvit.«

Zvláštní pozornosti zaslouží charakteristika Klytimestry, jak nám ji básník v této tragoedii vylíčil. Aby zmírnil hrozný dojem fakta, že Orestes a Elektra zavraždí zde vlastní matku, vylíčil Klytimestru co nejčerněji. Netají se tato, že zavraždila Agamemnona, což snaží se omluviti nad smrtí dcery Ifigenie, obětované v Aulidě před odjezdem Řeků k Troii. Pronásleduje stále Elektru proto, že nařiká nad smrtí svého otce a vyhrožuje jí proto. Když dozví se fingovanou zprávou, že Orestes je mrtev, praví zprvu, že neví, má-li se z ní radovati, neboť je to veliká věc, býti matkou. Ale pak praví bez obalu, že je ráda, že Orestes je mrtev, poněvadž ani spáti nemohla, bojíc se stále jeho pomsty. A nyní ovšem, dodává, nemusí se báti ani vyhrůzek Elektřiných. — Zkrátka v Klytimestře vylíčil nám Sofokles zvrhlou ženu, které zajisté každý z diváků smrt přál a nepozastavil se snad ani nad tím, že to byl její syn, který pomstu tuto vykonal a dcera, jež pobízela Oresta, aby ji udeřil ještě jednou, má-li sílu.

Některé podobné rysy s Klytimestrou, vylíčenou v Elektře, má též matka a manželka Oidipova Iokasta, jak nám ji básník zobrazil v tragoedii Oidipus král. Oidipus, o němž bylo otci jeho Laiovi věštno, že zabije vlastního otce a s matkou se ožení, byl proto po svém narození pohozen na pohoří Kithaironu. Zde však byl nalezen pastýří a dostal se tak až k Tolybovi do Korinthu, kde byl vychován. Sudbou bohů vyplnilo se vše. Oidipus zabil svého otce, neznaje ho, a osvobodiv Thébý od Sfingy, uhodnuv její hádanku, pojál za manželku vdovu po Laiovi Iokastu, nevěda, že je to jeho matka. Sofokles ve své tragoedii nám líčí, že v Thébách vypukl mor, který dle výroku delfského boha byl trest za to, že vrah Laiův dlel v zemi a dosud nebyl potrestán. Oidipus, nevěda, že sám sobě strojí záhubu, pátrá po něm, a

když věštcem Teiresiem je sám jako vrah Laiův označen, vystupuje teprve na scénu Iokasta. Tato staví se naprosto zamítavě ku věštbám, vybízí otevřeně Oidipa, aby na věštce nic nedbal, že také jiné věci, co předpovídal, se nevyplnily, ovšem, jak z dalšího děje se pozná, jen zdánlivě. Ke konci pak, před písní sboru opět prohlašuje, že věštev vůbec není třeba dbáti, což působí hrůzu sboru. Toto své rouhavé smýšlení ještě více akcentuje, když přichází posel z Korintha, který zvěstuje, že Polybos, domnělý otec Oidipův, kterého tento dle věštby Apollonovy měl zabít, zemřel. Tehdy volá: »Kde jste tedy, věštby bohů!« Teprve, když v další části dramatu se vysvětlí, že Oidipus byl vlastně nalezen jako malé děcko v rokli na Kithaironu a není synem Polybovým, pochopí Iokasta jeho pravý původ, je zdrcena nad tím talk, že způsobí si smrt. Na postavě Iokastině vidíme jakýsi skřípavý rys povahy, totiž její neváznost k věštbám a věcem božským. Za to musil následovati dle mínění zbožného básníka trest, který se jeví v rozuzlení dramatu, kde Iokasta se dozví, že je matkou i manželkou Oidipovou a tento že je vrahem svého otce. Tento rys povahy, který naplnil nutně hrůzou posluchače, jichž mluvčím je píseň sboru, když tento protestuje proti Iokastě, která bere v pochybnosti věštby Apollonovy, blíží nám jaksí, ovšem v jiném smyslu, Iokastu ke Klytimestře, vyličené v Elektře.

Zvláštní postavení mezi ženami, líčenými Sofoklesem, zaujímá manželka Herakleova Deianeira v tragoedii Trachiňanky. Deianeira nás nezaujme herojskou velikostí, jako Antígona nebo Elektra, nevzbudí v nás hrůzu svojí špatností, jako Klytimestra, ani jakousi nechuť, kterou nutně cítíme k Iokastě, mluvící opovržlivě o věštbách bohů, ale zaujme nás cele svým úplně ženským pojetím. Sofokles nám zde nevyličil heroinu, ale ženu se všemi jejími city, ženu v lásce a v žárlivosti, kterou jsouc podnícena, spáchá bezděčně hrozný skutek, pod jehož tíhou si sama způsobí smrt. Deianeira očekává netrpělivě svého chotě, který dobyl Oichalii, město krále Euryta. Posel Herakleův Lichas přivádí zajaté dívky, mezi nimiž je též Iola, dcera Eurytova, o níž se dozví Deianeira, že se do ní Herakles zamiloval a k vůli ní dobyl Oichalie. Deianeira těžce nese tuto nevěru svého manžela a ve své bolesti si vzpomene, že má doma ukryto kouzlo lásky.

Když totiž Kentaur Nessos umíral pod šípem Herakleovým, poradil jí, aby si uschovala krev z jeho rány, tím že si nakloní srdce Herakleovo, takže potom už nebude milovati žádné jiné ženy. V té krvi smočila roucho a posílá je Herakleovi s příkazy, jak si má počínati. Když však sezná, že Nessos tímto způsobem chtěl se pomstít Herakleovi a tento takto zahyne jedem svých vlastních šípů, je naplněna hroznou úzkostí nad svým skutkem, který jí měl pomoci k opětovnému získání lásky manželovy a pronáší rozhodnutí: »Stane-li se to však, zhynu také já, neboť nepřechkám, aby se o mne špatně soudilo.« A skutečně, když syn její Hyllos jí oznámí, že po obléknutí roucha zmocnily se Heraklea hrozné bolesti a že mu není pomoci, vykoná vlastní rukou trest na sobě. V líčení Deianeiry stál Sofokles asi již pod vlivem tvorby Euripidovy, tím si vysvětlíme, že tak realisticky líčí průběh celého dramatu a zvláště postavu jeho hrdinky. Jak jsem již výše řekl, působí-li na nás jiné ženy dramat Sofokleových svým heroismem a velkolepou koncepcí, strhuje nás líčení Deianeiry svým čistě lidským pojetím, Antígona a Elektra jsou heroiny, stojící vysoko nad nívau obyčejného života, Deianeira je pouze ženou se všemi svými city a vášněmi.

Chůva Deianeirina, která vystupuje též v Trachiňankách, je osoba podřadná a není třeba se o ní šířiti.

Zbývá ještě zmíniti se o manželce Aiantově Tekmesse, kterou vyličil Sofokles v tragoedii nazvané dle tohoto reka achajského, která se pokládá za nejstarší nám zachované drama Sofokleovo. Tekmessa jeví se nám jako oddaná a milující choť Aiantova. Když Aias, zaslepen jsa šílenstvím od Athény seslaným, pobíjí stáda Řeky ukořistěná, nabyv rozumu, přemýšlí, co má nyní činiti a dochází k výsledku, že jediným východiskem je nyní smrt, prosí ho dojemnou řečí, aby upustil od svého úmyslu a živě mu líčí, jaký osud by ji čekal i jejich synáček Eurysaka, a teprve, když Aias, aby mohl vykonati svůj úmysl, tváří se, jako by byl obměkčen její řečí, dá se oklamati a pustí manžela se zřetele a tento spěchá vykonati svůj záměr. Mocným dojmem působí pak její nářek nad mrtvým Aiantem.

V těchto několika řádcích pokusil jsem se vyličiti, ovšem jen zcela stručně, charakteristiky žen, vystupujících v Sofokleových dramatech. Ovšem účel tohoto článku

je jen zcela informativní, chce pouze ukázat hlavní rysy povah hrdinek těchto tragoedií, které rozhodně nejsou bez zajímavosti. Zvláště pozoruhodno při celé této věci, jak jsem se již na začátku zmínil, je to, že Sofokles, ač žil v Athénách, kde ženy tonuly v moři nevědomosti a duševní zaostalosti, dovedl ukázat ve svých tragoediích, že žena je také schopna vyšších ideálů, že dovede vykonat skutky, které i muže staví do řady reků. Tak mohly též tragoedie jeho sloužit k propagování ženské emancipace, jejíž nasmělé počátky již v tehdejších dobách můžeme pozorovat, která si vzala za úkol bo-

jovat za lidská práva athénských žen. Že však i toto nepřímé volání Sofokleovo zůstalo bez výsledků, vidíme z toho, že ženám athénským ještě dlouho a dlouho nezasvitlo slunce volnějšího a intelektuálním vzděláním příjemnějšího života, ale že snahy tyto, stejně jako námaha osvícených žen, jako byla Aspasia, manželka Perikleova, filosofů, mezi nimiž Platon prvé místo zaujímá a jiných jednotlivců velikého rozhledu a upřímného soucitu se strastným postavením žen po staletí se tříštila o neporozumění a nepochopení lidu athénskému.

J. Z. J e s e n s k ý:

Horníci.

(O Šimáčkovi.)

Již večer do kraje pad . . .
Noc roztáhla černá svá křídla
přes kraj a na ztichlá lidí sídla
a ve tmě vše skryl její šat — — —

Jen tam
na hlubokých šachtách ostravských dolů
sjižděli dolů
horníci!
S kahancem blikavým — mladí i staří —
tesknivých očí a vybledlých tváří,
s motykou v pravici!

Mlčky se loučili s hvězdnatým nebem
a sjižděli dolů za černým chlebem
do útrob země,
kde kladiva duní temně,
kde smutek a temnota vládne,
kde smrt všude číhá,
kde při každé ráně, k níž motyka zdvihá,
hrozí, že balvan se utrhne, spadne
a silou ho zdrtí . . .

Přec nikdo se nebojí smrti! —
Přec každý den sjiždějí do tmavých slojí
pro černý chléb a — pro záhubu svoji

Poslanec kanovník Fr. Světlík.

V. K a m e n í k:

Zima.

(F. Dosoudilovi z přátelství.)

Vyjeli jsme. Před námi rozprostírala se bílá sněhová pláň. Mrazivý větřík laškoval nad ní a pohrával si čtveračivě se sypkým poprachem sněhovým, ježž převíval s místa na místo. Zmrzlý sníh zvonil pod lyžemi a tyto zanechávaly v něm znatelnou stopu. Stoupali jsme výše k zalesněným horám, k horským chlumlům, oblitým slunečním jase-
sem. Cesta stávala se stále víc a více namáhavější, až konečně byli jsme nuceni »kličkovat«. Konečně dorazili jsme k vrcholu. Naším zrakům otevřel se čarokrásný pohled na širošířý kraj, tonoucí v záblescích již k západu klonícího se slunce. Na sněžných pláních zářily statisíce mrazných démantových krystalů. Ojíněné a sněhem ověšené stromy stály tiše, zádušně a nepohnutě. A slunéčko zvolna zapadalo. Sestupovalo do mlžných par nad obzorem a krvavělo. Kraj zrudověl, zrudověly stromy a zrudla obloha. Sluneční kotouč skláněl se níž a níž, až konečně zmizel za horami. Jen chumáč krvavých obláček a okolní zarudlá obloha ukazovala ještě místo, kde právě zašlo životodárné slunce. Kraj temněl. Fialové stíny kladly se do údolí a ploužily se

k temenům horským. Západ dohasínal. Ve-
lebné ticho věků leželo nad krajem a ve
vzduchu neslyšitelně chvěla se božská
symfonie souladu a krásy. — — —

Ticho — mír — nádhera...

A my stáli bez pohnutí, okouzlení pří-
rodou, okouzlení nádhrou. A tam dole
v údolí, v objetí temně fialových stínů, stály
příbytky lidské. Co lásky pod těmi nahnutý-
mi lomenicemi, co však i bolu, záští a ne-
návisť. A zde na temenech horských trůnil
mír — — —

Zavanul větřík a vzduch začísel sychro-
tou. Probrali jsme se z opojení. Před námi
byl prudký sjezd. Začala jízda. Rychlost
víc a více se stupňovala, až změnila se
v závratný let. Vítr hučel svou melodii ko-
lem uší a ovíval rozpálené tváře. Zmocnila
se nás divná a závratná rozkoš. Mysl toužila
rozepjati křídla a vzletěti výš, kamsi do azu-
rových sfér. Jen výš, výš...

Mírnil se let a vstříc nám zablíkala světla
z prvních chaloupek. Sjeli jsme a odepjali
lyže. Rozjaření a rozradostnění, odcházeli
jsme domů. Večer vznášel se nad krajem.
Nadcházela kouzelná noc.

Naše věž.

Rovina širá
a na ni s vysoka
dívá se věž.
Radostí hýrá,
každého ponouká:
Jen k Bohu běž!
Zahučelo v dáli,
černý mrak se valí.
Vítr zlobu páše
vše se strachem krčí;
ale vížka naše
jak prst k nebi trčí.
Mrak již stojí nad ní,
blesky sviští vzduchem.
Hromu hulákání
otřásá již uchem.
Hrozně hromy hučí
až věž stená, skučí.
Západ se však jasní,
zahnal mraky, hromy.
Věž a kostel krásný
stojí bez pohromy.

Stanislav R. Hanácký:

»Ministr školství.«

»Ne — takhle rozhodně to dál jít nemůže! Ti profesori jsou stále horší a horší. Jestliže se špatně vyspí, odneseme to my, každou svoji zlost si na nás vylévají — jako bychom my, studenti, byli nějaká neživá a necitelná hmota. Ať si říká kdo chce co chce, já tvrdím, že v dnešní době studenti jsou nejvíce utiskováni, poněvadž každý kantor může jim beztrestně psát nezasloužené nedostatečné a tím je tělesně i duševně ničit.«

Takto uvažoval jednoho dne František Mrkvička, nadějný kvintán reálného gymnasia v Ol. »Ale, ať si nikdo nemyslí,« pokračoval, »maje pěst zdviženu k nebesům, že jejich tyranie zůstane bez odplaty. Nikoliv! Každý tlak budí protitlak a ten studentský protitlak bude mít pro ně následky katastrofální... Poněvadž však žádný student nemá tolik odvahy, aby proti nim zjevně vystoupil, učiním tak já! Zahájím boj — tiskem, a ukáži jim, že jejich krutovládě bude již brzy konec!«

Mrkvička měl závažnou příčinu se hněvati na své profesory, poněvadž mimo neděli nebo snad ani jednoho dne v týdnu, aby nebyl ve škole odměněn — ovšem nezaslouženě — za svoji »píli« nějakou nedostatečnou. Avšak aby někdo vystoupil proti svému protivníkovi, maje v ruce dnes nejmocnější a nejjobávanější zbraň — tisk — k tomu je potřebí značné dávky odvahy a pak se také musí umět člověk pérem ohánět — jinak snadno by mohl býti od svého nepřítele překonán — zkrátka musí býti v takových věcech odborníkem.

Mrkvička se domníval, že tímto rozhodně je. Zahájil totiž také — jako většina studentů — hlemýždí útok na Parnas a začal psát všelijaké možné i nemožné básně. Tyto plody ducha svého posílal do redakcí různých časopisů, ale odevšad nacházely k němu zpáteční cestu, majíce v záhlaví silně podškrtnuté poznámky, z nichž ještě nejmírnější byly: »Příliš blbě«, »Mladíku,

nechte péra a chyťte se šidla!«, »Poeta nascitur sed orator fit« atd.

Tyto neúspěchy samozřejmě nemálo ho kormoutily. Nyní však si byl jist, že jeho bojovné příspěvky budou všude s otevřenou náručí přijímány. Cítil již vůni oslavného kadidla, viděl ohromné vavřínové věnce a u svých nohou pak svíjející se pronárod profesorský

*

Několik dní potom Mrkvička přišel o něco dříve do školy a vida, že všichni jeho spolužáci jsou již ve třídě, vystoupil na podium, zatleskáním vzbudil všeobecnou pozornost a za hrobového ticha promluvil:

»Přátelé! Kolegové! Naděje a budoucí inteligence národa československého! Zajisté všichni dobře cítíte bezpráví, které na nás páší naši profesori. Všichni činí nám příkoří a těší se, že to zůstane bez trestu. Ale ne!« — v té chvíli jeho hlas se chvěl vzrušením a ruce se bezděčně zatínaly v pěst — »nikoliv, brzo již, vy katané, vaše činy dojdou zasloužené odplaty! Přátelé, zvedněme vzpouř, svrhněme je a postavme si svou vládu! Avšak na ten podnik musíme získati studentstvo celé republiky. A proto budeme pracovati tiskem: letáky, novinami a možná také knihami... Zde donesl jsem vám ukázat a přečíst báseň,« při těch slovech vylovil z náprsní kapsy bělostný, pečlivě složený arch papíru — »kterou chci jakožto první leták rozeslati v tisíci výtiscích do všech koutů naší vlasti. Báseň tato popisuje, jak bychom se měli a jak se jistě děti a vnuci naší budou míti, bude-li školy řídití vláda námi zřízená. Dovolte, abych vám ji přečetl a pak — s vaším svolením — ihned vyexpedoval.«

Rozevřel papír a vážným hlasem, doprovázeným patřičnými gesty, jal se čísti:

K d y b y c h b y l m i n i s t r e m
š k o l s t v í.

Báseň od Františka Salvatora.

Kěž bohové by nesmrtelní dali
a ministrem mne školství udělali!
Hned zavládl by v školách jiný řád:
to studenti by měli v ruku vládu
a známkovou by volili si radu, —
tím tyranism by profesorů pad'.

Podíval se kolem sebe a všude zřel samé udivené tváře. Samolibě se usmál a četl druhou sloku:

A hned by nové nastávaly řády — —
S tím spokojenost byla by pak všady
a každý do školy by chodil rád.
Tam sedět v lavicích by bylo milo,
neb sardelí by nám se nehrozilo,
již kantoři by nesměli nám dát.

Tato zanechala již hlubší dojem v řadách posluchačstva, neboť na mnohých místech se ozvaly pochvalné výkřiky.

Tu profesor by musil vykládati,
— vždyť republika přec ho za to platí —
a v látce by se bráti musel dál.

Když však by chtěl snad zkoušet,

opakovat,

to rychle by se musil někam schovat,
neb za zbytečnost tu by těžce kál.

Po tomto odstavci se někteří hoši rozesmáli a pravili: »Pojďme jim nařezat hned teď. Beztoho všichni budou dnes zkoušet a my nemáme o ničem ani šajnu.«

»Počkejte,« upokojoval je Mrkvička —
»ted' přijde to hlavní!«:

Však nejlepší mou novotou by bylo,
což mně by samému se zalíbilo
a studentům všem, pilným nejvíce,
že bez dvou měsíců by rok vždy celý
čas k flákání a prázdno stále měli —
a školu pouze po dva měsíce.

»Výborně, výborně,« všichni nadšeně volali a chystali se Mrkvičku zvednouti na svá ramena, aby ho v triumfálním průvodu nosili třídou.

»Výborně,« ozval se pojednou ode dveří hluboký hlas, nenáležící žádnému z quintánů, ale přece všem dobře známý. Obrátili tam své zraky a v úžasu zůstali chvíli nepohnutě státi, podobajíce se tak druhému vydání biblické ženy Lotovy. — Na prahu stál zeměpisec Bělohlávek, který tam měl míti první hodinu. Vstoupiv tiše do třídy — quintáni ve svém zanícení neslyšeli zvonit, ani nezpozorovali příchod profesorův — zůstal na prahu bez hlesu státi a vyslechl tak celou báseň Mrkvičkovu. Umínil si, že ho musí nějak za to vytrestat.

»Sedněte si na svá místa,« pravil, šel ke stolku a rychle zapsal. — »A vy, Salvatore,« řekl ironicky našemu hrdinovi — »půjčte mi na chvíli ten váš výtvar!« Mrkvička, jenž s příchodem profesorovým ztratil všechnu odvahu, s těžkým srdcem vyhověl tomuto přání.

Bělohlávek vzal rukopis do rukou a důkladně si ho přečetl. Sám byl básníkem — ve výkladech knihkupců bylo možno zřítí

několik jeho sbírek básní, kritikou příznivě přijatých — a proto si umínil, že připiše ještě jednu sloku, ve které by Mrkvičku rád- ně zesměšnil. Vyňal tužku a po krátkém přemýšlení rychle psal... Po chvíli pak po- vstal, vzal papír vážně do rukou a napodo- buje co možná nejvěrněji Mrkvičku, jak hlasem, tak gesty, začal přednášet:

Žel Bohu, všechno toto moje pění,
že marně čekat bude na splnění
a bude snem jen celou věčnost dál,
neb student jsem, jenž radostně se směje,
když některý den vítr šťastný věje
a čtyřku ten den když jsem nedostal.

Celá třída se dala do bouřlivého smíchu. Smál se i profesor, smál se též — ovšem že trochu nuceně — Mrkvička. Pojednou však profesor zvážněl a pravil mu: »Pojďte sem, ať mně ukážete, zda jste hoden minister- ského křesla! Povězte mně na příklad něco o španělském školství!«

Po třídě se rozhostilo mrtvé ticho... Mrkvička, který nenáviděl vše, co souviselo se školou, nevěděl nic o školách našich, na- tož teprve o španělských.

»Sedněte si! Zcela nedostatečně! Nevím, nevím, jak toho ministerstva při těchto vědomostech dosáhnete.«

*

Samozřejmě, že profesor Bělohlávek ve sborovně nemlčel a vše svým kolegům vy- pravoval. Poněvadž pak profesori jsou ná- rod přející, tedy všichni poskytli Mrkvičkoví možnost, aby se zabýškl svými »vědomost- mi«. Tím se stalo, že toho dopoledne si vydělal pět »zcela nedostatečných« a slib pana profesora třídního, že se přimluví za to, aby mu byl udělen nějaký karcer.

»Možná, že ještě tím ministrem budu, ale pak se těšte vy — tyrani!«, pravil Mrkvička při odchodu ze školy a zahrozil na dveře sborovny.

Hal far:

Básník štětcem,

(Václavu Kašparovi.)

Orlice — — —
Tichá, tichá pláň
s mrtvými vlnkami v klínu.
A skizzař mladý pod keři v stínu
nanášel na papír obraz.
Strom svůj měl na proudu odraz,
umělci procítal v duši
a černou tužkou probásnil zátiší.
— Zvěděl bys, kdo má svět rád. —
V hlubokých úvahách
na březích řeky dívá se v života struny,
aby z nich uhlem jen
vyvolal melodii zpívající
životem, smrtí.
V oblaka, ticho, vír pohledne,
jak v nedozírné oči své lásky,
ženy, která mu hovoří:
Ve mně je život, vezmi mne v náručí
dřív, než okamžik pobledne!
A když se zahledíš v zátiší v rámu,
tu duše teprv zví, co v duši pučí!

Návrat.

(Kapitola z nedokončené práce.)

Vrátit se domů, do širého kraje, opustit nesmyslné zábavy, to bylo heslem Nového. Snad ani sám si neuvědomil své lásky k černé hroudě, s níž celou svoji duší byl spjat, když se mu toto přání na rtech stalo pobídkou, aby odešel odtud. Včera snad by ještě váhal, ale dnes, kdy cítil celým svým intelektem tísnivý dojem, jak ulice kdesi se sbíhají v ostrý klín a vysoké domy se naklánějí, aby svými rukama, vyrůstajícíma z každého kamene a cihly, rdousily a škrtily. Lékař sice mluvil cosi o horečce z přepracování, radil klid a předepsal cosi pro spaní, ale nebyl to vlastně pokyn odejít odtud na několik měsíců, nebo snad vůbec nepomýšlet na návrat a raději chytit do rukou opratě a rozjet se po kamenité cestě na pole? Vzit odtud všechny knížky, zabednit do staré bedny a pak to složit doma na půdu... Co s tím? Všechny ty učenosti a moudrosti nestojí ani za podpal a pod koláče; ne, to by bylo příliš směšné topit jakýmisi výklady o národním hospodářství a finančních vědách, nebo... ne, raději už přestane v tom zbytečném přemýšlení, složí to vše a pojede domů.

Není radostnější chvíle, můžeme-li si koupit lístek třetí třídy za poloviční jízdné, vměstnat dva kufrы nad hlavy svých spulcestujících a humornými nápady večerníků si krátit hrkotavou jízdu poledního vlaku. — Usměvavá dívka s nezbytnou aktovkou chtěla se rozpovídat, ale pochmurný příkrov nad nástupištěm Novému nálady nepřidal. Pousmál se nad honosivými a chlubnými úvodníky povolební horečky, ale s tím okáčem neměl valné chuti pustit se do hovoru. O čem by také hovořili? Že studenti pomalu prchají domů z Prahy, či snad bavit dívku nejnovější anekdotou z politického života? Ne, k tomu neměl chuti. A přece se mu líbila ta dívenka. Usměvavá, modrých očí pod černými brvami a obočím, zvýrazňující vysoké bílé čelo, na něž tu a tam spadala kadeř, zářící roztaveným bledoučkým zlatem.

Ah, být to u nich doma, jak by se usmál, lehounkým žertem pochválil malý nosánek a vesele by se rozhovořil. Ne, dnes nemá nálady. Pojede tím vlakem, až vystoupí kdesi

na staničce, uvítá se s Rusem, Danielem, který už kolik let u nich jezdí s koňmi, vezme opratě a pojedou! Radostně se rozhlédne, zeptá se, co dělají doma, jak je s prací, co nového ve vsi, hle, co nových dojmů čeká za hodinku!

Ten malý diblík (tak se mu děvčátko zdálo) naproti se dal do čtení. Vytáhl jakousi knihu, zahloubal se do ní a Karlovi se zdá, že celou duší se ponořila ve svoji četbu. Proto se odvážil k novému pohledu, ne ze zvědavosti, ale tak, jako hledáme na bezmračném nebi aspoň stopu po bílém mráčku. Snad, abychom měli jakési zklamání. Lidé vůbec milují takové věci. Ale nenašel nic, co by ho přivedlo do takové nálady. Dívka s copem silných pletenců vlasů, to byla pomalu vzácnost. Téměř už uvykl na krátkovlasé dámy svého okolí, že nález bezděčně učiněný působil jaksi dráždivě. Hle, cosi nezvyklého: snad staromódní dívka odkudsi ze zapadlé samoty, nebo pyšná a hrdá na vzácnou ozdobu své hlavičky? Chtěl by to vyzkoumat, ale bál se vyrušit ji. Když vyjel z nádraží, dívka si hlasitě oddechla. Nový radostně na ni pohleděl a poptal se, je-li ráda, že prchá odtud, z toho prachu a hřmotu. Pozvedla hlavu a svými očkami zatékala po oddělení vozu, jako by hledala toho, kdož ji oslovil. Ale uvědomila si přece, že to mluví její protějšek, dosti vzhledný hoch, jehož hubené tváři velké sovi brýle dodávaly zvláštního výrazu.

— Ah, jak ráda jedu odtud! Měla jsem tu ještě týden zůstat, ale už mne to všechno pálilo a vyhánělo. Nedovedu si představit radostné těšení kamarádek, které sem spěchaly jako do zaslíbené krajiny. A vy, také domů? — Zahleděla se oknem ven, do čeřících se vlnek Vltavy, kdysi stříbropěnné, dnes špinavé rmutem a kalem velkoměsta. Nový sledoval její pohled a chápal nyní slova slýchaná od kolegy. Jaksi oklikou jí odpovídal:

— Jak je to podivné, že dosud nalézáme dívky, promiňte, že se vyhýbám slovu slečna, které mají ještě zájem o cosi jiného, než pouze o šaty, botičky a nějaký ten flirt. Takové setkání je velice milé. Nemám radostné nálady, ale přece, s vaším dovolením, použiji

náhody, abych se vám nabídl za společníka na naší krátké cestě. Jsem právníkem a spěchám také domů; naši hospodáři v jedné vsi u Mělníka. Těším se domů. Smím se ptát, co vás vyhání z Prahy?

— Není to veselé, ani smutné. Snad příliš všední, abychom se o tom rozhovořili. Také já jedu z Prahy, vlastně ze studií. Chtěla jsem cosi nezvyklého: poznat přednášky o zemědělství na technice, ale zprotivilo se mi to. Nechám těch učených povídání a planého teoretisování. Protiví se mi to. A tak prchám od toho. Budu ráda, až v kartounových šatech půjdu nahrabovat!

Pohledem jaksi zaváhala. Ráda by se rozpovídala o svých radostech a zábavách, jak nazývala svoji práci doma, ale nevěděla, jak by tím pobavila svého spolucestujícího. Ten jakoby neposlouchal. Zrakem hledal cosi v dálce a ani hnutím nedával známky svého zájmu. Když však umlkla, ihned se vzpamatoval a omlouval se: Dává prý pozor, naslouchá, ale její slova podivně působí na jeho náladu. Smuten a celý nesvůj odjíždí z Prahy. Proto si téměř nemůže uvědomiti ten převrat, který působí její milý zjev. Nelichotí, vždyť to ani neumí! Kdesi, kdosi, kterási jej nazvala p a v o u k e m, proto ať mu odpustí laskavě jeho chování. Raduje se, může-li zase pohovořiti s člověkem blízkých zásad a názorů.

Rozpovídali se. Radostně a vesele hovořili o svých zálibách.

Když měli se rozloučiti a vlak vjížděl do jenšovské stanice, rozcházel se přátelsky. Bez obvyklých slov o úctě a poklonách, srdečné »s Bohem« jistě jim lépe slušelo. Nehleděli na sebe jako dva zamilovaní lidé, kteří po veselém pobavení se zájmem sledují vzdalujícího se spolucestovatele. Řekli-li si »na shledanou«, byl to radostný příslib milého pohovoru dvou mladých duší, které, naleznuvše stejně naladěny struny, zvučící láskou a obdivem k tvrdé a lopotné práci, dovedou o tomto na pohled suchopárném předmětu prosnit řadu slunečných dnů.

— Helena Daničková z Hněvic — se mu představila, když se jí poroučel a malý lístek vložil do malých, ale silných prstíků své společnice. Posmekl naposled a spěchal k východu, kde čekal Daniel s tím zvláštním uctivopřátelským pozdravem, dýšícím čímsi východánským, nezvyklým u nás, kde se dovedeme jen škaredit nebo usmívat na celé kolo.

— Ah, pěkně vítám, ani od nich nemohu,

řekl Daniel a ukázal na pár mladých koní, statných a těžkých, které přece radostně hrabali a stěží se dali udržeti silným Rusem. Rychle naložili spolu kufry a stěží vyskočili do lehkého vozíku, který byl ihned v prudkém pohybu. Přátelské zamlasknutí rty rozradostnilo koníky, že Karel s takovou radostí na ně patřil, jako jeho kolegové kdesi na hřišti Strakovy akademie na pružné pohyby lawn-tenistů. Rozhlédl se kolem, popatřil na širá pole, usmál se na mělnický zámek s věží kostelní, pilně střehoucí soutok Vltavy a Labe. Popatřil na bělostně zářícího sv. Jiří na Řípu a mile naladěným příjemnou cestou a slunným pohledem rodného kraje zapředl hovor s kočím. Co novinek slyšel! Tu má ta strakatá u dveří dvě hezounká telátka, toho volka od ní budou už připravit a pantáta prý prodá druhý pár volů a koupí koně. Takových novinek byla řada. Oh, Danieli, to by koukali hoši z fakulty, jakými zprávami mne zahrnuješ! Hned bych zaslechl ušklebečný pozdrav toho narezlého lintila, jemuž celý ročník neřekne jinak než Lavecký. Viš, to po té paní z Prahy, co dělá z mladých staré a naopak. Ale, nechme těch pánů! Půjč opratě, zkusím, jak hoši mne poslouchají.

Ti se ovšem ohlédl, když necítili pevné ruky Rusovy, radostně řehtavým úsměvem pohlédli na Karla, jenž jim pohrozil. Pohodili hlavami, až lesklé plíšky zableskly se na slunci a dali se v cval. Hovor ani pořádně nezačal (mínil Daniel), když vjížděli do vrat dokořán otevřených. Karel seskočil, hodil opratě kočímu a vítal se s rodiči. Podal ruku Frantíkovi i Václavovi, Pepině velké i malé (tak rozlišovali služebné stejného jména), a ptal se po bratrovi. Z kuchyně vyřítla se s radostným vytím a štěkotem Bella, a Alík s Hektorem u boudy tropili pravý poprask. Místo do světnice spěchal k nim, aby pohlazením a něčím na zub odměnil se za jich lásku. Rozběhl se do ohléva, do konírny i volárny, zapískal na holuby a prohlédl novou strýcovu králikárnu. Všude tolik radostných, nevšedních dojmů!

Více než za hodinu vrátil se do světnice a usedl za stůl na lavici u okna, které otevřel, aby se osvěžil příjemným chladem ze zahrady, hraničící s velkým rybníkem. Pochválil vše na dvoře, a aby maminku potěšil svým zájmem o její hospodářství, vyslechl obšírné zprávy o slepicích, prasátkách, oblíbených to potěchách panímámy Nových. Zatím »malá« Pepina přinesla sva-

činu a podivila se milému »vagačnému«, jak Karel vysvětloval. Všem něco přivezl, na všechny pamatoval. Bylo to divení, když pozorně vybalil skleněný pekáč a přál mamince, aby ji dlouho dobře pekla! Radoval se z toho prostého, nestrojeného zájmu a v duši byl radostný pocit, že i tu ještě se nezahlídl ten ošklivý vyhraněný a nemilý poměr mezi zaměstnancem a službodárcem. Však u Bubeníčků, Votavů, Štemberů a ve statku Skalických se říkalo paní, ba Derflůvi vyžadovali úcty dosud neslýchané: milostpaní. To proto, že měli kolem 180 korců, tedy stejně jako Nových.

Hodinku poseděl s rodiči, pak ale převléknuv se do světle šedých lehkých šatů, spěchal za bratrem na pole. Ten přijel včera z Roudnice a dohlížel na poli, kde u remízku se vázal ječmen. Tedy žně na krku, pomyslí si. Pod strání dohonil jejich potahy. Obešel ves, nechtěl se hned první den pouštět do nutných hovorů a tak si zašel. Vyskočil k Václavovi na žebříňák a mezi řečí prohlížel si úrodu. Tu dole, na panském, kde mají parceláři obilí na pěkně vzdělaných a pohnojených polích, obdělňíky zrající úrody slibovaly dobrou ženn. Ale i nahoře selská pole byla pěkná. Řepa se už kryla lupeny řádky, chráníc tak půdu před vypráchnutím. Žita voněla chlebovou vůní a ječmen už háčkoval. Vše rychle zrál.

— Nu, Václave, co, půjdeme letos na vojnu? Slyšel jsem, že už to máte černé na bílém. Nebojte se. Osmnáct měsíců není deset let a přijdete moudřejší v leccems. Ale pozor! Ti kamarádi jsou tak stálí, jako jarní sněh. Dokud je v kapse. —

Václav jaksi povzdychl, mávl rukou a rozhovořil se. Stěžoval si na neštěstí, proč právě naposled a odvést! Ted', když se těšil, že bude jezdit s koňmi, pantáta tyhle voly prodá, má po radosti. — A vědí, mladý pane, že Květinka Votavovic si vezme asi přece toho Veselského? To je jim podivná historie! Ale jsme už tady. Povím jim ji, až pojedeme domů. To se podivějí! Ou, hošánkové! — Přišel Vláša, aby se uvítal s bratrem, ale hnedle vzal podávky a podával Frantíkovi, když Karel popojel s Václavem k druhé řadě.

Na druhém konci pole vazačky, upozorněny starou Tichotkou, jejímuž zraku neušlo nic, ani večer za tmy, dovázaly poslední hrstě a začaly snášet. Zatím co nanosily na několik panáků, Karel naložil, zapíchl vidle a poslal Vlášu s fůrami domů. Sám šel po-

moci stavět, pozdravil, aby Pán Bůh pomohl (tu na to ještě drží) a dal se do práce. Ženské rády se rozhovořily, ale jemu do hovoru nebylo. Tolik dojmů za odpoledne, ty musil seřadit a uspořádat v hlavě. Radostný útěk z Prahy, podivné setkání s Helenkou, novinky z hospodářství a náповěď Václavova, to všechno se musí dát dohromady. Rád by se zeptal na to Slávinky, vnučky Tichotky, své kamarádky a přítelkyně Květiny, ale hned si to rozmyslí. Hodinu, půldruhé stávil, pak unaven cestou a odvyklou prací, šel se napít do strážního domku. Trochu se tam zdržel, když si mu Anička stěžovala na nevděk jeho kolegy, který ji už týden ani čárky neposlal. Zasmál se těm dětinským starostem, pohladil její ručku, podávající džbán vody pro vazačky a slíbil, že přijde vyslechnout boly a stížnosti černoové dívenky. Vrátil se na pole, úsmál se žertům a narážkám, proč prý tak brzy je doma. Už se chtěl rozpovídat a vyptávat se, ale zablesknutí za Řípem a silný rachot všechno překazil. Přispíšili si, aby to měli v panácích, než začne dešť.

Padaly první kapky, když došli na stráž. Rychle seběhli dolů a spěchali domů. Danieľova žena šla s Karlem Novým do statku pro trochu sena, či snad spíše, aby něco vyzvěděla od něho. Ani na opěťované narážky o Květě nedal odpovědi. Snad už ví, pomyslí si, a raději vběhla zadem do stodoly pro slíbené seno.

Po večeri, když už zase bylo dávno po dešti, hoši šli na náves a služky, když umyly nádoby a připravily všechno na ráno, sedly si na lavici na druhý konec dlouhého stolu. Rády poslouchaly vypravování »mladého pana doktora«, jak se jím chlubily po vsi, který se za ně nestydí a neštítí, jako ti hoši od Derflů, hrdí na to, že ač toho staršího skončilo studium ve čtvrté, přece Slávek snad to dodělá na Mělnice. A co nového toho slyšely. Budou prý mít každý večer hudbu nejen z Prahy, ale odkudsi až z Němec, Maďarska a kdoví, z kterých čertů a ďáblů. V neděli prý to hoši postaví hned po desáté, aby ve velké sednici (u nich neměli ještě pokoje) odpoledne už měli zábavu. Napoprve nikoho nepozvou. Oslaví to doma sami!

Po desáté šli všichni spat. Karel spal hned, ale dívky dlouho si povídaly o tom novém překvapení. Celou noc se převalovaly na postelích, snad pod dojmem nové hudby odkudsi z nebeských sfér. (Příště dále.)

Zlo.

Proč záští přišlo na svět
a naplnilo dol,
proč závist v lidských srdcích
tak působivá bol?

Je člověk bídný přivolal,
on život sobce žil,
je člověk ve svět rozšířil,
by z krve štěstí pil...

Proč bludy v svět se zanesly
a lásku hnaly z chat,
proč víra byla tupena,
proč Tvůrce lásky sřat?

Pýcha se v srdce vedrala,
zničila štěstí plod,
hřích duši lidí zohyzdil
a skrz něj k smrti souzen rod...

Jaroslav Lipinský:

Když jsem rozdělával oheň.

Dnes, v neděli, probudil jsem se s pocitem neobyčejného sebevědomí. Zapadla někam do neznáma všechna povinnost všedního dne, vyhánějící mne brzy ráno k redakčnímu stolku. Dnes jsem si předsevzal, že celý den — mimo prosaického jídla — budu věnovat něčemu ušlechtilému, vznešenému. Uvažuji: mám psát lyrickou báseň, či novelu, anebo malovat? Kdybych prvé dvě věci splnil s výsledky dostatečnými anebo sotvadostatečnými, pak třetí předsevzetí by se nedalo vůbec klasifikovati. O důvodech či lépe příčinách, raději pomlčím.

Ale ku podivu! Básně — čili začátky básně, jsou nějak kostrbaté, jako když jede na rohačkách z Čekyňského kopce přes kameny. A látku na novelu nemohu vymyslet, ačkoliv mám již celou násadku rozkousanou samým přemýšlením, o čem psát. Do malování se nechci pouštět, abych nebyl mou nadějnou adeptkou malířství přetrumfnut. Jsem skromný člověk a tato pohana by mne bolela až do třetího kolena. Co tedy dělati, jak prakticky využít dnešní den?

Znak můj padl na kbelík s uhlím. Aha — rozdělám oheň v plotně. Neboť, jako Prometheus přinesl lidstvu oheň, i já chci přinést teplo ohně mé drahé osobě, již jsem slíbil vše dobré i zlé, anebo protivné snášeti, ji v ničem neopouštět, atd... ad infinitum... Znáte to snad, či ne?

Otevřel jsem dvířka sporáku. Až jsem se lekl nad tím nepořádkem. Když už musím uhlí a dříví hrozně draho platit, nuže — proč bych to nemohl racionálně využít? Ve všední den nemám na to času, ale teď — v neděli — kdo by mne mohl od toho zadržet?

A má ženuška topí proti všem pravidlům fyziky a estetiky! Tomu se musí učiniti přítrž. A sice za každou cenu!

»Nepotrefíš to, tatouši,« pravila mi žena, »Tomu se musí rozumět; a to není tak lehká a jednoduchá věc!«

Šetrně jsem odmítl její obavu. Proč bych nedovedl zatopit?

»Chci ti, miláčku, ukázat, jak se velmi lehce a krásně dá rozdělávat oheň. Ty na př. vecpeš náručí novin do plotny, tak jako to dělá redaktor s mými básněmi, které bez ohledu na jejich obsah hází prostě do koše. Ani ty, ani on — dovol — nemáte smyslu pro věci krásné...«

»Nuže dobře — nebudu ti překážet ve tvém šlechetném díle. Musíš ale uznati, že já nejsem aranžérem výkladní skříně a ku podpálení dřeva je úplně lhostejno, jak ten papír tam položím!«

»Prosím, takto mluví jen laik — a bolelo by mne, kdybych byl donucen takto o tobě smýšlet. Na každý pád je to lepší, je-li papír hezky urovnaný, sem tamo trochu načechraný, aby vzduch mohl plamen více rozlítiti a tím přivodit i rychlé vznícení dříví. To ale ty neděláš.«

»Dovol — což pak nehoří v plotně, rozdělám-li oheň?«

»Připouštím, že hoří, ale takový plamen odporuje všem fyzikálním pravidlům. Mé krásné vzpomínky na hodinu fyziky obracejí se mi hrůzou v žaludku, když vidím, jak neesteticky házíš dříví do plotny. A hoří-li pak skutečně v kamnech, můžeš děkovat za to jen tvrdě a trpělivě povaze kamen, která tuto neestetičnost mlčky přijmou. Já tě chci

maličkým příkladem přesvědčiti o racionel-ním zatápění.«

S útrpným úsměvem pohlédla na mne žena a usedla na židli, dívajíc se na můj topičský výkon.

»Jen strpení, miláčku!« myslím si. »Kdo se směje naposled, směje se nejlépe.« A ne-nechav se vyrušiti, začal jsem klásti malé, lehce zvlněné kousky papíru na rošt, aby tah vzduchu byl co možná největší a nejlepší.

»Pospěš si, ať mohu vařiti snídani ještě dnes,« píchla mne žena.

»Práce kvapná, málo platná,« pozname-nal jsem s klidem stoika. »Nejde tu o to, jak rychle rozděláš oheň, nýbrž — je-li dobře rozděláno. Ted' přijde na ten papír položití dřevo. Hled' — jedna vrstva položí se takto, druhá zase tak, asi jako se klade srub ke studni; to se děje proto, aby měl plamen lepší tah. Položíš-li ještě jednu nebo dvě vrstvy dříví napříč, docílíš velmi krásného vzoru.«

»Opravdu — věčná škoda, aby se tak »pěkná« hranička dala v oběť plamenům,« poznamenala, při čemž jaksi zvláštní důraz položila na slovo »pěkná«.

»Odpusť ted',« pravila, »nemohu déle přihlížeti tvému zatápění, neboť je již 8 ho-din a musím uklidit v pokoji. Doufám však, že za hodinu budeš mítí oheň rozděláný, abych mohla aspoň o 10. hodině uvařiti kávu.« Smějíc se hlasitě, odešla do pokoje.

Narovnal jsem pěkně dříví, vzal zápalku a krásný červený plamének vyšlehl. Avšak, než jsem přiložil sirku k papíru, zhasla. Nic nevadí. Škrtnu druhou — týž výsledek; třetí, čtvrtá, pátá, desátá — jedna krabička sirek je už vyškrtaná, takže bych mohl už z těch sirek složití druhou hraničku dříví. Konečně, když už z druhé krabičky byla polovička vy-škrtaná, vzňal se papír. Rychle zavřel jsem dvířka a spokojeně se posadil na židli a na-slouchal praskání hořícího dřeva. Oj, jak ve-sele oheň praská! Vždyť jsem to věděl... — Ke každé práci, má-li býti řádně vykonána, patří muž!

Tato radost nad mým úspěchem přivedla mne do takové nálady a snění, že jsem úplně zapomněl na vše, co se kolem mne dělo. Pojednou mne z tohoto snění probudí ná-padné ticho. Co to? — Neří možná — že by snad v plotně...?

Rychle otevřel jsem dvířka — hrůza — černá tma...! Co ted'?

Usoudil jsem, že dřevo asi bylo vlhké a že bude nutno započítí tuto práci znovu. — A poněvadž u mne od slova k činu je pouhý krok, za pět minut byla urovnána nová hra-nička. To se opakovalo ještě třikráte. Když po čtvrté konečně chytlo i dříví, rychle jsem na malý plamének nasypal plnou lopatku drobného, zvláště k tomu účelu vybraného, lesklého uhlí. Žel, malý plamének byl moji velkou horlivostí nadobro udušen.

To mne přivedlo do špatné nálady. Ne proto snad, že se oheň udusil, ale proto, že se mi žena vysměje. Znam ženy, jak dove-dou býti zlomyslné. Co však dělat? Zde ne-pomůže žádné mudrování a uvažování, zde je potřeba rychlého činu.

Sahám po klíči, abych šel do kolny pro dříví, když vtom se objeví žena v kuchyni a slovy, sladkými jako andělská hudba, se táže:

»Nuže — už to hoří?«

Co jsem měl odpověděti? Sáhł jsem proto k malé výmluvě:

»Dříví bylo, miláčku, vlhké, půjdú a pří-nesu suché dříví. Uvidíš, že za 10 minut bude oheň vesele hořet!«

Zasmála se tak harmonicky, jako když sáhne do kláves a uhodí se akord fis-dur.

»Nezlob se, já to za tebe obstarám sama. V pokoji jsem již dávno zatopila, donesu od-tud lopatku řežavého uhlí a věc je vyřízena. Ted' je právě půl desáté — a dosud jsme nesnídali!«

»Pravda,« pronesl jsem nesměle, neboť již dávno jsem cítil podivné kručení v břiše.

Moje žena je přece roztomilý tvor! Jaký šťastný nápad! Proč jsem ho neměl já? Musel jsem se přece vzdáti svého dalšího úmyslu zatápění. Vtom žena přinesla na lo-patce řežavé uhlí, které jedním rázem vho-dila do plotny, přiložila několik kousků dříví a uhlí a ohýnek vesele zaplápolal. Žena se na mne podívala tak zvláštním pohledem, že jsem stydlivě sklopil zrak.

Žena rychle přistavila pánev k vaření kávy.

Dovol, mužíčku, a posad' se na chvíli, abys mi nepřekážel. Je tři čtvrti na deset a já nemám vůli déle čekati na snídani. Snad chápeš?«

»Ovšem, že chápu,« pomyslil jsem si a — jsa od přírody založen k povolnosti — uposlechl jsem rozkazu a přání své ženy.

ZE HNUTÍ.

Promoce. Počet katolických inteligentů s akademickým gradem byl opětně rozmnožen. V pátek 14. ledna 1927 byli ve velké aule Karlovy university v Praze prohlášeni doktory přírodních věd kolegové R. N. Dr. Jan O. Martinovský z Chožova u Loun, a R. N. Dr. Antonín Ortman z Domažlic, oba členové České Ligy Akademické. Ve svém poděkování kol. dr. Martinovský zdůraznil toto členství v Lize a slíbil nadále se řídit jejím duchem. Oba kolegové jsou vědecky činní; dr. Ortman, ovládající cizí jazyky, vydal v nich publikace, dr. Martinovský pro své názory vědecké získal i univ. profesora dra Velenovského. — Srdečně oběma blahopřejeme a vyprošujeme pro ně Boží požehnání pro jejich další život na trpké, ale i plodné dráze učitelské.

Akademické Sociální Student. Sdružení v Novém Městě na Moravě uspořádalo v době vánoční cyklus časových přednášek, a to 1. ledna 1927: P. Dr. Fr. Krus S. J.: »Zkušenosti katolíků mexických«. 2. ledna P. K. Fanfrdla O. S. A.: »Význam náboženství pro veřejný život.« 6. ledna P. Dr. Kl. Žurek O. S. N.: »Význam ctností sv. Aloise a sv. Stanislava Kostky pro dnešní společnost.« Přednáška tato byla zakončením aloisiánských oslav. 4., 5. a 6. ledna byla ve farním chrámu Páně o 4. hod. odpol. promluva (ndp. dr. Kl. Žurek) a sv. požehnání. 6. ledna při ranní mši sv. společně sv. přijímání. Na 200 duší přistoupilo ke stolu Páně, aby načerpalo posily pro život, prosycený otravnými výparry nevěry. Kéž Bůh i nadále žehná naší práci.

ZE SVĚTA.

Stanisław Przybyszewski se vrátil do Církve. Jméno Przybyszewského, velkého spisovatele polského, jest u nás velmi dobře známo. Vždyť jest z něho hodně přeloženo a před nedávnem měla Praha příležitost naslouchati mu a obdivovati ho. Před lety se sytili čtoucí jeho materialismem a sensualismem, jež sdílel v knihách, jiskřících stylem, v němž nechybělo perel, a v posledních dobách se nechávali nadchnouti jeho spiritismem, z něhož vanul smutek a nespokojenost. Umělecká a citlivá duše nemohla ustrnouti v naturalismu, jako v něm nemohla ustrnouti umělecká a citlivá duše Huysmansova, a hledala široký prostor, v němž by se mohla volně rozletěti a v němž by vdechovala čistý a svěží vzduch. Spiritism byl tím prostorem na čas, a bohudíky na čas ne dlouhý, neboť Przybyszewski, jenž jest ještě v plné tvořivé síle, se vrátil do katolické Církve. Když před lety vydal svůj »Program nahé duše« a svou »Literární zpověď«, hlásající naturalism a fatalism, a dosáhnuv velikého úspěchu nejen v Polsku, vystoupil tehdy proti autoru katolický spisovatel a kritik, kněz Pawelski. Rozbral bubliny autorova programu, v němž našel nejedno zdravé zrunko, schopné klíčení, a pronesl přání, aby se ta zrunka množila a aby byla hodně plodná. Neodloučil se od bloudícího a hledajícího umělce, a byl tak šťasten, že ho konečně přijal do Církve. Katolické Polsko se raduje z konverse svého syna, jenž dlouho stál proti své Matce a jenž leckdy měl proti ní slova tvrdá, slova odsouzení a zavržení. Raduje se z jeho návratu, jenž byl vykupován těžkými vnitřními bolestmi, a o němž možno doufati, že byl, že jest upřímný, že jest dobrovolný. Vždyť Przybyszewski se nevrací na smrtelné posteli. A jistě se mu vrátí jas a světlo, jichž se mu tolikrát nedostávalo. Duch Páně vane ve světě a Jeho vanem se mnohým vrací život. Vrací se i Przybyszewskimu.

Svobodomyslný spisovatel o katol. světcích. Ve Španělsku se oslavují právě sté narozeniny

Juana Valery. Při této příležitosti byly uveřejněny i jeho dosud neznámé dopisy (v říjnovém čísle časopisu »Revista de la Biblioteca, Archivos Museo« města Madridu). Valera byl liberálním spisovatelem, jenž svým perem mnoho přispěl k volnomyšlenkářskému hnutí XIX. století ve Španělsku. Tím více proto překvapuje jeho dopis z roku 1887 (čís. 57). Píše v něm svému příteli: »Milý! Smál jsem se při čtení vašich »výtahů z Flos sanctorum (květnice svatých)«. Ale musím přece říci, i když mám v sobě příliš málo katolického citění, že považuji naše závěry, k nimž jsme dospěli, za bludné a zarmucující. Jest to důsledné popření všech ideálů, hrubý a oplzlý naturalismus, takže se při tom příležitostně směji, ale přece v určitých okamžicích, při hlubším uvažování, nemám chuti smáti se životu svatých anebo jej zesměšňovati. A pak myslím, že jste měl vyzkoušeti svůj jemný a řídký talent spisovatelský na jiných věcech. Jest jich dosti. Byl bych špatným a nečestným přítelem vašim, kdybych vám tohoto svého mínění neodkrytě neřekl.« Jindy, také roku 1887, píše: »Nejsem prostý věřící a považuji se za nevěrce. Pochybují o všem. Nezapírám to, ale také se tím nechlubím. Přesto obdivuji mnohé svaté muže a ženy a nemohl bych se jim posmívat. Čím více o tom přemýšlím, tím více shledávám, že nejlepší synové a dcery Španělska se musejí hledati mezi jeho světci. Přispěli podstatně k velikosti naší vlasti. Jdu ještě dále, i kdybyste se nade mnou pohoršil. Co myslíte, koho stavím nad ony tři muže, kteří jsou oslavováni jako otcové a původcové moderní kultury? Nad Luthera, jenž náboženství reformoval, nad Bacona, jenž přírodní vědu obnovil, a nad Descartesa, jenž moderní filosofii stvořil? Nuže, muž, kterého nad ně stavím, jest svatý Ignác z Loyoly. Jest samozřejmě a nemusím vás o tom ujišťovati, že bych, kdybych chtěl zastávati a pěstovati nějaké učení, si ne zvolil nikoho z těchto čtyř za svého učitele. V devatenáctém století není ničeho, co bych byl ochoten přijmouti jako hotovou nauku a učení. Ale

nejdu tak daleko, abych některého z těchto čtyř mužů tak vytrvale zesměšňoval, jak vy to činíte. Vaše karikatury zdají se býti více než přehnané.»

Generál benediktin. V belgickém benediktinském opatství Maredsous zemřel 10. října min. r. bývalý belgický generál hrabě Gruenne. Měl za manželku dceru Montalembertovu. Jeden jeho syn padl jako důstojník v Kongu, druhý ve světové válce. Když jeho žena r. 1920 zemřela, vstoupil bývalý generál jako prostý mnich do opatství maredsouského. Noviciát prodělal bez nejmenší výjimky v řeholních předpisech, roku 1923 složil se zvláštní římskou dispensí profesi a byl vysvěcen na kněze. Rád ve volném čase navštěvoval jednotlivé oltáře v opatském kostele a před každým se modlil. Měl už slabý zrak, a při jedné takové obchůzce upadl přes stupeň a utrpěl otřesení mozku. Brzy nato zemřel, všemi oplakáván jako vzor hluboké zbožnosti.

Kolik vydává Amerika na náboženské účely?

Katolická americká tisková kancelář sděluje zajímavá čísla o sumách, jež americké obyvatelstvo vynaložilo na náboženská nadání. Podle úředních údajů amerického statistického úřadu (Federal Trade Commission) páčí se jmění kostelů, farností a podobných čistě církevních zřízení na 2.820 mil. 220.000 dolarů. Z toho připadá na protestantské církevní společnosti 1.780.000.000 dolarů, na katolické 648.091.000 dolarů. V tomto obrovském obnosu (skoro 3 miliardy dolarů!) není započítán kapitál, jenž byl náboženskými společnostmi věnován na zřízení a vybavení dobročinných ústavů. Tento kapitál obnáší dalších 1.800.000.000 dolarů. Připočteme-li ještě konfesionální vyučovací a vychovávací ústavy, dostaneme pěknou sumu: 7 miliard 600.000.000 dolarů. Tedy téměř 3 miliardy dolarů! Není jistě druhé země na světě, jež si ukládá tolik materiálních obětí k zachování svých náboženských zařízení, i když se musí připustiti, že bohatství Ameriky částečně vysvětluje možnost těchto obětí. Jmenovaná suma se rovná výsledku první válečné národní půjčky za světové války. Jest dvakrát větší než roční výdaje spolkové vlády, sedmkrát větší než státní dluh Spojených států na počátku tohoto století. Dvacetkrát převyšuje stavební náklady na Panamský průplav. Jest při tom ještě pozoruhodno, že tento majetek vznikl čistě z dobrovolných příspěvků členů církve, bez jediného haléře státní podpory. Vzhledem k takové obětavosti dá se legenda o nedostatku náboženského smýšlení v Americe sotva udržeti.

Exerciční hnutí v Holandsku. Zajímavě popisuje náhlý obraz k lepšímu v hnutí exercičním v Holandsku známý P. Sudbrack. Píše: „Konečně se dílo zdařilo přece. Neboť v roce 1906 nastal obrat, který byl podpořen se tří stran. První popud vyšel z Francie. „Dcery nejblah. Panny“ jsou bretoňskou exerciční kongregací, již francouzský „kulturní boj“ našeho století vypudil a přivedl do zapadlého městečka Eijsden u Maastrichtu. Sestry přinesly s sebou z vlasti myšlenku exerciční a hned zbudovaly první exerciční dům pro paní a dívky na svobodné půdě své nové vlasti. Byl tedy položen základní kámen k velikému dílu. Mezitím vlastní popud vyšel od devíti šlechtických laiků, pánů z holandské provincie Limburg. Súčastnili se — byvše pozváni belgickým jesuitou Groote — uzavřených exercií

Lüttichu. S úžasem tam spatřili, jak exerciční hnutí belgické pracovalo s podivuhodným úspěchem na tom, aby hlavy i srdce belgického dělnictva byly převychovány v duchu křesťanském. Tam ve skutečnosti poznali náboženský, sociální a politický význam exercií dělnických. Rychle si sestavili plán. Co se belgickému dělníku poskytovalo s takovým užitekem, nesmělo déle se nedostávat dělníku holandskému. Tak se stalo našich devět mužů, mezi nimiž se nalézal též pozdější ministerský předseda holandský Ruys de Beerenbrouck, prvními zakladateli holandského exercičního hnutí lidového. Buď čest jejich rozhledu! Avšak jejich myšlenka dostala tělo a krev teprve, až ke spolku zakladatelů přistoupil Robert Regout, který pak zemřel roku 1913 jako ministr spravedlnosti. Robert Regout byl pravý muž, katolík od paty k hlavě, velkodušný a mužný, horlivec to, který v exerciích byl pasován na rytíře tohoto moderního laického apoštolátu. Jeho přičiněním se brzy utvořil výbor, který dílo účinně prováděl. Jmenuji jen několik jmen těchto pánů: P. provinciál Swart T. J., P. W. Cramer T. J., Robert Regout, Theodor Smits van Oyen, W. Prinzen, O. Hofmans. Byť by zásluhy Roberta Regouta o exerciční hnutí ve vlasti byly sebe větší, přece hlavní zásluha patří P. Vilému Cramerovi T. J., který ze starých zkušeností bretoňských a z moderních událostí exercičních hnutí ve Francii a Belgii čerpal myšlenky k holandským organizacím farním i diecézním a jenž své plány také uskutečnil přes všechna „kdyby“ a „ale“. Organizace byla tu. Nyní se pokračovalo dále.

Katolická církev v Anglii. Vzestup katolicismu v Anglii je na stálém postupu. Francouzská revue „Union des Églises“ uvádí, že dnes je v Anglii 1.965.782 katolíků. Mají 4 arcibiskupství, 28 biskupství, 1444 kněží, 1948 kostelů, 432 vyšších škol a 1195 škol národních s 366.000 žáky. Oproti roku 1922 vzrostl počet katolíků o 33.796 duší. Skotsko má katolíků 601 tisíc 304, Irsko 3.242.670. V celé britské říši je 38 arcibiskupů, 117 biskupů a 14.960.742 katolíků. Ohledně oficiální anglikánské církve se oznamuje, že počet křtů a ordinací poklesl. Roku 1924 bylo křtů 490.647, t. j. o 118.152 méně než roku 1922. Počet ordinací obnášel roku 1922 626, roku 1923 již jenom 463, roku 1924 pouze 436 a roku 1926 hodně pod 400, totiž 370.

Vyznamenání francouzského misionáře. P. Kamerbeeck, lazarista, byl za své zásluhy, kterých si získal jako misionář v Habeši, vyznamenán nejvyšším vyznamenáním habešským, řádem zlaté hvězdy. Vyznamenání toto mu bylo podáno v Paříži, kde se právě zdržuje. zvláštní delegací, která byla v Ženevě u Společnosti národů, v jejímž čele jest sám ministerský předseda.

95letý kapucín P. Fr. Borg. Hierander u sv. Antonína v Mnichově slavil před nedávnem své 70leté kněžské jubileum v takové duševní i tělesné svěžesti, že v předvečer této slavnosti zvučným hlasem ještě kázal plné ¾ hodiny. Od sv. Otce obdržel dovolení udíleti apoštolské požehnání.

Přehled o Tovaryšstvu Ježíšovu. Jeden americký jesuita vydal malý spisek o dnešním stavu

Tovaryšstva Ježíšova. Podle jeho zjištění dosáhlo Tovaryšstvo v tomto roce značného počtu členů, asi 20.000. Od založení řádu roku 1540 zemřelo v řádě 750.000 členů. Z těch bylo prohlášeno za svaté 14, za blahoslavené 201, z laiků-bratří byl 1 světec a 23 blahoslavených. V dalekých misiích jest dnes činně více než 4000 jesuitů, tedy celá pětina. Řád jezuitský má nyní ze všech mužských řádů nejvíce členů, a předčí jej pouze řád františkánský, počítají-li se ovšem různé větve tohoto řádu (totiž františkáni, kapucíni a minorité) dohromady.

Katolíci v Bulharsku. Katolíci v Bulharsku jsou přiděleni dvěma diecésím. Prvá obsahuje střední a jižní část země, druhá severní. V čele jsou biskupové, jmenováni přímo svatou Stolicí. V Sofii sídlí biskup Msgr. Vincenc Pejov, ze řádu kapucínů, jest zároveň oficielním zástupcem svatého Otce u vlády. Biskupem severní části jest Msgr. Dam. Theelen, z kongregace Passionistů, a sídlí v Ruščuku. V diecési středo- a jihobulharské jest 21.231 katolíků; jsou roztroušeni po celé zemi, větší skupiny jsou v Sofii a Plovdivě, kdež jest šest ř. k. kostelů. U dvanácti kostelů vesničských jest stálý kněz, při čtyřech venkovských kostelích není kněze, přijíždí toliko v neděli, aby měl bohoslužby. Jihobulharskou část vedou kapucíni v počtu dvaceti kněží, jim pomáhá asi dvacet světských kněží, 48 klášterních bratří a 132 sester, jež jsou v ř. k. sirotčincích, nemocnicích a v katolických školách v Sofii, Plovdivě, Jamboli a jinde. Katolické školy jsou veřejné a soukromé. Stát vydrží školy, kde žijí katolíci; jest jich 18 a mají 1440 žáků a 1830 žákyň. Soukromé školy vydrží se ze školného a z prostředků kongregací a řádů, jež si samy ustanovují učitele; stát dohlíží na ně a vysílá ke zkouškám na konci školního roku delegáta. Z ústavů jsou nejvýznamnější: nemocnice v Sofii a v Plovdivě, každá o 180 postelích, sirotčince rovněž v těchto obou městech pro 75 sirotek a různé dobročinné ústavy. V severobulharské diecési jest přibližně 20.000 ř. k. katolíků, 16 kostelů a 20 duchovních. Státních katolických škol jest obecných 20 s 2000 žáky a žákyněmi, 2 progymnasia, 2 gymnasia s 1500 žáky a žákyněmi. Tež jest zde několik dobročinných ústavů a spolků. Kromě toho jest ve středo- a jihobulharské diecési asi 3700 uniátů. Byli původně pravoslavní, ale přilákali se, přijavše rítus východně slovanský, pod ochranu svaté Stolice. Mají 9 kostelů, 8 kaplí, 55 soukromých škol s 10 učiteli, 27 mnichů a mnišek. Mají svého biskupa Msgra Epifana Sanova. Obsáhlá osvětová a kulturní činnost ř. katol. církve v Bulharsku jest z velké části umožněna toliko velikou blahovolností vlády, jejíž politika vůči národnostním a náboženským menšinám jest v kaž-

dém ohledu nadmíru tolerantní a chválehodná. Poskytuje ke všem kulturním a dobročinným podnikům největší morální i hmotnou pomoc, přispívá rovněž ke stavbě škol i kostelů i charitativních spolků a ústavů, poskytujíc bezplatná místa i peněžitou podporu, což vděčně uznává a veřejně hlásá biskup Msgr. Pejov. Za války mělo katolické mužstvo své kuráty, kteří je doprovázeli do pole.

České salesiánské dílo. České salesiánské dílo skončilo v oktavě Neposkvrněného početí P. Marie svůj druhý rok svého trvání. Za tuto dobu bylo z Moravy na toto dílo věnováno 106.691.54 Kč. Mezi tyto peníze dlužno čítati 13.038.04 Kč, jež věnoval nejdp. arcibiskup dr. L. Prečan na informační a agitační tisky pro naše dílo. Mimo tyto peníze patří kapitál 100.000 Kč, uložený v cenných papírech českého salesiánského díla, jemu patří nadační dům v Přerově v ceně 200.000 Kč, a konečně jde o dar polí v ceně 100.000 Kč. Jest to skromný začátek k velkému dílu, které se buduje. Ale i z tohoto malého zrna studuje letos 49 chlapců v Perose v Italii, v noviciátě jich jest 9, kleriků jest 7. Toto vše vyrostlo za krátké 2 roky z křesťanské lásky k naší mládeži. České salesiánské dílo kupuje právě budovu na Moravě, aby tam přestěhovalo z Italie svůj studentát a začalo pomalu pracovati i v historických našich zemích. Začátky jsou krušné, ale zvláštní požehnání Boží spočívá na díle, podle toho, co dosud vykonalo. Proto doufáme, že najdeme ještě více nových dobrodinců. O naše dílo jest probuzen živý zájem i mezi našimi bratry v Americe, zásluhou našeho neocenitelného dra b. c. Hynka Dostála, jenž až dosud nám v Americe vyprosil přes 20.000 Kč. Letos odjede do Italie za první kandidátku dcera P. Marie Pomocné, ženské větve salesiánské, první Moravanka, absolventka nižší reálky. Jest přestísná v novém domově a s radostí čeká, že ještě jiná děvčata přijdou za ní. Nemylí se asi, ježto dvě další jsou již přichystána. Rosteme tedy. S pomocí Boží rozroste se náš studentát na Moravě jistě více než v Italii, poněvadž platy do Italie jsou pro valutové nesnáze značné, mimo to jest vysoké cestovné, a toho všeho na Moravě nebude. Salesiáni jsou kněží misionáři, kteří se věnují hlavně výchově a výučbě mládeže. Jest to jistě moderní požadavek, jež řeší náš moderní řád. Tento má své velké dílny a v nich se učí sedm našinců, aby později jako mistři-fratři působili v našich dílnách. Nikdo však nemyslí, že pro tyto dílny jsou salesiáni výdělečným řádem! Nikoliv, vše se zase věnuje dělníkům v dílnách a výchově mládeže. Salesiáni řeší moderně na základech křesťanství také sociální otázku. Mnohého o tom se dočtete v »Díle salesiánském«, jež napsal dr. Aug. Štancl, profesor v Hranicích. Cena 8 Kč.

ZAJÍMAVOSTI.

Pro uvolnění chrámu sv. Víta v Praze. Ve stavitelských a kulturních kruzích proniká odvážná myšlenka. Navrhuje se zboření příční části pražského Hradu, která uzavírá pohled na velechrám sv. Víta zpředu, jdeme-li k němu podjezdem z druhého nádvoří. Provedením této myšlenky získal by nejen Hrad, ale i dóm sv. Víta, vzniklo by na místě dnes stísněných nádvoří hradních (II. a III.) velkolepé nádvoří jediné, v pravém slova smyslu

forum, nejvhodnější pro velké manifestační akty při slavnostních příležitostech státních a národních. Ohromné toto forum dosáhlo by obzvláště netušených estetických hodnot po provedení úpravy celého terénu, vykopávek budov v dnešním III. nádvoří hradním. Spojovací křídlo hradní nemá takové ceny historické a architektonické, aby vyvažilo hodnoty, jež se jeho odstraněním získají.

Divadlo v Číně. M. Soulié de Morant, bývalý vyslanec francouzský v Pekingu, vydal knihu: *Théâtre et musique modernes en Chine* (bibliothèque orientale Paul Genthner), kde líčí stav divadla v Číně, hlavně od prohlášení republiky (r. 1911). Hry čelí hlavně proti čtyřem nepřátelům člověka (Číňana): hře, vínu, ženám a hněvu (Číňané jsou náruživí hráči a mají ostatní lisiny pohanů). Vlivu Evropy není a pravděpodobně nebude na čínské divadlo. V minulosti měli herci v Číně špatnou pověst a dosud jsou divadla v odlehlých uličkách a v zimě netopena, diváci jsou v kožích a s čepicemi. Herci byli vždy jen muži, od revoluce mají též ženy přístup na jeviště. Čínské divadlo znázorňuje život skutečný a v tom se úplně liší od divadla japonského. Repertoár čínského divadla čítá asi 600 her, většinou dějinných, od posledních 1900 let. Výprava jeviště jest jednoduchá a herci znázorňují vše hlavně pohyby (veslování, jízdu na koni). Hry jsou zpívány falešným tenorem, velmi oblíbeným, kterým slyšíte všude v Číně popěvovat krátká motta. Úbor herců jest z pestrého hedvábí, starobylého střihu s dlouhými pentlemi a opasky, čepice s péry a houpajícími se koulemi, jak byly nošeny v asijském starověku. Tváře jsou malovány a dle barvy tváře se poznává úkol a povaha herce, na př. bílé skvrny na tváři označují taškáře, hlupce, zrádce, a hlava cele bílá, strašidlo. Dle barvení a úboru se rozlišují čtyři skupiny ve hrách čínských: Starobylí vojevůdci, lupiči, šaškové a zvířata (tváře omalované na leoparda, tigra atd.). Umělé vousy a vlasy jsou jako u nás si dělávají kluci vousy z kukuřice! Bílé a řídké vousy označují starce přes 60 let, bílé a splývající ve tři úpky, vojevůdce a bojovníky, krátké, červené, zločince. Herečky dle úboru se rozlišují v princezny, matky, milenky, stařeny. Zajímavé, že skladatelé her v Číně neudávají svého jména a nemají z her žádného prospěchu. Několik zvláštních časopisů obeznámuje společnost velkých měst s novinkami divadelními a hudebními. Jiné podrobnosti a zajímavé údaje lze nalézt v nově vydaném cestopisu R. P. Huc: *Dans le Thibet* (Plon-Nourrit et Cie, éditeurs). — (J. Z. z Číny.)

300 let basiliky sv. Petra v Římě. V Římě slavili 18. listopadu 300. výročí slavného vysvěcení basiliky svatého Petra v Římě. Basilika sv. Petra stojí na místě Neronova cirkusu a nahradila starou pětilodní basiliku sv. Petra z doby Lva Velikého. Původní stavba se připisuje papeži Silvestrovi z doby Konstantinovy nad hroby sv. apoštolů Petra a Pavla. Roku 1450 papež Mikuláš V. se rozhodl pro stavbu nové basiliky za pomoci architekta Florentina Bernarda Rosselina, ale k stavbě přikročil teprve Julius II. Bramante, Rafael, San Gallo a Peruzzi pracovali na novostavbě. Rosselino zvolil za hlavní formu basiliky latinský kříž a v rozměrech basiliky staré. Když zdi byly na 2 m vysoko vyhnány, Mikuláš II. zemřel. Ve stavbě nastala přestávka téměř 50letá a teprve Julius II. ujal se znovu díla, zahrnuv plány Rosselinovy. Plány Bramantovy zvítězily. Zvolena podoba řeckého kříže a směřující sluhu staré basiliky se starořímským Pantheonem. Roku 1506 dne 18. dubna položen znovu základní kámen.

Stavitelé Peruzzi, San Gallo, Rafael, Giacomini mnoho měnili, až papež Pavel III. pověřil Michelangela dokončením stavby a provedením velkolepé kopule, ač za jeho života také dokončena nebyla, ale zato pro její stavbu zanechal úplně vypracovaný plán. Čím byl Pantheon pro pohanstvo, tím stala se kopule pro křesťany, velkolepým „Sursum corda“. Pavel V. opět změnil původní podobu řeckého kříže. Tak se vlastně prodloužením ramen stala basilika největším kostelem světa. Stavbu dokončil mladistvý stavitel Bernini, který basilice až po dostavbě přidal ještě dvě věže, jež však později opět strhl. Rozlohou basiliky je zastaveno 15.160 čtv. metrů. Fasáda dosahuje šířky 112 m, výšky 44 m. Pouze předsíň je 71 m široká, 20 m vysoká a 13 m hluboká. — Stavba basiliky trvala plných 176 let.

Život »Terezie Ježíškovy« zfilmován. Pařížskými boulevardy jde právě úspěšně velmi dovedně sestavený film: »Život Terezičky Ježíškovy.« — Okouzující krása její duše působí neklamně i na massy, jež bývají považovány jinak za velmi odcizené církvi.

Vědecký objev katolického učence. Do nespočetného počtu objevitelů v oboru přírodních věd, kteří byli zároveň ozdobami církve katolické, přibyl opět nový jmeno. Profesor university leydenské, Keelson, předváděl nedávno před shromážděnými učiteli v Paříži své úspěšné pokusy, jak heliový plyn získal ve skupenství pevném. Profesor Keelson jest přesvědčením katolík.

Náhrobkům Přemyslovců v Zlaté Koruně u Krumlova hrozí zkáza. Historické zbytky stavby gotického kdysi tak slavného kláštera po provedené pozemkové reformě v trapném stavu. Schwarzenberský patronát, jemuž dosud objekt podléhal, nemůže prý hraditi ze svého případné velké a nákladné opravy stavby, takže další osud křížové chodby, náhrobků Přemyslovců a pod. není nijak zajištěn. Ministerstvo školství a národní osvěty a zástupci Památkového úřadu uvažovali v těchto dnech o způsobu, jak zachrániti dílo krále Přemysla Otakara II., jenž tu byl také po tragické své smrti na Moravském Poli pochován. Bylo konstатовáno, že počátkem příštího roku budou otázky finanční i jiné prakticky řešeny a současně bude započato s opravnými a udržovacími pracemi, jimiž tato skvělá památka naší historie má býti zachráněna a zachována.

Boľševici v Rusku náboženství nepřemohli. Zástupce amerického duchovenstva, washingtonský biskup James Cannon, podnikl cestu do sovětského Ruska, odkudž se nedávno vrátil. Pařížský dopisovatel »New-York Timesu« vypravuje podle slov biskupových toto: »James Cannon přijel do sovětského Ruska z Finska a projel takřka celým Ruskem od Petrohradu až do Araratu. Účelem jeho cesty bylo obeznámiti se zevrubně a důkladně se situací církvi v sovětském Rusku. Výsledky, k nimž dospěl biskup Cannon, mají nesmírný význam, umožňující posouditi psychologii mass v sovětském Rusku. První vývod jest ten, že přes veškerá opatření sovětské vlády, aby mezi širokými vrstvami byla podryta vážnost a úcta k náboženství, aby byla zničena takřka sama idea náboženství a víry, vyšla pravoslavná církev čestně z tohoto boje, jež musila přijmouti. Počínaje Petrohradem a Moskvou

a konče malými městečky a venkovem, jsou chrámy všude plny věřících a služby Boží se vyznačují zvláštní zbožností. Duchovní nadšeně slouží služby Boží a četné sbory překrásně zpívají, vroucně a pohnutlivě se modlí zástupy lidu, plníci chrámů, jež někdy ani nepojmou všech věřících. Druhý vývod Cannonaův záleží v tom, že živá církev přes všecku podporu, které se jí dostávalo od sovětské vlády, se úplně zhroutí, neboť skoro celý ruský národ zůstal věren pravoslavné církvi. Podle pozorování biskupa Cannona hledají zástupci a neštětní stoupení živé církve cesty, po níž by se mohli vrátit do lůna pravé církve. Jediné nebezpečí budoucnosti pravoslavné ruské církve vidí James Cannon v soustavném bolševickém znemravňování mládeže a ve velkém rozvrácení rodinného života, jež bolševici podněcují usnadněním rozvodů a uzákoněním nemravnosti. Avšak i tento poslední vývod Cannona není úplně pesimistický. Biskup jest přesvědčen, že po pádu bolševiků se ihned mnohé změní.

Výjimečné zákony proti katol. církvi jsou odvolány. Nedávno byly zrušeny v Anglii poslední výjimečné zákony proti katolické církvi, ještě z doby protestantské reformace pocházející. Sv. Otec Pius XI. upozornil v poslední konsistoři na tento slavný čin a vyslovil přání, aby příklad ten našel následovatele. Příkladem opravdu nalezl ohlasu v Portugalsku. V Portugalsku byli před 15—20 lety všechny řády a misionáři ze země vypuzeni a vláda si od vypovězených jako od nějakých zločinců vynutila otisky prstů. Nyní Portugalsko vypovězeným řádům přiznalo ty největší výhody a podpory, ba dokonce stát řeholníkům dal i pense. Nyní dochází na Francii, kde byly zrušeny všechny učitelské řády a jejich noviciáty zavřeny. Dnes dokonce i u samotných odpůrců těchto řádů a katol. církve vůbec se nahlíží, jaká hloupost byla provedena, že tak důležitému činiteli ve Francii za hranicemi byla odňata možnost udržování života. Proto v těchto dnech podala celá řada významných osobností ze všech táborů politických a konfesí žádost na francouzského min. předsedu, v níž se vylicuje blaho-

dárná činnost zmíněných řádů v cizině, hlavně v Jižní Americe a vládě se doporučuje, aby dovolila těmto řádům opět otevřít ve Francii noviciáty. Vědci a učenci dovozují, že na svých přednáškách v Jižní Americe se na vlastní oči přesvědčili o blahodárném působení těchto řádů, odsouzených ku vymření, poněvadž již od roku 1904 nemají žádného francouzského dorostu. Bez francouzského dorostu upadá a odumírá ovšem v těchto řádech i francouzský duch. Francie kdysi stála se svými misiiemi ve světě na prvním místě. Jestli by však mělo zůstat při dosavadní praxi, pak Francie bude vytlačena ze všech misijních oblastí. Má-li být intelektuálně a morálně vliv Francie zvláště v Jižní Americe zachován, musí být zajištěno trvání školských řádů. Mezi podepsanými je prof. Leng-Bruhl ze Sorbonny, který kdysi s Jauressem redigoval »Humanité«, Hadamend z College de France, švagr kapitána Dreyfuse, vojnomyšlenkář a zednář Richet z Akademie de France, radikální senátor Doleris, děkanové fakult universit pařížských a ředitelé vysokých škol. Dále je podepsáno mnoho Židů a protestantů vedle katolíků.

950 seminaristů v jednom semináři. Mimo kněžský seminář v Mundeleinu, jenž se stal eucharist. kongresem světoznámým, má tato chicagská arcidiecése ještě chlapecký seminář pro kandidáty kněžství v Quingley. Svědčí o velkém nadšení pro kněžský stav u mládeže této arcidiecése, že se letos na podzim přihlásilo do tohoto přípravného semináře 301 nových chovanců. Počet jich se tím zvýšil na 950. Vůbec se zdá, že v Chicagu všechno jest v neobyčejných rozměrech. Tak nedávno byly pozvány školní sestry z arcidiecése na katechetský kurs. Dostavilo se ne méně než 4500 sester.

Náboženská vyznání v Jugoslavii. V pobratimské této zemi je 5.600.000 pravoslavných (46%) s 2560 kněžími, 4.735.000 řím. katolíků (39.4%) s 3248 kněžími, řecko-katolíků je 41.600 s 34 kněžími, 216.000 je evangelíků se 135 pastory, 64.000 židů vede 94 rabínů; 17.600 připadá na různá vyznání jiná.

LITERATURA.

Nový životopis Kristův. V každé literatuře značí nově vydaný obšírný životopis Kristův velký literární čin. Nutno podati ho s nového, dosud neuzitého stanoviska. Tak jest tomu i u nového u nakladatele Herdera ve Frýburku vydaného životopisu Kristova od dra Augusta Reatze. Prvé vydání vyšlo v roce 1925, a ač má 395 stran velké osmerky, došlo tak značného rozšíření a porozumění, že již po roce, to jest roku 1926, vyšlo druhé a třetí vydání, čili výtisk 5. až 7. tisíci. Účelem životopisu není podati knihu, vysvětlující všechny moderní problémy, jež se obírají naším Spasitelem. Autor chtěl podati srozumitelně psanou práci, myslil na kruhy čtenářstva průměrně vzdělaného. Není to život Kristův, podaný známými a vyšlapanými cestičkami, není přímou apologií Kristova božství, podává však dějinný, celkový obraz jeho života, osoby, učení i činnosti, čímž vyhovuje všem přáním, která má čtenář u této knihy. Napřed předvádí osobnost

Kristovu ve vši uznanosti hodné stručnosti a ucelenosti, potom rozvádí, jak se vyplnila na Ném všechna mesiánská proroctví a konečně ukazuje katolickou církev jako jediné ověřenou pokračovatelku Ježíšova života a učení. Sloh jest přiměřený vznešenému předmětu, jímž se obírá. — Cena pěti a půl marky jest přiměřená. Jako vždy, u Herdera jest úprava spisu příkladně vzácná.

Nové laciné kapesní vydání evangelií právě vyšlo nákladem Dědictví Svatojanského; je to úhledná knížka, čítající 290 stran. Značným darem nejmenovaného dobrodince umožněno bylo stanovit její cenu pouze na 3 Kč (poštou Kč 3.80). Naskytá se tu vhodná příležitost k hojněmu jejímu šíření, aby se čelilo nesprávným textům, jež různé nekatolické společnosti mezi naším lidem propagují. Objednávky přijímá: Administrace Dědictví Svatojanského v Praze IV., Vikářská ul. č. 35.

? ?

HÁDANKY

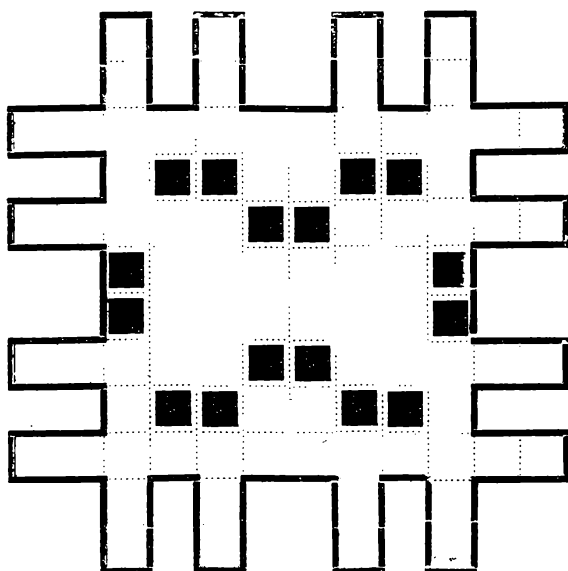
? ?

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z 3. čísla: Koníček: Slaboši věří v náhodu a ve štěstí, silní lidé věří v příčinu a účel. — Dělenka: Dě, len, Lenka, dělenka. — Rodovka: Oheň, ohnice, ohnisko. — Rebus: Kolik hlav, tolik smyslů. — Královská procházka: Jedna ústa a dvě ruce výbavou dal Tobě Pán: tož mluv mň a více pracuj, bys plnila jeho plán. M. F. věnuje K. Záhorský. — Rebus: Nastává zima. — Americká křížovka (literární): 1. Erben, 2. Šmilovský. 4. Lev. 5. Julius Zeyer. 6. ia, zla, on. 7. Brno, Aal, Amor. 8. Kabát, Homér. 9. Čop, oje, duo. 10. Velur, karát. 11. Mák, Albin, jed. 12. Karla, nolli, Tunis. 13. Zde. Bologna, lev. 14. Ao, ano, ia. 15. Mršík, Arbes J. 15. Oko. B) Maz. C) Kry, Vardar. D) Janáček Leoš. E) Obol. F) Modla, Úpa, blín. G) Ei, ráno. H) Ra, luza, Lola. Ch) Boleslav Jablonský. I) Ve, vzal, agli (obr.). J) Sn, Knín. K) Kurýr, oda, Aara. L) Amur. M) Romeo a Julie. N) Nor, Aeneas. O) Div. — Číselka: Kosa, čas, Koran, okno, Norsko, rak, kos, nos, rosa, kočka, karas, rok, rosníčka. — Doplnovačka s fajenkou: Vasilj, komora, křemen, Rífol, krajáč, Konice, Šrámek; Smetana, Janáček. — Rebus: Na Bohu vše záleží. — Rebus: Don a Volha. — Koníček: Dvě krásy spanilých duší mé ovládnulo stánek: Zemská jedna, druhá s nebes výšiny posla. Církev a vlast v mojí milují sestersky se nadrech: Každá půl, každá má srdce moje celé. Fr. Sušil. — Dělenka: Sláv, kov, Slavkov. — Obdrželi jsme jediné rozluštění z 3. čísla od S. Antonického ze Sřelice u Brna. Odměnu jsme mu poslali. Příspěvek jsme dostali v tomto ročníku dosud jediný, a zásoba je již vyčerpána. — Ve 4. čísle chybí v křížovce číselné 1., 2., 5. (pak 2 3 2 6). — Rozluštění ze 4. čísla pošlete do 20. ledna (vůbec vždy do 20. následujícího měsíce).

Americká křížovka zeměpisná.

A B C D E F G H

1. Poloostrov v Americe. 2. Cíťoslovce. 3. Podnebí, poloostrov v Asii. 4. Zemní smůla. 5. Člen národa. 6. Italské město, část těla. 7. Cíťoslovce. 8. Pyrenejský průsmyk. A) Pruské město, důchod B) Zeměpisná pomůcka. C) Slovenská řeka, slavný bulharský král, doba. D) Rakouská řeka (fon.), zkratka peníze, peníz E) Značka prvku, české město, zkratka směru. F) Bavorské město, část ruky, kavkazská ves. G) Italská hora. H) Člen národa, přítok Dněpru.

Rebusy.

V Častenský.

1.

Dáma k E Buchlov Š ě'

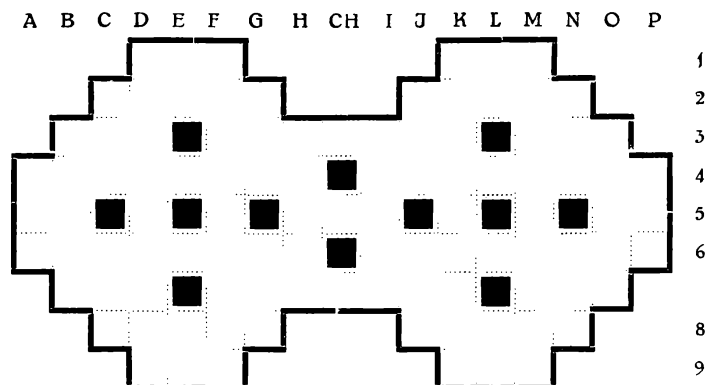
2.

5 + 150 + 5 : 8 + k

3.

Polárka' norské město' v

Americká křížovka.

1. Řecké písmeno, ruský kněz. 2. Galšší pěvci, had (obr.). 3. Nečistota, v celku, americký spisovatel. 4. Průvod, studně. 5. Řeka, patriarcha, člen národa. 6. Část oděvu, horlivec. 7. Tuk, skupina národů, veličina provázející každý děj. 8. Zbabělec, oznámení. 9. Papoušek, číslo. A) Doba (obr.). B) Brána k Indii. C) Jednotka tlaku vzduchu, díl. D) mik, mik, mik. E) Značka prvku, on. F) Opak materialisty někdy i realisty. G) Rakouská řeka, daně. H) Zůstávám (l.). I) Výjev. J) Spojka, zájm. vztažné. K) Hlava státu. L) Řeka, kůň. M) středa. N) Doba (obr.), polská řeka (obr.). O) Francouzská řeka, oblouk.

Rebus.

V. Kozlíček.

Norské město S la la la

Rebus.

K. Tomíček.

Rebus.

S. Bojanovský, Brno.

Rebus.

B-mol.

ŽŽ 1—1 1000 100m² s

Záměnka.

K. Záhorský

Z bible jistojistě víš,
kdo byl s „R“;
také's jistě slyšel již
hrát na „b“;
máš-li ty dva, pochopíš
třetí: s „d“

Rozšiřovačka.

M. F. – K. Z.

předložka
předložka
pták
kryje dřevo
kněz

Roháček.

V. Částenský.

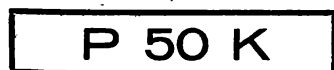

časopis
žen. jméno
v noci bývá
bůh
předložka

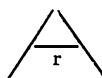
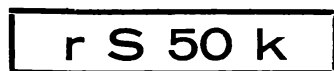
Rebusy.

K. Záhorský.

1.

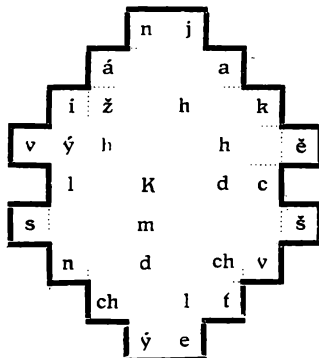

2.

Král. procházka.

Bojanovský S., Brno.

Záměnky.

— ? —

1.

S „h“ v létě, když je tepla dost,
děti se jí baví;
s „k“ v zimě, tvrdá jako kost.
po vodě se plaví.
S „a“ také přebývá u nás,
ale jenom v kleci;
s „e“ trvá vždycky dlouhý čas,
ale není věcí.

S „n“ část je obličej,
rudne alkoholem;
s „k“ pták je: hvízdá, pěje,
létá sadem, polem.
S „l“: to je zvíře nebo věc,
jak se líbí Tobě;
s „v“: před tím raději hned utec,
má žihadlo v sobě.

JITRO

O B S A H

ROČNÍK
VIII.

Mexičtí mučedníci leonští. Stanislav R.
Hanáček: Golgotská tragédie. Unionism
a studentstvo. Karel Voneš: Marň.
Jos. Šána: Sociální a kulturní čerty doby
svatováclavské. — J. Trapl: Počátky filosofie.
řecké. Jak žiti. R. V. Podhorský:
Přijde. — J. Z. Jesenský: Právě štěstí. —
Dominik Savio. Vlastimil Dorazil:
Osud českého národa. Karel Voneš: Na
cestu. Jaroslav Hrubý: Přítel. Ro-
bert Maď: Znovuzrození. — J. Z. Jesenský:
Touhy. Rozhledy.

ČÍSLO
7.

V PRAZE V BŘEZNU 1927.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 8935/IV. — Předplatné na půl roku 4 Kč
pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Sdělení administrační.

Obracíme se dnes k laskavosti našich odběratelů a dovolujeme si předložit složný lístek. Jsme přesvědčeni, že nezůstane jediného lístku nepovšimnuto a tím obříže a starosti spojené s úhradou finančního nákladu budou minimální. Tím zároveň bychom se zbavili nepříjemností při rozesílání upomínek, nemilých jak pro odběratele, tak i pro administraci.

Členy SSS., zvláště ony, kteří ochotně obstarávají kolportáž „Jitra“, prosíme, aby předplatné tohoto ročníku a nedoplatky z let minulých vbrzku vyrovnali.

Výbory SSS. žádáme, aby v nejbližší své schůzi zjistili, zda předplatné jest vyrovnáno, ne-li, aby se tak stalo v krátkém čase a tím učinili zadosť své povinnosti.

Příspěvky redakční zasílejte na Ústředí katol. stud. čsl., Praha II., Panská 1.

Dopisy administrační a reklamace řiďte takéž. Příspěvky a rozluštění do rubriky hádanky adresujte na PhC. B. Rejha, Praha II., Voršilská 144.

Administrace.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

Ročník VIII.

V Praze, v březnu 1927.

Číslo 7.

Mexičti mučedníci leonští.

Meziko je dnes zemí, ve které roste řada mučedníků a ti mučedníci jsou nejvíce z řad mládeže. Mláď, nadšené pro všechno vznešené a krásné, mláď, milující Boha celým srdcem čistým a nezkaženým, obětuje rádo i své životy. Katolicism vyzdvihl na oltáře řadu mladých světců a mučedníků a Meziko nyní v tom velikém pronásledování se může pochlubit četnými mučedníky, kteří radostně obětují své životy za Boha a za víru. Mučedníci leonští jsou z nich.

Dne 3. ledna tohoto roku položili své mladé životy za víru. Zprávy o jejich smrti jsou stručné, ale ve své stručnosti výmluvné. Mluví o hrdinnosti, o statečnosti a zbožnosti křesťanské, kterou bychom měli všichni napodobovati.

3. ledna byli všichni jati a krutým způsobem umučeni. Josef Valencia Gallardo, Salvador Vargas, Ezechiel Gómez a Mikuláš Navarro patřili ke Sdružení katolické mládeže mexické. Byli odvážní a plnili věrně poslání, které jim jejich vůdci uložili. Proto se stali podezřelí vrchnosti a byl nad nimi vyřčen trest smrti.

V den své slavné smrti přijali ráno Tělo Páně a připravili se na poslední cestu. Nejstarší z nich se před rokem oženil a měl děťátko několik neděl staré. Rozloučil se se svým otcem a svou ženou, které děl poslední slovo: „Kdybych měl deset dětí, všechny bych je zanechal pro Boha.“ Pak byl zastřelen, když se modlil.

Druhý umíraje zvolal: „Pro Boha a pro jeho slávu!“ Jeho matka patřila na své drahé dítě a děla: „Chtěla jsem aspoň mrtvé tělo svého milého syna, ale nechtěli mi je dát. Ale, buďsi, tělo nemá žádné ceny, když nyní odevzdalo duši Srdci Ježíšovu.“

Třetí, vyznačující se čistotou a láskou, pravil před smrtí své matce: „Toužím zemřít, ježto vím, že Bůh užije mé krve pro spásu a záchranu Mexika.“ Umíral, usmívaje se. Jeho rodiče, když ho uzřeli mrtvého, pravili: „Synáčku náš, pros za své rodiče, a za své bratry, aby napodobili tvůj příklad. Vždyť jsi vstoupil do ráje!“

Pohřeb jinochů byl opravdovým triumfem. Lid, který je doprovázel, vroucně se modlil a dotýkal se růženci rakví. Všichni velebili jinochy, kteří obětovali životy za věc tak slavnou.

Všichni jinoši umírali, volajíce hlasitě: Ať žije Ježíš král! A vzájemně se pobádali k hrdinnosti, připomínajíce si Pannu Marii Guadalupskou, patronku Mexika. Jejich vzývání a volání tak roznítlo vrahy, že jim před smrtí vyrvali jazyky.

Tak umírají v Mexiku mláď jinoši a dívky pro Krista. Nezapomeňte se pomodlit za své pronásledované bratry, aby vytrvali ve své lásce a nikdy nezhadili své víry. K.

Golgotská tragedie.

(Z l o m k y.)

Na Golgotě dav se rojí, setnina tam stráže stojí —
co to asi znamená?
Na pahorku lysé lebi dřevěné tři kříže k nebi
vypínají ramena.
Na každém z těch křížů v muce, probodené nohy, ruce
maje, živý člověk pní;
postranní dva stojí níže, prostřední však dřevo kříže
s Kristem Pánem nejvýš ční.
Zaražené trní v čele, tělo samé rány celé,
v potůčcích z nich tryská krev.
Taký obraz Krista Pána, jehož krev a každá rána
zmírnit měla Boží hněv!

Na křížích jsou v sledním boji. Stráže pod nimi co stojí,
o šat Pánův metaj' los.
Stále nové jdou sem davy, kterým posmívavě praví
ze přítomných kněží kdos:
»Vidíte zde toho boha, jež vám hloupost přebohá
postavila v božství jas?
Hej, ty mocný Židů králi, řeč tvá trochu pravdy má-li,
tedy sestup mezi nás! —
Můžeme být na něj hrdi, neboť pyšně všude tvrdí,
že můž' ukázati nám:
slovem svým jak zcela zbořit, ve třech dnech pak zase stvořit
přeslavný náš může chrám!
Zázračný ty staviteli, hloupých lidí učiteli,
ukaz něco sluhům svým!
Sestoupíš-li nyní s kříže, přemocné ty naše kníže,
uvěříme slovům tvým!«

Taká děli kněží Židů k proudícímu vůkol lidu
slova zášti — samý jed.
Nezastřen jejich láním, s podivným Pán pousmáním,
stranou obrátě svůj hled,
za hlučného davů křiku, pravému prál společníku,
posetému ranami:
»Dříve než se večer snese, oba jistě sejdeme se
před rajskými branami!«

Čas se dále líně vleče — — — Ze všech čel znoj hojný teče.
K hodině již třetí jest.
K obzoru se slunce chýlí — — —. Pán vtom, co má v hlasu síly,
volá: »Dokonáno jest!«

Zhaslo slunce, pukly skály, mrtví z hrobů povstávali,
opouštěce země chlad.
Utíká vše v zmatku domů — — —. Každý uvěřil by tomu,
co On učil, nyní rád.
Že je Bohem, doznávají nyní, údělem když mají
záhubu a jistou smrt.
Dřív však on byl štvanou zvěří, odháněnou od jich dveří,
oni každý — divý chrt.

Unionism a studentstvo.

Otázka unionistická si razí vítězně cestu celým světem. Pohlédneme do kterékoli země a všude vidíme, jak zájem o ni roste, a jak se vzмáhá láska k myšlence, která chce sjednocení všech křesťanů. Kdežto dříve otázka unionistická zajímala skoro jenom několik theologů, dnes se stává známou všem vrstvám společenským, lidových nevyjímaje. A jak ukáží dále i katolické studentstvo se zajímá o vznešený tento problém. Z nepatrného hnutí stává se hnutí živelné, které zachvacuje celý svět.

Unionistické hnutí v nejširším slova smyslu jest hnutí, pracující pro sjednocení všech křesťanských církví pod jednou viditelnou hlavou. Nejedná se toliko o sjednocení vnější, nýbrž i o sjednocení vnitřní. A toto druhé jest předpokladem prvního. Právě proto se mu stavějí v cestu nemalé překážky a právě proto je třeba co nejvíce spolupracovníků, a co nejvíce Milosti.

V užším slova smyslu jest chápáno unionistické hnutí jako snaha o sjednocení katolicismu římského s pravoslavným pod jednou viditelnou hlavou římského papeže. Tak bývá to hnutí nejčastěji chápáno i u nás.

Byly doby, kdy toto hnutí mělo přívržence toliko mezi katolíky, kdežto dnes má přívržence stejně nadšené i mezi členy jiných křesťanských vyznání. Cítit přemnozí váhu té nádherné velekněžské modlitby Kristovy, která prosí o jednotu v budoucnosti. »Aby všichni jedno byli jako ty, Otče, ve mně a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby svět uvěřil, že Ty jsi nás poslal. A já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal, aby byli jedno, jakož i my jedno jsme: já v nich a Ty ve mně, aby byli v jednotě dokonalé, by svět poznal, že Ty jsi mne poslal, a že jsi je miloval, jako jsi miloval mne.« (Jan XVII, 21—23.)

Katolická Církev neztrácela nikdy se zřetele myšlenky jednoty. Hned od oné bolestné chvíle, v níž východní církev se odtrhla od církve římské, přičiňovala se, aby obě sestry se opět sloučily a zdálo se již leckdy, že tato touha a toto úsilí bude korunováno zdarem. Ovšem vždycky bylo, hlavně vnějším zasahováním, zmařeno to vznešené dílo.

Reformaci se odštěpili od Matky Církve národové germánští a anglosasští. Jejich nenávisť k Církvi byla veliká a protestantism

vynakládal všechno úsilí, aby zničil katolicism. Ovšem, neuškodil mu, ale zničil víru u těch, kteří se k němu přihlásili.

Všimněme si poněkud, jak se projevuje dnes ve světě unionistické hnutí. Jak se projevuje v různých náboženských vyznáních, jaké má naděje do budoucnosti, a jak pokračuje? A přirozeně začneme nejdříve katolicismem a z něho přejdeme na ostatní křesťanské církve, ať již v Evropě, ať již v ostatních zemích.

Katolicism jest v nejnovější době zvláště uznáván a ctěn. V době, ve které se vše bortí, a ve které vládne na světě neomezená anarchie, jest právem spatřována v nerozborné jednotě katolické Církve spása a záchrana. Církev jest sloupem pravdy, Církev jest ukazovatelkou správných cest. Zatím co se bortí filosofické soustavy a rozpadají se různá náboženství na řadu sekt, Církev katolická stojí pevně a roste.

Církev jest milující Matkou, která vidí, co se děje kolem, a která ve své lásce chce pomoci, kde jest pomoci třeba. Z lásky k duši příští snaha Církve sjednotiti všechny národy pod jedinou viditelnou hlavou. Proto nesmrtelný papež Lev XIII. svou slavnou encyklikou Grande munus vznítil jako otec lásku ku sjednocení Východu se Západem. Proto též papež obracel často své zraky k Anglii, očekáváje, až i ona se vrátí do lůna Matky. A ve šlépějích Lva XIII. kráčeli všichni následující papežové, a poslední, Pia XI., lze zvatí právem papežem unionistickým.

Pius XI. při každé příležitosti zdůrazňuje vážnost otázky, nabádá k jejímu studiu a jako otec žehná všem, kteří pro tu otázku pracují. Východní papežský ústav, v Římě založený, bude hlásati stále, jak opravdově chápou papežové unionistickou otázku. Na onom ústavě výborní profesori, znalí východní, pravoslavné theologie a pravoslavného života, připravují mladé bohoslovce a zároveň šíří zájem o východní církve. A Pius XI. se nespokojil tímto dílem, ale pověřil přímo mnišský řád benediktinský, který jest svým složením nejbližší východním řádům, studiem liturgie pravoslavné, připravováním kněží pro Východ, kněží, kteří by odcházeli s poznáním a mohli opravdu vykonati velkou práci. Don Beaudouin, Belgičan, jest vůdcem hnutí, které v krátké době vykonalo mnoho práce.

A jak odpovídají katolíci celého světa na hlas papežův? Několika způsoby, o nichž alespoň stručně pohovořím.

Jedním z nich jest zakládání zvláštních spolků, které mají cílem studovat unionistickou otázku a šířiti zájem o ni mezi lidem. Tak byla založena ve Vídni »Společnost sv. Josafata«, v Londýně »Společnost sv. Jana Zlatoústého« a stejné společnosti jsou zakládány i jinde. Jak pracují, ukazují nám fakta. V Londýně byl uspořádán týden, věnovaný studiu východních církví a slouženy bohoslužby podle východní liturgie. Na veřejných přednáškách odborníci poučovali lid, který dosud o problému věděl pramálo. Stejně tomu bylo v Paříži, ve Vídni a v Bruselu. V Bruselu mimo to jsou konány každý týden veřejné konference, na kterých nejen znalci z řad katolických, nýbrž i bohoslovci pravoslavní se ujímají slova a osvětlují s různých hledisek otázku. V Belgii katoličtí studující jsou nejnadšenějšími propagátory unionistické myšlenky. Aby mohli mezi lidem pro ni vykonati co nejvíce, uspořádali nedávno zvláštní studijní sjezd, na kterém odborníci jim dali nezbytné poznatky. V belgickém studentstvu existuje kroužek, který se výlučně věnuje této otázce. A není tomu jinak ani v Paříži a mezi studentstvem jiných národností.

Nejen intelligence, nýbrž i lid se staví dnes, díky vytrvalé práci a uvědomování četných apoštolů unie, do řad těch, kteří chtějí přispěti něčím k sjednocení církví. Přispívá hlavně svými modlitbami, kterých je tolik třeba, neboť dílo jest nesnadné a cesta k cíli není blízka.

Ve službách ideje stojí katolický tisk. Jsou vydávány zvláštní revue, které studují problém způsobem přísně vědeckým, jako římská »Orientalia Christiana«, nebo které přihlížejí více ku popularisaci, jako »Reicon«, vydávaný belgickými benediktiny.

A v ostatním tisku, revuálním i denním, setkáváme se často se statěmi, věnovanými unionistické otázce.

Jak se pracuje u nás, jest známo, a proto pouze stručně se toho dotknu. U nás jsou v proudu oba způsoby, které jsem výše naznačil. Velehradské kongresy, na které se sjíždějí vědečtí pracovníci nejen slovanských národů, nýbrž i cizích, jsou konány každá dvě léta a ráz jejich jest věcný a přísně vědecký. Byl založen »Apoštolát sv. Cyrila a Methoda«, který vydává i vlastní časopis, který šíří myšlenku do nejširších vrstev lidových. Studentstvo katolické má svůj cyrilomethodějský odbor, v němž se scházejí ke společné práci studující všech slovanských národů, v Praze se nacházející. Toť jedna tvářnost práce katolického studujícího pro unionistickou otázku. Ale je třeba ještě jiné práce, kterou může konati student, právě jako student: myslím práci uvědomovací mezi lidem, mezi nímž žije o prázdninách, se kterým se stýká a jemůž i rozumí. A tato práce se mi zdá nejdůležitější. Ovšem jest k ní třeba, aby student znal, pokud možná dobře, otázku, o které má mluvit, o níž má šířiti mezi lidem zájem. Neboť bez znalosti její neměl by k ní žádné lásky, a bez lásky by nic nevykonal, a kdyby něco konal, bylo by to povrchní.

Proto v dalších číslech podáme v našem časopise několik statí, které umožní studujícímu orientovati se ve složité otázce. Poněvadž poznání jest velice důležitým, seznámíme vás s církvemi křesťanskými, o jejichž sjednocení by se jednalo, v prvé řadě s církví východní, její historií a jejím vývojem.

Studentstvo nesmí zůstatí pozadu v tom velikém hnutí, zaníceném pro svatou myšlenku, naopak musí státí, jako mládež, v řadách prvých a vzítí na sebe co nejvíce práce

J. K.

Karel Voneš:

Marně.

Plakala hvězda samotna,
plakala ve svém snění,
že na tom světě širokém
lásky již vroucí není.

Že vzali mládí nejsladší,
nejkrasší žití slasti,
že mu teď zbyly nakonec
o denní chléb jenom strasti.

Plakala hvězda nadarmo
marně své zperlila oči —
Svět toho pláče necítí,
svět se dál stejně točí.

Sociální a kulturní črty doby svatováclavské.

Pohled v minulost řídí se často zákony perspektivy. A jestliže vliv prostředí, jímž naplněna jest každá doba, který do jisté míry znemožňuje pochopiti plně dobu dávno. Často těžko chápeme dobu před sto lety, kdy nebylo technických a kulturních vymožeností dneška. Potíže rostou, jdeme-li dále v minulost, máme-li se zahledět v dobu tisíc let zpět, máme-li dnešní své znalosti o naší vlasti změnití tolikým způsobem a dosáhnouti aspoň pravděpodobné představy o osobách a situaci v době svatováclavské. A není jinak možno v chystaných oslavách svatováclavských pochopiti velikého knížete českého, světce Václava, abychom neuvědomili si celé to prostředí, všechny aspoň hlavní složky tehdejšího života, kulturu a názory doby, tvořící duševní náplň tehdejšího Čecha.

Necháme-li stranou povídky o stěhování národů, o národech Bojů, Markomanů a Longobardů v Čechách, protože tito jako národ v Čechách nikdy nebyli, dospíváme k úvaze o dávnověkém sídle Slovanů v zemi, kteří zde pracovali a tvořili, třeba snad byli časem podrobeni divoké vojenské družině těch Bojů, Markomanů anebo Longobardů.

Snad potom název Slované, Sclavi — otroci, bude jasnější, neboť jako Avarům, mohli býti poddáni časem i jinému.

Leč stačí omeziti úvahu na IX. a X. století.

Slovem Čech rozumělo se tehdy několik jen lidí. Kmen Čechů sídlil západně od Prahy, na řece Berounce. Praha tehdy v dnešním významu nebyla, jí náležela úloha hraničního bodu na území kmene českého. Sám název Praha, pražiti = vypáliti les, aby získáno bylo místo pro účely vojenské. Také název Hradčany, v Praze, odvozen od slova hrad; znamená místo ohrazené, vojensky proti nepříteli chráněné. To byl hraniční bod území českého, nebo řekněme lépe přemyslovského. Sousedí Vyšehrad náležel ve starých dobách Slavníkovcům neboli Chorvatům. Kosmas připomíná starý název jeho »Chrasten«, soudě mylně od slova chrastí. Má býti »Hrasten« — hraditi.

Důležitější nežli Praha a středisky podnikání byly Levý Hradec, Libušín. Snad

sídla Přemyslovců? Chorvati sídlili po kraji pojizerském a v celé oblasti dnešních východních Čech a sídla jejich sahala daleko na jih. Jak přišel Vyšehrad v moc Přemyslovců, nevíme. Domněnka, že se tak stalo sňatkem Libuše s Přemyslem-Slavníkovcem, nemá dokladů.

Tímto máme již řečeno, že naše vlast nebyla jednotná politicky. Území slovanské šlo dále na jih, sahala až k Dunaji, zabíralo celé horní území Rakous a slovanskými kmeny vedle Uher osídleny z velké části i dnešní Bavorsko. Území dnešní říše německé bylo slovanské na západ od Čech až k řece Sále; naše Labe, protékající dnes Německem, valilo své vody územím Slovanů Polabských, sídlících ještě západně od Labe.

Na této ploše sídlil větší počet kmenů slovanských, jichž jména známa jen z části. Území dnešních Čech osídleno kmeny, tvořícími své vlastní státy. Nám znám jest nejvíce kmen Čechů, kteří měli jen malé území na řece Berounce s hlavním sídlem Libušínem u Kladna a Levým Hradcem. Mocnější byli Chorvaté či Slavníkovci na východě. Hlavní sídlo měli na Libici u Poděbrad. Na severu na řece Pšovce byli Pšované, sousedící s Lemuzy neboli Glomači, Litoměřici, Děčany. V Poohří žili Lučané, na Kouřimsku Zličané atd. Na jihu zachoval se tu název kmene Doudlebů (Dúdlebů), který není zaručen.

Hranice mezi jednotlivými státy tvořily bažiny a lesy, pokrývající asi jednu třetinu celé země. Na vhodných místech zbudována byla hradiště s vojenskou hlídkou, kam v době nebezpečí obyvatelstvo v okolí usedlé se sbíhalo a shánělo dobytek — hlavní to majetek. Takovým hradištěm byly jmenované již Hradčany, Vyšehrad, Levý Hradec, Libice, Libušín, Tetín a j.

Život na hradišti neznáme dokonale. Stavení — dřevěné chalupy — byly malé. Určeny jen pro malý počet osob, na hradišti dílcích a velitele. Ostatní obyvatelstvo zaměstnáno lovem zvěře a ryb, pastevctvím a zemědělstvím, potulovalo se po krajině. Snad příznivé večery soustřeďovaly více mužů na hradišti před chalupou u ohně ku poradě i k zábavě. Muž staral se o obranu a lov, vynikal silou nad ostatní

(mužnost), nejstatnější byl vůdcem, vojvodou (boj vésti), vévodou. Ostatní práce se štil, ponechávaje ji slabším, ženám a otrokům. Veškery polní práce, starosti o pole, dobytek náležely ženám, které dohlížely na otroky a válečné zajatce, šily, tkaly a hotovily látky a konaly vše nutné pro domácnost. V zemědělství pěstována pšenice, oves, proso, zdá se, že i žito, ječmen, hrách a čočka. Ze stromů ovocných těšily se oblíbené jablono, třešně, hrušně.

Práce polní byla těžká. Orné půdy málo, nutno získati ji kácením lesů čili mýcením — odtud mýtiny, Mýto; obyčejně les zapalovali, aby lehl žárem, čili žďářili — odtud slovo Žďár — lesy prosekávali čili tříbili — Třeboň, Třebíč, Třebová — les prosekali — paseka, Paseky u Protivína, Proseč, lesy klučili — Kluže atd. Získanou plochu zavodnili nebo čekali na déšť, aby změkla. Pak ji loužili a získali luka, která pak orali hákovitě zahnutým kusem dřeva, neboli po-loužili a nástroji dodnes trvá jméno pluh.

Společnost česká v IX. a X. století nebyla sociálně jednotná. Názor Palackého o staročeské demokratické idyle dávno již vyvrácen a dokázáno, že staří Čechové, stejně jako ostatní Slované, nebyli národem holubičí povahy.

Největší rozdíly byly mezi Čechem svobodným a nesvobodným (otrokem, chlapem, chlopem, rabem). Čech svobodný, toť pán, sídlí s druhy sobě rovnými na hradišti, jezdí do boje, na lov, chodí do schůze, čili sněmy, kterým se říkalo roky, poněvadž tam rokovali. Odtud i název časový, doba od jednoho sněmu do druhého zvana rokem.

Nesvobodných obyvatelů země bylo daleko více, snad dvanáctkrát až patnáctkrát více. Řady jejich tvořili z veliké části otroci, pak váleční zajatci a lidé, kteří se

dopustili nějakého zločinu a byli zbaveni svobody. Otroci a ostatní jim na roveň postavení neměli vůbec žádných práv. Neměli osobní svobody, neměli majetku. Pán si jich na trhu koupil kolik chtěl, zase je prodával, stejně jako dnes kupujeme a prodáváme na trhu dobytek. A věru, otroci považováni za lidský dobytek. Češi konali často vpády do krajin sousedních, kde loupili a zajaté obyvatelstvo odváděli domů ku prodeji na trhy. Víme-li, že kníže daroval svým bojovníkům část válečné kořisti, byli mezi tím hlavně zajatci, změnění v otroky. Majitel, svobodný, nakládal s otrokem dle své libovůle. Mohl jej beztrestně tlouci, zabít. Největší tržiště na otroky v Čechách byla Praha, asi místo u řeky mezi Hradčany a Vyšehradem, kde dnes máme Staré město. Kupci otroků byli vedle domácích především židé, přivandrovali sem poněvíc ze Španělska, kteří stejně kupovali na druhém tržišti na Dunaji. Židé byli skutečně největšími obchodníky s ubohým lidským masem, s těmi chlopy, jimž s opovržením říkano i smerdi — protože pánům byli sprostí, »nevoněli«. Ubohost, s jakou využito energie lidské, ukazuje celní řád, sjednaný mezi Čechy a Bavorsy, asi r. 905, v němž clo na otroka určeno 1 saiga (3 denáry), kdežto za otrokyni, samici, platilo se po tremise (4 denáry). Také sám název »trhový otrok« mluví dosti. Prof. F. Vacek v »Sociálních dějinách českých starší doby« praví, že otrokům a nevolníkům přidělovány práce, které daly otrokům jména. Tak v listinách starých čteme o zajatcích, otrocích (mancipia); slušové (servi), čeledíni (famuli), topiči (stubaе callfactores), pomýjci (ablutores vestium), orači (aratores), kobylníci (pastores equorum), kravaři (bacularii), skotáci (bubulci), svináři (porcarii), zahradníci (amputatores arborum), rybníkáři (aquarii) a j. Ženy otroků sluly děvkami nebo služkami. (Pokračování.)

J. T r a p l:

Počátky filosofie řecké.

Pozornost a obdiv lidí od nejstarších dob budila země, vesmír a člověk. Řešením těchto tří předmětů se zabývá filosofie. Člověk, složený z těla a duše, pozoruje smysly nejdříve hmotnou existenci věcí a teprve později se táže po příčině jejich existence. A filosofie jest věda, která zkoumá poslední příčiny všech věcí. Zde budeme mluvit:

o filosofii řecké. Jedině v Řecku byla pěstována filosofie jako samostatná věda. Ve svém vývoji začala od nejnižšího stupně — od hmoty a postupně přecházela výše, až vyvrcholila slavnou trojicí: Sokratem, Platónem a Aristotelem, kteří přirozeným způsobem dospěli ku poznání jednoho Boha. Nyní si blíže všimněme jednotlivých stupňů.

První filosofický názor, či spíše více příbuzných názorů vytvořila skupina filosofů ionských. Thales z Miletu učil, že základem všeho (prvotí) jest voda, která jest všude, kde jest život a změna. Vodu oživuje duch, nikoli nadzemský, nýbrž, který jest s ní pevně spjat, jenž jest ve všech věcech, tedy světoduše.

Anaximander Miletský zobecnil názor Thaletův. Jako prvotí označil hmotu, jež nepovstala, nezajde, jež jest neurčitá a neměnitelná. Z hmoty povstalo výběrem teplo a studeno, sucho a mokro, a konečně voda, jež jest prahmotou. Z ní vznikli živočišové vodní a z těchto vývojem pozemní.

Anaximenes z Miletu, žák Anaximandrov, učil, že prvotí jest nekonečné, oduševnělé, věčně se hýbající a tím byl mu vzduch, jenž jest všude (snad ether). Zhuštěním a zředěním vzduchu povstávají různé živly: oheň, vítr, mračna, voda a souš.

Anaxagoru Kloromenskému prvotí byl rozum. Svět povstal z nesčíslného počtu věčných, stejnorodých a různorodých semenek (snad našich atomů), jež zprvu byly pomíchány (chaos). Duch (božský) uvedl několik částíček v kruhový pohyb. Pohybem části těžké, vlhké a studené se dostaly do prostřed a z nich povstala země, maso, kosti atd. Části lehké, teplé a suché se vznesly do výše a vznikl z nich vzduch i hvězdy. (Celkem tento názor o vzniku světa jest zárodkem pozdější teorie Laplaceovy. Bůh se jeví v různých podobách podle dokonalosti ústrojenců, v nichž sídlí — názor hylozoistický — bůh, mající sídlo ve hmotě.)

Diogenes Apollonický přijal nauku svého mistra Anaximena, ale přidal, že vzduch je obdařen božským věděním, které působí ve zvířatech a lidech život a vědomí.

Kroužek první skupiny uzavírá Heraklit. Hlásal to, co všichni před ním uznávali, ale nevyjádřili, totiž, že vše se mění. Prvotí jest skutečný eterický oheň. Z něho podle umu božského povstává zhmotněním cestou dolů. vzduch, voda, země, a pak cestou nahoru ze země voda, vzduch a z toho oheň. Cesta jest však jedna a odtud zápas, v němž věci povstávají a zanikají. Duše lidská jest částí věčného ohně, do něhož se vrací (jest tedy nesmrtelná ve smyslu pantheistickém).

Když shrneme všechny názory a srovnáme je mezi sebou, vidíme, že můžeme jim dáti společný název: názor materialistický, který jest u jednotlivců více méně dokonalý. Tedy první názor, zakládající se

na smyslovém poznání hmotné existence věci. —

Druhý stupeň řecké filosofie tvoří skupina Pythagorovců, nazvaná tak podle matematika-vychovatele Pythagora. Pythagoras se již odpoutal od hmoty a za základ všech věcí označil číslo. Číslem možno vyjádřiti jakost každé věci a poměr její k ostatním věcem. Zdraví pozůstává v harmonii úkonů životních, tělesa nebeská jsou v určitém poměru rozložena v prostoru, čímž vznikla harmonie sfér. Nauku Pythagorovu (filosof. číselnou) zpracovali a rozvedli jeho žáci Filolaos, Timaeos a Architas. Základem všeho jest nekonečné, neomezené, které se určuje konečným a omezeným, čímž povstává věčné, mající tvar a velikost, což můžeme vyjádřiti číslem. Z vlastností čísel soudili na jejich dokonalost, což aplikovali na dokonalost a vlastnost věci.

Bůh jest jednotka nekonečná, nejvyšší princip neomezený, ale svět trvá od věků. Uprostřed světa jest centrální oheň, jehož částí jest i duše, která jest proto na světě, aby se očistila. Jinak se stěhuje.

Eteaté označovali za princip všech věcí pouhé bytí, které nemůžeme chápati smysly, nýbrž rozumem. Bytí jest jedno a vše. Xenofanes učil, že podstatou světa jest jedna bytost, obsahující vše a obsažena ve všem, která jest neměnná. Bůh jest jeden, věčný, tvořící s bytím jedno a vše. Hlásá tedy pantheismus. Nic se neděje, nevzniká, protože vše jest, kdyby se vše měnilo, došly bychom na konec vývojové řady, kde by musilo něco povstati z ničeho, čehož však není. Žák jeho Parmenides prohloubil tuto nauku. Boha zidealisoval a zavedl neurčitý pojem. Myšlení jest skutečností, tedy bytí. Smysly nás klamou. Duše skládá se ze čtyř živlů. Změna jest příznakem — obrazem bytí.

Nauku Parmenidovu jal se obhajovati Zeno z Eleje. Upíral existenci prostoru. Kdyby prostor existoval, musil by pobýti nebo povstati z jiného prostoru, což však není možné. Když neexistuje prostor, tak také není myslitelný pohyb. Upíral také mnohosti věcí; praví, že kdyby bylo více věcí, byly by zároveň konečné a nekonečné. Konečné proto, že by jich byl určitý počet, a nekonečné proto, že mezi věci mohli bychom dáti jiné a mezi ty opět jiné. Avšak konečnost a nekonečnost se vylučuje a proto je jen jedno. Duše skládá se ze čtyř živlů: z vody, studeného, suchého a mokrého. Vše pod-

léhá nutnosti, jež se jeví v podobě sporu a lásky (dobra a zla). Také Melissos za základ všeho pokládá bytí a hlásá jednotu věcí. —

Střed mezi Pythagorovci a Atomisty zaujímá Empedokles. Učil, že prvotí všeho bytí jest Bůh, duch věčný, soběstačitelný, jehož působnost se odnáší k bytí a proniká vše jako duch lásky. Svět se skládá ze čtyř živlů: vzduchu, ohně, vody a země, jež jsou složeny z nedělitelných částíček. Silami, jež nazval »láskou« a »nenávistí«, se živly rozkládají a tak povstávají věci, jež se po vývoji opět do nich vracejí. Silnější druhy se však rozplozují. Duše jest smíšenina všech čtyř živlů, neboť je poznává a stejné od stejného může bytí poznáno.

Zakladateli mechanického názoru světového jsou Atomisté: Leukip a Demokrit. Leukipova nauka se nám nedochovala, známe ji od jeho žáka lékaře a přírodopytce Demokrita, který ji rozvedl. Hlásal, že základem všeho jsou jakostně stejné, ale různě těžké věčné atomy, které jsou ve skutečném prostoru. Následkem různé váhy se dostaly do nutného kruhového pohybu, v němž utvořily se věci. Duše a bohové jsou ze zvláštních atomů. Duše jest nesmrtelná, dojmy smyslové jsou objektivně pravdivy. Člověk má žítí správně pro pozemskou vnitřnou blaženost, nikoli pro blaženost posmrtnou. Po smrti jest vše nutné. Odtud dostalo se Demokritu názvu »filosofa, směřujícího se«. Tímto krátce naznačena jest filosofie, jejímž předmětem přemýšlení byla otázka vzniku světa.

Druhé období řecké filosofie se zabývá otázkou lidského poznání a jednání (noetikou). Přejít mezi oběma obdobími a začátky druhého období tvoří Sofisté. Druhé období vrcholí Sokratem a jeho žáky Platónem a Aristotelem, kteří mistrovu nauku rozvinuli a doplnili. Sofisté nevytvořili samostatného názoru. Potírali a rozváděli dosavadní filosofické názory, při čemž kladli důraz na umění řečnické. Opustili pole vědeckého badání. Protágoras hlásal v důsledku filosofie Heraklitovy, že »člověk jest měřítkem všech věcí«. Záleží na náladě smyslů, jak se nám věc jeví. Tudíž pravda jest relativní (pravda smyslová). Není pravdy naprosté (absolutní). Gorgias upíral poznatelnost a existenci všeho »bytí«. Jeho

nauka jest tedy nihilismus, který věc pokládá za zjev. Každý pod jménem myslí něco jiného. Sofisté zaměnili reálné a ideální; došli k pochybování o všem — skepsi. Výsledky jejich nauky vidíme v Nietzscheově výroku: »Nic není pravdivo a vše jest dovoleno.« Zásluha jejich tkví v logice.

Filosofie řecká, jež vznikla v Malé Asii, soustředila se poněkud v Athénách, odkud vyšel Sokrates. Zprvu byl horlivým stoupencem Sofistů, ale následkem hloubky přemýšlení se od nich odklonil a stal se jejich odpůrcem. Vyšel od zkoumání přírody. Seznal však, že smyslové poznání k tomu nestačí a za předmět přemýšlení označil mravní poznání člověka, které chtěl sebezpoznaním zušlechtit a takto zosílené obrátiti k přemýšlení o světě. Z hesla »Poznej sebe sama!« vyplývá jeho filosofie, jež jest mravoukou a pedagogikou. Proti Sofistům hlásá: Jest pravda absolutní — pravda etická. Sebezpoznaním možno dospěti k užívání všeobecného rozumu, v němž více lidí nemůže se klamati.

Vědění (vědomost o všeobecném rozumování a jednání podle něho) jest ctnost. Sokrates již mluví o svědomí (daimoniu), jež ho poučovalo o dobrém a zlém. Dospěl ku přirozenému poznání jednoho Boha a nesmrtelnosti duše. Nemenší význam, jako ve filosofii, má i v pedagogice, vystupoval jako filosof-učitel. Postupoval při rozmlouvách od všeobecného, předpokládaje skromně, že nic neví, dospíval formou negativní neb pozitivní k obecnému pravidlu (metoda induktivní, jejímž jest zakladatelem). Jest též tvůrcem definice. Sokrates řídil se hlásaným, pro nějž dovedl i zemřítí. Žáci jeho ho zcela nepochopili. Jedni měli za závažnější stránku mravní, druhí stránku vědeckou a jiní jeho nauku smíchali s jinými nebo vlastními jednostrannými názory. Sokrata pochopil jeho žák Platón.

*) Stať, kterou zde podáváme, jest přednáškou jednoho chovance ze SSS. ve Svatém Janě. Tam si založili studující studijní kroužek, v němž se pracuje tímto způsobem. Po první přednášce o filosofii vůbec a jejích dějinách, kterou měl dr. J. Král, jeden ze členů SSS. si vybral téma, které svým způsobem zpracoval a přednesl. Po něm dr. Král doplnil přednášku a zároveň srovnal staré směry s pěknými směry novými. — Stejně jako ve filosofii, pokračuje se v historii a literatuře. — Pozn. redakce.

Máte zapláceno předplatné „Jitra“?

Don LICINIO REFICE,
ředitel sboru basiliky Liberianské S. Maria Maggiore v Řimě, skladatel církevní.
Dirigoval osobně v Praze svoji skladbu »Trittico Franceseano«.

Jak žítí.

To vše jest jen část negativní; musíme však vykonati též něco pozitivního. Násilí trpí království Boží a jen násilníci je dobývají. *Regnum coelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud.* (Mat. XI., 12.) Kdo stojí, vlastně jde zpět; kdo se uchrání před nepřítelem, není ještě vítězem. Nutno konati dobré skutky, neb »ne ten, kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale ten, kdo plní vůli Otce mého, jenž jest v nebesích« — dí Pán. »Víra bez skutků mrtvá jest.« Jest člověka důstojno, míti povinnost rozhodnouti se dobrovolně pro věčnou spásu a o ni vlastním spolupůsobením s milostí Tvůrce se přičiňovati, neb jest obdařen rozumem a svobodnou vůlí. »Bůh nás sice stvořil bez nás, avšak nespasí nás bez nás (bez naší spolupráce).« Dobrých skutků třeba k získání zásluh pro nebe a především k pokání za naše hříchy. »Všichni zhynete, nebudete-li činiti pokání.« Spravedlnost Boží žádá zadostiučinění, přiměřené našim silám. Proto mnozí světci rozdali

bohatství, majetek svůj, pohrdli světem a v přísném pokání trávili život svůj. Jiní, ač nikdy třeba Boha žádným těžkým hříchem neurazili, činili totéž, krácejíce cestou nevinnosti a pokání zároveň, jako sv. Alois a sv. Stanislav. Od nás jistě Bůh nežádá takového pokání, spokojí se, ukážeme-li dobrou vůli v maličkostech, hlavně v řádném plnění povinností svého stavu, jako katoličtí studující. Nepohrdejme tudíž malými věcmi, neb »kdo maličkostmi pohrdá, brzo klesne«, praví Duch sv. »Qui spernit modica, paulatim decedet.« »Chceš-li vzrůst a státi se velikým před Bohem, začni od malých věcí« — dí sv. Augustin. »Si vis magnus esse, a minimo incipe.«

Nepřítel duše naší, pln chystosti a zloby, nepokouší ihned k těžkým přečinům. Jedná jako zkušený útočník, jenž nejprve boří a ničí přední hradby, příkopy a šance, tak krok za krokem blíží se k městu, k hradbám a teprve potom přikročí k rozhodnému útoku, ke zkáze města. Z janovského přístavu

vypnul parník, obrovská loď, plná cenného zboží, směřující k východu. Jest silně zbudována a zdá se, že lehko bude vzdorovati i nejsilnějším vichrům a bouřím. Ale, co se stalo! Na samém dně utvořila se malá dírka, ne větší špičky jehly, kudy vtékala voda. Nikdo toho nepozoroval, díra se zvětšovala, až mohutná loď jedné noci tone. To jest děj smutných následků malých vad, nedbalosti v maličkostech. Vypravuje se, že assyrská královna Semiramis svou zchytralostí vyžádala si u Nina vládu císařskou na jeden den. Jakmile však měla otěže vládní ve svých rukou, okamžitě nebohého manžela dala uvrhnouti do vězení a pak stíti, aby sama mohla panovati. Podobně prý královna Dido, připluvší k břehům Afriky, prosila krále Jarbu o tolik země, kolik kůže vola může obestříti. Vladař s úsměvem svolil, ale prohnaná ta ženština poručila přinést největší kůži, jaká se mohla nalézt, ze srsti pořídití nit, kůži rozkrájetí na tenounké pásky a tak obestřela rozsáhlé plochy země, kde vystavěla město Karthago, které si později podmanilo celou Afriku. Nešťastný král pozdě poznal podvod a proklínal marné své svolení, ukvapenost a neopatrnost.

Jeden zajatec, uvězněný ve vysoké věži, divný vynalezl úskok k útěku. Spojil vlasy své hlavy jeden s druhým a s maličkým závažíčkem spustil tu vlasovou nitku dolů. Pak vytáhl hedvábnou nit, již mu podal jeho známý. Hedvábnou nití vytáhl rovázek, tím silnější, opět silnější, až zmohl se na silné lano, po němž sešplhal se a prchl. Z těchto příkladů lze pochopiti nebezpečí nedbalosti v maličkostech. A opravdu, kolik studentů se zničilo pro maličkost. Nejednen z »propadlých« místo do školy, snad sveden druhý, šel jinam. Zalíbilo se mu dýchatí volně, šel druhý a třetí den, pak cítil odpor ke škole, bázeň, jak se omluví, dopustil se snad nějakého přečinu »za školou«, za který byl z ústavu vyloučen; jiný, vynechav mnoho hodin a zlenošiv, nerozumí probrané látce, neprospívá, má stálé nepříjemnosti doma i ve škole, zoufá si a často vše špatně skončí. Víme, že nejednen student vzal si život. Co tedy činiti? Plnit řádně své povinnosti, které se svými obtížemi a nesnázemi stávají se velezáslužnými pro věčnost, konáme-li a obětujeme-li vše s čistým úmyslem Bohu.

Tak stanou se i naše jinak lhostejné činnosti cennými, budou pokáním za hříchy a cestou ke křesťanské dokonalosti. To platí

též o jídle, slušné zábavě, nutném odpočinku, spánku a procházce, dle slov sv. Pavla, že cokoli činíme, ať jíme nebo pijeme, vše na chválu Boží máme činiti. Poněvadž jest nesnadno za každou činností vzbuzovati dobrý úmysl, učiníme jednou denně neb aspoň týdně při modlitbě předsevzetí, všecko své počínání Bohu obětovati. Stačí tři slova, na př. »Pane Bože, vše pro Tebe! Celý den, týden chci strávit, ó Bože, ke Tvé cti a chvále, přijmi všecky mé myšlenky, slova a práce!« Snášejme nesnáze, jaké nám denní boj životní přináší. Není třeba vyhledávati tuhých kajících skutků. Nereptejme proti vedru, zimě, dešti, vlhku, proti práci, úkolům; to vše jsou věci, jež bez ohledu na naši spokojenost neb odpor se přiházejí, snášeti je musíme, činme tak proto ochotně, odevzdaně do vůle Boží a získáme tím nezměrně; ne-li více, aspoň kousek pokání si vykonáme. Během dne vysílajme k nebi zbožné vzdechy, kratičké, ale vroucí. »Ježíši, miluji Tě! — Maria, pomoz! Ježíši, Maria, Josefe, stůjte při mně! — Anděli strážný, opatruj mě!« Tak naše práce, posvěcovaná takovou vroucí modlitbou, bude sama vlastně modlitbou, často Bohu líbeznější a záslužnější, než dlouhá modlitba zevnitřní, ústní. Nic nám nepřekáží obcovati stále s Bohem, žádné místo, žádná práce. Rovněž jsme-li malátní k modlitbě, trpíme-li duchovní oschlostí, nahrazujme Bohu svou neschopnost vroucími povzdechy. Nemýlím-li se, byl to sv. Vincenc z Pauly, jenž v čas oschlosti ducha, kdy nebyl schopen se modliti, připjal si na prsa nápis: »Ježíši, já Tě miluji!«, na který ukazoval prstem, dle smlouvy, jakou učinil s Bohem, aby totiž ten způsob byl přijat jako modlitba. A byla to pravá modlitba, neb modlitba jest nábožné pozdvížení mysli k Bohu a světec ten, kdykoli ukazoval na nápis, vznášel mysl svou k nebi. Hle, jaký vztah modlitby k práci a naopak! Ora et labora! Často jsme nuceni vynechati nějakou pobožnost, vzdor nejlepší vůli, pro nemoc nebo nutné zaměstnání, často nutno dáti přednost nějakému zaměstnání před modlitbou, na př. ošetřující těžce chorého, jdouce do školy a pod. Bylo by chybou v takovém případě dáti přednost modlitbě. To by učinil polovičatý katolík, netečný k práci, neboť dobrý katolík ví, že může chválit Boha prací posvěcovanou střelnými zbožnými vzdechy, kterými práce se stává vlastně modlitbou. Podotýkám však, že nedotýkám se nijak při-

kázání o svěcení dne Páně. Avšak i k tomu může to částečně sloužiti, těm hlavně, kteří z opravdu důležitých příčin nemohou učiniti příkázání zadost. Střelné modlitby, nechť zastupují nám jakoukoli modlitbu, nemůžeme-li ji z nějakého důvodu konati. Kolik studentů, konajících snad řádně modlitby večerní, opouští snadno modlitby ranní pro spěch do školy a podobně. Kolik jich zanedbává modlitbu před jídlem a po jídle. Kéž aspoň tedy povzneseme mysl k Bohu. Ráno na př. řekněme, znamenajíce se sv. křížem: »Bože, rač mě na těle i na duši ostříhati, vše co budu konati, laskavě přijati. Ježíši, Maria, Josefe, odevzdávám se vám úplně!«

Před jídlem a po jídle opět udělejme aspoň sv. kříž, řekněme »Zaplať Pán Bůh,« čímž projevíme vděčnost za vše dobré nejen Prozřetelnosti, ale i rodičům, dobrodincům. Na cestě do školy, na procházce a při návratu, jdouce okolo kostela, vstupme dovnitř. Není třeba dlouho se zdržovati. Stačí povědět vřele: »Ježíši, věřím, že jsi ve svatostánku přítomen, miluji Tě, toužím po Tobě! Nemohu Tě přijati teď svátostně, prosím, zavítej alespoň duchovně v mé srdce.« Představme si živě, že Kristus Pán vstupuje v naši duši, děkujeme Mu, prosíme Ho o mnoho milostí, pokračujeme: »Vítám Tě, ó nejdražší Spasiteli, spojuji se úzce s Tebou, nedej, abych se od Tebe kdy odloučil. Otče nebeský, obětuji Ti nejdražší Krev Ježíše Krista, Syna Tvého, za hříchy své, za potřeby těla i duše, za své rodiče a drahé, za potřeby církve sv., za hříšníky, umírající, za duše v očistci.« Pak jedno »Zdrávas Maria«, zbožný pozdrav nejsv. Eucharistii, provázený řádným ukleknutím, znamení kříže svěcenou vodou a můžeš pádit dále, kam míříš. Čiňme to častěji a ukážeme tak Bohu a nejblah. P. Marii vřelou dětinnou lásku. Nemůžeme-li naprosto vejíti, smekněme, jdouce mimo chrám neb obraz svatých a pozdravme duchem Boha! Tíží-li nás něco, zdržme se déle v kostele a vypovězme vše Bohu, prosme Ho o mnoho, o zdraví, prospěch v učení, za své drahé, živé i mrtvé, za potřeby církve a bližních, neb Jemu stejně snadno dáti mnoho, jako málo. Ježíš nám dává své dary poměrně dle naší zbožnosti a důvěry. Odprošujeme Ho též svými upřímnými slovy, spáchavše nějaký přestupek. Je to lepší způsob modlitby, než čísti ji z knih.

Co se týče zábavy, může studující svobodně, jako každý člověk, věnovati jí určitý

čas, neb slouží ke zdraví a osvěžení těla i ducha. Don Bosco, veliký vychovatel mládeže, považoval hru, zábavu a veselost za jeden z hlavních činitelů řádné výchovy. Přál si, aby jeho chovanci maličko — ale vřele — zdržovali se v kostele, a ze školy, po krátké návštěvě eucharistického P. Ježíše, pustili se do živé hry, třeba až do únavy, avšak vždy s ohledem na zdraví. Tak neměli času na nevhodné a nedobré věci, na zbytečné hovory, osvěžili se a s chutí pak se učili.

Máme však prokazovati skutky lásky k bližnímu. Student, jenž časem dostane něco peněz na pamlsky, mohl by z nich nějaký desetihalér dáti potřebnému. Bůh, jenž milosrdenství milosrdným slíbil, odplatí mu hojně. Avšak ne všichni mohou udíleti almužnu, všichni ale mohou prospívati bližnímu modlitbou, přívětivým jednáním s ním, maličkou úslužností, ústupností ve věcech, které tomu dovolují; to jsou ostatně zásadní požadavky slušnosti. Snesme nějakou tu nesnáz, již nám působí někdo z našeho okolí. Cítíme sami v sobě, co třeba činiti, čeho se vystříhati. Poslouchejme bedlivě hlasu křesťanského svědomí. Vidíme, že ke snaze po dokonalosti není třeba choditi s tváří zasmušile vážnou, zřící se her a zábav, veselosti, skákání, tělocviku, odřikati si pokrm a nápoj, postiti se kajícně, vysedávati hodiny v kostele! To vše můžeme konati a užívati, ale s čistým úmyslem, jakým jest láska k Bohu, touha splniti Jeho vůli. »Dělejte, co chcete,« dí sv. Filip Nez., »jen nehřešte!« Pamatujme, že všude Bůh nás vidí, byť jiný nás neviděl. Čiňme vše dobré proto, že jest to naší povinností, jako katol. studujících, nikoli z jiných pohnutek, které nás ponižují. Práci obětuje Bohu a tak ji proměňujeme v modlitbu. To jest přáním a učením svaté církve. Sv. Otec Pius XI. všem salesiánům, salesiánkám, jich chovancům, spolupracovníkům a organisovaným dobrodincům udělil 400 dní odpustků a jednou denně plnomocné odpustky za každý zbožný vzdech, kdykoli a kdekoli, při jakémkoli zaměstnání učiněný. Hle, jak cení Sv. Stolica práci pro Boha konanou. Věci ty, jež konáme, musíme konati, ať chceme nebo nechceme; budme rozumní, nekonejme je bezmyšlenkovitě, ale tak, aby měly nadpřirozenou cenu. Hlavní podmínkou však jest stav posvěcující milosti. Tak naše skutky, s takovou rozvahou konané, budou jistě i dokonalejší, jich výsledek potěšující pro nás, naše rodiče, kteří

čekají od nás radosti. Už mnozí pohané, již cítili v sobě důstojnost člověka, konali i lhostejné činnosti cílevědomě. To nám praví na př. staré přísloví: »Non vivimus ut edamus, sed edimus, ut vivamus.« Nežijeme, abychom jedli, ale jíme, bychom žili.

Ke konci bylo by dlužno zdůrazniti naše povinnosti vůči drahým rodičům, největším našim po Bohu dobrodincům. Přečtěme si dobře odstavec katechismu o 4. přikázání Božím. Ctěme je, milujme slovem a skutkem. Vážme si jich a děkujme Bohu, že nám dal dobré rodiče, prosme, aby jim žehnal stále. Uvažme, kolik je jinochů, snad hodnějších a nadanějších, kterým není dopřáno těšiti se teplem hřejivého krbu rodinného v náručí rodičů, kteří nemohou studovati jako my. Též ta myšlenka budiž nám poukážkou k dokonalejšímu a svědomitějšímu plnění povinností. Buďme poslušni rodičů, oni přikazují nám pro naše dobro. Žádají-li od nás nějakou práci, chopme se jí ochotně, nezapomínejme, kolik oni pro nás snesli a snášejí. Ukazujme jim též zevně svou lásku a vděč-

nost. Odcházejíce a přicházejíce domů, pozdravme je upřímně, polibme jim ruku. Svou láskou způsobíme jim nevýslovnou radost, odměníme jim částečně jich starosti, zasloužíme si též požehnání nebes, jež Bůh dětem vzorným přislíbil. Nečínme ničeho, co by je mohlo zarmoutiti, o čem nevědí.

Tak budeme opravdu šťastni a blaženi, prosti smutku a nepokoje. Tíha studií, vyžadující mnoho sil, hlavně od těch, kteří nemají příliš vloh, nebo žijí v těžkých okolnostech hmotných, které mají jistý vliv na náladu a budí nepokoj myšlenkou na budoucnost, není věcí zásadní, není s to nás připravit o svatý klid a radost, jakou nám dává a skýtá **vědomí řádného splnění povinností a čisté srdce.**

To jsou dva mocné pilíře, na nichž spočívá ta nezkalená radost ze života. Čím kdo hlouběji pochopí a uskuteční tu pravdu, tím hojnějších plodů studií a radosti se dočká. Radost a spokojenost života pozemského jest zárukou blaženosti věčné. J. M. J.

R. V. P o d h o r s k ý:

Přijde .

Zazněte zvony,
jásavé tóny,
vy všechny duše, spoutané okovy,
buďte se ze sna a jaro vám povi,
že nový přijde život,
že nový vzejde den,
který zahoří láskou blažených očí
a teplým úsměvem
a myšlenkami, které již nemučí,
ale dají sílu k boji se životem!

V oblacích skřivan radostně zajásá
a čistou modří zjasní se nebesa.
Zahučí potoky a studánky čisté
na opuštěném, zšeřelém místě,
budou snít o vzkříšení, o příchodu jara .
Jásejte slavně! Padla již poroba stará!
Zazněte písně radostné zase,
květy se zrodí v slunečním jase — — —
přijde zas dlouho čekáný máj
a snad — snad zazní v duši lásky ráj.

Tři biskupové slovenští: Msgr. Bubnič, Msgr. Blaha a Msgr. Jantausch.

J. Z. Jesenský:

Pravé štěstí.

(J o s. K o u t n ě m u.)

Šel stařec po silnici zaprášené,
vlas bílý už a vráskovité čelo,
šel těžce, mlčky, oči přimhouřené...
Ó, Bůh ví, co se v duši jeho dělo! —

Vtom stanul pod stromem. A jeho pěsti
se pevně sevřely. A slova tklivá
z úst jeho vyšla: »Co mi nyní zbývá,
jsem opuštěn, mně dávno prchlo štěstí,
kdo břímě neštěstí s mých beder shodí,
nač smutný život v trpkosti zde žíti,
ten život bezcenný, v němž štěstí nezasvíti...
radš smrt, ta z muk mě aspoň vysvobodí.«
A zaplakal. Vtom smutné oči jeho
se zahledly na černé dřevo kříže,
jenž podál v stínu dubu staletého
se tiše skrýval. Zmlkl... Přistoup' blíže,
a nápis čet': »Hle, lide můj, ta muka
jsem ztrpěl na kříži pro tvoji spásu!« —

Stál smutně stařec. Vtom však jeho ruka
se zvedla k čepici — a s bílých vlasů
ji mlčky stáh'. A z jeho očí bledých
dvě slzy skanuly do dlaní snědých
a tiše šepotaly retý jeho:
»Já našel pravé štěstí žití svého!« —

Dominik Savio.

S úsměvem štěstí zavítalo jaro roku 1842 pod šedou střechu Karla Savia, jenž, jsa řemeslníkem v piemontském městečku Chieri, těžkým kladivem dobýval si denní chléb. — Chudému kováři daroval Bůh děťátko, jemuž v budoucnosti měli se obdivovati lidé i andělé. Na křtu sv. dáno nemluvněti jméno Dominik.

V Murialdo, kam po dvou letech přivedly Karla Savia záležitosti rodinné, věnoval se tento se svou manželkou úplně náboženské výchově dítěte. Snad Bůh se zálibou hleděl na tichou péči bohabojných rodičů, neb děčko rychle vzrůstalo, jako pupenec lilie pod vlivem milosti. Ukazovalo vonné listí myslí a citů a sněhobílou korunu zdvihalo k životodárnému Slunci — k Bohu.

Jaké štěstí čekalo znaveného otce, když po celodenní lopotě, pozdě večer vracíval se k rodinnému krbu. Vždy veselý a zářící Dominik vybíhal mu vstříc, štěbetal a k milému tatíčkovi se vinul, ukazoval mu něžnou lásku, dokud otec, dojat, nevtiskl mu na čelo políbek.

Čtyřletý hošík se již sám modlil, ráno a večer, ano, nejednou tuto povinnost domácím připomínal.

Nejmilejším mu bylo, záhy z rána běžeti do kostelíka a pomodlití se tam za rodiče a za sebe, aby mohl vytrvati v dobrém. Stávalo se často, že kostel byl ještě zavřen a tu bylo viděti dojemný obraz. Dominik poklekl na prahu chrámovém a s hlavičkou schýlenou zbožně se modlil, se zbožně sepjatýma rukama, dokud neotevřeno. Naučiv se sloužit při nejsvětější oběti mše sv., přísluhoval s největší pobožností, takže, kdo hleděl na jeho andělskou tvář, říkal: »Tento hošík prorokuje nejlepší naději!«

Přišel den, po kterém srdéčko nevinného chlapečka již dlouho dychtilo — den prvního sv. přijímání. Vigilií toho dne ztrávil v modlitbách a zbožném čtení; přepletěn štěstím a velebností chvíle, pozdě večer odprosil drahou matičku za vše, čímkoli ji kdykoli zarmoutil. Následujícího jitra první paprsky vycházejícího slunce zastihly ho na prahu svatyně. Se slzou v oku a srdcem plápolajícím vítal první záblesk dne, v němž měl se spojití s Ježíšem v Eucharistii. Ten den atkvěl hluboko v srdci zbožného mláde-

nečka. Později v životě ještě při vzpomínce naň planul nebeskou radostí a volal v blahém opojení: »Ó, to byl opravdu můj nejkrásnější a nejšťastnější den v životě!«

Dominik cítil od útlého dětství povolání k dokonalějšímu životu a toužil věnovati se službě Boží. Ale jak dojíti vzdělání, nezbytného pro sluhu oltáře? Láska k učení a síla vůle přemohly všechny obtíže. Desetiletý hoch, bez ohledu na únavu, dešť, vedro a nepohodu, spěchal denně 8 km cesty, hluchý k svodům druhů, usilujících ho svést k nějakému přestupku.

Ve škole byl vzorem žáka. S vrozeným nadáním pojil mravenčí píli, protože pokračoval v učení k všeobecnému podivu. Díky své šlechetné, něžné, sympatické tváři a ušlechtlejší ještě duši, zejména pak díky neobvyklé upřímnosti a vlídnosti, s jakou choval se vůči všem, získal si Savio brzo přízeň učitelů a srdce spolužáků.

Byl štíhlé postavy, obličej jeho jevil zvláštní přívětivou vážnost, pod níž kryla se něha opravdu andělská. Povahu měl vlídnou, srdce schopné k neobyčejnému zanícení a nadšení, jež však mínila tak řídká v mládí rozvaha a moudrost.

Po třech letech mrazivé duševní práce dostal se Dominik přičiněním svého učitele D. Cubiera z Castelnovo do oratoria sv. Františka Sáleského, jež založil v Turině svatý kněz, vychovatel a přítel mládeže, Don Jan Bosco, které bylo počátkem obrovského díla salesiánského, jemuž se dnes obdivuje a blahořečí celý svět. Pozoruhodným jest první setkání se duší Bohu milých: mladistvého Dominika s jeho vychovatelem a duch. vůdcem, Donem Boscem.

Hned v prvním okamžiku srdce jich si porozuměla. Don Bosco zamiloval si Dominika otčovskou láskou a ujistil D. Cubiera, že z té látky zhotoví hezoučkový dárek Pánu Ježíši.

Savio v oratoriu v ničem se nezměnil, ale postupoval stále v dokonalosti, takže ctnost zdála se mu býti vrozenou. Zvláště zářila tam dětinná láska Dominikova k neblahosl. P. Marii. Rok 1854 byl rokem velkého ruchu a nadšení, protože prohlášen býti měl článek víry o Neposkrvněném Početí P. Marie. Nadšení to opalovalo též oratorium turinské a mladého Savia, jenž ve

svátek Neposkvrněného Početí obětoval se cele péči své nebeské Matičky s obnovením předsevzetí, učiněného v den prvního sv. přijímání, raději zemřít než Boha třeba jen jediným hříchem urazit.

Jako v Castelnovo, tak i zde nabyl brzo všeobecné úcty a lásky mezi hochy. Ve volných chvílích býval duší zábav. Překážel zlým hovorům a čtení špatných spisů, urovnával spory a bitky živějších druhů, smutné samotáře zval srdečně k zábavě, vlažné veselým a milým způsobem povzbuzoval ke sv. zpovědi a sv. přijímání. Krátce, byl všem svým druhům pravým bratrem.

Jeho láska dostupovala i stupně bohatýrství. Kdysi dva starší druzi jeho, hořící nenávistí, vypověděli si souboj na kameny. Savio, jenž prohlédl jich nedobré záměry a chvěl se při pouhé vzpomínce na urážku Boha, vyprosil si u zápasníků, ujistiv je, že jim nebude nijak překážeti, aby mohl býti svědkem boje. Brzo stál s nimi na místě souboje, kde soupeři za ohavného klení sahali po kamení. Savio, klidný jako obyčejně, vytáhl ze zádadří křucifix, zvedl ho do výše a stanuv mezi rozvášněnými, volal divně mocným a velebným hlasem: »První kámen hod'te na mne! Bijte mě do hlavy vši silou! Nejprve však pohlédněte na tento kříž!« Neočekávaný ten čin odzbrojil okamžitě mladé nerozvážlivce. Objali vřele Dominika, ukazující ochotu bít se s každým, kdo by se odvážil mu ublížiti.

Po roce prožitém v oratoriu nestačily Dominikovi obvyklé pobožnosti, přál si trpěti pro Ježíše, Jemu se úplně odevzdati, toužil státi se svatým. »Samé jméno mé praví, že náležím Pánu, proto musím a chci býti majetkem Božím, chci býti svatým,« říkával Dominik (latinsky tolik co »Pánův«) Donu Boscovi. Nadevšecko miloval sebezapírání a mrtvení se. Poněvadž představení pro slabé jeho zdraví nedovolovali mu konati velké skutky a cvičení, hleděl pečlivě využití všech příležitostí, skýtajících se každodenně v životě, aby co nejvíce odepřel svému tělu. Snášel trpělivě zimu i vedro, nenaříkal nikdy na nepohodu, za vše velebil Pána. Rád spal za nejkřutějších mrazů pod lehkou přikrývkou, do lůžka si kladl kousky dřeva neb cihel, což mu však bylo též zakázáno. Skutky sebezapření konal s tak velikou radostí, že se zdálo, jakoby mu to činilo největší rozkoš. Cítil, že lilie nevinnosti jen tehdy zachová svou svěžest a líbeznost,

obklopí-li ji trním umrtvování před nebezpečím světa.

Láska Boží stále víc a více rozohňovala jeho čisté srdce. Celé hodiny u trůnu svatostného Ježíše zdály se mu okamžikem, jedním úsměvem nebeského blaha, po němž stále toužil. Láska ta se neuzavírala, leč vši silou jevila se zevně, plameny a žár její šlehaly ze srdce jeho na venek. Horlivost o spásu duší stravovala jeho mladé srdce. »Všichni jsme bratři Krista, a proto máme milovati duše své,« říkával těm druhům, jimž jeho spasitelná upozornění nebyla vhod.

Jako sv. Stanislav Kostka omdlával, slyšel-li necudné slovo, tak i náš Dominik bledl a chvěl se při vzpomínce na hřích, na urážku Boží.

Zároveň s láskou Boží kvetla v jeho duši dětinná důvěra a láska k nejblah. P. Marii. Před slavnostmi mariánskými noce obětoval výzdobě obrazů P. Marie, odevzdával se její službě s prosbou, aby mu byla po celý život Matkou. Spanilým plodem té nežné lásky a zbožnosti k Matičce Boží jest »Družina Neposkvrněného Početí P. Marie«, již založil mezi svými spolužáky, a jež podnes žije ve všech salesiánských ústavech a šíří v mladých srdcích opravdovou ctnost a budí vroucí lásku k Matce Boží.

Jakoby v odměnu za jeho horlivost v službě Boží, udělil mu Pán milosti výjimečné, dovolil mu na příklad poznati a uspokojiti duševní potřeby umírajících hříšníků, toužících po smíření s Bohem. Puzen vnitřním hlasem, provázel Dona Boska k takovým ubožákům. Ještě jinými milostmi ukázal Bůh, jak mu jest nevinnost Dominikova milou. Milostí Boží měl ducha vnitřní modlitby v tak vysokém stupni, že unesen byl nejednou z tohoto slzavého údolí na několik hodin v objetí Ježíšovo. Viděl i v budoucnost; velikému Piu IX. prostřednictvím Dona Boska vzkázal, co mu Pán zjevil ohledně Anglie a vybízel, aby Jeho Svatost věnovala obzvláštní pozornost té zemi, v níž brzy církev katolická bude triumfovati. Často ho vídáno, klečícího nepohnutě jako sochu před svatostánkem, jindy tajně vyslechnuta jeho rozmluva s Ježíšem, v níž ho ujišťuje, že ho chce milovati, milovati až k smrti.

Stálé bdění, stálá práce, vnitřní život, více nebeský než vezdejší, napětí jeho, láskou hořícího srdce, přetékajícího svatými city a zápalem, oslabovalo síly jeho od přirozenosti již útlého těla.

Cítil, že již nemnoho dní mu zůstává a proto často žertovně říkal: »Třeba, bych kráčel, raději běžel rychleji, jinak mě překvapí smrt na cestě.«

Skutečně, blížil se den poslední v jeho andělském životě na zemi. Poslední, obvyklou v salesiánských domech pobožnost »měsíční přípravu na dobrou smrt«, vykonal se zvláštní zbožností a vroucností, jakoby tušil, že to jest proň naposled. A nezklamal se! Za několik dní na radu lékařů opustil oratorium. S nezměrným zármutkem a žalem loučil se s místy, kde zažil tolik štěstí a hřejivého tepla rodinného, s místy, která byla svědkem jeho mozolné práce, svatého nadšení a vzletů ducha, s místy, kde lépe než jinde poznal a naučil se milovati Pána Boha. Lito mu bylo, že musí opustiti vše, co dosud tvořilo jeho život, milovaného a milujícího otce Dona Boska, přátele spoluzávodící na cestě ctnosti i ta tichá místa, kde s Bohem sám a sám tolik blahých chvil prožil. Lito mu bylo, ale odjížděl s klidem v srdci, s pevným přesvědčením, že ho Bůh volá, aby pod otcovským krovem přinesl mu v oběť svůj mladistvý život.

... Dožil se jako květ narcisový slunného dne jarního a sotva patnáctiletý octl se ve stínu smrti. Nebeský Zahradník přenesl spanilý, vonný tento kvítek do kraje věčného jara...

Dominiku, rakev uzavřela tvé svaté ostatky, ale duch tvůj naplnil ducha mládeže salesiánské po všem světě a ukoľébal ji v jakési sladké zadumání, vůně tvých ctností obestřela zemi a tisíce duší, žíznících po Bohu, naplnila. Tys nás všechny unesl výše a zahrál jsi nám novou píseň života: »Služte Pánu s veselostí.« Pros milného Spasitele a Matičku Jeho, aby i v naší vlasti našla se srdce tak vroucně milující Pána, aby byla

ozdobou církve i drahého našeho národa, vzorem československé mládeže v budoucnu a přímlyvcem u trůnu Krále všech národů!

A již čas, andělský jinochu, Kostky a Gonzagy věrný obraze, čas, abys nám s otáří zářil svatozáří svatých.

P o z n á m k a: Dominik Savio zemřel 9. března 1857. Tělo jeho odpočívá v basilice P. Marie Pomocnice křesťanů v Turíně. Na přímlyvu tohoto andělského jinocha, světce našich časů, staly se různé zázraky a opakují se stále. Několik let tomu, začal se v Římě proces jeho blahověčení.

Též v salesiánském ústavě pro Čechy v Itálii (nedaleko rodiště a hrobu Dominika Savia i Dona Boska) stává »Družina Neposkvrněného Početí«, jejímž zakladatelem, jak řečeno, jest Savio. Členy jejími jsou vzornější z českých studujících, již se připravují k výchově mládeže ve své vlasti, ve šlépějích světového pedagoga a přítele mládeže, zvláště opuštěné, ctižod. služby Božího Dona Boska, duchovního to vůdce a učitele andělského Dominika a k apoštolátu pro sjednocení východu. Mnozí z nich byli členy »Jitra«, které, kdykoli přijde, čte se ve společné jídelně mezi jídlem; často bývá netrpklivě čekáno. Mnozí z našich bývalých kolegů čtou ten pěkný měsíčník katol. středoskolského studentstva a ti, již se zajímají Dona Boska a jeho dílo, vítají v něm zmínku o něm. Až Salesiáni, dá Bůh, budou ve vlasti, s Boží pomocí budou přispívat k dobru duševnímu, hmotnému i duchovnímu studentstva a budou se snažiti umožniti nejchudším jinochům studia. Podporujte modlitbou toto bohumilé dílo, jež ve všech státech všech zemědělců těší se všeobecné oblibě a podpoře pro své úspěchy pedagogické a sociálně-charitativní. J. M. J.

„Zda společnost, vyhnavší Boha ze škol, nevyhnala s ním zároveň veškeru mravnost? Pravá příčina nynější znemravnělosti a předčasného páchání zločinů spočívá v tomto vyučování bez Boha, které se lidem vštěpuje.“

Slova, která pronesl obhájce mladého 17letého provinilce Bouchareicha před soudem.

„Obecná církev je založena na pravdě upevněné vírou. A poněvadž jest jedna pravda, musí býti i jedna víra. A ježto této jednoty nemá dnešní doby bezprostředně pospolitosť věřících (poněvadž všichni nesmýšlejí stejně ve věcech víry), musí býti tato jednotu v zákonité důstojnosti jedné jediné hlavy.“ (Solovjev: „Rusko a obecná církev.“)

Msgr. Dr. Hodr, prelát, který právě zemřel v Brně.

Vlastimil Dorazil:

Osud českého národa.

Z bouřného času jsme se narodili
a v bouřných mracích světa zlovolného
lví silou reků, co kdys vítězili,
dál spějem' v boj za práva žití svého.

Pěl básník slavný kdysi v české zemi
o krutým mečem porobené vlasti,
až struny zvuchné lýry slzou poroseny
a zmlkly tóny opěvaných strastí.

Však jaký div! Vlast svobodná dnes žije
jak v době Přemyslovců králů,
dnes volně pro ni srdce české bije
s tou prudkostí, jež nezná intervalů.

Boj národa, jenž vzkříšen legiemi
na pláních širé Rusi, Italie,
dal zvítěziti pravdě, české zemi,
ať národ celý šťasten v míru žije!

Kdo věren odkazu jest otců dávných
a lásky klenot v srdci nosis dále,
ten neposkvrní ideálů slavných,
ten pro vlast, Boha žije neustále.

Ó, budme Čechy, lidmi doby nové
a pamatujme na své utrpení,
své braňme mužně, ničme pouta zloby,
ať zvítězíme cele v zápolení!

Karel Voneš:

Na cestu.

(St. P.)

Odešel — ba — zchladlo mu tělo
V bouřlivém vznětu posledních chvílí
v horečném napětí duševní síly
zasílal umrtven Neznámem — Věčnem
poslední pozdravy nám Zemřel ...
Bledá tvář sledně pohlédla nazpět,
zmodralé retý hodlaly zapět
nadzemské Kráse nejsladší ódu —
však marně Duše ve snu vzlétla —
v mlčení šepotném prosila —
v pláči smíchů oči zrosila .

Tam leží— Sen litery zlata Ti věstí,
že potkalo jednoho člověka štěstí,
že radostně v podzemí jasnosti luhu
se usmívá v Hesperid tančících kruhu.
Odcházet's — a my kráčeli s Tebou —
na cestu Ti sypali vzpomínek květy
a »s Bohem« Ti šeptali kolegů retý

Jaroslav Hrubý:

Přítel.

Teplé šero kolébalo usínající den. Řeka rozlévala své tajemné stříbro, polibky zapadajícího slunce do srdcí všech, kteří přišli si k ní oddechnouti. A bylo možno si zase na nábřeží postěžovat. Řeka tlumila slova a odnášela je s sebou v zapomnění

Podél nábřeží rozkládaly se městské sady, které každého večera vábily k sobě četné obecnstvo, aby mu daly posilnění a zdravý vzduch. —

Cestou, vroubenou lipami, ubíral se mladý muž. Vrcholky stromů stály právě v posledním žhavém obětí rudého západu.

Bylo zde pusto v těch odlehlých místech parku a jen vánek, spěchající dolů po řece, přinášel tlumenou ozvěnu života vzdáleného města.

Mladý muž šel s hlavou sklopenou a chvílemi se zastavoval. A tu byste mohli pozorovat, že otvíral malou knížku, kterou držel v pravé ruce a snažil se z ní čísti.

Po každém zastavení zvedl hlavu a na tváři vytryskl mu malý, téměř neznatelný, ale hřející úsměv.

Při svitu západní oblohy bylo možno ještě čistí, a tak ten, kdo by šel býval mimo, mohl slyšeti chvějící se slova citované básně (L. N. Zvěřina: »Můj Bůh«):

Já tolikrát mu v obět zved' svůj kalich.
Ne s rudou šťávou časně zralých rév.
To byla krev,
jež stekla do něho za bojů stálých. — —

Další slova byla pronášena neslyšným hlasem . Byla v nich taková vroucnost, že i řeka zdála se je doprovázeti svým hučením, jakoby tlumenými fanfárami.

»Bůh je láska a dobro,« mluvil přitlumeně v další chvíli, »je tedy možno, aby chtěl i takovému neštěstí? Snad. Nebo? láska roste v nás jenom obětmi, které přinášíme.«

Došel až k řece. Hleděl chvíli na šedou, tichou její hladinu, jakoby chtěl v ní nalézt klid.

A našel jej.

Odvrátiv se proto, dal se pomalým krokem k městu. Slunce obrazilo se již jen na vrcholcích nejvyšších stromů. Byla to doba, kdy pravidelně přítel přicházel.

Dnes však nepřijde jen přítel sám. Na dlani přinese své srdce, raněné nejprudší bolestí a bude žádati pro něho polibek. Takový sílící polibek přítele. –

Bude mu jej moci dát? V srdci zazněla mu poslední slova básně:

Hynek Dostál, redaktor amerického »Hlasu«, jenž dlí u nás.

Robert M ad:

Znovuzrození.

(J a r. Ž u j o v í.)

Padli jsme. Padli. Vstanem' zas
dřív, než rozkvetou háje,
než přivítáme v slunci jas
usměvavého máje!

Bud' výstrahou však starý hřích,
že věřit lze jen sobě
a ne úsměšku placených

Padli jsme. Padli. Dní se však,
s dnem nově jaro vstane
nám, kteří nejsme již jen vrak,
kteří doufáme pevně tak
ve spásu, jež se světlem plane!

Touhy.

»Já spatřím moře!« Tato sladká slova,
jak rajská hudba zazněla v mé uši
a radost naplnila moji duši,
že sen se splní, jež tak dlouho chová. —

A odjel jsem. Tam ku slunnému jihu,
tam k moři, kam si nitro moje přálo.
A když já shléd' je, všedním se mi zdálo,
a v duši pocítil jsem tesknou tíhu — — —

Tu u moře pak častokrát jsem seděl,
naslouchal dumné, tiché písní jeho,
jež teskně zněla ve večerním šeru.

Zrak vždycky přes moře v dál šedou hleděl
a duch můj zalét' do domova mého,
tam za mořem, tam v dálce na severu.

ROZHLEDY

ZE HNUTÍ.

SSS. (mužské) Plzeň. Když si prohlédnete v „Jitře“ zprávy ze studentského života, tu snad vám někdy napadlo, že studentstvo na českém západě buď spí anebo činnost jeho za mnoho nestojí. Přesvědčili byste se o pravém opaku svého mínění, kdybyste měli příležitost sledovat naši činnost. Mlčeli jsme dlouho, když všichni mluvili a mluvíme nyní, kdy všichni mlčí. Plzeňské SSS. existuje již sedm let. Činnost naše omezuje se na práci vnitřní. Můžeme prohlásit, že tento způsob práce byl k našemu velikému prospěchu. Týmiž směnicemi začali jsme i letošní rok. Exercicie, zakončené sv. přijímáním, posílily nás k namáhavé, ale vděčné práci. Duchovním rádcem jest nám věhlasný učenec, veledůst. pan arciděkan Antonín Havelka, který nám bezplatně poskytl místnost v budově arciděkanství. Scházíme se každou sobotu. Program na schůzích jest velice pestrý. Jest vyplněn četnými přednáškami náboženskými, historickými, informačními nebo zábavnými. V plzeňském „Českém Západě“ máme svoji Studentskou hlídku, kde seznamujeme veřejnost se svou činností. Víme však dobře, že vše není, jak by mělo býti a jak bychom si přáli, ale doufáme, že s pomocí Boží podaří se nám odstraniti všechny překážky a usilovnou prací dojdeme svého cíle. Zdař Bůh!

K. Jan.

Akad. Soc. stud. sdružení přerovské čile prosperuje za předsednictví kol. prof. Dorazila a duch. rádce prof. Ertla. Každých 14 dní pořá-

dají se pravidelné přednášky s pestrými tematy, spojené s čilou debatou. Utěšená činnost kulturní, značný počet členstva a dobré síly ve vedení Akad. sdružení stud. v Přerově umožňují tuto agilní činnost. Hrají se občas i divadelní představení a pravidelně se půjčují i knihy z knihovny studentské, jež má asi na 400 svazků, většinou nově zakoupených a časových knih. Je samozřejmo, že Akad. soc. sdružení, ač má vedení akademické, věnuje pozornost a soustřeďuje tu namnoze živél středoškolský.

Promoce. V měsíci lednu promován byl za doktora přírodních věd známý Ligista a dřívější pracovník ve středošk. katol. hnutí, t. č. profesor matematiky a fyziky, kol. Ohera František. Jeho milá, dobrácká, klidná povaha, jeho živý zájem o vědecké problémy dneška budily pozornost kolegů, kteří byli jeho kamarády. Kol. Oherovi gratulujeme při této slavnostní vzpomínce co nejupřímněji, a doufáme, že stejná přízeň bude i nadále věrně našim ideám dochována s jeho strany.

-il-il

Změna maturitních zkoušek na učitelských ústavech. Jak se proslýchá, připravuje školská správa částečnou změnu předpisů o maturitních zkouškách na učitelských ústavech v tom smyslu, aby byla zavedena zkouška ze čtyř hlavních předmětů, jako je tomu na středních školách. V interesovaných kruzích se vyslovuje přání, aby ministerstvo školství, chystá-li skutečně takovou změnu, sdělilo veřejnosti a správám učitel-

ských ústavů svůj záměr včas, aby nebylo žactvo postaveno před tuto změnu v poslední chvíli před zkouškami.

Význam klasické filologie. Doba popřevratová vyznačovala se ve svém začátku mocným zaujetím proti studiu antické kultury. Chápali bychom oprávněnost stesků na přetěžování žactva klasickým vzděláním, kdyby byly na místě. Nicméně diktovaly tyto stesky ne hlasy vážné, nýbrž politické a namnoze nevědecké, takže dnes se mínění v té věci otočilo po změně veřejných událostí a náležitě vědecké diskusi o 50 procent napravo. Řečtině se u nás nevyučuje, pouze latině. Řada klasických gymnasií

zreformována v jiné ústavy, ponějvíce v reálná gymnasia. Úprava latinských učebnic je vzorná, a podáno tu jen to nejpozoruhodnější. Ostatně, záleží tu mnoho na profesoru, jak látku vyloží a co k učivu vyběře. Jazyky klasické mají velkou přednost vůči jiným jazykům, neboť jsou jejich klíčem a kultura antická základem kultur dnešních. Stilistická stránka, jakož i filosofická, dějinná, řečnická atd. není náležitě docenována v době, kdy jsme uvykli z pohodlných důvodů učit se z povrchních přehledů, překladů a příruček, jádra a podstaty oněch věcí však nechápeme. Nelze se diviti, nemají-li historikové, právníci a medicí z reálky vyšší v latině tu zběhlou přednost, jakou vynikají gymnasisté. -il-il

ZE SVĚTA.

Volta katolík. Iméno Voltovo je dnes často opakováno u příležitosti stého výročí jeho smrti. Volta, s jehož jménem se nám vybavuje ohromný vzruch technického pokroku, Volta, vynálezce elektřiny, byl nejen mužem hluboké inteligence, úžasné píle, nýbrž i mužem opravdové víry. Vira ozařovala celý jeho život. Jeden krásný příklad uvádíme na tomto místě. V době tvoření Voltova, kdy jeho jméno bylo známé a slavné na celém světě, byl povolán kněz Ciceri k loži jednoho vznešeného muže, který umíral. Snažil se ho přivést k Bohu, ale marně. „Všichni učené lidé byli mezi nevěrci,“ děl zatvrzelý muž. „Není tomu tak,“ odpověděl kněz, „byli mezi nimi i upřímní věřící.“ „Nuže, jmenujte mi některého.“ „Volta věří.“ „Je-li to pravda a dokážete-li mi to, vrátím se k Bohu,“ pravil těžce nemocný. Kněz odešel a ihned prosil Voltu, aby mu odpověděl, věří-li v Boha. Dostal tento list: „Nevím, může-li někdo pochybovat o mé víře a o mé lásce k římsko-katolické církvi, v níž jsem se narodil, byl vychován a již jsem stále věren ve své duši, a i na venek. Pravda, dopustil jsem se mnohých hříchů a mám mnohé viny. Ale zvláštní milostí Boží jsem se nedopustil nikdy toho zločinu, abych zradil svoji víru. A kdyby mé hříchy daly někomu příčinu vinit mne z nevěry, pak každému jsem ochoten prohlásit to při každé příležitosti a za každou cenu — pravím, že jsem vždycky katolické náboženství považoval a považuji i nyní za jediné, pravé a neomylné, a že ustavičně děkuji dobrému Bohu, že mi vštípil takovou víru, v níž chci umřít i žítí v živé důvěře ve věčný život. Pokládám ji za dar Boží, za víru nadpřirozenou. Neopomenul jsem ani lidských prostředků, abych se v ní ještě více upevnil a odvrhnuji každou pochybnost, která by škodila. Proto studuji a čtu hojně apologetické knihy i knihy odpůrců, hledaje důvody pro i proti víře. Shledávám stále jasnějším, že katolická nauka není nikterak proti přirozenému rozumu a že každé srdce, které není zkaženo zlem a vášněmi, ji musí ctít a milovat. Kéž toto doznání způsobí mnoho dobra!“ — Muž, když přečetl tento list, se obrátil!

Benediktinská universita v Pekingu, na přání sv. Otce Pia XI. zřízená, je již otevřena, a to zásluhou benediktinů amerických, hlavně z opatství sv. Vincence, kteří vzali úkol na sebe, postarat se o profesory a o finance. Samotné kláštery přispěly částkou 100.000 dolarů. Americký

mecenáš Th. Mac Manus věnoval dalších 100.000 dolarů, jiný neznámý dobrodinec tutéž sumu. Mimo to z Ameriky je zajištěn roční příspěvek 20.000 dolarů. Též knihovna je již z velké části zřízena. Pro laickou vědu je získána řada katol. profesorů laiků.

Zázračné uzdravení v Lurdech. „Osservatore Romano“ oznamuje zázračné uzdravení, po třech letech znovu potvrzené, jež se událo v Lurdech r. 1923. Jedná se o náhlé zázračné uzdravení anglického invalidy Johna Tragnora z Liverpoolu. Tragner byl těžce zraněn na hlavě a na pravém rameni, takže nastalo úplné ochrnutí pravého ramene, neschopnost pohybu a následkem poruchy mozkových závitů i ochrnutí dolních končetin, bolestné epileptické křeče a bezvládnost svalů. Všechno lékařské umění selhalo. Muž ten byl učiněnou ruinou. Roku 1923 putoval do Lurd, kde za procesí s nejsv. Svátostí oltářní dosáhl náhlého uzdravení. Mohl okamžitě chodit, všechny zjevy mozkového zranění zmizely a lebeční otvor se rychle hojil. Nyní po třech letech bylo jeho uzdravení znovu lékařsky konstatováno. Bývalý invalida a bídny mrzák dnes si sám vydělává chleba jako šofér u nákladního auta. Případ tohoto uzdravení patří k největším zázrakům lurdským.

Mezinárodní františkánská výstava v Assisi bude otevřena 10. dubna a potrvá do 10. října. S výstavou, odnášející se k památce a účtu sv. Františka, bude spojena výstava i církevního umění a památek provincie umbrijské.

Stav unionistického hnutí na počátku roku 1927 líčí Dom Ildefons Dircks — benediktin sjednocení — v článku ze dne 28. prosince 1926 v „Maasbode“ takto: „Mezi nestoriány v Mesopotamii se jeví silný sklon k sjednocení církvi chaldejské. Syrsko-malabarská církev v jižní Indii vzrůstá velmi pomalu, ale zato má výborné — většinou domorodé — kněžstvo, takže v ní lze pro budoucnost skládat velké naděje. U Koptů alexandrijských jest v proudu silné hnutí k návratu do církve katolické; avšak malé úspěchy vykazuje Dolní Egypt. V Ethiopii se setkává katolicismus s největšími obtížemi. Rychle postupuje návrat nesjednocených Syřů, bohužel, je velký nedostatek kněží tohoto obřadu. Silný cit národní v Armenii je největší překážkou při sjednocování arménské církve s katolickou. Řeckomelchitská církev v Syrii ztrácí všechny své věřící, celé osady přestupují hromadně ke kato-

lictví. V Řecku samém, jež nyní má katolického arcibiskupa řeckého obřadu, je katolická hierarchie podporována dokonce vedoucími pravoslavnými rodinami. V Bulharsku znamená veliký pokrok dosazení katolického biskupa bulharského původu, avšak, právě jako v Srbsku, i zde je unionistická práce velmi ztěžována. V Rumunsku jsou katolíci státem vlastně utiskováni, ale přesto počet se nezmenšuje, naopak, významné konverze jsou dosti časté. V Polsku bylo dosud dosaženo malých úspěchů při získávání sjednocených, kteří přestoupili k pravoslaví zpět za vlády ruské. Co se týče Rusů, nutno rozlišovati mezi emigranty a těmi, kteří zůstali ve vlasti. Vystěhovalci zůstávají ještě většinou fanatickými nepřáteli katolické církve, kdežto Rusové v Rusku, vyzkoušení pronásledováními, blíží se stále více Římu. Obyvatelé Charbinu následovali příkladu svých kněží a přestoupili ke katolictví. Ukrajinci trpí příliš stranickými spory a národnostním utlačováním, takže náboženské hnutí postupuje jen pomalu.

Papežové podporují vědy až po dnešek. Když se stal nyní svatý Otec Pius XI., stár jsa 30 let, knihovníkem v Miláně, pracoval vědecky ve své knihovně, jakož i v jiných archívech. V archivu Trotti-Bentivoglio v Miláně našel zprávy papežského nuncia Biglia, který byl legátem papeže Pia V. při říšském sněmu v Augsbu roku 1666. Chtěl je vydati spolu s německým učencem Ign. Fil. Dengelem. Práce byla již hotova, když se dostal knihovník Ratti jinam do jiného postavení. Jako papež dal velikou peněžitou podporu, aby tato důležitá práce mohla vyjít péčí vídeňské akademie věd. Kniha byla odevzdána sv. Otci dne 26. června minulého roku vyslancem drem Pastorem a profesorem Dengelem. Sv. Otec jevil nejživější zájem o dílo a široce vyprávěl, co zažil při sbírání pramenů. Kniha je V. svazkem „Sbírky podání nunciatury z Německa“. Stojí 650 Kč.

Poutí na Svatý Hostýn a příbramskou Svatou Horu. Svatý Hostýn navštívilo vloni 193.000 poutníků, ač bylo počasí velmi nepříznivé. O 48 větších poutích přšlo a jenom při 32 bylo pěkné počasí. Průvodů v sakristii ohlášených bylo 262, některé z nich měly přes tisíc účastníků. O všech možno říci, že dávají svým chováním najevo živou víru, velkou zbožnost a vroucí lásku k Matce Boží. O větších poutích bývá 15—20 průvodů.

Ke stolu Páně přistoupilo 71.014 poutníků. Mši svatých slouženo 2122, z toho 242 zpívaných. V sakristii se zapsalo 648 kněží-poutníků. Kázání, uvítacích řečí a na rozloučenou bylo 172. Na příbramskou Svatou Horu přišlo 169 procesí. Sv. přijímání bylo rozdáno 82.000. Kněží-poutníků bylo 379. Kázání a promluva bylo 567. Sňatků před milostnou soškou bylo uzavřeno 25. Kéž by zde čítali poutníky aspoň u ohlášených průvodů! Abychom porozuměli tomuto obrovskému počtu poutníků, stůjtež tuto data z Lurd, světového poutního mariánského místa. Bylo tam roku 1925 — za loňský rok není dosud statistika — 284.000 poutníků, kteří přijeli poutními vlaky. Z nich bylo domácích. t. j. Francouzů, 224.940. Z ciziny 59.460. Bylo jich o 80.000 více než rok před tím, protože se tu mnozí zastavili, jedouce z jubilea z Říma. Mši svatých bylo slouženo 53.500, svatých přijímání bylo rozdáno 895.000. Mezi návštěvníky bylo pět kardinálů, dva patriarchové a 206 arcibiskupů a biskupů. Zasazeno 495 mramorových poděkování. Oznámeno bylo 11.365 uzdravení. Uvážíme-li, že do Lurd putuje půl Evropy, uznáme, že návštěva našich obou jmenovaných nár. svatyní je obrovská. Nutno ještě podotknouti, že časopis, který vydávají strážcové příbramské Svaté Hory pod názvem „Svatá Hora“, těší se takové oblibě, že hned v prvním ročníku měl 6000 odběratelů. Nyní vychází v ročníku VI. a má jich 10.000.

Řeholnice obětí vědy. V Metách zemřela ve věku 54 let ve velikých bolestech řeholnice sestra Glossinda, která 15 let pracovala u röntgenů. Před časem musela býti sestře odňata ruka. To ji však neodstrašilo, aby i svůj život dala v plen vědě. Pracovala dále, až ve strašných bolestech dokonala pozemskou pout, již zasvětila z lásky k Bohu lásce k bližnímu.

Německé misijně-lékařské hnutí. V misijním lékařském ústavu ve Würzburgu konalo se ve svátek Zjevení Páně misijní svěcení, při kterém osm lékařů se zasvětilo službě v misijních zemích. Dne 12. ledna konala se v sále misijního lékařského ústavu slavnost na rozloučenou se slečnou MUDr. Annou Henkamp, která odcestuje do Jižní Afriky, aby se tam věnovala misijní službě jakožto lékařka v misii Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Za tímto účelem absolvovala zvláštní kurs pro tropické nemoci v Hamburku.

J. M. Dlouhý.

ZAJÍMAVOSTI.

Zdrcující kritika „Volné Myšlenky“. V posledním čísle „Kritiky“ podal prof. dr. Hromádka zdrcující kritiku „Volné Myšlenky“. Z jeho stati vyjímáme: „Volná Myšlenka“ je dnes hnutí průměrné pokrokovosti. Hnutí? — Snad ani to ne. Mám za to, že opravdoví volní myslitelé ve chvílích upřímnosti si to přiznají. Nepravím to ze škodolibosti a nenávisti. Opakuji, tito lidé nejsou mně protivní. Ale čtete jejich projevy, přednášky, sjezdové zprávy! Nic vás z nich neupoutá, nezaujme, nevydráždí k odporu; neslyšíte jediné velké myšlenky, nic volného, svobodného, nezávislého, nic, co by se odlišovalo od průměru; všechno je v nich v podstatě krotké, mdlé a bezvýrazné. Máte dojem, že se tito lidé nutí do rozhorlení, zanícení a nadšení. Jedno jest vám

předem jasno: na atheismu nelze společnost a hnutí vůbec organisovat. Atheismus opravdový a smělý osamocuje. Velcí ateisté byli vždy osamoceni. Roztrhali všechna pouta se společností. Atheism popírá nejen Boha, nýbrž všechnen řád, atheism pochybuje o všem, i o rozumu a jeho zákonech, rozmetává stavby ethických konvencí i zákonů; atheism je jeden veliký odpor a vzpoura. Pravý atheism očisťuje vzduch; hrůzou se před ním chvějete, ale jste upoutáni jeho bořením a skepsí. Není napínavějšího zjevu nad zápas mezi důslednou nevěrou a vírou. Skutečných ateistů je málo. Nietzsche, Dostojevského Ivan Karamazov. „Netvrdím, že neuznávám boha. Aljošo; pouze vstupenku mu vracím co nejzdvořileji.“ Bylo u nás už napsáno (tuším drem Alfréd-

dem Fuchsem), že ateismus je neštěstí. V boji mezi plným ateismem a vírou se řeší otázky nejtěžší a nejbolestivější. I věřící křesťan je uveden silným ateistou ve vnitřní napětí a v bolestnou zkoušku. Ale neštěstí nemůže být programem. Naše „Volná Myšlenka“ mne nevzruší a nenutí k novému zápasu o jistotu víry. Její nevěra jest spíše ovocem myšlenkové únavy, znechucenosti církevním životem, hašteřením s faráři a kaplany, dějepisným rozhorlením o době Temna — a kromě toho trochu přírodovědeckým a filosofickým diletem o vývoji mythu, vědě, příčinnosti... Na ateismu nelze organizovat hnutí. Rádoby-ateismus naší „Volné Myšlenky“ je myšlenkově sterilní a neplodný. Jedině organizace na hájení opravdové svobody myšlení proti všem předsudkům a překážkám měla by smysl. Ale k tomu naše „Volná Myšlenka“ nemá odvahy. Neštěstím jejím je zpolitování. Co si mrzutého, unaveného a přestárlého je v celém pokrokovém táboře. Poslední číslo „Kritiky“ si stěžuje, že loni ustavená „pokroková rada“ se vůbec neschází, či že není o ní ničeho slyšeti. To je dokument výmluvný. V době, kdy konservativní strany vedou stát a kdy se mluví o útoku na školy, pokrokový tábor je unavený a mdlý. Není nodmanivě, přesvědčivě, strhující myšlenky, která by jej oživila. Bez živé myšlenky lidé stárnou, mrzoutí anebo šosatí.“

Záhadná země v ledovém oceánu. V hlavním hydrografickém ústavě v Petrohradě byla v těchto dnech nalezena stará mapa z r. 1764. Sestavil ji ruský plavec Andrejev, týž, který podnikl cestu na sever od Medvědích ostrovů. Na mapě jsou zakresleny záhadné obrysy nějaké neznámé země, na základě čehož lze se domnívat, že ve východní části severního ledového moře, kromě Severní Země (bývalé Země Cara Nikolaje), objevené 1913 Vilkickým, je ještě nějaký dosud neobjevený ostrov. Přibližně v místech, označených záhadnými obrysy na mapě, shledal Vilckij při své plavbě ohromné spousty ledu, kolem něhož bylo moře úplně čisté. Hydrografové znají, že přítomnost ledu na určitém místě je důkazem toho, že je tam nějaké zvýšení mořského dna. Tento zjev lze pozorovat na severu pravidelně blíže velkých ostrovů nebo mělčin. Všechno to přimělo hlavní hydrografický ústav k tomu, aby zorganizoval velkou výpravu v tyto neznámé končiny. Výprava má vyplouti co nejdříve.

Hudba hvězd? Východní legenda vypravuje, že hvězdy hrají, a že hudba kosmických prostorů jest tak čarovná, že není krásnější nad ní. Legendu tuto připomíná bádání norského fyzika Jelstropa, který věnoval mnoho let studiu polární záře a došel k závěru, že tento zjev vyvolává ve světovém prostoru zvuky. Zjistil dokonce pomocí radioaparátu napětí vlny zvukové. Čím barvy polární záře byly pestřejší a výraznější, tím lépe prý bylo slyšeti šum a hukot v kosmických prostranstvích. Jelstrop dovozuje, že mnoho zvuků, které lze slyšeti v radioaparátu, pochází ze sfér kosmických.

Mezi pravoslavnými věřícími v Srbsku šíří se v poslední době velice hnutí tak zvaných

„bogomilců“. Mají své jméno i část své nauky od bulharského mnicha Bogumila, který žil v první polovici 10. století, a chtějí prý „obrodit“ církev pravoslavnou v Jugoslavii. Kněžím ukládají „bogomilci“ bezženství a celkem chudobu, od věřících pak žádají přesné zachovávání církevních obřadů, postů, pokání a společných modliteb. Mezi věroučné články přijali však už mnohé bludy protestantské. Úřední správa církve pravoslavné dosud nevšímala si hnutí „bogomilců“. Je nejisto, zdali se ta asketická přísnost „bogomilců“ přemění v novou sektu, či snad očištěna od nejasných pojmů přispěje k oživení pravoslavné církve jugoslávské.

Bezdrátové telegrafní spojení Anglie s Australií. Dle zprávy Marconiho Společnosti bylo telegrafní bezdrátové spojení s Australií v minulých třech týdnech znovu upraveno a přezkoušeno. V minulých dvou dnech bylo po celých 24 hodin slyšet v Australii signály z Anglie a sice dvěma vysílacími cestami rychlostí 250 až 3000 písmen za minutu. Maximální rychlostí bylo docíleno každý den po několika hodin a vyrovnala se úplně rychlosti, docílené na poměrně kratší vzdálenosti mezi Anglií a Kanadou.

Pocta papeži od amerického spisovatele. Americký spisovatel William Dana-Orcutt z Bostonu věnoval papeži Piu XI. své poslední dílo, které má název: »Na cestách za nejlepší knihou.« Ve věnování líčí své osobní dojmy, kterých svého času nabyl v ambrosiánské bibliotéce v Miláně o tehdejších podbibliotékách. Píše: »Ředitel knihovny Ceriani představil mne tehdy také svému pomocníku v knihovně, jehož spolupráce mi v pozdějších bádáních velmi vydatně prospěla. Byl jsem uchváten osobností tohoto mladého kněze. Vyznačil se velmi dobře i v mimocírkevních poměrech a položil mi celou řadu hlubokých otázek o Americe. Mluvil vícero řečí zrovna tak plynule, jako svou mateřštinou, italštinou. Zcela mne překvapily jeho znalosti v oboru knihovnictví a v dějinách knih. Našel jsem v něm zkrátka nejlaskyvnějšího člověka, s nímž jsem se kdy setkal. Jmenoval se Achilles Ratti. Když se stal 1921 arcibiskupem v Miláně a po dvou měsících byl povolán do sboru kardinálů, nic jsem se nedivil, že se jeho obdivuhodné osobnosti dostalo patřičného uznání a ocenění. Ale netušil jsem, že ani, ne za rok vstoupí na papežský trůn jako Pius XI.« Rwk.

Obrovský náklad na obnovu zpusťosené Francie. Ve své řeči pronesené v Remeši prohlásil bývalý francouzský ministr Tardieu, že k vybudování zpusťosených území potřebovali Francouzi již 73 miliardy.

Nové čl. dvacetikorunové bankovky. V měsíci dubnu budou dány do oběhu nové papírové dvacetikoruny čl. Budou na líci zbarveny do hněda a ponesou medailon s obrazem zesnulého ministra N. O. generála Štefánika. Na rubu, který je barvy temně-modré, bude v podobném reliéfu umístěn portret zesnulého ministra financí dra Rašina. Oběh dosavadních dvacetikorunových bankovek je za 17 milionů Kč.

ČTĚTE A ODEBÍREJTE „JITRO“!

LITERATURA.

Nové číslo revui „Život“ právě vyšlo s bohatým obsahem, z něhož vyjímáme studii dra Vrátného o nacionalismu, dra Krlína o díle a osobnosti dr. F. X. Nováka a j. „Život“ vychází nyní čtrnáctidenně a předplatné na celý ročník činí Kč 30.—. Redakce a administrace Praha II., Spálená 15. Doporučujeme všem čtenářům z vyšších tříd středních škol.

Divadelní kusy. Jest nesporné, že osvětový význam divadla je veliký, ať již po stránce národní, sociální, umělecké a pod. Právě proto jest záhodno věnovati výběru divadelních kusů mimořádnou pozornost. Dnes pod pojmem „národní“ či „umělecký“ skrývá se velmi často paskvil toho, co se obecně zve „ušlechtilé“, „dobré“ a „cenné“. Vášně lidská, vybičovaná do všech nuancí citových a volních, odpovídající dnešní mravní zvrácenosti a různorodým myšlenkovým směrům, předváděna jest na jevišti a svá lí k sympatiím a napodobení. Oč daleko jsme v té příčině od pojmání dramatických výstupů v době před 10 až 20 lety. Ušlechtilé zjevy, scény a ideály nahražovány jsou zcela analogicky rozvojem literatury ostatní, na jevišti našem sialbými povahami, bezvýznamnými ději a neujasněnými, mlhavými názory, že často ani nechápete, co je na dramatu charakteristického a tendenčního, jako na druhé straně řada kusů divadelních je silně tendenční. Katol. literatura a rovněž i divadelní roste a je zdravou reakcí doby dnešní proti povrchní, lehkovážné, frázovitě a tendenční dramatické literatuře jiných proudů kulturních.

-il-il

Dr. P. Hilarin Felder O. M. Cap.: „Ideály sv. Františka z Assisi.“ Nákladem „Serafinských květů“ v Olomouci. — V jubilejním roce františkánském bylo vydáno několik dobrých děl z oboru františkánské literatury, k nimž možno „Ideály“ přiřaditi plným právem. Je to zralá, těžká kniha, na které pracoval autor téměř celý život. Před třiceti lety dal se do díla, aby pro sebe i jiné dal odpověď na otázku: Oč usiloval vlastně sv. František a oč měli bychom usilovati my? Maje hojně prameny a studiem nastřádané vědomosti, vypracoval dosti obsáhlý rukopis, dle něhož poučoval řádové kleriky. Po letech viděl, že je rukopis nedostatečný a neujasněný a proto se rozhodl, že dílo přepracuje. Celou duší se snažil o to, aby pochopil, poznal a vyjádřil všechno, co charakterisuje osobu a dílo Chudáčka z Assisi, co je význačné a jedinečné Františkovým a františkánským — slovem: ideály sv. Františka. Po obětavé a namáhavé práci předkládá dokonalé a objemné dílo, jež do češtiny přeložili členové kapucinského řádu v Olomouci. Kniha vyčerpává úplně osobnost i dílo assiského světce. Už pouhý výčet jednotlivých oddílů svědčí o všestrannosti a obsahu knihy: Sv. František a evangelium, Sv. František a Kristus Pán,

Sv. František a Eucharistie, Sv. František a Církev svatá, Láska sv. Františka k chudobě, Sv. Františka ideál o chudobě, Františkánská životospráva, Františkánská pokora, Poslušnost a prostota sv. Františka, Čistota a pokání sv. Františka, O františkánské radosti, Františkánská bratrská láska, O františkánské charitě, Františkánské dílo míru, O františkánském apoštolátě, O vědě františkánské, Zbožnost sv. Františka, Sv. František a příroda. — Všem ctitelům sv. Františka doporučujeme tuto knihu co nejvříveji.

Dr. Josef Pospíšil: Co jest Církev? Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně, 1926, str. 571 (XXII.), cena 40 Kč. — Na důkladné české dílo o Církvi čekali jsme již dlouho, a jsme proto za ně nedávno zesnulému prel. dr. Jos. Pospíšilovi ze srdce vděční. Katol. Církev, její založení, její trvání, její působení, jímž přeměnila a stále přeměňuje vašku tvářnost země, po vtělení Syna Božího, jest největším zázrakem, který Bůh zde na světě způsobil a stále ještě způsobuje. A proto jest třeba Církev katol. studovati nejenom nekatolíkům, ale ještě více katolíkům. Čím více budeme Církev studovati, tím více ji budeme milovati a budeme pyšnější na to, že jsme jejími členy. Četné, hluboké a radostné konverse jediné k Církvi katolické jsou toho jasným dokladem. Bohužel, my mnohdy Církev sv. velmi málo studujeme a proto si jí často ani nedovedeme vážiti a opravdu milovati. Kéž kniha dra Jos. Pospíšila nás polepší. Jest tak bohatá na krásný a cenný materiál, že by bylo bolestné a nevďekem k autoru, aby zůstala nepovšimnuta. Nebylo by možné v každém SSS. dle této knihy uspořádati cyklus přednášek o Církvi? Pojem, povaha, vlastnosti, známky, primát, neomylnost, Církev katol. a moderní svět, Řím a český národ (i této otázce věnuje dr. Pospíšil pozornost), význam a důstojnost Církev — jaká by to byla prospěšná, krásná temata! Dílo by nemělo scházeti v knihovně žádného, ne-li studenta, tedy alespoň SSS. Rel.

Z velkého počtu katol. misijních časopisů nebyl dosud ani jediný určen speciálně mládeži. Teprve letos nastala v té věci změna. 1. lednem r. 1927 začal vycházeti v Turině měsíční obrázkový časopis misijní „Jeunesse et Missions“. Vychází francouzsky v úhledných sešitech o 20 stranách, v Turině 109, Rue Cottolengo 32, Italie; roční předplatné činí 10 franků. První sešit nového časopisu, který jistě bude mocně probouzeti nadšení v mladistvých srdcích katolických jinochů a dívek pro myšlenku misijní, reprezentuje se úhlednou úpravou a zajímavým obsahem. Vypravování ze života v misiích, Vánoce v Indii, Na břehu velkých afrických jezer. Veliké misijní řady. Zprávy a novinky, Životopisy misionářů, Lidé, zvířata a věci v misijních krajinách — toť obsah. — Dovolují si na tento nový a pro katol. mládež velice poučný časopis upozorniti a vřele jej doporučuji k odebírání. J. M. Dlouhý.

? ?

HÁDANKY

? ?

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršílská 1.

Rozluštění ze 4. čísla: Koníček: Velké, širé, rodné lány, jak jste krásny na vše strany, od souvratě ku souvratí, jak vás dnes to slunko zlatí. Josef Václav Sládek. — Rebus: Kollárova „Slávy dcera“ — Rebus: Božena Němcová. — Rebusy: 1. Řeka Labe. 2. Svoboda. — Štěstí, co je štěstí? Muška jenom zlatá, která za večera kol tvé hlavy chvátá. Adolf Heyduk. — Rozšiřovačka Na, vina, lavina. hořlavina. — Americká křížovka: 1. Julius Zeyer. 2. Gal, man. 3. Et, kos, dík, Au. 4. Lis, rapír, the. 5. Isák, nov, Ivan. 6. Nor, eta. 7. Bál, ara. 8. Oka, alt. 9. Lena, moa, Alpy. 10. Tma, Kovno, aer. 11. Au, Ola, Ulm, se. 12. Ida, ton. 13. Krasnojarsk. A) Veliký Altaj. B) Tis, emu. C) Úl, San, ona, Ir. D) Lak, kobka; oda. E) Igor, Raa, klas. F) San, moa. G) Pol, lov H) Div, Una. I) Emir, era, Olfa. J) Yak, Itala, mor. K) En, tvá, alt, Sn. L) Aha, pes. M) Buenos Aires. — Roháček: Koráb, Omar, rak, ar, b. — Rodovka: Šavel, šavle. — Doplnovačka s tajenkou: Kozel, Kodaň, Kréta, vánek, Oděsa, sokol, Chafra, oliva, Erben, epika, suchar; Zdeněk Fibich. — Křížovka číselná: 1. Filip. 2. Milič. 3. lilie. 4. chinin. — Rebus: První dělení Polska. — Roháček: Praha, rána, ano, ha, a. — Číselka: ... Lomnici nic ..necenil. lomenici. — Rebus: Veselé vánoce! — Rozšiřovačka: Mařice. — Dva nápisy: 1. . a výcep . . a pečiva. — Rebus: Kazaň. — T. Hárdek: Prosím o vysvětlení Vaší hádanky sestavovací (přísliví). Rozluštění ze 4. čísla jsem obdržel 8, nejlepší od J. Čápa z Kroměříže a Fr. Keprta v Jevíčku. Oběma jsem poslal odměnu. Prosím o potvrzení lístkem, že ji obdrželi. Rozluštění z čísla 5—6 pošlete do 20. března.

Doplňovačka s tajenkou.

Jaroš Al., Veselí n. M.

K	×	A	zvíře
	×	A	člen rodiny
O	×		město
		R	řečník
P	×		část těla
	/	A	pták
O	×		souhvězdí
	×	L	hmyz
M			žen. jméno
O	×	A	bytosť

Rozšiřovačka.

— ach —

státník
žaludek
pohádka

Rebus.

J. Al., V.

K
500 I

Rebus.

B-mol.

Číselka.

V. Choura, Příbram.

1234523 je krajina
123 4523.

Čtvercovka.

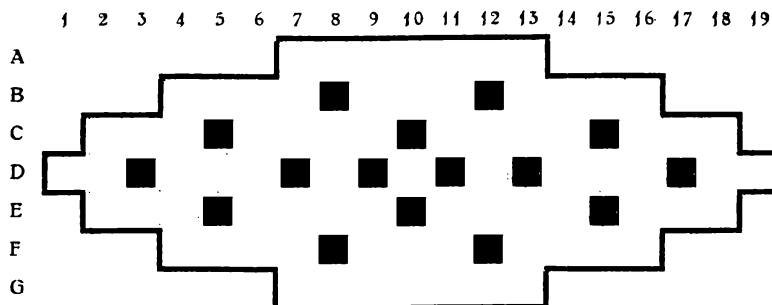
K. Záhorský.

a a a á k K služebníkům patří,
k k l m n v ní se loží bratří;
n o o o p Román je, jak praví věda,
p r r r t hornina je zase šedá,
t u u u u u nás žije v kleci leda.

Americká křížovka.

B. R.

A) Zeměděl. B) Anglický vévoda, polská řeka, obraťlovec. Č) Africká řeka, rumunská řeka (obr.), mluvnické číslo, šelma. D) Člen národa, goniometrická značka, noha. E) Oděv, mužské jméno, chyba (obr.), německé město. F) Italská řeka (obr.), spojka, chvála. G) Kanadské jezero. — 2. Srbské město. 4. Vybraná společnost. 6. Část pluhu. 7. Hlas, karta. 8. Lev. 9. Karta, oděv. 10. Egyptský bůh, noha. 11. Člen národa, vzduch. 12. Německá spojka. 13. Papoušek, ženské jméno (obr.). 14. Slovenské město. 15. Oblouk. 18. Příslivce místa.

Čtvercovka.

Pokorný.

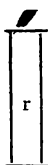
a	a	á
k	k	l
o		s
f	f	v

tvrdá hmota

řeka

Rebus.

V. Choura, Příbram.

$$+ \frac{1}{Dě} kA$$

Čtvercovka.

Pokorný.

a	a	a	a
a	a	d	d
m	m		r
r	s	s	r

řeka

nerost

bibl. jméno

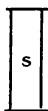
vůdce Slovanů

Rebus.

V. Choura, Příbram.

zápor předložka

$\frac{i}{z}$

předložka předložka

spojka

Rebus.

J. Al. V.

VTi Václav I.
Václav II.
Václav III.

Sloučenka.

K. Pěnčík.

Osada s pokojem,
nesnadný dá pojem.

Čtvercovka.

J. Al., V.

Á	A	A	A	B
É	E	Í	Í	I
I	K	L	L	L
M	M	N	N	O
O	Ř	Ř	V	V

řemeslník

zrní

jméno muž.

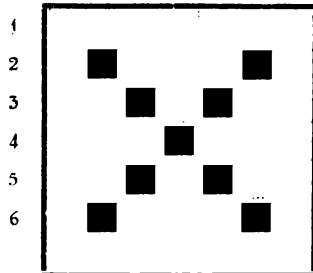
žen.

člen národa

Americká křížovka.

Jar. Pokorný.

A B C D E F G

1. Světový mistr na housle. 2. Jméno. 3. Slovenské tážací zájmeno, noha. 4. Kladná odpověď, lež. 5. Značka prvku, míra. 6. Člen národa. 7. Druhý svět. mistr na housle. A) Lidový název kněze (obr.). B) Zájmeno. C) Řeka (obr.), lokál žensk. zájm. D) Jméno, zvířecí zbraň. E) Noha, řecké písmeno. F) Období. G. Budova.

Čísanka.

K. Břicháček. Vys. Mýto.

12 3452 chcete vše 123452
2 143452

Hádanka sestavovací s tajenkou.

Valdemar.

a	a	a	a
b	n	n	n
m	e	n	i
e	e	r	r
o	l	l	h
r	ú	ú	ž

biblické jméno

krutý císař

ženské jméno

měřický útvar

vonná květina

ženské jméno

Písmeno silně orámovaná dají
název filmu promítaného nedáv-
no v Praze.

JITRO

O B S A H

ROČNÍK
VIII.

G. Papini: Není ho tucto. — List Sv. Otce
Pia XI. Slovanům. Miloslav Matas:
S Bohem. Dr. Tauber: Učenci a víra. —
Jar. Nez. Hagar: Jaro. — J. M. J.: Vzory
mládeže. Halfar: Vzkaz. — Ludvík van
Beethoven. — J. N. Skřivan. — Setkání s levhar-
dem. — J. Z. Jesenský: Nemocné dítě. —
Jar. Nez. Hagar: Pastýř. — V den jeho
pohřbu přelo... S. M. Trochta S. S.: Vzpomínka
na zemřelc, která utěšuje — Rozhledy.

ČÍSLO
8.

V PRAZE V DUBNU 1927.

J I T R O

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 8935/IV. — Předplatné na půl roku 4 Kč
pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

Soutěž.

Vypisujeme odměny na nejlepší povídky ze studentského života pro otištění v „Jitru“, nejkratší na 1 stránku tiskovou.

Udělíme celkově 6 cen za nejlepší povídky.

Jedna I. cena: knihy v ceně 100 Kč.

Dvě II. ceny: 75

Tři III. ceny: 50

Soutěž končí 20. května t. r.

Prosíme, aby soutěžící zaslali dopisy do 20. května t. r. a vedle pseudonymu uvedli přesnou adresu a dopisy s označením v levém rohu dole „Soutěž“ zaslali na předsedu ústředí: Dr. F. Valenta, Smíchov, Preslova čis. 17.

Výsledek soutěže bude oznámen v červnovém čísle „Jitra“.

Redakce „Jitra“.

Do minulého čísla „Jitra“ byly vloženy složenky a prosíme, aby nebyly založeny a předplatné zavčas zapraveno.

Upozorňujeme, že předplatné na rok pro studenty jest 8 Kč, pro nestudenty 16 Kč.

Prosíme, aby složenky byly vyplněny čitelně a zřetelně.

Použili jste již složenky na Mik. dar katol. studentsťva?

JITRO

ČASOPIS * STŘEDOŠKOLSKÝCH * STUDENTŮ
* * K A T O L I C K Ý C H * *

Ročník VIII.

V Praze, v dubnu 1927.

Číslo 8.

Není ho tuto.

Na Východě na pahorcích se vznášela bílá naděje, lehká jako odraz světa, oděného stříbrem a liliiemi, a vítězila zvolna jasně a zářením nad nocí. Jasně ráno připomínalo spánek nevinátek, vlahý a čistý vzduch jakoby byl čeřen křídly andělů. Průsvitná bledost, cudná radost, chvění a čistota zvětšovaly panenský den.

Ženy, ponořené ve smutek, kráčely v ranním větru, a tušení, jehož si ani neuvědomovaly, je okouzlovalo. Vracely se, aby líkaly nad skálou? Aby naposledy uzřely toho, který dovedl uchvátiti srdce, nezraniv jich? Aby pomazaly vonnými mastmi tělo Obětovaného, mastmi lepšími, než jakými je pomazal Nikodém? Rozprávěly mezi sebou

»Kdo nám odvalí hrobový kámen?«

Byly čtyři, neboť Johanka a Salome doprovázely Marii z Bethanie a Marii Magdalenu. Ale byly toliko ženami a zeslábly bolestí.

Když přišly ke hrobu, zděsily se. Neboť hrob byl otevřen. Myslíce, že se klamou, sahaly na kámen chvějícíma se rukama. Při denním světle, které se rozjasňovalo stále více, našli kámen, ležící na druhé skále.

Oněměly bázní a obracely se, jakoby hledaly někoho, kdo by jim mohl vypověděti, co se přihodilo v těch dvou nocích. Marie Magdalena myslila, že židé odnesli tělo Kristovo, neuspokojení ještě utrpením, jímž je utrýznili. Či snad, rozčilení, že ten rouhač odpočívá v hrobě tak krásném, hodili ho do šachty pro ty, již byli odsouzeni a ukřižováni?

*

Ale to byla jen předtucha. Snad Ježíš dlel ještě v hrobě, ovinut navoněným plátnem? Neodvažovaly se vstoupiti, ale neodhodlaly se ani odejíti, dokud nezvědí něčeho jistého. A jakmile slunce, vystupující nad pahorky, osvětlilo otvor jeskyně, dodaly si odvahy a vstoupily.

Zprvu nespátřily nic, pak se opět zděsily. Po jejich pravici seděl bílý jinoch, jehož roucho zářilo v přítmí jako sníh, a jakoby je čekal.

»Nebojte se! Ten, jehož hledáte, není tuto: vstal z mrtvých. Proč hledáte živého mezi mrtvými? Nevzpomínáte si slov, jež dlel v Galilei: Že bude vydán do rukou hříšníků a že třetího dne vstane z mrtvých?«

Ženy, zmateny, naslouchaly, aniž mohly ze sebe vypraviti slovo. A jinoch pokračoval:

»Vyhledejte své bratry a řcete jim, že Ježíš vstal z mrtvých a že ho brzy uvidíte!«

Všechny čtyři, chvějíce se údivem a radostí, vyšly z jeskyně a běžely hned, kam byly poslány. Po několika krocích, skoro již u vchodu zahrady, Maria Magdalena stála a druhé odcházely do města, nečekajíce na ni. Sama nevěděla, proč se zastavila. Snad jí nepřesvědčila slova Neznámého a snad neměla dosti jistoty, že hrob byl skutečně prázdný. Nebyla oklamána některým nezbedou židovským?

Pojednou se obrátila a spatřila vedle sebe v zeleni a ve slunci muže. Ale nepoznala ho, ani když promluvil.

»Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš?«

Marie myslila, že je to zahradník Josefův, který přišel dříve, aby v zahradě pracoval.

»Pláči, poněvadž odnesli mého Pána, a nevím, kam ho uložili. Učinil-li jsi to ty, řekni mi, kams ho položil a odnesu ho.«

Muž, dojat tou velkou prostotou, tou naivní dětskostí, vyřkl toliko jediné slovo, její jméno, ale s přízvukem lítosti i smutku, tím hlasem dojímavým a nezapomenutelným, jímž ji tolikráte volal:

»Marie!«

A tehdy, jakoby rázem probuzena, zoufalá našla ztracenou Bytost.

»Rabboni! Mistře!«

A padla k jeho nohám do zvlhlé trávy a stiskla svými rukama obnažené nohy, které ještě ukazovaly dvojí červeň po hřebících.

Ale Ježíš jí děl:

»Nedotýkej se mne, neboť jsem ještě nevstoupil ke svému Otcí; ale jdi k mým bratrům a řekni jim, že jdu ke svému Bohu a vašemu Bohu. A řekni jim, že je předejdu do Galileje.«

Odešel hned od klečící a ztratil se v zahradě, ověnčené sluncem.

Marie ho následovala pohledem, dokud jí nezmizel. Pak povstala, zmatena a slepá radostí a běžela za svými družkami.

Došly již do domu, v němž se skrývaly učedníci a vypravovaly spěšně neuvěřitelnou věc: Nalezly hrob otevřený, strážce oděného bíle a Pán vstal z mrtvých.

Ale učedníci, zmateni ještě pohromou, ti, kteří v těch hrozných dnech byli zapomětlivější než ženy, nechtěli uvěřiti tak podivným zprávám. Šílenost, blouznění žen, říkali. Jak mohl po dvou dnech z mrtvých vstáti? Řekl nám, že přijde, ale ne tak brzy: Vždyť se v těch dnech přihodilo tolik hrozných věcí!

Věřili, že Mistr vstane z mrtvých v den, kdy budou vzkříšeni všichni mrtví: Přijde tehdy v plné slávě, aby založil své království. Dnes, ne, to jest příliš brzy: ty sny žen nemohou býti pravdivými.

Zatím příběhla udýchána Marie Magdalena. Bylo všechno pravda, co řekly druhé ženy. Ještě více: Ona ho sama spatřila svýma očima a mluvila s ním. Poznala ho teprve, až když pronesl její jméno. Dotýkala se svýma rukama jeho nohou a uzřela rány jeho nohou. A on jí opakoval sdělení Neznámého. Jdi k mým bratrům, aby i oni zvéděli, že jsem vstal z mrtvých, jak jsem slíbil.

Šimon a Jan se vrhli ke dveřím a běželi do zahrady Josefovy. Jan, nejmladší, doběhl první ke hrobu. Nachýlil se nad otvor, spatřil na zemi plátno, ale nevstoupil. Šimon ho konečně dohonil a řítil se do jeskyně. Plátno bylo rozvinuto na zemi. Rouška, která ovíjela hlavu, byla svinuta. A tu vstoupil i Jan, uviděl a uvěřil. Beze slova a rychle se vrátili do domu, jakoby čekali, že tam naleznou Ježíše s ostatními učedníky.

Ale Ježíš, opustiv Marii, odešel z Jerusalema.

Ale ta čtyři zjevení, ta čtyři svědectví neodstranila všech pochybností. Některým se zdálo to zmrtvýchvstání, které se stalo v noci způsobem neznámým a tajemným, spíše halucinací bolesti a touhy, než opravdovou skutečností. Kdo ho viděl? Žena, kdysi posedlá. Muž v horečce, který si nebyl podoben od chvíle, ve které zapřel Mistra; a dva prostí lidé, kteří nebyli sku-

tečnými žáky a jimž by dal dnes Ježíš přednost před nejdrazšími přáteli? Marie mohla býti oklamána preludem. Petr se chtěl povznést z pokoření, které ho uvádělo v šílenství. Ostatní dva byli snad pokrytci, jistě ale náměsíčníci. Kdyby Kristus skutečně vstal z mrtvých, neukázal by se nejdříve jim všem, když byli shromážděni pohromadě? Proč ty přednosti? Proč to zjevení na šedesát stadiů od Jerusalema?

*

Představovali si zmrtvýchvstání jako jedno ze znamení největší přeměny světa, až bude naplněn čas. — A nyní se stalo zmrtvýchvstání samo. Svět se nezměnil. Že život se vracel do těla, z něhož byl vyrván katem, ta myšlenka zmrtvýchvstání, vracejícího se z dálky do přítomnosti, urážela všechny úsudky jejich ducha. Ten odpor v nich byl, i proti jejich vůli. Nyní ho nalézali, díky sblížení náhlému těch dvou událostí, zázraku a obyčejného života.

Jestliže Ježíš vstal z mrtvých, jest opravdu Bohem, ale bylo by možná, aby pravý Bůh, Syn Boží, podstoupil tak hanebnou smrt? Jestliže je tak mocný, že zvítězil nad smrtí, proč nezničil svých soudců, zmateného Piláta, proč neochromil rukou těch, kteří ho přibíjeli na kříž? Jakým neuvěřitelným tajemstvím se dal Všemohoucí snížit k potupení slabých?

Tak mluvili mezi sebou někteří učedníci, kteří slyšeli a nechápali. Rozumujíce jako sofisti, nechtěli úplně zapřít zmrtvýchvstání před těmi, kteří uvěřili, ale byli opatrní, měřili důvody možnosti i nemožnosti, chtějíce zřejmý důkaz, v nějž nedoufali.

Nikdo nejedl pohnutím onoho dne. Ale ženy připravily jídlo a usedly ke stolu. Šimon si vzpomíná na poslední čtvrtek:

»Čiňte to na moji památku!«

A vlna slz zatemňuje jeho oči, když láme chléb a rozděljuje jej.

Přeložil J. K.

List Sv. Otce Pia XI. Slovanům.

Ctihodným bratrům arcibiskupům a biskupům Království SHS a republiky
Československé Pius PP XI.

Ctihodní bratři,

pozdrav a apoštolské požehnání.

Myslíme, že jste jednali správně a vhodně, když jste se rozhodli vzpomínati svatého Cyrila Soluňského, apoštola národů slovan-

ských, při příležitosti uplynutí jedenácti století od jeho narození. Neméně chvalitebným záměrem zdá se nám býti váš úmysl, v této příznivé době oživit též památku Metoděje, jeho rodného bratra a druhá v apoštolátě a

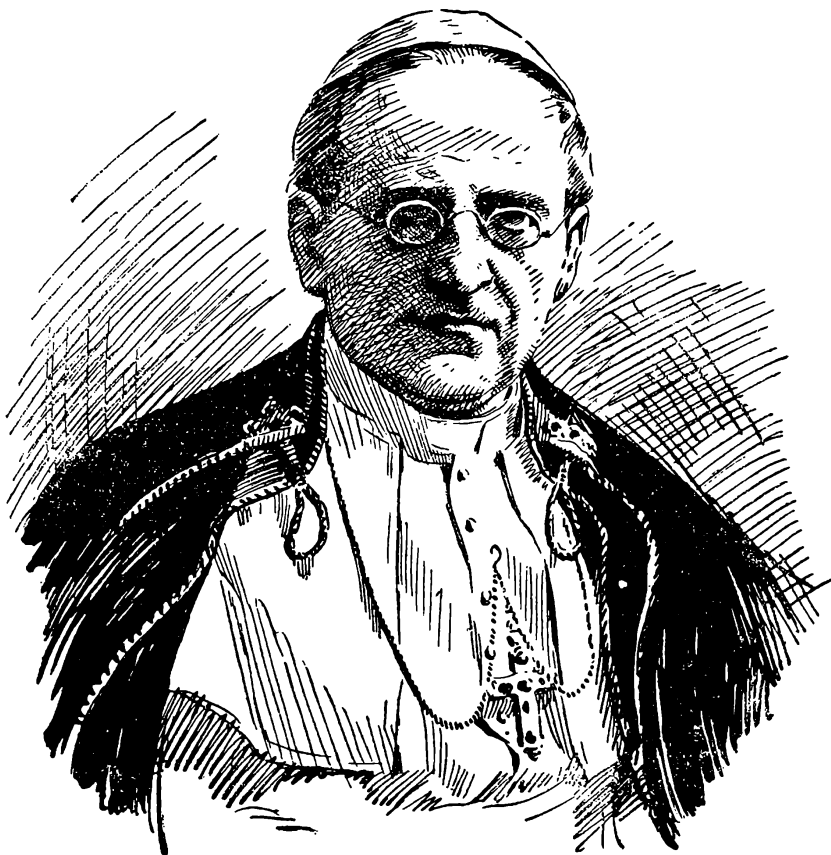
společně vzdáti největší poctu oběma, po-
něvadž — abychom užili slov samého Cyrila
— oba byli »**soupřeží, jedinou brázdou na
líše táhnouce**«.

Snaha totiž, kterou svatí oni bratři
vzplanuli pro rozšíření víry ve vašich kraji-
nách, byla oběma tak společnou a projevila
se tak stejnou anebo podobnou činností, že
jednoho od druhého oddělovati nelze: však-
tě z téhož důvodu blažené paměti předchůd-
ce náš Lev XIII. okružním listem **Grande
munus** ze dne 30. září roku 1880 jako obě-
ma společně vzdal výmluvné svědectví chvá-
ly, tak úctu obou, prastarou tam zajisté a
zakořeněnou, veškerému nakázal katolické-
mu světu. Avšak každý uznává, že Cyril a
Metoděj, ačkoli celé Církvi jsou k ozdobě a
chloubě, přece jen slovanskými národy,
které pro Krista získali ne bez veliké ná-
mahy, mají býti zvlášť uctíváni a následo-
váni. Postarejte se tudíž, Ctihodní Bratři,
aby, jestliže vůbec kdy, především v tomto
staletém výročí svatý a namáhavý život
obou jakoby před očima věřících slovem i
písmem hojně byl vykládán. Mimo to vaší
snahou budiž, dokázati se vším úsilím, aby
všichni jinoši, kteří z laického anebo kněž-
ského stavu navštěvují školy, lycea i uni-
versity, vzhlíželi se v těchto slavných nebe-
šťanech jako ve vzoru. Ačkoli v Soluni zro-
zení z počestné rodiny a v Cařihradě pře-
hojně vzdělání v naukách řečnických a filo-
sofických, oni přece neukázali se chtivými
slávy, ani se nehonosili svými přednostmi,
aniž se dali zlákatí leskem císařského dvora
nebo mravy dvorního života. Naopak: když
se naučili s pokorou, jak se sluší o samotě
sloužiti Bohu a cele oddali se prospěchu
Církve, majíce na mysli jediné slávu Boží,
statečně podjali se svatých oněch výprav,
plných nesnází a nebezpečností, k Sarace-
nům, k Chazarům, k Židům a k Slovanům.
Jak dosvědčují dějiny, zazářily na těchto
apoštolských mužích přeskvělé ctnosti a
vlastnosti; k mnohým totiž věci znalosti
přidružující ušlechtilost ducha a pokoru,
námahy svaté služby dovršili vytrvalou po-
vinností modlitby, nejostřejším zachová-
váním čistoty a těla dobrovolným umrtvo-
váním.

Je-li tedy nutno, aby Slovanští národové
brali sobě Cyrila a Metoděje za učitele
v dokonalejším prožívání křesťanského ži-
vota, sluší se zajisté, aby všichni vaši kra-
jané tytéž, jež druhdy měli za přední roz-
sévače římské víry, obrali sobě nejen za

nebeské ochránce, nýbrž též za vůdce při
udržování anebo získávání dobrodiní kato-
lického společenství. Že totiž v duši obou
tkvělo ono slovo Krista po poslední večeři
nebeského Otce, žádajícího, aby učedníci
jeho »všichni jedno« byli, a že lpěli stejně
houževnatě na všem, co Východní Otcové
o všeobecné jednotě křesťanské Církve pře-
dali, Slovanských oveček nechtěli pásti dří-
ve, dokud by jich k pasení nepřejali od Pe-
trových nástupců, jimž veškeré stádo Kri-
stovo svěřeno jest od Boha. Mimo to oni
vykonali cestu do Říma; obdrževše moc od
Římského Velekněze, posláni jsou, aby
utvrzovali a šířili království Kristovo; zášti-
tou Našich předchůdců byli neustále chrá-
něni; jeden složil klášterní sliby v Římě
krátce před skončením svého života, uctě-
ným tak hojným oplakáváním občanů, druhý
pak v Římě posvěcen byl za biskupa; užívání
liturgie, jež oba zavedli v zemích Kristu
získaných, bylo zde schváleno a potvrzeno;
a ještě mnohými jinými důkazy Velekněžské
přízně byly mysli jejich povzbuzeny pro
převzaté poslání: zdaliž pak to vše není
svědectvím, že nic nebylo svatým bratřím
důležitějším, nic pevnějším a uváženějším,
než aby co nejúžeji byli spíati s římskou
Církví? Jaký tedy div, jestliže Cyril a Meto-
děj — jež lze zváti syny Východu, podle
vlasti Byzantinci, podle národnosti Řeky,
podle poslání Římány a podle ovoce apošto-
látu Slovaný — všem stáli se vším, aby
všechny získali pro jednotu katol. Církve?

A tak rádi dozráváme, Ctihodní Bratři,
že Nám přichází velice vhod, co i Vy máte
v úmyslu, totiž tato dvě světla Východu
letos ještě výše vztýčiti na svícnu, aby, jako
když druhdy na zemi žili, tak i dnes ve slávě
nebeské vašim národům svítili a je podivu-
hodným příkladem svých ctností vábili a po-
vzbuzovali ku křesťanskému smýšlení a ži-
votu. Od svatých bratří nechť se učí klerus.
nechť se učí též řeholníci i panny Bohu za-
svěcené žítí nevinný a úplně bezúhonný
život a jej cele zasvěcovati zajišťování spásy
duší; křesťanské rodiny nechť se učí bez-
vadně zachovávat a hájiti zákony o neroz-
lučitelném manželství a o správné výuce a
výchově dětí; posléze všichni věřící, ať jsou
jakéhokoli stavu, zemědělci anebo venko-
vané, ať řemeslníci nebo náčelníci a předáci
státu, v písemnictví a ve vědách vzdělání
mužové i těchže věcí učitelé, anebo úředníci,
kteří mají za povinnost starati se o veřejné
blaho, ti všichni nechť se učí sloužiti pravdě,

Sv. Otec Pius XI.

spravedlnosti a lásce, chtějí-li, aby po obnovení Kristova míru mezi národy i mezi občany jedné a téže národnosti vlast jejich těšila se den ze dne většímu rozkvětu. **»Jsme si toho sice dobře vědomi** — abychom užili slov Lva XIII. — **jak mnohé i velké potíže se staví v cestu, obzvláště, když je velmi mnoho lidí, kteří si obrali za úkol podržeti a šířiti poblouzení těch, kteří opustili víru přijatou od Cyrila a Metoděje. Avšak spásu bližních se musí sloužiti zmužile a při obraně jednoty katolické víry nesmíme se lekati žádné námahy.**«¹⁾ Ba dokonce, jak týž Velekněz málo před tím byl připomněl, je záhodno, **»aby ti, kteří, ač nejsou účastni katolické jednoty, přece však dosud tyto dva svaté muže ve veliké úctě mají, přivedeni byli k tomu, aby dychtili po svornosti a spojení s tímto Apoštolským Stolicem a uvážili, jak nevhodno jest býti odděleni od společenství s tou, kterou jako matku a učitelku v úctě měli ti, o nichž sami doznávají, že je měli za učitele víry.**«²⁾ Proto na tomto místě nechceme jen toho vzpomenouti, nýbrž zaslouženou po-

chvalu vzdáti všemu, co v této velmi ušlechtilé a veledůležité věci u vás začalo se dělati. Máme tu na mysli spisy a výklady, které od učených a vzdělaných mužů vašeho národa dosud byly vydány a pak dobré skutky, které za Našeho a vašeho prozíravého vedení prokazují se porůznu od spolku zvaného **»Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje**«, jehož stanovy dali jste nedávno Apoštolskou Stolicí přehlédnouti a znovu schváliti; totéž pravíme obzvláště o sjezdech na Velehradě — kde skončil Metoděj — jež se konají ve stanovených lhůtách a jimž jsme nejednou vzdali chválu, jakož i ústavu sv. Cyrila a Metoděje tamtéž zřízenému pro řádnou výchovu jiných, kteří by jednou mezi slovanskými národy důstojně a účinně vykonávali úřad apoštolský: o tomto ústavu rozhodl Náš bezprostřední předchůdce, blažené paměti Benedikt XV., aby používal názvu i práv ústavu papežského.

Konečně doufáme, že při těchto sekulárních slavnostech, jež začínáte slaviti a jež také katolíci z jiných národů po našem přání asi oslavovati budou, vaši krajané horlivě následující úctu svých biskupů ke svatým bratřím, na těchto vyprošovati budou co nejhojnější pomoc božských milostí pro křesťanský Východ, tolika pohromami stís-

¹⁾ List »Bene cognitum« 14. července 1881 arcibiskupu pražskému a ostatním čes. biskupům.

²⁾ List »Etsi perspecta« 8. ledna 1881 arcibiskupu zaderskému a ostatním dalmatským biskupům.

něný. Kéž všichni Slované uctivě si připomínají a ochotně plní, zač Cyril, už umírající, Boha prosil: »**Pane Bože, jenž jsi stvořil všechny kůry andělské i netělesné síly, nebe pak rozpial i zemi utvrdil . . . , dej Církvi své vzrůst početností a shromáždí všechny v jednotě duší a vyvolené lidi učin svornými v pravé víře a správném vyznání a vdechni do jejich srdcí slovo tvého uslyšení . . . , aby se přichystali k dobrým skutkům a konali to, co se Ti líbí.**«³⁾)

Aby pak předobrotivý Bůh tyto prosby

ve prospěch a k blahu vašeho národa úplně vyslyšel a jim dopřál splnění, apoštolské nechť vymůže požehnání, kteréž jako záruku darů nebeských a důkaz otcovské lásky Naši vám, Ctihodní Bratři, i veškerému kléru i všemu lidu vašemu přelaskavě v Pánu udelujeme.

Dáno v Římě, u Svatého Petra, dne XIII. měsíce února roku 1927, šestého to našeho Pontifikátu.

Pius PP XI.

Miloslav Matas:

S Bohem.

Tajemný večer podzimem zvlh',
prodýchán modrem neznámých mlh,
zahalil myšlenky neznámých dob.
Nejasné vzpomínky.

S Bohem bud', maminko, dětinských let,
uvad' mi mládí máj, jenž pozdě vzkvet',
s Bohem bud', noci, jež dávalas sen,
naposled líbal jsem maličký den.

Osud mne mamince z náručí vzal,
dětinské tužby rozbořit dal,
— s Bohem. Já neprosím, neprosím už,
chtěl jsem být hrdinou,
chtěl jsem být muž.

S Bohem.

Chtěl jsem jen jediný, jediný květ,
— čistý a krásný si uchovat svět.
Osud však ukázal falešné světy,
zatnplé víno, zahořklé květy.

Maminko, neplač. Mám sílu, chci žít,
dovedu každému na světě odpustit.
Maminko, neplač. — S Bohem. —

Dr. Tauber:

Učenci a víra.

Byli nevěrci, kteří se neobrátili, ale byli nešťastní: Voltaire, Alambert, Diderot, Schopenhauer, Nietzsche a jiní. Byli nevěrci, obrátili se a byli a jsou šťastní: Sládek, Retté, Joergenson, Coppé, Plate, Ghéon, Moreau, Foerster, Huysmans, Klostermann

³⁾ Staroslovanská legenda panonská o Konstantinovi.

a jiní. Nevěřci nejsou ani důslední, ani jisti, ani šťastní. Ne jisti: to uznal Voltaire i Bail.

Intelligence nemůže věřit v Boha — touto povídačkou krmí a otravuje se i namnoze studentstvo, jen aby se dalo zlákat k odpadu. Že intelligence, rostoucí vzdělanost, může býti právě důvodem k návratu k Bohu, toho dokladem je universitní profesor dr.

Plate, Haeckelův žák a nástupce v Jeně. Kdysi patřil k nejčelnějším propagátorům Haeckelových nevěřeckých teorií a byl hlavním odpůrcem známého učenice, jesuity Wassmanna, při jeho přednáškách v Berlíně v r. 1907. Roku 1925 učinil zajímavé doznání v článku o světovém názoru v »Mittel-deutsche Zeitung«: »Mé stanovisko ke všem těmto otázkám je stručně toto: Boha si dovedeme představit pouze jako zosobněnou bytost nejvyšší duševní síly a dokonalosti. Neosobný pantheistický pojem Boha ve smyslu Haeckelově je bezcenný a není dále ničím jiným, než zastřeným atheismem. Nikde není tak velkých rozdílů materialismu a idealismu — než v oboru etickém. Materialista věří jen v tuzemskost, idealista ve věčnost, v které se trestá zlo a odměňuje ctnost. Věřil jsem kdysi sám, že lidstvu stačí morální princip, aby člověk dobro činil k vůli dobru, ne aby později vzal za to odměnu. Haeckel však svou neupřímností a nesvědčitostí přesvědčil se o něčem jiném. Mohl-li duševně tak vysoko stojící člověk, který se ještě k tomu považoval za zakladatele náboženství, eticky tak selhat, pak tím méně pouhým tímto principem dá se na uzdě držeti velký dav. Morálka dá se vybudovati pouze na idealistickém křesťanském základě. Hluboký smysl obsahuje stará věta, že se lidu musí zachovati náboženství. Lid bez víry krátce nebo dlouze zahyne vnitřní hnilobou. Myslím, že jsem dokázal, že boj materialistů a ateistů žádnou oporu nenajde ve výsledcích přírodovědeckých.«

Věda prý zapudí víru. Toho prý se brzo dočkáme; tak to aspoň slyší dnes naše mládež již i v nižších školách. Všichni vědci súčtovali s vírou náboženskou, tak to dospělí slyší v rozmluvách na schůzích, čtou v novinách, ve všech možných variantech. Nelze upřít, že byli zdatní mužové víry a opovrhovali vírou. Než přihlédneme-li k jejich životu, vysvětlí se nám jejich jednání. Buď ve věcech náboženských byli úplnými ignoranty, anebo klamné zásady a zlé náruživosti nedovolily jim víru vyznati aneb ji nějak osvědčiti. Dr. Rud. Eisler ve své knize »Handwörterbuch der Philosophie« (Berlín 1913) z moderních filosofů počítá k theistům celou řadu. V Bohu dle něho věřili: Descartes, Malebranche, Leibnitz, Newton, Clarke, Berkeley, Chr. Wolff, Kant,

Fries (odpůrce Kantův), F. H. Jacobi, Beneke, Herbart, Drobisch, Baader, Günther, pak přívrženci Hegelovy »pravice« Gabler, Hinrichs, Göschel, Daub, Treudenburg, Rosenkrantz, mladší Fichte, Ulrici, Thiele, Sigwart, Dorner, Baumann, Busse, Wentscher, Külpe, Uphnes, Glogan a jiní. O některých učencích máme zajímavé zprávy, jak hluboce věřícími lidmi byli. Newton, znamenitý astronom, uměl zpaměti celou bibli a při vyslovení jména Božího hluboce se skláněl. Ke konci své knihy o harmonii světů Kepler Bohu díky vzdává, že poznal krásu všeho stvoření. Skromně předpovídá o této své práci, že ještě za sto let budou se jí lidé zabývat a ono zatím uplynulo 300 let a kniha jeho neztratila ničeho na své veliké ceně a čtena je opět a opět. »Zákony Keplerovy« platí dosud v astronomii. Výsledek svých hvězdářských badání připisuje též Kepler své v r o u c í m o d l i t b ě (Opera omnia I., 108). Když v r. 1879 v Římě umíral největší astronom XIX. století, jesuita Angelo Sechi, píše o něm P. Braun, že jako věrným dítětem byl církve katol. v životě, tak to kázal i na sklonku svého života. Vyjádřil se, že svými pracemi chtěl jen obhájit pravdu a čest katolické církve. Koperník, zakladatel nového hvězdářství, stal se ve svém 30. roce knězem. O svém systému říkal, že není jeho, ale že je vše Boží. Galilej byl věřící, Galvani byl zbožným členem řádu jezuitského. Ve všech továrnách setkáme se vždy se dvěma jmény znamenitých katolíků: Volta a Ampère. Bez jejich jmen nemůžeme si ani představit rozvoj elektrického proudu. Volta denně se modlíval růženec a účastnil se mše sv. Ampère založil zvláštní společnost pro poznání víry křesťanské. Kolikrát s Ozanem o Bohu, pln nadšení, mluvil. »Zlatou knížku o následování Krista« znal nazpaměť. Podobnými zbožnými lidmi byli: fysik Robert Boyle (zemřel r. 1691), Leenwenhock (zemřel 1723), fysik Kinly, badatelé Roderik Murchison, James Prichard, Jameson, astronom Brinkler (zemřel 1835), chemik Priestley (zemřel 1804). Objevitel elektrického magnetu Oersted pojal úmysl svými spisy povznést své žáky k Bohu. Nejlepší matematik XVIII. století Euler učil své děti denně katechismu. Spisovatel Stöver, který napsal životopis vědce Lindéa, praví o něm, že krásou přírody uchvácen, často obdivoval moudrost Boží. Švýcarský přírodopysk

Osvald Heer modlitbou počínal a končil své výzkumy. Fysikovi Humphreyovi, Davymu byla víra hvězdou večernicí, která zaleskne se v čarovném novém lesku jako jitřenka na věčnosti. Při pohřbu věhlasného anatoma Jana Müllera roku 1899 Virchov ocenil jeho zdatnost vědeckou a biskup Pellgram promluvil o jeho vzorném katolickém životě. Známy byl svým smýšlením katolickým Louis Pasteur; tento vědec, který slávou svého velikého jména se stal nesmrtelným v kultuře lidstva, umíral s křížem v rukou. Roku 1883 zemřel na zámku Frohsdorfu u Vídeň. Nového Města Jachym Barande, badatel českého siluru, o němž dosud pamětníci vypravují, jak dojemně projevoval své náboženské city. Co jsou vůči těmto učencům nevěrci Büchner, Czolbe, Häckel, Vogt. Chemik Liebig o nich praví, že jsou lidmi, kteří kráčeji na pokraji vědy. Proto rozumnější z nich aspoň o záhadě světa s profesorem Du Bois-Reymondem řeknou »Ignoramus et ignorabimus«, t. j. bez Boha nemůžeme si stvoření vyložit.

Ředitel hvězdárny v Palermě, kněz Piazzzi, nazývá se ve hvězdářství Kolumbem malých planet, které objevil. Je to práce ohromná; 7000 hvězd na ní vyznačil. Piazzzi byl důvěrným přítelem papeže Pia VII. Jemu podobný byl jesuita Sechi († 1878). Kritika všeobecně oceňuje jeho dílo. Zdá se, jakoby to byla práce několika učených akademií a nikoliv jednotlivcova. Pomocí spektrální analýzy studoval 6000 hvězd a mimo to podrobil důkladnému zkoumání slunce. V 1867 v Paříži byl oslavován jako genius. V Římě na Monte Pincio umístěn jest jeho pomník. Barnabita František Denza († r.

1894), položil základ k dnešní meteorologii. Ve hvězdářských atlantech dosud označena vlasatice Vico, která má jméno po svém objeviteli Fr. Vico, jesuitovi. Zajímavé památky po českém premonstrátu Aloisu Davidovi († roku 1836) chová klášter tepelský. Byl ředitelem pražské hvězdárny, svými spisy astronomickými své doby vynikal. Ještě mnoho a mnoho jiných kněží oddalo se astronomii, jako Perry, Koller, Oriani, Inghirami, Relshuber, ale též katoličtí laici. Kdo by neznal slavného Leverriera († r. 1877), který objevil planetu Neptuna. Na základě výpočtů svých a pozorování ji objevil dříve, než ji okem spatřil. Toť čin, který náleží k nejskvělejším činům moderní astronomie. Francouz Faye († r. 1902) popisuje ve svém díle o vzniku světa Stvořitele Boha dojemným způsobem. Píše: »Není jenom hmota a tyto zářivé hvězdy, ale jest i duch a myšlenka. Jako svůj rozum jsem si sám nevytvořil, tak musí ve světě vládnouti vyšší intelligence, od níž má naše původ. Čím má člověk vyšší pojem o ni, tím bližší je pravdě. Nemýlíme se, když v ní nalézáme původce všech věcí, na němž tkví odlesk krásy celého hvězdného obzoru. Nutí nás k přemýšlení, v němž dospíváme k poznatku, který je vyjádřen slovem Credo: »Bůh, všemohoucí Otec, Stvořitel nebe i země.« Podobní věřící hvězdáři byli: Lamont, Kreil, Heiss, Mädler. Náš zemřelý astronom Zenger řekl při audienci papeži Lvovi XIII.: »Jako pravý astronom ve hvězdách hledám a nalézám jejich Stvořitele.« Reinke ve spise »Mein Tageswerk« praví: »Křesťanství není přírodními vědami ohroženo. Vědy nevedou k atheismu.«

J a r. N e z. H a g a r :

Jaro.

Zas jaro smavé přilétlo
a slunce žhavé svítí;
na mezích, lukách, paloucích
zas rozvilo se kvítí. — —

Roj včelek letí na květy,
skřívan se nese výše
a zpěvy svého hrdélka
pouští do nebes říše.

Potůček čistý pod strání
bublá a vesel skáče. — —
Na stromech s květem rozvitým
si zpívá malé ptáče.

Oživla zase příroda,
zelený, nový má šat. — —
Vítám tě, Vesno, do kraje — —
Krásy tvé skvělé mám rád!

Vzory mládeže.

31. prosince 1726 Benedikt XIII. ozdobil aureolou svatých skráně Aloise z Gonzagy a Stanislava Kostky. Tito světci jsou dvěma květy z jedné a téže zahrady, draho-kamy téhož diadému, dvě mladé duše, tajemně duchem spřízněné, které vznesly se z této země k výšinám dalekých třípytných hvězd.

Když dne 15. srpna 1568 za svítání umíral 18letý sv. Stanislav, skoro současně zrodil se sv. Alois. Duše něžné, mohutné, veliké, bohatýrské, které, spějíce k témuž cíli, dosáhly ho v krátkém čase. Jsou především jinochům skvělým, nikdy nestárnoucím, vzorem. Stanislav i Alois jsou typické postavy svaté čistoty, té vznešené čistoty panenství, již svět nechápe, jež jest velikou slávou církve katolické. Duše v záři čistoty dokonale odívá se mnohými krásami, povznáší se k nejvyššímu stupni duchovosti, a tak přibližuje se k Bohu, aby Ho více milovala a působila, by byl milován. Nezměrný jest též úkol a výslednost panenství a čistoty společensky. K pochopení toho nutno poznati velkolepost statečnosti a ceny mravní, vztahující se ke společnosti nadpřirozené, jakou jest katolická církev. Lidstvo má se vznést k Bohu a čistota jest křídlem, dotýkajícím se takřka Jeho bytosti. Panenství obětuje cele bytost lidskou zájmům Božím. *Virgo cogitat quae Dei sunt.* (Svatý Pavel.)

Tato čistota jest pravou velikostí ducha a statečností. Mravně nejstatečnější jsou vždy nejčistší. Pod křížem na Golgotě z učňů Ježíšových zůstal nejčistší a nejnevinnější — Jan. Čistota na tomto zrádném a zákeřném světě stává se zápasem a to nejen vnitřním, ale též vnějším. Též v tom jeví se nám podobnost Stanislava s Aloisem. Oběma, pocházejícím z vysokého rodu, svět nabízel svá kouzla a krásy. Měli však ducha vyššího, než aby uposlechli, širší rozhled, v útlém srdci cítili mocné vyzvání Boží. Tito nevinní mládenci byli obklopeni nádherou tehdejších dvorů. Viděli ji, ale minuli ji, lákavé kouzlo marnivého světa jich neomámilo. Jich heslem bylo: »*Sursum corda! Ad maiora nati sumus!*« — Vzhůru srdce! V vyšším věcem jsme se zrodili. Jak mohli se vznést k rajským končinám. Avšak svět

snažil se znemožniti jich odvážný vzlet, vypověděl a začal válku, tuhý boj. Oni bojovali a zvítězili. Stanislav nad nevázaným a zpustlým okolím mezi studenty vídeňskými a nad pronásledováním vlastního bratra Pavla. Alois nad zaslepenými zámky a paláci toskánskými a španělskými a nad železnětvrdošijnou a nemístně umíněnou vůlí otce svého markýze Ferrante.

Velkolepé jest vítězství víry a svatosti, nadpřirozená síla charakteru nezlomně křesťanského.

Do Říma! — Do Říma Stanislav, do Říma Alois!

Stanislav prchá pěšky z dalekých krajin německých před pronásledujícím ho bratrem. Dorazil znaven, vysílen, rozedrán, zaprášen, přebýv tisíce neschůdných a nebezpečných cest a stezek. Jest u cíle svých tužeb. Sedmnáctiletý jinoch klepe na bránu jesuitského noviciátu na Quirínálu. Jest přijat. Vydechuje vůni svého svatého mládí, plane žářem vroucí lásky k Bohu, že musí se ochlazovati ledovou vodou. Tam usíná svatě v Pánu, jenž ho volá k Sobě, by uhasil jeho touhu po Bohu. Později přichází tam Alois a v konventě jezuitů vydává též vůni ctnosti a žár svatosti, tam přenáší do nebeských stanů ve věku 24 let, jako mučedník lásky. V Římě tedy oba jsou v řeholním domě Tovaryšstva Ježíšova spanilými květy panické čistoty, strávené tak záhy nezměrným žářem lásky.

Vstoupili právě do nového tehdy řádu, který vábil je svou ohromnou aktivitou apoštolskou, která jevila se spisy učených synů sv. Ignáce L., slovy jeho horlivých kazatelů a krví bohatýrských mučedníků. Řád ten stavěl hráze protestantismu, reformoval život národů věrných církvi Kristově, pak za sv. Františkem Xaver. posílal misionáře do Indie, Číny, Japonska a do nově objevených zemí v Americe. Stanislav i Alois chápali hodnotu takového apoštolátu a vmocňovali čistou duši svou k novým bojům.

Přečisté a veliké duše, byly jste příliš vznešené, než abyste se sklonily k mrzkým, bezcenným panským intrikám, k lesku zlata otcovských zámků, k pomíjejícím a marnivým rozkošem, které se vám nabízely! Cítili jste Boha v srdci a zasvětili jste se Mu

k větší Jeho cti a chvále na zemi: Ad maiorem Dei gloriam! Když jste umírali této zemi, zdálo se, že smrti zákeřně končí váš apoštolát, po němž duše vaše prahla a dychtěla, avšak ona, co nástroj Tvůrce, splnila jen významný úmysl a záměr Boží. Váš apoštolát vychází od vašeho hrobu. Dle hlubokých úmyslů Božích měli jste se státi vzorem jiných všech věků. Čistota, oběť, láska! Ta slova hlásali jste životem a zanechali mládeži až do skonání.

U příležitosti jubilea svatořečení sv. Aloise a sv. Stanislava nesčetné davy putují k jich oltářům, pod nimiž v drahých schránkách z mramoru spočívají ostatky jich pannického těla, vdechnouti duchovní vůni jich lilie, posílit ducha k zápasu pro víru, pro ctnost a pro církev.

Alois, jenž slavným církevním dekretem a věkovou tradicí stal se nebeským patronem veškeré mládeže studující, nechť triumfuje v srdcích se svého oltáře. Též hrob Stanislavův na Quirinále nechť vydá hojně květy, hlavně mezi slovanskou mládeží, z níž pochází.

Sv. Otec Pius XI. v listě ke generálu řádu jezuitského u příležitosti jubilea aloisiánského vybízí mládež celého světa k účtě sv. Aloise a sv. Stanislava, jevící se následováním jich ctností, hlavně čistoty, jež jest klenotem a ozdobou mládeže. V listě tom vzpomíná pěkně ctihod. služby Božího Dona Jana Boska (1815—1888), velikého pedagoga katolického a zakladatele společnosti Salesiánů, jenž dle modelu sv. Aloise vychoval Aloise naší doby, patnáctiletého ctih. služu Božího Dominika Savio (o jehož bea-

tiifikaci se jedná), jenž dle slov náměstka Kristova »mezi mnohými jinými svěřenci Dona Boska nadmíru dokonale následoval sv. Aloise, jsa přechistého srdce, jehož Bůh v tak krátkém čase učinil předmětem obdivu a vzorem k následování celého světa«. Jeho heslem bylo: La morte, me non peccati — raději smrt, než hřích!

Dominik Savio vyvrací dnešní námitku, že život sv. Aloise jest výjimečným a zázračným, nedajícím se následovati, a dokazuje, že jest pouhým dosažením vysokého sice, ale přece všem přístupného vrcholku. A je-li už přece ten vrchol vyhrazen jen výsadami obdařeným duším, pak možno všem působícím věrně s milostí vznést se velmi vysoko, v ovzduší přechisté, kam nemají přístupu výpary zla a stíny smrti mravní, kam vystoupili mnozí druhové Saviovi, jichž srdce toužilo zasvětit se Bohu a Matce Boží slibem ustavičné čistoty.

Je tedy život Dominika, ač má jisté okamžiky nadpřirozené, neobyčejné, následovatelný úplně snadno při špetce dobré vůle, všemi jinými. Neváhám říci, že Dominik Savio jest vzorem, poslaným Prozřetelností dnešní mládeži, aby tato, hledíc na obraz toho studenta, oděného oblekem dnešního střihu, límečkem, kravatou, nemohla se vymlouvat a mámíti sebe sama, jako činí při pohledu na obrazy svatých jiných v hávu řeholním, k jichž následování necítí prý sil ani povinností, neb něco jiného jest žiti v klášteře, než ve světě. Jméno Dominika zanesli Salesiáni do všech zemědílů, a až budou u nás, pak též v naší vlasti vztyčí ten vzor mládeži československé.

H a l f a r:

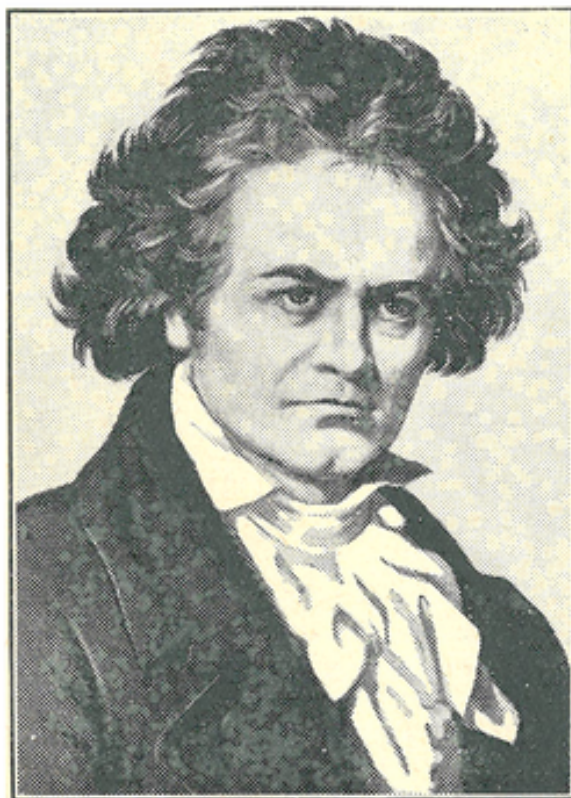
Vzkaz.

Až půjdeš okolo,
budu u okénka,
až půjdeš okolo,
budu čekat.

Zastav se, přístup bliž,
v okénko zaklep, usměj se!
Viš, hochu, že čekám tě již?

Přistoupím před tebe,
za ruce vezmu,
v světnici budu tě zvat.

Vždyť vím, ty hochu můj,
že máš mne rád.

Ludvík van Beethoven.

Ludvík van Beethoven.

(K 100. výročí jeho smrti.)

V den 26. března t. r. celý kulturní a hudební svět zvláště vzpomíná stoletého výročí úmrtí největšího genia říše hudby — Beethovena. Beethoven se narodil 16. prosince 1770 v Bonnu. Prvním učitelem hudby byl mu otec, tenorista kurfiřtské kapely saské. Řádného vychování hudebního dostává se mu teprve dvorním varhaníkem van der Edenem a později Neefem.

Po prvé upozornil veřejnost na sebe r. 1783 veřejným koncertem a provedením svých šesti sonat. Roku 1785 nastupuje samostatné místo druhého dvorního varhaníka. Roku 1787 se mu otvírá cesta do tehdejší metropole veškerého hudebního života — do Vídně. Tam setkal se s Mozartem, kterého svým hudebním nadáním přímo oslnil a sobě navždy získal. R. 1792 trvale usazuje se ve Vídni a pokračuje v hudebních studiích u Haydna, později u Salieriho. Roku 1795 představuje se Vídni ve veřejném koncertě slavným klavírním koncertem C-dur. Téhož roku vydávají se tiskem první jeho skladby: Aria a tři klavírní sonaty.

Brzy stal se miláčkem Vídně a získal si přízně velikých mecenášů, jako knížete

Lichnovského a Lobkowitze. Hmotná jejich podpora mu umožnila klidné žití v Mödlingu u Vídně. Zde duše jeho vytvořila největší a nejkrásnější díla. Sluníčko štěstí pozemského ovšem dlouho se naň neusmívalo. Ač už dříve nenedostávalo se mu různých zklamání, nyní začala zákeřná choroba hluchoty v neúprosné vytrvalosti jeho život zahalovati hroznými mraky blížící se katastrofy, která konečně r. 1812 propukla a úplně o sluch jej připravila. Jako vyhnanec, odloučen od lidí i od světa, žije svůj smutný život v Mödlingu. V moři tohoto hoře a neštěstí však mohutněla jeho duše, povznášela se od všednosti k Bohu a v něm nalézala své usmíření a klid. V přírodě, v četbě Tomáše Kempenského a v životě Kristově nalézá denně zálibu a inspirace pro svá náboženská díla, jejichž vyvrcholením jest *Slavnostní mše*.*)

*) K této Slavnostní mši řadí se největší jeho díla: devět symfonií, Egmont, opera Fidelio, ouvertury Horiolán a Leonore, 16 kvartet, 38 sonat, quinteta, oratorium, Kristus na hoře Olivetské a j. — Chtěl ještě složit velike oratorium »Vítězství kříže«, desátou symfonií a operu Fausta, ale k dílům těmto už nedošlo.

R. 1825 dostavily se první příznaky blí-
žícího se konce. Mnoho trpěl i také zklamá-
ním a opuštěností svých vlastních příbuz-
ných. Zemřel následkem prudkého nachla-
zení, zaopatřen svátostmi umírajících dne
26. března 1827 před 6. hod. večerní, kdy
nad Vídní řádila hrozná bouře. Tak aspoň
příroda svým mohutným výkřikem připama-
tovala lidstvu, kdo to umírá, když lidstvo
si toho nebylo vědomo.

Zemřel, ale ve svých dílech žije dále.
v nich vtělil celý svůj život, všechny svě-
tužby, zklamání, výkřiky, všechny své radosti
a modlitby. Dílo jeho jest tak mocné a silné,
že dodnes zmocňuje se našeho srdce, potě-
šuje nás a občerstvuje a my znovu a znovu
musíme doznávat: Byl to genius, který ne-
umírá.
—áč.

J. N.:

Skřivan.

Je parný letní den.
V azuru nebes vesel skřivan jásá,
výš, výš se vznáší nad běl zralých lánů
a pršky trilků k zemi dolů střásá.

Již téměř neviděn
jest v modru nebes. Jak bod třepetavý
zas výše vzlétl — zmizel ve prostoru,
jen slyšet zpěv jest jeho klokotavý.

Vtom jakby unaven.
Hrdélko jeho pozvolněji plesá,
zas objevil se v azurové klenbě
a do záplavy klasů zvolna klesá.

Ó, jak je svoboden!
Co s zemskou hroudou nuceně jej pojí?
Sám vznáší se nad lánů šachovnicí
a k Boží slávě pěje hymnu svoji.

Setkání s levhardem.

V celém světě v těchto měsících na pod-
nět J. Sv. Pia XI. obrací lidstvo zvláštní
zřetel k misiím zámořským. Též náš nejdůst.
episkopát v pastýřském listů vyzývá k zájmu
a podpoře děl misionářských obyvatelstvo
našeho státu. Bylo by záhodno psáti mnoho
a častěji o misiích, neb slouží to nejen ku
cti a chvále Boží, k dobru duší, ale též ku
všestrannému vzdělání, hlavně studující
mládeže. Články o misionářské působnosti
obohacují, bere-li jejich autor na to zřetel,
vědomosti z oboru dějepisu, zeměpisu, zoolo-
gie, botaniky a pod. Hlavním však jejich
účelem jest vzbuditi dobrodince tomu apo-
štolátu, již by modlitbou a dle možnosti
zároveň hmotnou podporou přispívali k ší-

ření království Krista Krále, vzbuditi též
mladé apoštoly, kteří cítí hlas Boží, volající
je snad ke spáse duší, vězících ve stínu
smrti duchovní a kulturní, ke stavu misio-
nářskému. Nevěda, zda sl. redakce přijme
podobný druh rukopisu, omezují se na ně-
kolik slov, na jednu črtu misionáře z kon-
gregace Salesiánů (založené ctih. Don Ja-
nem Bosco, velkým pedagogem a přítelem
mládeže). Sloužíž ten příběh za důkaz, že
církev v řadách kléru vedle mnichů, jichž
těžký a záslužný život kontemplativní, odří-
kavý, však nejen nepřáteli církve, ale též
vlažnými vyznavači Kristovými bezpodstat-
ně a pošetile jest vysmíván, má též muže,
kteří v duchu doby dle potřeby odvažují se

tam, kde hrozí též nebezpečí životu, kteří pracují tělesně, aby dobyli si denní chléb a zaopatřili ty, které chtějí přivést ke Kristu.

Toto píše Don J. Fergnani, salesiánský misionář z Assam. Vracel jsem se, byv doprovázen spolubratrem Tommo hezký kousek cesty, sám klidně z blízké misijní stanice, pohrávaje si plnovousem, pohroužen v myšlenkách. Podél cesty na jedné straně rozkládaly se malebné doliny, zpestřené jezírky, s druhé okraj vysočiny, zvlněný horskými štíty. Bylo poledne. Slunce citlivě pražilo a klid jako o půlnoci. Náhle jsem se zachvěl... Uslyšel jsem dusot, spěšný, dunící, který se přibližoval víc a více; pozdvihnu oči a vidím stádo koz, běžících zoufale po zeleném svahu hory...

Zvířata hnala se tak prudce, že se mi nechtělo věřit, aby mohla dosáhnout takové rychlosti. Co bylo příčinou toho spěchu? Byl jsem velice zvědav. Počal jsem pátrat. Černý, malý, roztomilý kozlíček pádl a bečel žalostně. Co vidím! Za ním ukázala se hrozná, divoká tlama, a již ho má chňapnout... náhle však upozoruje mne a nenadálým zjevem překvapena, zůstane stát jako ztrnulá a pouští kořist.

»Tchoři, obludo, uvidíš, zda se tě leknu!« zvolal jsem. A hnán šlechetnou ideou pomstítí křivdu spáchanou na slabším, pustil jsem se stezkou směřem ke zvířeti, které stálo uprostřed doliny a hledělo na mne, jakoby chtělo říci: »Pojď blíže, vlastně tě čekám!«

Domníval jsem se, že to bude obyčejný vlk a zatím hledí na mne bestie se srstí cihlově červenou, se skvrnami černými... Uši zašpičatělé, lebka na spodě široká. Není třeba se mámit, je to levhart...

Nemohl jsem už couvnouti! Následky mé, přímo dětsky nerozvážné lehkomyšlnosti, stanuly mi před očima. Co dělat s pouhou bambusovou třtinou? Bestie cenila ostré zuby, vyvalovala jiskřící oči, stahovala pysky velice příšerně. Snad bych byl zahynul, leč na štěstí, rozeznán během s vrchu, nemohl jsem se nijak zadržeti okamžitě, mávaje bezradně třtinou, zmožen bezvládností, strašlivě jsem vzkřikl!

To mě spasilo... Levhard, poděšen mým zoufale mocným hlasem, chvíli váhal, prohlížel si můj bílý oděv, široký klobouk na hlavě a zvláště strašnou zbraň, již jsem mával hrozně ve vzduchu, a konečně zvolna spustil hlavu a tiše, ohlížeje se ještě chvílemi za sebe, vzdaloval se opatrně, na konec vzal do zaječích, spojil se s podobným sobě, který patrně též čekal nějaký zákusek, a zmizeli v lese.

Já též jsem déle nečekal... Co nejrychleji zahrnul jsem na dřívější cestu a v tu ránu byl jsem doma. Krůpěje studeného potu stékaly mi po čele a mráz probíhal mi tělem... Jak málo scházelo!...

Levhard prchl sice, ale musil toho litovati, neb chtěl si přece opatřit oběd, o nějž byl přišel.

Nedlouho totiž potom, jedné tmavé noci, zdá se mi, že kdosi klepe na dveře, které se hřmotně otvírají! Procitl jsem strachem a napjatě čekám... Poněvadž světlo bylo stáhnuto, bledá zář osvětlovala nepatrně jen jizbu. Co počítí?... Není radno zbytečně se vystavovati nebezpečí!

Se zatajeným dechem chápu se velkého nože a hotov jsem k prolití krve, levicí sahaje po kahanu! Cosi se pohybuje... to dveře... opět... pak ticho... nepřítel nikde! Ale býti zde musil, neb zanechal zápach zvěřiny po sobě... Kdo to mohl býti? Medvěd anebo tygr? Jistě ten levhard!...

Avšak divná věc! Od té doby, kdykoli se levhard přibližoval, prozřetelně byl vždy oznámen nevelkým zvířetem, které zde zovou feo. V noci ječel tak žalostně, že až krev stýdla v žilách, jakoby chtěl říci: »Pozor, nepřítel se blíží! Chraňte se!« Na tu výzvu muži chystají zbraň, zvířata ve stájích se chvějí a stíhají ušima.

Já, ač jsem se nikdy nedověděl určitě, kdo byl tehdy mým nočním hostem, byl jsem už opatrnější, nechal jsem vždy pak dvě jasně planoucí lampy na zemi, svůj nůž a dýku zároveň s puškou měl jsem vždy pohotově na každý případ a dveře jsem zamykal na tolik západů, na kolik se jen dalo...

Láska k církvi má skutečný smysl jen u těch, kteří vidí v církvi živého zástupce (representanta), společného Otce všech věřících, k němuž je možná taková láska, jako k otci rodiny...

Vl. Solovjev.

J. Z. J e s e n s k ý:

Nemocné dítě.

(Věnováno D. B.)

V světničce chudé, za oknem, skrytě,
sedělo nemocné, hrbaté dítě!

Byl krásný to jarní den!
Sluníčko hrálo a země celá
pod dotekem jeho se radostně chvěla,
vždyť spala tak dlouhý sen.
Tak krásně již bylo v okolí,
vše lákalo do lesů, do polí,
ven z světničky smutné, kam zřídka jen vletlo,
na chvíli, zlaté sluneční světlo...

Smutně tu dítě sedělo
a ke slunci tiše hledělo,
ručičky majíc rozepjaty,
jak by ten sluníčka paprsek zlatý
uchopit chtělo ve náruč svoji...

Slunce se šinulo po pokoji
a za chvílku mizelo za velkým stromem,
potichu, zvolna a za tmavým domem
zmizelo zcela.
Však očička děcka dál ku střeše zřela,
zda ještě jednou
to sluníčko shlédnou!... —

Však slunce už zašlo. Stín v světničku padnul,
a ze tváře děcka
uprchla radost všecka
a na rtech mu úsměv zvadnul...
Ztulilo hlavu a v ulici stinnou
pohlédlo smutně. Vždyť neznalo jinou
tam krajinu venku a krásy, jež tají,
kde sluníčko zlaté září,
kde s veselou tváří
děti si radostně hrají,
kde jaro vše člověku věští...

Snilo tu u okna o dnešní kráse,
a čekalo slunce, až přijde sem zase
a dá mu tu trošku štěstí!

J a r. N e z. H a g a r:

Pastýř.

Na stráni nad šumící řekou, v níž se
odrážely paprsky sluneční, pod planou hruš-
kou, seděl mladý pastýř ovcí. Hrál na píšťalu
svému stádu, jež se páslo před ním na louce.

Slunce vysílalo své hřející paprsky na

stráň, obrácenou k jižní straně; bylo honko.
Tam ve výši, až kdesi u modrého nebe, mezi
bílými mraky, zpíval skřivan jarní píseň.
Jásot jeho stříbrného hlásku, tak veselý
a bezstarostný, mísil se se smutnými zvuky

Jiříkovy — tak se mladý pastýř jmenoval — šalmaje. V jasném vzduchu poletovali komáři, a mouchy kolem bzučely.

Mezi pohybujícími se větvemi hrušky proletovaly žhoucí paprsky sluneční a vytvářely na tváři mladíkově podivné obrazy. A opravdu, vše kolem bylo nadšeno krásou dne, jen šalmaj jeho zpívala smutnou píseň, smutnou melodii života zapadlého pastýře, jenž ve svých tužbách nese se výše, než kam ho klade jeho okolí, které mu připravuje mnohý pocit poníženosti, a pýcha špatných lidí. Byl chud a neměl než starou matku, o níž pečoval, a již zasvětil celý svůj život, právě tak, jako ona jemu. Nepocítil nikdy ve svém životě radostí, o kterých pouze snil, popásaje ovce svému pánu. Tak i dnes, hraje na svůj nástroj, oddával se zcela svým snům.

A již se slunce blížilo k západu. Vše kolem umlkalo, až bylo úplné ticho. I šalmaj Jiříkova ztichla. To mladý pastýř, ukolébán tichem, usnul.

A zdálo se mu, že přišel se svými ovce do krásné zahrady, kde kvetly květy nejrozmanitějších druhů a barev a nejlíbeznějších vůní. Byly tam růže, jakých oko lidské nikdy nespatriilo, tak nádherně zbarvené, že srdce Jiříkovo až údivem poskočilo. Kvetly tam lilie, hned stříbrné jako zmrzlý horský sníh, hned zase žluté jako zlato, a skláněly své nádherné kalichy k zemi. Mimo to tam voněly karafiáty a orchideje, jež se

podobaly nádherným, duhově zbarveným motýlům, poletujícím kol té vši nádhery. Ale nejkrásnější ze všech byly bílé chrysantémy. Vypadaly jako tanečnice, houpající se na stoncích; byly bělostné jako padlý sníh, a měly červený nádech, jako by červánky zapadajícího slunce je letmo políbily. A nade vši tou nádhrou a krásou zvedaly se koruny oranžovníků se svými žloutnoucími plody.

Uprostřed zahrady stál zámek. Celý pozlacený a ověnčený květy, stál tam v záři zapadajícího slunce. Byl tak krásný a tak se leskl, že až šťastnému pastýřovi oči zaslzely.

A hle! Odkudsi ze stínu kře vystopila princezna, opravdu princezna, v jemném, splývavém rouše, na prsou krásný květ bílé chrysantémy. Z jejích očí, velkých a přívětivých, lije se nebeský žár a rudé rty se usmívají na zmateného Jiříka. Přichází k němu a podává mu ruku, ba i květ chrysantémy utrhla od svých prsou a podala mu jej. Celým jeho tělem proběhl pocit nikdy nepocitěných tužeb a slasti. A to vše tím pouhým stiskem bílé ruky a pohledem moudrých očí. Jaké to bylo štěstí pro ubohého pastýřského mladíka...

Vtom se náhle probudil a uviděl, že slunce již zapadá za lesem a že ho opět čeká trpké pohrdání, jež jest jeho životním údělem. Té chvíle poznal, jak mnoho trpký život liší se od sladkých, báječných snů...

... „Svatí bratři stali se základními kameny křesťanského života, křesťanské osvěty u Slovanů. Ó, kéž jimi zůstanou! Jest zajisté pravdou dějinami potvrzenou a pro náš národ vážnou výstrahou, že každý odklon od křesťanství, od víry Kristovy a mravnosti na ní zbudované, znamená návrat k barbarství nevzdělaných národů, znamená úpadek a smrt národa. Toho si budme vždy vědomi a „nikdo nás nesváděj marnými řečmi.“ (Efes. 5, 6.) A nebudme ctiteli sv. Cyrila a Metoděje jenom prázdnými slovy, nýbrž i skutkem a životem. Nemluvme jen libivých řečí o odkazu cyrilometodějském, ale plňme též povinnosti, které nám ten odkaz ukládá: snažme se svaté učení Kristovo, jež nám svatí bratři soluňští hlásali, den ze dne lépe poznávat, dle něho žít, sebe i jiné posvěcovat. Budeme-li všichni takoví, všichni pravím, i lid, i kněžstvo jeho, jako byl svatý Cyril, pak vykvete na luzích cyrilometodějských v našem milém národě pravé štěstí, jež samojediné je s to, aby vyplnilo a oblažilo srdce naše. Proto prosím vás, drazí moji, a spásou duše vaší vás i dítky vaše zapřísahám, abyste si nedali vyrvat ten svatý odkaz cyrilometodějský nikdy a nikým, ale abyste ho hájili proti každému a jej s pomocí Boží i uhájili! Svatý Pavel píše Efeským: „Byli jste někdy tmou“ — zrovna jako předkové naši před příchodem svatých bratří soluňských — „nyní však jste světlem v Pánu; jako účastníci světla žijte!“ (Efes. 5, 8.) Ano, jako účastníci světla žijme, osvícení svatým učením Kristovým a posvěcení modlitbou a svatými svátostmi, nikoliv tápající jako slepi ve tmách bludu a nevěry našich časů a v temném přišere hříchu!

(J. M. Dr. Prečan, arcibiskup olomoucký.)

V den jeho pohřbu přšlo...

V den jeho pohřbu přšlo,
padaly velké slzy
jakoby nebe želelo,
že odešel tak brzy

Tak mlád a vesel, šťasten byl,
tak milý úsměv měl!
Studiu svému zaslíbil
ranného mládí pel.

Znovu a znovu síly pnul
pro radost ubohé matky,
již dětsky miloval, k níž lnul
po celý život svůj krátký

Pozvolna chřadnul a bled,
poznal, že nemá už síly...
Bolestí zkřivil se vypráhlý ret —
ruce již nestačily

Umíral. Hleděl na matku
a líbal jí vrásčité ruce...
Věděl, co zaseje zármutku
ve staré, dobré to srdce!

V den jeho pohřbu přšlo
a západ tonul v mlhách...
Za jeho rakví kráčelo
matčino srdce — v slzách...

Š. M. Trochta S. S.:

Vzpomínka na zemřelé, která utěšuje...

Vzpomínka na smrt! Jak nás vždycky děsí... Jak neradi slyšíme, že budeme museti jednou umíratí...! I když nám kladli ten popelec na čelo, tak málo jsme o tom přemýšleli... Ta slova: Memento mori — nám tak málo srdcem zachvěla. A přece, smrt je věčnou pečetí věčné Pravdy — i pro ty, kteří nevědí aneb neuvažují aneb nechťejí o tom přemýšlet, co se pod tou pečetí skrývá.

Nerad bych někomu křivdil, avšak... avšak v mnoha případech je tomu skutečně tak... Bojíme se smrti i když nám kolem růže nekvětou, ano, i když nás zde něco tlačí — ještě se jí bojíme. Bojíme se jí, ano — vždyť ona je pokutou za hřích. Toť pravda osudná, kterou bylo již prvému člověku poznati.

A tedy ji raději zaplašíme tou vzpomínkou na poslední výdech, na poslední bolestný pohled po pozemském okolí — a tedy ani na mrtvé nemyslíme, nevšímáme si jejich pomátek — a jejich kosti a jejich prach ať tam jen leží, ať se to jen rozpadává, ale tak, abych to já neviděl...

Je tomu skutečně tak?

Ne u všech!

Ne všude!

Ne vždycky!

U sv. Františka z Assisi tomu tak nebylo

— ten ji, tu zubatou, nazýval sestřičkou... U sv. Augustina tomu rovněž tak nebylo a přece se mu kdysi »slasti« tohoto světa tolik líbily. Matka ho naučila krásně umíratí.

Nebylo tomu tak ani u našich dědů a našich otců, matek. I tito umírali, umírali třeba těžce, ano, ale s křížem v ruce, s Útěchou v srdci... S křížem, který po celý život trpělivě nesli, s Útěchou, kterou se po celý život těšili, již se živil.

Jestliť člověk strůjcem svého štěstí: štěstí nejen časného, ale i věčného. Strůjcem věčného štěstí...!? Tedy ani u nás tomu tak nebude — ani my se smrti nebudeme báti; smrti těžké, ano těžké, ale přece jen smrti křesťana... A smrt křesťana je počátkem života. Křesťana dobrého dle vzorce Kristova...

*

Druhý, třetí, čtvrtý únor t. r. . . . Toť dni nezapomenutelné pro katolický Turín... pro katolickou mládež italského velkoměsta, sídla někdejších panovníků savojských.

Po ulicích byla převážena urna, krásná, zlatá, umělecká urna... z kostela do kostela — s jednoho konce města na druhý. A kolik to nadšení, kolik to jásotu, ano i parády. Kdyby to byly politické demonstrační průvody, ani bychom o tom nepsali. Ale

zde jásala nejvznešenější částka lidského srdce a lidské duše. Nejvíce jásalo hemžící se kolem mládí a ten jásot se nám tolik líbil, měl v sobě tolik čínorodé síly, tolik nadějí. Nedivím se, že při tom jeden vzdělaný a svatý kněz, obětavý a ucelený vychovatel, rázný spisovatel a redaktor... zaplakal... Jemu se líbila ta mladá Itálie a byl rád, že k té duševní obrodě ruku přiložil.

Avšak víš, příteli drahý, víš, kdo byl v té zlaté schránce a proč tolik bujarého jásotu? Kosti... lebka! Lebka mrtvého člověka... před dvěma stoletími zesnulého prince Gonzagy z Mantovy.

Tedy kosti sv. Aloise! Kosti anděla v lidském těle. V těle lidském: tedy se muselo zapírat, muselo bojovat jako já a muselo si svou lilii draze koupiti.

Ano, příteli, poněvadž bylo podrobeno témuž zákonu přirozenému jako ty.

*

Ze dne třetího na čtvrtého února byla zavezena urna s ostatky sv. Aloise do salesiánské basiliky P. Marie Pomocnice a kolem poklekl zástup kněží a nepřehledné řady salesiánských chovanců. Po celou noc trvala ta divná a vzácná pobožnost se skloněnými hlavami před ostatky světce, ale myšlenky, které tehdy táhly hlavami těch mladých, byly potěšující, posilující, osvěžující. Smrt světce je krásná smrt, ale smrt světce je rovněž krásnou vzpruhou a posilou pro nás, kteří tím tuhým bojem musíme ještě projíti. — Nuže: a mezi těmi jinochy, kteří prosili sv. Aloise o dobrou smrt po těžkém boji, byli i synové českých matek a prosili, aby seslal Bůh vlasti naší hojnost následovníků čistého prince Gonzagy.

Ty mrtvé ostatky sv. Aloise — jak se asi zachvěly při těch modlitbách.

Ale příteli drahý, dnes ti chci představit ještě jiný příklad jinocha, který krásně umíral a který ti může býti posilující myšlenkou v tvém boji pozemském s andělem temnosti.

Na pravé straně v téže basilice P. Marie Pomocnice odpočívají požehnané kosti jinocha, studenta-chovance ctih. Don Bosca. Jinoch tento veden prozřetelnou rukou velkého moderního, preventivního vychovatele za zářivým vzorem sv. Aloise, dospěl tak daleko, že vydechl před 70 lety svou ušlechtilou duši jako světec a nyní se jedná v Římě o jeho blahorečení.

Sedmdesát roků; po světě mu postavila již nadšená mládež pomníky a my o něm: posud ještě skoro nic nevíme. Naše doba rozeštvaná a zmaterialisovaná potřebuje zářivých vzorů; bude tedy dobře jíti i za Dominikem Savio.

*

Pro svět se narodil Dominik Savio 2. dubna 1842; pro nebe se znovu zrodil (toť kýženější zrození!) 9. března 1857, před sedmdesáti roky. Celý život tohoto podivuhodného dítěte, jehož chtěl mít Bůh světce, bylo ustavičné, krásné, povznášející jaro... s ranní a večerní rosou; poslední den života byl oslňujícím červánkovým západem.

První stíny večera se snesly na pahorky a stráně posázené řadami vinné révy, ale listí při závanu teplého větru ještě nešelesilo: jaro bylo ještě příliš časně a teprve pupence vyhazovalo.

Víska Mandonio, nad níž se vznášely jako hluboké vzdechy údery umíráčku, zahalovala se v divný smutek. Všichni to věděli, že malý Dominik, který se vrátil před několika dny z oratoria toho podivného kněze, zázračného D. Bosca, jenž si rád hraje s nezbedy, připravuje se, aby odcestoval na věky.

Dominik, svatoušek, rozmlouval s anděly a ozařoval ubohou a tmavou světničku svým andělským úsměvem.

Lid přicházel, aby se podíval na umírajícího, aby mu daroval nějaký ten pohled litovné soustrasti, aby ho potěšil prostým slovem, tím slovem prostým, jež umí pronést pouze ti, kteří trpí: k trpícím.

Malá rodinka truchlila, ale potlačovala slzy a skrývala skličenosť. Byla to rodina křesťanská a věřící. Dominik očekával odvdaně s jasnou myslí okamžik oddělení duše od těla: poznával celou tu krásu toho dne a usmíval se. Ejhle! umírající, který se usmívá a jehož kosti nestraší...!

Po lékaři přistoupil pan farář. Lékař byl řekl:

— Odvahu, Savio, uzdravíš se, —

Nemocný se neprotivil tomu úsudku — byl tak jemňoučký, uctivý ubohý hoch! — ale zavolal kněze s prosbou, aby mu donesl nejmocnější potěchu křesťanů: Krista v Hostii a poslední pomazání.

Dobrý kněz vyčetl ze žádoucího obličej svého malého farníka veškero ždání čistě oučké duše, odhodlané dáti se v let do

nebe. Udiven a potěšen takovou jasností v hodině, kdy všichni se třesou a děsí, modlil se s nemocným. Tak krásně se modlili, byla to poslední modlitba...

Nevěděl v té chvíli, co lepšího učiniti, co užitečnějšího... Pozdravil a dojat jej opustil.

— Pane faráři, nezanecháte mi žádnou vzpomínku?

— Jakou vzpomínku?

— Vzpomínku, která by mi dodala síly.

— Uvažuj, dítě drahé, o umučení Krista Pána.

— Deo gratias! — zašeptal Dominik: ano, ano, utrpení Ježíše, to budiž stále v srdci mém... Ježíši, Josefe, Maria, stůjte při mně v posledním zápase!

Pak upadl v hluboké bezvědomí.

Otec, chudák starý a shrbený, stál tam v tichých myšlenkách, zdolán bolestí, obličej bledý — a strnulým okem prorážel úzkou tabuli malého okna, ale křídlo roreje, který sebou švihl kol oken, neviděl.

Matka, ta hořce vzlykala a v srdci jí to bodalo, jako na sedmi místech. — Ubohé matky, jaké to ostny pro vaše něžná srdce!

Po půl hodince, snad trochu později, nemocný otevřel ještě víčka.

— Papá, již jsem tu, už to bude...!

— Tu jsem, Dominiku, čeho si přeješ?

— Vezměte moji modlitební knížku, přečtěte mi modlitby: »Cvičení dobré smrti«*), ale tak, jak to Don Bosco dělával — jako bych již, již měl zemřít...

Nato bylo slyšení násilné propuknutí v pláč. To matka Saviova. Nemohouc zdati své strasti, ubohá žena, odvěkla se ze světnice a nesla s sebou celé to mučeníctví.

Otec odolal. Otec Savio, počestný kovář v Mondonio, byl muž jemného srdce, ale byl zároveň mužem víry a bída i kříže životní naučily ho viděti ve všem prst Boží prozřetelnosti. Přemohl tu hroznou bolest. Ujal se knihy a modlil se. Dva hlasy bylo slyšeti: chvějící se, přerývaný hlas otce, který šeptal zvolání, a jasný, stříbrný, andělský hlásek synáčka, jenž opakoval:

»Ježíši, milosrdenství, smiluj se nade mnou!«

Dominik se přibližoval k nebesům.

Smutek Mandonia se stupňoval.

Radost v nebesích vzrůstala.

— Ježíši, milosrdenství, smiluj se na-a-a-de mnou...

*) V salesiánských domech se odřikávají modlitby tyto každý první pátek v měsíci.

Znovu klid. Umírající se pohřížil do svých krásných myšlenek a zůstal tak ukolébán ve svém krásném snu. Různé vzpomínky se honily mladou tou hlavou, sladké vzpomínky: turinská oratoř, spolužáci, Don Bosco, sdružení Neposkvrněného Početí... Opustil milovanou svou oratoř navždy, on to věděl, on to cítil, krásného prvního března... Toho smutku a té naděje, jež vála zamklými srdci jeho spolužáků! Obkličili ho, těšili ho, prosili jej, aby se co nejdříve navrátil. Slyšel je ještě:

— S Bohem, Savio... s Bohem.

— Nic si z toho nedělej jen s veselou!

— Budeme se za tebe modliti.

— Vrať se k nám co nejdříve!

— Ach, Dominiku, můj drahý Dominiku, smutno nám bude bez tebe.

A on odpovídal: — Děkuji, přátelé. Buďte jen hodni... Nezapomínejte na mne. Na shledanou v ráji. —

Navštívil ještě kostel, svého drahého sv. Františka, kde tak často rozmlouval s Ježíšem a kde jej Don Bosco jednou vyrušil, když byl ve vytržení. Viděl otcovskou usměvavou tvář dobrého Don Bosca, cítil ho, jak se sklání nad jeho horkou, rozpálenou hlavou. Oh, Don Bosco! Dobrý ten otec jej totiž přijal do svého ústavu, turinské oratoře: jednal s ním vždycky jako se synem. Učil jej ubírat se cestou ku ráji, tak jak ji konal kdysi Alois z Gonzagů. A on mu udělal slavnostní a svatý slib: »Chci býti svatým!« Dodržel svého slibu? Ach, první roky mezi Don Boscovými »uličníky« to byl odlesk rajského zákoutí, tolik náboženského nadšení, tolik vzájemné lásky, tolik kvítek ctnosti mezi těmi chudými hochy.

Don Bosco jej nyní těší, mluví k němu:

— Ano, Savio, dodržel jsi slovo.

Savio, když byl ještě v oratoři, učinil Bohu rovněž posvátnou přísahu:

— Smrt, nikoliv však hříchy! —

Slabost lidská je veliká, větší je Boží přispění. S pomocí nebes Dominik se zachoval vždy čistý a nevinný žil v milosti Boží.

Savio si ještě na všechno vzpomínal: znova a znova spatřoval spolužáky, slyšel jich poslední s Bohem. Odcestoval z Turina, když nad Supergou*) se počala zlatiti

*) Superga je vršek, zvedající se nad Turinem. Je tam krásná basilika, v níž jsou pohřebiště savojských králů.

modrá obloha, dospěl do Mondonio, když večernice balila v černý závoj rodný jeho kraj. Ten večer mu bylo jíti podél hřbitova. Několik prostých a zchátralých křížů ukazovalo přes odřenou zídku své varovné paže, sem tam chumáče a trsy nepěstěného kvítí, trochu trávy, kdesi nedávno posla-pané, čerstvé hroby. Zadíval se smutně na jeden nový kříž, na jednu novou jámu. . . Tu svůj! Stoupal mírným svahem až doprostřed nějak zamyšlen, s obavou, až úzko mu bylo. Tam nahoře jej očekávali jeho drazí, aby jej mohli obejmouti. A zašeptal si: — Však naposledy. Snesou mne znovu tam dolu . . .

A skutečně.

Přiblížila se hodina posledního loučení — Savio se již připravoval, že zanechá ubohé tělo, kořist smrti, rodičům, příbuzným, přátelům, zemi na malém hřbitově, poblíž cesty. Tělo zemi, bělostnou duši pro nebe.

— S Bohem, otče . . . Pane faráři, s Bohem . . . ! zašeptal Dominik s divným úsměvem na spálených rtech: — ještě jednu věc mám na srdci — ach nejsem více schopen upamatovati se. Jak je to krásné, co nyní vidím!

Ruce na prsou složeny, útěcha v srdci a svatý jinoch odevzdává duši svou Bohu.

Co viděl Dominik Savio? Co mu způsobilo poslední okamžik tak blaženým. ?!

Odpověz ty, milý příteli!

V Mondonio plakali všichni, všichni jako členové jedné rodiny chtěli doprovoditi toho dobrého jinocha na vesnický hřbitov.

Savio byl spuštěn do obyčejného hrobu, do jámy chudých a ponížených.

Netrvalo dlouho a jaro se dostavilo ve vší své bujnosti a svěžesti. Po stránkách rozhodilo hejno květnatých, rozmanitých, živoucích perel a i chladná zima malého hřbitova potáhla se zelení. Vyskočily trsy květů a obveselily zádušnost němých křížů. Rov Dominika Savio poset polními květinami a mateřídouškou podobal se roztomilému záhonku. Za tichých dnů, když se teplo tetelilo a paprsek italského slunce barvil již třešni do červena, sestupovali na ten záhon andělé, aby si pohráli; jindy přicházeli zase přátelé . . . bylo jim ještě tolik teskno . . .

Každoročně pak přicházeli do Mondonio s Don Boscem spolužáci z Turina ve zbož-

né pouti a čerpali sílu a čerpali příklad z myšlenky na zemřelého.

Savio nezemřel pro své spolužáky. Savio žil stále životem čilým v jejich srdcích. Ctnost neumírá, ctnost je světlem, je pochodní: plane a srší jiskrami.

Nuže: ten chladný rov Saviův na malém hřbitůvku v Mondonio zářil tímto světlem, rozpaloval tímto plamenem.

Jednoho dne byl hrob znovu otevřen. Savio byl vyzvednut a uložen pod oltářem hřbitovní kapličky. To se stalo r. 1866.

Ale to tam bylo tehdy již pochováno srdce celého Mondonia. Ztrápená srdce venkovanů přicházela načerpati útěchy tam k tomu srdci, v němž se Bohu tolik zalíbilo. Vděční jako byli, vystavěli mu krásnější hrobku v kapli a stali se pro ni ostrážitými hlídači. Oni tedy, prostí venkované, položili základ k oslavám pokorného a andělského syna jejich kraje.

Církev, matka ostrážitá a pečlivá, upřela své mateřské oči na zářivou duši ctnostného jinocha, vztáhla k němu své něžné lokty, aby ho přitáhla blíže na svá živá, hřejivá prsa, aby ho mohla zblízka pozorovati a potom oslaviti.

Pověst o ctnostech Dominika Savio rozlétla se a oživovala se stále víc a více, zazářila na mnoha místech tak, že strhla lásku a oddanost jiných jinochů a tito mu postavili již pomníky v různých končinách země.

Dnes se k němu mnozí utíkají, aby dosáhli milostí. Dominik poslouchá a odpovídá, dosahuje od Boha podivuhodných milostí.

Ctihodný Don Bosco jej postavil za vzor pro mládež a napsal jeho životopis.*) Oratoř salesiánská, basilika P. Marie Pomocnice jej uvítala ku své velké radosti znova 29. října 1914 mezi své stěny.

Krásný, elegantní sarkofág mezi mohutnými sloupy, které nesou uměleckou kopuli basiliky, objímá nyní jeho požehnané ostatky. Na bílém mramoru čteme:

»Zde odpočívá v pokoji Krista,

pod ochranou Pomocnice

D o m i n i k S a v i o,

velmi zbožný chovanec ctih. Don Bosca.«

K této hrobce přichází denně zástup

*) Český překlad možno obdržeti u Olšan-ského v Hranicích na Moravě.

mládeže z ústavu a z města, z Itálie a z celého světa a prosí o sílu, o světlo a útěchu. Na tento chladný mramor kladou své rozpálené hlavy i synové českých matek a děkují a prosí.

Děkují, že jim Bůh dovolil utěšovati se příkladem tak bohumilého studenta.

Prosí se srdcem vírou kypícím P. Marii Pomocnici v naději, že uvidí brzy anděl-

ského přítele usmívati se s oltáře úsměvem svatých. Prosí, aby Bůh takových Dominiků i národu českému dal . prosí a chtějí jej následovati. Prosí, aby jim vyprosil milost šťastné smrti a aby dali přednost smrti před hříchem.

Pak pro ně nebude myšlenka na smrt myšlenkou zžírající — pak budou šťastnější zde i po smrti.

Máte zapláceno předplatné »Jitra«?

ROZHLEDY

Z Itálie.

Milí přátelé a bratři!

Je již na čase, abychom Vám dali také o sobě něco vědět a o postupu celého českého dila salesiánského. Před třemi roky nebylo o něm téměř ještě ani slechu. Dnes se záržuje v Itálii již asi kolem 70 studentů a řemeslníků, z nichž někteří jsou již salesiány a vyučují jako učitelské síly v českém salesiánském ústavě v Perose-Arg., jiní studují filosofii v Turině, jiní jsou v noviciátě (10), jiní zase se učí řemeslu. Hlavním střediskem celé české salesiánské akce je Perosa-Argentina, kdež máme svůj ústav a kde studuje asi 50 českých studentů nižší gymnasium a připravují se s nadšením pro noviciát, aby se mohli postavit do velké řady synů Don Boscových.

Ačkoliv vzdálení naší milé vlasti, přece na ni rádi vzpomínáme, ano, brávě vzdálenost od rodných krbů učí nás vážit si domova a milovat jej ne pouhým slovem, ale skutkem svědomitým plněním svých povinností a nadšenou přípravou pro budoucí apoštolát lásky a sebeoběti ve vlasti a v misiích. Sledujeme s velkým zájmem každé hnutí národní, náboženské a sociální ve vlasti, hlavně pak jednalo-li se o podniky katolické mládeže, respektive studentstva.

„Jitro“, které ústavu i několika jednotlivcům dochází, čtou všichni velmi rádi a těší se vždycky na nové číslo. Každý úspěch našich milých bratrů ve vlasti jest i úspěchem našim, každá radost radostí naší.

Však i my konáme pravidelně naše nedělní schůze a probíráme v nich každou praktickou stěžejní neb běžnou otázku náboženskou a výchovnou. Zvláštním způsobem se v této věci vyznamenává „Sdružení Neposkvrněného Početí Panny Marie“ a „Sdružení sv. Aloise“. Prvé uspořádalo i několik slavnostních schůzí hudebně-literárních a pěknou akademii s vhodným programem na svátek Neposkvrněného Početí P. Marie; druhé má na starosti především kostelní ozdobu, zpěv, ceremonie a připravuje nyní krásné italské drama „La vittoria di San Luigi — Vítězství sv. Aloise“, které bude předvedeno před italským obecnstvem při oslavě aloisianského jubilea.

Naši „umělci“ podali totiž již jednou v italské řeči eucharistické drama: „Smrt sv. Tarsicia“ a dosáhli nejen všeobecného porozumění, nýbrž i pochvaly a potlesku.

Nezapomínáme však ani oslavit důstojným způsobem naše národní svátky vlastenecké. Tak na 28. října 1926 byla uspořádána zdařilá rodinná akademie s hojným programem, zpestřeným vhodnou jednoaktovkou schválně za tím účelem složenou. (Takových jednoaktovek bylo konečně již několik — při každé příležitosti spatří jedna světlo světa!) Slavnostní přednášku měl jeden z dp. představených na tema: „Smysl českých dějin a naše národní osvobození.“

Na svátek (jmeniny) našeho p. presidenta byla uspořádána rovněž rodinná akademie. Hudebně-literární a příležitostnou přednášku měl pan ředitel čes. sal. koleje v Perose. Zvláště byla vyzvednuta vytrvalost a obětavost p. presidenta v boji za národní osvobození a chovanci byli vybídnuti, aby jej v tom následovali. Panu presidentovi pak byl zaslán prostřednictvím českosl. konsulátu v Miláně pozdravný příspěvek.

Církevní rok však nám donášá celou řadu jiných svátků a my jich neopomíjíme rovněž vhodným způsobem oslavit. Při důležitějších svátcích konáme noveny a tu bývá při večerním sv. požehnání obyčejně

kratší promluva a náš pěvecký sbor dodá náboženskému obřadu slavnostnějšího rázu. Tuží se znamenitě, takže bývá často zdán, zvláště při slavnostnějších příležitostech i do okolních farností

Rovněž i malý smyčcový orchestr prokázal již několikrát svou zdatnost a české melodie líbí se nemálo i Italům.

Každý první pátek v měsíci konáme smírnou pobožnost k nejsv. Srdci Páně a dojmavou pobožnost „Cvičení dobré smrti“, kterou ctihodný Don Bosco zavedl ve svých ústavech a kterou i našim bratřím ve vlasti, toužícím po náboženském procitěnějším životě, vřele doporučujeme. Taktéž každý 24. den v měsíci oslavujeme vzpomínku na P. Marii Pomocnici křesťanů, zázračnou ochránkyni podniků Don Boscových.

A což ty krásné vycházky, zde, pod nebetýčnými zasněženými vrcholy Alp. Ta příroda pobízí sama ducha, aby se povznesl z pozemského prachu a aby se oprostil od přílišných vlivů nízké lidskosti a tintěrných zájmů. Co tu bývá veselí a pěkné nálady! Často se ozvou údolím české pochody a písně národní, často si uděláme někde na lesní mytíně žertovný výstup neb nějaké veselé kázání.

Někdy se zastavíme v nějakém kostelíku, o které zde není potřeba, ačkoliv je údolí hodně promíseno i obyvatelstvem vyznání veldeského a zde si zapějeme české písně mariánské a pomodlíme se za vlast modlitbu Třebízského. Prosíme Boha, aby nám dcpřál vykonati alespoň něco pro duševní dobro drahého národa.

Leč nechceme zabrat i p. redaktorovi, jehož srdečně pozdravujeme, mnoho místa; je to však zřídka, tedy nám odpustí! Vy pak nám napište, drazí přátelé, zajímají-li Vás naše zprávy a my necháme vřadycky rádi o sobě něco slyšet. A modlete se za nás rovněž, pomáhejte nám, abychom zůstali věrni našemu sv. povolání a abychom se mohli navrátiti co nejdříve do vlasti milené zvětšiti Vaše řady a budeme-li hodni, pomoci Vám a představití Vám milou postavu velkého přítele studující mládeže ctih. Don Bosca, o jehož blahorečení se nyní v Římě jedná a jehož proces o heroičnosti ctností tak skvěle dopadl a samými slovy sv. Otce byl tolik vyznamenán.

Pozdravujeme Vás všichni a všechny co nejsrdečněji a co nejbratrštěji, modlíme se za zdar Vaší práce a milujeme Vás! Kristus a Jeho Království, toť ideal tak silný, že dovede opojiti svět celý, tím více nás, kteří jsme bratři nejen v Kristu, nýbrž ještě v národě; v národě zkoušeném, který namnoze utíká od Krista... ale my věříme, že se k němu zase jednou vrátí.

Taktéž flumocíme vřelé pozdravy italských katolických, živých a aktivních studentů, s nimiž se často stýkáme a kteří se o Vás rovněž rádi zajímají a přejí Vaší práci pro prohloubení, upevnění a rozšíření pravého náboženského ducha a života hodně zdaru.

Milý pan Dr. Camilo Corsanego Vám tam nedávno v Praze něco povídal o katolické akci. Nuže budeme-li i v této věci následovati cizinu s tímtež zájmem, s jakým jsme ji často následovali i ve věcech méně cenných, pak se jistě naučíme zase něčemu dobrému a učiníme nový krok ku praktické dokonalosti náboženské práce organizační v naší republice. Bůh Vám žehnej a posiluj! Š. M. T.

Valná hromada, již konal Spolek katol. akad. »Moravan« v Brně, tentokrát v zasedací síni Zemského domu vyzněla plným tónem snaživého výboru odstupujícího předsedy kol. Ant. Janečka, jehož zpráva oznamovala nejen vzestup v počtu členstva, nýbrž i v pronikání do veřejnosti. Cestu nepolitickou, již náš spolek sleduje, schválil i ve svém proslovu p. náměstek zem. výboru profesor Drobný, jeden z mnoha hostů, mezi nimiž jsme srdečně uvítali i zástupce Č. Ligy Akad., ústředí, Orla, zástupce městské rady, Svazu křesť.-soc. dělnictva atd. Obsažné zprávy vyslechnuty se zájmem a plnou pozorností. Do nastupujícího výboru zvoleni velkou většinou kol. P. Leviček předsedou, A. Nováček a S. Cvek místopředsedy J. Parma jednatelem a A. Zúška pokladníkem. Nový výbor si vytkl pokračovati v úsilí o proniknutí našich snah do veřejnosti a semknutí se se všemi nám přátelskými organizacemi studentskými. Snad zarázelo, že se nemluvilo více o zrušeném agitačním odboru a nově zřízené zemské organizační sekci. — Jinak valná hromada vyzněla celkem důstojně. —eš

Katolický student pro misie. Mladý člověk se dá nadchnouti poměrně snadno pro vše, co jest vznešené a krásné. Jak by tedy nebyl nadšen pro myšlenku tak vznešenou, jako jest idea misionářská. Kolik heroismu jen mu ukazují misionáři, jaké nadšení obětovati se pro Boha, jakou radost ve snášení všech útrap! Miluje je opravdu. A snaží se, aby, pokud jen jest v jeho moci, jim ulehčil jejich dílo. Činí tak svými modlitbami, přispíváním na misie a rozšiřováním známosti o misionář-

ském díle všude. Ovšem, je třeba, aby sám co nejvíce poznal to dílo, pak může o něm vypravěti druhým. Proto jsou pořádány pro studující misijní kursy, na kterých mluví k mládeži misionáři. Kursy bývají hojně navštěvovány. Na kursu v Tillburgu bylo přítomno přes 70 akademiků a akademiček holandských, což jest jistě číslo značné. Ve studentských časopisech hojně se píše o věcech misionářských. Skoro ve všech státech katolické studentstvo se zajímá o misie. U nás o cyrillo-methodějskou otázku. Aby celá práce studentská byla v tomto směru jednotná, navrhl belgičti studující založení mezinárodní organizace, což se též stalo utvořením »Academica Unio Catholica adiuvans Missiones«. Tato nová společnost naváže ihned styky s akademickými kruhy Indie, Číny a Japonska, což jest velice důležité, uvážíme-li, že Indie má 17 universit se 67.000 studujícími, úplně pohanskými. Japonsko 32 universit, z nichž 4 největší mají 25.000 akademiků. Protestanti založili již r. 1920 podobný spolek »The Worlds Student Christian Federation«, který má dnes již přes 200.000 členů, 467 sekretářů, 100 klubů a tisklo již přes 50.000 výtisků o misionářském hnutí. Podnět katolických studujících lze opravdu jen vítati a přáti celé akci hojnost Božího požehnání.

Seniorům Č. L. A. Žádáme opět všechny seniory Č. L. A., kteří v roce 1919 až 1926 vstoupili v praktický život, aby ihned oznámili přesnou adresu i povolání. Všechny seniory žádáme, aby za účelem přesné evidence nám vždy oznamovali každou změnu bydliště. Požadovaná data hláste korespondenčním lístkem senioru Č. L. A. Dr. J. Hronkovi, Praha III., Štefánikovo 602. — Jedná se

o důležitou akci. — Za Č. L. A.: JUC. Markes v. r. — Za klub seniorů Č. L. A.: Dr. V. Janda v. r. — (Žádáme o otištění ve všech krajských listech.)

ZE SVĚTA.

K blahorečení ctihodného Jana Boska. V neděli 20. února předčítal se v konsistorním sále vatikánského paláce za přítomnosti sv. Otce dekret, kterým uznává se heroický stupeň ctností ctihodného Jana Boska, zakladatele společnosti salesiánů a kongregace Dcer Panny Marie Pomocné. Svátý Otec vstoupil do dvorany o 11. hod. v průvodu svého dvora a čestné ochranné stráže. Přítomni byli kardinálové Vico, prefekt kongregace posv. obřadů, a Petr Gasparri, protektor kongregace Dcer Panny Marie Pomocné, členové kongregace posv. obřadů Don Tomasetti, postulátor blahorečení, velká řada vyslanců, biskupů a prelátů. Když byl Don Tomasetti oslovil sv. Otce, pronesl Pius XI. řeč, v níž zdůraznil svatost a blahodárné působení příkladného života těch, kteří stali se hrdiny ctností, a zřejmě pohnut zmínil se také o všem, co vyvolává v srdci jeho tolik svatých vzpomínek na Dona Boska. Mimo to podotkl sv. Otec ve své řeči, že ani ne za 40 roků po smrti Dona Boska rozšířilo se jeho dílo v celém světě jako písek na břehu mořském; čítá 70 provincií a více než 1000 domů, kostelů, kaplí, nemocnic, škol; nelze ani počítati ony tisíce duší, které již našly útočiště v těchto ústavech křesťanské lásky. Dnes čítá, praví sv. Otec, tato kongregace spolu s novici na 160.000 řeholníků a řeholnic. Po skončení obřadu udělil sv. Otec přítomným své pozhnání a opustil dvoranu. — Jak se dovídáme, činí se v poslední době pokusy, aby přišli salesiáni i do arcidiecése olomoucké.

Svěcení slovanského biskupa v Římě. Jak známo, dosavadní apoštolský administrátor prešovský, křesťanský biskup dr. Njaradi opustil už naši republiku a jeho nástupce v téměř úřadě, vldp. O. Pavel Gojdič ze řádu sv. Basilea Vel. v Užhorodě, bude vysvěcen na biskupa dne 25. t. m. v Římě, a to u sv. Klimenta, kdež jest pochován svatý Cyril. Spolusvětitelé, řeckokatoličtí biskupové, dr. Njaradi z Křiževců v Jugoslavii, Dr. Kocylowski ze Stanislavova v Polsku a Bogačevskij z Ameriky, za tím účelem mtškají už v Římě. Sv. Otec vytváří tak neocenitelnou tradici, když i tohoto biskupa dává vysvětit u sv. Klimenta, kdež byl nedávno vysvěcen i bulharský biskup Kurtjev.

Bývalý admirál knězem. Admirál Malcor, jenž ještě před třemi lety byl admirálem francouzského loďstva a pak vstoupil do kongregace Bílých otců, sloužil nedávno v Toulonu svou první mši svatou. Mši svaté obcovali mnozí jeho bývalí kamarádi a řada významných osobností francouzských.

Statistika cizinců v Římě za »Milostivého léta«. Podle úřední statistiky právě uveřejněné navštívilo Itálii v r. 1925 1.400.000 cizinců. Z nich přijelo železnici 964.000 a automobilem 40.000. Průměrně trval pobyt cizinců 18 dní a denní útrata činila 184 lir (t. j. 298.08 korun čsl.), takže celkové vydání návštěvníků v roce »Milostivého léta« činilo asi 3.656 miliard lir (to jest 5.923 miliard Kč). V minulém roce — statistika není dosud úplná — bylo v Itálii o několik set tisíc hostů méně. Návštěvníci Italie měli k dispozici 360.000 lůžek ve 100.000 hotelů.

Uzdraven na přímlovu kardinála Merciera. V diecési tourainské v Belgii ve vesnici Besacles byl zá-

zračně uzdraven kněz, který byl lékaři prohlášen za nevyléčitelného. Tu obrátil se modlitbou ke kardinálu Mercierovi a po položení ostatků zemřelého arcibiskupa se zázračně uzdravil a druhého dne sloužil již mši sv. Do místnosti, v níž kardinál Mercier zemřel, putuje stále mnoho poutníků a vroucně se modlí.

Které kázání mají rádi studující američtí? Na universitě sv. Kláry v Kalifornii byl studujícím rozeslán dotazník, jaká temata by si přáli ke kázáním. Došly tyto odpovědi: Kázání, která ukazují staré pravdy v novém světě; kázání, která ukazují nejenom temnou, nýbrž i světlou stránku náboženství; kázání, která učí ucelovati onen svět a připravují naň; kázání o krásách církve a kázání, která učí poznávati a dávají návod, jak se varovati moderního zla.

»Ve šlépějích sv. Václava« se koná každý první pátek v měsíci o 1/48. hod. več. u sv. Kaje-tána v Nerudově ulici. Káže kněz redemptorista. Předneseny budou Dvořákovy biblické písně. Společné adorační modlitby dle příručky vydané jubilejním výborem. Katoličtí čeští mužové, velikost knížete Václava Svatého spočívá v jeho horoucím lásce k svátostnému Ježíši. Chceme-li rok 1929 důstojně oslavit, pak musíme pracovati pro vnější obrodu národa. Bez prohloubení úcty Nejvyšší Svátosti nebude pravé nábožensko-mravní obrody. Trudíž rychle, dokud čas, do šlépějí sv. Václava a jimi blíže ke Kristu. Zachraň každý svou duši, bys mohl pak apoštolovat ve svém okolí. Již i po českém venkově lid chápe velikost doby a proto vzchopme se i my a učíme vše pro vítězství eucharistického Krista v našem národě. — Katolická jednota svatováclavská.

Náboženské pronásledování v Číně. Asi 30 katolických kněží a řeholnic, kteří byli nuceni hrozným chováním Číňanů utéci z Fou-Chou, vyprávěli po svém příchodu do Hon-Kongu, že asi 380 chovanců španělského dominikánského sirotčince bylo Číňany trýzněno. Protestantští misionáři z Fou-Chou rovněž oznámili, že na útěku byli oloupeni o své šatstvo. Co chvíle byli napadeni demonstujícími Číňany.

ZAJÍMAVOSTI.

Ze života čínského. V »Reichspost« píše P. A. Hesser S. V. D. o životě Číňanů toto: Zvykli jsme si téměř dívat se na Číňany jako na lidi na nízkém stupni vzdělanosti stojící, jako na strašné bandity, loupící a vraždící. Číňané jsou ale národ vzdělaný, mající svou minulost a také budoucnost jako žádný jiný národ na světě. Mnohé kulturní vymoženosti měli Číňané dávno před Evropany, na př. sklo, porcelán a umění tiskařské. Číňan předčí ještě dnes Evropana v emailování, v nádherných hrnčířských výrobcích, v hedvábnictví, v jemném vyřezávání z dřeva a slonové kosti. Nacházíme v Číně svérázné a dobře vyvinuté umění stavitelské a malířské. Věda po celá tři tisíciletí byla vážena a horlivě pěstována. Čína má velice starou a bohatou literaturu. Čína jest vůbec nejstarší kulturní země světa, »Světce Číny« Konfucius (žil kolem 500 l. př. Kr.) uvádí ve svých dějinách dobu vlád jednotl. císařů, přesně až do r. 2280 př. Kr. Který pak národ jiný může dívat se na čtyřtisícileté dějiny své a kulturu? Veliké kulturní říše šerého dávnověku, Egypt a Assyrie, jsou mladé proti Číně. A již po dvě tisíciletí kryjí ssutiny zbytky staré

náhery Egypta a Assyrie; Čína však stojí a kvete ještě stále. Čínská říše jest největší na světě. Čtvrtina lidstva jsou Číňané. I když Rusko evropské a asijské svou rozlohou předčí Čínu, přece nekonečné ledové pláně a stepi sibiřské jsou buď slabě nebo vůbec neobydleny. I když národové pod britským žezlem počtem Číňany převyšují, přece však netvoří jeden jediný národ. Naproti tomu je Čína jedna říše, jedna rača s jednou řečí, s jednou kulturou, jediným národem 400 milionů čítajícím. Tento národ má velikou budoucnost. Pohled do čínských dějin nám ukazuje, jaké bouře zažil a přestál tento národ. Tu můžeme tušit onu sílu, jež v této zemi dřímá. Čínský lid je ještě dnes tak jadrný a zdravý a to jest jeho silou. Číňan je pracovitý; den co den jde v modré pracovní suknici za svým povoláním a neúměrně dře se od rána až do večera. Číňan je vytrvalý a houževnatý. Čínský rolník s obdivuhodným klidem a trpělivostí obstarává své pole i když neúroda, povodně, loupežení a neklidné časy válečné ho o sklizeň připraví. Číňan je nenáročný a prostý, schopný snášeti největší oběti a strádání. Také mravně stojí čínský národ velice vysoko a zejména rodinný život imponuje spořádaností a přisností. Číňanka je zdatná hospodyně a dobrá matka. Zajisté se umí našteřit, vzdorovati, špinou a nepořádkem muže zlobiti a hráti dokonale úlohu »zlé tchyně«. Nezná však tance a radovánky; na láskování a táčky nemá kdy. Celý svůj život tráví v domácnosti. Celá řada křičících, hrajících, peroucích se dítek v chýších a na ulicích jsou důkazem životní síly tohoto národa. Ano, Čína má budoucnost. Číňané jsou v podstatě mírumilovní. Staré čínské přísloví praví: »Z dobrého železa nedělají se hřebíky; dobrý člověk nestane se vojákem.« Přece však v tomto ohledu v nejnovější době se mnohé změnilo. Světovou válkou naučila se Čína mnoho. Výcvik a výzbroj dnešního čínského vojska stojí na výši moderního umění válečného. Ještě před dvaceti lety mohla by jediná divise německého vojska dobýt celou Čínu. Dnes je tomu ale jinak. Čína uvědomuje si svou sílu a hlásá: »Čína Číňanům!« Dnes ji jedině ochromuje a překáží nejednotnost generálů a z toho vzniklá občanská válka. V číně vypukla revoluce r. 1911 a dosud není skončena.

Cit náboženský v Rusku se probouzí. Jak oznamuje moskevský list »Izvestia«, vypukl v katedrále v Minsku, která byla dána vládou »Živé církvi«, při bohoslužbách opravdový boj. Veliký zástup lidí, jenž se shromáždil před katedrálou, vrhl se za volání: »Smrt antikristu« na přívržence »Živé církve« v katedrále a rozputal se boj. Kněží se schováli za oltář a podařilo se jim uprchnouti postranními dveřmi. — Ale jest pozorovati jeden krásný zjev. Zatím co vláda dává zavírat jeden chrám za druhým, jsou stavěny nové a nové chrámy po celém Rusku. A jest zajímavé, že se tak děje na přání a z prostředků dělníků. Mezi dělnictvem se v poslední době probouzí silný náboženský cit, který znepokojuje držitele moci v zemi. Moskevské »Rudé noviny« píší dne 22. března o tomto zjevu: »Dělníci veliké textilní továrny »Komunistické avantgardy«, jež má 7000 dělníků, vystavěli nový chrám. Rovněž dělníci továrny na sukno »Rudého října« (2000) sebrali 18.000 rublů pro vybudování nového kostela. Nové chrámy povstávají vedle chrámů starých, které byly zavřeny před několika lety a proměněny v kluby. A třeba uvážiti, že se tak děje ne v některém zapadlém koutě republiky, ale v jednom z našich největších průmyslových středisk.« — Sovjetská vláda se zanáší plánem zbudovati protináboženské museum. Toto museum má ukázati jasně a názorně dějiny nevěry a vývoj ná-

boženství. Zvláštní pozornost má býti věnována části, jež shromáždí doklady boje náboženství proti dělnictvu a jeho snahám za lepší budoucnost.

Věda a víra. Náboženstvím, upřímnou vírou v jednoho osobního Boha, nestává se vědec menším než byl, když nevěřil. Ve francouzském tisku byla uspořádána nedávno anketa, zda věda odporuje náboženskému přesvědčení, a jest zajímavé čísti odpovědi na tuto otázku. Ze 74 odpovědí není ani jedna zápornou, ani ne skeptickou. Čtrnáct vědců a tázaných, mezi nimi i politik a matematik Painlevé, odpovědělo: »Věda se snaží býti skromnou a respektuje náboženské přesvědčení druhých. Dvanáct otázek odpovědělo: »Věda jest náboženské ideje právě tak nepřátelská, jako přátelská. Jde zde o dvě rozličná pole lidského myšlení.« Ostatní odpovědi jsou podobného rázu a všechny se shodují v tom, že jsou na omylu, kdož soudí na nějaký odpor; pak netkví jeho příčina v opravdovém vědeckém duchu, nýbrž v duchu, jenž jest mu úplně cizí, jako třeba v zášti, pyšle a nevědomosti. Dějiny uvádějí četné příklady velikých vědců, kteří své přesvědčení jasně proslavili, jako na příklad slavný chemik Moureu: »Nejdříve jsem věřil, že věda může rozřešiti všechny problémy, a že pojmy Boha, nesmrtelnosti, jsou dobré jen pro duše méně nadané. Později jsem upozoroval, že věci jsou daleko složitější a že obzor neznámého se rozšiřuje stále více, a obzor našich poznatků se naopak stále více zužuje. První přesvědčení, že věda a víra jsou dva pojmy, které se vylučují, opadalo tím rychleji, čím více jsem pronikal ve vědě, t. j. čím více jsem se stával učeným, v pravém slova smyslu »více nevědomým«. — Jednu větu cituji ještě, proslavil ji profesor Národní inženýrské školy, Blondel: »Právě věda nás přivádí ku poznání užitečnosti a nezbytnosti náboženského přesvědčení pro vývoj lidské duše a pravý a správný život lidské společnosti. S tohoto hlediska můžeme tvrditi, že postoj vědy k náboženství musí býti něčím více než shovívavým.« — Věda není a nemůže býti ani proti Bohu. Proč by lidský duch byl méně schopen bádati v jednotlivých oborech lidské činnosti, když věří? Naopak. Opravdová víra řídí duši a dává jí světlo. Proto v klášterech žije tolik hlubokých vědců, proto jsou mezi kněžími četní vědci, jejichž jméno jest slavné. Vírou roste duše lidská ve všech směrech!

Věda, humanita a zločinnost. V »N. L.« píše profesor právnické fakulty dr. C. Horáček o vzrůstající zločinnosti, jejíž epidemie po válce se zvláště rozšířila. Praví, že materialistický duch doby, touha po bezzásluhném zisku, nechť ku poctivé práci a zhýralé požitkářství vedou přímo k životu zločinnému a k těm smutným zjevům dnešní doby. »Byli a jsou u nás i jiné idealističtí utopisté, kteří věří v mravní pokrok společenský, kteří hlásají, že lidstvo stoupající vzdělaností stále se zušlechťuje, že se stává lepším, mravně dokonalejším. Kéž by to skutečně byla pravda! Ale zkušenosti nás bohužel poučuje o jiném. Kultura a vzdělání nečiní lidstvo pohříchu vždy mravnějším a šlechetnějším. Naopak, zdá se, že zločinnosti, jež má původ v poklesu mravního citění, stále přibývá. Tak jsou zločiny dnes připravovány s větší chytrostí, jsou rafinovanější a lstivější — a proto tím i nebezpečnější. Proto optimism o mravním pokroku lidstva jest málo oprávněný a sotva by se podařilo důkaz, že nynější společnost lidská při vši vyspělosti kulturní a technické jest mravně lepší než byla před sty a tisíci lety. Je-li však onen utopistický optimism předpokladem mylným,

stoupá-li naopak zločinnost tak povážlivě, jako právě v době dnešní, pak nezbyvá státu a společnosti, než aby se proti tomuto nebezpečnému ohrožení svých statků mravních i právních účinným způsobem bránila. Zde by byla nemístná a povážlivá každá sentimentální ohlednost a shovívavost, kterou zločinec pokládá jen za slabost a která jest mu jen ku posměchu.« — Jest třeba jednoho: víry. Bez ní všechny navrhované prostředky budou bezúčelnými.

Kutná Hora — sídlem mincovny. Novinami prošly zprávy, že dosavadní státní mincovna v Kremnici bude zrušena a nová mincovna že bude zřízena v Praze. K těmto zprávám dovidají se »N. L.« zajímavé podrobnosti o akci, kterou podniká staré horní město Kutná Hora, kdež kdysi již bývala česká mincovna a raženy tam dobré české peníze. — Ministerstvo financí hodlá zbudovati v nejbližší době novou mincovnu v Praze, při čemž má býti dosavadní mincovna v Kremnici zachována. Městská rada v Kutné Hoře usnesla se požádati všechny zúčastněné činitele, aby působili ku přeložení této mincovny do Kutné Hory. Svou žádost odůvodňuje městská rada několika vážnými důvody. V městě jsou téměř všechny státní úřady, takže potřebná dorozumění se strany mincovny mohla by se státi s těmito úřady břeví manou. Spojení s hlav. městem jest velmi výhodné. Jelikož v celém okolí Kutné Hory není velkého průmyslu, jest město existenčně závislé na podnicích státních. Pro umístění mincovny v tomto městě mluví také podle názoru městské rady historické momenty. Zároveň nabízí městská rada k umístění mincovny rozsáhlou tovární budovu, t. č. úplně volnou, ležící blízko místního nádraží, z něhož jest do továrny přímo zavedena odbočka, takže vagonové zásilky by se snadno do mincovny dopravovaly. Budova tato jest majetkem města Kutné Hory a byla by prý pro umístění mincovny velmi vhodná.

Populace u nás stoupá. Podle čís. 17. Zpráv Státního úřadu statistického bylo v prosinci r. 1926 uzavřeno 5133 sňatků, narodilo se 27.826 dětí, z nichž bylo 662 mrtvě narozených, a zemřelo 18.613 osob. Jestliže k těmto číslům připočteme odhadovaný počet případů, které budou hlášeny dodatečně, shledáváme, že sňatků u srovnání s prosincem r. 1925 přibýlo o více než 300, živě narozených ubylo o 40, mrtvě narozených o 74, a že zvláště počet zemřelých zmenšil se velmi značně, o 900 osob. Následkem toho i přirozený přírůstek (8551 duší) jest o 866 vyšší než v roce 1925.

Kdy byla zhotovena v Americe první lokomotiva? První americká lokomotiva byla zhotovena v železárnách v Baltimore roku 1831. Lokomotiva, sestavená podle vymožeností tehdejší techniky, dělala 14 mil za hodinu, kterážto rychlost udivovala tehdy všechny techniky, kteří předpovídali, že při této velké rychlosti bude docházeti k ustavičným katastrofám a že je to »strašná rána pro zemědělství«, neboť »celá země, lidé a zvířata budou dýmem lokomotivy zadušeni«. Leč tyto předpovědi se nesplnily. Lokomotiva záhy ukázala svou praktičnost a bezpečnost. A dnes mají Spojené státy na 65.000 lokomotiv a okolo 270.000 mil kolejních tratí. Největší americké závody na lokomotivy jsou dnes »Goldwyn Lokomotive Works« a »American Lokomotive Company«. Dnešní lokomotiva v Americe ovšem vypadá zcela jinak, než ona první, zhotovená

v Baltimore; mimo parní existují zde ve velké počtu elektrické lokomotivy různých typů, jež klidně utáhnou na 250 nákladních vagonů.

Čechov. V XXVII. ročníku Sbírkky zábavné četby pro český lid »Ludmila«, sv. 1. a 2., vyšla ušlechtilá Čechova povídka »Pan Roubíček«. Stejnýmenným hrdinou jejím je mladý muž, nedostudovavší medik, který po bouřlivém životě v cizině vrací se do vlasti na rodný statek, kde prodělá duchovní přerod od náboženské lhostejnosti k horlivému náboženskému životu. Tento přerod se děje vlivem rodinné náboženské tradice a vlivem venkovského prostředí, v němž pan Roubíček vykupuje svůj minulý život, plný pošetilosti a hříchů nepokojného mládí, pilnou, mozolnou prací rolnickou. Na tento motiv povídky navazuje autor zdařilé realistické obrázky z maloměstského života a s mistrnou výstižností líčí rozleptávající vliv socialistického myšlenkového býlí na zdravý křesťanskými zásadami prochnutý život venkovského lidu, jenž však ve svém jádru má dosti síly, aby tomuto vlivu odolal. — Čechova povídka je vysoce mravní hodnoty a zasluhuje, aby ji každý četl.

Mají lepší plat než americký prezident. Nejlepší americký hráč kopané Babe Ruth uzavřel se sportovním klubem Newyork Jankees smlouvu, podle níž ve službách tohoto klubu dostane roční plat 75.000 dolarů, t. j. 2.480.000 Kč. Právě takový roční plat má prezident Spojených států severoamerických Coolidge. Nejlepší americký závodní jezdec z povolání jockey Karel Sande to dotáhl na roční příjem 100.000 dol., t. j. 3.360.000 Kč. Ovšem všichni zůstávají daleko za příjmy známého amerického zápasníka v boxu Gene Tunneym, který na rok 1927 uzavřel smlouvy zaručující mu příjem 1 mil. dol., t. j. 33 milionů Kč.

Kříž v Číně. Veřejnost bývá občas překvapena zprávou, že se v čínských provinciích tu a tam najdou památníky s křížem, které sahají až do starověku. Tak byly nedávno nalezeny na hřbitově v Chen-dzouze-leang kameny ozdobené křížem. Jeden z nich měl významný syrský nápis: »Podívej se na mne, opři se o mne!« Tyto památky dokazují, že evangelium bylo hlášeno v Číně dříve, než tušíme. Jsou skoro vesměs již z epochy nestoriánské. A skutečně byli první známí misionáři v Číně nestoriánští křesťané, kteří sem přišli v 6. a 7. století z Persie. Dnes nacházíme jejich stopy.

Věrní psi. Indián Ginine Solonion, bydlící na pobřeží Nerri, 100 km od Cercle-City, byl překvapen nenadálou návštěvou. Přiběhli k němu dva psi, na těle rozdrásaní, krvácející na nohou, kteří měli na krku uvázaný popsané listy, na nichž byl zřetelný jen podpis »Felter«. Indiánu napadlo, že pravděpodobně tento Felter potřebuje pomoci. Následoval psy, kteří jej vedli daleko préríi v Alasce. Přišli však pozdě. Na písčité nalezl již jen mrtvolu člověka, neznámého cizince.

Největší hotel světa. Letos na jaře bude otevřen v Chicagu největší hotel světa, překonávající i známou »Pennsylvanii« v New Yorku. Je to »Hotel Stephens«, který bude mít 3000 pokojů, stojící na nábreží při jezeře Michiganském. Newyorská »Pennsylvania« má pouze 2200 pokojů. Hotelnictví v Severní Americe prodělává v poslední době periodu silného rozmachu. V roce 1926 byla věnována na novostavby i přestavby hotelů v Unii celkem 1 miliarda dolarů.

? ?

HÁDANKY

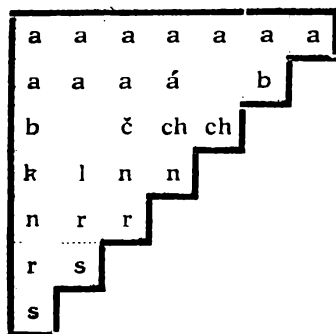
? ?

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršílská 1.

Rozluštění z 5.—6. čísla : Americká křížovka zeměpisná: 1. Boothia Felix. 2. Nu. 3. Klima, Dekan. 4. Asfalt. 5. Peršan. 6. Meran, nadra. 7. Aj. 8. Roncesvalský. A) Opolí, renta. B) Mapa. C) Váh, Asen, era. D) In(n), fr, as, E) Au, Aš, jv. F) Hof, dlaň, aul. G) Etna, H) Polák, Děsna. — Rebusy: 1. Uherské Hradiště. 2. Václav Kosmák. 3. Hvězdoslav. — Americká křížovka: 1. Ksi, pop. 2. Bardi, kobra. 3. Kal, en masse, Poe. 4. Karavana, cisterna. 5. Ob, Noe, Ir. 6. Rukavice, nadšenec. 7. Luj, Slované, čas. 8. Sketa, anons. 9. Ara, tři. — Rebus: Oslovská lavice. — Záměnka: Ruben, buben, duben. — Roháček: Jitro, Irma, tma, Ra, o. — Rebusy: 1. Popelka (nebo půlka, nebo zápalka). 2. Rusalka. — Rebus: Lež má krátké nohy. — Rebus: Samovar. — Královská procházka: Kniha je živý hlas nesmrtelných duchů všech věků a národů. — Rebus: Oběžnice Mars. — Rozšiřovačka: K, ku, kur, kůra, kurát. — Záměnky: {1. Hra, kra, ara, era. 2. Nos, kos, los, vos. — T. Hárdek: Vaši hádanku jsem trochu pozměnil. — Od nynějška bude odměňován (zábavnými knihami našich i cizích spisovatelů, v ceně asi 10 Kč) jen jeden rozluštitel, nejlepší nebo vylosovaný z nejlepších; druhá odměna připadne nejlepšímu přispivateli. Nyní jsou odměněni: Robert Kvasnička v Bílanech jakožto nejšťastnější ze 7 luštitelů a E. Zavadil v Přerově za příspěvky. Prosím oba o potvrzení příjmu knih.

Roháček.

Jos. Michálek.

dučky
tropická rostlina
duch
leťopis
něm. hud. skladatel
peníz
souhláska

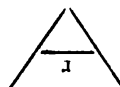
Vsuvka.

E. Zavadil.

**Kinoherec dostal padesátku
jako počáteční celek.**

Rebus.

Bojanovskému - E. Zavadil.

Hádanka.

J. Šural.

Kdo hraje kopa-
nou na mapách?

Číselka.

Janovský, o „Slovan“.

Vozka veze 123425 3425
do 342512 12 63425.

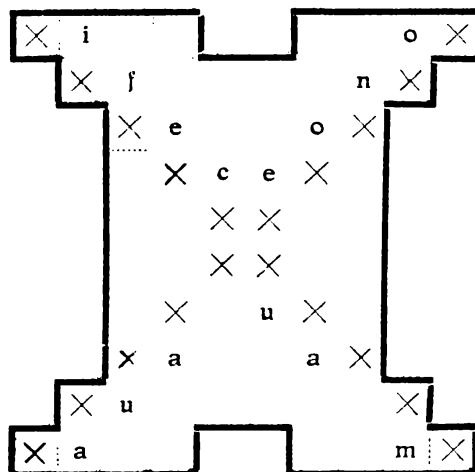
Rebus.

J. Al., Veselí.

Doplňovačka s tajenkou.

K. Pěničák.

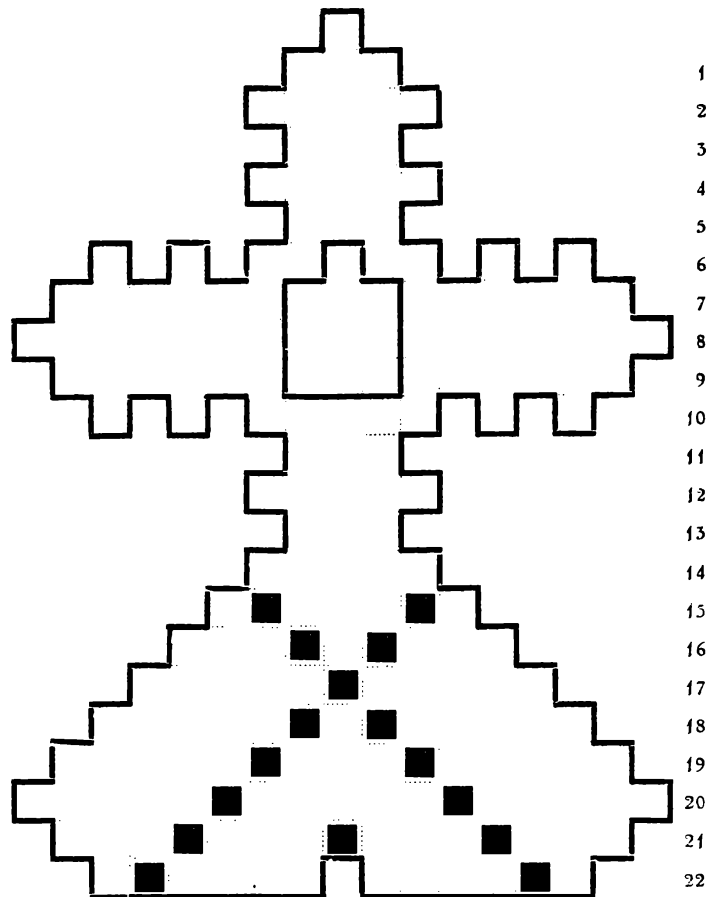

muž. jméno; ztrácí se v našich zemích
obyvatelé zemědělu
znamenitý fysik
přistupuji
malé dveře
země v Přední Indii
lem
kanton
franc. pozdrav
spisovatel: pověst

Americká křížovka.

J. A., Veselí n. M.

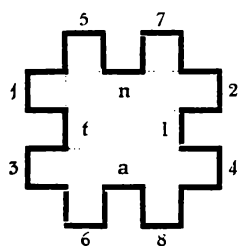
A B C D E F G H I J K L M N O

1. Hlas. 2. Slon má. 3. Semita. 4. Řec. filosof. 5. Lať. spojka. 6. Značka prvku, město. 7. Pták, pták, náčelník. 8. Soudruh, báseň, starověké město. 9. Řeka, pole, vyslanec. 10. Řím. spisovatel. 11. Výsledek hry. 12. Rostlina. 13. Obruba obrazu. 14. Český spisovatel. 15. Zvuk. 16. Louka, známý kinoherec. 17. Cukrovka, domácí zvíře. 18. Den, záhyb. 19. Domácí zvíře, zahrada, stroj. 20. Nemoc, ?? 21. Nemoc, člen národa, ústroj, křik. 22. Chyba, dáma. — A) Amer. jméno, příslovce místní. B) Rouško výtrusorodé, říčka. C) Popravčí, trh. D) Kniže Slovanů korufanských, reformátor (fon.). E) Místo blažených, katalysátor, předložka. F) Město, zahnutý předmět, prvek. G) Jméno žen, předložka, správní okres, prvek. H) Lodní místnost, zdravý nápoj, známý kinoherec, popravčí. I) Bibl. jméno, řeka, pohovka, pták. J) Žid. svátek, prášek, ruský veletok. K) Příslovce mísfa, ukrutník z franc. revoluce (obr.), zájmeno. L) Člen starověkého kmene, paťa (i cenný papír). M) Výběžek souše, úředník. N) Úfulek pastevců, zářka. O) Člen národa, hrob.

Hádanka doplňovací.

K. Tomíček.

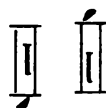
- 1—2 italské město
3—4 české město
5—6 slovenské pohoří
7 8 ruská řeka

Rebusy.

Janovský, o „Slovan“

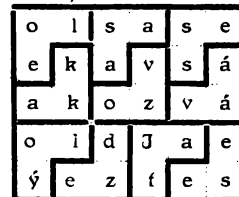
1
M C C

2.

Hádanka sestavovací.

Tynoš Hárdek.

Sestavte pole do jiného obrazce, aby vzniklo známé přísloví.

JITRO

O B S A H

ROČNÍK
VIII.

Umění žiti. — Antonín Čech: Čeští praemonstráti. — Jar. Nez. Hagar: Štěstí. — Meditace. — Huc a Gabet. — Miroslav Zábanský: Bouře. — R. V. Pohorský: Okamžiky. — Jak šel pantáta Bouček přes hranice. — Úspěchy protestantismu v Číně. — Halfar: Proč. — Les. — Ukrajina. — Rozhledy.

ČÍSLO
9.

V PRAZE V KVĚTNU 1927.

J I T R O

**vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 8935/IV. — Předplatné na půl roku 4 Kč
pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.**

**Připravujte se na sjezd katolického studentstva čsl. v červenci
na posvátném Velehradě.**

**Každý náš student se jej musí zúčastniti. Bližší podrobnosti s programem
v červnovém čísle „Jitra“.**

Členové našich S. S. S. bedlivě přečtěte příští oběžník.

Upozorňujeme na soutěž v dubnovém čísle „Jitra“. Soutěž končí 25. května t. r.

**Kde k číslu nebyla přiložena složenka, oznamte administraci. Neodkládejte
s předplatným, jednak se tím poškozují dobrý účel časopisu a za druhé
zbavíte se nepříjemností s upomínkami, jež budeme koncem t. m. expe-
dovati. Usnadněte nám naši práci a ulehčíte velkým starostem.**

Jest mnoho S. S. S., jež dosud nevyrovnaly předplatné.

**Byla-li závada v expedici, prosíme o shovívavost, stalo se tak přehléd-
nutím. Každé nedopatření ihned oznamte administraci.**

**Odeslali jste vyplněné šeky „Mikulášský dar“ a nationalia
do Ústředí?**

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

Ročník VIII.

V Praze, v květnu 1927.

Číslo 9.

Umění žiti.

„Aequitiovi, v Ježíši Kristu, neofytovi zasloužilému, který žil.“ — Na tento nápis z katakomb vzpomínám si nyní, když začínám psát těchto několik skromných řádek. — Je krátký, ale výrazný. Zdá se nám veliký, ale zároveň dovede mluvit k srdci.

„Který žil...“ Tedy každý nežije... Mnozí lidé oddáni spánku a žaludku (praví Salustius) prošli životem. Ve skutečnosti však nežili. Člověk nepřišel na svět ze své vůle, nýbrž z vůle Boží. Bůh nás stvořil a proto jsme na světě pro Boha. Jsme děti věčnosti! A pod tímto zorným úhlem je nutno se učit žiti.

Toto veliké a svaté umění je ze všech nejtěžší. Než při tom přístupné všem. To je jeho zvláštnost. Může se mu naučit každý. I Ty, milý studente a studentko! Mohu Tě o tom ujistit — a ještě více — mohu Ti říci, kde se mu můžeš naučit.

Onou výbornou školou jsou exercicie, čili duchovní cvičení. Tam vyučuje Duch Svatý svou Božskou milostí. Od Tebe nežádá velké paměti, ani ostrovtipu. Jen velkodušnost vůči Pánu Bohu musí mít. Ostatní doplní milost Boží. Nuže, jdi jí vstříc! Jdi si vykonat duchovní cvičení.

Tam se naučíš umění žiti na zemi a tím si zajistíš vstup do života budoucího věku, který bude proudit od věčnosti do věčnosti.

Rozmysli si a zkus! Stojí to za to.

Svatý Ignác dí toto o duchovním cvičení:

„Tímto jménem duchovní cvičení se rozumí veškerý způsob zpytování svědomí, rozjímání, nazírání, modlitby ústní a vnitřní a jiných duchovních úkonů. Neboť jako jíti procházkou, rázně kráčet a běžet jsou cvičení tělesná, právě tak se veškerý způsob přípravy a disponování duše k tomu, aby se člověk zbavil všech nežádoucích náklonností a až se jich zbaví, aby hledal a našel vůli Boží v úpravě svého života, ke spáse duše své.“

Je třeba duchovních cvičení a právě mladý jinoch jich potřebuje tolik. Po celý rok ve škole sytí svého ducha různými vědomostmi a často tou prací je tolik zaměstnán, že úplně zapomíná na duši. A tak místo aby postupoval k Bohu, vzdaluje se od Něho. Jeho nitro stále více pustne a když Bůh dopustí nějaké pokušení, není síly odporovat mu.

Duchovní cvičení jsou takovou koupelí duše lidské. Proto Církev svatá, která zná výborně člověka, radí před každým velkým rozhodnutím člověku, aby vykonal duchovní cvičení. A v řeholích před složením svatých slibů, musí konat ten, jenž se chce stát členem řádu, exercicie trvající několik týdnů. A je tak správné.

Katolický student stojí dnes ve veliké bouři životní. Nepřátelé útočí na něho ze všech stran. Aby jim odolal, aby jim nepodleh, musí být co nejsilnější. Musí poznati svoji duši, jaká jest, poznati její nedostatky a pak ty nedostatky odstranit. A to se mu podaří nejlépe v exerciciích.

Čeští praemonstráti.

(K památce 300. výročí přenesení ostatků sv. Norberta na Strahov roku 1627—1927.)

Roku 1120 založil sv. Norbert nový řád, který podle prvního kláštera v Prémontré byl nazván praemonstrátským. Prvním jeho opatem byl sám zakladatel sv. Norbert, a to od r. 1120 do 1126, tedy plných 6 let. Za tu dobu se znamenitě postaral o rozvoj kláštera v Prémontré, kterémuž byly v pozdější době podrobeny v poslušnost všechny kláštery evropské.

Sv. Norbert musel r. 1126 opustiti své spolubratry. Dav jim ještě před odchodem otcovské ponaučení, odebral se do Magdeburku, kamž byl uveden pro neobyčejné zásluhy i svatý život na stolec arcibiskupský. Život a působení sv. Norberta jest znázorněno na deseti velkých a krásných obrazech, jež dosud zdobí děkanský kostel Navštívení Panny Marie v Milevska. Maloval je r. 1646 dvorní malíř Jan Jiří Hering.

Řád sv. Norberta vzrostl tak rychle, že v krátké době po založení čítal v evropských katolických státech přes sto klášterů. Jako v jiných státech v té době, tak i v Čechách, byl v životě duchovním veliký úpadek, důsledek to spojení světské moci s mocí duchovní. Panovníci si osobovali právo samostatně dosazovati oblíbené osoby do vyšších duchovních úřadů. Těm se totiž chtěli takto odměniti za prokázané služby bez ohledu na to, zda to, co konají, bude ku prospěchu dobra a křesťanskému životu. Tím nastaly různé nepořádky ve správě církevní a nespokojenost věřících. Proto papež Řehoř VII., jsa veden snahou obnoviti v církvi opět bývalý pořádek, snažil se, aby uvedl všechny církevní instituce pod přímou moc papežskou. V této snaze byl podporován některými světskými i duchovními hodnostáři, kteří toužili po dřívějším pokoji a pořádku. Později zvláště olomoucký biskup Jindřich Zdík snažil se započítí opravami mezi lidem a proto uvedl do Čech praemonstráty, aby povznegli pokleslý život náboženský na stupeň dob minulých. Vždyť řád bílých bratrů se též věnuje duchovní správě na farách mimo cellu klášterní, čímž se může pracovati blíže k lidské duši. — Týž biskup z úcty k řádu zaměnil roucho biskupské za prosté, bílé roucho řeholní. Za tím účelem také dal biskup pražský Jan I. vybudovati

novému řádu klášter na Strahově. Pro podobu s palestinským Sionem jest nazván též horou Sionem, kteréhož pojmenování se pro něho dodnes užívá.

Záhy získali si bílí kněží z řádu sv. Norberta všeobecné obliby a vážnosti pro blahodárné působení a skromnost, za získali si i důvěry mocných, takže byly stále stavěny nové kláštery pro praemonstráty, nebo byli uváděni do zaniklých klášterů benediktinských. Tak povstaly tyto kláštery (opavství): Strahov (též hora Sion) r. 1139 v Praze, v Litomyšli (hora Olivetská) r. 1145, který byl r. 1343 povýšen na biskupství a prvním biskupem se stal opat kláštera praemonstrátského v Loukách u Znojma. Kanovníky byli řeholníci litomyšlští. Želiv (Siloa) r. 1149, v Milevska r. 1187 a v Teplé roku 1195. To jsou kláštery v Čechách, kromě jiných klášterů na Moravě.

Pro tutéž vážnost a oblibu, které požívali bílí bratři u nejvyšších kruhů šlechtických, ano i panujícího rodu knížecího a později královského (neboť jim úlisnost a přetvářka byla pojmem naprosto cizím a neznámým), byli obdarováni četnými statky světskými, které byly rozhojňovány mnohými odkazy. Nesloužily jim však k rozmarlosti nebo přepychu, jak tomu často bývalo u světského duchovenstva, když jejich majetek vzrostl. Praemonstrátům byl majetek pouze prostředkem ku zmírnění bíd poddaných, kteří by jinak byli nuzně živi. Jak rozdílné poměry panovaly proti těmto na statcích světské šlechty. Godšalk (též Godšalek, lat. Godescalcus), opat kláštera želivského, kamž byl uveden se spolubratry biskupem pražským Danielem, povzněl okolní kraj k rozkvětu. Vychoval mladého řeholníka Jarlocha, jenž pocházel ze vznešeného rodu šlechtického a byl asi příbuzným zakladatele kláštera milevského, předního českého šlechtice Jiřího Milevského.

Hlavně vědy a umění mělo v praemonstrátech horlivé pěstitele hned na počátku jejich činnosti. Tomu nasvědčují jména Jarloch, Lohel a jiná, sahající přes dobu úpadku, znovuzrození (obrození) až do dnešních časů.

Jarloch (též Gerlach, Gerlacus), I. opat

Strahovská svatyně, všem Čechům drahá, ve které jsou uloženy ostatky sv. Norberta.

nového praemonstrátského kláštera milevského (1187), slynul svatým životem jako Gotšalek. Veškerou pozornost soustředil ku historickým událostem kraje a celé země české. Psal latinsky kroniku událostí let 1167—1198, kráčeje po stopách prvního pražského dějepisce českého, děkana kapituly pražské Kosmasa, jako před ním neznámý kanovník vyšehradský (1126—1142), mnich sázavský (1126—1162) a pražský kanovník Vincentius (1140—1167). Jeho kronika se nám celá nezachovala a jest uschována ve strahovské knihovně. Je důležitým pramenem k jasnému poznání příběhů a historických událostí té doby v naší vlasti. Proto byla též hlavním a spolehlivým zdrojem historickým otcí kritického dějepytu českého piaristovi Gelasiu Dobnerovi, když spisoval dílo *Monumenta historica nusquam antehac edita*. Jarlochova latinská kronika líčí pouze události, které se sběhly do r. 1198, ač spisovatel její žil mnohem déle, a to do r. 1228 (podle Palackého do r. 1221). Jarloch těšil se všeobecné vážnosti u vyšších kruhů církevních i světských, jak si toho vyžadovala jeho znalost a svatost života, právě tak, jako požíval veliké vážnosti jeho učitel Godšalk. O tom zaznamenal Jarloch písemnou zprávu: »Jako rozlitý olej, rozhlášeno jest jeho jméno po Čechách, Moravě a Rakousích...«

Tito praemonstráti měli ve svém lůně více kronikářů, kteří pečlivě zaznamenávali jednotlivé události, takže dnes by se osvětlily mnohé temné věci, kdyby nebylo husitských bouří, které napáchaly tolik škod na poli vzdělanosti a vědy.

Také strahovský klášter padl dne 8. května 1420 se vším bohatstvím knih, záznamů a kronik za oběť rozzuřenému davu husitů. Tentýž osud potkal o několik dní dříve (24 dubna) klášter milevský, který byl dobyt a vypálen husitským vůdcem Janem ze Želiva, uprchlým mnichem z kláštera želivského.

V klidnějších dobách vynikali také jiní příslušníci jednotlivých praemonstrátských klášterů českých nad ostatní kněze tak, že od nejnižších hodností duchovních vedla jejich kariéra až k nejvyšším úřadům církevním, na stolce biskupské, ano i na stolec arcibiskupský. Tak v rozvrácených a pohnutých dobách náboženských zmatků, po vydání Rudolfova »Majestátu« (r. 1609), nastoupil na stolec arcibiskupský r. 1612 strahovský opat Jan Lohel, který se nemalou

měrou přičinil o zavedení nutného pořádku a prospěl k utužení kázně mezi kněžstvem, což bylo nutné k zdárné pastoraci, neboť bylo třeba dáti si pozor, aby ve všech zmatcích a útocích na katolickou církev nebyla dána příčina k pohoršení a odpadům od církve, ale aby se mohlo pracovati k nápravě. Jan Lohel vykonal za svého arcibiskupského působení mnohou nadlidskou práci ku prospěchu církve i národa.

Zatím bratři hleděli si jiných praktických odvětví vědy. Prokop Diviš konal pokusy v oboru fyziky a konstruoval na kontinentu evropském první hromosvod, jako současně na půdě americké státník Benjamin Franklin.

Prokop Diviš narodil se dne 1. srpna 1696 a zemřel 21. prosince 1765. Byl členem praemonstrátského kláštera v Lukách na Moravě. Jeho znamenité pokusy v oboru elektřiny časově spadají do panování luclických opatů Antonína Nolbecka a Hermenegilda Mayera. Za doby velkého mravního i hmotného a ideového úpadku českého národa, kdy rakouské snahy se vyjevily zjevnou germanisací, hrozící pochovati českou národnost, vzrůstala vždy více a mohutněla skvělá aureola věčící horu pražského Sionu, posvátné místo sv. Norberta. Tehdy řád praemonstrátský vydal spasitele národa českého, oddané syny své vlasti, kteří skrytě ve zdích klášterních se rmoutili, když milá vlast lkala a s ní v lepších dobách se radovali — Dlabač a Ungar.

Bohumír Jan Dlabač (nar. r. 1758, zemřel v Praze r. 1820) vzkřísil upadlé a hynoucí české básnictví. »Zpěv ke cti nejsvětějšího Otce Pia šestýho«, který napsal r. 1782 pod pseudonymem Phýloboga, byl prvním básnickým pokusem po dlouhé době úpadku české poesie a literatury vůbec. Byl pohnutkou i jiným vlastencům k pěstění české literatury. A skutečně, díky první práci Dlabačově, zazněly českým světem básně vždy dokonalejší. Že Dlabač sepsal tuto báseň z úmyslu vlasteneckého, o tom svědčí předposlední sloka básně. Dlabač se zabýval též spisováním různých pojednání učených, jimiž se velmi zasloužil o české dějiny.

Velmi důležitým jest ještě dnes jeho rozsáhlé pojednání *Allgemeines historisches Künstlerlexikon für Böhmen und zum Theile für Mähren, Schlesien im j. 1815—1818*.

Druhou vynikající osobností té doby byl Karel Rafael Ungar (nar. v Žatci r. 1743,

zemřel v Praze r. 1807), zakladatel a podporovatel veliké universitní knihovny. Abychom si mohli jasně uvědomiti velikost jeho zásluh, připomeňme si jen několika řádkami tehdejší poměry.

Toho času totiž valem byly rušeny kláštery nařízením císaře Josefa II. Jak se nakládalo se zabaveným majetkem zrušených klášterů, dochovaly se nám smutné zprávy. Prastaré drahocenné památky umění tepecského a klenotnického, po celé věky užívané k oslavě Boží, často předměty vzácné ceny umělecké, jako monstrance, kalichy, sochy a staré obrazy slavných mistrů, nashromážděné uměnímilovnými opaty, přišly v několika letech k zničení. A rovněž tak se nakládalo s knihovnami a archivy. Staré, vzácné rukopisy byly prodávány obchodníkům na balení zboží jako dnes staré noviny. Při dražbách byly celé knihovny se vzácnými prvotisky a kronikami českými prodávány za nepatrný peníz židovským obchodníkům, kteří je prodávali zase v cizině za veliké peníze. Tak putovalo do ciziny mnoho českých památek. Vlast měla býti ochuzena, oloupěna o nejkrásnější a nejjistější pomníky národní kultury.

Ungar, muž velice vzdělaný, jako knihovník pražské universitní knihovny, s nadlidskou námahou i peněžními obětmi zachraňoval tyto perly českého písemnictví dob minulých a shromažďoval je v této knihovně. Poněvadž však výkonní úředníci při dražbách knihoven byli lidé namnoze neschopní, nejedna zásilka knih, určená pro universitní knihovnu, byla zničena. Sám K. Rafael Ungar o tom píše: » že zhusta naházeny knihy a rukopisy bez ladu a skladu na vozy, aniž bylo nějak postaráno o jejich zabezpečení proti slunci a dešti, takže po několika-denní cestě nejednou místo kněh a rukopisů byla do Prahy dopravena jakási beztvárná hmota.«

Tím, že zachraňoval klenoty české literatury, získal si nehynoucích zásluh nejen o knihovnu universitní, nýbrž i o český národ, ježto mu zachránil vzácné knihy a rukopisy, které by se jinak dostaly do ciziny.

Kláštery: Strahov, Teplá a Želiv vydržovaly několik středních škol, jako v Plzni, Rakovníce, Liberci, Žatci a Německém Brodě. Profesorská místa obsazovaly svými řádovými příslušníky, většinou to muži, jimž vlast byla drahým a vzácným pokladem, kteří ve svých zásadách vychovávali své žáky.

Dr. Josef Vojtěch Sedláček.

Na gymnasiu praemonstrátů želivských v Něm. Brodě působil jako profesor P. Václav Divok, který posluchače nabádal ku milování ujařmeného národa a k podporování vlasti. V přednáškách probuzoval mladé posluchače z netečnosti. Tak vychoval národu za téměř 20letého působení mnoho mužů, kteří později stáli v popředí národního života. P. Divok vzbudil národní vědomí také u Karla Havlíčka Borovského,*) což on sám doznává, vděčně vzpomínaje svého učitele, jenž měl naň ze všech vychovatelů největší vliv.

Jinou význačnou osobností byl tepelský praemonstrát Dr. Josef Vojtěch Sedláček (nar. v Čelakovicích r. 1785, zemřel v Plzni r. 1836). Zasloužil se také o počestění Plzně. V klášteře se zabýval studiem matematiky a geometrie, později též českých dějin. Zvláště v prvních dvou oborech vynikl neobyčejně, takže byl poslán představeným na plzeňský filosofický ústav, který byl vydržován tepelskými praemonstráty jako profesor jazyka řeckého a matematiky. Tehdy občané plzeňští, což bylo právě zvykem i v jiných městech, vždy více a více se naklábili k národnosti německé. Zde se Sedláčkovi naskytlo rozsáhlé pole působnosti. Měšťanské dcery a synkové byli posíláni na vychování do ciziny a sotva pochytili ně-

*) Viz též u August. Žaluda: Karla Havlíčka život, působení a význam.

Boleslav Jablonský.

kolik německých slov, již je přidávali v rozmluvě do mateřského jazyka, a tím také velmi znešvařovali náš jazyk. A uměli-li jen trochu více německy, již na člověka nepromluvíli jinak, než německy, ačkoliv v němčině vynikali tou měrou, že kdyby je poslouchal Němec, nerozuměl by jim.

Sedláček těžce nesl, jak město, stojící vždy věrně při českých králích, zapomnělo na svoji minulost. Proto, ač byl na ústavě zaměstnán dvěma předměty, přece si vymohl od představených dovolení, aby směl přednášet na ústavě filosofickém češtinu a českou literaturu. Těm věnoval 4 hodiny týdně úplně zdarma. Tyto přednášky navštěvovalo, jak píše dr. Bačkovský, na 150 Čechů a rovněž tolik Němců.

Napsal báseň: »Na Plzeň«, která měla tak mocný účinek, že mnozí vystřízlivěli a stali se horlivými Čechy, jsouce v následujícím českém životě podporování vlasteneckou prací norbertinského kněze. Přičinil se, aby byla otevřena pro české dívky česká škola, které do té doby v Plzni nebylo. Maje vhodnou podporu na straně již uvědomělého měšťanstva, dosáhl svého cíle. Napsal též několik knih, jimiž položil nový základ k oněm předmětům, jež v našem jazyce dlouho zůstávaly nepěstěny. Byla to hlavně matematika (pokračoval v ní po Vydrovi)

a fysika. R. 1822 vydal »Základy měřictví čili geometrie«, r. 1825—28 »Základy přírodnictví nebo fysiky a matematiky smíšené«. Toto dílo však (vyšlo ve 2 svazcích) nedokončil, odkládaje je na dobu pozdější, příhodnější. Ale náhlou smrtí se stalo, že nenapsal toto dílo celé a zanechal nám je pouze neúplné ve dvou svazcích.

Jeho zásluhy o český národ jsou veliké. Jako biskup Jirsík zachránil Čechům Budějovice, tak i dr. Josef Vojtěch Sedláček získal a vrátil našemu národu pevnost západočeskou, čelící vpádům germánských hord do západočeských krajů.

Na jeho dráze životní pokračoval Josef František Smetana (nar. 1801, zemř. 1861), kněz řádu praemonstrátského v Teplé, a příbuzný slavného hudebního skladatele Bedřicha Smetany, kterého též podporoval ve studiích. Krácel věrně ve šlépějích svého předchůdce. Byl rovněž, jako Sedláček, poslán na plzeňský filosofický ústav, kde vyučoval fysiku. Po příkladu Sedláčkově i on vyučoval bezplatně, z pouhé lásky k národu, studující jazyku českému. Aby posílil českého ducha nejen na ústavě, ale i v okolí, založil při ústavě knihovnu, ze které byly půjčovány knihy také občanstvu.

Napsal mnoho vědeckých knih. R. 1842 vydala »Maticе česká« jeho »Silozpyt čili Fysiku«. R. 1852 »Počátkové silozpytu čili fysiky pro nižší gymnasia a reálky«, jakožto 2. číslo Novočeské bibliotéky. V Plzni vydal r. 1837 »Základy hvězdářství čili astronomie«, první to astronomickou českou knihu v 19. století. Touto knihou upoutal na sebe všeobecnou pozornost. Kromě toho napsal Smetana různé básně.*)

Mimo to z oboru historie napsal »Všeobecný dějepis občanský« (3 díly nákladem Maticе školské v Praze r. 1846). Kromě básní jsou to spisy čistě vědecké, jasně vyložené a správnou češtinou sepsané.

Básně uveřejňoval v »Květech«, kdežto stati historické v »Musejníku«, »Vlastimilu« a »Časopisu katolického duchovenstva«.

Smetana patřil mezi nejčilejší a nejhorlivější vzdělavatele nové české literatury. Jeho články jasně hlásají, jakého byl vlasteneckého smýšlení. Jeho názory, jako i ostatních kněží vůbec z doby obrozenské, nebyly zastaralé, středověké myšlenky, jak jsme

*) R. 1905 je vydal Spolek přátel vědy a literatury české v Plzni, nákl. Šimáčka v Praze.

zvyklí mylně se domnívati. Naši kněží v obrození i dnes byli a jsou demokratičtí a pokrokoví, což dokazují práce, uložené v Časopisu katol. duchovenstva, a jiné, knižně vydané práce. Jinak chápané osvícenství a svobodné smýšlení jsou dosti zjevné v jejich jednání, ať v činnosti literární, umělecké nebo v hospodářském podnikání. Také Smetana podporoval osvětne podniky všemi silami.

Mezi spisovatele, kteří si vytkli přivést národ k lepší budoucnosti, patří také strahovský řeholník Karel Eugen Tupý (nar. r. 1813, zemřel 1881), známý pod jménem Boleslav Jablonský. Záhy počal pěti písně »pěvec požehnaný«, aby jimi burcoval lásku k Bohu a národu. Jeho verše dosáhly obliby i narazily na citlivou strunu lidských srdcí, takže záhy byl oblíben u národa, pro nějž jeho srdce tak vřele tlouklo. Ze srdce mluvil k srdcím.

Tak v »Básních smíšených« byla otištěna báseň »Tři doby země české« (po prvé otištěna v časopise »Česká Včela«), popisující tři doby české země, a sice dobu staré slávy, dále dobu poroby a konečně dobu vzkříšení. Tato báseň, která jest nejvlastenečtější básní Jablonského, tak se zalíbila, že zanedlouho byla recitována ve vlasteneckých kroužcích a spolcích po celé české domovině. Z hloubi srdce volal k národu, pozvolna se probouzejícímu účinkem literatury k životu, mohutnými, téměř velitelskými slovy. Pouhé přečtení básně musilo v tehdejší době narazit na porozumění a mít jistý účinek, když básník pobádá čtenáře a praví.

»Zhůru!« volá anděl Páně.
»Povstaňte z hrobu!« trouba jeho zní.
»Vyjasněte se, chrámu vlasti bane —
spěj, národe, k slavnosti zkríšení.

Nuž, vstaňte všichni, kteří dosud spíte;
dennice vzešla — jitřenka se rdí!
Slavici pějí — aj! proč ještě dlíte?
Hanať tomu, kdo bude poslední!

O, žijte, bratří, národu zas svému!
Nebud'te mrtví jeho údové!
Přihlaste se zas k matce své a k němu
co věrní bratří, věrní synové!

Ctěte svůj jazyk, zvyky své a práva,
dokažte skutkem, že jste Čechové —
a vlasti české opět vzejde sláva,
kterou se skvěli naši předkové!

Zda by tato slova napsal spisovatel, jemuž byl by stav národa věcí lhostejnou? Tento kněz-řeholník byl vroucím vlastencem a opravdovým milovníkem národa, jehož byl synem, jak tomu jasně a neklamně nasvědčují jeho verše, psané v duchu českém ještě v té době, kdy vlast i národnost naše byla v opovržení a každý člověk, který se snažil ji povznést, byl v podezření a často pronásledován rakouskými úřady. Básnická jeho činnost spadá právě do krutého útisku politického, kdy každý, sebemenší projev citů národních tiskem, byl trestán dlouholetými žaláři.

Boleslav Jablonský byl dovedným umělcem myšlenky a slova a jeho spisovatelské plody náleží k nejvýtečnějším plodům v naší literatuře.*) Uvedená nadšená báseň Boleslava Jablonského pozvolna připravovala půdu pro nedaleký již 11. březen—8. duben 1848, který tolik nadějí vzbudil a opět vbrzku pochoval. Jablonský od r. 1847 byl přesazen do Polska, kde zůstal až do své smrti. Tam svým milým působením učinil si z Poláků své přátele, takže později mohl pracovati s prospěchem na sblížení obou slovanských kmenů, Čechů a Poláků.

Po smrti bylo jeho tělo r. 1881 slavně převezeno do Prahy na náklad vlasteneckých korporací, aby nejen byla splněna touha národa, nýbrž i básníkovy, vyjádřená veršem:

»Ó, jestli cizí kraj
mé kosti pochová —
to aspoň srdce mé
tam přijmi vlasti má!«

Do počtu buditelů českých náleží také strahovský praemonstrát Ph. Dr. Vojtěch Kuneš (nar. 1817 v Praze), slavný hvězdář, asistent hvězdárny ve Vídni r. 1847 atd., posledně chef hvězdárny v Terstu. Jeho vědecké práce přinášel Časopis Českého Muzea a Astronomische Nachrichten.

Kněz Filip Klimeš přeložil spis Abr. Norova: »Putování po Svaté Zemi«, vydané nákl. Matice české. Jako správce knihovny tepelského kláštera obohacoval ji vzácnými starými spisy českými a knihami novějšími, které byly vydávány k probuzení národního vědomí. Jím chtěl u svých spolubratrů rozvíti ještě větší lásku k vlasti.

*) Ferd. Čenský: Rozhledy literární r. 1886, str. 118.

Když zachvátily všecken svět plameny světové války a moře krve se rozlilo po bojištích evropských, mnozí čeští vojíní prostřednictvím lesních a hospodářských úřadů kanonie strahovské a želivské byli vymáháni, ježto byl nedostatek pracovních sil, a tak zachráněni od jisté smrti.

V boji za svobodu českého národa pracoval též člen strahovského kláštera Ph. Dr. Isidor Zahradník proti rakousko-uherské tyranii. Po 28. říjnu 1918 byl v první vládě demokratické republiky ministrem železnic.

R. 1898 byl rektorem slavné university Karlovy dlouholetý její profesor, kanovník želivský Ph. Dr. Eugen Kadeřávek, který zemřel r. 1922 v Želivě.

Po Dlabačovi, Smetanovi a Jablonském zdědil básnickou lyru strahovský kněz František Kyselý, vlastním jménem Bruno Sauer, který se dožil 12. ledna t. r. v tichu svých sedmdesátin.

Dnes slouží statky, pokud nebyly rozparcelovány, k udržování kněžstva, kterým jsou osazeny různé fary a veliká děkanství

(Jihlava, Milevsko, Žatec), k udržování velkých knihoven (strahovská!) a ku štědrým podporám a darům nazným a trpícím.

Zvláště jako lidumil a dobrodinec vynikl nynější nejdůst. pan opat J. M. Method Zavoral, který jest velmi oblíbeným pražským kazatelem. Jeho krásná kázání poslouchá celá vzdělaná Praha. Charitativní a kazatelskou činností šíří slávu svého řádu.

Může se říci, že snad málokterý řád se přivinul k duši českého národa tak, jako kněží řádu sv. Norberta. Čeští praemonstráti vykonali, a dá Bůh, že ještě vykonají mnoho práce a přinesou mnoho obětí za povznesení našeho národa.

*

P r a m e n y: V Bitnar, Sedmdesátiny norbertinského epika (Feuilleton »Lidových Listů«). — Dominik Čermák, Praemonstráti v Čechách a na Moravě. — Dr. Eugen Kadeřávek, Třista-padesát výborných kněží katolických. — Dr. P. X. Kryštůfek, Všeobecný církevní dějepis II. díl 2. — Václav Petřů, Klášter Želiv a veškerá literárně historická pojednání o obrozeném písemnictví.

J a r. N e z. H a g a r:

Štěstí.

Tam kdesi na jihu, tam stojí zlatý vrch,
slunce se shlíží v něm ohnivá hlava,
když ráno koupe se v červánků nachu.
Na samém vrcholku vysoké té hory
je hnízdo rajského bílého ptáka,
který se nazývá Štěstí — — —
Jen jednou za sto let opouští hnízdo své prosté
na zlatém vrcholku hory.

— — — — —
Za teskných večerů proletí celý svět
od strany jihu až k smutnému severu.
Každý však nespátří lesk jeho křídel,
nelze naň čekati půlnoci v tichu,
nevíš, kdy přiletí.

Kdo však jej má spatřit, činí to tak prostě,
dětskýma očima popatří v červánky,
když smavé vychází na jihu slunce.
Dech se mu ohřeje pod jeho paprsky,
mysl se zveselí nad bílým dnem
a duše vidí, jak od jihu přilétá
na bílých perutích smavý pták — štěstí —

Meditace.

Někdy je člověku dobře, že je sám,
někdy však chce být milován —
chce vztáhnout ruce po někom, koho má rád,
chce veselou láskou se smát —
s někým se těšit — zobjímat!

Toužící ruce do dálky rozpřahuje
a bolest vrací mu je.
Tak jako ty ruce, je život teď holý!
V srdci to pláče a bolí,
že rána se nezahojí.

Pro co mám ještě žít — a proč mám umírat?
Proč věčnou komedii hrát?
— Neumím smát se již — neumím plakat —
neumím úsměvem lákat,
umím jen v hloubi duše své lkát.

Někdy je člověku dobře, že je sám —
někdy je samotou oklamán.
Smutek samoty hluboko do srdce vpadne,
zapustí kořeny zrádné,
vzkvete tam — zabolí — zvadne.

Huc a Gabet.

Z »Cest po Tatarsku, Tibetě a Číně«.

Po obědě v chýši tatarské, po němž byla země poházena jen nevzhlednými hromádkami kostí ze skopce, bělostných a lesklých, sňalo dítě housle o třech strunách, zavěšené na beraním rohu a podalo je stařešinovi. Ten je odevzdal jinochu, jenž svěsil pokorně hlavu, ale jehož oči rázem zaplály, jakmile svíral ve svých rukou mongolský nástroj. »Vznešení a svatí cestující,« oslovil nás nejstarší z rodiny, »pozval jsem Toolholosa, aby oživil tento večírek několika zpěvy.« Za tohoto oslovení starcova preludoval již pěvec, přejížděje svými prsty po strunách nástroje. Zanedlouho rozpěl se hlasem zvuchým a odstíněným; chvílemi umlkal a vplétal do zpěvu vypravování živé a ohnivé. Bylo zřítí, jak se všichni Tataři naklánějí k zpívajícímu a doprovázejí pohyby, vlastními jejich fysiognomií, slovní obsah. Toolholos opěval národní a dramatické události, jež rozněcovaly živý zájem naslouchajících. My, nevniknuvší tolik v dějiny Tatarska, jevíme dosti málo

zájmu pro všechny ty neznámé reky, opěvované po řadě mongolským rapsodem.

Po zpěvu podal mu stařec veliký koflík mléčného vína. Zpěvák položil ihned housle na kolena a svlažoval rychle tím mongolským nápojem své hrdlo, vypráhlé tolika divy, jež právě opěval. Dopiv, očistil svým jazykem ještě vlhký okraj číše. »Toolholose,« požádali jsme ho, »zpěv, jež jsme od tebe právě slyšeli, nás uchvátil a nadchl. Ale nic jsi ještě nevypověděl o nesmrtelném Timurlanovi: vzývání Timoura je slavný a zamilovaný zpěv mongolský.« »Ano, ano,« propuklo více hlasů najednou, »zapěj nám vzývání Timoura!« Ticho rozprostřelo se kolem a Toolholos po krátkém vzpomínání začal živě a bojovně přednášet tyto strofy:

Když božský Timour bydlil pod našimi stany, byl národ mongolský obávaný a udatný; jeho síla zachvívala zemi; pohledem mrazil zděšené tisíce lidí, jež slunce ozařuje.

Ó božský Timoure, obživne brzy tvůj veliký duch? Přijď, přijď, dychtíme po tobě,
ó Timoure!

Žijeme ve svých širých pustinách pokojní a tiší jako beránci; přes to vře naše srdce a je plné žáru. Vzpomínka na slavné doby Timourovy stihá nás ustavičně. Kde je vůdce, aby se nám postavil v čelo a rozplamenil v nás mysl bojovnou?

Ó božský Timoure, obživne brzy tvůj veliký duch? Přijď, přijď, dychtíme po tobě,
ó Timoure!

Mongolský muž vyniká dosti ohebnými pažemi, by zkontroloval divokého hřebce; umí vypátrati v dálavě, v zeleni, stopy bloudícího velblouda. . . Běda! nemá již síly, by napjal luk předků; jeho oko neprohledá lsti nepřítelovy.

Ó božský Timoure, obživne brzy tvůj veliký duch? Přijď, přijď, dychtíme po tobě,
ó Timoure!

Zřeli jsme vláti červenou šerpu lamovu na svatém pahorku a naděje rozkvetla pod našimi stany. Řekni nám, lamo, když modlitba splývá s tvých rtů, zjeví ti H o r m o o u s t h a něco z budoucnosti?

Ó božský Timoure, obživne brzy tvůj veliký duch? Přijď, přijď, dychtíme po tobě,
ó Timoure!

Zapalovali jsme lesy libovonné před božským Timourem; s čelem skloněným jsme mu obětovali zelené listí čajové a mléko od našich stád. . . Jsme přichystáni; Mongolové vstávají, Timoure! — A ty, lamo, svolj štěstí na naše šípy a oštěpy!

Ó božský Timoure, obživne brzy tvůj veliký duch? Přijď, přijď, dychtíme po tobě,
ó Timoure!

Když dokončil mongolský trubadour tento národní zpěv, povstal, hluboce se nám uklonil a zavěsil svůj hudební nástroj na dřevěný hřebík, přibitý na stěně stanu, vyšel. »Sousední rodiny,« pravil nám stařec, »mají též svátek; čekají na pěvce; ale ježto se zdá, že nasloucháte s napětím písni tatarským, budeme ještě chvíli pokračovati. Máme ve své vlastní rodině jednoho z bratrů, znajícího nazpaměť mnoho rozmilých písní mongolských. . . ale nedovede rozezvučeti struny houslí, to není T o o l h o l o s y. « Nic nedělá,« dodal s úsměvem stařec, »přístup, N y m b o! Nebudou tě vždy poslouchati lamové ze západu.« (Misionáři.)

U Tatarů se často setkáváme s takovými T o o l h o l o s y, potulnými pěvci, chodícími ze stanu do stanu, vychvalujícími všude události a hrdiny své otčiny. Bývají obyčejně chudí, housle a flétna, visící jim u pasu, tvoří celý jejich majetek; jsou však vždy přijímáni v rodinách mongolských vlídně a uctivě; často tam zůstávají několik dní a odcházejíce, odnášejí si na cestu zásoby: sýr, měchýře s vínem a čajové listí. Těchto zpívajících básníků, připomínajících naše hudece a řecké rapsody, jest v Číně hojnost; ale nikde snad nejsou tak populární, jako v Tibetu.

Nazítří slavnosti, právě při východu slunce, kráčelo k našemu stanu mladé dítě; v rukou neslo konvičku mléka a na ramenou se mu houpal košík, spletený z hrubého síti; v tomto košíku bylo několik čerstvých sýrů a kus másla. Brzy za ním přišel starý lama s Tatarem vlekoucím na zádech pytel s argoly. Vyzvali jsme všechny, by si sedli v našem stanu. »Bratři ze západu,« oslovil nás lama, »raďte přijmouti tento nepatrný dar, který vám posílá náš pán.« Poklonili jsme se mu na znamení díků a Samdadchiemba připravoval rychle čaj. Na naši slušnou prosbu, by se pozdrželi, odvětil lamba: »Přijdu ještě dnes večer; teď vám nemohu vyhověti; ještě jsem totiž neoznačil svému svěřenci modliteb, jímž se má zítra naučiti.« A při té omluvě ukazoval na chlapce, jenž nám přinesl mléčný nápoj. Vzal žáka za ruku a odešli do svého stanu.

Tento starý lama byl učitelem v rodině a jeho povinností bylo zasvěcovati toto dítě v tibetské modlitby. Vychování Tatarů je velice omezené. Jen ti, již si stíhají vlasy, dovedou obyčejně číst a psát. V kraji není žádné veřejné školy. Vyjma několika bohatých mongolů, kteří dávají vzdělávati své děti doma, musí jíti všichni mladí lamové do lamaserie. Jedině tam jsou střediska umění, vědy a průmyslu; jinde bys jich marně hledal. Lama není toliko knězem, ale jest zároveň malířem, sochařem, architektem a lékařem; jest srdcem a hlavou, orakulem všech lidí.

Ačkoliv jsme nebyli ještě nikdy v lamaserii T c h o r t c h i, znali jsme ji přece důkladně ze zpráv, jichž se nám o ní dostalo. Odtud pocházel mladý lama, jenž vyučoval p. Gabeta mongolštině a jehož obrácení ke křesťanství vzbuzovalo v nás tak veliké naděje pro šíření Evangelia mezi Tatary.

Bylo mu 25 let, když roku 1837 vystoupil ze své lamaserie. Čtrnáct let se nořil do studia lamajských knih a dosti prohloubil své vědomosti o mongolské a mandžurské literatuře. Tibetky ještě příliš hbitě neuměl; jeho učitel, starý lama, velice vzdělaný a vážený nejen v lamaserii, nýbrž i po celé oblasti žlutavého praporu, doufal od svého svěřence velikých věcí. Proto se bouřilo jeho srdce, když mu bylo na nějakou dobu od něho se odloučiti; dovolil mu toliko měsíční oddálení. Při odchodu vrhl se žák dle obyčeje k nohám svého učitele a prosil ho, by nahlédl pro něho do věštecké knihy. Přečta několik listů z tibetské knihy, starý lama ho takto oslovil: »Čtrnáct let jsi žil se svým učitelem jako věrný *chabi* (žák), dnes prvně se ode mne vzdaluješ. Budoucnost mne nesmírně rozesmutňuje; nezapomeň tedy vrátiti se v určenou lhůtu. Prodlouží-li se tvůj pobyt přes měsíc, jest ti souzeno nikdy již nepřekročiti prahu naší svaté lamaserie.« Mladý žák vykročil, pevně rozhodnut řídit se ve všem rozkazy svého učitele.

Když došel do naší misie v *Si Wanu*, obral si p. Gabet za předmět svého studia mongolštiny historický přehled křesťanského náboženství. Ústní i písemná cvičení trvala téměř měsíc. Mladý lama, ujařmen silou pravdy, zřekl se slavnostně buddhismu, přijal jméno Pavel a posléze byl po vroucím katechumenatu pokřtěn. Předpověď starého lamy se doslova vyplnila. Po svém obrácení nevzkročil Pavel nikdy do lamaserie, z níž byl odešel.

V lamaserii *Tchortchi* bydlí asi dva tisíce lamů, kteří jsou v milosti samého císaře. Zahřnul ji dary a výsadami. Lamové z kláštera jsou všichni živi ze dvora pekingského. Kdo se vzdálí z lamaserie se svolením a z důvodů schválených od představených, jsou účastni nadále výnosu z peněžních dávek a potravin, jež se sejdou v jejich nepřítomnosti. Vrátivše se, obdrží věrně vše, co jim přináleží. Jistě z přízně císařovy vzkvétá ten blahobyt, jenž nás překvapuje všude v lamaserii *Tchortchi*. Jizby jsou tam čistě oučké, někdy i elegantní; a nikdy nevidíme tam lamů jako jinde oděných špinavým rouchem. Studium nářečí mandžurských je tam ve veliké vážnosti: nepopíratelný důkaz nesmírné oddanosti lamaserie k vládnoucí dynastii.

Mimo některé dosti řídké výjimky nepři-

spívají dary císařské příliš k zřizování lamaserií. Ty výstavné a nákladné budovy, jež zřímne na poušti tak často, povstaly z nenucené a dobrovolné horlivosti Mongolů. Tak prosti a tak nevybíraví ve svém oděvu a ve svém žití, jsou ti lidé štědrí, ba aby se řeklo, udivují nás svou marnotratností, když se jedná o kult a výdaje náboženské. Po usnesení vystavěti někde chrám a při něm klášter, rozprchnou se ihned lamové žebrat milodary, opatření jsouce listinou, ověřující legitimitu jejich poslání. Rozdělí si království tatarské a jdou od stanu ke stanu, prosíce o almužnu ve jménu *starého Buddhy*. Jakmile vstoupí do stanu a ohlásí příčinu své pochůzky, nastavujíce pokladnici na dárky, jsou zasypáni výkřiky radosti a nadšení. Za takových okolností jich nepropustí nikdo s prázdnem: bohatí vkládají do *badiru* pruty zlata nebo stříbra; kteří nemají drahých kovů, nabízejí voly, koně a velbloudy; ba i nezamožní přispějí podle skrovných svých prostředků; darují chléb s máslem, kůže, provazy spletené z velbloudí srsti neb koňských žíní a pod. Zkrátka získají tak značné sumy, že na těch pouštích, zdánlivě tak chudých, tyčí se jako kouzlem budovy, jichž rozměry a nádhera by nezahladily ani pokladnám nejbohatších velmožů. Tak se množí jistě a přičiněním věřících, jako kdysi v Evropě, velkolepé katedrály, jichž gigantické vzezření viní neustále sobeckost a lhostejnost dob moderních.

Lamaserie tatarské jsou zbudovány celé z cihel nebo z kamene. Toliko nejchudší lamové si při nich staví hliněné domečky; ale obilí je vždy tak vápnem, že se nikterak neodlišují od příbytků ostatních. Chrámy se honosí půvabností a důkladností: ale ty budovy jakoby se chtěly zhroutit; jsou příliš nízké vzhledem k své dimenzi. Kolem kláštera pnou se bez ladu a skladu věže a pyramidy, slaboučké a štíhlé, spočívající nejčastěji na širokých základnách, pranic neodpovídajících útlým stavbám, jež se na nich vyvyšují. Nebylo by snadné uhodnouti, v jakém slohu jsou chrámy tatarské vystavěny. Bývá to zhusta nevzhledná směs nestvůrných klenutí, sloupořadí s kroucenými sloupy a nekonečných řad stupňů. Proti velké bráně, již se vchází, stojí jakýsi dřevěný neb kamenný oltář, obyčejně podoby převráceného kužele; na něm trůní modly. Zřídka stojí; téměř vždy je vidíme sedět,

nohy majíce přeloženy křížem. Ty modly jsou nadlidské, ale jejich tváře jsou krásné a pravidelné. Co se týče přílišné délky uší, náleží typu kavkazskému; nemají nic z těch obludných ďábelských obličejů čínských p o u s s a.

Před vysokou modlou a ve stejné výši s oltářem, na němž sedí, jest postaven pozlacený trůn, na němž sedí ž i v ý F o, veliký lama lamaserie. Celý chrámový prostor jest vyplněn dlouhými nízkými lavicemi, až téměř k stupni, jakými si lehátky kolem trůnu velikého lamy napravo i nalevo, sahající od jednoho konce místnosti k druhému. Lehátka ta jsou potažena koberci a mezi řadami jest prázdný prostor, by lamové mohli volně procházet.

*

Tato Kiaktská silnice, na níž jsme přišli v tatarských pustinách, v nás rozvířila zasmušilé myšlenky. »Zde je cesta,« dralo se nám na mysl, »vinoucí se do Evropy,« a vzpomínky na vlast nás brzy úplně zaujaly. Bezděky jsme se k sobě přiblížili; chtělo se nám rozhovořit se o Francii. Tento rozhovor měl pro nás tolik půvabu, tak nás uchvátil, že jsme jeli, ničeho si nevšímajíce. Několik mongolských stanů, tyčících se na dálném pahorku, nám drsně připomnělo život kočovný. Doléhal k nám silný hlas a v dáli spatřili jsme Tatara velice živě gestikulujícího. Nemohouce jasně rozpoznati, komu patří jeho posunky, jeli jsme dále. Tu vyskočil Tatar na koně a rychle k nám klušal. Dostihnuv nás, hbitě sestoupil a pokleknuv, zalkal, rozpřahuje ruce své k nebesům: »Páni lamové, smilujte se nade mnou; nejezděte dále, uzdravte moji umírající matku; vím, že vaše moc je bezmezná; uzdravte svými modlitbami moji matku!« V naší mysli vyvstalo proroctví o Samaritánu a nemohli jsme odolati. Přerušili jsme tedy cestu, abychom se utábořili u příbytku toho Tatara.

Zatím co Samdadchiemba upravoval náš stan, navštívili jsme, nemaříce času, nemocnou. Byla skutečně v beznadějném stavu. »Obyvatelé pouště,« oslovili jsme lidi koloni stojící, »neznáme hojivých bylin; nevyznáme se v ohledávání tepu, jaká jest síla života; ale budeme se modliti za tu nemocnou k Bohu. Neslyšeli jste ještě o tom všemocném Bohu; ale důvěřujte v Hospodina, on vládne nad životem i smrtí.« Nemluvili jsme déle k těm nebohým lidem; stísnění bolestí a zaměstnání svou nemocnou nebyli s to

nám pozorněji naslouchati. Vrátili jsme se tedy do svého stanu k modlitbě; pán rodiny nás tam doprovodil. Spatřiv náš brevír, zvolal: »To jsou ty mocné modlitby k Hospodinu, o nichž jste se zmínili?« — »Ano,« odvětili jsme, »to jsou jediné pravé modlitby, jediné, jež mají moc uzdraviti.« Tu se každému z nás hluboce poklonil, potom vzal náš brevír a dotýkal se jím své hlavy, projevuje svoji úctu. Po celou dobu recitování modliteb seděl Tatar u vchodu našeho stanu, ponořen v hluboké a zbožné mlčení. Když jsme se pomodlili, opět se nám poklonil. »Svaté osoby,« řekl nám, »jak odměniti nesmírné dobrodiní, jež jste mi právě prokázali? Jsem chudý, nemohu vám darovati koně ani skopce.« — »Mongolský bratře,« přerušili jsme ho, »nedělej si starostí; kněží Hospodinovi modlí se své modlitby, ne aby získali bohatství; když nejsi bohat, přijmi od nás tento nepatrný dar,« a podali jsme mu kousek čajové cihly. Tímto jednáním byl Tatar tak hluboce dojat, že nebyl s to vypraviti ze sebe slova; několik slz vděčnosti bylo jedinou jeho odměnou.

Druhého dne jsme s potěšením seznali, že jest nemocné lépe. Byli bychom rádi zůstali ještě několik dní v této krajině, abychom zalévali símě víry, jež jsme vsadili v nitro té rodiny; ale musili jsme dále. Několik Tatarů nás vyprovodilo na důkaz své vděčnosti.

Zmínili jsme se již, že jest u Tatarů lékařství výlučně v rukou lamů. Jakmile se někdo v rodině roztune, chvátají do sousední lamaserie pro lékaře. Ten přijde k nemocnému a naslouchá tepu; běže současně do obou svých rukou ruce nemocného a zkoumá svými prsty tepny, jako když přejíždí hudebník svými prsty struny houslí. Čínané vedou si jinak; doktoři čínští zkoumají puls postupně a ne současně. Když lama prostuduje dostatečně povahu nemoci, pronese svůj úsudek. Ježto podle zbožného přesvědčení Tatarů vzbuzuje nemoc té části T c h o u r g o u r, ďábel, je třeba především vyhnat lékařským uměním ďábla. Lékař lama jest zároveň lékárníkem. Lamové nedbají v úpravě léku vůbec minerální chemie: léky jsou vždy z rozmočených rostlin, jež se spařují nebo posyřují a válí jako pilulky. Když se vyprázdní zásoba pilulek, lékař lama se tím nezmate; napíše na několik proužků papíru tibetsky název léků, potom svine ten papír mezi prsty, navlhčiv ho

svou slinou: nemocný požívá tyto kuličky s takovou důvěrou, jakoby to byly opravdové pilulky; pozřítí jméno léku nebo lék samotný jest naprosto totéž, říkají Tataři.

Po lékařském pokusu, aby se snadněji d'ábel vyhnal, nařídí lama modlitby podle toho, jaký jest d'ábel, jehož dlužno vypudit. Je-li nemocen chud'as, jest T c h o u t g o u r samozřejmě nepatrný; modlitby jsou tedy krátké, méně slavné; leckdy se omezí na pouhou zaříkávací formuli; často odbude lama vše tvrzením, že není třeba ani pilulek, ani modliteb, že je dlužno trpělivě čekat, zda se nemocný uzdraví nebo podlehne, jak jest určeno H o r m o u s t h o u. — Stůně-li však boháč, majitel hojných stád, má se věc jinak. Nejdříve se musí přesvědčiti, zda d'ábel, jenž nemoc zavinil, jest mocný a hrozný, jest nesporně z nejvyšších zlých duchů; a ježto není slušno, aby cestoval kníže jako rarášek, je nezbytno opatřiti mu nádherný oděv, krásný klobouk, pár pěkných bot a zvláště mladého a statného koně; jinak d'ábel jistě nevyjde: nic by neprospělo připravovati léky a recitovati modlitby. Ba může se přihoditi, že jest i koně málo; jeť d'ábel mnohdy tak vznešené důstojnosti, že ho provází nesmínný zástup sluhů a komorstva; tehdy vyžaduje lama nespočetné množství koňů; to se řídí vždy podle menšího neb většího majetku nemocného.

Když se udělalo vše, jak lékař navrhl, počíná ceremonie. Pózvou několik lamů z okolních lamaserií a modlitby trvají osm až patnáct dní, když se dle úsudku lamů d'ábel vzdálil, totiž tak dlouho, dokud je neomrzí hodovati na útraty rodiny a vydírati od ní čaj a skopce. Zemře-li po všem tom utrácení nemocný, pokládají to za nejjistější důkaz, že se dobře recitovalo, a že byl d'ábel vypuzen: pravda, nemocný zemřel, ale tím jistě nic neztratí: lamové ujišťují, že se přestěhuje do vlasti, kde se mu povede blaženěji, než zde.

Modlitby lamů za uzdravení nemocných jsou provázeny někdy truchlivými a příšernými obřady. P. Huc, prodlévaje mezi křesťany vesničky v Údolí Černých Vod, mohl se stýkati s mongolskou rodinou, již občas navštěvoval, aby vnikl do obyčejů i řeči mongolské. Jednoho dne staříčká teta vznešeného T o k o u r a byla sužována občas horečkou. — Pozval bych hned lékaře lamu, řekl Tokoura, ale najde-li v ní T c h o u t g o u r a, co si počnu? Útraty mne přivedou

na mizinu. Po několikadenním čekání rozhodl se poslat pro lékaře. Jeho předtuchy ho neklamaly; lama prohlásil, že se v ni skrývá d'ábel, který musí co nejdříve pryč. Vše bylo připraveno s největším chvatem: večer se dostavilo osm lamů a sdělali ze suchých bylin velikého panáka, jehož nazvali d'áblem střídavých horeček; pomoci kůlu, jež zarazili mezi jeho nohy, ho drželi, aby stál ve stanu, v němž ležel nemocný.

Ceremonie počala v 11 hodin v noci; lamové seřadili se ve stanu do kruhu, s cimbály, mořskými lasturami, zvonky, tamburínami a jinými nástroji jejich ohlušující hudby. Kruh uzavírali vpředu Tataři z rodiny, jichž bylo devět; seděli všichni těsně jeden proti druhému; stařena klečela, či spíše seděla na patách před haštošem, představujícím d'ábla horeček. Lama lékař držel před ní velikou měděnou mísu s praženým prosem a několik sošek, urobených z moučného těsta. Několik hořících drgolů osvětlovalo temným svítem, fantastickým a kmitavým, tu neobyčejnou scénu.

Na dané znamení sehrál orchestr hudebni předeheru, jež byla s to poděsiti d'ábla sebe nejohroženějšího. Černí a svěští tleskali do taktu rukama, doprovázejíce hřmotné zvuky nástrojů a hlasité modlitby. Po skončení toho pekelného kusu otevřel veliký lama knihy exorcismů, jež položil na svá kolena. Modle se, odvažoval v měděné nádobě několik zrněk praženého prosa a házel je kolem sebe na všechny strany, jak to přikazoval řád. Veliký lama se modlil obyčejně sám, brzy truchlivě a tlumeně, brzy vybuchuje v táhlé a silné výkřiky. Chvillemi přerušoval zpěv a rytmický přednes modlitby; tu nás uvědomili, že je jímán pojednou prudkým záchvatem hněvu: prudce a živě se tázal slaměného víchu, rozkládaje svýma rukama. Po tom hrozném zaříkávání dával znamení svýma rukama stojícím vpravo i vlevo; všichni lamové zapěli hned hrozně rychle hlučný refren; všechny hudební nástroje hrály; údové rodiny vycházeli kvapně jeden po druhém a obíhali stan, tloukli do něho ze všech sil svými holemi a křičeli. až vlasy na hlavě vstávaly. Proběhnuvše třikrát ten pekelný okruh, rychle se vrátili usedali na svá místa. Tehdy, zatím co si zastíňovali všichni přítomní tváře svýma rukama, povstal veliký lama a vích zapálil. Jakmile se vzňal plamen, propukl v mocný křik, který po něm všichni opakovali. Černí

lidé se vrhli na hořícího d'ábla a odnášeli ho do pouště, daleko od stanu. Zatím, co byl upalován T c h u t g o u r střídavě horečky za řevu a zaklínání, zpívali lamové, sedíce ve stanu, své modlitby hlasem klidným, vážným a slavnostním.

Když se vrátili členové rodiny ze své odvážné výpravy, ustaly zpěvy a ustoupily radostnému plesání, přerušovanému hlasitými výbuchy smíchu. Zanedlouho vykročili všichni ze stanu, mávajíce v ruce planoucí pochodní: nejdříve šli černí lidé, za nimi se belhala staříčká nemocná, podporována pod

paží s obou stran dvěma příbuznými, za nemocnou se ubíralo osm lamů, hrajících na své strašlivé nástroje. Převodli tak stařenu do vedlejšího stanu, neboť doktor nařídil, že se nesmí celý měsíc vrátiti do svého domova.

Po tom podivném léčení nabyla nemocná zdraví; návaly horečky pominuly. Ježto záchvat se měl udáti přesně v tu dobu, co započal pekelný výjev, jest pravděpodobno, že se horečka zmírnila prudkým pohnutím, vzbuzeným nejpříšernějším a nejfantastičtějším, co si možno představit.

M i r o s l a v Z á b r a n s k ý :

Bouře.

(Svému příteli J. Míšovi.)

Tíže a dusno vládne;
kraj stená pod tíží
a ruka Mocného
si světlem olsňujícím hraje.

Na hranách kamenů
k sobě se tulících,
v soustavném cellku, jež jsou,
zpívá a směje se veselý muž.

Kraj laděn je zvuky varhan,
jež hloubku pouze pedálovou mají,
a hrud' vesmíru tuchou bolestnou plní
dusné akordy září provázené.

Příval — zkáza chleba — pláč.
Smutný to host. — Odešel.
Jen střepy krásy — života — toť památka,
jež krutě vryta v list knihy života.

R. V. P o d h o r s k ý :

Okamžiky.

Tak nějak to asi musí být, to už tak v srdci vyrostlo, neboť v době jarních slavností duše vždy tak znenadání ucítíš, že se smutek probolel křížem do vzpomínek, aby drobil život v úseky snů a práce. To už tak nějak v duši mladé vyrostlo, že trvání smutku je bolestí největší, již je kamenováno srdce bezbranné.

Touha a sen spínají své ruce po odhmotnění, ale duše je poutána v okovech tě-

lesnosti. A láskou, že se chceš vykoupit ve spočinutí krásy? A zaposlouchat že se chceš do toku dnů? A to nevíš, že tajemství krásy je dosud nevysvobozeno? Že krása zahalená je krásou největší i když padá na prsa nevysvětlitelným steskem? A to také nevíš, že každé opojení je laskavým podáním průsvitné ruky smrti?

Pojď za mnou, já vím, kam se nosí bolest. Nehleď na smuteční průvod černých

oblaků! Což jsi už zcela zapomněl, že kdesi stojí les? Pojd'! A tam já tě naučím býti silným.

Velká a tázavá duše lesa se zrcadlí v mnohých studánkách neposkvrnění. A celá se lehce chvěje.

Proběhne cévami, vyšvihne se radostnou myšlenkou, roztančí se v milovaném objetí zelených rukou, až k hlavě v nadšení vyskočí... Tak je velká a taková síla je v ní.

A je to v lese najednou tak jasné: špatní cítí stále jeho hrůzu a noční úděs jako přízrak smrti, již se stále bojí. A ona nepřijde, aby je přerodila v blahoslaveném poznání úniku ze všedního, poněvadž jí nejsou hodni. A zrovna takový je les. To snad proto, že je v něm život i smrt. A někdy více, než smrt a proto je měsíčná noc z něho vyhání. Jejich svědomí a duše nejsou tak veliké, aby dovedly hleděti na něco dokonalého bez pocitu bázně. A les nízké lidi nesnese. A nedá jim ničeho; ani radosti, ani smutku, jenž jest ukřižován na každém smrku, a léčí. Ba ani nevyssaje jejich nemocné myšlenky a proto v něm nerostou.

Svobodné je nebe a hvězdy tichem táhnou. A najednou cítíš, že se les do tebe propadá očima a ztroskotá na dně tvé duše.

A chtěl bys býti stromem...

Štíhlé a vysoké tělo bys měl. Ruce tak zelené a slavné. Oči mezi nebem a zemí. Ó ten veliký život! A jednou bys padl zdravý a silný, až by tě podřezali, a přece bys žil dál. Radostné výkřiky ptáků bys měl. A stál bys u lesní pěšiny... A nevěř, když ti říkají: lesní pěšina. Touha je to. Bílá a tichá touha člověka do dálky.

Jdi po ní, ale nezapomeň napřed smeknout, jdi ve dne a v noci, a uvidíš, jak slavný je život! Tolik teplé krve, rozehaveného mládí, něhy a jasu, poněvadž pochopíš, světlo jak se láme, zvuk jak se rodí, květy jak jsou lidské a srozumitelné.

Budeš tisknouti na prsa každý zlomek drahocenného přítomna, poněvadž každá vteřina bude plodnou matkou.

A tak jsem ti to řekl, duše má, vyleknutá pohyblivým dlážděním města...

Býti tak stromem...! Jen dnes, jen chvíli, aby už vzpomínka nebolela. A abych věděl zase, jak svět je krásný.

Jak šel pantáta Bouček přes hranice.

Pantáta Bouček byl nejveselejším občanem v celé vesnici. Byl padesátníkem, postavy zavalité, ale pružné. Nic jej nikdy nerozzlobilo a i vážnou věc přeměnil často v žert. Celá vesnice se k němu v zimě sběhla, aby jí vypravoval své veselé příběhy. Jednou z nejznámějších byla, jak šel přes hranice.

»Nikdy mě nic, jak víte, sousedé, nerozzlobí,« začal pantáta Bouček. »Ale jednou se mi stala tak nemilá příhoda, že by při ní musil být člověk nevím jaký, aby ho to »jak se patří« nerozzlobilo. Toť se ví, že mě to taky pořádně rozhněvalo. Jaká to byla příhoda, je vedlejší věcí a moc by se o tom musilo povídat. Stačí říci, jaké měla následky.

Tak jsem se vám, sousedé, rozzlobil, že jsem si hned umínil, že odejdu pryč z Čech za hranice, abych na ni nemusil myslet. A toť se ví, co si umíním, to také udělám. A tak jsem se vydal na cestu. Šel jsem

rázně, jen abych už byl za hranicemi, abych už nic tady neviděl.

Po dlouhé cestě jsem konečně k těm hranicím, což byly jakési sloupky, došel. Ale co čert neche mít, zastoupí vám mi jakýsi mužík v uniformě se zelenou čepicí cestu a ptá se mě: »Máte pas?« Já zůstal celý zkoprnělý. To si ze mne dělá blázny, nebo co? A hned jsem si taky pomyslel, že to už asi bude Němec, že říká všechno krátce, pas místo pás. A já mu povídám, že mám kšandy, přece mu nebudu lhát.

A on se nějak divně zakroutl a ptá se mě dál: »Máte povolení?« — »A ty seš nějaký pěkný pták,« pomyslel jsem si, ale přece jsem mu ještě rázně hned odpověděl: »Já? Kšandy? Ne, mám je utažený.«

A tu se vám dal ten člověk do takového smíchu; a toť se ví, mne to rozzlobilo. — Otočil jsem paty a šel jsem hezky zpátky domů. Jsou ale ti Němci divní lidé!«

„Bože, který jsi rozličné národy vyznáváním svého jména sjednotil, učiň, aby v těch, kteří křtem byli znovuzrozeni, zavládla jedna víra v úmyslech i ve skutcích zbožnost.“
Římský misál. na čtvrtek v oktávu velkonoční.

Úspěchy protestantismu v Číně.

V Číně, 14. března 1927.

V Číně pracuje 700 protestantských organizací, které vynaložily r. 1924 70 milionů dolarů na misie. Počet protestantů v Číně je 811.000 (počet katolíků 2 a půl milionu); hlavní úsilí protestantismu směřuje ku školství. Protestantismus opřádá Čínu velkou sítí škol a výchovných ústavů, ve kterých se snaží vychovávat budoucí vysokou a vedoucí třídu čínské společnosti. Protestanté, zvláště američtí, mají v Číně 14 universit a 20 jiných vysokých škol, což jest nesporný úspěch protestantismu v posledních letech na dálném Východě.

V Číně pracuje 6.636 protestantských misionářů (proti 2.440 mis. katol.); pouze 20% pastorů se věnuje duchovní správě (na čínském venkově nikdy nepotkáte pastora), ostatní pracují ve školách; 1517 lékařů jest k dispozici protestantským misiím. YMCA. je velmi rozšířena, má býti jaksi vychovatelkou nové generace; zhojné principy protestantismu mají však ponejvíce zkázonosný následek, zvláště nyní, kdy revoluční proudy víří v Číně. **Zdá se, že to rozvinuté školství protestantské se zhroutlé následkem protikřesťanského hnutí, zvláště stud. mládeže čín-**

ské, které má za cíl zničení náboženského školství křesťanských společností. Ředitel university v Pekingu Tsai-Yuen-Pe pronesl na schůzi protináboženské federace studentské slova: »Nenávidím náboženské víry! Víra je zaostalost, než co mne nejvíce popouzí, jest spousta škol a ústavů různých náboženských společností, ve kterých se nedospělým dosud žákům vnucují názory křesťanské...« Protestanté se snaží postavit hráz stoupajícímu přílivu bludů pohanských. Bohužel nesejí na poli Hospodáře dobré símě, nýbrž koukol.

Katoličtí misionáři pracují hlavně u lidu na venkově, dbají na prvním místě o spásu duší a ne o hmotné výhody a o pomoc mocných tohoto světa. Mají útěchu viděti zdar svých námah v dobrých a zbožných věřících. Co se škol týče, mají 8.596 škol národních pro děti v misiích, několik škol středních a 2 školy vysoké, řízené Tov. Jež. (jednu v Šanghaji, »Jitřenka«, jednu v Tientsin: Obchodní a průmyslová vysoká škola). R. 1924 sněm biskupů v Šanghaji ustanovil zřízení katolické university v Pekingu, která bude svěřena kanadským benediktinům.

(J. Z. Čína.)

Hal far:

Proč.

Matičko, nevíš, proč Bůh stvořil den a noc,
proč slunce ve dne, hvězdy v noci svítí,
proč stvořil krásnou přírodu tu moc
a nastlal v lukách, hájích kvítí?

Zázraky proč vložil v tvrdé lůno skal,
proč v rukou Božích zjeveny jsou rady
a hříčky svoje lidem věnem dal?
Proč? — By se měli všichni rádi.

Les.

Jdu tiše lesem. Venku slunko již
pozvolna mírní paprsků svých žár,
již počíná se v dáli na obzoru
zvedati závoj šedomodrých par.

Pod spleť mladých stromů haluzí
chladič, vlhký vane lesa vzduch
a všude leží modravé již šero,
jen místy táhne šedý světla pruh.

Jen ještě slyšet bzukot komárů,
pak tichne les, mýtina, houština,
v temno se noří kmeny velikánů
a vonný les usínat začíná.

Ukrajina.

Ukrajina jest východoevropská země, ležící v jižní části naší pevniny mezi 43°—54° sev. zeměp. šířky a 21°—47° vých. zeměp. délky (dle Greenwiche). Tvoří jaksi severní zázemí Černého moře v jižní části východní Evropy na prahu Asie.

E t h n i c k y ukrajinský národ náleží k východoslovanské skupině, ke které mimo něj patří ještě Velkorusové a Bělorusové. Je nesprávné a nevědecké dnes pokládati Ukrajince za kmenovou součástku ruského národa. Jsou samostatným národem nejenom jazykově a anthropologicky, nýbrž i svým historickým vývojem, tudíž tradicemi; a také pokud se týče jejich zvyků, politické povahy a sociálně hospodářských poměrů. Ukrajina byla politicky samostatnou na počátku svých dějin, ale od 14. stol. až do 18. stol. postupně přišla o svou státní neodvislost, jsouc po částech zabírána Polskem a pak moskevským Ruskem. Před válkou $\frac{9}{10}$ ukraj. území náleželo bývalé carské říši a $\frac{1}{10}$ býv. Rakousko-Uhersku (vých. Halič, sev.-vých. Bukovina a sev.-vých. Uhry). V důsledku války a ruské revoluce obnoven byl (r. 1918) samostatný ukrajinský stát a to Východoukrajinská republika na ukrajinském území býv. Ruska a západoukrajinská republika z ukrajinského území býv. Rakousko-Uherska. Pohříchu historičti odpůrcové ukrajinského národa a rozhodující evropští činitelé nepřejí ukrajinské samostatnosti, neboť je to na překážku obnovení bývalé ruské veleříše, a tak od r. 1918 samostatná Ukrajina jest v permanentním boji na všech frontách. Ve východní části jsouc kořistí bolševické invase, s níž hrdinně zápasí, spějí k konečnému vítězství, v západní části jest v ustavičném boji proti imperialistické polské nadvládě, zatím co Bukovina jest zabrána Rumuny. Toliko nepatrný zlomek ukrajinského území, tak zv. Karpatská Rus, dobrovolně připojená k Československu, může se klidně vyvíjeti a obrozovati.

Ku konci budiž podotknuto, že od počátku 19. stol. Ukrajinci začali se obrozovati kulturně a nacionálně, obdobně jako jiní slovanskí porobení národové (zejména Čechoslováci a Jihoslované) a že přes veškeré odnárodňující úsilí svých utlačovatelů na počátku 20. století dosáhli pěkných výsledků,

zejména co se týče literárního a uměleckého vývoje, zvláště ve východní Haliči, jež vskutku v předválečné době byla ukrajinským nacionálním Piemontem.

Ú z e m ě. Ukrajina zaujímá rozlohu 771 tisíc 931 km², takže, co se tkne prostorové velikosti, rovná se 22 nejmenším novým evropským státům a v pořadí 18 největších jest na druhém místě, na prvním Rusko (3 miliony 687.339 km²), na třetím Francie (550.964 km²).

Z celého toho povrchu 53% jest oséváno obilím, 12% tvoří louky a pastviny, 13% lesy a zbývající 22% připadají na ostatní. Co se týče kvanta zemědělsky obdělávaného, Ukrajina jest na třetím místě v Evropě (na prvním Dánsko se 69%, na druhém Itálie se 62.7%, Francie také má 53%). V Rusku je orné půdy toliko 26.2%, luk a pastvin 15.7%, lesů 38.8% a 19.03% jiné plochy.

O b y v a t e l s t v o. Celkový počet obyvatelstva v Ukrajině obnáší 46.500.000, totiž rovná se počtu obyvatelstva 25 nejmenších evropských států dohromady a z 15 největších je na třetím místě (první jest Německo se 60,250.000), druhé evropské Rusko bez okrajových národnostních států (53 miliony 700.000), třetí Ukrajina, čtvrtá Anglie s Irskem (45,750.000), pátá Francie (39,333.000), šestá Itálie (38,000.000), sedmé Polsko (21,447.350), osmé Španělsko (20,900.000), deváté Rumunsko (15 milionů 251.521.600) a poslední jest Československo (13,916.336). Co se týče hustoty obyvatelstva, na Ukrajině připadá 59 obyvatelů na 1 km². (Nejmenší hustotu má Norsko (8), největší Belgie (257), pak Anglie (145), Německo (126), Polsko (92), Francie (72) atd.); má tedy prostřední hustotu obyvatelstva. Roční přírůstek obyvatelstva ukrajinského tvoří 1.9%, je tedy jeden z nejvyšších v Evropě, neboť jiné evropské země řadí se v té příčině takto: Rumunsko 1.6, Srbsko 1.5, Německo 1.4, Holandsko 1.4, Švýcarsko 1.3, Rusko 1.3, Anglie 1.2, Itálie 0.6, Francie 0.2.

N á r o d o p i s n ě obyvatelstvo ukrajinské bylo roztrženo r. 1916 takto: Ukrajinců 33,048.000, Rusů 5,289.600, Židů 3,830.400, Poláků 2,052.000, Němců 820.800, Bělo-

rusů 364.800, ostatních 1,094.400. Ukrajinci mají tedy 71% většinu veškerého obyvatelstva. Venkovské obyvatelstvo tvoří celkem 39,672.000 (86%), městské 6,828.000 (14 procent). Pokud se týče zaměstnání, pracuje v zemědělství 35,200.000 obyv., tedy 76 procent, v továrnách (průmyslový proletariát) 4,100.000, totiž 9%, v jiných oborech 7,200.000, t. j. 15%.

V Ukrajině se pěstuje nejvíce obilí. Obilní úroda v roce 1910 činila celkem 215 milionů q, což tvoří 39% veškeré sklizně evropského Ruska a šestkrát převyšuje sklizeň polskou. Z obilnin nejvíce jest na Ukrajině pěstována pšenice; r. 1908 sklizeň pšenice obnášela 70,500.000 q. V tomto ohledu Ukrajina zaujímá třetí místo v evropské a páté v celosvětové produkci pšenice. Nejvíce pěstována jest pšenice v Katerynoslavsku, Chersonsku, Poltavsku, Podolí a Haliči. Žito bylo sklizeno r. 1908 na Ukrajině 42 milionů metr. centů. V tom stojí Ukrajina na třetím místě v Evropě. Nejvíce se pěstuje žito na Volyňsku, Poltavsku, Charkovsku, Kijevsku a Katerynoslavsku. Ječmene r. 1908 bylo sklizeno 50,500.000 q, tedy nejvíce ze všech evropských států (na druhém místě jest Rusko se 33,500.000 q, pak Německo se 30,500.000 q). Hlavně se ječmen pěstuje na Katerynoslavsku a Chersonsku. Ovsu r. 1908 sklizeno bylo 28,000.000 q — stojí tedy zde Ukrajina na šestém místě; oves pěstuje hlavně Kijevsko, Volyňsko a Poltavsko. Z pro-

dukce jiných plodin budtež uvedeny brambory 102,000.000 q, cukrovka 50,000.000 q, kukuřice 5,000.000 q, tabák 600.000 q, chmel 16.000 q. Celkový počet dobytka r. 1908 činil 30,000.000 kusů. Ryb 24,500.000 q. Včelařství dodalo 125.990 q medu a 13 tisíc 700 q vosku.

Průmysl. Rudy železné bylo v roce 1913/14 dobyt 62,000.000 q, rudy měděné 2,500.000 q, rudy manganové 3,000.000 q, olovené a stříbrné 300.000 q, Uhlí 283 mil. metr. centů, soli 10,000.000 q, nafty 12 milionů 500.000 q, kaolinu 216.000 q, fosforitu 114.000 q. Průmysl cukrovarnický vytěžil ve výše uvedených letech 12 mil. metr. centů cukru, hutnický dodal 31 mil. q litiny, 81.000 q mědi, 25.500 q stříbra a 11.000 q olova.

Co se týče dopravy, Ukrajina před válkou byla velmi zanedbána, zejména východní, kde na 100 km² připadl 1 km železnic; v západní Ukrajině 5 km.

Ke konci tohoto přehledu, nutno konstatovati, že Ukrajina jest jednou z nejbohatších východoevropských zemí s netušenými vyhlídkami hospodářského rozvoje. V budžetu bývalé ruské říše tvořila nejpositivnější položku a pro válkou hrozně ochuzenou a vyčerpanou Západní Evropu může se státi nevyčerpatelným zdrojem hospodářské obnovy a sanace, v čemž právě spočívá světový a ekonomický význam Ukrajiny jakožto samostatného státu.

ROZHLEDY

ZE HNUTÍ.

Z Ústředí katol. studentstva. Ústředí katol. studentstva zůstalo i letos platnou složkou katol. života. Jeho činnost směřovala v první řadě k ustálení poměrů v celém našem hnutí studentském. Překážky, jež stavěly se v cestu práci Ústředí byly velmi značné a jen nesnadno bylo lze je překonati. Přes to však činnost ubírala se dále po osvědčených cestách práce let minulých. V ohledu organizačním snaží se Ústředí doplniti dosavadní síť organisací. Připravuje se založení nového S. S. S. v Král. Poli a Klubu katol. akademiků v Příbrami. Mimo to přeměnily se některé S. S. S. na A. S. S. jako v Boskovicích a v Přerově. Pokud se týče jednotlivých sdružení tu možno říci, že většina jich počíná si velmi čile, v první řadě sdružení

divčí. Ovšem že jsou i organisace, kde činnost vázne; příčin jest několik, zejména nepřízeň prof. sborů a konečně i malý zájem studentů samých. Všeobecně možno říci, že největší činnost vykazují ta Sdružení, která mají čilého duchovního rádce. Ústředí jest nuceno věnovati této otázce zvýšenou pozornost. Jest nutno se zmíniti také o tom, že Ústředí se podařilo letos stabilisovati úplně své finance, jež postaveny byly na pevný základ. Zvláště vydání podařilo se snížit téměř na polovic roku předcházejícího. Pokud se týče styku se zahraničím, tu pokračovala zahraniční sekce ve stycích, jež navázány byly v letech dřívějších. Do Ústředí dochází také velké množství zahraničních časopisů a revues. Čilý styk vede se zejména s Pax Romanou, studentstvem francouzským, belgickým

a holandským. Rovněž s bratry Slováky zahájeno bylo vyjednávání, týkající se vzájemného poměru obou Ústředí. Mimo to Ústředí bylo v čilém styku s řadou předních osob katol. hnutí, jež svým vlivem jemu prokázaly velmi platné služby. V ohledu náboženském ztratilo Ústředí mnoho resignací duchovního rádce dp. Klementa z důvodů zdravotních, čímž postižena byla v první řadě náboženská sekce. Ústředí připravuje se zvláště na jubilejní oslavu 1100. výročí smrti sv. Cyrila. Za tím účelem přistoupilo se všemi organizacemi za skládajícího člena Apoštolátu. Rovněž prázdninová činnost letošní ponese se v tomto duchu. Ústředí hodlá soustřediti všechny prázdninové podniky, pracovní konferenci a valnou hromadu na Velehrad. — Výbor Ústředí věnuje plnou pozornost též obsahové stránce »Jitra« a snaží se přivést je na takovou výši, aby povšechně vyhovovalo hnutí našeho studentstva.

Sjezd katol. studentstva na Velehradě. Uveřejňujeme provisorní program našeho sjezdu 30. a 31. července t. r. na Velehradě: 30. července skončí exercicie, t. j. v sobotu ráno. Týž den odpoledne o 1. hod. říšská pracovní konference. V 6 hodin večer společná večeře. O 7. hod. průvod s hudbou do chrámu Páně, kde bude promluva se sv. požehnáním a sv. zpovědí. V neděli 17. července o 8. hodině ranní slavné služby Boží se sv. přijímáním, jež bude podávati vdp. kanovník Světlík. O 10. hodině valná hromada Ústředí katol. studentstva. O 1. hod. společný oběd. Ve 2. hod. odp. sv. požehnání. O 3. hod. společ. prohlídka památek velehradských s odborným výkladem. V případě nepříznivého počasí společ. výlet na hrad Buchlov v pondělí 1. srpna. Sdělujeme hlavní body programu, jenž ovšem není definitivní. Bližší a určitá sdělení budou v květnovém oběžníku a v červnovém čísle »Jitra«. Ústředí vyjednává o 50% slevu na drahách, aby každému studentu bylo umožněno zúčastnit se tak významné příležitosti. Žádáme matulanty, aby nám sdělili jména s adresou, s udáním oboru příštího studia neb budoucí povolání do 5. června t. r. — Doporučujeme výborům našich S. S. S., aby zakoupily pro svoji knihovnu první dílo našeho odp. redaktora Vlast. Dorazila, profesora, »Tři první lásky«. Básně. Cena 6 Kč. V komisi má administrace »Jitra«, Praha II., Panská 1. — Někteří S. S. S. neodeslali ještě sběrací archy »Mik. daru« a nationalia. Odešlete je nejpozději do 30. května t. r.

Česká Liga Akademická. Dvacátá první řádná valná hromada zastihla Českou Ligu Akademickou v rozkvětu vnitřní síly. Není již krise a nejasnost ve vnitřním životě Č. L. A., jak bylo mnohým psáno, a z čehož se mnozí radovali, nýbrž pevně semknutá Liga těší se radostnému a čilému životu po přestálých obtížích. Dokladem toho byl přehled vykonané práce a konstatování současné situace na valné hromadě, jež byla konána 8. května t. r. o 10. hodině dopol. v přednáškové síni v Panské ulici č. 1. Chrálel svatováclavským, mohutně se rozléhajícím pod klenbou starobylého domu, byla valná hromada zahájena, a pak předs. JUC. Jar. Markes uvítal dostavivší se hosty. A byli to opravdu vzácní hosté, kteří navštívili valnou schůzi: J. M. ndp. velmistr Křižovníků Vlasák, vsdp. prof. Msgr. dr. Kudrnovský, mil. sl. Lobkovicová, p. redaktor dr. Čampa z Jugoslaviie, kol. JUC. J. Parma za bratrský S. K. A. Moravan, sl.

Segerová a p. dr. Valenta za Ústředí katol. stud., členky S. S. S. divčích s předsedkyní sl. Vojáčkovou, p. ředitelka Schmutzerová za Svaz katol. žen, p. prof. Novák za Zemský spolek katol. učitelstva a četní jiní. Pozdravné připsy došly od J. M. ndp. dra L. Prečana, arcibiskupa olomouckého, p. ministra Šrámka, p. dra Hronka, p. posl. Staška, p. posl. Šamalíka za kluby strany lidové, prof. Vošahlíka, seniora Č. L. A. Mile působila přítomnost seniorů Č. L. A. dra Valenty, dra Doležala, dra Pločka, dra Eberta, prof. Nováka, dra Formánka, dra Skuly, dra Klímka, dr. Baušové, Ing. Havlíka a Kovaříka. Po pozdravech předseda v úvodním proslovu podal stručnou rekapitulaci života a vývoje Ligy v minulém správním roce a s radostí konstatoval, že České Lize Akademické, jejíž jméno bylo dosud před nedávnem dosti odiosní, dostalo se skvělého zadostiučnění odsouzením roztržky ve spolku a uznáním hodnoty Č. L. A. — Ze zpráv funkcionářů vysvitlo pak, že Liga, pevně zkonsolidovaná a ucelená po vnitřní i vnější stránce, může klidně hleděti vstříc budoucnosti a nemusí se obávat vážnějších otřesů. — Mistopředseda PhC. Frant. Lavička v referátě o přednáškové činnosti v Lize poukázal na soustavné prohlubování duchovního života zásluhou duch. rádce vsdp. kanovníka Msgra J. Bouzka, jehož procitěné přednášky padly v úrodnou půdu srdcí Ligistů. — Jednatelská zpráva RNC. Fialy podala přehled o čilém životě Ligy vnitřním i vnějším, i o vzrůstu počtu členstva. Při této zprávě usnesla se valná hromada jmenovati četnými protektory spolku vsdp. kanovníka Msgra Bouzka a p. dra Josefa Hronka, seniora Č. L. A., pro jejich zásluhy o církev a vlast a pro nadšenou a horlivou práci v Lize samé. — Kol. MUC. Fikeis podal výčet stavu jmění Č. L. A. a i zde bylo patrné zlepšení financí, takže bude snad možno věnovati větší pozornost věcem sociálním. Ph. C. B. Hylena v pokladní zprávě revue »Život« zdůraznil fakt, jak Liga byla vydáváním »Života« finančně zatížena. JUC. J. Škrabal v pokladní zprávě podpůrného fondu vyzdvihl důležitost fondu a doložil číselně, jak fond je zárnou institucí, podporující nemajetné Ligisty. — Ve zprávě člena redakčního kruhu »Života«, IngC. Jos. Reindla, důležitým bodem je předání revue novému spolku »Život«. K tomu nutno něco podotknouti. Předání revue nebylo nepromyšleným skutkem Ligy; byla to jen snaha udržeti tuto jedinou katolickou revui při trvání, což při finančních nesnázích Ligy bylo naprosto nemožno. Byl to ohromný podnik na tak malý a chudý spolek a ta chvíle, kdy Liga přestane vlastní revui vydávati, musila dříve či později přijíti. A později snad by bylo pozdě. Předáním však Liga, jež zůstala majitelkou »Života«, neztratila své svobodné tribuny, vždyť stránky »Života« jsou i nadále otevřeny. A dokonce o svobodu vlastní, jako spolku, se Liga teprve nemusí obávat. Jest tudíž dojemná starost pánů z »Rozmachu«, kteří zlomili nad »Životem« i Ligu hůl, docela zbytečná. Česká Liga Akademická dospěje opět ku výši doby založení a popřevratové, a »Život« neztratí cenu, i kdyby byl sebe více ostouzen a zůstane vždy chloubou Ligy. — Knihovnik Ing. C. Hofmeister uvedl knihovnu do řádného stavu, takže bylo možno znovu si vypůjčovati knihy. Z těchto byly oblíbeny knihy Durychovy, Zeyerovy a knihy filologické. — Správce domu Ing. C. Šmejkal bo-

lestně znamenat nedostatek vhodných místností. Snad se zlepši poměry, aby Liga mohla mít opravdu sebe důstojné místnosti. — R. N. C. Frant. Němec referoval o práci zábavního odboru, jež byla v tomto správním roce značná a úspěšná morálně i finančně. Byly pořádány taneční hodiny, 16. listopadu 1926 předples v Národním domě na Smíchově, 28. února t. r. dozvuky plesu v paláci »Merkur« na Starém městě. Vrcholem všeho však byl Representační ples, pořádaný 19. ledna t. r. ve Smetanově síni Obecního domu hlav. města Prahy pod protektorátem p. dra Martina Mičury, ministra m. sl., poslance Nár. shrom. a presidentu soudní tabule v Košicích. Ples byl vskutku repesentační, připravený svědomitou prací předsedy záb. odboru JUDra Švece, jemuž patří dík Ligy — Za kroužek historický referoval prof. Novák, za kroužek pěvecký MUC. Fikeis. — Po zprávách funkcionářů a revisorů bylo výboru uděleno absolutorium a zvolen nový správní výbor: JUC. Karel Seibot předsedou, R. N. C. Frant. Němec místopředsedou, Ph. C. B. Hylene jednatelem, Ing. C. Jan Bartoš pokladníkem, JUC. Frant. Hypius pokladníkem podp. fondu, Ing. C. J. Černý, Ph. C. J. Čejchan Ing. C. Jos. Cuhra, Ing. C. Otakar Hofmeister členy výboru, Ph. C. Škoda, JUC. Jenčík, RNC. Hložek náhradníky, Ing. C. Jar. Cuhra, RNC. Fiala, JUC. Jar. Markes revisory účtů, MUC. Oldř. Fikeis předsedou plesového výboru; Msgr. Jos. Bouzek, Dr. Jos. Hronek, dr. Frant. Valenta, dr. V. Plocek, dr. Jos. Doležal, dr. Jan O. Martinovský, prof. Ant. Novák, kolegové Ing. C. Jar. Cuhra, JUC. Antonín Mazanec, JUC. Jos. Škrabal přisedícími Čestné rady. — Nově zvolený předseda JUC. K. Seibot, poděkovav členstvu za důvěru, vyznačil program, jež bude nový správní výbor sledovati, věren jsa tradicím a zásadám Č. L. A., načež byla zadržela valná hromada ukončena. — Bbh.

pp. příznivcům Č. L. A., zájímajícím se o život Ligy, bude na požádání zaslána bezplatně výroční zpráva.

Všem SSS. západní Moravy. V č. 16. třebíčské »Stráže« navrhuje kol. Havelka Sdružením západní Moravy, t. j. Vel. Meziříčí, Nové Město, Jihlava, Třebíč, Znojmo, Tišnov, aby uspořádala pracovní konferenci krajskou ve dnech 4. a 5. července, jež by výlučně se věnovala otázkám našeho kraje se týkajících. Přimlouvám se za tento jeho návrh jistě plně akutní a dobrý. Velkomeziříčské Sdružení, kde by se měla konference konati, jistě by se chopilo práce k připravení celé věci. Snad již, jak jsem mu navrhl, poslaló výzvu všem zmíněným Sdružením, aby se o této věci vyslovila. Prosím výbory těchto Sdružení, aby nečekaly na výzvy, a samy oznámily do Vel. Meziříčí svoje mínění. Věc je jistě dobrá a přispěla by k utužení nejen spěti Sdružení našeho kraje, ale, kdyby skutečně došlo k ustavení »Svazu horáckých SSS.«, jak rovněž kol. Havelka navrhuje, jistě by tím byl vykonán kus práce na konsolidaci našeho hnutí. Tedy, s chutí do práce! (Současné upozorňuji SSS. na uvedené č. 16. »Stráže« ze dne 21. IV. 1927.)

ZE SVĚTA.

Jak plní francouzští katoličtí studenti své povinnosti. »La Croix zaznamenává, kolik studujících na jednotlivých vysokých školách francouzských

vykonalo duchovní cvičení a přijalo společně Tělo Páně. Jsou to čísla vysoká. A srovnáme-li ta čísla s čísly loňskými, vidíme na všech školách ještě vzrůst letošního roku proti velikonoční době minulé. Na polytechnice a jiných školách odborných r. 1924 vykonalo své velikonoční svaté přijímání 4037 studujících. Roku 1925 již 5566 a roku minulého 7489. Nuže, do dne 10. dubna, t. j. do Květné neděle, vykonalo duchovní cvičení a sv. zpověď 9574 posluchačů, o 100 procent více než před třemi lety. Na polytechnice 2455, na škole centrální 2171, na hornické v Paříži 544, na škole centrální v Lyonu 230 atd., atd. Na vojenské Akademii ve Sv. Cyru přistoupilo ke stolu Páně 1328 posluchačů. K tomuto číslu nejsou započítáni ti, kteří se nepřihlásili ke společným pobožnostem, a jichž podle »La Croix« jest na 3000. Při společném sv. přijímání polytechniků ve chrámě sv. Štěpána na Hoře bylo podáno 1100 hostií jednoho dne a usebranost přijímajících a jejich zbožnost lze nazvatí vroucím. Úkol, pořádati velikonoční exercicie a společná sv. přijímání připadá spolku zvanému »Union d'ingénieurs catholiques«, který má 4500 členů po celé Francii a jehož centrála je nyní v ulici Saint Honoré v Paříži. Tento spolek neopomíjí žádné vysoké školy ve Francii a vyvíjí činnost opravdu blahodárnou.

Belgická katolická mládež a unionismus. Katolický západ evropský jeví veliký zájem o otázky sjednocení církve. Tak v lednu t. r. uspořádalo belgické sdružení katolické mládeže (A. C. I. B.) za spolupráce benediktinů v Bruselu přednáškový cyklus o unii; bohoslužba konána v obřadech východních. Hlavní pobídkou byla zásada, že dříve, než začneme rozkošné křesťany sbližovati, je musíme napřed dobře poznati, což jest úplně správné. I. F. P.

Několik posledních význačných konversí ke katolické církvi vzbudilo v Norvěžsku rozruch. Tak se stal katolíkem syn norvěžského vyslance v Itálii, dále lidová spisovatelka Sigrid Undset a prof. M. Erkeland, rektor soukromé university ve Voss. Připad prof. Erkelanda dal podnět dokonce k interpelaci ve sněmu norvěžském, poněvadž vláda poskytuje oně universitě subvenci.

Komunistický inspektorát školní dal učitelstvu ruskému pokyny, jak mají postupovat ve škole proti víře a náboženství: »Při církevních slavnostech ať se dětem poukáže na pohanský (!) původ těch svátků, zároveň ať se osvětlí směšné stránky náboženských obřadů, jak se ony konají u nás nebo v cizině, ale při tom je vám třeba zachovat vážnou tvář. Je potřeba zachovat mnoho taktu, aby pevně zakořeněné náboženské citění nebylo hned uraženo. Nejlépe je začít co nejdříve; ve věku, kdy se náboženství projevuje jen v zevnějších obřadech a nezakotvílo ještě pevně ve vědomí. Při těchto žertech s dětmi má se mluvit otevřeně (rovno), ale v náboženském rozhovoru jen všeobecně a nedotýkat se náboženství panujících v zemi!« Žertem a pokrytectvím a lži mají být tedy děti odcizeny Ježíši Kristu a jeho církvi. »Spasiteli světa, spas Rusko!«

Spolok sv. Vojtecha, založený u hrobu »Matice Slovenskej«, má dnes 50.394 členů organizovaných v 1198 místních odborech. Z nich připadá

na jednotlivé diecése: trnavskou: 327, nitranskou 156, b. bystrickou 100, spišskou 146, košickou 115, rožnavskou 49. V Severní Americe má Spolek sv. Vojtěcha 256 odborů, v Maďarsku 18, v Polsku 12, též v jiných zemích. Od převratu vydal 1,645.000 knih. Jistě úctyhodná práce!

Časově důležitý věstník: l'Union des Eglises, Sjednocení církví. Sjednocení církví není pouze záležitostí slovanskou, a zejména československou. Již po mnoho let budí zájem širší a dalo podnět k založení velkého počtu časopisů a organizací, otázce té věnovaných. Jest zřejmo, že si Acta Academiae Velehradensis, mohutné apoštolské sdružení svatých Cyrila a Metoděje, zachovává jak své dobové prvenství, tak i dokonale pochopení cíle a vhodně volený postup. Jest ke cti zemím československým, že právě z nich vyšel podnět v tomto směru. Vedle toho zřízeny nové orgány, jež se snaží šířit toto hnutí. Anglikáni pracují k tomu, aby získali pravoslavné na Východě. Vydávají čtvrtletní věstník »Christian East« (Křesťanský Východ), řízení anglik. Rev. Canon A. Douglas-em. Časopis ten vykládá jejich stanovisko, vylučuje jejich snahy. Katolíci nezůstali však pozadu. Benediktini z Tmay-sur-Meuse v Belgii založili právě »Irenikon« (Irenskými byly původně zvány spisy, mající za účel odklízeti spory církevní v nejstarších dobách křesťanských). Velký orgán evropský, propagující tuto myšlenku, založen roku 1922, jest vydáván v Paříži (5, rue Bayard, Paris VIIIe). Nazývá se l'Union des Eglises. Řídí jej důst. P. David Lathoud, řádu Augustiniánů Nanebevzetí Panny Marie, který přijel letos konati postní kázání pro francouzskou kolonii v Praze. Věstník jest obsahu vědeckého i literárního a uměleckého, má zprávy, čerpané z nejlepších pramenů. Jsou v něm vždy důležitá poučení o životě církví východních, jako Ethiopie, Egypta, Palestiny, Malabaru, Syrie, Mesopotamie, Turecka, Řecka, Bulharska, Rumunska, Jugoslavie. Podává zprávy o sjezdech konaných na Velehradě, v Lublani i jinde, kamž vždy vysílá svého zástupce. Zajímá se zejména o hnutí pravoslavně-katolické, které se nyní jeví mezi vystěhovaletými Rusy, hlavně v Paříži a Berlíně. Zaznamenává mínění předních anglikánských prelátů ve směru Sjednocení, rovněž i interkonfesionálních sjezdů ve Stockholmu, Bernu a Lausanne. Na přední straně přináší vždy podobiznu některého z vysokých svých protektorů; jest mezi nimi J. Em. kardinál Dubois, arcibiskup pařížský, J. M. Msgr. Baudrillart, rektor pařížského Institut Catholique, Msgr. Terzian, patriarcha katolíků arménských, Msgr. Michel d'Herbigny T. J. V časopise tom jsou uveřejňovány historické články, úvahy o východní liturgii a hudbě, o náboženských vědách a psychologii, o byzantinské ikonografii, archeologii a umění. K tomu jest připojeno hojně umělecky provedených vyobrazení. Každé číslo má 32 strany osmerkové. Předplatné poměrně nepatrné: Kč 12.— ročně. Možno adresovati přímo na: Monsieur le Directeur de l'Union des Eglises, 5, rue Bayard, Paris VIIIe.

Jaké jest pole misionářské působnosti. Katolíků jest 305 milionů a vedle nich jsou protestanti a jsou schismatici. A vedle nich jest 270 milionů přívrženců Konfuciových, 240 mil. mohamedánů, 220 mil. protestantů, 200 mil. Indů, 158 mil. schismaticů, 158 mil. animistů, 138 mil. buddhistů, 24 mil. šintoistů a 13 milionů židů. Ale těch 1043 milionů nekřesťanů ukazuje nám jasně, že vira v Boha nemůže býti vykořeněna z mysli lidských; poněvadž jest jim náboženství vrozeno. Ve všech

částech světa provívá mocný van, nespoutaná touha po jediném pravém Bohu. Nevěřící národové jsou stále ochotnější zaměnití svoji dosavadní formu náboženství za živou sílu evangelia. Na nás jest, abychom spolupracovali k tomuto všeobecnému přetvoření. Lze rozeznati tři epochy v misionářském díle: starou, sahající od počátku křesťanství do století šestého, středověkou do patnáctého století, a moderní. Dnes katolicism je náboženstvím 195 mil. Evropanů, 90 mil. Američanů, 14 mil. Asiatů, 4 mil. Afričanů a 3 mil. obyv. z Oceánie. V zemích pohanských jest katolíků 13 mil., z nichž jenom pět mil. jest evropského původu. Nuže, bojiště, na kterém mají dobýti katolíci vítězství, má 1043 mil. lidí, o něž zápasí 121.752 misionářů, z nichž jest 12.712 kněží, 4.456 bratří laiků, 30.756 sester a 73.828 pomocníků a pomocnic. V misiích jest domorodého kněžstva pouze slabá třetina. Asie má 4263 domorodých kněží, Afrika 159, Amerika 82 a Oceánie 12. Že v Asii je tento počet daleko větší, toho příčinou je větší inteligence obyvatelstva. V Africe a Oceánii jest třeba vytvořiti nejdříve řádné katolické rodiny a pak teprve bude možno počítati s větším počtem domorodého kněžstva. Misionářům pomáhají bratři laici a obětavé sestry řeholnice. Bratrů laiků, inženýrů, učitelů, lékařů jest 4019, z nichž 3187 jest původu evropského. A kolik dobrého vykonají pro apoštolát sestry! Jsou matkami chudých a nemocných, dítek a sirotků, nádherným příkladem ctnosti, oběti, panenství. Jest jich 30.756, z nichž 17.812 domorodkyň. A vedle nich jsou velkými pomocníky misionářů katechisté, jichž jest 66.000, mezi nimiž 13 lékařů. Toto vojsko bojuje za duše na ohromném území pohanském a jejich stany jsou středisky spásy. Jest jich 66.397. Ve 44.525 chrámech se zachraňují statisíce duší. Ve 42.613 školách se vedou děti k Bohu. Z nich jest 1018 škol středních a 8 universit. 1.800.000 dětí, jinochů a dívek, jest vychováno v těch školách a sice milion v Asii, 610.000 v Africe, 128.000 v Americe a 50.000 v Oceánii. University jsou v Asii a jest na nich zapsáno 4700 posluchačů. Vyšších škol je 647 a sice v Asii 647, v Africe 267, v Americe 43 a v Oceánii 61. Studuje na nich 153.000 studujících. Nádherná je činnost misionářů na poli charity. Vždyť vydržují 1365 sirotčinců, 587 nemocnic a 1786 lékáren. V sirotčincích jest 75.000 sirotků, nejvíce v Asii, 55.000. Toť obraz velké činnosti misionářské. Není krásný a nemluví řeč hlasitou, útěchoplnou? Zdaž se nemusíme podívat na té obětavosti misionářů! A aby ještě více duší přivedli do blaženého království Kristova, zakládají tiskárny, vydávají noviny, knihy, slovníky. Dnes mají misionáři 129 tiskáren a vydávají 110 časopisů. Tvoří domorodou křesťanskou literaturu, studují duši lidu, tvoří vědecká střediska. Věru veliké dílo!

Katolická universita v Lille oslavila koncem letošního března padesáté výročí svého trvání. Jest jednou z pěti katolických universit francouzských (v Paříži, Lyoně, Angeru a Toulouse) a má letos 122 profesorů a na 800 studentů, z nichž přes 200 je ubytováno ve třech domech akademických. Lillská katolická universita má pět fakult (právníckou, humanistickou, přírodno-matematickou, lékařsko-lékařnickou a bohoslovnou) a též samostatné sekce: pro vědy sociálně-politické, pro průmysl, obchod a novinářství. Knihovna i laboratoře

jsou výborně opatřeny. Mezi posluchači je asi 20 cizinců.

Princ, bydlící v dřevěné chatrči. Je to Vladimír Ghika, vnuk posledního panovníka moldavského, Řehoře V., sám tedy královský princ. Asi před 20 lety se stal katolíkem a roku 1922 byl vysvěcen na kněze. Působí nyní v nejchudších předměstích pařížských, mimo staré pevnostní hradby, jako chudák mezi chudáky a bydlí doslova v dřevěné chatrči, v níž jest malá kaplička, pak jeho pokoj a místnosti pro lékařské porady nemocných chudáků.

ZAJÍMAVOSTI.

Arne Novákův soud o husitství. Známy český literární kritik Arne Novák líčí v »Lid. Nov.« své dojmy z návštěvy Sieny a Pienzy, rodiště to Eneáše Sylvia, pozdějšího papeže Pia II., který, jak známo, prodlél delší dobu i v Čechách a napsal knihu o husitech. »Ano, víme již — píše Novák ve své kursivě — co nám tento slavný vlastenec sienský tak naléhavě připomíná a co nám ukládá. To není již Pius II., tot' císařský notář a diplomatický agent Eneáš Sylvius, který v XV. věku cestoval tak horlivě po našem domově, pozoroval, studoval a ironisoval husity a svým vybraným, výmluvným slohem vydal o nich vzdělanému světu první svědectví. Snažil se jim rozumět co nejlépe, avšak zápasil při tom se stálými překážkami. Viděl mnoho fanatismu, v němž se tajila síla skoro antická, ale této síle chyběla umírněnost vůdčího rozumu a tím více shovívavost tvořivé dobroty. Byli tu beze sporu hrdinové a jeden mezi nimi strašně opravdový, než, jejich rekovnost byla příliš barbarská, aby si zasloužila čistého obdivu, a víra, vedoucí meč či palcát k ráně, nepostrádala chlapecké přímocnosti. Tito křesťané, zbloudivší z přílišného křesťanství, počínali si nekřesťanský nejen vůči domnělým a skutečným nepřítelům, nýbrž hlavně k sobě samým, hašteříce se navzájem a pomlouvajíc druh druhá. I neměl Eneáš Sylvius mnoho příjemných vzpomínek na českou zemi, kterou přes to oslavil, ale když nám na všech rozích v Sieně cosi připomínal, nemohli jsme neporozumět právě my, Čechové, že si po pěti stech letech mlčky vymáhá, abychom mu oplatili návštěvu.«

Jak se volí prezident. 27. května o 11. hodině bude zahájen akt volby prezidenta republiky. Je to významná událost v životě republiky. Volební akt provádí členové obou zákonodárných sborů, kteří se seškupí ve společné schůzi v Národním shromáždění, jež čítá tedy 450 členů. Jelikož v zasedací síni poslanecké sněmovny jest jenom 336 poslaneckých sedadel — 36 jich tedy přebývá — budou v prostoru před tribunou postaveny dvě nové lavice s osmi sedadly, v pozadí pak budou umístěny 3 lavice s 51 sedadly. Dále s každé strany zasedací síně podél lavic, v nichž vpravo sedí za poslanci lidové strany slov. luďáci a vlevo za komunisty němečtí nár. sociálové s něm. nacionály, bude postaveno po patnácti sedadlech. Na předsednické tribuně zasednou předsedové a členové předsednictev sboru sněmoven Nár. shromáždění počtem 14 a min. předseda s desíti parlamentními ministry. Ku volbě prezidenta republiky stanovena je kvalifikovaná presence i většina. Z úhrnného počtu 450 čle-

nů N. S. musí býti přítomna nadpoloviční většina, to jest nejméně 226, aby volby mohly se platně konati. Z počtu přítomných musí pak býti odevzdány aspoň tři pětiny hlasů pro jednoho kandidáta, má-li býti zvolen hned v prvním volebním chodu, to jest tedy v případě minimální presence 136, v případě úplnosti Národního shromáždění 270 hlasů. Nynější koaliční vládní většina čítá, jak známo, 163 poslanců a 83 senátorů, to jest dohromady 246. Při plné presenci Národního shromáždění nepostačila by tedy ani jednomyslnost celé vládní většiny ku prosazení určitého kandidáta hned v první volbě, bylo by třeba druhého chodu, po případě volby užší mezi dvěma kandidáty s největším poměrně počtem hlasů, při níž jest předepsána již jen prostá většina.

Beethovenova víra. Dobré srdce Beethovenovo dovedlo přinášeti veliké oběti. Beethoven učinil svým sourozencům mnoho dobrého a adoptoval i svého synovce Karla, jen aby ho odňal špatnému vlivu jeho nehodné matky. A ačkoliv ho Karel mnohokrát zarmoutil, přece ho neustal milovati a učinil ho dokonce svým dědicem. Ale hlavně zahledáme jeho velikost, uvažujeme-li, jak miloval chudé. Když se ocitly úřadníky ze Štýrského Hradce v bídě, vypomohl jim a prosil je jen o modlitbu za sebe a za svého syna. Každého žebráka obdaroval. Jedině svých služebníků nenáviděl, což mělo původ v jeho hluchotě. Žil životem čistým. Ačkoliv se neoženil, nikdo si nikdy nedovoloval vytknouti mu mravní pád. Jediná opera, již složil, »Fidelio«, jest zbožněním manželské lásky v pojetí ideálním. A když ho jeho přátelé žádali, aby skládal opery, říkal jim, že by potřeboval textu o něčem vznešeném a krásném. Nechce prý skládati hudbu na texty frivolní a taková libreta jako »Don Juan« a j. ho nejenom nespokojovala, nýbrž zlobila. Uvážíme-li, jaký mělo osmnácté a první polovice devatenáctého století zájem o frivolní díla, pochopíme plně jeho morální založení. Tyto dobré vlastnosti byly založeny na skále, na opravdové víře v Boha. Bůh nebyl mu jen postulátem praktického rozumu, nýbrž byl mu Bohem křesťanské víry, k němuž se smíme a máme utíkat se svými prosbami. Neměl pochybností a mínil, že o náboženství nelze diskutovati. Proto jeho umění bylo stvoření stupněm ke Stvořiteli. »Když za večera pohlížím na nebe a na vojsko světelných těles na něm,« děl jednomu příteli, »tehdy se můj duch přenáší přes miliony mil ku prameni, z něhož prýští všecko stvořené a z něhož věčně budou vznikat nová stvoření.« Jeho zamilovanou knihou byly Sturmovy »Úvahy o díle Božím v říši přírody« a nejkrásnější místa z té knihy si vypsál do svého zápisníku a často se nad nimi zamýšlel. Čtyři věty o přítomnosti Boží si tak zamiloval, že si je krásně opsál, list dal zarámovati a postavil na svůj pracovní stůl. Dílo Boží pokládal za největší a za nejlepší a v jednom dopisu napsal svému příteli: »Vedle děl Nejvyššího jest všecko ostatní pranepatrné.« Ve chvílích sklíčenosti volal: »Můj Bože, shlédni na svého nešťastného Beethovena a nedopusť, aby to utrpení trvalo dále!« V jeho zápisníku čteme tato slova: »Ty, Všemohoucí, vidíš do mého srdce, víš, že jedině si přeji dobra mého drahého Karla. Bože, můj Bože, má skálo, mé všecko, vidíš do mého nitra a víš, jak mne bolí, když někdo trpí mou starostí o mého drahého Karla. Slyš mne, Nevyslovitelný, slyš mne, tvého nejnešťastnějšího ze smrtelníků!« Svě umění kladl do služeb Božích. Toužil po domečku a po kapličce daleko od hlučného města,

kdež by mohl skládati písně ku počtě Všemohoucího, Věčného, Nekonečného. Proto mohl říci: »Vše, co sluje životem, budiž obětováno Vznešenému!« Jak žil, chtěl i zemřít, a proto si dal zavolat kněze, aby mu udělil svátost umírajících a připravil ho na cestu do Věčnosti.

Z čeho se skládá atmosféra velkoměsta. Budapešťští odborníci konali v minulých týdnech zajímavá šetření o složení vzduchového sloupce nad městem Budapešti. Bylo konstatováno, že nad jedním hektarem městské půdy se ve vzduchu vznáší asi 4 kg různé nečistoty. Budapešť se rozkládá přibližně na 12.000 ha půdy a podle toho ve vzduchu nad městem jest na 50 tun, t. j. pět nákladních vagonů nečistoty a choroboplodných zárodků.

Počet obyvatelstva v Anglii. Podle statistických výkazů o pohybu obyvatelstva za 10letí 1911 až 1921 bylo v roce 1921 v Anglii a ve Walesu 37.750.000 obyvatel. Počet žen vykazuje opět veliký přírůstek. V roce 1911 převyšovaly ženy počet mužů o 1.200.000, v roce 1921 zvýšil se přebytek tento na 1.700.000. Na jedné anglické čtvereční mili žije 649 lidí. Je to největší hustota obyvatelstva ze všech zemí, v nichž se provádí pravidelné sčítání. Přírůstek obyvatelstva v dekadě let 1911—1921 jest následkem světové války ovšem nižší, než v desetiletích předešlých, celkem však projevil se tu důsledek války méně zhooubně, než v druhých státech, které se jí zúčastnily. — Na druhé straně ukazují statistická data tendenci ku zvýšení délky životní a rovněž i snížení průměrného počtu členů rodin. Počet cizinců v Anglii usledých značně poklesl.

Klesání a růst obyvatelstva ve světě v různých obdobích. Město Řím bylo střediskem tohoto světového imperia, ale mělo tehdy jen 900.000 obyvatelů. Ovšem této číslce nebylo dosaženo po déle než tisíciletí neboť ve XIV. stol. měl Londýn pouze 35.200 obyvatelů a na 959.000 přivedl to teprve v r. 1800; tehdy měla Paříž 547.000 obyvatelů, kdysi tak mocný Řím 153.000, Vídeň 247.000, Berlín 172.000, Praha měla v dobách Karla IV. 50.000 obyvatelů, tedy daleko více než Londýn. Po husitských válkách počet jejího obyvatelstva klesl na 30.000, za Rudolfa II. stoupl na 70.000, po bitvě bělohorské poklesl na 35.000. Roku 1800 měla Praha 80.000 obyvatelů, na 100.000 přivedla to r. 1825, na 200.000 r. 1857, na půl milionu r. 1900. Dnes má asi 700.000 obyvatelů. — Že Amerika je dnes nejbohatší zemí světa, je známo všeobecně. Méně známo je však, že ji byla již před světovou válkou. Již r. 1896 oceňovalo se národní jmění Spoj. států na 16.350 milionů liber šterlinků, kdežto národní majetek Velké Británie na 11.806 mil. Na třetím místě byla Francie s 9.690 miliony liber. Počítáme-li, kolik z národního bohatství připadá na jednoho obyvatele, pak na prvním místě stojí Anglie s 317 librami. Bohatství celého světa před válkou bylo odhadováno na 1000 miliard dolarů. Válka pohltila na přímých neproduktivních výdajích 260 miliard dolarů, na nepřímých 90 miliard, dohromady tedy 350 miliard dolarů, čili 35 proc. veškerého světového bohatství. Z toho nutno ovšem odečísti nadbytek výroby nad spotřebou v těchto letech obnosem 200—250 miliard dolarů, takže světové bohatství bylo válkou ztenčeno celkem o 100—150 miliard dolarů. Připojíme-li k tomu, že na bojistích i v zázemí vyžádala si válka dle nejnovější statistiky na 20.000.000 lidských životů, pak vyvstává nám z těchto suchých číslic

obraz světové války v celé její živelné hrůze a v celých svých hospodářských důsledcích. Mluva číslic je tedy často nejen zajímavá, nýbrž i poučná a výstražná.

LITERATURA

J. B. Chautard O. C. R.: Duše veškerého apoštolátu. Podle 18. vydání francouzského přeložily a vydaly sestry Neposkvrněného Početí P. Marie v Přerově. Vytiskla arcib. tiskárna v Olomouci, 1927, str. 230, cena 20 Kč. — Nadepsal jsem titul knihy, nad kterou by se měl zamyslet každý katolický student, neboť dnes býti uvědomělým katol. studentem, do jisté míry znamená též býti apoštolem. A má-li apoštolát býti účinný, musí býti oduševněn, musí mít duši a právě o této jedná Chautardova kniha. Její vnitřní život. Čím kdo více pracuje na venek, tím více musí pěstovati vnitřní život, aby nakonec neopustil: »Boha pro činnost pro Boha«. Jedině vnitřní život je s to, aby zachránil zhroucení se kdysi ideální spolkové práce v samolásku a hledání sebe.

Hluboké myšlenky o vnitřním životě jsou rozvedeny v 5 oddílech: I. Bůh chce život činný a život vnitřní. II. Spojení činnosti s vnitřním životem. III. Činnost je plna nebezpečí, není-li spojena s vnitřním životem, je-li však s ním spojena, zajišťuje pokrok ve ctnosti. IV. Vnitřní život činu vnější činnost plodnou. V. Několik zásad a pokynů pro vnitřní život. — Zvláště oddíl poslední je zajímavý, neboť přes 30 stránek je zde věnováno zdroji vnitřního života a apoštolátu, totiž životu liturgickému. Dnes, kdy i u nás praxe liturgického života se začíná ujímat, jsou tyto liturgické poznámky velmi časové. Totéž platí o celé Chautardově knize, neboť přišla právě v dobu, kdy se ozývají vážné a varovné hlasy, že záchrana a rozkvět katolicismu u nás závisí jedině na prohloubení a zvroucnění vnitřního života. Z tohoto důvodu zaslouží i co největšího rozšíření. Ref.

Knihy Hardy Schilgena S. J. Překladem Schilgenových spisů učinilo snaživé Birnbaumovo nakladatelství kus záslužné práce. Hardy Schilgen se nevyhýbá tematům, o nichž se sice nerado píše, ale jež patří k těm nejdůležitějším. Nedávno byla do češtiny přeložena výborná kniha pro snoubence »Ve službách Stvořitelových«, a nyní opět dvě nové knihy, patřící studentům a mladým lidem, totiž »Mladí hrdinové« a »Ty a ona«.

»Mladí hrdinové«, povzbuzení jinochů ku šlechetné snaze a čistému životu. S povolením autorovým přeložil Method. Soritor. Nákladem J. Birnbauma v Brtnici na Moravě. Tiskl Al. Šašek ve Velkém Meziříčí. Str. 163. Cena 9 Kč. — Toužíte po velikosti, po hrdinných činech? Nepochybujte! Váš mladý duch se hýbá a rozpíná, chtěl by růsti, býti velkým a mocným. Co vás učiní velkým? Zlato a sláva? Požitky a vliv? Jedině ctností se stanete lepšími, zdutnějšími a pravými šlechtici. Pro mladého člověka největším hrdinstvím, ale též hrdinstvím nejtěžším v boji za čistotu. Způsob cesty a podmínky vítězství tohoto boje udává tato Schilgenova kniha. Tento boj v nejednom případě již ztroskotal v nesprávném pochopení poměru chlapce k dívce a dívky ku chlapci, neboť to je otázka, k níž, dle H. Schilgena, mladý muž dříve nebo později musí zaujmouti určité stanovisko. Je to otázka důležitá, nejenom pro jednot-

livce, ale pro celou společnost a pro celé národy. A bohužel právě o těchto tak důležitých věcech moderní názory jsou nejasné a často úplně zvrácené. Správné jejich rozřešení se stanoviska katol. morálky, podává druhá Schilgenova kniha: **»Ty a ona.«** (Přel. dr. Karel Vrátný. Vytiskla knihtiskárna T. Gajdy ve Veselí na Moravě. Str. 148. Cena 13 Kč.) — Kéž se splní přání spisovatelovo a obě dvě knihy stanou se mnoha mladým mužům cestou ku štěstí. Rel.

Dobrota. Podle F. W. Fabra upravily a vydaly sestry Nep. Poč. P. M. v Přerově. Vytiskla arcib. tisk. v Olomouci. Str. 68. Cena 3 Kč. — Je to sice malá knížečka, ale bohatá na velké myšlenky a čtnosti »tu vyluzující úsměv na zasmušilé tváři tam mírnicí zlost a hněv, jinde utišující stenání nemocného, dodávající naději umírajícímu, těšící zatrpklá srdce či dovedně odvádějící člověka od hříchů« — ale bohužel, čím dále, tím více mizí — totiž o dobrotě. Úpravná tato knížečka podává zajímavé myšlenky, nejdříve o dobrotě vůbec, pak o dobrotivých myšlenkách, slovech a nakonec skutcích. Rel.

Vlastimil Dorazil: Tři první lásky. (Z okraje mého života). Básně. Cena 6 Kč. — Skromný a nenáročný duch vtiskl tolik něžných citů v prostých verších a rozechvěl jemné struny dobrého srdce, jež se otevřelo vřelým citům mateřské lásky, pevné víry v Nejvyššího a sálalo hřejivé teplo jako vyznání duše vlastenecky cítící.

Antonín Špale: Kniha pouťácká. I. díl. Cena 88 Kč. — Toto dílo jest originelní biblické dílo, jež podává význačné události biblické, obohacené výklady na základě vědeckém. Kniha zasluhuje pozornosti nejen po stránce obsahové, ale i vnější, neboť obsahuje 212 obrazů, mapky a nákresy a právě po této stránce jest praktickou v každé knihovně. Vydalo a objednávkou vyřizuje Zemědělské knihkupectví A. Neubert, Praha, Hybernská ulice 12.

Právě vyšlo 1. a 2. číslo »Nové legendy zlaté« v sešitech, bohatě a umělecky vypravených s četnými kopiemi slavných malířů, jako Rembrandta, Manesa atd., podávajících nástin života světců. Cena sešitu Kč 4.80. Vydává V. Kotrba, Praha II., Pštrossova 198.

Slovinský kulturní pracovník Jakub Aljaž zemřel. Tyto dny zemřel po delší nemoci Jakub Aljaž, farář v Dovju u Tri Glava ve Slovinsku. Člověk jehož jméno je vázáno s poznáváním slovinských planin a hor, který je též mnoho zasloužilý o rozvoj slovinské turistiky. Jakub Aljaž narodil se r. 1845 v Zaorku (Slovinsku), kde ukončil školu obecnou. Gymnasium navštěvoval a maturoval v Lublani. Po maturitě odebral se do Vídně, kde studoval klasickou filosofii. Po 2 letech vrací se do Lublaně, aby studoval bohosloví. Největší díl svého plodného života prožil jako farář v Dovju, kde působil od roku 1889 až do své smrti. Při veliké lásce k horám zabýval se též básnictvím a hudbou. Kromě mnoha hudebních komposic jím stvořených, má velikou cenu v slovinském hudebním umění jeho »Slovenska pesmarica« (Slovinské písně) i 9 svazků »Zboru« (Choru). Mladou gene-

raci je ceněno jeho dílo »Planinské uspomene« (Planinské památky). Jakub Aljaž zemřel, nezemřela ale památka a dílo tohoto oblíbeného muže, který kromě úcty k Bohu, vřele miloval svou domovinu.

Jan Nep. Soukop. Dne 14. t. m. rozloučila s navždy Doubravice nad Svit., Mor., se svým bývalým farářem — básníkem Janem Nep. Soukopem, jehož tělesná schránka byla převezena na Velehrad, kde má být uložena k trvalému, již nenušenému odpočinku. Soukop byl jedním z těch ryzích kněží, kteří, krácejíce ve šlépějích buditelů, posvětili celou svou životní činnost církví a vlasti, podle hesla buditelů Sušila: »Církev a vlast, ty v mojih sestersky miluji se nadrech, každá má srdce půl, každá má srdce mé celé.« — Narodil se 10. května 1826 v Třebíči; v Mor. Třebové vystudoval německé piaristické gymnasium. S počátku byl vlastenecky lhostejný, ale jeho vědomí se náležitě probudilo v theologii pod vlivem Sušilovým. Jako kaplan působil ve Sloupě a život svůj dokončil jako farář v Doubravici n. Sv., 26. března 1892. Tam byl také pochován. Jeho činnost směřovala k náboženskému povznesení a národnímu uvědomení lidu. Šířil české knihy, překládal z polštiny a franštiny. Mimo to napsal celou řadu básní, povídek a novel, které uveřejnil v kalendářích. Zvláštní láskou lnul k sv. Cyrilu a Metodovi, poněvadž tito věrozvěstové přinesli nám víru a položili základ k našemu písemnictví a kultuře. Lásku k nim šířil krásnými cyrilometodějskými písněmi, z nichž největší obliby došla ona známá píseň »Ejhle, oltář Hospodinův září...« Celych 35 let spal svůj věčný spánek na tichém hřbitově doubravském. Nyní byly ostatky jeho převezeny na Velehrad, aby odpočíval v posvátné půdě, posvěcené šlépějemi našich věrozvěstů.

Literární Rusko. Ruský tisk podléhá přísné vládní kontrole, časopisy jsou tištěny všude v jazyku místního obyvatelstva. Za doby carské vlády počítalo se, že v celé oblasti ruské vycházelo ročně kolem 30.000 knih v 70 nářečích. Podle různých statistik vyšlo však v roce 1918 již jen 6052, v r. 1919 3.739 a v roce 1920 dokonce jen 3.326, v r. 1921 4.132, v r. 1922 9.342. Roku 1923 podle inž. E. S. Hokeše vydal Gosizdat celkem 18.608 různých knih a brožur významu vzdělávacího, roku 1924 již 29.131 a r. 1925 na 40.000. Polovina v Rusku vycházejících novinek v roce 1925 vyšla v Moskvě, kdež jest středisko ruské knižní kultury, čtvrtina v Leningradě. Podle oborů připadá na sociální otázky 50%, používané vědy 20%, krásnou literaturu 10% a ostatní 20%. Ruská vláda prohlašuje, že do tří let musí mít každá vesnice svoji čítárnu s deníky a odbornými revuemi. Půjčování knih děje se bezplatně. Podle »České Osvěty« je povinným mezinárodní systém desetinného třídění věd. Knihovny jsou v řadě míst střediskem kulturní práce společně s čítárnami. V roce 1925 bylo v území SSSR. 4258 stálých a 5068 putovních knihoven. V roce 1924 bylo otevřeno celkem 8694 venkovských čítáren, roku 1925 dostoupil počet čítáren čísla 13.510. Vedle toho má skoro každá nemocnice, ozdravovna, sanatorium, věznice, káznice, tábor atd. svoji knihovnu a čítárnu v rámci svého klubu.

??

HÁDANKY

??

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z 7. čísla: Doplnovačka s tajenkou: Kačka, matka, Oděsa, reťor, plece, sojka, Orion, motýl, Marie, osoba. Čtělce „Jitro“. — Čtvercovka: Ofrok, flupa, Rumun, opuka, kanár. Rozšiřovačka: Bach, bachor, báhorka. — Rebus: Svatopluk Čech: Ve sínu lípy. — Rebus: Nadílka. — Číselka: Přímoří. — Americká křížovka: A) Amerika. B) Earl, San, ryba. C) Nil, Olfa, duál, rys. D) Ir, Ind, arc, es. E) Šaf, Leoš, vada, Ulm. F) Soča, ale, laus. G) Ontario. 2. Niš. 4. Elífa. 6. Rádlo. 7. Alť. eso. 8. Leo. 9. Eso, šaf. 10. Ra, la. 11. Ind, aer. 12. Und. 13. Ara, Ola. 14. Ilava. 16. Arcus. 18. Sem. — Čtvercovka: Kost, ovál, Sáva, flak. — Rebus: Svatí tři králové. — Sloučenka: Vesmír. — Čtvercovka: Kovář, obilí, Vilém, Aléna, Říman. — Rebus: Víra, naděje, láska. — Rebus: Zvonek visí na zvonici. — Americká křížovka: 1. Kubelík. 2. Ola. 3. Čo, es. 4. Ano, kra. 5. Na, ar. 6. Nor. 7. Příhoda. A) Panáček. B) Ona. C) Ob, In(n). D) Ela, roh. E) La, ro. F) Era. G) Kasárna. — Čtvercovka: Aras, ruda, Adam, Samo. — Číselka: Vy děti chcete vše viděti a věděti. — Hádanka sestavovací s tajenkou: Abel, Nera, Anna, úhel, růže, Irma; Ben Hur. — Ze tří obdržených rozluštění z 7. čísla jest nejlepší rozluštění V. Šteinbacha v Lišově. Za příspěvky jest odměněn K. Pěničik v Uherském Hradišti. Oba prosím o potvrzení příjmu knih. Rozluštění z 8. čísla pošlete do 20. května. Žádám přispívatele, aby mi neposílali hádanky již někde uveřejněné.

Královská procházka.

J. Michálek.

e	o	á	S	u.	e	o	š
l	h	p	š	k	d	j	k
a		l	d	n	e	č	s
n	n	o	e		e		k
á	h	š	í	p	s	ž	z

Číselka.

R. Kvasníčka.

1232452 nevlídná je krajina,
1232456 známá mořská úžina.

Záměnka.

E. Zavadil.

Řeka v trochu jiném znění
v hádanku se ihned změní.

Sloučenka.

Sl. F. Trkanové — E. Zavadil.

- I. — Jiné jméno bláta,
- II. — alpským krajem chvátá.
- III. — spojka ještě za to;
vše pak květ Vám dá to.

Rebusy.

A. Nesrství - E. Z.

1.

SLH

2.

Prak

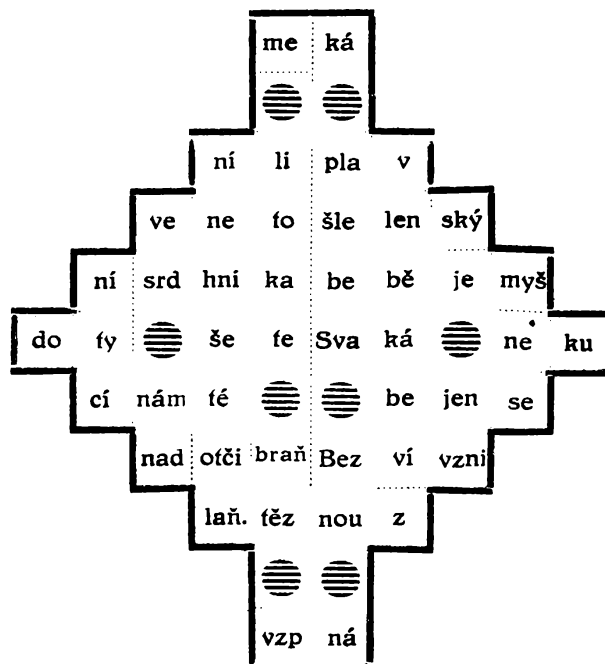
Skrývačky zeměpisné.

K. Pěničik.

1. Los a karta záleží na štěstěně.
2. Co pak je to kiosk?
3. Oto i Karel propadli.

Koníček.

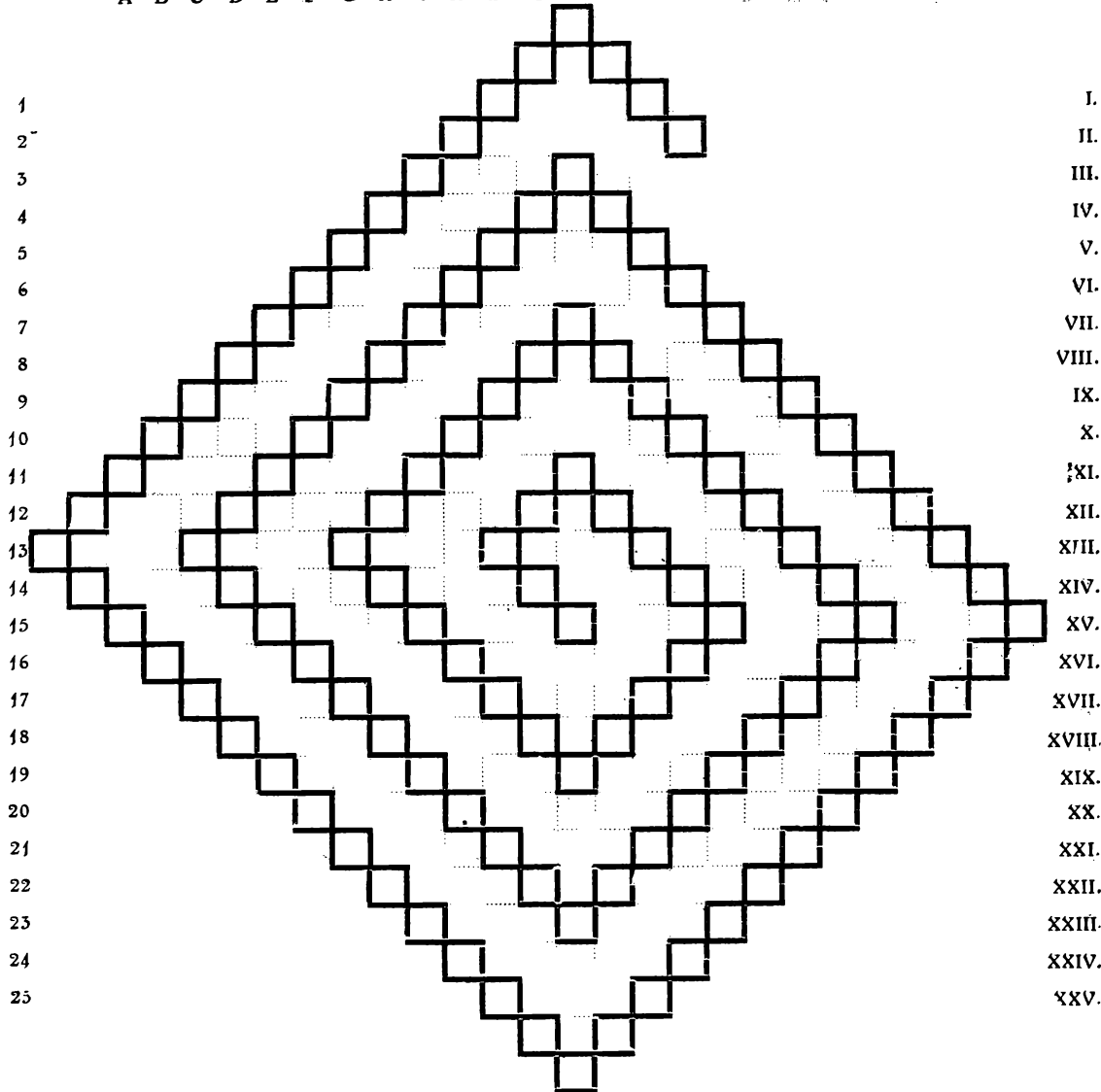
J. Michálek.

Archimedova spirála. (Americká křížovka čtyřsměrná.)

Fr. Němec.

A B C D E F G H I K L M N O P R S T U V Y X Z

a b c d e f g h i k l m n o p r s t u v y x z

1. Část. 2. Sloh. 3. Sport. výraz (fon.). 4. Nevola. 5. Meta, bohyně pomsty a krve. 6. Šelma, eskymácký člun. 7. Lov, franc. předl. bůh slunce. 8. Chaplinův film, stojí u vrat, stát. 9. Nota, zvíře, kněz, doba. 10. Písmeno, část, rostlina, slovenská řeka. 11. Spojka, švýcarská řeka, rostlina, ozdoba básnická, polská řeka. 12. Papoušek, hospod. náčiní, barva, člen národa, příslovce způsobu. 13. Zá-jmeno, smyslový ústroj, pokolení, sdružení, rozhraní, prohra. 14. Papoušek, značka jakosti, člen národa, potravina, zábavní mist-rost, touha národů. 15. Spojka, oblouk, hmyz, kůň, zub, stupnice. 16. Muž jméno, část, oděv, náter, stěh. 17. Žen. jméno, ostrov, část roku, dělí pozemky, šelma. 18. Oblouk, číslovka, vláknó, stromček. 19. Část těla, člen národa, člen národa, část pera. 20. Idiot, kniha, doušek. 21. Pták, člen národa, spojka. 22. Zármutek, lépe. 23. Franc. předložka, zub. 24. Stanol. 25. Hudební výraz. — I. Kaz. II. Loď. III. Matemat. zkratka. IV. Les. V. Hrdina, tvář. VI. Člun, angl. titul. VII. Část kostry, Slovan, pták. VIII. Rozměr, zbraň, nej-menší platidlo. IX. Severské muž. jméno, kněz, bibl. osoba, cenový papír. X. Šat, část obleku, zauzliná, sport. potřeba. XI. Zájmeno, pokoj, příslovce místa, bůh slunce, žen. jméno. XII. Popravčí, předložka, nečistota, část těla, papoušek. XIII. Příslovce místa, bílná, sdružení, člen národa, zrcadlo duše, spojka. XIV. Ozdoba básnická, otrok, výtvar. technika, člen národa, = přítel, papoušek. XV. Skála, posila nemocných, dvojice, optický, zjev, led, žen. jméno. XVI. Parazit, šolna, část oděvu, dřevo, muž. jméno. XVII. Angl. titul, území, severské jméno, část těla, spojka. XVIII. Člen národa, hrad, kořist, nebezpečí lodí. XIX. Ohniště, skupina rodin, člen ná-roda, ostrov. XX. Předložka, požadavek, idiot. XXI. — syn (v semitských jménech), jedna ze dvou stran, soupeř. XXII. Prášek, teni-sový výraz (fon.) XXIII. Uzdravuje, člen národa. XIV. Osoba z „Hippodamie“. XXV. Zkratka muž. jména. — A) Archaičké zájmeno, B) Papoušek. C) Žen. jméno. polévkové koření. D) Sport. potřeba, část čtverky. E) Pták, sport, potřeba, žen. jméno. F) Pták, vůně, oblouk. G) Pokolení, mys, oblouk, ohniště. H) Kov, zvíře, děti dělají, hlen. I. Šelma, díl, zvíře, tvar měsíce, semeno. K) Sport. výraz (fon.), = na, titul (fon.), jednotlivá věc, signál. L) Černošské jméno, dřevěný sloup, přísl. způsobu, soupeř, náter, kofist. M) Nečis-tota, zkratka jména, přísl. času, úpravnost, zvíře, mluv. pojem. N) Židovský rod, tanec, bibl. osoba, sdružení, půda, divad. hra, bývá ve vlasech. O) — zvuk, otrok, dvojice, chem. sloučenina, rádi. přijímací, bohyně smrti, P) Stromček, Chaplinův film, korvš, = ge, lepidlo. R) Národ, klam, pokoj, řeka. S) Steh, spojka, pohyb, maz. T) Záj. osobní, druh nařízení, luštění. U) Vpravo!, hrdina, ostrov. V) Záj. osobní, bohatýr. Y) Otázka po místě, rozměr. X) Angl. časopis. Z) Poslední útulek. — a) Záj. vztažné. b) Papou-šek. c) Žen. jméno, spojka. d) = léto, písmeno. e) Polévkové koření, osmeno, soupeř. f) led, Psyché mlouvala ... tekutina. g) Část pera, led, potom, člen národa. h) Sraženina, dělají děti, bibl. osoba, co mluví ryby. i) Fazol: část těla, nota; dřevo, titul. k) Signál, kaz, paní (fon.), země, matem. zkratka. l) Část, špína, pták, nyní státní úředník, zbraň, semeno. m) Člen národa, neobut, pří-slovce místa, výběžek, korvš, náter. n) Zlomek, divadelní kus, hranice, sdružení, výstražný plavák, staroslovanské písmeno, = ticho! o) Hrdina, příslovce způsobu, (nepodrobný) obraz, druh koně, taneční, část obličej. p) Je v květech, záoporka, zkratka jména, výraz vděčnosti, člen národa. r) Ryba, zvuková shoda, šálení, část. s) Prášek, střelec (fon.), hebrejský přídomek, hmyz. t) Luštění, druh rozkazu, = svatý. u) Ostrov, krvežíznivá duše zemřelého, pohyb. v) Duch v řecké mytologii, vasal. y) Stát, rostlina. x) Orientálec (něm.). z) Dopravní prostředek.

JITRO

O B S A H

ROČNÍK
VIII.

ČÍSLO
10.

Aby všichni byli jedno. — Nastávajícím abiturientům středních škol. — J. Bouzek: K 1100. výročí narození sv. Cyrila. — Fr. Novotný C. Ss. R.: Branou života. — J. Z. Jesenský: Dva obrazy. — Jak umíral sv. Metoděj. — Radoslav Blanický: Rozhodnutí. — J. Krlín: Pro unii. — Krčma. — Emil Beaupin: Katolická mládež a jednota církví. — Jihoslovanské katol. studentstvo a idea cyrilometodějská. — Radoslav Blanický: V čem žití cíl? — Náboženský stav v Bulharsku. — Chvála sv. Cyrila a Metoda podle encykliky Lva XIII. „Grande munus“ — Dr. Fr. Wolný: † prof. MUDr. Jan Janošek. — Stanislav R. Hanáček: Zloději. — R. V. Podhorský: Geocentrum. Severák: Josífkevo radio. — Rozhledy.

V PRAZE V ČERVNU 1927.

J I T R O

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce a administrace
Praha II., Panská 1. — Telefon 8935/IV. — Předplatné na půl roku 4 Kč
pro studenty, 8 Kč pro nestudenty.

**Připravujte se na sjezd katolického studentstva čsl. ve dnech
30. a 31. července t. r. na Velehradě.**

Výsledek soutěže.

Soutěže na povídku ze studentského života se zúčastnilo 22 soutěžících.
Jura, která se sešla 3. června t. r., rozhodla následovně:

I cena udělena nebyla.

- 1 II. cena udělena povídce „*fosífkovo rádio*“ pod pseud. Severák.
- 2. II. humoresce „*Zloději*“ pod pseud. St. R. Hanácký.
- 1 III. črtě „*Majales*“ pod pseud. F. Lomnický-Podbrdský.
- 2. III. povídce „*Co způsobil balík v sextě*“ pod pseud. Isidor Krupička.
- 3. III. próse „*Byl čas*“ pod pseud. R. V. Podhorský.

Jura tentokrát nebyla spokojena s výsledkem soutěže a proto rozhodla se neudělit první cenu. Mnozí opomněli, že byla vypsána soutěž na povídku ze studentského života. Některé povídky naprosto nemají nic společného se životem studentským, jsou plné romantismu, bájí, vojenského života atd. a nečitelné.

I těm, kteří nebyli odměněni cenou, zašleme knihy a žádáme, aby jejich příjem byl ústředí sdělen. Rukopisy a přílohy nevracíme, protože některé i z těch nepoctěných cenou uveřejníme v příštím ročníku „Jitra“

Doufáme, že příští soutěži bude věnována větší pozornost i péče.

Upozorňujeme, aby předplatné na „Jítro“ bylo zasíláno šekem č. 20.671 a nebylo použito šeků Ústředí s č. 20.670, jelikož pokladny „Jitra“ i Ústředí jsou oddělené. Nemáte-li šek s č. 20.671 pro „Jítro“, dopište administraci „Jitra“

Získávejte nové odběratele pro příští ročník „Jitra“.

Kdo získá nejméně 5 nových odběratelů, obdrží knižní odměnu.

Uzavíráme VIII. ročník „Jitra“ a zároveň dovolujeme si poděkovat všem našim milým odběratelům za neobyčejnou pozornost, již „Jitru“ věnovali a prosíme, aby i nadále svou přízeň našemu časopisu zachovali. Dík i též našim přispívatelům. Dík všem, kteří se o naše „Jítro“ zajímají. První číslo „Jitra“ IX. roč. vyjde po prázdninách v září.

Administrace.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
K A T O L I C K Ý C H

Ročník VIII.

V Praze, v červnu 1927.

Číslo 10.

Aby všichni byli jedno!

Snad každý z Vás, drazí přátelé, četl nebo slyšel již jednou nebo vícekrátě tato slova svatého Evangelia, slova, která pronáší náš Spasitel ve své velekněžské modlitbě: „Aby všichni jedno byli.“ Ale snad málokterý z Vás se nad nimi hlouběji zamyslíl a málokdo domyslíl.

A přece jsou tato slova, tato čtyři slova tak hluboká! A modlitba Páně by měla býti opakována každým katolíkem, ba každým křesťanem v době, v níž není jednoty, v době roztržité.

Pohledte do světa a uvidíte, jaké veliké, ba propastné rozpory všude vládou. Marně byste hledali jednotu ve filosofii a marně byste ji hledali ve víře. A přece jest jí tolik třeba.

Má-li lidstvo vyjítí vítězně z nynější malosti, je třeba, aby bylo jednotno u víře. A ono jest roztrženo. Jen přes tři sta milionů lidí jest katolíků, na 150 milionů jest pravoslavných. A veliký počet křesťanů jest v sektách protestantských.

Je třeba sjednotiti všechny křesťany. Třeba je sjednotiti v boji proti nevěře a modernímu pohanství. Cítí tu potřebu nejen papež Pius XI., který tak často vyzývá své věrné k modlitbám a ku práci za jednotu církví. Cítíme tak nejen my všichni, děti svaté Matky, Církve katolické! Cítí tak i četní věřící, a význačné postavy ze světa pravoslavného a ze světa protestantského.

Je třeba jednoty u víře. Je třeba, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř. O to se musíme snažiti všichni, kteří jsme byli tak obšťastněni, že jsme se narodili v lůně svaté Matky, Církve katolické.

Můžeme pracovati pro tu jednotu třemi způsoby: Přednáškami, uvědomováním svých kolegů, lidu, mezi nímž žijeme, modlitbou. Uvidíte v dalších statích, jak se snaží o jednotu naši bratři, studující francouzští a belgičtí. Nesmíme za nimi zůstatí pozadu.

A proto vydáváme v roce našeho věrozvěsta, sv. Cyrila, toto číslo „Jitra“. Chceme Vám v něm vyložiti, co jest unie, oč se jedná při unionistickém problému, jak veliká byla již vykonána práce a co jest ještě třeba vykonati.

Vždyť jest v první řadě třeba znáti, co chceme šířiti, a pro co chceme bojovati. Je třeba znáti určitý předmět, abychom k němu zahořeli láskou. A mladé nadšené srdce se jistě rozplamení láskou k myšlence tak vznešené, jakou jest unionistická otázka.

Budete míti, drazí mladí přátelé, toto číslo v rukou několik měsíců. Čtete je pozorně. Snad Vám budou připadatí některé statí těžkými, ale odměna za námahu bude veliká.

Doba od nás žádá apoštolské práce. Zdaž by se zdráhal konati tu práci katolický student syn národa, který byl přiveden na pravou cestu sv. Cyrilem a Metodějem?

Nikoliv, on půjde vpředu a užije všeho, aby jednou byl dobrým vůdcem, na něhož se připravuje. A vykoná práci, která bude ke cti jemu i českému národu. Redakce.

Nastávajícím abiturientům středních škol!

Kolegové! Ještě jen několik chvil prodlíte na střední škole a budete opouštět místa, ke kterým Vás poutala řada mladých let studia. Cesta Vaše se však neskončí — vede dále. Po každých maturitních zkouškách rodí se v myslích studentů představa nového života, který na vlnách krásných snů vystoupí z úzkých břehů a poteče volně v širý svět, v dálavy; v nichž tak rád se toulá duch středoškolského studenta. Leč krásné sny se brzo rozplynou a přijde jiný život a v něm smutné rozčarování. A přece ještě dnes, kdy mládí je tak prosyceno materialismem, kdy odhazuje čisté květy víry a lásky k Bohu, vykvetlé péčí zbožné matky, kdy těžko hledáme u naší mládeže vážný pohled do života plného zodpovědnosti, je možno život skutečně žít. Život čistých ideálů, vysokých met, svatého nadšení, nelekající se obětí a práce pro druhé! Chcete jít touto cestou?

My, čeští bohoslovci, voláme k Vám z rozbouřených vln života: »Pojďte mezi nás, přijďte rozmnožit naše řady, pojdte pracovat pro království Boží v naší vlasti!« Jinde pracovníků nadbytek, u nás nedostatek. A přece naše doba především potřebuje nadšených a obětavých duší kněžských, které staly by se duchovními apoštoly v novém životě našeho národa. Vždyť nikdo tak v minulosti nesrostl s českým lidem jako český kněz! Nikdo tak blízko nespočinul na prsou naší vlasti, nikdo neslyšel tak tlukot naší země, jako prostý, český katolický kněz! On dovedl v těžkých dobách plnit národ vírou v šťastnější budoucnost, a když nám hlahol náš umíral na rtech, šel ode vsi ke vsi, burcoval a křísil jej. Náš veliký dějepisec Palacký to tak jasně praví: »Poznav ze života kněžstvo katolické ve všelikých zemích, s potěšením dávám pravdě to svědectví, že nikde nenašel jsem tolik vzdělanosti, osvícenosti a svobodomyšlnosti, jako u našich kněží v Čechách. A co do národnosti české, který pak stav má větší zásluhy o zachování

jazyka našeho v dobách jeho nejstrastnějších, nežli právě kazatelé slova Božího mezi námi?« Jména slavných našich kněží-buditelů jsou nám k tomu dokladem. Vezměte do rukou »Zapadlé vlastence« Raisovy a zatoužíte se státi takovými apoštoly našeho lidu!

Nedejte se zastrašiti všelikými názory, jako by ten, kdo stal se hlasatelem náboženských ideálů, prohřešil se na zájmech našeho národa anebo zahodil prapor pokroku a vědy. Skutečnost mluví jinak. Sotva vstoupíte do našich učebních síní, rozprostře se před Vámi bohatý sad věd různých oborů. S radostí zaboříte se do studia filosofie, učitelky moudrosti, z ní čerpáte budete nadšení pro studium fundamentální teologie, dogmatiky a morálky. Se zápallem budete čísti knihu knih Písmo sv., se zájmem budete sledovati dějiny veliké, světové katolické církve a její obsažné právo. Praktická teologie zasvětili Vás do apoštolské práce mezi lidem, ať již jako učitelů věčných, vážných pravd, ať již jako hlasatelů dobra nebo vážných vědeckých pracovníků. Zde se přesvědčíte, že věda a víra jdou spolu jako dvě rodné sestry, navzájem se podporující. Máte otevřenu před sebou i cestu studovati teologii ve věčném městě Římě, kde ze studnice vědy čerpají všichni národové světa.

Mladí inteligenti! Katoličtí studenti! Víme, že mezi Vámi jsou dosud mnozí, kteří zůstali věrni víře své české matky, ale jejichž duše naplněna je predsudky včerejška. K těm především se obracíme. Mraky se již trhají a otázka českého katolického kněžstva stává se již předmětem vážných úvah českého tisku dneška. Poslechněte volání, nebojte se obětí — **církev a vlast budou Vám žehnati, když pomůžete chrániti to, zač prosíme v písni svatováclavské: »Nedej zahynouti nám i budoucím!«** Voláme i my, kteří jsme vyšli z Vašich řad: Staňte se apoštoly!

**»Literárně-řečnická jednota«
českých bohoslovců v Hradci Králové.**

J. B o u z e k:

K jubileu 1100. výročí narození sv. Cyrila.

I kdyby to nebyl Slovan, i kdyby to nebyl náš veliký dobrodinec, zasluhoval by Cyril, abychom s úctou vzpomněli jeho narození. Vzpomíná se narození mužů, o kte-

rých my sami nic anebo skoro nic nevíme, kteří něco napsali nebo namalovali, co jest známo jen odborníkům! Nahlédněte jen do »Literárních rozhledů«: pan spisovatel V.

Bitnar řídí tam kalendář takových slavných lidí. Dočtete se, kdy se narodil nebo zemřel ten který spisovatel, jehož sotva zná student, připravující se k maturitě. Jako slunce hvězdy, zastíňuje lesk Cyrilův nepatrné ony »velikány«. Vyniká nad ně svým nadáním, svou vzdělaností, ušlechtilou povahou, obětovností, a co pak u nás katolíků nekonečně více platí: svou svatostí, apoštolským duchem a zásluhou, jakou si získal o nás. Už je tomu tisíc a půl století, co v Římě dokonale, ale duch jeho mezi námi stále žije a působí, dnes více, než dříve.

Cyril byl neobyčejně Bohem nadaný: bez tohoto nadání nebylo možno dosáhnouti tak hluboké a všestranné učenosti, jakou slyšel. Znal všechno, co tehdejší školy mohly podat. Byl vychován s císařevičem Michalem od nejlepších učitelů císařského dvora. Naučil se lehce několika jazykům; chazarovštině dokonce za několik měsíců! Bylo to známo a uznáváno. Chtěli ho skoro násilím připoutati k císařskému dvoru, aby šířil jeho lesk. Ještě mladíka ustanovili císařským knihovníkem! K takovému úřadu třeba veliké učenosti! Když pak uprchl do kláštera, zase ho vyvolali a dosadili na stolicí filosofie a theologie. Jaká budoucnost mu kynula!

Pokorný Cyril po ní netoužil. Jemu bylo první snahou starati se o svou duši a sloužiti Bohu. Neboť co platno člověku, kdyby celý svět získal, a na své duši škodu utrpěl? Když však poznal, že Bůh ho volá, aby šířil Jeho slávu mezi národy, ochotně a statečně podjal se oněch svatých výprav, plných neštěstí a nebezpečností, k Saracénům, k Chazarům, k Židům a Slovanům. Bylo to velikou obětí pro tichého učenice a mnicha: Ale vůle Boží byla mu jediným vodítkem.

Jeho tak zvané hádky o víru s Mohamedány a Židy i apoštolské výpravy nesly ovoce: jeho neobyčejná učenost, neúhonný život, nadšená víra, mohutné slovo, celý jeho svatý zjev hluboce působily na duše posluchačů.

Milosrdný Bůh ho zavedl na Moravu; odtud rozšířilo se křesťanství i do Čech, když je byl upřímně přijal pražský kníže Bořivoj a jeho manželka Ludmila. Co by se nám bylo stalo bez tohoto pokřesťanění, těžko říci. Od Němců bychom ho byli stěží přijali; aťspoň opěťované pokusy německých misionářů o hlásání evangelia mezi našimi předky neměly výsledků. Snad bychom byli podlehlí ve svém odporu jako Slované polabští a zmi-

zeli s mapy. Jakým nám byl tedy dobrodincem sv. Cyril za to, že nám přinesl svatou víru a s ní národní záchranu!

S náboženstvím jde ruku v ruce i kultura. Je to odměna Boží za přijetí jeho evangelia. Cyril vynalezl znaky pro naše hlásky a přeložil Písmo sv. a bohoslužebné knihy na jazyk slovanský a tak založil naši kulturu. »Nelze domyslet,« praví prof. Vašica v »Rozmachu« roč. V. č. 1., »jak by se byly utvářely kulturní dějiny Slovanstva bez tohoto základu, zbudovaného Cyrilem.«

Jinou velikou zásluhu má Cyril o naši vzdělanost, že nás přiklonil k západní kultuře. Ač skoro celý východ se připojil k cařihradskému rozkolu a odtrhl se od Říma a tím od západní kultury, Cyril odolal. Do Říma putoval, obhájil svou apoštolskou činnost, dal si schváliti bohoslužební jazyk slovanský i knihy a spojil těsně naše národy s papežstvím a církví římsko-katolickou. To nám přineslo nedožité požehnání. Kdežto ostatní slovanské národy živořily kulturně po celá ta staletí až do dnešní doby, náš národ čerpal ze západní vzdělanosti a stal se rovnocenným ostatním vzdělaným národům. Kde zůstali Srbové, Bulhaři, Rusové a jiní?

Nuže, mladý příteli, nezaslouží si Cyril naší vděčné vzpomínky?

Poslechni Sv. Otce a studuj oba naše svaté věrozvěsty, především Cyrila-Konstantina a následuj ho! Bůh tě obdařil nadáním: využítuj ho ke svému vzdělání! Ale studuj proto, abys jednou Boha svého mohl oslaviti a nejen duši svou vlastní spasiti, ale i apoštolem se státi svým bratřím, kteří odhodili nejvzácnější Boží dar, svatou víru. Pozoruješ, jak jsi šťasten, že můžeš věřiti? Děkuji za to Bohu, jest to Jeho dar! Děkuji za to i svatým věrozvěstům: kdyby jich nebylo, snad bys ani ty nevěřil! A snad bys nebyl ani Čechem! Snad by už nebylo českého národa bez nich! A modli se také za ubohé, od církve katolické tak dlouho už odloučené bratry na východě! Co už, ubozí, vytrpěli za svůj rozkol! Kéž jim dá Bůh, aby to uznali a zatoužili po návratu do jediného Kristova ovčince, který dává ovečkám svým pastvu dobrou! Uctívej svaté věrozvěsty a zvol si je za své ochránce pro celý život svůj!

Jest naší svatou povinností, jako lidí, ještě více jako Slovanů, ale především jako

katolických křesťanů, studovati velikého našeho apoštola svaté víry, Cyrila a jeho nerozlučitelného bratra Methoděje, abychom je nejen vděčně uctili, ale i následovali jejich příkladu a tak zakusili na sobě mocné přimluvy a chrany obou světců, přispěli svojí hřívnou k jejich apoštolátu a stali se účastní i jejich slávy.

Svatý Otec Pius XI. vydal letos v únoru Apoštolský list, v němž ukládá biskupům

království S. H. S. a československým: »Postarejte se, ctihodní bratři, aby, jestliže vůbec kdy, především v tomto staletém výročí svatý a namáhavý život obou jakoby před očima věřících slovem i písmem hojně byl vykládán. Mimo to vaší snahou budiž, dokázati se vším úsilím, aby všichni jinoši, kteří navštěvují školy, lycea i university, vzhlíželi se v těchto slavných nebešťanech jako ve vzoru.«

Fr. Novotný C. Ss. R.:

Branou života.

(Abiturientům.)

Osm jar vám zašlo v životě gymnasiijním. Ovanuti dechem radostného dětství, vkročili jste v síně středních škol, jako jinoši je opouštíte — zralí k životu. Maturitou otevírá se vám brána, kterou vkročíte na dalekou pouť — brána života.

Ale, přáteli, pozor! Od této brány vede mnoho cest do krajiny, které říkáme život. Všechny ti dávají naději na štěstí a jistý cíl. Mnozí se dali těmito cestami s ohněm v oku a se vztyčeným ideálem, ale unavení a zklamání, podlehli na cestě bludným vidinám.

Příteli, slyšel jsi o těchto cestách? Pohleď na ně v lákavém jejich světle i v drsné jejich skutečnosti.

Nevěra v různých formách, jako materialismus, liberalismus a skepticismus — zde máš ony cesty, které zlákaly již mnohé srdce v mladistvém jeho síle a kráse.

Materialismus chce z vesmíru odstraniti Boha. »Není Boha! Jen hmota a síla vládne světem; není duše a proto bláhovým klamem je naděje na život za hrobem.«

Cesta liberalismu slibuje život nevázané svobody, bez hranic a mezí. Člověk je si jediným pánem, zákonodárcem a bohem, a tím si otvírá cestu k požitkům a k bezuzdné svobodě.

Nejpohodlnější cestu slibuje skepticismus. S úžasnou lehkomyšlností odbývá nejhlubší taje a otázky života jediným: Nevím! Trůní nad hvězdami vyšší bytost? Či jde život ve světě mechanicky jako hodinový stroj? »Nevím!«

To jsou hlavní systémy nevěry. Příteli, nedej se jimi zlákat, vedou na scestí a k smrti! Jediná cesta, která ti z brány života ukazuje jistý cíl, je ona, kterou Kristus,

Cesta, Pravda a Život, ukázal lidstvu, cesta víry. Otevři knihu dějin filosofie, pohleď, co vše slibovala moderní filosofie člověku — a jaký byl výsledek? Jako se stékají řeky do moře, tak i nevěrecké systémy ústily do skepticismu a do revoluce. Svět opustil studnici života a přidržel se cisteren rozpukaných, které nemohou držeti vody života.

Příteli, pochybuješ o nutnosti víry? Proč tedy mluvil Bůh po staletí k lidem a proč poslal v rozhodné chvíli svého Syna? Proč dal každému člověku do srdce neukojitelnou touhu po pravdě, která chce míti i v nejtěžších otázkách jasno a chce viděti až za hrob? — A v Novém zákoně stanovil Kristus normu života: »Kdo uvěří — spasen bude, kdo však neuvěří, bude zavržen!« (Mar. 16, 16.) A neprohlásil již sv. Jan svým miláčkům: ». . . to jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše« (Jan 5, 4.)? Sněm trident- ský (sess. VI., c. 8.) označuje víru jako »počátek lidské spásy a základ a kořen ospravedlnění.«

Vzpomeň těchto pravd, když tě bude lákati moderní svět na své cesty. Ve chvílích pochybnosti vzpomeň na svou matku, která ti dala nejlepší světový názor, když ti ukazovala k nebi a učila tě šeptati: »Otče náš . . .«

Co přinesla světu nevěra ve formě kterékoliv? Člověk touží poznati úplnou pravdu a konečný cíl. To vše slibovala nevěrecká filosofie. A výsledek? Zmatený chaos nastal v myšlení a na základní otázky systémy atheistické vůbec neodpověděly. »Ať rozsvítíme jakoukoliv pochodeň a sebevětší prostor osvíti, stále náš horizont hlubokou nocí zůstane obklopen,« žaluje zoufale Scho-

penhauer. (Jos. Novotný: »Mravnost a náboženství«, 160.) — Jedině víra rozřešila hádanky života a ve světle jejího učení zasvitl lidstvu konečný cíl — Bůh. Víra se sklonila k člověku, ukázala mu její cestou k němu. Vypravovala mu o blaživém poměru jeho k Bohu a její životní míza vlila v srdce lidstva sílu, aby cíle svého došla. »Vína odkrývá člověku nové obrazy na obloze pravdy; jest nebeským dalekohledem, který dosahuje dál, než oko tělesné, ba dále ještě, než oko rozumu; uschopňuje duši, aby vnikla do krajin, jež člověku zrakem i rozumem jsou nedostupitelné.« (Mrav. a nábož. 170.) —

Až vyjdeš z brány na dalekou pout, poznáš starou pravdu, že život je boj a že ti třeba síly a vzpruhy. Co zde přinesla člověku nevěra? Dobře ji vystihuje velký pedagog Pestalozzi: »vyráží lidu z ruky hůl, o kterou podepřen kráčet klidně ku bránám věčnosti, podvrací mu zásady, v nichž spočívalo veškeré jeho štěstí, všechny radosti a naděje života... A co mu za to dává? Nic, než nejistotu, nepokoj, prázdné, rozervané srdce.« (Kellner, Geschichte d. Erzieh. 177.)

Víru nikdy nenahradíme umělými systémy. Víra nejlépe rozumí trpícím srdci. V utrpení má filosofie pro člověka jedinou útěchu: Snášej, dokud můžeš, tíhu tohoto života, a když síly nestačí: patet exitus! — nebo, jak těší Nietzsche své stoupence: »Zbav se života, jsi-li s ním nespokojen.« — Jak sladce naproti tomu vlévá víra v utýrané srdce hojivý lék! Staví člověku před

oči vzory trpělivosti — Krista trpícího, Matky bolestné a tisíců hrdinných světců; ukazuje za hrob, kde je konec lidským útrapám, kde se rány zahojí a růže vykvetou tam, kde byly trny, kde je věčné mládí a božská odměna zadostiučiněním za práci, ústrky a bol. A toho, kdo padal v kal života a daleko bloudil od Boha — kající srdce — omlazuje novou melodií o věčném Božím milosrdenství, které může shladiti i nejtěžší vinu a hřích. — Hle, přáteli, sladké plody na stromě víry!

To zakusila mezi mnohými i vzdělaná konvertitka Miss Bakerová. Když jí zasvitlo světlo pravé víry, napsala: »Světlé paprsky pravdy vnikly z církve Boží do mé duše; ostrý mráz skepticismu roztál v slunečním teplu tohoto světla a našla jsem mír, světlo a svobodu. Dříve bylo vše pochybné, nyní mám jistotu; dříve byla jsem zmítána teoriemi, které si odporovaly, teď jsem osvobozena od poroby duševní.« (»Heimgefunden« 205.) —

Otevírá se vám brána života. Kterou cestu si zvolíte? Víím, že i vaše srdce touží po uskutečnění ideálů mládí. Buďte přesvědčeni, že pouze víra dovede vaše tužby uskutečniti. S hlubokým přesvědčením vstupte na cestu víry a pamatujte slov sv. Pavla (Efes. 4, 14): »... abychom nebyli nedospělci kolísavými a zmítanými každým větrem učení skrze podvod lidský.« — Víra vám bude hvězdou jasně svítící na rozbouřeném moři k druhé bráně života — věčného mládí na druhém břehu. —

Tolik vám, mladí přátelé, na cestu životem.

Druhá věc, která nás pojí s Východními Slovany vzhledem k opětovnému sjednání jednoty, jest jejich obzvláštní úcta a pobožnost ku přeslavné Panně a Matce Boží, čímž se liší od většiny bludařů a více se přibližují k nám. Touto úctou a pobožností velice vynikal také svatý Josafat, v ni také ve své snaze o jednotu co nejvíce důvěřoval, a proto stále při sobě nosíval, jak jest obyčejem Východním křesťanům, obrázek Bohorodičky Panny, kterou mniši basiláni a v samém Římě, v chrámě svatých Sergia a Baccha, věřící kteréhokoli obřadu s velikou zbožností uctívají jakožto Královnu pastev. Tuto předobrotivou Matku vzývejme tedy zvláště tímto názvem, aby uvedla bratry od nás oddělené na spasitelné pastvy, kde Petr, nikdy nehynoucí ve svých nástupcích, jakožto náměstek Pastýře věčného pase a spravuje všechny beránky i ovce křesťanského stáda.

Encyklika svatého Otce Pia XI. o sv. Josafatu.

Dva obrazy.

Když k městu jdu, vždy vidím, jak si hrají
v městském parku v písku malé děti.
Jak tváře planou jim! Ve tvářích neviděti
jiný smutek. Jenom štěstí, radost znají
a z očí jejich září šťastný úsměv mládí.
Vždyť dosud netuší, co na ně čeká ještě,
až bolest sevře srdce jako v kleště,
když zemře ten, co teď je laská, hladí,
až v duši padne bolest první lásky,
až přijde stáří, v čelo vryje vrásky,
až přijde poznání, když celý svět je zradí . .

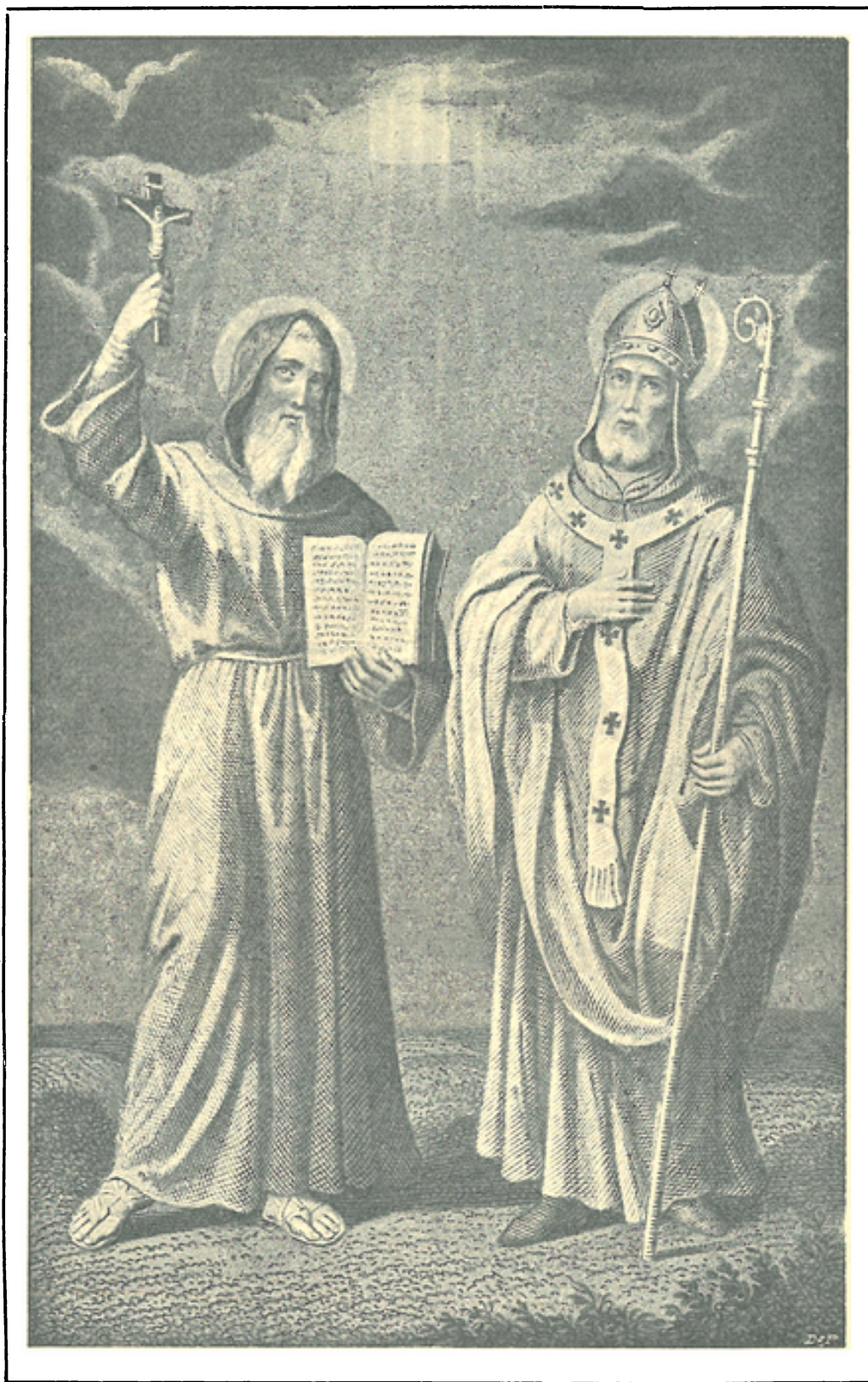
A kousek dál, kde slunce štěstím září —
beznohý žebrák u cesty vždy sedí! . .
Ztrhaným úsměvem svým stále hledí,
jak děti skotačí . . . a z jeho tváří
jde smutek štěstí dávno ztraceného . . .
Tím teskným pohledem jen o almužnu prosí.

A já, jak spatřím ho, zrak se mi zrosí
a rychle dar mu hodím do klobouku jeho.
Však proč tu sedí? Proč tvář jeho bledá
na děti hledí? Či snad u nich hledá
ve cizím štěstí zapomnění bolu svého?

Jak umíral sv. Metoděj.

O posledních dnech svatého Metoděje vypravuje staroslovenská legenda: »Takto všechny příčiny odvrátiv na všech stranách, ústa mnohomluvných zahradil, běh pak dokonat a víru zachoval, očekáváje spravedlivého věnce. A proto, že tak uhověl Bohu. byl (od něho) milován. Přibližovati se počal čas, přijmouti pokoj od strasti a mzdu za mnohé práce. I tázali se ho, řkouce: »Koho znáš, otče a učiteli ctný, mezi učedníky svými, aby v učení tvém byl tobě nástupcem?« Ukázal jim na jednoho ze známých učedníků svých, jenž nazýval se Gorazd, řka: »Tento jest vaší země svobodný muž, učený dobře v latinských knihách, pravověrný. To budiž Boží vůle a vaše láska, jakož i má.« Když pak se na Květnou neděli všichni lidé shromáždili, všed v kostel, jsa již sláb, žehnal císaře a knížete a kněží a všecken lid. A řekl: »Ostříhejte mne, děti, do třetího dne.« Tak se též stalo. Když třetí den svítal, pravil dále: »V ruce tvé, ó Pane, duši svou ukládám.« Na rukou kněžských pak dokonat

v šestý den měsíce dubna, v třetí indikaci, v roce 6393 od stvoření světa (885). Uradivše se učedníci jeho, prokázali mu důstojnou čest a vykonali církevní obřady latinsky, řecky a slověnsky a položili jej v hlavním (katedrálním) chrámě. A tak připojil se k otcům svým a patriarchům a prorokům a apoštolům, učitelům, mučedníkům. Lid pak sebravši se v nesčíslném množství doprovázel jej se svícemi, oplakávaje dobrého učitele a pastýře, mužové a ženy, malí a velcí, bohatí a chudobní, svobodní a podrobení, vdovy a sirotky, cizinci a domácí, nemocní a zdraví, všichni, jelikož byl všechno všem, aby všechny získal. Ty pak na výsosti svatá a ctná hlavo, modlitbami svými pohlížej na nás, toužících po tobě, a osvobozuj nás od všelikého nebezpečí, učedníky a učení své rozšiřuje a kacířství pronásleduje, abychom důstojně povolání svého zde živše, stanuli s tebou, tvé stádo, na pravé straně Krista Boha našeho, věčný život přijmouce od něho, jenž jest sláva a čest na věky věkův. Amen.«

Apoštolové slovanští sv. Cyril a Metoděj.

Rozhodnutí.

Mně matka řekla kdys: »Můj synu milý,
ty víš, že máme mnohou chvíli
bolestí a žalem ztrpčenu
a myšlenku hned smělou zničenu
a víš též, že my všichni chceme,
bys líp' se měl, než my se máme
a drahý otec můj — dej Pán Bůh mu
na nebesích věčnou slávu —
ten jenom, aby z nás, si přál,
někdo se Bohu v oběť dal
a Jemu sloužil, Jeho prosil
a víru v Něho do světa sil.
My snažili se, jak jen bylo možná,
bys v životě svém šťasten byl přec »něhda«,
a nyní přišla na tebe zas řada.
Zda učiníš, co matka tvoje žádá?«

Já zalek' se. — To nečekal jsem,
však matce odporovat nedoved' jsem
a knězem býti — nechtělo se mi.
Chvilenu váhal jsem — přemýšlel chvíli.
Pak řekl jsem si odhodlaně:
»Já musím být přec sluhou Páně!«

J. Krlín:

Pro unii.

Otázka sjednocení církví nalézá dnes všude živnou půdu. Ať pohlédneme do Říma, odkud vychází z Vatikánu tak mnohá iniciativa, ať se zahlédneme do Francie, kde jsou pořádány »týdny pro sjednocení církví«, do Belgie, kde Dom Beauduin O. S. B. zakládá kláštery, z nichž mají vzejíti nadšení a inteligentní pracovníci, do Jugoslaviie, do Československa, zkrátka, dnes se stává zájem o unii opravdovým hnutím, které stále mohutní a sílí a prohlubuje se.

Dnes se stává unionistická myšlenka z úzké bystřiny širokou řekou, jejíž voda rychle teče kupředu a zabírá stále širší okruh půdy. Unionistická myšlenka není známa toliko několika intelektuálům a několika prelátům, ona proniká i do nejširších vrstev, vnucuje se a vládne. Má své přívržence mezi katolíky i pravoslavnými zemí slovanských, mezi katolíky i protestanty zemí germánských a anglosaských, mezi katolíky i kalvinisty zemí románských. Proč?

Jednota není heslem moderních dob. Není jimi vynalezena a není jimi ani milována. Neboť filosofii moderních dob jest individualism, subjektivism, ovoce poblouzení reformačního, a přirozeně tyto myšlenkové směry nemohou přátí jednotě. Jestliť jednota podrobením se, obětováním. Jednota ve světě intelektuálním předpokládá něco jiného, než subjektivism. Jednota ve světě náboženském není myslitelná na základě ideí reformačních. Jednota vyžaduje velikých obětí.

Jednota jest jednou z vlastností, ze známek katolické Církve a má výsostné právo dovolávati se mohutné velekněžské modlitby Ježíše Krista: »Aby všichni jedno byli, jako ty, otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, by svět uvěřil, že ty jsi mě poslal. A já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal, aby byli jedno, jakož i my jedno jsme: já v nich a ty ve mně, aby byli v jednotě dokonalé; by svět poznal, že ty jsi mne poslal a že jsi je miloval, jako jsi miloval

mne.« (Jan XVII., 21—23.) Ježíš Kristus, modle se za svoji Církev všech věků, prosí o jednotu a zároveň podkládá té jednotě lásku. Staví nerozbornou budovu, která má býti slávou Boží, na lásce, jež slučuje všechny a podmaňuje všechny. A snad právě proto si lze vysvětliti, že jednotu, unie mohutní, roščiňuje se právě v době, která má charakteristickou známku rozkladu, anarchii, a která postrádá lásky.

Druhá polovice devatenáctého století, v níž hlasem nesmrtelného Lva XIII. jest slavnostně vrženo do světa heslo: Aby všichni jedno byli, jest ve znamení liberalistického pozitivismu a socialistického materialismu. Církev, které se odtrhly kdysi od své Matky, stojí pod ochranou mocných vládců a ani zdaleka je nenapadne uznati svoji bezmocnost. Pýcha, která je zrodila, a která je zrozené hýčkala, jim dává smích, smích hlasitý, kterým jest přehlušeno vnitřní volání. Vždyť Matka, Církev katolická, v bolestech neustává volati: »Synáčku můj, Absolone, kde jsi?« a není možno, aby ostatní křesťanské Církev, které utekly Matce, neslyšely toho hlasu, hlasu úpěnlivého a proniknutého nejvyšší láskou. Než přece, někdo zaslechl onen hlas, větry jej zanesly k duši některých členů těch Církví, kteří pochopili všechnu bolest v něm utajenou, a promyslili všechnu bolest v něm utajenou, a promyslili všechnu lásku jeho. Konec devatenáctého století jest věnčen květy konverzí ze všech odštěpených Církví a ty konverse působí trhliny do těl Církví, jimiž vniká hlas Pána, modlícího se, aby všichni jedno byli.

Unionistické hnutí jest živeno dvojím chlebem, jako jest vyvoláno v život jednou snahou. Jeden chléb jest živný a chutný, druhý jest hořký. Unionistické hnutí jest živeno láskou Církev milující a trpící a malostí a nedostatečností Církví, které se kdysi odtrhly. Jest si třeba uvědomiti oba tyto prvky a jest dobře, mluvíme-li o té lásce, dobře si přečísti třináctou kapitolu prvního listu sv. Pavla ke Korintským, v němž vypočítává Apoštol národů vlastnosti pravé lásky. A jest dobře, mluvíme-li o té nedostatečnosti církví odštěpených, uvědomiti si, co jest vnitřní bída, a co jest býti a žiti léta a desíletí, či dokonce staletí bez přispění Ducha Svatého. Jestliť církev odtržená od Matky nešťastným dítětem, které se potácí světem s neklidem v srdci, hledajíc návratu do domu otcovského a nemohouc nalézt

bránu, ač jest tak blizoučko. Oči jsou zaslepeny, a srdce bolí, a duch jest zatemněn.

Církev katolická hořela vždycky láskou k dětem, které se jí staly nevěrnými. Přirozeně, že láska ta se stupňovala, když viděla, jak ty děti padají, hynou. Racionalism řádl zle ve všech církvích protestantských a začínal i řádliti v církvích pravoslavných. A zanechával v nich četné mrtvé, atheisty. Otevíral dveře znemravnělosti. Zatím co katolicism sílil a mohutněl, ač pronásledován a nenáviděn, ostatní křesťanská vyznání slábla. A to jejich oslabení bylo tím nebezpečnější, že na venek se zdála silnými pod ochranou a dozorem mocných vládců. Církev svým náměstkem zahlédla pravý stav věcí, rozpoznala ihned stav nemoci. Lev XIII. odmítá sice kategoricky uznání anglikánských svěcení, ale zároveň ukládá všem biskupům a věřícím modlitby za anglikánskou církev a zároveň hledá přirozené cesty k srdci anglikánské církve. Jednou z těch cest bylo zesílení katolicismu v zemi, neboť silná Církev, jejíž členové měli stejná práva jako ostatní příslušníci státní, jest hlasem, kterého nelze neslyšeti. Lev XIII. se nemýlil, jak ukazuje vývoj náboženských událostí v Anglii.

U protestantských církví byl rozklad vnitřní daleko hlubší, než u církví pravoslavných. Národové protestantští, Němci a Angličani, jsou založeni rozumově, a filosofické systémy, kterým protestantism podlehl, podřadily kořen náboženského života vůbec. Byla nutnou tato náhoda, neboť jí byly obráceny zraky význačných lidí na jediný lék: V Anglii dala vznik Vysoké Církvě — High Church, v Německu Vysoké Církvě — Hochkirche. Obě tyto církve se metajily a netají svými sklony ke katolicismu. A ty sklony se stávají zřejmější, čím více v jednotlivých zemích mohutní katolicism.

V církvi pravoslavné, hlavně ruské, byly poměry poněkud odlišné. Ježto západní národové jsou nakloněni akci, jsou Rusové nakloněni spíše ke kontemplaci. Rusko držely kláštery, v nichž náboženský život přes četné výstřelky byl hluboký. Ruský lid byl hluboce věřícím a na jeho víru, právě při jeho založení nepůsobila tolik dekadence části hierarchie, či nevědomost velké části kléru, která v ruských poměrech předválečných byla snad dobrodínním. Zhoubný vliv vykonávala ovšem na církev státní moc, která chránila mravní úpadek vyššího kléru, a

kteřá dopřávala dosti, příliš zvuře různým intrikám, jenom aby odvrátila veškeru pozornost od katolicismu. Proto revolucí se ocitla pravoslavná církev v úzkých a mnoho jí utrpěla.

Unionistické hnutí zmohutnělo nejvíce po válce, poněvadž tehdy církve, zbavené vládců protektorů, se ukázaly v pravém světle. Pravoslavná církev se rozštěpila na řadu autokefálních církví. Církve protestantské se rozpadaly v nové a nové sekty. Nebylo, kdo by je držel, a kdo by jim dodával lesku. Tím bylo jim umožněno zahleděti se do nitra.

Zkáza dříve vštípená se rychle šířila. Dnes si nezatajují protestanté všech odrůd, že padají stále hlouběji. Proto ukazují na katolicism a množí se u nich hlasy po jednom společném kředu, neboť je třeba jednoty ku posílení vnitřního náboženského života a k boji proti atheismu a immoralismu. Snaha po jednotě dokázala jedno: Odštěpené církve se začínají zahledávati do svého nitra.

Jsme zvyklí, kdykoliv se mluví o unionistické otázce, pomýšleti na unii církve pravoslavné s katolickou. Jsme Slovany a dnes i cit nás pudí k takovému pojmání. Vždyť pravoslavná církev se svíjí v bolestech, trpí a jest úplně bezmocná. Jest bez hlavy a jest roztržená. Nejlepší její biskupové a kněží jsou v sovětských žalářích, lid je olupován o víru, celému velikému národu hrozí zkáza. Sotva někdo může popírat, že v unii tkví spása a záchrana pravoslavné církve a ruského lidu. Snažíme se tedy o unii pravoslavné církve s katolickou, ale nesmíme zapomínati při tom, že jednotu jest potřebna i ostatním, a že Veleknězové ji i tak chápou. Proto J. Sv. Benedikt XV., když byl zván sekretářem Episkopální církve k účasti na kongresu křesťanských církví, ač odmítl, přislíbil katolického světa modlitbu. Proto J. Sv. Pius XI. podporoval a žehnal konferencím malínským. Že dnes Otec všeho křesťanstva nejčastěji zdůrazňuje unii s pravoslavnou církví, jest pochopitelnou, neboť jest otcem a ta dcera nejvíce trpí.

Unionistické hnutí jest snaha o sjednocení všech odštěpených křesťanských církví pod jednou viditelnou hlavou, jíž jest nástupce svatého Petra, biskup římský, papež. Jedná se o jednotu nejen vnější, nýbrž o jednotu vnitřní, jednotu v učení. Proto uskutečnění naráží na tak veliké překážky, zdá se téměř nemožným. Proto je třeba vynaložiti

takového úsilí, proto je třeba Milosti a spolupráce všech.

Zmíním se o třech cestách, které vedou k unii: Cestě modlitby, cestě poznání, cestě svatosti.

Cesta modlitby.

Bud' pozdraven, Bože, za dar modlitby. Za to, že jsi dal člověku srdce, které se k Tobě vine modlitbou. Kdyby byl sebe chudším, jest nejbohatším, když se modlitbou obrátí k Tobě. Neboť modlitbou roste jeho láska, rozplameňuje se jeho naděje. A syn Boží, když ve své lásce prosil za Církev, za jednotu Církve, se modlil. A lidstvo, které touží po jednotě, se modlí. Modlí se a po modlitbě rosa spadá na zemi a obměkčuje tvrdou půdu lidských srdcí. Bez modlitby by se neuskutečnila nikdy jednotu církví. Ty týdny modliteb za unii jsou bohaty deštěm milosti. Ty Otčenáše věřících jsou krůčky, jimiž se svět přibližuje ku vznešenému a dalekému cíli. Každý Otčenáš připravuje cestu, činí ji schůdnější a činí ji i kratší.

Cesta poznání.

Proč tak četné dítky nemilují své matky? Poněvadž jí neznají. Proč tolik dětí nevěří v Boha? Poněvadž ho neznají. Proč takový odpor ke katolické Církvi? Poněvadž jí neznají. Nevědomost jest matkou bludu. Nevědomost zavinuje stále roztržení. A proto J. Sv. Pius XI. stále zdůrazňuje, že je třeba vzájemného poznání. »K unii je třeba dvou věcí — děl nedávno Velekněz — poznání a lásky. Je nutno vzájemně se poznávati. Jestli. že snahy o unii tolikráte ztroskotaly, to proto, že se obě strany neznaly, nebo se znaly málo a povrchně.« Proto papežové založili Orientální papežský ústav, proto si přejí, aby byly studovány jednotlivé církve a sami co nejvíce to studium podporují.

Poznáním se odstraňuje blud, poznáním se odstraňují překážky. Poznáním se shledává nitro v pravé podobě, tříbí rozum a upevňuje vůle. Poznáním konečně roste láska. Nevědomost jest zatemnění, jest pýcha, intelligence jest světlo a je pokora. Jděte a uče, bylo řečeno Spasitelem a ta slova jsou stále platná.

Cesta svatosti.

V Bruselu byl uspořádán večer, na kterém řada řečníků mluvila o sjednocení církví. Vyvstal i jeden pravoslavný mnich a pravil slova, která jsou krásná, hluboká, a která je si třeba vštípit v paměť. Děl:

»Nevěřte, že jednotu křesťanských církví uskuteční prostřední katolíci a prostřední

pravoslavní. Bude uskutečněna vroucími katolíky a vroucími pravoslavnými. Neklad'te přílišné váhy na psychologické studie a na vzájemné pochopení, klad'te větší váhu, zdůrazňujte téměř úplně svatost života Kristova v jeho údech, plnost Ducha. Mnohdy se na prvý pohled zdá, že katolíci a pravoslavní, oproštění od intransigence a absolutna, se spíše setkají, spíše si porozumějí, spíše se sjednotí. Je to ohromný blud. Ke křesťanskému sjednocení je třeba duchů a srdcí nejkatoličtějších, a též duchů a srdcí nejpravoslavnějších. Neboť budou tak první i druzí

křesťanštějšími a bližšími k unii a jednotě v Kristu.»

Každý z nás může nastoupiti jednu z těchto vyznačených cest, někdo může pracovati všemi třemi směry. Ale třeba, aby pracovali. Aby přispěl k uskutečnění vznešené myšlenky, na níž závisí záchrana milionů a milionů duší. Práce pro unii jest v pravém slova smyslu prací apoštolskou.

Zahajují se slavnosti na počest tisícího stého výročí narození apoštola Slovanů, apoštola našeho sv. Cyrila. Vzdejme mu dík za to, že nám ukázal světlo, práci pro unii.

Krčma.

V zčernalé krčmě na konci periferie
schází se mnoho nešťastných lidí.
Největší bída světa tu mezi nimi žije!
Mozek to chápe — oči to vidí —
bezmocná nenávist druží se k bolu.
A aby nevzrostla — nestáhla hrud' —
musí se vypít hodně alkoholu.

Pijí tu na vzdory těm, z jichž rukou musí jíst,
pijí tu na vzdory celému světu!
Do hlavy stoupá — svědomí přehluší
nenávist,
jež vzkvěsti nedopřeje srdce květu —
hlas rozumu již není slyšet ani!
Tak dlouho byla v srdcích zavřena!
Jsou velcí přec, že nestydí se za ni.

V zčernalé krčmě na konci periferie
je tolik nářků, kolik je tam lidí.
V zčernalé krčmě na konci periferie
útěšné slovo salvy smíchu sklídí.
— Ne, není možno potěšiti slovy!
Je nutno vzít život do rukou
a vybudovat z něho oltář nový!

Emil Beaupin:

Katolická mládež a jednota církví.

Nedávno papež Pius XI., přijímaje v audienci skupinu vysokoškolských studentů italských, doporučoval jim, aby se co nejvíce zajímali o unionistickou otázku. Ukázal jim zároveň, jakým způsobem by to měli činiti. »Abychom se sjednotili, je třeba nejdříve znáti se a milovati se. Ostatně,«

dodal, »nemají sami vždycky známého názoru o svých odloučených bratřích.«

Tuto myšlenku pronesl Pius XI. již několikrát. Dne 21. června 1924 napsal v dopise Msgru Prečanovi, arcibiskupu olomouckému u příležitosti V. kongresu unionistického na Velehradě: »Doufáme upřímně, že

krásné resoluce těchto kongresů způsobí, že budou vyhlazeny pochybnosti a bludy, leckdy až neuvěřitelné, které se zakořenily ve veřejnosti a které se týkají dějin a náboženského života Východu.» (V. Acta Ap. Sed., 1. VIII. 1924.) Dne 29. června 1925 řekl biskupu lublaňskému, Msgru Jegličovi, slova podobná: »Jsme přesvědčeni, že jediná přesná znalost otázek může dáti vznik té spravedlivé účtě a té upřímné shovívavosti, které, spojeny láskou ke Kristu, budou pokračovati s milostí Boží v díle smíření v církevní jednotě.« (Acta Ap. Sed., 15. I. 1926.)

Tyto texty jsou jasné. Poukazují mezi překážkami unie na nevědomost, v níž jsou dosud ponořeni věřící různých církví. Odtud ten důsledek pro západní katolíky, že jest první jejich povinností poučiti se o všem, co se vztahuje na východní křesťany. Budou moci přistoupiti k nim jediné tehdy, když jim porozumějí a když naopak sami jimi budou pochopeni. A nestačí, aby jen několik vůdců a odborníků znalo Východňany, jest třeba, aby veškeren katolický lid je znal. Hnutí pro jednotu církví, do něhož jsou pozváni všichni katolíci, alespoň modlitbou, bude mocným v den, kdy se obě církve budou znáti.

Jakým způsobem se pracuje nyní na poli unie?

Mniši unie.

První zjev, u kterého se musíme pozdržeti a který zasluhuje úplně naši pozornost, toť založení mnichů unie v Belgii. K založení dal podnět list, který napsal papež Pius XI. dne 24. března 1924 opatu benediktinů stotzingenských. V něm Velekněz, připomenuv, co benediktinský řád, který uchovává věrně zásady původního mnišství, dovozoval, že jest zvláště schopen ke smířování a vyzýval opata, aby připravoval založení klášterů, jejichž členové by se věnovali výlučně apoštolátu unie.

Mniši z opatství Mont-Césarského v Lovani vyhověli nejdříve přání Veleknězovu. Na počátku r. 1925 opat Dom Robert de Kerkhove oznamoval Kongregaci pro věci východní, že předal mnichům celý plán práce, a že se připravuje založení kláštera, ve kterém by se mniši věnovali studiu unionistického problému. Dne 14. února 1925 děkoval kardinál Tacci opatu za tento podnět. V říjnu generální kapitula benediktinských opatů dala též svůj souhlas. Za nedlouho nato vyšla knížečka: »Mnišské dílo

pro jednotu církví«, ve které Dom Lambert Bauduin vysvětloval cíl a ducha krásného a velikého díla, jehož se měl státi hlavou i duší.

Potom se začalo s uskutečňováním plánu. Vedeni Dom Bauduinem, mniši se usídlili v Amay sur Meuse, kde byl zřízen i noviciát, jemuž bylo dáno právo slibů výnosem ze dne 20. října 1926. Dnes je tam 20 mnichů různých národností, přišedších z různých benediktinských opatství. Druhé opatství ve Schootenu u Antverp jest určeno hlavně pro kraje severské.

Tak se začalo krásné dílo. Od dubna 1926 vydávají mniši časopis, který nazvali »Irenikon«. Oč se nám, katolíkům, jedná, když mluvíme o jednotě církví? táže se. Chceme snad změnití své liturgické obyčeje, nebo svoji nauku trochu po východním způsobu, zatím co by se naši bratři měli polatinisovati? Či mají býti nalezeny nové články víry, které by nebyly tak nesmlouvavé?

Ani jedno, ani druhé, odpovídá. V liturgii a kázni přiznáváme svým odloučeným bratřím práva rovná těm, která my máme a k jejich starým zřízením máme tutéž úctu, jako ke svým. Mnoho práce se vykoná poučováním jednotlivců i působením na celek, jen když se to bude dít v duchu lásky křesťanské.

Časopis usnadňuje vzájemné poznávání. Katolík západní hned pozná, že duše Východňanů se velice liší od naší duše. Jakmile dojde k tomu poznání, začíná již poněkud tu duši chápati. Dává za pravdu metropolitovi Sczeptickému, který napsal: »Jak by nebyly hluboké propasti mezi těmi dvěma světy křesťanskými, které od IX. stol. šly cestami tak různými, podléhaly úplně různým vlivům, a jejichž vývoj byl určen dvěma historickými atmosférami, mezi nimiž není téměř nic společného. Je to cesta tisíce let, kterou se třeba vrátiti a projíti.«

Slované, Byzanci a Řím v IX. století.

Celá otázka roztržení církve východní od západní zdá se — jak výborně píše dr. Dvorník — ovládána rivalitou mezi dvěma hlavními městy světa náboženského i politického v IX. stol., Byzancí a Římem.

V té době skutečně se Byzanc považuje více než kdy jindy za dědičku římského císařství a uchovavatelku vzdělanosti. Snaží se a pracuje ze všech sil na díle šíření evangelia, vědoma si, co by znamenalo pro ni

obrácení pohanů a barbarů, kteří ohrožují její hranici nebo se usazují i v území jí podřízeném. Chce je tedy odzbrojit, přizpůsobit si je. Koná proto ohromné misionářské dílo a někdy i účinné. A pracují společně císařové s patriarchy.

V té době se zmenšila politická moc svatého císařství římského, které se tak nelíbilo Byzanci. Ostatně po smrti Karla Velikého se rozpadlo. Nový řád, z něhož vyjde středověk, se sotva rýsuje a i papežství samému se někdy brání ve vykonávání jeho práv; tehdy proti němu pojala zášť Byzanc a svět řecký.

Papež Mikuláš I. se snažil připoutat Bulhary, kteří se obrátili, ale nepodařilo se mu to. Apoštolát sv. Cyrila a Methoda na Moravě neměl takových výsledků, jakých očekávala Svatá Stolica, pro problém liturgické řeči, který byl tehdy velice živý. Bohudík, soluňští bratři, jak bývají často zvaní, ačkoliv byli původu řeckého, zůstali věrni Římu a s nimi značná část Slovanů.

Dvě kultury, dvě duše, které se v IX. stol. proti sobě postavily, způsobily roztržku, která se stále prohlubovala. Chceme-li hodnotit správně vývoj událostí, a chceme-li navázat styky, které byly v minulosti přerušeny, musíme si uvědomiti, čemu nás učí historie: Jsme-li západňany a latinskými a římskými katolíky, jest třeba, abychom se vžili do minulosti Byzantinců a Slovanů a patřili na ni s objektivností větší než oni sami. Brzy si všimneme, že křesťanský Východ má svoji velikost a že, mluveno s Piem XI., »stará křesťanstva východní uchovávají úctyhodnou svatost, a že zasluhují nejen úcty, nýbrž vši naší sympatie.

Katolická mládež belgická a jednotu církví.

Tyto věci nám podávají ve svém tisku a ve svých přednáškách mnichové Východu. Hlavně pracují v Belgii, kde mají své sídlo. Jejich péčí byly uspořádány liturg. týdny pro unii v r. 1925 a 1926 v Bruselu a Liège, ve Verviers, v Lovani a Namuru.

Aby jejich dílo proniklo všude, zajistili si mniši pomoc »Sdružení katolické mládeže italské«. Bylo to snadné: Kanovník Picard, duchovní vůdce Sdružení, byl nadšen pro tu myšlenku a mládež ráda uposlechla svého vůdce. Práce pro katolickou jednotu zapadá ostatně do rámce katolické činnosti, kterou si vzala mládež do svého programu, jenž

tvoří jakýsi triptych: Katolická činnost v Belgii a pro Belgii; činnost pro jednotu církví s odloučenými bratry a konečně šíření víry mezi pohany. Je to úkol každého věrného syna Církve, který má pomáhati svou modlitbou a svými činy uskutečnění cílů, které má Svatá Stolica.

Hnutí ve prospěch misí jest mezi belgickou mládeží krásné. Vydružují dva misionáře, vydávají četné spisky, pořádají přednášky a konají sbírky. V Belgii existuje i Universitní spolek pro podporu misí »Aucam«, jehož členové jsou velice činní. Mládež belgická jest dnes nadšena pro apoštolát.

Každý měsíc vydává mládež belgická »Technický list«, jehož každé číslo pojednává o jednom problému, který se pak studuje v jednotlivých skupinách mládeže. Lednové číslo z t. r., do kterého přispěli mniši jednoty, pojednává o otázce jednoty církví způsobem, který jest opravdu podivuhodný svou jasností a metodou. Čteme tam encykliku Pia XI. »Ecclesiam Dei«, která byla vydána r. 1923 u příležitosti třístého výročí umučení sv. Josafata, apoštola unie, dále stati o důležitosti otázky, plán přednášek a na konci několik modliteb za jednotu církví.

Mladí chtějí »ukázati, co znamenají, a co mohou učiniti pro své odloučené bratry.« Aby vykonali co nejvíce, je třeba »rozšířiti obzor, zničiti předsudky, nahraditi ten starý duch, úzkoprsý, duchem novým, přímým a upřímným, duchem lásky a důvěry.«

Ten nový duch se projevuje i ve slovech, jichž časopis užívá. Nemluví o obrácení, ale o návratu. Nemluví o bludařích, ale o odloučených bratřích, a je to správné, neboť se nejedná o nepokřtěné, ale o křesťany pokřtěné, a kteří z velké části žijí v bludu nevědomky a jejichž odloučení od Církve římské jest, jak praví metropolita Sczeptický úplně »právnícké a vnější«.

Jest jisto, že odsuzujeme Východ, neznamená ho. A musíme v leč kterém směru opravit svůj úsudek, musíme hleděti poznati minulost, abychom pochopili přítomnost. Musíme seznati formy liturgické modlitby východní; a konečně rozpomenouti se na doby, v nichž byla církev jedna.

Aby toto vše vnukla čtenářům, uspořádala katolická mládež v Bruselu od 14. do 16. ledna studijní dny pro členy spolku, jejich přátele a jejich rodiny. Obsahovaly dvě večerní přednášky a pak akademii. Dne 16. ledna, v neděli, byla sloužena mše sv. ve východním ritu.

Hnutí pro jednotu ve Francii.

Takový zájem uvádí v život kroužky pro jednotu církví. Jest jich již řada v Belgii (v Lovani a Bruselu) a v červnu 1924 byl též založen v Paříži, kde se členové shromažďují dvakrát za měsíc. Tento pařížský kroužek, jehož začátky byly velice skromné, jest dnes vlastně mezinárodní. Roku 1924 měl asi 30 členů z řad laických i kněžských, ale tito členové byli představiteli všech národů slovanských a východních. Byli všichni katolíky a chtěli studovati otázky, které se týkaly jednoty církví. Uvažovali, že je třeba se připravit pro činnost, která na ně čeká v jejich krajích. Schůzky těchto studujících byly důležité pro vzájemné poznávání. Opravovali si vzájemné své mylné názory a připravovali se na apoštolát, který budou po svých studiích doma konati.

V listopadu r. 1925, na počátku školního roku, byla působnost kroužku ještě rozšířena. Jednou měsíčně byly konány schůze a na začátku každého měsíce, pravidelně v neděli, byly konány přednášky o důležitém unionistickém problému. Výsledky byly pěkné, neboť každé přednášky se účastnilo 100 až 150 osob, které pozorně naslouchaly.

Přispívaly k té návštěvy i předměty, o kterých se jednalo. Abbé Portal, znamenitý pracovník v unionistické otázce, vykládal, jak pro unii pracoval veliký kardinál Mercier. Abbé Calvet vykládal o práci, kterou vykonal abbé Portal. Svatá Stolicе, která byla o činnosti zpravena, neopomenula povzbuditi členy prostřednictvím biskupa d'Herbigny.

Dne 18. ledna 1927 Kroužek začal slavnými obřady oktávu modliteb za jednotu církví, kterou ustanovil r. 1909 papež Pius X. a kterou znovu potvrdil papež Benedikt XV. Oktáva se konala v Paříži v diecésním chrámu cizích katolíků a měla velice povznesený průběh.

N y n ě j š í ú k o l.

Z tohoto stručného nástinu jest patrnо, jaké cíle mají katolíci západní v unionistické

otázce. Je třeba nejdříve nabýti jasných poznatků o problému, který jest mnohým znám velice málo. Je třeba na Západě vytvořiti náladu příznivou jednotě, ve které naši odloučení bratři budou dýchatí svobodněji a budou se cítiti pochopeni a milováni. Dokud to nebude vykonáno, budou stále předsudky brániti uskutečnění velké svaté myšlenky.

Všechna nadšená mládež počíná chápati a jednati. Rodí se hnutí, které pro budoucnost jest velikou nadějí.

Netřeba říkati, že tuto práci vykonává jen hrstka dorůstající inteligence. Veškeren věřící lid jest pozván k osvědčení té nejvyšší a nadpřirozené lásky. Papež Lev XIII., vyzývá ke studiu otázky sociální, chtěl, aby spravedlnost vládla na celém světě. Pius XI. vyzývá dnes katolíky, aby se modlili za jednotu církví, žádá, aby byly odvaleny balvany, které brání lidstvu, aby si porozumělo. Pod jinou formou apoštolátu vyzývá k sociálnímu míru, když chce obnoviti pokoj Kristův.

Nesměla by ani jedna skupina opomenout pracovat na tom poli jednoty církví. Připravujeme se, abychom mohli jednou zasáhnouti účinně v boj, až budeme jako hotoví lidé povoláni.*)

Přeložil J. K.

*) E. Beaupin, kanovník a nadšený kněz francouzský, uveřejnil tuto studii v časopisu »Les Amitiés catholiques françaises.« E. Beauvin účastnil se práce pro unii církví ve Francii a pro svou lásku k národům slovanským jest milován všemi studujícími, kteří přijdou do Paříže, aby tam pokračovali ve svých studiích. Studie, již jsem přeložil, svědčí, jak velikou práci konají naši bratři na západě, a měla by býti pobídkou nám, studujícím slovanským, abychom svými dílem a svými modlitbami přispívali, pokud jest v našich silách, k úzkému uskutečnění myšlenky tak svaté.

Nevěsta Kristova a matka všech, katolická církev, přichází s otevřenou náručí všem lidem dobré vůle vstříc a vybízí katolický episkopát, klerus a lid, aby modlitbou a prací unionistickou připravovali cestu Páně jednotné říši Boží pravdy a svatosti na zemi.

Kéž by český a slovenský národ, nerozborně sjednocený u víře na základě skály Petrovy, stal se nositelem a šířitelem ideje unionistické, aby zaceleny byly trhliny schismatu a protestantismu návratem bloudících do lůna společné kdysi matky církve katolické. Tímto sjednocením by apoštolát víry křesťanské nabyl v celém světě nové síly propagandy, všem viditelnou známkou jednotné církve Kristovy.

† František, arcibiskup Pražský.

Msgr. Dr. Antonín C. Stojan, arcibiskup olomoucký, zakladatel Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.

Jihoslovanské katol. studentstvo a idea cyrilometodějská.

Sjednocení katol. Slovinců a Chorvatů s pravoslavnými Srby v jeden stát postavilo jihoslovanské katolíky před nové úkoly. Srbské pravoslaví, které nemá náboženského života, stalo se svou náboženskou lhostejností nebezpečné pro katolíky a to tím více, poněvadž našlo podporu u státních vrchností a jihoslov. volnomyšlenkářů. Slovinští katolíci i mladá chorvatská katol. generace jsou hlavní pilíři katol. hnutí v Jugoslavii. Než tito byli si ihned vědomi, že ofensiva jest nejlepší obranou. Důsledkem toho začali pracovat pro sjednocení pravoslavných v katol. církvi. Zejména katol. studentstvo věnuje se této práci.

Všechny sjezdy katol. jihoslovanského studentstva zanášejí se praktickou prací pro církevní sjednocení. Oba jihosl. student. kat. časopisy, chorvatská »Luč« a slovinský »Križ na gori« mají stále zprávy o práci pro sjednocení. V katol. středoškolských, theologických a akademických spolcích i mariánských družinách působí cyrilometodějské odbory, jejichž členové jsou zároveň členy Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Tyto odbory nepomáhají práci pro sjednocení jen modlitbou a členskými příspěvky, nýbrž také bojují proti nenávisti katolíků vůči pravoslavným a naopak, čímž se odstraňuje hlavní překážka úspěšné práce pro sjednocení.

Mimo to tyto odbory hledají a povzbuzují misionářské povolání pro pravoslavný Východ. Členové těchto odborů pěstují slovanskou vzájemnost i skutky. Učí se slovanským jazykům a studují dějiny, kulturu a náboženské poměry jednotlivých slovanských národů. V pravoslavných krajích, zejména v Bělehradě šíří i mezi pravoslavnými katolický tisk i pokoušejí se veřejnými přednáškami, slavnostmi a osobními styky ukázat katolicism v pravém světle. Členové bělehradského studentského cyrilometodějského odboru založili i spolek katol. služebných, jimiž působí i na pravoslavnou mládež. Od francouzských asumpcionistů založené školy v Bělehradě nebyly by tak dobře navštíveny i od pravoslavných dětí, kdyby se o to nepřičiňoval cyrilometodějský odbor.

Důkaz velikého nadšení katol. jihoslov. studentstva pro ideu cyrilometodějskou jsou také letošní sjezdy. Třidenní sjezd slovinského katol. studentstva v srpnu na hoře Oljice bude se zabývat jen otázkou kulturních, hospodářských a náboženských poměrů u slovanských národů a otázkou církevního sjednocení Slovanů. Chorvatské katol. studentstvo věnuje na svém sjezdu ve Splitu jeden den jen ideji cyrilometodějské.

Myšlenka církevního sjednocení přinesla

katol. studentstvu nové nadšení, spojené se zvýšenou obětavostí. Očekáváme, že budou v příštím školním roce i vnější výsledky té práce, řízené nově organisovanou Cyrilometodějskou Ligou, ještě mnohem větší, než dosud.

Jihoslovanské katol. studentstvo očekává, že dostane prostřednictvím Cyrilometodějské

Ligy v Praze jakožto Ústředí cyrilometodějského hnutí slovanského, od českého studentstva popudy a nové příklady uplatňování cyrilometodějského nadšení v bratrské soutěži. Jsme přesvědčeni, že nezůstaneme ve své práci nikdy pozadu za studentstvem zemí, kde přímo působili slovanští apoštolové!

B. Š.

Radoslav Blanický:

V čem žití cíl?

Jak oblaka na nebi modrém plynou,
ted' jsou zde, však malý okamžik,
a vznášejí se jinou nad krajinou
a dále letí — minou světa ryk —
kams' v nekonečno spějí, až pak zmizí —
tak život lidský — pout na tomto světě —
tak uplyne a také tam kdes' zmizí
v moři věčnosti, v tom velkém labyrintě.
Nuž, řci mi tedy, proč žiješ přec a proč jsi tu
a jaký tvého žití cíl, pro vše, nadšený mladíku!
»Má člověk na světě jen jeden cíl,« dí jakýs' hlas,
ten: »žít, zní, vyžít se, života využití.«
»A milovat jen, rozkoš ve všem mítí«,
hlas jiný nato ozývá se zas.
»Je blázen každý,« jiný hlas,
»kdo neví, kdy má milovat;
zda za hrobem je lásky čas?!«
zní pošetilcům drzý hlas.
»Však nyní dost!« má ruka hrozící se zvedá,
»tak malý žití cíl máš, chásko nezvedená?!
Jeť život zemský průpravou jen malou
na život věčný, radost neskonale,
již dobrým lidem nad oblaky tam
kdes připravil náš štědrý nebes Pán.
Však cháska taká, jako jste mi vy,
ta jinde má svůj stan připravený;
a na tom místě, sám kdys' děl Pán náš,
že skřípot zubů je a srdcelomný pláč.
Nuž tedy cílem bud' vám již:
Jen výš a výš a k Bohu stále blíž!«

Náboženský stav v Bulharsku.

Bulharsko jest země převážnou většinou pravoslavná. Od let osmdesátých, kdy Bulhaři prohlásili svoji církev za autokefální, žili ve stálém rozponu s patriarchou cařihradským, který jim nemohl ten jejich čin odpustiti. Konečně dnes moc cařihradských

patriarchů jest velice zeslabena, takže nějaké účinnější zasahování do poměrů cizích církví jest tím téměř znemožněno. V Bulharsku pronikal jako ve starém Srbsku nejvíce vliv pravoslaví ruského a řada bulharských pravoslavných duchovních studovala též na

církevní akademii petrohradské, čímž byly styky mezi oběma církvemi stále upevňovány.

Podle posledních statistik jest pravoslavných v Bulharsku 4,061.829. Po nich početně jsou nejsilnější mohamedáni, jichž jest na 690.734. Židů jest 43.232, římských katolíků 34.072, arménských 10.848 a konečně nejméně protestantů, totiž 5617. Jak vidno z této statistiky, vyznává pravoslavnou víru 83 procent všeho obyvatelstva. Diecézí jest 11, farností 2459, farních chrámů a kaplí 2721, klášterů a konventů 86. Biskupů jest 10 a tolikéž sufragánů. Kněží jest 2217, mnichů 143 a řeholnic 153, což jest na Bulharsko málo, uvážíme-li, že v zemích pravoslavných jest mnišství silně vyvinuté i ve velké vážnosti.

Jako ve všech pravoslavných krajích, pozorujeme i v Bulharsku velikou náboženskou nevědomost nejen mezi lidem, nýbrž i u inteligence. Lid se spokojuje s citovým povrchem, kdežto inteligence propadá často materialismu. Příčina tohoto neblahého zjevu spočívá v neinteligenci duchovních. Profesor Cankov uvádí v »Goodwill«, že 290 nynějších kněží navštěvovalo pouze obecnou školu, 681 progymnasium a jen 27 má vysokoškolské vzdělání, z nichž 17 absolvovalo studium bohoslovecké. Ostatní studovali na středních školách, ale theologii jen nepatrně nebo vůbec nic. Nemožno se potom diviti, že výsledky jejich působení jsou často tak málo uspokojující. Všichni, jimž se jedná opravdu a vážně o náboženskou obrodu v zemi, nesou dosti těžce neutěšený stav a těší se, že brzy pomine. Staří duchovní, tak tvrdí, nemohli dosáti vysokoškolského vzdělání prostě z toho důvodu, že před dosažením svobody a nezávislosti nebyly v Bulhar-

sku žádné vysoké školy a semináře pro výchovu kněžstva podávaly vzdělání co nejnepatrnější a nejnutnější. Dřívější páni Bulharska si nepřáli inteligentního kněžstva pravoslavného, ježto si nepřáli uvědomělého lidu. A ani biskupové nevynikali často nad průměrnost svou inteligencí. Nyní ovšem začíná býti jinak, a jest již na čase. Někteří nynější biskupové studovali na cizích učilištích, vyznačují se vědomostmi theologickými i zkušeností pastorační. Metropolita sofijský, jenž studoval na západních universitách, patří mezi nejlepší pravoslavné biskupy vůbec a jemu se jedná opravdu o prohloubení náboženského života. Proto bohoslovec dříve, než je připuštěn do velikého semináře, musí míti středoškolské vzdělání, nebo je musí v semináři doplniti. Studium bohosloví bylo prodlouženo a od profesorů se vyžaduje skutečné ovládnutí látky, již mají nastávajícím kněžím přednáseti. Pro výchovu kněžstva jsou vybudovány 4 střední školy, které jsou asi jako naše malé semináře, jenomže se v nich hodně přihlíží ke studiu bohosloví. Dále jsou v Bulharsku 2 kněžské koleje, v nichž studuje na 250 studujících a konečně 2 kněžské semináře asi se 450 bohoslovci. Roku 1922 ustavena byla při sofijské universitě theologická fakulta, již navštěvuje ročně asi 100 bohoslovců.

Život katolíků jest velice intensivní a nemalou zásluhu o to mají katoličtí cizinci, kteří tvoří asi pětinu všech katolíků a jsou to hlavně Francouzi. Katolíci mají dobré a obětavé misionáře, mají své školy a charita jest skutečně křesťanská. Řeholnice, většinou francouzské, pracují ve školách, vydržují nemocnici a sirotčinec. Tomuto blahodárnému působení lze děkovati, že v Bulharsku katolický život jest velice čilý.

K této jednotě snažně zveme všechny od nás oddělené, zároveň pak si žádáme, aby všichni věřící, následující příkladu svatého Josafata, se snažili býti Nám podle svých sil skutkem i úsilím nápomocni. Mějtež pak na paměti, že o této jednotě jest pracovati ne tak učenými rozpravami a jinými pohnutkami, jako příklady a skutky svatého života, ale především láskou k slovanským bratřím a ostatním Východním křesťanům podle oněch slov Apoštolových: Jednostejnou lásku majíce, jednomyslni jsouce, jednotejně smýšlejíce. Nic nečiňte skrze svár, ani pro marnou chválu, ale v pokoře jedni druhé za vyšší nežli sami sebe majíce, nehleďte jeden každý toho, co jeho jest, ale toho, co jiných.

Encyklika sv. Otce Pia XI. o sv. Josafatu.

Chvála sv. Cyrila a Metoda podle encykliky Lva XIII. »Grande munus«.

Cyrill a Methoděj, vlastní bratři v Soluni narození z rodu velmi vzácného, do Cařihradu časně odebrali se, aby v městě předním na Východě uměním ušlechtilým se přiučili. I neutajila se jiskra vtipného ducha, která se již tehdy v mládenečcích vystkvívala; neb oba dva za krátký čas dráhně prospěli, Cyrillus jednak nejvíce, jenž té slávy vědecké dosáhl, že z pocty zvláštní filosofem byl nazýván. Ne za dlouho potom Methoděj mnichem býti počal, Cyrilli pak za hodna jest uznán, že Theodora císařovna k radě Ignatia Patriarchy vložila na něj úkol, vyučovati křesťanské víře Chazary za Chersonesem bydlící, kteří za způsobilé svátostmi přísluhovatele v Cařihradě byli prosili. Kterouž úlohu on ne zdrahavě k sobě přijal. I dopraviv se do Chersony v Taurech na přiučení se jazyku mateřskému onoho národa, jak někteří vypravují, po nějaký čas práci vynaložil; a dobrozvěstujícím začátkem podařilo se jemu času toho, že sv. Klementa I. papeže posvátné ostatky našel, jež sice snadno poznal, jak z vůbec známé paměti zůstavené od předků, tak zvláště z kotvice, o níž právě bylo zjištěno, že s ní přestatečný mučedlník rozkazem Trajana císaře do moře po hlavě uvržen a potom pohřben jest. — Tak drahocenného pokladu se zmocniv pronikl do měst a sídel Chazarův, jež svými pravidly vyučené a Božím pokynutím ponuknuté po vyhlazení mnohonásobné pověry k Ježíši Kristu připojil. Zároveň zdrženlivosti a lásky pamětihodný důkaz vydal, když podávané od tuzemců dary všechny zamítl výjmcou propuštění otroků, kteří se ku křesťanství hlásili. Hned na to do Cařihradu navrátil se ochotně a do kláštera Polychronova, kam se byl již Methoděj uchýlil, také Cyrillus vstoupil.

Zatím věci u Chazarů zdárně vykonané k Rastislavu knížeti Moravskému pověstí byla donesla. Ten Chazarův příkladem jsa povzbuzen o povolání z Cařihradu několika dělníků evangelických s císařem Michaellem III. jednal a snadno, čehož chtěl, dosáhl. Tedy tolika již činy oslavená ctnost i v napomáhání bližním v Cyrillu a Methoději seznaná vůle způsobila, že k výpravě na Moravu jsou

určeni. A když předsevzali cestu Bulharskem v křesťanství již uvedeným, nikdež neobmeškávali příležitosti k zvelebování náboženství. Na Moravě pak, kdež se všecko množství k zemským hranicím v ústřety vyhrnuło, srchovanou ochotností a hlučným veselím jsou vítáni. Bez prodlení jali se křesťanskými návodů mysli napájetí a je k naději nebeských zboží povznáseti a to mocí takovou, tak dělnou příčinlivostí, že se národ Moravský po nedlouhém čase přechoťně ke Kristu přihlásil. K tomu nemálo přispěla znalost mluvy slovanské, kterou sobě před tím Cyrill osvojil, i mnoho napomohlo svaté písmo obojího zákona, jež řečí národní byl přetlumočil. Pročež veškerý národ slovanský jemu za to převelice jest díky zavázán, že netoliko víry křesťanské, nébrž i občanské vzdělanosti dobrodiní od něho přijal; neboť Cyrill a Methoděj první byli vynálezci písmen, jimiž jest řeč samých Slovanův označena a vyjádřena a z té příčiny za prvotní zvelebitelé též řeči dobře toho zaslouživše jsou pokládáni.

Z krajin tak vzdálených a odločených hlas příznivý slávu věcí vykonaných do Říma zvěstoval. — A tak když papež Mikuláš I. výborným bratrům do Říma a spěchati kázal, oni bez meškání jali se plniti rozkaz a na cestu do Říma chutně se vydavše ostatky sv. Klementa s sebou přivezli. O čemž zpraven jsa Hadrian II., jenž na místo Mikuláše smrtí sešlého byl nastoupil, v průvodě kněžstva i lidu s velkým průjevem pocty vstříc vyšel hostům znamenitým. Tělo sv. Klementa velikými hned zázraky oslavované svátečním průvodem vneseno jest do chrámu, vystaveného za doby Konstantinovy na samém místě, kde stával otcovský dům mučedlníka vítězného. Potom Cyrill a Methoděj z úřadu apoštolského, že v něm svatě a pracně sobě počínali, před papežem u přítomnosti kněžstva zprávu podali. I poněvadž byli obviňováni, že proti ustanovením předkův a přeposvátným pravidlům se prohřešili, poněvadž řeči slovanské v konání svatých služeb užívali, hájili při svou důvody tak jistými i tak jasnými, že Papež a veškeré kněžstvo je i pochválili i za řádný uznali. Tehdáž složivše dle formule katolické vyznání víry a přísáhše, že u víry blahosl. Petra i Papežů

Římských setrvají, za biskupy od samého Hadriana zřízení a vysvěcení jsou a více z žáků jejich k rozličným stupňům posvátných svěcení jest povzneseno. Avšak byla v tom vůle Boží, aby Cyrill v Římě dokonil běh života roku 869. dne 14 února ctnosti spíšeji než věkem jsa dospělý. Pochován jest průvodem veřejným nádherně vystrojeným takovým právě, jakým Papežové bývají pochováváni, a přepočestně uložen v hrobce, již sobě Hadrian byl vystavěl. Svaté tělo zemřelého, poněvadž lidí římský toho nenesl, aby do Cařihradu odvezeno bylo, ačkoli máti truchlivá toužebně za ně žádala, jest doprovozeno ku chrámu sv. Klementa a uloženo vedle ostatků tohoto, jež Cyrill sám tolik let s nábožnou úctou byl choval. A když bylo vezeno městem při svátečním žalmů odzpěvování, zdálo se, že ne tak pohřebním jako vítězoslavným průvodem národ římský vzdal prvotiny poct nebeských mužů přesvatému.

Po těchto událostech Methoděj za rozkazem i s požehnáním Papežovým k obvyklým povinnostem apoštolským zpět na Moravu, jsa biskupem, se odebral. V té krajině učiněn jsa vzorem stádců z té duše o to se zasadil, aby věci katolické sloužil s větší co den horlivostí; stranických novot původcům statečně odpíral, aby katolictví pošetilými domněnkami nezviklávali. Svatopluka knížete nástupce Rastislava k náboženství cvičil a téhož když povinnosti opouštěl, napomínal, káral, konečně záповědí služeb církevních trestal. Z těchto příčin utržil sobě nenávisť šeredného a mrzkého tyрана, od něhož do vyhnanství jest vypuzen. Avšak o něco později byv opět na své místo dosazen včasným napomínáním dosáhl toho, že kníže známky změněného smýšlení jevil a tomu vyrozuměl, že jest třeba předešlou zvyklost novým životem způsobem napravit. To však jest podivuhodno, že bdělá Methodějova láska přeletěvši přes hranice Moravské, jakož za života Cyrillova Liburnany a Srby zasáhla, tak nyní Panonské národy obstarovala, jejichž knížete, jménem Kocela, k náboženství katolickému vzdělal a v mezích povinnosti udržel; a Bulhary, jež samy i s knázem jejich Borisem v křesťanské víře utvrdil; Dalmatince, s nimiž se sdílel a společoval milodary nebeskými; i Korutance, při nichž velmi mnoho pracoval, aby k známosti a poctě Boha jediného byli přivedeni.

Ale věc ta způsobila jemu těžkost. Neboť někteří z novotné společnosti křesťanské, poněvadž věcem rázně vykonaným a ctností Methodějově záviděli, našli bezvinného u Jana VIII., nástupce Hadriana pro podezřelou víru a pro porušení obyčeje předků, kteří při službách Božích užívati zvykli jedině řeči řecké neb latinské, mimo to ničím jiné. Tedy Papež neporušené víry a staré nauky přehorlivý zachovávatel, Methoděje do Říma povolal, aby se z nářků vyvedl a se ospravedlnil. Onen jakož byl vždy k poslechnutí ochoten a svým svědomím bezpečný, roku 880, když před Janem, před několika biskupy a před kněžstvem římským stál, snadno dokázal, že onu víru naprosto i stále držel i druhé lidi ji bedlivě vyučoval, kterouž u přítomnosti Hadriana a s jeho schválením prohlášenou u hrobu knížete apoštolského přisežně byl stvrdil: co se pak týče jazyka slovanského při službách Božích užívaného, že právem tak učinil z příčin spravedlivých z dovolení samého Hadriana papeže a nikoli na odpor Písmu svatému. Na to řeč svou zavřev sprostil se každého podezření viny tak, že na tom místě objevil Methoděje Papež milerád rozkázal, aby jeho arcibiskupská moc a výprava ku Slovanstvu znovu za stvrzenou byla pokládána. Nad to zvoliv několik biskupův, nad nimiž měl sám Methoděj býti postaven a jejichžby pomoci při spravování věci křesťanské byl podporován, přečestným listem poručeného na Moravu s plnou mocí jej propustil. Což potom vše Papež potvrditi ráčil listem daným k Methodějovi, když totiž tomuto opět bylo podnikati nenávisť zlomyslníků. Pročť jsa v duchu bezpečný, s Papežem a celou církví nejtěsnějším svazkem lásky a víry spojen v plnění vykázaného sobě úřadu mnohem bedlivěji trval, aniž dlouho jest pohřešován výtečným práce požitkem. Neb když nejprve sám o sobě Bořivoje knížete českého, potom manželku jeho Ludmilu, kněze jednoho s sebou pojav, k víře katolické přivedl, v krátce způsobil, že se v tom národě křesťanství daleko široko rozhlášovalo. Týmž časem o to postaral se, aby světlo evangelia do Polska uvedeno bylo, kamo když on prostředkem Haliče vnikl, sídlo biskupské ve Lvově zřídil. Odtud, jak ne jedni kladou, do vlastního Moskvy se uchýliv postavil v Kijevě stolec biskupský. S těmito vavříny ovšem nevádnoucími na Moravu se vrátil ke svým; a již zna-

menaje, že chvátá ke konci všem lidem uložnému, sám sobě nástupce určil a kněžstvo i lidi posledními naučeními ke ctnosti ponuknuv, ten život, jenž byl jemu cestou do nebe,

velmi klidně dokonal. — Jako Cyrilla Řím, tak Methoděje Morava s žitím se loučícího želela, ztraceného hledala, pohřeb jeho všemi způsoby oslavila.

Krásným činem katolického studentstva lze nazvatí podnět Ústředí katolického studentstva československého, které složilo 1000 Kč jako zakládající člen Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda. Osvědčilo tím nejen svoji lásku ke drahým našim věrozvěstům, nýbrž i svoji touhu pracovatí v intencích apoštolského díla Apoštolátu.

Dr. František Wolný:

† prof. MUDr. Jan Janošík.

Vzkříšení našeho státu událo se za poměrů velmi trudných. Mezi mnohými velmi těžkými a zodpovědnými úkoly politickými a všeobecně kulturními byly nemalým problémem záležitosti organizace vysokého školství, kde lékařským fakultám přísluší význam nikoli poslední. Jako ve všech theoretických oborech záleží na každém obětavém pracovníku, tak zejména se v lékařství povážlivým jeví nedostatek hlubšího zájmu do růstu na nenáročné práci laboratorní a prosectorní. A přece je jisto, že bez solidního podkladu theoretického utrpěla by výchova lékařstva škody nesmírné.

Bolestné jsou mezery, jež zejí po vůdčích činitelích, kteří svými mimořádnými schopnostmi organizačními, bohatým ovládnutím nauky a vysokou úrovní mravní těšili se všeobecné úctě pro zásluhy ve svých oborech.

Ztráta, kterou utrpěl český kulturní život smrtí prof. dra J. Janošíka dne 8. května 1927 je povahy hlubší, než by snad mohl souditi vzdálenější pozorovatel. S Janošíkem neodešel jen učenec a badatel světového jména, nýbrž i tvůrčí organisátor lékařské vědy, jehož činností vznikaly české kultuře stále nové prameny vědeckého poznání.

Na konci minulého školního roku odešel prof. Janošík na zasloužený odpočinek, nebylo mu však osudem dopřáno, aby dlouho mohl v klidu shlížeti na vykonanou práci.

Prof. dr. Jan Janošík narodil se 26. června 1856 ve Vrbatkách na Moravě a po absolvování studií gymnasiálních v Olomouci věnoval se studiu lékařskému v Praze. Již jako medik jevil zvláštní zájem o histologii a embryologii, obory vědění tehdy právě se rozvíjející; již za studií stal se demonstrátorem u profesora Toldta, jenž tehdy vedle anatomie přednášel v Praze také histologii a embryologii. Po promoci na doktora

dne 21. prosince 1882 stal se asistentem prof. Staffela. Roku 1883 vykonav vědeckou cestu na návrh vídeňské akademie a na útraty rakouské vlády vědeckou cestu do Strassburku, kde působil jako asistent u prof. Waldayera, habilitoval se r. 1884 na české fakultě lékařské, jako první docent moravský. Mimořádným profesorem byl jmenován r. 1885 a řádným r. 1893. O rok později převzal po prof. Staffelovi katedru normální anatomie a stal se přednostou anatomického ústavu. V letech 1898 a 1905 byl děkanem české fakulty lékařské a r. 1910 rektorem magnifikem staroslavného učení Karlova. Byl také ředitelem českého tělocvičného kursu a předsedou české zkušební komise pro učitele tělocviku na středních školách. Roku 1890 stal se mimořádným a v r. 1902 řádným členem české akademie věd a umění a od r. 1904 byl její sekretářem II. třídy.

Ve vědeckém díle navazuje prof. dr. J. Janošík na světlou tradici slavného Purkyně. Vědecké své práce uveřejnil jednak česky, jednak německy a francouzsky z anatomie, embryologie a histologie. Současně s obsáhlou a plodnou prací vědeckou vyvíjel zesnulý také mnohostrannou činnost učitelskou. Jeho žáky byli průběhem 42 let až na vzácné výjimky všichni profesori lékařských fakult a téměř všichni žijící čeští lékaři.

V prof. dru J. Janošíkovi odešel tichý pracovník, vědec světového jména a dobrý katolík. Kromě rozsáhlé práce vědecké zanechává po sobě i rozsáhlé anatomické museum, které ve svém geniálním založení je hygienické museum veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy.

Jako člověk byl prof. dr. J. Janošík muž velké rázovitosti, upřímné, jasné povahy, která vynucovala úctu. Byl jedním z těch, kteří vedle hlubokých zájmů vědeckých nikdy nezapomínali ani na kulturu svého národa a dovedli ji sloužit s pietním porozuměním a láskou.

Stanislav R. Hanácký:

Zlodeji.

(Noční dobrodružství v pensionátě.)

Nikdo ze studentů, obývajících jistý pražský pensionát, nemohl pochopiti, jak se vlastně mohli jejich kolegové, František Novák a Jaroslav Dokoupil, spřáteliti. Vždyť byli to přece lidé povah tak rozdílných,

kteř se k sobě hodily asi jako oheň k vodě. František byl povahy bouřlivé, toužící po napínavých a životu nebezpečných dobrodružstvích — vášnivý čtenář indiánských románů, jehož snem bylo míti dvouhlavňovou

ručniti, koně a laso — pravý typ to moderního mladíka. Naproti tomu Jaroslav byl vážný, do sebe uzavřený, snívý a básnický vždy naladěný hoch, který pohlížel na svět očima idealisty a ve všem viděl jen dobro a krásno.

Přes to však byli přáteli a to přáteli takovými, jakých je v dnešní době málo na světě. Ve volné chvíli chodili spolu, spolu se učili, ve škole seděli vedle sebe — zkrátka byl to vzor ideálního přátelství. Různost povah nic jim nevadila, ba spíše naopak, neboť právě tím rozlišením se doplňovali k vzájemné dokonalosti. Jaroslav mírnil svým klidem nerozvážné kolikráte kousky Frantíkovy a Frantík zase dovedl svými originelními nápady vylouditi na vážných tvářích svého druhá zvonivý smích mládí.

Oba měli pověst dobrých hochů a výborných — což se zdá býti u Frantíka skoro neuvěřitelným — studentů. Hravá ruka štěstěny sypala jim do klína hojné dary, ale... Ne nadarmo se říká, že: »Koho bohové milují, toho častými nehodami zkoušejí.« A tak i oni musili podstoupiti trpkou zkoušku, kterou jim připravil rozmarný Osud...

Jednoho dne pravil Frantík svému příteli: »Jarouši, našel jsem dnes klíč od půdy, nad kterou je — jak zajisté víš — plochá střecha. Vypozoroval jsem, že z půdy tam lze se dostat. Proto, chceš-li, můžeme se tam večer, až všichni ulehnu, jít podívat.«

»Ach, to bude krásné,« zaplesal Jarouš, »až se budeme procházeti tam ve výši a pozorovati okolí, oblité stříbrným jasným měsíčním! A pohlédneme-li vzhůru k nebeskému stropu, užíme tam tisíce hvězd a uprostřed nich jako nějakého vládce — bílý měsíc. Opravdu, bude to báječné!«

»Ano, ano,« přisvědčoval Frantík, chtěje učiniti konec básnickým výlevům druhovým. »Já si tam vezmu nahoru laso!«

»Laso? Na co pak, prosím tě?«

»Nu — to nevíš, co se nám tam může přihodit. Uvidíme na příklad maskovaného lupiče, který se bude dobývat do bytu nějaké stařeny. No a já mu vhodím laso na krk, vytáhnou ho nahoru a odevzdám do rukou spravedlnosti. Považ, jak se staneme slavnými, až v novinách bude velkým písmem psáno: »Dva stateční mladíci zachránili stařeně život!« Řekni, není to výborný nápad?«

»Ty ve všem hledáš jen samé dobrodruž-

ství,« mírně zahuboval Jarouš. »Nedá se však upřít, že to bude krásná vycházka. Kdy tam půjdeme?«

»Hned dnes večer,« rozhodl rychle Frantík, u něhož od slov k skutkům nebylo nikdy daleko. »Jak všechno v domě stichne, tak se tam vypravíme!«

Když odbilo devět hodin, zhasla všechna světla v pensionátu a několik okamžiků poté panoval v celém domě mrtvý klid.

V ložnici — jejímž temnem se ozývalo pravidelné oddychování, vycházející z patnácti mladých hrdel — se zvedly na dvou sousedních postelích dvě postavy a tiše vyšly na chodbu.

»Pozor,« napomínal Frantík — »stoupej opatrně po schodech, ať se nikdo nezbudí!«

Pomalou, chytajíce se zdí, vystupovali vzhůru, až stanuli přede dveřmi půdy, které Frantík otevřel. Vstoupili a otevřeným okénkem se vyhoupli na střechu.

Byla krásná, letní noc. Boubelatý měsíček se dobrácky usmíval se své výše na svět, pohřížený v hluboký spánek — a vůkol něho, kam až oko dohlédlo, třpytilo se to mihotavým jasným hvězd. Mírný vánek příjemně ovanul tváře hochů, které se nastávajícím dobrodružstvím horečně zardívaly.

»Dávej pozor,« upozorňoval Frantík — »jestli tady někde neuvidíme toho lupiče!«

»Ale dej pokoj,« odbýval ho Jarouš, »a pozoruj raději tu nádheru letní noci!«

Usedli si vedle komína a zvědavě, beze slova promluvení, se rozhlíželi po svém okolí.

Ředitel pensionátu byl té noci poněkud churav; bylo mu nevolno a bolela ho hlava. Proto vstal a přistoupil k oknu, aby se na čerstvém vzduchu trochu ochladil. Otevřel okno a vyklonil se z něho. Najednou se zarazil, neboť zaslechl nějaký podezřelý šramot. Podíval se ostře tím směrem a zpozoroval na střeše dva pohybující se stíny.

»Zloději!« — napadlo mu, a v té chvíli nevolnost rázem zmizela. Rychle vyběhl na chodbu, aby způsobil poplach. V několika minutách byl již celý dům na nohou a nastalo zmatené pobíhání a vrázení do sebe, neboť ředitel zakázal rozžatí světla, aby prý zloději nebyli vyplašeni.

»Poslyš,« zavolal na kolem běžícího terciánka, »utíkej, co můžeš, na komisařství, ať

sem okamžitě přijdou strážníci, že tu máme zloděje!»

Hoch běžel, jako by mu půda hořela pod nohama. Zloději — kancelář — pokladna — peníze — to vše mu cestou plnilo pobouřenou hlavu a nutilo ho do většího spěchu. Uřícen vběhl do strážnice a v první chvíli nemohl ani vydechnouti.

Komisař vyskočil od stolu a tázal se, co se stalo.

»Pro-prosím, u nás v pensionátě jsou zloději a dobývají se do kanceláře. Máte prý tam hned přijít!«

Komisař dal rychlé povely přítomným strážníkům a asi s patnácti muži spěchal k pensionátu. U brány čekal již ředitel, který ho zpravil o situaci: zloději prý klidně sedí u komína a nejeví žádného nepokoje.

»Čtyři mužové na střechu, tři zůstanou na dvonku a ostatní obsadí všechny východy! Jeden ať běží ještě pro posilu, která zaujme místo v sousedních ulicích, aby nám tudy darebové neunikli!« — šeptem nařizoval komisař.

Rozkazy jeho byly rychle vykonány a každý obsadil určené mu místo. Na dvorku se shromáždili skoro všichni obyvatelé pensionátu, oděni většinou pouze ve spodní prádlo a zvědavě čekali, co se bude dít...

Na střeše zatím seděli a klidně rozprávěli Frantík s Jaroušem, netušíce, jaký poplach a jaká honba se na ně chystá. Slyšeli sice z dole nějaký hluk, ale nevěnovali mu valné pozornosti. Na střeše byli — utěšovali se — zcela bezpečni, nikomu nenapadne je tam hledati.

Vtom zaslechli hřmotné kroky několika osob, které se hnaly po schodech nahoru; v zápětí nato se okénko od půdy se hřmotem otevřelo a z něho vykoukla mužská hlava v strážnické čepici. Hoši ulekaně vyskočili a Frantík v té chvíli úplně zapomněl na své laso.

»Tondo, neboj se,« bylo slyšeti zdola hrubý hlas — »já je mám na mušce! Kdyby ti chtěli něco udělat, tak je sestřelím!«

V »Tondovi« však asi nedřímala udatná duše, jak se dalo souditi podle váhání, se kterým se soukal z okénka. Konečně všichni čtyři určené strážníci vylezli a s revolvéry v rukou se blížili k udiveným hochům.

»Ruce vzhůru!« — zařval ten, jehož zvali »Tondou«, tuším hlasem, ve kterém však bylo přece možno pozorovati nepatrný nádech strachu.

Dole v divácích se zatajil dech. Ted', ted' — každý si pomyslí — zahoukne rána z revolverů zločinců a nešťastný »Tonda« mrtev se zřítí se střechy k jejich nohám. — Ale chyba lávky! Zločinci poslušně zvedají ruce a za asistence ozbrojených ochránců zákona sestupují na dvorek.

Tam obklopil je dav diváků a komisař rozsvítil elektrickou lampičku, aby si zločince prohlédl. Každý si může představit, jaké asi bylo překvapení všech, když na místo spurných tváří zločinců uzerli bledé, ustrašené tváře svých kolegů.

Ředitel přiskočil k nim a lomcuje jimi, zvolal: »Copak jste tam dělali, nešťastníci?«

»Prosím — « po krátkém váhání vysvětloval Jarouš, »my jsme se tam šli projít.«

»Kdo jsou tito mladíci?« tázal se komisař, který nepochopoval náhlý ten obrat.

»To jsou chovanci našeho ústavu,« odvětil ředitel, ale, jak se hoši dostali na střechu, na kterou neměl nikdo přístupu, nemohl vysvětliti. Ted' byla tedy řada na Frantíka, aby vše objasnil. Kajičně se ke všemu přiznal: jak našel klíč od půdy a jak toho chtěli s Jaroušem využít k nočním procházkám. O zamýšleném však chytání lupiče pomocí lasa se — snad následkem komisařovy přítomnosti — nezmínil.

»Prosím, abyste mne následovali na komisařství, kde sepišeme protokol,« žádal komisař.

Nepomohly protesty ředitelovy, ani poukazy jeho na pozdní hodinu, komisař stál pevně na svém přání a tak musil truchlivokomický průvod nastoupiti cestu na strážnici. Dopadlo to však dobře. Ředitel se za hochy zaručil a tak celá příhoda zůstala v tajnosti a bez jakýchkoliv následků.

»Ať se na místě propadne,« pravil Frantík, »jestliže ještě někdy polezu na střechu! Kdyby tam bylo třeba deset maskovaných lupičů, nikdo mne tam nedostane!«

»A já,« dodal Jarouš, »budu-li kdy chtít pozorovat noční krásy, učiním tak raději na pevné zemi. Ono to bude jistější.«

A oba přátelé na potvrzení svých slov si upřímně stiskli pravice.

Předplatte si nový ročník „Jitra“.

Geocentrum.

(Věc, která se ještě nestala.)

»Geocentrum — — Fenomenální experiment moderní techniky — Zeměkoale proražena tunelem — — Opětovné borcení hypotéze Kant-Laplaceovy — Pád geofysiky a vítězství vědy — Všechno myšlenkou inženýra Fábiše.«

Těchto několik vět proběhlo radiotelefony krátce po dvacáté hodině. A těchto několik vět postačilo, aby rozvířilo davy lidu a pohnulo celým světem. V těchto větech bylo mnoho a nebylo v nich nic. A proto se čekalo. Hustá mlha objímala hlavy mrakodrapů. Ulice řvaly divokou písničku velkoměsta. Aeroplány, vzdušné a podzemní dráhy nebylo v tom hluku ani slyšeti. A na všechno vrhaly nesmírné světelné zdroje oslňující záři. Slunce, měsíc a hvězdy pro lidi již neexistovaly. Staly se neustálým okukováním příliš fádními. Poslední ránu jim zasadili studenti od 15 do 17 let, kteří je nepřestali pronásledovati svými slavnými apotheosami. Psalo se r. 1986.

Inženýr Fábiš si naprosto nevšímá ruchu, který rozvířil předložením svých prací. Celý kontinent o něm mluví, všichni učenci jsou překvapeni. Jedni úsilovně přemýšlejí a druzí se útrpně smějí bláznovi. Ing. Fábiš klidně pracuje ve své laboratoři na 68/IV. třídě. Je to velká vzdušná místnost s pohyblivým stropem. Na stolcích jsou rozházené papíry, knihy, podivné přístroje a zase knihy a papíry, takže pracovní spíše připomíná na umělce, než inženýra.

Inženýr Fábiš je buřič, je rebelant na poli vědy. Je s vědou naprosto nespokojen. Věčně se proti ní bouří; vidí v ní rozpor a boj, ale má zoufalou touhu: s nasazením všech sil vytvořiti v ní jednotu, aby se nerozpádl ve svár živlů. Nevěří vědě a nevěří lidem. Člověk je egoistická šelma, která se rve jen o své hmotné štěstí. Je psanec, který hledá na poli vědy uspokojení, ale nenalézá. A pak se ještě pokouší objeviti a naléztí záhadu života. Pachtí se za svým cílem, nevěda, že vše volá mu rozřešení do tváře. Že každá vteřina je rozřešením záhady jeho života. Aniž by toho tušil, hledá, myslí, jedná a pravda je právě tam záhadou, za níž se šve jako smyslů zbavený.

Ing. Fábiš žije jen vědě a svým utopiím.

Nemá ženy a nemá děti. Rodiče ztratil za studentských let. Zasvětil svůj život vědě. Vidí, že je zhanobena spleenem nešťastných žloutenkářů a placených nádeníků, kteří zneužili své inspirace a kteří to, co se jim nelíbí, nebo na co nestačí, mívají ve zvyku házet do velkého koše s nápisem: »Einsteinova relativita — Nekonečno.«

*

Druhého dne byla v universitním sále přednáška pro povolané, z níž si autor dovoluje zaznamenati následující:

»Pánové!

Geniové jsou podobni hvězdám, jichž za světla nevidíme. Můžeme je spatřiti pouze v noci. A práce geniů (jejich talent) je zahalena jejich vlastním životem. Teprve po smrti to dovedeme oceniti. Vzpomeňme na takového Koperníka, jenž zvrátil učení Ptolemajovo a na jeho systém heliocentrický, který je platný dosud, ale nechtějte znáti jeho vlastní, neuznáním přeplněný život! Každý velký čin zdá se býti s počátku nemožným. Lidé to dobře cítí a živelným odporem bláta proti čistotě rvou s bílého sněhu panenskou barvu. Žárlivě střeží omezenost svých mozků, kam padá jen obarvená a tudíž falšovaná čistota. Nazvali mne bláznem. Ano, chápu to: nejnepříjemnější jsou lidem ti, kteří mají trochu rozumu. —

A ing. Fábiš dlouhými periodami obhajoval svoji genialitu a teprve za dlouhou, velice dlouhou dobu začal o něčem, co bylo asi tak hlavní otázkou dnešního večera:

Je známo, že země má podobu rotačního elipsoidu s charakteristickým zploštěním na obou pólech, které však naprosto nepadá nijak na váhu, poněvadž na příklad výška Mt. Everestu je jen $\frac{1}{714}$ zemského poloměru. Poněvadž geofysika bádá o vnitru zemském ze zjevů, které se projevují na povrchu zemském, přichází úplná různost metod v této vědě. Jak praví věda, je povrch zemský tvořen tuhou korou, která sahá též do nitra země a nazývá se lithosférou. Věda dále praví: je pravděpodobné, že uvnitř země je velká teplota. A jak dosavadní vrtání dokazuje, přibývá průměrně na 30 m hloubky

1 stupeň C. A poloměr zemské koule jest 6371.0 km. Vite, pánové, co to znamená?

Nuže, já jsem cosi našel.

Co byste řekli, pánové, že by se asi stalo, kdybychom snížili v centru země teplotu? Řekněme stokrát, milionkrát anebo ještě mnohem a mnohem vícekrát? Vite, co to znamená izolace tepla? Na místech, kde budeme právě pracovati, zašlápnu teplotu. Já to dovedu. Ne náhodou, nýbrž vraždou paradoxů našel jsem pěst tak silnou, že příroda musí poslouchati. Dovedu zardousiti život v centru země. Ale já to také dovedu odtud vyzvednouti! Chápete, jaká moc je v mých rukou? Budu vraždit, protože chci vraždit a mohu vraždit, rozumíte? Nenávidím vědu, všechno nenávidím...

Dnešní věda nemůže odpověděti na otázku, přibývá-li teploty také ve hloubkách nám neznámých. Nakusuje cosi o nesmírném žáru a s tím nesmírným žářem prý souvisí plynné skupenství centra zemského. Je-li nitro zemské ve skupenství plynném, pak by tu mělo býti něco, co bychom našim slovem vyjádřili asi jako propast, jeskyně. Máme jeskyně postojenské, máme Macochu, jeskyně demánovské a jiné... nemůžeme mítí něco podobného také v centru země?

Teplota nitra zemského je podmíněna nacházejícím se tam radiem a, pak také spoustami niklového železa, snad prý žhavého, docela jen analogicky podle meteorů, které k nám dopadají ze světa meziplanetárního. Pánové, tyto these jsou fantasií a já jim nevěřím.»

Tolik autor zaznamenává z přednášky ing. Fábiše a dovoluje si ještě oznámiti, že věc dopadla asi dobře, poněvadž ještě téhož večera se ustavila společnost, nesoucí hrdý název — Geocentrum — která měla začít s pracemi v nitru zemském.

*

Sady komínů. Kola těžních strojů, visící ve vzduchu. Černé střechy a černá okna. Vzdušné dráhy elektrické. Lanové dráhy. Celý svět prachu, tmy a špíny. Kouř vysokých komínů, mračících se na krajinu. Šílená písnička strojů. Lomoz. Řev.

Nevěřili byste, že zde mohou žít lidé z krve a ze života. Lidé snící o lepších zítřcích a lepším životě. Ing. Fábiš dovedl uskutečnití své myšlenky.

V šachtách jezdily koše rychlostí 19 m za vteřinu. Vrtalo se tam, kde podle výpočtu se zdálo, že nebude překážek. Práce šla

rychle. »Geocentrum« pracovalo již osmnáctý měsíc a dovedlo zaměstnati několik tisícovek dělníků. Okolní krajina byla zničena. Pod barikádami hlíny, šterku a dosud nevidaných nerostů se hrnula špinavá voda, pumpovaná z hlubokých šachet, v nichž se pracovalo po čtyřech směnách.

Kopalo se již v hloubce 3600 metrů a přece se nestalo dosud nic neobyčejného. Šachty, kolmé k poloměru zemskému se dnem od dne hnaly blíže k cíli. Hlavní šachty měly již vybočiti z původního směru, aby se setkaly s průkopem pevniny americké a bylo nutno dobře počítati, aby se vůbec na kontingent Ameriky dostaly.

Jednoho dne stroje ing. Fábiše »Celeritas«, umístěné v nejspodnějším patře a podobné stanicím radiovým, zaznamenávaly divné věci, jimž nikdo nerozuměl. Učenci s inženýrem Fábišem stáli před velkým otazníkem. Pracovalo se do vyčerpání. Přemýšlelo se úsilovně a nastavovaly se noci. Všechno marné. A skleněné stroje stále klapaly, páky a kola se točila, divná světla a divnější ještě šifry vystupovaly. Všeobecný zmatek. Nikde nejmenšího paprsku, který by osvětloval temnotu, anebo alespoň k tomuto osvětlení směřoval. Čím hlouběji se pracovalo, stroje přesněji zaznamenávaly věci, jimiž se nedalo rozuměti — až jednoho dne; bylo to v hloubce 4006 metrů, když se narazilo na vrstvy horkého železa, jež se nedalo s cesty odstraniti. Dosavadní stroje nestačily. Práce stála. Byl konec a »Geocentrum« se otřáslo v základech. Lidé se smáli, útrpně litovali vyhozených milionů.

A ing. Fábiš se zavřel, pracoval a přemýšlel, zůstaly pro něho jen dny a noci s elektrickou žárovkou a myšlenkami tvůrce. Po několika dnech ubíjející práce si na vlastní náklad zjednal několik odvážných mužů. Chtěl světu dokázati svou pravdu. Byl nucen obejít horká ložiska štolami pobočními — ale při kopání vyšlehl z neznáma oheň a výbuchem bylo zabito 140 mužů.

Ing. Fábiš byl zničen.

S bledou tváří a cynicky sevřenými rty šel prosit správu »Geocentra«, aby pustili stroje; že on sám se dvěma přáteli se spustí do opuštěných šachet. Po dlouhém zdráhání bylo mu vyhověno a všichni tři sjeli v křečovitém napětí dolů, do neznáma.

Ale jaké bylo jejich zděšení, když poznali, že vrstvy železa jsou výbuchem rozbity, a že nebyly delší deseti metrů. Sami se

dali do práce. Příkrý sráz se pod nimi sesul a s nesmírným řevem a rachotem se řítíl do prázdné, nekonečně ohromné prostory. Ječel, hřměl a hlomozil se strašným burácením, až po dlouhém pádu dohučel na nekonečném dnu. S vytřeštěnými očima hleděli na to, co se nedalo ničím vyjádřiti. Držíce se trámů, viděli pod sebou v hloubce nekonečnou propast, ozářenou matným, fialovým světlem. A v této nesmínné propasti se rychlostí myšlenky pohybovaly tmavé stíny, tvarem podobné lidem. Omámen tímto něčím nedostižným, co se nedalo domysleti, nevzpomněl si inženýr Fábiš na rychlý návrat a na to, zda jejich výzbroj postačí zdejší, neočekávaným podmínkám. Vyčerpán únavou poslední doby, vysílen tělesně i duševně, odvážil se do šachty.

Myšlenky jeho dosáhly kulminačního bodu krystalisace. Oči se rozutíkaly a hledaly hvězdy, stříbrné hvězdy z hlubokých dálek, aby si jich natrhaly pro štěstí. Ruce jeho stoupaly do závratných výšek, ruce dělníka, myslitele, šly si pro požehnání do velikých zahrad pod oceánem, zastavovaly se cestou u velkých květů, vracely se k modrým studánkám pro inspiraci k smrti. Myšlenky jeho se roztančily po klouzavých parketách velkého nic, s počátku klidně, jen pomaloučku, napily se však opojného vína, vyskočily ze dveří duše a běsnily nejprudším tempem zžíravého štěstí... inženýr

Fábiš se zbláznil. Ještě před zraky obou přátel zamával rukama a vysvobodil své přeplněné srdce široce rozevřenými očima, vypustil je jako uvězněného ptáčka, poněvadž dni byly pro ně dlouhé jako den bez chleba a smutné jako noc v lese, poslal je do světa, aby vykřikovalo velkou radost o vybudování nového a lepšího světa... a potom viděli, jak se naklonil nad propastí... A potom ho už nespátřili.

A ještě téhož dne oznamovaly radiostanice celého světa:

»Geocentrum zvítězilo. — Ve hloubce 4.500 m pod zemí objevena ohromná prostory, vyplněná horkými, svítícími plyny, kde žijí bytosti podobné lidem a kde inženýr Fábiš našel svůj hrob.«

*

P. S. K možným dotazům a policejnímu stíhání autor předem prohlašuje:

1. že nemá movitého, ani nemovitého majetku, v důsledku čehož nemůže býti policejně trestán,

2. že není plnoletý, pročez se nečiní zodpovědným za to, co napsal,

3. a konečně, že vůbec nepřijímá návštěv pp. čtenářek »Jitra« a pp. čtenářů a proto prosí, aby dveře jeho bytu nebyly obléhány velkými frontami s kyticemi, také proto, že vůbec nic o centru země neví a nic by jim nemohl vyložiti.

Brno v září 26.

Autor.

S e v e r á k:

Josífkovo radio.

Josífek byl veselý, čilý kluk. Studoval právě sextu gymnasia, miloval krásné lesy své rodné vesničky v horách, ale ještě raději byl, mohl-li vzít kudlu, nebozízek, kladívko a pilníček a »vrtati«. Spravil jednou doma tatínkovi klíčku na kanárka, která byla již skoro k nepotřebě, vyrovnal dráty a tu tatínek nedal naň dopustit. Vždycky říkával: »Synku, z tebe bude sotva pan profesor, ty jsi měl se jít učit k zámečníkovi.« — »To nic nevadí, tati, všechno ještě se může stát,« odpovídal Josífek s úsměvem. Když pak přišel do vyšších tříd gymnasijských, zajímala jej hrozně elektřina. Pokoušel se sestavit si malé dynamko, kde jaký starý článek sehnal a »vrtal« dlouho do noci. A právě když byl v sextě, prožíval rok, kdy ze všech vynálezů oboru elektřiny začínalo se šířit radio.

Josífek četl dychtivě každou novinku o rozhlasu, tehdy ještě málo rozvinutého a ne nejlépe organisovaného, se týkající. Jeho jediným horoucím přáním bylo, pořídit si taky takovou staničku, snad pro začátek jen ten krystálek. Již si v duchu představoval tatíčka i maminku, jak tam v těch našich krásných lesích sedí v domku u stolu a poslouchají, ani nedutajíce. A nad střechou je taková parádní antena; lidé se zastavují, kývajíce hlavami, zajisté že se diví a nemohou pochopit, jak je to možné, že by to »bez drátu, jenom luftem« mohlo být tak pěkně slyšet...

Bohužel, věc má svou velmi bolavou stránku. Josífek by rád tatínka překvapil, má začátkem dubna svátek, ale dnes jsou aparáty ještě drahé, a kde student má sehnat

naraz větší obnos, když kolikrát má v kapse jen korunu. Chudák Josífek, co se o tom napřemýšlel, jak by to bylo pěkné, sousedé by přišli poslechnout, za chvíli by si to zřídil ten, pak onen, a pokrok by se zapadlou vesnicí šířil. Snad to však nějak půjde. Kdy ne jinak, tedy se o tom zmíním tatínkovi, i když to nebude k svátku, snad bude sám pro to. Ale tu — kámen úrazu. Tatínek, starý čtenář novin, četl již o tom něco, taky se o věc zajímal, ale někdo mu to zhaněl a nechtěl o »radiu« ani slyšet. Že prý to škvrčí, píská, hučí, slova není rozumět a kdesi cosi, a stojí to hrůzu peněz. Šel tedy za maminkou; ta ale teprve nechtěla o tom ani slyšet. Takové natažené dráty přitahují blesk, a nedej Pán Bůh, kdyby tak do toho udeřilo. A stává prý se to často...

Nyní byl Josífek na holičkách. A přece jeho jediná touha byla černá skříňka s tajemnými knoflíky nahoře a onen čarovný zvuk, přicházející z nedozírné dále...

Již se mu zdálo, že skoro marně usiluje, když tu... Ale, abych nepředbíhal. Zapomněl jsem vám říci, že Josífek byl také trochu křížovkářem. Když měl tak trochu času, sedl si nad ty černobílé čtverečky a luštil. A tu jednou mu padla do oka reklamní křížovka jistého závodu s radiopřístroji. První cena byla kompletní krystalový přijímaček. Nelenil, rozluštil křížovku a poslal. Nyní s úzkostí očekával den vylosování. Pln dychtivosti kupoval si příští číslo a hltavě četl zprávu o rozdělení cen. Hledal, zda se naň štěstí usmálo, ale, bohužel, jen samá cizí, neznámá jména. Ale až na konci poznámka: Zbývajícím nevylovaným správným rozluštitelům jsme ochotni dodati náš přijímač za poloviční cenu, aby i oni mohli být účastní dobrodiní, rozhlasem poskytovaného. — »Sláva, tedy přece aspoň něco!« zajásal Josífek, ale hned zchladl, neboť si uvědomil, že ani tolik peněz i na tu poloviční cenu nemá. Ale dobrá vůle mnoho zmůže, a zmohla i tu. Šetřil na jiném, něco si vypůjčil a za týden již se kochal pohledem na rozkošnou cívku s běžci a pár černých sluchátek. Nejvíce se mu však líbil smotek antenního lanka, které se lesklo jako zlaté a které bude nad jejich střechou, rozumíte, nad jejich střechou, první v osadě.

Ještě nikdy se tak netěšil na velikonoce, jako tentokrát. Sotva přijel domů, běžel na poštu žádat o povolení a již se chtěl chystat vylézt na střechu. Tatínek nebyl doma, a

maminka, zvyklá na jeho divosské napady, tuze se ho ani neptala, co tam míní dělat. Stačilo jí, když řekl, že musí prohlédnouti holubí hnízdo pod střechou. Celý se třesa radostí, vylezl nahoru; bratříček, který byl do věci trochu zasvěcen, ale ještě nedočkavější než Pepík, pomohl mu s tyčkami či rahny neboli stožáry, jak to Pepa učeně nazýval, a do večera již lesklo se na jarním teplém slunci lano anteny, obepjaté se stran sněhobílými izolátory. Lidé, chodící okolo, zvědavě si Josífkou prohlíželi, co že to dělá, nač to bude, ale Josífek se jen usmíval: »Však uvidíte — vlastně uslyšíte.«

A večer, když se tatínek vrátil z práce, vítal ho Josífek s nejšťastnějším úsměvem na světě. »Honem, tati, klobouk dolů a vezměte si toto na hlavu,« podával Josífek otci sluchátka. »A vy ostatní, tiše!« I hodiny zastavil, aby tatínek mohl lépe rozumět. Tatínek se nedůvěřivě na Josífkou podíval, pak ale přece si sedl a chvílku poslouchal.

»No, tak co, tati, je něco slyšet?«

»A kdepaks to, ty kluku safraportská, tak náraz sehnal?!«

»Já, tati, já jsem to vyhrál!«

»Ale jdi, to si povíde, komu chceš, ale mně ne.«

»No jo, když vám to řeknu, tak to platí. Ostatně, tady to máte, posloucháte, a tak tedy buďte rádi a nepřetěžte se!«

Tatínek se však nedal jen tak zhořadit, ptal a vyptával se, až konečně Josífek se přiznal: »Chtěl jsem vám udělat překvapení k svátku, nevyšlo mi to však, no, ale máme to aspoň teď.«

A ku podivu! Z tatínka, takového nepřítel »toho bez drátu«, stal se největší fanoušek. Ani maminka již proti tomu nic nemá; Josífek jí vše vysvětlil a již se tedy nebojí blesku. A tatínek, aby Josífkou odměnil, jednak za jeho výborný prospěch ve škole a hlavně za jeho obětavost a námahu, koupil pěknou třílampovku i s amplionem a dal ji zase Josífkovi k narozeninám. A tu byl Josífek v desátém nebi, radostí nevěděl ani, co má říci, když uviděl na obvyklém místě, kde měl svůj krystálek, stát pěknou skříňku s těmi krásnými knoflíky a rozhlasníček vedle.

A tak nyní poslouchají všichni: tatínek, maminka, on i malá Mánička, která sice ještě tuze mluvit neumí, ale »ládjo a hajóó« už křičí

ZE HNUTÍ.

Program sjezdu katol. studentstva na Velehradě.

V sobotu, 30. července 1927:

O 1. hod. odpol. říšská pracovní konference s následujícím programem:

1. Zahájení místopředsedou Ú. K. S. Čs. a volba ostatních členů předsednictva.
2. Referát náboženský dp. F. X. Nováka.
3. Referát organizační kol. tajemníka JUC. J. Jurči.

4. Rozdělení Mikulášského daru.

5. Návrh nového výboru valné hromadě.

6. Volné návrhy, jež nutno podle jednacího řádu podati nejpozději do 17. července t. r.

V 6 hod. večere.

V 7 hod. průvod všeho studentstva od Cyriilly do kostela, kdež bude promluva a sv. požehnání. Pak následuje sv. zpověď těch, kdož se nemohli zúčastniti exercicií.

V neděli, 31. července 1927:

V 8 hod. mše sv., sloužená p. kanovníkem a poslancem Světlákem.

V 9 hod. snídaně.

V 10 hod. valná hromada Ústředí katol. studentstva čsl. s následujícím programem:

1. Zahájení val. hromady předsedou Ú. K. S. Čs.
2. Čtení zápisu minulé valné hromady.
3. Zprávy funkcionářů.
4. Udělení absolutoria odstupujícímu výboru.
5. Volba nového výboru, smírčí a čestné rady.
6. Volné návrhy předložené valné hromadě říšskou pracovní konferencí.

Přihlášky na sjezd katol. studentstva rače zaslati do konce června do Ústředí katol. stud., aby mohla účastníkům býti poskytnuta sleva na dráze.

—»«—

Program exercicií katolického studentstva na Velehradě.

V rámci sjezdu katol. studentstva na Velehradě jsou také exercicie, jež pořádány budou v následujícím pořadí:

Exercicie pro studenty středoškolské započnou v úterý 26. července večer v klášteře a potrvají do soboty 30. července. Poplatek 30 Kč.

Exercicie pro akademiky a inteligenci začínají v neděli 31. července večer v klášteře a končí ve čtvrtek 4. srpna ráno. Poplatek pro akademiky činí 40 Kč, pro ostatní 50 Kč.

Exercicie pro akademičky a studentky vyšších tříd budou zahájeny v neděli 31. července ve Stojanově a skončí 4. srpna ráno. Poplatek činí 30 až 40 Kč.

Přihlášky na exercicie rače zaslati do 15. července na Velehrad a mimo to do konce června do Ústředí, aby mohla býti účastníkům poskytnuta sleva na dráze. SSS. a jiné organizace ohlásí počet účastníků s udáním jmen hromadě.

Mimo to budou pro ty studující z Čech, kteří nebudou moci se zúčastniti exercicií na Velehradě, pořádány **exercicie v Praze-Bubenči** v arcibiskupském gymnasiu a to od 2. srpna večer do 6. srpna ráno. Poplatek za stravu pro celé exercicie činí 20 Kč. Přihlášky přijímá ředitelství arcib. gymnasia v Praze-Bubenči.

Promoce. Msgr. J. Šrámek, ministr sociální péče, horlivý příznivec našeho studentstva, byl 7. června t. r. diplomován čestným doktorem theologie na theolog. fakultě v Olomouci. Upřímně a srdečně blahopřejeme.

Děkuvzdání. Děkujeme všem našim vzácným příznivcům, kteří sebemenším obnosem přispěli na Mikul. dar katol. studentstva i těm milým kolegům, kteří volný čas věnovali sbírkám a přispěli tak k splnění poslání »Mikulášského daru«. Všem vroucí: Zaplať Bůh!

Majales. Velmi čilý S. S. S. ve Sv. Janě pod Skalou plní svůj program i poslání plně. Mimo činnost duchovní a vzdělávací pečuje o zábavu ve volných chvílích. Neděle 8. května patřila našemu S. S. S. Očekávané »Majales« se vydařilo skvěle. Zábavní odbor zhostil se svého úkolu velmi dobře a svým vystoupením nás překvapil. Vzpomínky na studentské »Majales« uchováme dlouho živé. — Sk.

V minulých dnech navštívil Ústředí dr. Čampa, redaktor slovínského časopisu a s neobyčejným zájmem se informoval o našem studentském hnutí, zvláště o činnosti našich akademických spolků.

Kolegové, kteří přicházejí na vysokoškolská studia do Prahy nebo Brna, mají příležitost vzdělávati se duchovně, společensky atd. ve spolcích vysokoškolských studentů katolických, jimiž jsou v Praze: »Česká Liga Akademická«, Praha II., Panská ul. 1, a v Brně: Akademický spolek vysokoškolských studentů katolických »Moravan«, Brno, Údolní 113, Sušilova kolej.

Na výměnu do zněmčeného území. Menšínový sekret. čsl. strany lidové v Teplícih, Duchcovská ul. 56, přijímá přihlášky na výměnu studentů přes prázdniny nebo na školní rok do zněmčeného území. S přihláškou nutno zaslati 6 Kč na porto atd. na shora uvedenou adresu.

Volné byty pro studenty: Kolegové, kteří miní příští rok studovati v Praze a hledají byt po prázdninách, necht' si dopíší do Ústředí katol. stud., jež jim poskytne adresy volných bytů.

Katolické koleje pro vysokoškolské studentstvo jsou v Praze: Kolej Arnošta z Pardubic, Praha II., Voršílská 144. V Brně: Sušilova kolej, Brno, Údolní 113.

Budeme vyslyšeni? Již třetí rok tisní se Výbor Ústředí v malých divou podkrovních místnostech v Panské ul. Dvě malé místnosti slouží za skladiště, úřadovnu, výborovnu, reprezentační salon, za vše. Nejen to, ale i hygienicky jsou naprosto závadné, neboť všichni jsou vystaveni nebezpečí, kteří zde pracují z ochoty, i ti, kdož Ústředí poctí svou návštěvou. Po této stránce Ústředí není schopno vyhovět požadavku jak sociálnímu, tak hygienickému, ač již vynaložilo vše o získání nových místností, které by alespoň poněkud vyhovovaly zdravotním i reprezentačním pravidlům. Zůstane ještě dlouho snem naše touha? Doufáme, že přece jednou budeme překvapení příbytkem, vyhovujícím našim představám. Víme, že snad dlouhý čas uplyne, ale jsme pevně přesvědčeni, že jednou budeme přece vyslyšeni. — Šk.

Zpráva o činnosti S. S. S. na mor. Slovensku. Župní výbor těchto S. S. S. sdružil pod své vedení sedm S. S. S., jichž činnost snaží se zde nastítni. S. S. S. akademické Uh. Hradiště čítá 26 členů, z toho 12 bohoslovců. Pořádána valná hromada 25. září. Činnost svou vyvíjí toto S. S. S. v příslušných odborech Moravana. — S. S. S. akad. Uh. Brod existuje jako feriální klub katol. studentstva. Pořádány večírky s programem poučným — v rázu debaty. — S. S. S. dívčí Uh. Hradiště. Čítá 8 členek; 25. září pořádána valná hromada, 3 přednáškové schůze. Knihovna čítá 30 svazků, čítárna 17 časopisů. — S. S. S. město Uh. Hradiště. V S. S. S. je 55 členů, dne 25. září pořádána valná hromada S. S. S. v Uh. Hradišti. Pořádáno 7 výborových schůzí, 4 členské, 7 předn. O vánocích sehráno divadlo „Matka“ za spoluúčinkování členek Orla v Uh. Hradišti. Knihovna S. S. S. obsahuje 384 svazky, čítárna 12 časop. — S. O. O. Břeclav sdružuje v sobě 24 členy, 12 členek, pořádáno 7 výborových schůzí, 8 členských. Knihovna má 219 svazků, čítárna 14 časopisů. — S. S. S. Uh. Brod středoškols. Doposud ohlášeny 4 výborové schůze, 1 členská, 4 přednáškové, členů 32. Knihovna obsahuje 285 svazků. — S. S. S. Strážnice sdružuje 43 členy, 9 členek. Pořádáno 8 výborových schůzí, 7 členských. — Župní výbor ponechával každému S. S. S. svobodnou cestu, již by se docílilo zájmu kolegů na organizaci a již by se čelilo stagnaci. Proto také činnost každého S. S. S. je jiná. Bylo by velice obšírné všechno uvádět; až snad zvítězí některý směr v celém vedení spolku, pak teprve podáme podrobný postup. Jisto však — a to nutno zdůraznit — že činnost na moravském Slovensku dosud neutuchla ani neutuchne, o to že bude bojovat na 210 studentů a studentek. Kolegové, vaďte si S. S. S., usilujte o jejich rozvoj, ať to okolí posvátného Velehradu je na prvním místě v organizování studentstva.

Fanda.

Pátý sjezd unionistický na Velehradě. Horičické zrno zaseli na půdě posv. Velehradu dobří dělníci Boží a zrno vzrostlo už před očima nové generace ve strom, jehož větve přesahují hranice i osvozené vlasti. Myšlenka sjednocení církve Kristovy prohrávala zásluhou Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje od jeho počátku všechny modlitby, pobožnosti, všechno sjezdování a všechny pouti velehradské, svolávala už před válkou k poradám vědecké odborníky ze všech kato-

lických národů Evropy. I dnes, kdy vlivem velekněží římských, zvláště nynějšího sv. Otce Pia XI., unionismus stává se heslem světového katolicismu, prvenství Velehradu, zásluhy Apoštolátu, a providenciální úsilí jeho zakladatele, zemřelého arcibiskupa dra Stojana, jsou všeobecně a vděčně uznávány. Velehrad má už svoji unionistickou tradici na tom poli, kde jinde i velké národy katolické začaly. To však nikterak nesmí být pohnutkou k prázdnému sebevědomí nebo liknavé netečnosti českého katolicismu, nýbrž spíše povzbuzením k ušlechtilému závodění s mladým nadšením unionistickým katolického západu. Tantum vales, quantum potes — t. j. tolik platíš, kolik můžeš — platí i o práci unionistické. Bohudíky octlo se dědictví Stojanova v dobrých rukou. Je chápáno ve svém velikém významu. Právě rozeslal nynější předseda ACM, náš pan arcibiskup dr. Leopold Prečan, nejprve do zahraničí pozvání k novému, už pátému sjezdu unionistickému, který se bude konat ve dnech 20. až 24. července 1927 na Velehradě, a který v rámci letošního jubilea svatocyrilského nabývá zvláštního radostného významu. Uveřejníme co nejdříve podrobný program sjezdový. První přednášky jsou přirozeně věnovány letošnímu jubileu a slibují k dokreslení drahého obrazu našich sv. apoštolů přidat leckterý významný rys. Hlavní myšlenka přednášek odborníků je pojmenována „juridismus“. Je to námitka východních křesťanů, jako by církev římskokatolická ve všem: v historii, dogmatice i liturgii zdůrazňovala jen jakousi strohou stránku právní, a nedbala procítění náboženského, jakým se snad právem chlubí křesťanský východ. Témata svěřena uznaným odborníkům z různých národů, jak naznačují už jejich jména a bydliště. Časově zajímavé budou referáty o stavu přítomného hnutí unionistického i přehled vykonané práce na tomto poli u různých národů. Zajímat budou ty stručné referáty proto, poněvadž budou čerpány z autopsie. Pro kněze z duchovní správy, pro slibně u nás počínající hnutí exerciční budou jistě vítány zkušenosti holandského praktika-misionáře, P. van Giunchena T. J., profesora katolické university v Nijmegenách. Nuže — přátelé unionismu — dejte si dny 20.—24. července do svého užitečného rozpočtu prázdninového. Zašlete svoje přihlášky k účasti na V. unionistickém kongresu co nejdříve se sekretariátu ACM. v Olomouci (Salesianum) s podotknutím, reflektujete-li na nocleh a stravu. Přihlášeným budou poslány legitimace opravňující ke slevě na dráze. S přihláškami neotálejte!

ZE SVĚTA.

Světový eucharistický kongres v roce 1928. Přípravy k eucharistickému světovému kongresu v roce 1928 v Sidney byly již zahájeny Přípravný komitét započal s pracemi dopravními a ubytovacími: Se státními drahami a paroplavebními společnostmi zahájeno vyjednávání o snížení dopravních tarifů. Cestovní kancelář převezme výpravu zvláštních vlaků ze Spojených států severoamerických, paroplavební společnost Matson Line vypraví největší a nejelegantnější parník Velkého oceánu „Malolo“ k přepravě účastníků kongresových: ze San Franciska do Sidney. Oficiálním odznakem sjezdovým bude kříž s nápisem Credo a kalichovým ornamentem.

První katolický biskup v Číně. Avignonský papež Klement V. (jehož nástupce Klement VI. byl přítelem Karla IV. a dal Praze arcibiskupství, universitu atd.) poslal roku 1307 několik biskupů do Číny, aby posvětili františkána Giovanni de Monte-Corvino na pekínského arcibiskupa, aby tak Čína mohla zaujmouti oficiální místo v katolické církvi. Na jeho hrobě v Uzeste (Gironde) sloužili nedávno jeden z nových čínských biskupů Msgr. Hou mši sv. Přišel se tento nový biskup poklonit popelům papeže Klementa V., jenž tu odpočívá v starém, krásném, jím samým postaveném kostele P. Marie. Náhrobek jeho je od Hugonotů poškozen.

Katolicismus ve Spojených státech severoamerických. Dle nového vydání Catholic Directory je ve Spojených státech severoamerických 19.483.296 katolíků. Znamená to opět přírůstek o 604.574. Do toho je zahrnut i počet nových katolíků na havajských ostrovech. Kněží je ve Spojených státech 24.990 (+ 638), takže na jednoho kněze připadá asi 800 duší. Po této stránce je tudíž o pastorači dobře postaráno, jen ty vzdálenosti a rozptýlenost sídel katolíků je velká. Kostelů je 17.651 (+ 271). V seminářích studuje 13.888 bohoslovců. Farních škol je 94.775 (+ 176). Počet konversí je udáván na 35.571. Než statistika zde je dosti nepřesná. Též odpady není možno zjišťovat, jelikož státní statistika se o tyto záležitosti náboženské nestará.

Americké university jako středisko atheismu. Zatím co americký katolicismus činí veliké pokroky, ukazuje se ten zjev, že universitní studenti, katolické vyjímaje, propadají stále více atheismu nebo agnosticismu. Příčina je nevěra profesorů. Americké university byly téměř všechny založeny duchovními nebo věřícími protestanty, kteří považovali náboženství za základ výchovného systému. Dartmouth, Harvard, Yale, Princetown mají nádherné chrámy, v nichž až do nedávna obcovali bohoslužbám profesori se žáky. Nyní se proti tomu ozývá odpor. Národní svaz amerických studujících předložil správě 315 koleji a universit tyto otázky: Jste pro povinnou návštěvu bohoslužeb v neděli a v týdně? Jest prospěšno pro studenty obcovati jim? Souhlasíte, že nynější nazírání studentstva se změnilo oproti nazírání z r. 1900? Ze 315 odpovědí jest 136 pro povinnou účast, 170 proti. Na druhou otázku většina několika hlasů odpověděla kladně. Na třetí odpověď je třeba popatřiti podrobněji. Většina studujících nevěří v Božství Kristovo a zjeveným pravdám. Jsou racionalisty nebo deisty. Na universitě princetownské, která byla dlouho řízena bývalým presidentem Wilsonem, se zúčastnilo ankety 2000 studujících. Z nich většina se přihlásila k agnosticismu. Konečně bylo upuštěno na základě ankety od povinnosti účastniti se v neděli bohoslužeb. Naproti tomu jest radostno, že horlivost katolických studentů je stále větší. Tak na universitě v Indiani přijímá každoročně ze 2200 studujících 1028 Tělo Páně. K.

Remešská katedrála obnovena. Remešská katedrála, jak známo, trpěla nesmírně. Remešskými střelami za války. Obnovení katedrály vyžádalo si a ještě vyžádá velikých nákladů. Dosud je hotova pouze hrubá stavba. Skulptury, jež za války byly rozbity, čekají ještě svého obnovení. Počítá se, že asi teprve za 10 let objeví se staroslavná katedrála opět ve svém původním lesku. Dne 11. t. m. vykoná prohlídku stavby ministr vyučování Herriot. K prohlídce jsou pozvány všechny státy, jež na ob-

novu vzácné stavby přispěly. 26. května byla katedrála odevzdána duchovenstvu.

Americká katolická šlechta. Rodina Amys Raskobové ve Wilmingtoně věnovala na novostavbu vyšší školy vonšilek tamže 75.000 dolarů. Obchodník z města Nashville v Illinois poručil v závěti 8 kostelům po dvou tisících dolarech. Mimo to odkázal 10.000 dolarů sirotčinci v Hoyletonu a 5000 Červenému kříži. John Lee, bohatý statkář ze St. Louis, ustanovil pak univěrsálními dědičkami svého jmění universitu jesuitskou v St. Louis a universitu jesuitskou ve Washingtonu.

Školské poměry v Rusku za carského a bolševického režimu. Rusko mělo r. 1915 více jak 135.000 škol všeho druhu s 9 miliony žáky oběho pohlaví. Na vysokých školách bylo žactva na 128.000 a to 40.000 studentů na 11 universitách, 15.000 studentek na 3 dívčích universitách a 73.000 žáků na 228 odborných školách. Středních škol bylo: 1800 gymnasií, obchodních akademií a pod. s 819.000 žáky; na četných učitelských ústavech bylo 20.000 kandidátů. Obecných škol bylo tisíce s 7.5 mil. žáky. Náklad na školství činil 400 mil. zlatých rublů. Za vlády sovětu poklesl počet škol o 40 procent. V letech 1922 až 1924 bylo zavřeno na 20.000 obecných škol. Dnešní školy mohou pojmouti jen 40% mládeže. Podle zprávy Lunačarského na vysokých školách poklesl počet žáků, zkouškám se podrobujících, o 60 procent, na středních školách o 50%, a na nižších středních školách dokonce o 70 proc. V centru Ruska jen 35% lidí dovede čísti bolševické plakáty. Počet analfabetů vzrůstá do závratných čísel: v sovět. republice Wjaska je 76.4 proc., v Kirgizské 85 procent, v Asserbeidžanu 92.6 proc. Lidé neumějících číst a psát. Platy učitelů jsou směšné. Největší plat učitele byl 10 rublů, nejmenší 2.50 rublu měsíčně. V Rusku to vypadá se vzděláním hůře jak ve Francii po Velké revoluci.

Misijní kongres v Polsku. Ve dnech od 27. září do 2. října 1927 bude se konati v Poznani akademický kongres misijní, jehož protektorem je primas dr. Hlond. Tento kongres nabude slavnostního rázu tím, že při jeho příležitosti budou převezeny z Říma ostatky polského národního mučedníka z doby pruské, kardinála Ledóchowského, a budou uloženy k věčnému odpočinku v katedrále ve Hnězdě. Kardinál Ledóchowski — jeden z předků olomouckého preláta Ledóchowského — byl pro své neohrožené hájení zájmů národních a církevních vězněn pruskou vládou ve vězení v Ostrově na Poznaňsku a zemřel pak v Římě. Referáty na kongresu jsou rozděleny mezi tyto vynikající odborníky: Biskup Baudrillart: Misijní práce katolické církve ve světle dějin. Arcibiskup de Chaubriant: Po stopách misijnářů. Profesor Schmidlin: Misie a věda. O. Charles T. J.: Misie a akademici. Profesor Bertiny, generální sekretář Propagandy v úry: Nové úkoly misii dle papežských encyklik. Dr. Likowski: Misijní dílo polské. A. Kosbowicz T. J.: Sociální a kulturní význam misii v přítomné době. O. Voronicki O. Pr.: Úkol Polska v misijním díle. Kázání při převezení ostatků kardinála Ledóchowského bude mít biskup Lisiecki z Katowic. Při kongresu se připravuje misijní výstava, oratorium, filmová představení z oboru misii, banket na počest zahraničních hostů a výpravy do okolí Poznaně.

Pro jednotu církve. O velikonočních byl v novém klášteře Benediktinů pro sjednocení ve Schoo-

tenhofu u Antverp v Holandsku konán dei modliteb a přednášek pro unii. Přispěchalo tam mnoho věřících z Holandska i Belgie a obcovali mši sv. v ritu východním. Při té příležitosti byli i oděni první obláti. Převor tamního kláštera zakládá velký spolek laiků, který má být nápomocen dílu mnichů.

Utrpení katolických misionářů v Číně. »Annales des Franciscaines Missionnaires de Marie« obdržely z františkánských misionářských stanic řadu listů o situaci v misiích, způsobené občanskou válkou. Zprávy jsou opravdu smutné. Z 41 misijních stanic nebyla ani jedna ušetřena hrůz válečných, ale život misionářů a ctihodných sester byl až dosud chráněn Prozřetelností. Klášter františkánek ve Tsi Sou Mou byl zapálen a představená kláštera musila hledět, jak plameny ničí, co bylo s takovými oběťmi a námahami vybudováno. I sirotčinec se ocitl v plamenech a 70 sirotek se sestrami sotva zachránilo holé životy, jsouce stále ohrožovány ranami a noži neukázněných lupičských hord. Podařilo se jim uprchnouti do hor. Podobný osud stihl i jiné misie. Ke hrůzám občanské války přistupují ještě hrůzy četných nakažlivých nemocí jako cholery, které si vyžadují na sta obětí. Kdo se té nemoci nebojí, toť ctihodné sestry. Jsou vpouštěny do nemocnic a do žalářů a všude se svou pomocí přinášejí ještě slova útěchy a radostnou zvěst Evangelia. Jejich oběť jest bohatě korunována, neboť denně bývá pokřtěno 60 až 70 pohanů. V Huanu byl biskup Mondani vypovězen z města se všemi misionáři a sestrami. V Hupecku byly obleženy a dobyté kostely a misie, vypleněny a zničeny a dva irští misionáři krutě zmučeni. V Kiangsi byly chrámy proměněny v koňské stáje a obětní roucha a obrazy hanebně znesvěceny. Biskupská residence ve Foochowu, jakož i seminář a ženský klášter byly zničeny, ze sirotčince byli sirotci vyhnáni. 20 dívek bylo zavražděno a ostatní prodány. Tak se stalo i jiným misím téže provincie. Misionáři musili prchnouti buď do hor nebo na americké parníky. V Chekiangu byly učiněny z chrámů biografy a veřejné nemravné domy, řeholnice byly vojáky hrozným způsobem zneuctěny a domorodí křesťané násilím nuceni zřít se křesťanské víry. V Nankingu byli zavražděni i dva misionáři a jejich těla byla hrozně zohavena. Slavná jezuitská stanice v Zikavei byla dosud ušetřena, poněvadž jest chráněna francouzskými vojáky.

Japonsko dostane domorodé biskupy. Nástupcem resignovaného tokijského arcibiskupa msgra Chye je jmenován Svatoú Stolici Msgr Alois Chambon. Jak svatý Otec nedávno prohlásil, hodlá i Japonsku dát domorodé biskupy, kteří budou patrně vysvěceni opět v Římě jako loni biskupové čínští. Msgr Giardini, apoštolský delegát v Japonsku, podal sv. Otci osobně velmi podrobné a potěšující zprávy o úspěších katolicismu ve všech třídách společenských v Japonsku. Velmi významnou událostí pro misie v Japonsku je založení ženského kláštera v Tokiu. Je to prvý ženský klášter v Japonsku.

Herkulanum bude vykopáno. »Lokalanzeiger« sděluje z Neapole, že italský král zahájil nedávno prvním kopnutím rýčem vykopávky Herculanu. Hned nato zaryly se motorové pluhy s velkým hlukem do vulkanického bahna, jehož vrstva jest 20 cm vysoká. Dělníci odstraňovali pozorně navrstvenou zemi. Skoro po 2000 let kráčeli účastníci

zahájení vykopávek po antické mosaikové podlaze. Slavnosti zúčastnili se četní zástupci vědeckého světa. Podle prohlášení slavných archeologů lze při těchto vykopávkách očekávat velká překvapení a počítati s uměleckými poklady ohromné ceny. — Jak známo, byly odkopány zatím jen Pompeje, kdežto Heroulanum a Stalie byly přikryty vulkanickým bahnem. Italský stát chápe, jakým lákadlem jsou pro cizince vykopávky, a proto nelituje nákladu, spojeného s odklizením lávy.

Nejstarší keř vinné révy na celém světě. V Obenlustadtu na úpatí pohoří Haardt mezi Landovem a Špýrem nalézá se keř vinné révy, který jest podle určení známého berlínského vinařského odborníka prof. dra M. Dadeho i jiných znalců nejstarší toho druhu rostlinou na světě, neboť byl zasazen již někdy kolem roku 1500. Keř má kmeň v objemu asi 120 cm a jeho kořeny dosáhly již délky neméně nežli osmdesáti metrů. Tento révový keř náleží jistě p. Kateřině Ottové a každoročně nosí nádherné hrozny. Je to tedy ještě starší vinná réva, nežli známý keř v honoitalské Novaře, který až dosud byl pokládán na celém světě za nejstarší.

ZAJÍMAVOSTI.

Dr. Mareš o náboženské výchově. Ve své brožurce »O náboženství, o věrách a církvích« praví pražský univ. profesor dr. Fr. Mareš: »Dobré a zlé nepoznává se rozumem, nýbrž hodnotí se citem a vůlí. Pohnutkou mravního smýšlení a konání nejsou důvody rozumu, které spíše svádějí k opaku, nýbrž cit úcty a bázně před velebností mravního zákona. Třebas i tento zákon pryštl z vlastní lidské mysli, přece jen poukazuje na vyšší řád, jemuž jest podřízen každý člověk, vede k ideálu Boha, jakožto nejdokonalejší mravní osoby a mravního zákonodárce. . . Nábožensko-mravní výchova mládeže ve školách jest právě v této době nezbytně potřebna, má být prohloubena a zvelebona, ne obmezena. Po tom volá právě uplynulá světová válka se všemi svými pustými následky. Dosavadní způsob vyučování náboženství nevyhovuje a proto požadují tak mnozí naléhavě, aby bylo povinné. Ale nenavrhují lepšího způsobu nábožensko-mravní výchovy, takže by se jí aspoň polovice žáků vyhýbala. Namítne se: Kdyby byl mládež vychovával jen katecheta, kam by to bylo vedlo? Učitelstvo staralo se jistě o mravní výchovu mládeže, ale psaní, počty, mluvnice a i dějepis jsou přece jen příliš úzkou základnou k tomu. Nebude-li katecheta, bude třeba ustanovit světské učitele pro nábožensko-mravní výchovu. Kde jsou? Kde se připravují k tomuto těžkému úkolu? Kde jest Bolzanova profesura náboženství na filosofické fakultě? Základem nábožensko-mravní výchovy ve škole nechť zůstane učení Kristovo, jakožto náboženství čisté. Či snad má být nahrazeno učením Konfuciovým, Budhovým, Sokratovým? Každý cítí nemožnost toho, aby byla z mysli lidu vytržena tisíciletá tradice křesťanská a umrtvena poesie, spojená se jménem Ježíšovým, není-li náhrady něčím pravdivějším a krásnějším, neboť náhradou nemůže být monistická poušť. Kulturní ztráta z toho, kdyby lid byl uveden v zapomnutí křesťanství, převyšovala by nesmírně všechny škody, způsobené válkou.«

Nabízejí 10 milionů Kč za Brandlův obraz. V bývalém klášteře Františkánském na Škalce

Mníšku je několik originálních nástropních maleb věhlasného umělce Petra Brandla, z nichž nejvýznamnější je obraz ve velké klášterní síni, představující kající Magdalenu. Nástropní malba jeho je úplně neporušena a jistá anglická skupina projevovala o ni již před válkou značný zájem, nabízející za obraz vysokou peněžní částku. Nyní obnovili Angličané svoji nabídku a jsou ochotni zaplatiti za vzácný Brandlův obraz asi 10 milionů Kč. Kromě toho slibují provésti veškeré opravné práce, jež by s vyřezáním stropu souvisely. Taktéž jsou přy ochotni opatřiti nový strop jinou uměleckou malbou. Státní památkový úřad, pod jehož dozorem se umělecké vzácnosti bývalého Františkánského kláštera nacházejí, nepřipustí však, aby cokoliv z tamních památek bylo prodáno.

150 let olomouckého arcibiskupství. V květnu r. 1777 za císařovny Marie Terezie bylo olomoucké biskupství, založené rokem 1063, povýšeno Římem na arcibiskupství a brněnské probošství u sv. Petra s kolegiátní kapitulou bylo povýšeno na biskupství. Slaví tedy olomoucké arcibiskupství letos svoje 150leté jubileum.

Kolik je pravoslavných na světě? Podle statist. zpráv »Catholic Historical Review« (Washington) jest na světě celkem 110.000.000 pravoslavných. Z toho je v Rumunsku 12 mil., v Řecku 7.5 mil., v Jugoslavii 6.25 mil., v Bulharsku 3.5 mil., v Arabii 0.4 mil., v Albanii 0.25 mil. a v Rusku 80 milionů. (V ČSR. asi 112.100.)

Studna na nádvoří velehradském. Jest známa potíž při poutích na Velehradě, poněvadž je nedostatek pitné vody. Voda bývala donášena v putnách a prodávána poutníkům. Nyní si někdo vzpomněl, že dle starého vypravování bývala na nádvoří studna. Stará vyobrazení skutečně tento názor potvrzovala. Bylo započato s hledáním a skutečně byla objevena krásně stavěná studna s neobyčejně vydatným pramenem vody, které jest ve studni stále na 6 m. Voda poslána k bakteriologickému zkoumání do Brna a nález zní velmi příznivě. Bylo proto přikročeno hned k využití toho objevu, studna s velkou námahou vyčerpána a opravena. Při tom na dně našla se velká kovová deska a k ní připojené měděné dráty. Tím se konečně také přišlo na to, kam ústí vedení hromosvodu, což také nebylo známo. Položeno potrubí v klášteře, a také na nádvoří bude několik kohoutů k vypouštění vody pro poutníky.

Tatry a Strahov na nových poštovních známkách. Ještě v tomto měsíci budou vydány nové poštovní známky po Kč 1.20 a 5.—, které jsou pokračováním série krajinných pohledů na významná památná místa naší republiky. Nové známky po Kč 1.20 nesou vyobrazení kláštera Strahovského podle přírodního snímku a jsou zhotoveny v barvě fialové, známky po Kč 5.— mají obraz Vysokých Tater podle olejomalby akad. malíře Štáfky a jsou barvy mechové zelené. Obě známky jsou tištěny ocelotiskem z hloubky.

Oběti světové války. Podle statistiky na jednotlivé válčící státy připadá: Německo 1.885.000 mrtvých, raněných 4.248.000, Rakousko-Uhersko mrtvých 1.450.000 a 2 mil. raněných, Turecko 450 tisíc mrtvých a 675.000 raněných, Rusko 2 a půl milionu mrtvých a 5 milionů raněných, Anglie 743 tisíce mrtvých a 1.693.000 raněných, anglické kolonie 202.300 mrtvých a 428.000 raněných, Francie

1.385.900 mrtvých a 2 mil. 560.000 raněných, francouzské kolonie 67.000 mrtvých a 140.000 raněných, Itálie 497.000 mrtvých a 949.000 raněných, Belgie a Srbsko 800.000 mrtvých a přes 1 milion raněných, Rumunsko 159.000 mrtvých a 170.000 raněných, Spojené státy 56.000 mrtvých a raněných 246.000. Centrální mocnosti měly ve světové válce celkem 4 mil. mrtvých a 7 milionů raněných, dohodové státy 6 mil. mrtvých a 13 mil. raněných.

Kolik jest novin na světě. V Německu vychází 3.150 listů, z nichž 2000 denně nebo několikrát za den. Nejbohatší zemí v tomto směru jest Bavorsko se 413 listy, nejchudší Turyňsko se 12 listy. Berlín sám vydává něco přes 100 listů, Hamburg 22. Podle politických stran připadá na Centrum 380 listů, na strany pravice 720, na demokraty 366 a sociální demokraty 142. Ostatních 1635 novin jest buď bezpartajnických nebo patří menším stranám, jich jest v Německu několik. — V Československu vychází v dnešní době 1800 listů, z nichž 600 v řeči německé, ostatní v české nebo jiných řečech. Norsko, Švédsko a Dánsko vydávají 1400 listů, z nichž jest hodně německých. Anglie jest na noviny chudší než Německo, neboť v ní vychází toliko 2400 listů, z nichž jen 200 deníků. Zato ve Spojených státech jest počet opravdu veliký, neboť v nich vychází 21.000 novin, z nichž 2400 denně. Francie jest rovněž bohatá, neboť rozesílá 5000 listů. Rusko vydává 750 novin mimo 1250 jiných časopisů. Jediný list vychází v Habeši, 2 v Gronsku a síce měsíčníky. Persie má jeden deník a 12 týdeníků nebo měsíčníků. V Číně jest 48 novin, z nichž některé vycházejí již několik staletí. V Palestíně vychází 12 listů v řeči arabské, 11 v řeči hebrejské a 2 v řeči anglické. Zajímavé jest, jak mnoho vychází německých listů mimo hranice říše. Jest přirozeno, že jest jich hodně ve státech sousedních, ale ten počet v jiných státech překvapuje. Ve Španělsku, Itálii, Rusku a v bývalých koloniích jsou vydávány četné deníky i týdeníky. Tak v německé Jihovýchodní Africe vychází ještě dnes 5 německých listů. V Anglii, ve Francii s Allaskem a Lotrinskem přes 20. V hlavním městě Brazílie vychází 18 německých listů, v Argentině 9, v Chile 2 a ve Spojených státech 28. Ve Švýcarsku jest ze 45 listů 27 německých, v Jugoslavii z 510 listů 10 německých.

LITERATURA.

Podíl »Dědictví Svatojanského« na rok 1927 právě vyšel. Jest neobyčejně bohatý; jsou to tyto tři knihy: 1. »Svatý František Serafinský« od P. Bonaventury J. Wilhelma, část II. 2. »Světový eucharistický kongres v Chicagu a účast katolíků z Československa« od dra Jos. Hanuše a poslance V. Myslivce. 3. Václ. B. Třebízského »Levohradecké pomněnky« ve výběru V. Bitnara, část I. Dohromady obsahují tyto podílové knihy 460 stran a 20 obrázkových příloh. Krámská jejich cena jest 17 Kč. Členové »Dědictví«, hlaseť se o podíl u onoho knihkupectví, jež na přední straně jejich odběrného listku jest vyznačeno. Každý člen jest povinen při vybrání podílu v přísluš. knihkupectví zaplatiti 2 Kč ve prospěch »Dědictví« a knihkupci za vydání 50 hal., celkem Kč 2.50.

Vlastimil Dorazil: »Tři první lásky«. Básně. Cena 6 Kč. K dostání v administraci »Jitra«, Praha II., Panská ul. 1.

Julie Vlasáková: »Přespolní děti«. Román pro dívky. — Ksaver Meško: **»Náš život«.** — Carlo Goldoni: **»Vzhůru na letní byt!«** Veselohra o třech jednáních. — Carlo Goldoni: **»Broukal Dobroděj.«** Veselohra o třech jednáních. — F. Háj: **»K. Dariš.«** Román. — Vydalo nakladatelství J. Birnbauma v Brtnici na Moravě.

»České salesiánské dílo« v Hranicích vydalo »Dílo salesiánské«, jež napsal prof. dr. Aug. Stancl. Expeduje »České salesiánské dílo« v Hranicích. Pozoruhodné dílo jest věnováno J. M. nejdp. dru L. Prečanovi, arcibiskupu v Olomouci, jako nej přednějšímu salesiánskému spolupracovníku.

Dr. Jos. Kratochvíl: Meditace věků. Dějinný vývoj filosofického myšlení. Díl I. Filosofie starověká. V Brně 1927. Nákladem irmy Barvič a Novotný, Brno, 218 stran, Kč 30.— Vše nové spočívá na starším. Tradice předává nám, co minulost vybojovala a získala; historie obohacuje náš svět plností a rozmanitostí minulých dějů. Moderní kultura nemůže pokračovati bez pomoci toho, co bylo vytvořeno dříve. Zvláště to platí o filosofii, která je nejtrvanlivějším útvarem lidské tvorby. Žádný z filosofů nepronikl úplně do záhady světa a života, ale každý hleděl se k ní svým způsobem přiblížiti a tajemství odhaliti. Proto dějiny filosofie mají takovou obrovskou hodnotu, neboť nejen **obohacují naše myšlení poklady minulosti**, nýbrž též učí nás v přítomnosti a **ochraňují stejně před lehkověrností jako upřílišenou pochybností**. Tomuto dvojímu úkolu hledí právě vyhověti nový spis univ. doc. dra Jos. Kratochvíla. Jasným a poutavým způsobem podává nám I. díl této filosofické trilogie dějinný nástin filosofie orientální a filosofie řecko-římské. Poukazy na příslušnou literaturu poskytují možnost rozšířiti studium do podrobností. Úprava knihy je velmi pěkná a cena přiměřená.

Kalendář katol. studentstva na r. 1927—28 právě vyšel. Spolek katolických akademiků „Moravan“ v Brně vydal svým nákladem 11. ročník kalendáře katol. studentstva československého na školní rok 1927—28. Jeho cenu může každý sám posouditi z obsahu. Z literární historie je tu monografie o J. Durychovi od J. Strakoše, která oceňuje význam Durycha, publicisty a básníka pro rekatalisaci naší vlasti, črty literární od O. Svozila (Katolická moderna, Lit. rok 1926—27). Časové články „Jubileum svatocyrilské“ od dra J. Vašicy, „Klerikální tma“ od J. Costka upoutají každého čtenáře. Z dějepisu zpracováno: „Státoprávní zápas od r. 1848“ od dra V. M., posloupnost českých panovníků, přehledná data římských dějin. O velikosti a nepatrnosti naší země píše tu dr. O. M. Nábělková. O zájmovostech z chemie inž. J. Vácha. Články „Studentská tělesná výchova“ (Fr. Skoumal) a koutek radiofonický vhodně doplňují obsah. Z ostatního obsahu uvádíme: Národní svátky cizích států, Zajímavá čísla a výsledky (slovensky), Vzorce geometrické, Naše vysoké školy a jiné. Jak vidět, vyhovuje kalendář obsahem nejen studentstvu, nýbrž může být dobrou příručkou každému katol.

inteligentu. I úprava je pěkná. Titulní obrázek kreslil akad. malíř J. Köhler. Uvnitř je portrét J. Durycha. Cena je při tom velmi nízká, 6 Kč, takže je kalendář každému lehce přístupný. Objeďnávký zasílejte na S. K. A. Moravan v Brně, Údolní 113.

Kulturní dílo katol. církve. Kulturní dílo katolické církve v Evropě není desud plně hodnoceno a uznáno. Není tedy divu, že Evropa neoceňuje dle zásluhy práci katol. církve na kulturním poli v území misijním. Alespoň se strany katolíků by se mohla věnovati větší pozornost kulturně-misijnímu dílu katolické církve, neboť jest věcnou a jednou z nejúčinnějších apologií církve. Kdo alespoň letmo prošel vatikánskou misijní výstavou, dá mi za pravdu, kdo ji ale poněkud studoval, byl jistě naplněn pýchou, a hrdostí, a byl-li snad zaujatý, musel ne jeden předsudek odložit. A to jest přece jen malý obrázek, pouhý odstín, často jen grafický, velkého kulturního díla misijního. Bylo by k tomu ovšem ještě třeba důkladného slovního doprovodu. Bohužel, u nás podobného díla dosud nemáme, zato v německé literatuře misijnímu hnutí a zvláště hnutí kulturně-misijnímu, byla již věnována značná pozornost. Upozorňuji zvláště na jedno dílo, které v krátké době vyšlo již ve druhém vydání. Jest to dílo dra Ludv. Berga o 10 svazcích: „Die Katholische Heidenmission als Kulturträger.“ (Aachener Missionsdruckerei. A. G.) 1923, II. vyd. 1925—26. Stran 1070. Cena 17 M. Jest to obsažný a výstižný úvod do kulturního díla katol. církve a katol. student může v tomto díle nalézt nejenom kus apologie křesťanství, ale i mnoho cenných a nových kulturních poznatků. Vypočítávám zde alespoň nadpisy jednotlivých svazčků, neboť již ty svědčí o bohatém obsahu jak po nábož. tak i po kulturní stránce: I. Náboženský a kulturní stav pohanství. — II. Jsou primitivní rasy schopny kultury? — III. Cíl, úkoly, rozvoj a organizace kat. mis. v pohan. zemích. — IV. Nábožensko-mravní výchova domorodců. — V. Výchova k práci. — VI. Misijní školy. — VII. Pěstování vědy, literatury a umění v misiích. — VIII. Misie, podporou domácí vědy. (Jazykozpyt, zeměpis, národopis, srovnávací věda náboženská.) — IX. Misie a karita. — X. Misie a smíření ras. — Materiál tedy jistě velmi věcný a cenný, jehož by se dalo dobře použiti ke kulturně-misijním přednáškám. Mohli bychom si vzíti příklad od katol. studentů na př. německých, francouzských a holandských, kteří mají vpravdě katolické srdce a cítění a pracují pro misie nejenom modlitbou a peněžní podporou, ale i přednáškami. Loňského roku vydal sv. Otec encykliku „Rerum Ecclesiae“, v níž vyzývá všechny stavy, tedy i katol. studenty, aby se postavili do služeb misijní práce. Stejně i pastýřský list nejdůst. Episkopátu čl. ze dne 27. října 1926. Nezůstaňme tedy pozadu za katol. studenty jiných zemí, ale dle svých schopností věnujme též trochu práce tomuto ideálnímu dílu. Kniha dra L. Berga bude jistě vhodným materiálem pro kulturně-misijní přednášky v katol. spolcích. Rel.

? ? HÁDANKY ? ?

Rozluštění a příspěvky přijímá B. Rejha, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z 8. čísla: Roháček: Karabáč, ananas, rarach, anál, duál, Bach, as, č. — Číselka, Vozka veze náklad klad do Kladna na sklad. — Rebus: Křížovka. — Vsuvka: Pať, plať. — Pebus: Réva. — Hádanka: Italie (boťa s balonem — Sicílii).

Doplňovačka s tajenkou: Jiří, kroj, Afričani, Newton, accedo, dvířka, Kašmír, obruba, Aargau, au revoir, Rais, fama; Jindř. Š. Baar: Jan Cimbura. Americká křížovka: 1. Bas. 2. Chobot. 3. Žid. 4. Zenon. 5. Nam. 6. Ba, Aš. 7. Sýkora, kos, otoman. 8. Kamarád, oda, Babylon. 9. Metuje, lán, emisar. 10. Nepos. 11. Mať. 12. Vítod. 13. Rám. 14. Machar. 15. Tón. 16. Luh, Pať. 17. Burák, beran. 18. Pátek, lalok. 19. Kozel, sad, motor. 20. Katar, Jítro, národ. 21. Mor, Nor, oko. řev. 22. Vada, paní. A) Sam, kam. B) Hymen, potok. C) Kať, bazar. D) Boruť, Luther. E) Ráj, burel, na. F) Baden. hák, jod. G) Božena, kol, emirát. síra. H) Kabina, voda, Patachon, kať. I) Sodoma, San, otoman, drop. J) Šábes, pel, Oka. K) Tam, Maraf, on. L) Sabín, talon. M) Mys, notář. N) Salaš, korek. O) Nor, rov. — Hádanka doplňovací: Janov, Praha, Tatry, Volha. — Rebusy: 1. Pomsta. 2. Lví záliv. — Hádanka sestavovací: Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. — Rozluštění z 8. č. jsem obdržel jen od E. Zavadila v Přerově. Nejvíce pěkných příspěvků poslal rovněž on. Poslal jsem mu dvojitou odměnu. Prosím ho o potvrzení příjmu. — Rozluštění z 9. čísla pošlete do 20. června; rozluštění z 10. č. do 20. září, ale na adresu: B. Rejha, Železnice u Jičína.

Sloučenka.

E. Zavadil

Obrácená část nádoby,
bez hlavy pak hory,
(krásnou naši vlast jež zdobí)
dají vodní tvory.

Rodovka.

J. Al., Veselí n. M.

„On“ je lesů českých ozdoba,
památká dávných let,
„ona“ však Polárky obdoba,
na ní má svou vlast led.

Přesmyčka.

E. Zavadil.

Dorost Říma

Přisuvka.

E. Zavadil.

Bez „k“: nemoc v údech mají staří;
s „k“: v zimě se mu dobře daří.

Číslovka.

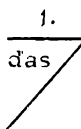
E. Urban.

1		
4		6
7	8	9

Sestavte číslice tak,
aby sečteny každým
směrem daly vždy do-
hromady 15

Rebusy.

E. Zavadil.

2.

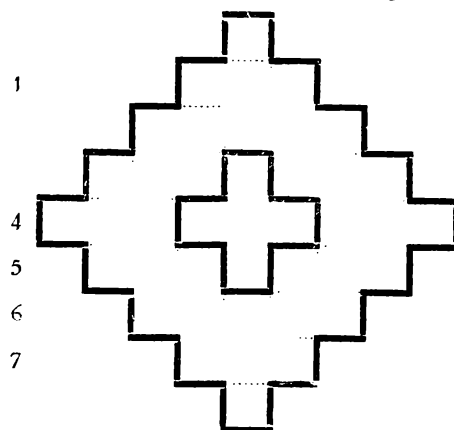
Záměnka

J. Al., Veselí n. M.

S „t“ se svátky nazývají,
s „d“ turistům místo známé,
s „h“ zas město v cizím kraji,
daleko však tam nemáme.

Americká křížovka.

A B C D E F G

1. Živočich. 2. Říčka. 3. Národ, pták.
4. Člen národa, nemoc. 5. Místnost,
afr. řeka. 6. Člen národa. 7. Zájmeno.
A) Minerál. B) Pracuje v kancel. ři, C)
Předložka, přístroj. D) Hlas, rostlina. E)
Pytel, lat. spojka F) Část domu. F) Noha.

Dělenka.

P. prof. Klímkovi — Jos. Mareček.

První s druhou — dopravní prostředek,
třetí s čtvrtou — nádoba veliká;
první s třetí — nápoj ráno milý,
druhá s čtvrtou — bolest působivá,
všechny spolu — často dlouhý průvod.

Rebusy.

R. Kvasnička.

u u
u k o u
u u

POŠ I

2

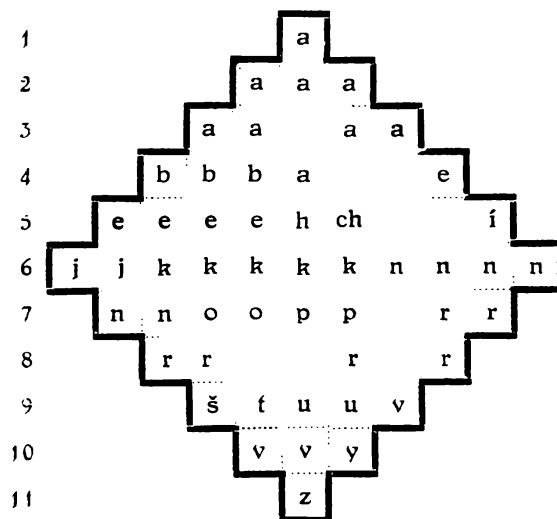
• přímka = • B < — ajiw

z z z z
z z z z
z z z z
z z z z

Hádanka křížová.

Valdemar.

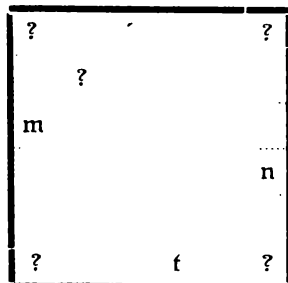
Z písmen těchto sestavte slova tak, aby střední řada ve směru svislém i vodorovném dala jméno českého spisovatele.

Význam slov: 1. Předložka. Živočich. 3. Bulharský přístav. 4. Země. 5. Město v Čechách. 6. Spisovatel. 7. Město na Moravě. 8. Město v Čechách. 9. Drahokam. 10. Nářadí hospodářské. 11. Značka prvku.

Doplňovačka s tajenkou.

Jos. Michálek.

korýš
pták
nerost
holandský plavec
chrám
prvek

Rebusy.

A. Nesrstovi - E. Z.

1.

Kr A^a
a

2.

Pr ^a/_{na}

Roháček.

E. Zavadil.

MÁM HLAD Cizí kovu jméno.
TY, TY, TY! Jsou to, co vysněno.
THEBY Náboženské sbory.
KULI Milá drahá bytost.
SEU Zdobívají dvory.
SI Osobní zájmeno.
I Hláska jen, písmeno.

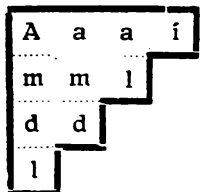
Roháček.

K. Pěničik.

a a a a b b pohovka
e e i doklad nepřítomnosti
k l n role
n p p spojka
v y zkratka (dopisní)
y noha

Roháček.

J. Šural.

část
značka prvku
souhláska

Rebus.

K. Pěničik.

2 aq41 '3e1

Rozšiřovačka.

Jos. Michálek.

× značka prvku
× × pozdrav
× × × průkaz
× × × × vnaidlo
× × × × masť

Dvojitá rozšiřovačka.

K. Pěničik.

× Zkratka dopisní — zájmeno
× × Předložka — zájmeno
× × × × Ofvůrek — mužské jméno
Celek: soud.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK VIII.

ODPOVĚDNÝ REDAKTOR
PhC. VLASTIMIL DORAZIL

1 9 2 7

•
MAJITEL, VYDAVATEL A NAKLADATEL: „ÚSTŘEDÍ KATOL. STUDENTSTVA ČESKOSLOV.“
TISKNE ČESKOSLOVANSKÁ AKC. TISKÁRNA V PRAZE II., SPÁLENÁ 15.

OBSAH:

BÁSNĚ:

- R. Blanický, Rozhodnutí 200. — V čem žití cíl? 208.
Vl. Dorazil, Osud českého národa 137.
X. Dvořák, Sv. František 32.
L. Dušín, V kapliče 94.
J. Fahoún, Neviděl 57.
J. N. Hagar, Jaro 152. — Pastýř 158. — Štěstí 176. — Meditace 177.
H. Hagar, Úděl mládí 52. — Národní píseň 56. — Adventní večer 69. — Básník štětcem 110. — Proč. Les 184. — Vzkaz 154. — Nemocné dítě 158.
J. R. Hanácký, Umíráček 2. — Golgotská tragédie 122. — Přímluva 102.
V. Hertvík, Památce dušiček 54.
J. Z. Jesenský, Kříž 3. — Sonet života 33. — Horníci 106. — Pravé štěstí. Touhy 133. — Nemocné dítě 158. — Dva obrazy 198.
K. Jilský, Dušičkový sonet 49. — Život 102.
A. K., Po exerciciích 13.
Miluše B., Z myšlenek katol. studentky. — Modlitba katol. studentky 32.
M. Matas, Dušičky 42. — S Bohem 150.
Me Můj život 47.
R. Mad, Znovuzrození 139.
J. N., Skřivan 156.
F. Lomnický Podbrdský, Náš potůček — Zlo 114. — Vánoce 67.
R. V. Podhorský, Přijde 132.
Šerý, Když vidím 31.
J. Verdaguer, Sv. František 26.
K. Voneš, Marně 124. — Na cestu 138.
M. Zabranský, Večerní píseň 37. — Bouře 182

ZÁBAVNÉ STATI:

- A. Čech, Náhlá změna 3.
G. Fanoš, Dlouhé kalhoty 19.
St. R. Hanácký, Nešťastná káča 81. — Ministr školství 108. — Zloději 212.
J. Hagar, Pastýř 158.
H. Hagar, Cesty po Tatarsku 177.
J. Hrubý, Přítel 138.
V. Kameník, Vánoční nálada 70. — Zima 107.
J. Lipinský, když jsem rozdělával oheň 114, Křižovatka 53.
J. H. Libovický, Vyvrál na advokáta 55. — Smůla 83.
J. Lohmayer, Přítelkyně koček 57. — Z legendy tří druhů 18.
R. O. Podhorský, Bílé ticho 30. — Jednoho dne 79. — Listopad 99. — Jak pantáta Bouček šel přes hranice 183. — Okamžiky 182. — Setkání s levhardem 156. — Geocentrum 215.
G. Papini, Není ho tuto 146.
Severák, Josífkovo radio 217.
Š. M. Trochta, Vzpomínka 160.

STUDIE:

- E. Beaupin, Katolická mládež a jednota církví 203.
J. Boháč, Ludvík van Beethoven 155.
J. Bořita, Vezmi a čti 77.
J. Bouzek, K jubileu 1100. výročí narození sv. Cyrila 194.
Do nového ročníku 1.
Ranní modlitba 1.
A. Čech, Čeští praemonstráti 170.
J. Červenka, Hrdinky dramát Sofokleových 102. — Výchova u starých Peršanů 35.
J. Dlouhý, Katol. student a misie 41. — Životní otázka čínských misí 43.
Vl. Dorazil, Pravá inteligence 15.
Encyklika Pia XI. 147.
Kateřina Emmerichová, Narození Ježíše Krista 65.
Fr. Jemelka, Výročí sv. Cyrilla 93. — Kabala 9.
J. K., Dr. R. Horský 101. — Ukrajina 185. — Výročí kanonisace sv. Aloisia 98. — Unionism a studentstvo 123. — Vzory k napodobování 90. — O pronásledování v Mexiku 17. — K jubileu sv. Františka 25. — Sv. František z Assisi 26. — Vzorný kněz 34. — Literární prvotiny bohoslovce J. Š. Baara 49.
J. Krlín, Pro unii 200.
J. M. J., Dominik Savio 134. — Jak žití 92. — Ze života Dona Beska 96.
M. V. Milský, Vlastenci 44, 71. — Jan Valerián Jirsík 47.
A. Novák, Smysl českých dějin a naše poslání 5.
Fr. Novotný, Branou života 196.
Resende, Narození Kristovo 67.
B. Š., Jihoslovanské katol. studentstvo a ideje cyrilometodějské 207. — Náboženský stav v Bulharsku 208.
J. Šána, Kulturní črty svatováclavské 125.
Fr. Světlík, Za obrození národa 14.
Dr. J. Tauber, Učenci a víra 150.
Prof. B. Tittl, Rozbor Raisových „Zapadlých vlastenců“ 71.
J. Trapl, Počátky filosofie řecké 126.
Dr. Fr. Wolný, † prof. MUDr. Jan Janošík 212.
J. Zeman, Náboženské vyznání v Číně 75. — Plavba po Yang tse Kiangu 28. — Úspěchy protestantismu v Číně 184.

